

Crimineel vonnisboek van Schoonhoven 1612-1660

Getranscribeerd en bewerkt door drs. C. Doedeijns

Streekarchief Midden-Holland,
Toegangsnummer 1058, inv.nr. 83

p. 1 Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede
van Schoonhoven, ende Landen van Beloys,
nomine officii Eysscher in cas cri-
mineel,
contra
Annichgen Thonisd. gebooren van
Antwerpen gevangen ende gedaegde
eysch doen

Alsoo Annechen [.....]¹ van Antwerpen [.....] 32 jaeren vrijw[.....] buyten pijn ende banden van ijsere bekent heeft, dat zij t' anderen tijd tot eenen wettelijk getrouwen gehadt heeft eenen Jan van Ceulen, wesende jegenwoordich noch in levende lijve bij den welcken zij geprocureert heeft gehadt drye kinderen. Ende dat den zelven haer man, haer gevangen, ofte sij gevangene van hem verlaeten hebbende nu paeschen toecommende ontrent vier jaeren geleden, zij gevangen naderhandt nog een kyndt in onechte gehadt heeft bij eenen Anthoni Verenge in 's Gravenhage, wesende mede een ondertrout ofte verlooft persone. Dat sij naderhandt oock om haer ongeregelt ende indissoluyt² leven in den spin ofte tuchthuuse tot 's Gravenhage gestelt zijnde, zij gevangen door de practique ende hulpe van eene Franchyne daer uuyt gehaelt is. Ende dat zij des wederomme geapprehendeert zijnde andermael in den voorsz. spin ofte tuchthuuse gebracht is, alwaer zij wederomme door hulpe van eene Lijntgen Pieters (die daertoe van de voorsz. Franchyne ommegecoft was) uuyt geraect ende wechgebracht is. Dat zij gevangen zoo met de voorsz. Franchyne, als oock mitte voorsz. Lijntgen Pieters haer aduincte, sekeren tijt lanck ten platten lande als in verscheyden steden heeft gaen bedelen. Dat sij gevangen oock nu ontrent twaelf weken geleden gecomen sijnde tot Dordrecht in sekere taverne bij eene Isaack Pietersz. alias Pieter La Floy gebooren van Amsterdam jegenwoordich alhier medegevangen, zij gevangen in onechte (doch onder belofte van van trouwen, soo zij gevangen seydt) mitten selven Isaack la Floy vleyselijk heeft geconverseert, waer over zij gevangen oock bevrucht is geworden, infringerende sulcx tot meermaele den bandt des echts ende matrimony, die bij elck een sacro-sanct, ende inviolabel behoort gehouden te worden. 't Welck nyet getolereert nemaer andere diergelijke overspeelders ende echtbreecxsters ten exemple behoort gestraft te worden. Soo concludeert den voorsz. baeliuwe uuytten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine de voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewoonlijk is criminele justitie te doen aldaer wel strengelijk ten bloede toe gegeeselt sal worden, ende voorts gebannen uuyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, voor den tijt van thien eerstcommende jaren

p. 2 ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van de saecke, ende dat voorts alle haere goederen verclaert sullen worden verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken andere fine ende conclusie criminele, als Mijn Edele Heeren nae gelegentheyt van de saecke bevinden sullen te behooren.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende des gevangens vrijwillige confessie van 't gene bij den zelven eysch werdt verhaelt, ende op alles wel ende rijpelijk gelet, meer geneygen zijnde tot barmherticheyt dan tot rigeur van placcaten ende justitie, hebben de voorsz. gevangen gebannen ende bannen mits desen uuytter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van vier eerstcommende jaren. Lastende deselve daer uuyt te vertrecken binnen dage sonnenschijn, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van de saecke. Ontseggende den officier zijnen vordere eysch ende conclusie op de voorsz. gevangen gedaen genomen, absolveren deselve daer van mits desen, ende condemneren haer nyettemin in de costen ende mise van justitie, verclaerende alle haere goederen (soo sij eenige heeft) daer voorens verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum den 17en novembris anno 1600 twaelf,³ bij Jan Ariensz., Ghijsbert Matheusz., Herman Willemsz., Gerrit Pauwelsz. Hulst, Jacob Barentsz. Botter, ende Claes Jacobsz. Swart, Schepenen.

Schepenen verclaren dat den officier geene goederen van de voorsz. gevangen genoten heeft.

p. 3 Idem nomine quo supra Eysscher
contra
Lijntgen Pieters gevangen ende gedaegde
ut supra.

¹ [.....]; Tekstverlies door papierschade en / of vochtinwerking

² GTB. Dissoluyt; ongeregelt, vol uitspattingen, liederlijk, ongebonden.

³ Zaterdag 17 november 1612.

Alsoo Lijntgen [.....] Delft, oudt ontrent [.....] ende buyten pijnende [.....] bekent heeft, dat zij gevangen [.....] tijt lanck geleden de voorsz. Annichgen Thonisdr. door inductie van eene Franchyne, ende als daertoe byde selve Franchyne ommegecoft zijnde, uuytten tucht ofte spinhuys tot 's Gravenhage geholpen, ende sulcx deselve wederomme op den doolwech ende tot den bedelsack gebracht heeft. Dat sij gevangen oock sekeren tijt lanck mitten voorsz. Annichgen Thonisdr. als haere comiter [.....] gesonts lichaems zoo in steden als oock ten platten lande heeft gaen bedelen, versouckende aelmossen die mitsdien den rechten armen worden ontrocken, contrarie den placcate op 't stuck van zodaninge bedelaersters gemaect. Soo concludeert den voorsz. baeliuwe uuytten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine de voorsz. gevangen wel strengelijck in beslooten gevancknisse sal werden gegeeselt, ende voorts gebannen uuytter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, voor den tijt van vijff eerstcommende jaeren. Ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op pijnende van meerder straffe naer exigentie van de sake. Ende dat voorts alle haere goederen verclaert zullen worden verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie van 't gene bij den zelven eysch werdt verhaelt ende op alles wel ende rijpelijck gelet, doende recht hebben de voorsz. gevangen gebannen, ende bannen mits desen uuytter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, voor den tijt van vier eerstcommende jaeren. Lastende deselve daer uuyt te vertrecken binnen daege sonnenschijn, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op pijnende van meerder straffe naer exigentie van de saecke. Ontseggende den officier zijnen vorderen eysch ende conclusie op de voorsz. gevangen gedaen ende genomen absolveren deselve daer van mits desen, ende condemneren haer nyettemin in de costen ende mise van justitie, verclaerende allen haeren goederen (zoo sij eenige heeft) daer voorens verbeurt, ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum ut supra.¹

Schepenen verclaren ut supra.

p. 4

[.....] Bailliuw der
[.....] hoven ende Landen van
[.....] officii Eysscher in
cas criminele
contra
Isaack Pietersz., alias Isaack la Floy
gebooren van Amsterdam gevangen ende
gedaegde eysch doen.

Alsoo Isaack Pietersz. alias Isaack la Floy, gebooren van Amsterdam, oudt ontrent 21 jaren jegenwoordich alhier gevangen, vrijwillichlijcken bekent heeft, dat hij gevangen ontrent ses jaren lanck mitte mers² gelopen hebbende, eyntelijck tot Dordrecht in sekere taverne gecomen is bij eene Annichgen Thonisdr., wesende eens ander mans getroude vrouwe, ende dat hij gevangen mitte selve Annichgen Thonisdr. op belofte van trouwe (soo hij gevangen seydt) indien sijn vader sulcx consenteren wilde, ontrent 12 weken lanck vleyselick geconverseert ende geboeleert heeft, contrarie het zeventiende articul van den Politycque Ordonnantie op 't stuck van sodanige overspeelders gemaect. 't Welck nyet getolereert, nemaer andere sodanige overspeelders ten exemple behoort gestraft te worden. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uuytten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine de voorsz. gevangen gecondemneert sal worden wel strengelijck in besloten gevancknisse gegeeselt, ende voorts belast sal worden te vertrecken uuytter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, op pijnende van meerder straffe, ende dat hij voorts gecondemneert sal worden in de costen ende misen van justitie. Ofte etc.

Schepenen gehoort den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende des gevangens vrijwillige confessie van 't geene eendeels bij den selven eysch werdt verhaelt, ende op alles wel ende rijpelijck gelet, meer geneygen zijnde tot barmarticheyt dan tot rigeur van placcaten ende justitie, hebben den voorsz. gevangen belast ende belasten hem mits desen te vertrecken uuytter stede van Schoonhoven binnen dage sonnenschijn op pijnende van meerder straffe naer exigentie van der sake. Ontseggende den officier zijnen vordere eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen, ende condemneren hem

¹ Zaterdag 17 november 1612.

² GTB. Mers; Korf, mars, mand of korf voor koopwaren.

nyettemin in de costen ende misen van justitie. Actum ende gepronuncieert den 1en decembris 1600 ende twaelff,¹ bij Schepenen omnes, dempto Jacob Botter.

Schepenen verclaren dat den officier geene goederen van den voorsz. gevangen genoten heeft.

p. 5 Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel, contra
Oth Jansz. gebooren van Bommel, Jan Henricxz. uut Emderlandt, Jan Pietersz. van Straesburch, Gerrit Aelbertsz. van Alckmaer, Jeurien Velling uut Witsenberger Landt, Jasper Pietersz. van Leuwerden, Gerrit Thonisz. van Delfshaven, Henrick van Munster, Isaack Fonteyn van Amsterdam, Joost Jansz. van Someren ende Jacob Jansz. van Rotterdam gevangens ende gedaegdens, eysch doen

Alsoo Oth Jansz. [.....] Bommel², de [.....] ambacht oudt ontrent [.....] Jan Henricxz. uuyt Emderlandt³ een linnenwever zijns ambacht out ontrent 20, Jan Pietersz. van Straesberch⁴, een molenaar zijns ambachts, out ontrent 23, Gerrit Aelbertsz. geboren van Alckmaer een cuyper zijns ambachts oudt ontrent 20, Jeurien Velling geboren uuyt Witsenbergerlandt⁵ een wollecammer zijns ambachts oudt ontrent 32, Jasper Pietersz. van Leuwerden⁶ een metselaer zijns ambachts, oudt 37, Gerrit Thonisz. van Delfshaven⁷ een cleermaecker sijns ambachts oudt ontrent 28, Henrick van Munster⁸ oudt ontrent 23, Isaack Fonteyn gebooren van Amsterdam een passementswercker zijns ambacht oudt ontrent 19, Joost Jansz. van Someren⁹ een linnenwever zijns ambachts oudt ontrent 24 ende Jacob Jansz. van Rotterdam een bootsgezel oudt ontrent 18 jaren, vrijwillichijcke ende buytten pijnende banden van ijsere bekent hebben, dat zij gevangens verlaetende hebben haere respectieve ambachten sekeren tijt lanck gesonts lichaems ten platten lande hebben gaen vagabonderen ende bedelen, versouckende aelmossen, die mitsdien den rechten armen worden ontrocken, contrarie den placcate op 't stuck van zodanige vagabunden ende bedelaers gemaect. Soo concludeert den voorsz. baeliuwe uuytten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westfrieslandt, ten fine de voorsz. gevangens gebracht ter plaetse daer men gewoonlijck is criminele justitie te doen, aldaer wel strengelijck ten bloede toe gegeselt ende voorts gebannen sullen worden uuyt Hollandt ende Westvriesland voor den tijt van thien eerstcommende jaeren, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerdere straffe naer exigentie van de saecke. Ende dat voorts alle haere goederen (soo sij eenige hebben) verclaert sullen worden verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken anderen fine ende conclusie criminele, als Mijn Edele Heeren Die van den Gerechte deser stede naer exigentie van de saecke bevinden sullen te behooren.

p. 6 Schepenen gehooft hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende der gevangens vrijwillige confessie van 't gene bij den zelve eysch wert verhaelt, ende op alles wel ende rijpelijck gelet, doende recht uuytten name ende van wegen den hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt. Condemneren de voorsz. gevangens, uuytgesondert alendelijck Jan Pietersz. van Straesburch, ende Jacob Jansz. van Rotterdam (die om redenen van Schepenen mouverende ende mits desen werden gerelaxeert) elcanderen redelijck [roedelijck] in besloten gevangnisse te geselen tot discretie van Schepenen, hebben deselve voorts gebannen ende bannen mits desen uuytter stede van Schoonhoven Landen van Beloys, ende Crimpenerweert voor den tijt van twee eerstcommende jaeren. Lastende deselve daer uuyt te vertrecken binnen dage sonnenschijn ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der sake. Condemneren deselve voorts in de costen ende mise van justitie, verclaren

¹ Zaterdag 1 december 1612.

² Zaltbommel, prov. Gelderland.

³ † Emderland, Nedersaksen, Duitsland.

⁴ Straatsburg, dep. Bas-Rhin, Frankrijk.

⁵ Een gebied op de grens van Baden-Württemberg en Beieren, Duitsland.

⁶ Leeuwarden, prov. Friesland.

⁷ Delfshaven, gem. Rotterdam, prov. Zuid-Holland.

⁸ Münster, Noordrijn-Westfalen, Duitsland.

⁹ Someren, prov. Noord-Brabant.

allen haeren goederen (zoo zij eenige hebben) daer vorens verbuyrt ten prouffijte van de hoge Overicheyt. Actum ende gepronuncieert den 19en decembris 1600 twaelf,¹ bij Schepenen omnes.

Schepenen verclaren dat den officier geen goederen van den voorschrevenen gevangens genoten heeft, ende dat de zelve gevangens byden Landtdrost van der Goude alhier in hechtenis gebracht zijn den 17en decembris anno voorsz.²

p. 6 Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven, ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel, contra Herman Jansz. van Deventer gevangen ende gedaegde eysch doen.

Alsoo Herman Jansz. gebooren van Deventer oudt ontrent 21 jaren, jegenwoordich alhier gevangen hem vervordert heeft op vrijdach lastleden uydt allendelijck zijne vercregen aelmosen mit speulen ende droncken drincken onmiddelijck te dilapideren,³ ende door te brengen, nemaer oock binnen deser stede zeer stokslaende ende moetwillichlijcken aen te rechten verscheydende fortsen, ende

p. 7 geweld, als namentlijck dat hij gevangen [.....] eenen van zijne medecompligen handtsgemeen gew[.....] op 's Heeren strate haere opstekers getrocken ende malcander [.....] geaggresseert zijnde, hij gevangen verscheyden borgers deser stede die hem gevangen sochten te scheyden, nyet allendelijck met sijnen opsteker gedreycht ende naegeloopen, nemaer oock eenen Jan Laurensz. schilder mede borger alhier, sulcx met zijnen opsteker in zijn lijff gegriefte ende gesteken heeft, dat hij hem bij nae 't leven zoude benomen hebben gehadt. 't Welcke alsoo 't smaectt straetschenderije ende mitsdien een saecke is van seer quaeder consequentie, die in een stad van rechten nyet getolereert nemaer andere zoodaninge moetwillige vagabunden ten exemple behoort gestraft te worden. Soo concludeert den voorschreven Eysscher uuytten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt ten fine den voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewoonlijck is criminele justitie te doen, aldaer mitten zweerden geexecuteert ende onthalt te worden datter de doot nae volcht. Ende dat alle zijne goederen verclaeren sullen worden verbeurt ten prouffijte van den hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende volcomentlijcken geïnformeert zijnde op de faicten den voorsz. gevangen bij den zelve eysch te laste geleydt ende op alles wel ende rijpelijck gelet, doende recht uuytten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflijckheys van Hollandt ende Westvrieslandt, hebben den voorsz. gevangen gecondemneert, ende condemnieren het mits desen gebracht ter plaetse daer men gewondelijck⁴ is criminele justitie te doen, aldaer wel strengelijck gegeselt te worden ten bloede toe. Ende voorts gebannen ende bannen hem mits desen uuyt Hollandt ende Westvrieslandt voor den tijt van thien eerstcommende jaren. Lastende den zelve uuyt de stede ende den Landen van Beloys, te vertrecken binnen dages sonnenschijn daer aen volgende uuytten voorsz. Provincien van Hollandt ende Westvrieslandt te vertrecken binnen acht dagen, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerdere straffe naer exigentie van de saecke. Ontseggende den officier zijnen vordere eysch ende conclusie op de voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den zelve daer van mits desen, ende condemnieren hem nyettemin in de costen ende mise van justitie verclarende alle zijne goederen zoo hij eenige heeft daer vorens verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum ende gepronuncieert den 9en january 1613⁵ bij Schepenen omnes.

Schepenen verclaren dat den officier geene goederen van den voorsz. gevangen genooten heeft.

p. 8 [Idem] [nomine] quo supra Eysscher contra [Franchois] Plunle Engelsman gevangen ende gedaegde eysch doen.

¹ Woensdag 19 december 1612.

² Maandag 17 december 1612.

³ <http://www.dbnl.org> Dilapideren; verkwisten.

⁴ Sic, gewondelyck, lees: gewoondelyck.

⁵ Woensdag 9 januari 1613.

Alsoo Franchois Plunle, Engelsman, oudt ontrent 48 jaren, eertijts den Landen als soldaet gedient hebbende, jegenwoordich alhier gevangen, verlatende sijnen dienst, nyet allendelijck hem vervordert en heeft ettelijke jaren lange zoo in steden als ten platten lande gesonts lichaems te gaen bedelen, contrarie den placcate op 't stuck van sodanige vagabunden ende bedelaers gemaect, nemaer dat arger is zijne vercregen aelmossen mit droncken drincken onmiddelijck te verquisten ende door te brengen. Dat hij gevangen oock tegens sommige personen, die hem seyden dat hem Godt helpen wilde, met een toornich gemoet gemurmureert,¹ ende all preutelijck² wech gegaen is. 't Welcke alsoo 't saken zijn van zeer quaden gevolge. Zoo concludeert den voorsz. Eysscher uuytten name ende van wege de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine den voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewonelijck is criminelen justitie te doen aldaer wel strengelijck ten bloede toe gegeest, ende voorts gebannen sal worden uuyt Hollandt ende Westvrieslandt voor den tijt van thien eerstcommende jaren, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van de sake. Ende dat alle zijne goederen, zoo hij eenige heeft verclaert te sullen worden verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende eenichsins kennisse hebbende van de feyten, den gevangen in desen te laste geleydt, doende recht. Condemneren den voorsz. gevangen gebracht te worden ter plaetse daer den voorn. Herman Jansz. zal werden gegeeselt, omme aldaer de justitie aen te sien, ende hem aen 't exempel van den zelven Herman Jansz. te spiegelen, omme voortaan van quaet doen 't abstinieren, hebben den zelven voorts gebannen ende bannen hem mits uuytter³ stede van Schoonhoven, Landen van Beloys, ende Crimpender weert, voor den tijt van twee eerstcommende jaren. Lastende den zelven daer uuyt te vertrecken binnen dags sonnenschijn, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van de saecke. Ontseggende den officier zijnen vorderen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den zelven daer van mits desen, ende verclaren alle zijne goederen, zoo hij enige heeft, verbeurt ter prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum ende gepronuncieert ut supra.⁴

Schepenen verclaren ut supra.

p. 9 Jan Adriaensz. als presiderende schepenen,
ende jegenwoordich in absentie van den
baeliuwe, bewarende 't recht van de
hoge Overicheyt des Graefflicheyts van
Hollandt ende Westvrieslandt binnen
der stede van Schoonhoven, ende den
Landen van Beloys, nomine officii
Eysscher in cas crimineel
contra
Adriaen Adriaensz. Sas weerd
in de druyve gedaegde in persoon
eysch ende verzouck doen.

Alsoo den voorsz. ge[.....] voor den middag hem ver[.....] heeft d' Eysscher in desen, ende twee van den Heeren Schepenen deser stede, die t' samentlijcken bij den Heeren Magistraten der zelve stede specialiken gecommiteert waren, omme hun t' informieren op sekere moetwillige fraude, 's nachts daer te voorens, bij sommige insolente⁵ gesellen, zoo in des stedes als gemeene lants middelenen gepleecht, zeer onbetamelijck ende zonder eenich respect te bejegenen, ende als waren zij honden geweest toe te spreekken. Als namentlijcken, dat hij gedaegde, bij d' Eysscher in desen gevraecht zijnde, off hij gedaegde nyet en wiste waer zijnen vader was, al souden die, om sekere schuytte, die totte voorsz. fraude was geïmploieert, binnen in de haven te leggen, van doen hadde, hij gedaegde zeer irrendentelijcken, ende als der Heeren Magistraten voornemen wrefelachtelijck mit zijnen quaden wille ende mijnen genouchsaem rebellerenden ten aenhooren van alle de werelt, daer op al snaeuwende antwoorde, dat hij Eysscher ende zij gecommiteerdens zijn vader soucken mochten zoo zij hem hebben wilden. 't Welck alsoo streckt tot zeer groote cleynachtige ende vilipendentie is van de justitie, die bij elck een sacrosanct⁶ ende in respect behoort gehouden te worden, ende mitsdien een sake is van seer quader consequentie is⁷, die nyet

¹ *GTB.* Murmureeren, murmureren, mormereren; Morren, mompelen van ontevredenheid.

² *Ibidem.* Preutelen, preutelijcke; mompelend, gemompeld, onverstaanbaar.

³ *Sic*, mits uuytter, lees: mits desen uuytter.

⁴ Woensdag 9 januari 1613.

⁵ *GTB.* Insolent; Onbeschaamd, grof, lomp, brutaal.

⁶ *Ibidem.* Sacrosanct; Hoogheilig; heilig en gewijd; onaantastbaar.

⁷ *Sic.* een sake is van seer quader consequentie is, lees: een sake is van seer quader consequentie .

getolereert nemaer andere zodanige, wrevelachtige rebellen ende cleynachters van de justitie, ter exemple behoort gestraft te worden. Soo concludeert, den voorsz. Eysscher uuytten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt ten fine de voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewonelijcke is criminele justitie te doen aldaer wel strengelijc gegeeselt, ende voorts gebannen sal worden uuytter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van thien eerstcommende jaren, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meedere straffe naer exigentie van de saecke. Ende dat alle zijne goederen verclaert sullen worden verbeurt ten prouffijte van de

p. 10 hoge Overicheyt voorsz., ofte tot alsulcke ende versouckende dat den gedaegde bij provisie¹ in hechtenisse gebracht, ende zijne saecke ex vinculis² sal defenderen, ter tijt ende wijlen toe, de saecke ter principalen sal weesen getermineert. Den gedaegde in plaetse van antwoord seyde vragens gewijs: mijn heere, ben ick u jongen, ick heb eerst geseydt dat ick nyet en wiste waer mijn vader was" ende daer nae: Dat ghij selven soucken mocht zoo ghij hem hebben woudt dat seg ick alsnoch".

Schepenen houden de saecke in advys om redenen. Actum den 2en february 1613.³

p. 10 Jan Adriaensz. zoo hij procedeert
Eysscher in cas criminele contra
Adriaen Adriaensz. Sas gedaegde
in persoon uuytinge van 't onder
houden advys te begeren.

D' Eysscher versochte uuytinge van 't ondergehouden advys.

Schepenen gehooft hebbende des Eysschers criminelen eysch ende conclusie, ende 't gene bij den gedaegde in desen, in plaetse van antwoord daer tegens is geallegeert⁴, ende op alles wel ende rijpelijcken gelet, doende recht. Condemneren den gedaegde ter oorsake als in den eysch, staende vierschaere ter Camere Juditiele Godt ende justitie om vergiffenisse te bidden, ende binnen veerthien dagen eerstcoomende te betaelen ten behouffe ende reparatie van den kerckthoorn deser stede duysent IJselsteens. Ontseggende den Eysscher zijnen vordere eysch ende conclusie op den gedaegde gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits dese, ende condemneren den gedaegde nyettemin in de costen van desen processe, ter tauxatie ende moderatie van Schepenen. Actum bij Schepenen omnes dempto Herman Willemsz., den 8en february 1613.⁵

De gedaegde heeft verclaert hem van herten leedt te weesen dat hij de Heeren Magistraten sulcx als in den eysch verhaelt is, heeft bejegent, belovende van gelijcken nyet meer te doen. Actum ter Camere Juditiele den 9en february 1613.⁶

p. 11 Horatius Rodenborch, Baeliwe der stede
van Schoonhoven ende Landen van Beloys,
nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra
Jacob Marcelisz van den Bosch⁷
gevangen ende gedaegde eysch doen

Alzoo Jacob Marcelisz [.....] een speldenmaker zijns ambachts oudt ontrent 45 jaren, vrijwillichijcken ende buytten pijnende banden van ijseren bekent heeft, dat alhoewel hij eerst in junio 1600 ende twaelf lestleden, omme zijner landtloperije ende eenige moetwillen ten platte lande bedreven, alhier gebannen is geweest uuytter steden van Schoonhoven, Landen van Beloys, ende Crimpender weerd, voor den tijt van ses jaren, op peijne van meedere straffe, ende daer nae namentlijcken opten 18en augusti des voorsz. jaers 1600 twaelf, zoo om d' infractie van zijn

¹ N.E. Algren en H.R.W. Gokkel, *Fockema Andreae's Verwijzend en verklarend juridisch woordenboekprovisie*, tiende druk (Alphen aan den Rijn, 1997) (in de vervolg aangeduid als Fockema Andreae's 1997¹⁰) 371. Provisie; voorlopige beschikking vande rechter.

² Vinculis; obligaties, schuldbewijzen.

³ Zaterdag 2 februari 1613.

⁴ *GTB*. Allegeren; Als argument of reden aanvoeren.

⁵ Vrijdag 8 februari 1613.

⁶ Zaterdag 9 februari 1613.

⁷ Reeds 3x veroordeeld, zie: SAMH, *Schoonhoven ORA-82*, fol 136v, dd. 23 mei 1612, fol. 138v, dd. 30 juni 1612 en fol. 140, dd. 18 augustus 1612.

voorsz. bannissement als andersints in besloten gevanckenisse gegeeselt, ende andermael gebannen is geweest, uuytten Landen van Zuydthollandt voor den tijt van acht jaren, mede op peijne van swaerder straffen, ende dat hij mitsdien wel behoort hadde hem precise naer alle deselve bannissementen te reguleren, ende oock tot beteringe te begeven, dat hij dies nyetjegenstaende hemselves vervordert heeft nyet allene zijn voorsz. vercregen ende verdubleeerde bannissementen 't elcke male 't infringeren ende alhier te lande te blijven tot vilipendentie ende versmadinge van de justitie, nemaer oock continuelijcken binnen den zelven lande heeft gaen vagabunderen ende bedelen versouckende aelmossen, die mitsdien den rechten armen worden ontrocken, contrarie den placcate op 't stuck van sodanige vagabunden ende landtlopers gemaect. All 't welcke saecken sijn van zeer quader consequentie, die nyet getolereert nemaer andere diergelijcken cleynachters van de justitie ten exemple behooren gestraft te worden. Soo concludeert den voorsz. baeliuwe uuytten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflycheyts van Hollandt ende Westvrieslandt ten fine den voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewonelijcken is criminele justitie te doen, aldaer wel strengelijck ten bloede toe gegeeselt gebrandtmerckt, ende voorts gebannen sal worden uuyt Hollandt ende Westvrieslandt, zijn leven lanck geduyrende, ende daer nyet weder inne te comen op peijne van metter coorde gestranguleert te worden datter de door naer volcht, ende dat alle zijne goederen (zoo hij eenige heeft) verclaert sullen worden verbeurt ter prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcks etc.

p. 12 Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie zo van 't gene bij den selven eysch werdt verhaelt ende op alles wel ende rijpelijk gelet, doende recht, condemneren den voorgeschreven gevangen in besloten gevanckenisse wel strengelijcke gegeeselt te worden, hebben de zelven voorts gebannen ende bannen mits desen uuytten Landen van Zuydthollandt, voor den tijt van seshien eerstcommende jaren. Lastende den zelven daer uuyt te vertrecken binnen twee mael vier ende twyntich uren. Ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerdere straffe naer exigentie van der sake. Ontseggen den officier zijnen vordere eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren de zelven daer van mits desen, ende condemneren hem nyettemin in de kosten ende mise van justitie, verclarende alle zijne goederen, zoo hij eenige heeft, daer voorens verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt. Actum den 16den february 1613,¹ absent Herman Willemsz.

Den gevangen heet voor² Schepenen verclaert, dat den officier geen goederen van hem genoten heeft, ende dat hij ses dagen lang in hechtenisse geseten heeft.

p. 12 Idem nomine quo supra, eyscher, contra
Pieter Jansz. van Hoorn gevangen ende
gedaegde eysch doen.

Alzoo Pieter Jansz. van Hoorn, een knoopmaecker zijns ambachts, oudt ontrent 18 jaren, verlatende zijn ambacht hem vervordert heeft gesonts lichaems seckere tijt lang te gaen vagabunderen ende bedelen, versouckende aelmossen die mitsdien den rechten armen worden ontrocken contrarie den placcate op 't stuck van zodanige vagabunden ende bedelaers gemaect. Soo concludeert Horatius Rodenborch, Baeliuwe der voorsz. stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, uuytten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflycheyts van Hollandt ende Westvrieslandt ten fine de voorsz. gevangen, volgende den bovengemelten placcate, in besloten gevanckenisse wel strengelijck sal worden gegeeselt, ende voorts gebannen uuytter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, voor den tijt van twee eerstcommende jaren, ende middelertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van de sake, ende dat alle zijne goederen verclaert sullen worden verbeurt te prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

p. 13 Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende des gevangens vrijwi[.....] van 't gene bij den selven eysch werdt verhaelt, ende [.....] ende rijpelijk gelet, doende recht, hebben den voorsz. gevangen gebannen ende bannen hem mits desen uuytter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, voor den tijt van een jaer. Lastende den selven daer uuyt te vertrecken binnen dage sonnenschijn, ende middelertijt nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van de sake. Ontseggen den officier zijnen vordere eysch ende conclusie op den voorsz. gevangens gedaen ende genomen, absolveren den zelven daer van mits desen, ende verclaren alle zijne goederen, zoo hij eenige heeft, verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum ut supra.³

¹ Zaterdag 16 februari 1613.

² Sic, heet voor, lees: heeft voor.

³ Zaterdag 16 februari 1613.

Den gevangen heeft verclaert ut supra.

- p. 13** Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii eyscher in cas crimineel,
 contra
 Jacob Crediger, Jan Dircxz., Jan Henricxz, Meynert Jansz., ende Henrick Hil gevangens ende gedaegdens eysch doen,

Alzoo Jacob Crediger gebooren uuyt Switserlandt oudt 24, Jan Dircxz. van Bremen mede oudt 24, Jan Henricxz. van Heuckelom¹ een bombazijnwercker zijns ambacht oudt 18, Meynert Jansz. van Amsterdam een lindtwever zijns ambachts, oudt 19 ende Henrick Hil gebooren van Meurs² oudt 20 jaren off elcx daer ontrent, verlaetende haere respective ambachten ende handtwercken, hem vervordert hebben sekeren tijt lanck ten platten lande als vagabunden te loopen, versouckende aelmossen die mitsdien den rechten armen worden ontrocken, contrarie den placcate op 't stuck van zodanige vagabunden ende bedelaers gemaect. Soo concludeert Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, uuyten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine de voorsz. gevangens volgende de voorsz. placcate, in beslooten gevanckenisse wel strengelijck gegeeselt. Ende voorts gebannen sullen worden uuytter stede van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, voor den tijt van twee eerstcommende jaren, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der sake, ende dat voorts haere goederen, (zoo zijluyden eenige hebben) verclaert sullen worden verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

p. 14

Schepenen gehoort hebbende den voorschreven criminelen eysch ende conclusie, ende der gevangens vrijwillige confessie van 't gene bij den selven eysch werdt verhaelt, ende op alles wel ende rijpelijck gelet, doende recht uuyten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, hebben de voorsz. gevangens gebannen ende bannen hun mits dezen uuytter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van een jaer. Lastende deselve daer uuyt te vertrecken binnen dage sonnenschijn, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der sake. Ontseggen den officier zijnen vorderen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangens gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen, ende condemnieren hun nyettemin in de costen ende mise van justitie. Verclarende alle haere goederen (zoo zij eenige hebben) daer voorens verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum bij Schepenen omnes, demptis Ghijsbert Matheusz. ende Herman Willemsz. Verweert, den 20en february 1613.³

De voorsz. gevangens hebben voor Schepenen verclaert dat den officier geen goederen van hunluyden genoten heeft ende dat sij vier dagen gevangen geseten hebben.

- p. 15** Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel,
 contra
 Heerminius uuyt Vrieslandt alias den Vrieschen heer⁴ gevangen ende gedaegde eysch doen,

Alsoo Heerminius alias den [.....] heer, gebooren uuyt Vrieslandt, een cleermaker zijns ambachts oudt ontrent 21 jaren, vrijwillichlijck ende buytten pijne ende banden van ijsere bekendt heeft, dat alhoewel hij gevangen eerst tot Utrecht om zijne vagabunderijen gebannen is geweest voor den tijt van ettelijcken jaren, op peijne van meerder straffe, ende daernae namentlijcken opten 28en aprilis

¹ Heuckelom, gem. Oisterwijk, prov. Noord-Brabant.

² Moers, Noord-Rijnland-Westfalen, Duitsland.

³ Woensdag 20 februari 1613.

⁴ Eerder uit Schoonhoven verbannen, zie: SAMH, *Schoonhoven ORA-82*, fol 135v, dd. 28-04-1612.

1600 ende twaelff,¹ om gelijcke oorsake alhier is gebannen geweest uuytter stede van Schoonhoven, Landen van Beloys, ende den Crimpender waert voor den tijt van twee jaren mede op peijne van meerder straffe. Ende dat hij mitsdien wel behoort hadde hemzelven precise naer de voorsz. bannissementen te reguleren, ende hem tot beteringe te begeven, dat hij dies nyetjegenstaende hemselven vervordert heeft nyet allendelijck zijn voorsz. laetste vercregen bannissement 't infringeren, ende alhier te lande te blijven tot vilipendentie ende versmaedinge van de justitie, nemaer oock continuelijck binnen den zelven lande gesonts lichaems op den boer te lopen bedelen, bedrijvende aldaer verscheyden moetwillicheden ende petulantien. Als namentlijcken dat hij gevangen sekeren tijt geleden tot Rijkerkerck², op seker dootmael, wel droncken ende vol sijnde eenige questie aldaer heeft beginnen te moveren³ waer over hij gevangen bij den diner⁴ van den baeliuwe van Zuytholland geapprehendeert ende in besloten gevanckenisse met noch eenen van sijne medecomplacen gebracht sijnde, hij gevangen hem aldaer zeer insolentelijck aengesteld heeft, vlouckende ende sweerende zeer onbetamelijcke, dat hij gevangen oock mit stenen aldaer door de glasen geworpen, ende eyntelijck met fortse uuytte 's Heeren gevanckenisse gebrocken, ende 't selve gevioleert heeft. All 't welcke alsoo 't saecken zijn van seer quader consequentien die nyet getolereert, nemaer andere sodanige moetwillige vagabunden ende cleynachters van de justitie ten exemple behooren gestraft te worden. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uuytten name ende van wegen den hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine den voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewonelijck is criminele justitie

p. 16 te doen, aldaer wel stengelijck ten bloede toe gegeselt, gebrandtmerckt ende gebannen te werden voor den tijt van vijff ende twintich jaren uuytten Lande van Hollandt ende Westvrieslandt, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van de sake. Ende dat voorts alle zijne goederen (zoo hij eenige heeft) verclaert sullen worden verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende des gevangens vrijwillige confessie van 't gene bij den zelven eysch werdt verhaelt, ende op alles wel ende rijpelijck gelet, meer geneygen sijnde tot barmarticheyt dan tot rigeur van justitie doende nochtans recht uuytten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, hebben den voorsz. gevangen gecondemneert ende condemneren hem mits desen in besloten gevanckenisse wel strengelijck gegeeselt te worden. Ende voorts gebannen ende bannen hem mits desen uuytter stede van Schoonhoven, Landen van Beloys, ende Crimpender weert voor den tijt van vier eerstcommende jaren. Lastende den selven daer uuyt te vertrecken binnen dage sonnenschijn, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe, naer exigentie van de sake. Ontseggende den officier sijnen vorderen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den zelven daer van mits desen, ende condemneren hem nyettemin in de costen ende mise van justitie, verclaerende alle zijne goederen (zoo hij eenige heeft) daer voorens verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum den 6en marty 1613.⁵ bij Schepenen omnes, dempto Verweert.

D' voorsz. gevangen heeft voor Schepenen verclaert dat den officier geen goederen van hem genoten heeft, ende dat hij 22 dagen gevangen geseten heeft.

p. 17 Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii, Eysscher in cas crimineel, contra Woutter Woutersz. ende Lambert Pietersz. linnenwevers oudt elcx ontrent 18 jaren gevangens ende gedaegdens eysch doen,

Alsoo de voorsz. gevangens[.....] heure respective ambachten [hun] [verl...de..] hebben gesonts lichaems ten platten lande te gaen bedelen, versouckende aelmossen, die mitsdien den rechten armen worden ontrocken, contrarie den placcate op 't stuck van de vagabunden ende bedelaers gemaect. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uuytten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt ten fine den voorsz. gevangens volgende den voorsz. placcate wel strengelijck is besloten gevanckenisse sullen worden gegeselt, ende voorts gebannen uuytter voorsz. stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den

¹ Zaterdag 28 april 1612.

² Ridderkerk, prov. Zuid-Holland.

³ *GTB.* moveeren; Aansporen, aanzetten, bewegen.

⁴ Sic, diner, lees: dyner, dynder; diender.

⁵ Woensdag 6 maart 1613.

tijt van twee eerstcommende jaren ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der sake, ende dat alle haere goederen verclaert sullen worden verbeurt ten prouffijte van hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken anderen fine ende conclusie criminele als Mijn Edele Heeren Die van den Gerechte der voorsz. stede naer exigentie van der sake bevinden sullen te behooren.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende gelet op 't gene daer bij wert verhaelt doende recht, hebben den voorsz. gevangens gebannen ende bannen mits desen uuytter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van een jaer. Lastende deselve daer uuyt te vertrecken binnen dage sonnenschijn, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van de sake. Ontseggen den officier zijnen vorderen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangens gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen, ende verclaren alle haere goederen zoo sij eenige hebben geconfisceert ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum den 21en aprilis 1613¹ bij Ghijsbert Matheusz., Herman Willemsz. Verweert, Gerrit Pauwelsz. Hulst, ende Claes Jacobsz. Swart, Schepenen.

De gevangens hebben verclaert dat den baeliuwe nyet meer van hun genoten heeft dan 38 stuyvers. Ende dat sij elcx ses dagen gevangen geseten hebben.

p. 18 [...] [.....e] quo supra Eysscher contra Daniel Craey Vlaming, gedaegde in persoon, eysch ende versoeck doen,

Alsoo tot kennisse van d' Eysscher gecomen is, dat alhoewel den gedaegde in desen t' anderen tijden den persone leere ende leven dominus Danielis Witty² kerckendienaer deser stede seer onbetamelijcke geinjurieert³ ende geobtreect⁴ hebbende, daer over van den Heeren borgemeesteren deser stede berispt, ende geboden is geweest van geen gelijcke meer te doen. Ende dat hij gedaegde mitsdien wel behoort hadde hemselven precise nae deselve bevelen te reguleren, dat hij gedaegde dies nyetjegenstaende evenwel hem vervordert heeft in cleynachtige van de voorsz. interdictie, den persone van voorn. Wittius nyet allendelijck zeer atrocelijck⁵ wederomme 't injurieren, ende hem naer te geven, dat hij Wittius t' anderen tijden eens anders mans echte vrouwe met hem wechgevoert, ende mitte selve jaer ende dach gebouleert ende huysgehouden heeft, nemaer oock zijne leeringen ende predicatien van valscheyt ofte drijvinge van vrijen wille bij den welcken het den menschen vrij staen soude van hoerderije overspel, off yetwes dier gelijcken te committeren, seer calumnieuselijck⁶ te beschuldigen, ende sulcx deselve zijne leeringe ende predicatie bij den welcke suspect verdacht ende vruchteloos te maecten, breder blijkende bij d' informatie daer van zijnde. Ende alsoo 't selve saken zijn van zeer quader consequentie, streckende tot commotie ende perturbatie van de gemeene ruste in 't generael ende van de Christelijcke gemeente in 't particulier, ende sulcx anderen ten exemple ten uuytersten behooren gestraft te worden. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uuytten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine de gedaegde gecondemneert sal worden d' voorsz. injurien publickelijck van der stede peuye met luyder kelen te renoceren, ende in sijn hals te haelen. Bekennende deselve erdacht⁷ gelogen. Ende sulcx den voorn. Wittius buyten waerheyte recht ende redenen daer mede behangen te hebben, ende mitsdien hem gedaegde 't selve van herten leedt te zijn, biddende Godt de Justitie ende den voorn. Wittius, indien hij daer present begeert te zijn om vergiffenisse. Dat hij gedaegde voorts, als een oproermaker ofte [perturb.....] [.....] gemeene ruste, ende van de Christelijcke gemeente [.....] ter plaetse daer men gewonelijck is criminele justitie te doen, aldaer wel strengelijck te bloede toe gegeeselt, ende vorts gebannen te worden uuytten Lande van Hollandt ende Westvrieslandt zijn leven lang geduyrende ende middelertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der sake. Ende dat voorts alle zijne goederen verclaert sullen worden verbuyrt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken anderen fine ende conclusie criminele als Mijn Edele Heeren Die van den Gerechte der voorsz. stede naer merite ende exigentie van de sake bevinden sullen te behooren.

p. 19

¹ Zondag 21 april 1613.

² [http://www.dbnl.org/A.J.vanderAa, Biographisch woordenboek der Nederlanden – 1852-1878, Deel 20, 336 – 337. Wit of Wittius \(Daniel\), predikant te Schoonhoven \(1609\), afgezet door gedeputeerden der Delfsche Synode 1618, predikant bij de Remonstranten te Gouda 1632, gestorven in september 1650.](http://www.dbnl.org/A.J.vanderAa/Biographisch%20woordenboek%20der%20Nederlanden%20-%201852-1878%20Deel%2020%20336-337.Wit%20of%20Wittius%20(Daniel),%20predikant%20te%20Schoonhoven%20(1609),%20afgezet%20door%20gedeputeerden%20der%20Delfsche%20Synode%201618,%20predikant%20bij%20de%20Remonstranten%20te%20Gouda%201632,%20gestorven%20in%20september%201650.)

³ *GTB*. Injurie, geinjurieert; Onrecht; beleediging, mishandeling; schade.

⁴ J. du Four, *Alphabetisch zakwoordenboek ...* (Vlissingen, 1839) 143. Obtreecten; smalen, lasten, eer roven.

⁵ *GTB*. Atroce; Wreed, grimmig, hard, barbaars.

⁶ *Ibidem*. Calumnieeren; Kwaadspreken, lasteren, iemand vals beschuldigen, onterechte aantijgingen uiten.

⁷ *Ibidem*. Erdencken; Bedenken, verzinnen.

D' Eysscher overmits des gedaegdes non comparitie in persone, versochte default, ende voor 't prouffijt vanden corporele apprehensie.

Alsoo Daniel Craije op huynen van wegen den baeliuwe deser stede is gedachvaert in persone, ende in persone nyet en gecompereert, hebben Schepenen gesien 't relaes van den gerechtsbode, tegens den voorn. gedaegde gedecerneert¹ 't 1e default ende voor 't prouffijt vanden admitteren den baeliuwe corporele apprehensie met den andere citatie. Actum ut supra.

In kennisse van mij
T. de Coninck
1613

p. 20 [...] [.....e] quo supra Eysscher contra
Thomas Craij sone van den voorn.
Daniel Craij gedaegde in persoon ut supra.

Alsoo den gedaegde in desen hem vervordert heeft den persone des voorn. Danielis Witty dienaer des goddelijcken woorts alhier, nyet allenelijck seer schandelijck te lasteren, ende voor een leugenaer te schelden, nemaer oock zijne leeringen ende predicatien van valsheyt ofte ketterije te accuseren, als namentlijck dat hij gedaegde opten 28en marty lestleden, onder andere vileyne ende onbetamelijcke obtrectatien², wel stoutelijcke heeft dorven uuytstroijen, dat den voorn. Wittius predikende den vrijen wille, leerde, dat men zodanige hoereerders ofte echtbrekers als Jaques Schietcat ofte zijns gelijcken waren, van de taefel des Heeren nyet en behoorde af te houden, maer vrij acces tot selve te geven, ende dat hij gedaegde oock vastelijck geloofde dat den voorsz. Schietcat sulckes wel toegelaten soude worden, seggende, ofter een rabaut te meer te nachtmael gaet daer is weijnich aen gelegen, Schietcat sal noch alleen van de besten zijn die aen de taefel des Heeren verschijnen sal, presupponerende³ daer mede dattet nyet anders als rabouwen ofte overspeelders waren die in de gemeente Christi alhier zijn ende ten Avontmale gingen, daer bij vougende dat die van den kerkenrade deser stede, als fauteurs⁴ van de dwalingen van den voorn. Wittius, sulcks, ende all dat bij hem Wittius gedaen ende geleert worde, approbeerden ende toestonden, versouckende nyet anders dan den voorn. Wittius ende die van den kerkenrade mit dusdanigen ende diergelijcke uuytstroijingen bijden volck suspect ende odieus⁵ te maken, ende [denoytig] simpelyc [ged..ck] herte van 't gehooore van Godes woort ende 't gebruyck zijnde heylichen sacramenten af te kaecken⁶ ende in een naebedencken ende ongerusticheyt te brengen. Ende alsoo 't gene voorsz. is zijn saken van seer quaden gevolge, streckende, mede tot commotie ende perturbatie van de gemeene ruste in 't generael ende van de Christelijcke gemeente in 't particulier ende sulcx ten uuytersten behooren gestraft te worden. Soo concludeert concludeert den voorsz. baeliuwe ten fine ut supra.

D' Eysscher ut supra.

p. 21 Alsoo op huynen van wegen den baeliuwe deser stede als Eysscher in cas criminele was gedaen presenteerde voor den Gerechte der stede van Schoonhoven op ende jegens Thomas Craeye gedaegde in persone om eysch doen, hebben Schepenen vermits des gedaegdes non comparitie in persone, tegens den selven gedecerneert 't 1e default, ende voor 't prouffijt van dien d' Eysscher geadmitteert corporele apprehensie, met een andere citatie. Actum ut supra.

p. 21 **Den 23en aprilis 1613⁷**

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der
stede van Schoonhoven ende Landen
van Beloy, nomine officii Eysscher
in cas criminele,
contra
Daniel Craey gedaegde in persoon ende
deffailante 't 2e default te

¹ *GTB*. Decerneeren; Gerechtelijk, formeel besluiten, bepalen, vaststellen, gelasten.

² *GTB*. Obtrectatien, lasteringen.

³ *Ibidem*. Presupponeren; Als waar aannemen, onderstellen, veronderstellen, vooronderstellen.

⁴ Fauteur; stokebrand.

⁵ *Ibidem*. Odieus; verachtelijk, walgelijk, afschuwelijk, infaam.

⁶ *Ibidem*, Afkaken; Door veel praten gedaan krijgen dat iets ingetrokken wordt, afpraten.

⁷ Dinsdag 23 april 1613.

begeren.

Schepenen besien hebbende 't relaes van den gerechtsbode, hebben tegens den gedaegde in persone vermits zijn non comparitie gedecerneert 't 2e default, ende d' eyscher geadmitteert eene derde citatie, absent Jan Ariensz.

p. 21 Idem nomine quo supra Eysscher contra Thomas Craey gedaegde in persoon ende deffailante ut supra.

Schepenen ut supra.

mij present
T. de Coninck
1613

p. 22 **Den 25en aprilis 1613¹**

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel contra Daniel Cray Vlaming gedaegde in persone ende deffailante 't 3e default te begeren,

Den gedaegdens in persone comparerende versochten purge van default met refusie van kosten, ende dienvolge den eysch 't aenhooren. Overmeer² concludeert als in de notule ten dage van d' eerste deffault gedaen, aenteyckenden. Den gedaegdens copie van den selven eysch, omme daer op 't antwoorden ten alsulcken dage als Mijn Edele Heeren gelieven sullen te ordonneren. Overmeer accordeert den gedaegdens in persoon de versochte copie, versouckende dat den selven bij provisie sal gaen in besloten gevancknisse ende sijne sake ex vinculis defenderen. Den gedaegdens opte versochte provisie seyde in desen geen provisie te cunnen vallen, vermits de sake nyet en is capitael, lijff noch lit rakende, dat oock in allen gevalle nyet anders ende can verstaen worden dan injurieuse woorden, die den gedaegdens alhier ten laste worden geleydt, ende genomen die al waerachtich waren dat meer gelijk de sake ten principale daertoe gedisponeert sijnde anders sal worden gedoceed, ende wel nyet gefundeert soude wesen totte versochte apprehentie ofte gevancknisse, debatterende ende rejecterende over sulcx 't voorsz. versouck bij inpertinentie ende insouffisantie, versochte van de personele comparitie te mogen ontslagen worden ende zijne sake te mogen defenderen door advocaet ofte procureur. Overmeer voor replyck bij versouck. Den gedaegde voor duplyck bij antwoord off debaten.

Schepenen partijen gehoord, ende gelet op 't gene bij henluyden is geallegeert, doende recht, accordeeren den gedaegdens in persone copie uuyt den eysch ende dach tot maendach omme daer tegens te antwoorden. Ontseggen den officier de versochte provisie van apprehensie, mits doende hanttastinge bij den gedaegdens van telcken rechte dage selfs in persoon te comparereren sub penis confessi et convicti. Ende mits daer voren binnen den tijt van drye dagen daer voren stellende soufficante cautie ter somme van drye hondert Carolus guldens. Ordonnerende parthijen voorts in desen te procederen van drye dagen te drye dagen, sonder langer delaye. Actum ut supra, bij Schepenen omnes demptis Jan Ariensz. ende Verweert, medeSchepenen.

p. 22 Idem in qualite als vooren Eysscher in cas criminele contra Thomas Craey sone van den voorn. Daniel Cray gedaegde in persoon ende deffailante ut supra.

Parthijen ut supra.

¹ Donderdag 25 april 1613.

² Overmeer treedt op als procureur van schout. Zie ook: SAMH, Schoonhoven, ORA-83, p. 273. Jan Gerritsz. van Overmeer, geboren te Utrecht, gewezen procureur voor het Gerecht te Schoonhoven.

p. 23**Den 29en aprilis 1613¹**

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel,

contra

Daniel Craey Vlaming gedaegde in persoon t' antwoorden,

Den gedaegde seyde, nae zijne gedane devoir gene cautie² te cunnen gestellen, sustinerende³ te mogen volstaen mitte hantastinge onder penen in voorgaende appointement⁴ geroert, rejecterende om redenen bij monde te deduceren de versochte apprehensie Dat oock bij den Eysscher bevonden werdt, de sake benefens Wittius te raken den kerckenraet, onder reverentie mede Schepenen alhier, ende andere van de voorsz. Heeren in de banck wesende, den voorn. Wittius bestaende, ende bij dien 't resterende collegie in cleynen getale soude mogen bestaen, versochte de sake gerenvojeert te worden aen Hove Provinciale van Hollandt, voorde welck de gedaegde te vreden is sijne sake gedefendeert ende gedecideert te worden, sustinerende in 't voorsz. versoeck naer rechten gefundeert te zijn.

D' Eysscher seyde dat den kerckeraedt in deser sake in 't alderminst nyet en sijn bekend, dat oock nyemandt van Schepenen Wittius (die in desen oock als Eysscher nyet en is bekend) in bloede zijn bestaende, behalven dat alwaert eenige van Schepenen den selven Wittius mochten bestaen, als mede dat sijluyden in 't aenvangen van hoirluyder officien hebben gedaen eedt, dat sijluyden noch om vriendschap noch om maechtschap anders sullen sententieren dan de gerechticheyt, sulcks dat nyemant van Schepenen voorsz. alhier voor suspect can worden gehouden. Concluderende mitsdien tot relectie van de voorsz. exceptie, ende dat den recipient gecondemneert sal worden ten principale t' antwoorden, cum expensis. Ende nopende de gedane verclaringe van dat den gedaegde in persone geen cautionaris weet te becommen, rejecterende deselve verclaringe persisteerde d' Eysscher bij voorgaende appointement, sustinerende dat den gedaegde staende vierschaer t' selve sal voldoen ofte dat d' Eysscher bij gebreke van dien, geadjudiceert⁵ zal worden zijne versochte provisie. De gedaegde voor replyck persisteert bij versouck, protesterende van attentaten in prejuditie van sijn vercregen mandementen penael. D' Eysscher voor duplyck persisteert.

Den gedaegdes procureur seydt dat Wittius hem gevauteert heeft dat hij de gedaegdens wel soude doen straffen.

p. 24

Schepenen partyen gehooft ende gelet op 't gene bij henluyden is geallegeert, doende recht, rejecteren d' exceptie bijden gedaegdens in persoon geprooneert. Ordonneren hunluyden onvermindert de cautie alhier in questie, staende vierschaere ten principale t' antwoorden. Actum ut supra, absent Verweert.

De gedaegdens in persoon constitueren hun zelve appellanten ofte reformanten, van 't voorsz. vonnisse

p. 23

Item nomine quo supra Eysscher contra Thomas Craey gedaegde in persoon ut supra.

Parthijen ut supra.

p. 24

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas criminele contra Claes Hansz. geboren van Halling in Deenmarcken⁶ gevangen ende gedaegde

¹ Maandag 29 april 1613.

² *Practisyns Woordeboekje*, 16. Cautie; borgtocht, borgstelling.

³ *GTB*. Sustineeren; Beweren; argumenteeren; aanvoeren; staande houden.

⁴ *Ibidem*. Appointement; Rechterlijke beschikking op een verzoek of request van partijen.

⁵ *Ibidem*. Adjuciceeren; Toewijzen.

⁶ Halling, gem. Syddjurs, Denemarken.

eysch doen.

p. 25

Alsoo Claes Hansz. gebooren van Halling in Deenmarcken oudt ontrent t' 21 jaren jegenwoordig alhier gevangene, vrijwillchlijcken ende buytten pijnende banden van ijsere bekendt heeft, dat hij gevangen ongeveerlijcken elff weken geleden, hem als bootsgesel in dienste begeven hebbende op seker schip van oorloge genaempt Middelburch,¹ omme naer Oost Indien te varen. Ende dat hij gevangen voorsz. zijn eerste tractement ofte gagie op de handt ontfangen hebbende 14 guldens, hij gevangen corts daer aen sonder consent ofte pasport mit 's Heeren gelt wech gelopen ende duer gegaen is. Dat hij gevangen oock sekeren tijt lang ten platten lande heeft gaen vagabunderen ende bedelen, versouckende aelmosen die mitsdien den rechten armen worden ontrocken, contrarie den placate op 't stuck van sodanige vagabunden gemaect. Dat mede hij gevangen op dynsdach lestleden, zijn cammeraet die aen den dyck lach ende sliep, eenich gelt ontnomen, ende daer mede subtelijck wechgelopen is. 't Welcke alsoo 't saecken zijn van wel quaden consequentie, smaekende eensdeels dieverije ende sulcx anderen ten exemple behooren gestraft te worden. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uuytten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt [ende] [Westvrieslandt] ten fine den voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men [gewoonlijck] is criminele justitie doen,² aldaer wel strengelijck ten bloede toe gegeeselt, gebrantmerct ende voorts gebannen sal worden uuytter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van 25 jaren, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen, op peijne van meerder straffe naer exigentie van de sake, ende dat voorts alle zijne goederen verclaert sullen worden verbuyrt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens confessie van 't gene eensdeels bij den selven eysch werdt verhaelt, ende op alle wel ende rijpelijck gelet, meer geneygen zijnde tot barmarticheyt dan tot rigeur van justitie, doende nochtans recht, hebben den voorsz. gevangen gebannen ende bannen³ hem mits desen uuytter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van drye eerstcommende jaren. Lastende den selven daer uuyt te vertrecken binnen dage sonnenschijn, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der sake. Ontseggende den officier zijnen vordere eysch ende conclusie op de voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den zelve daer van mits desen, ende verclaren alle zijne goederen geconfisqueert ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum den 4en may 1613⁴, bij Schepenen omnes, demptis Verweert ende Botter.

Den gevangen heeft voor Schepenen verclaert, dat den baeliuwe geen goederen van hem genoten heeft. Ende dat hij vier dagen gevangen geseten heeft.

p. 26

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra
Jan Thonisz., alias Jan Manneken van Nyeuwmegen gevangen ende gedaegde eysch doen.

Alsoo Jan Thomasz., alias Jan Manneken van Nyeuwmegen, een schoorsteenveger sijns ambacht oudt ontrent 32 jaren, vrijwillchlijcken ende buytten pijnende banden van ijsere bekendt heeft dat alhoewel hij gevangen ontrent 9 jaren geleden eerst tot Schenckenschans⁵ omdat hij eenige huystotingen⁶ aldaer gedaen ende een verkenshoofd genomen hadde, tot drye reysen toen gewipt⁷ ende voorts voor schelm van de compaignie wechgejaecht is. Ende ontrent drye maenden daerna tot Utrecht, om dat hij gevangen met sijne medecompligen eenige visch op de vischmercte aldaer gestolen, ende den vischvercooper hem naelopende, mit een opsteker in sijn arm gesteken hadde,

¹ <http://www.vocsite.nl> De Middelburg, gebouwd in 1607 voor de Kamer van Zeeland op de werf in Middelburg. Vertrok op 4 april 1613 vande Wielingen naar Bantam waar het op 5 januari 1614 aankwam. Vergaan op 19 juli 1617 bij Surat (thans: Surat in India).

² Sic, justitie doen, lees: justitie te doen.

³ Sic, ende bannen ende bannen, lees: ende bannen.

⁴ Zaterdag 4 mei 1613.

⁵ Schenkenschans, gem. Kleef, Noordrijn-Westfalen, Duitsland. Schenkenschans, oude versterking op de splitsing van Rijn/Waal.

⁶ GTB. huisstoting; Het doen van een aanval op iemands huis, huisbraak, het verstoren vande huisvrede.

⁷ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Wipgalg>. Een wipgalg, palei, schopstoel of schupstoel is een middeleeuws strafwerktuig of folterinstrument. De voorziening bestaat uit een takel en touwen. De handen vande verdachte zijn op de rug samengebonden. Met het trektouw vande wipgalg worden de handen omhoog getrokken, langs de rug tot over het hoofd, met ontwrichting vande schouders als gevolg. De veroordeelde misdadiger wordt soms enkele meters opgehesen om vervolgens te worden losgelaten.

wel strengelijck gegeselt ende uuytten Gesticht gebannen is geweest sijn leven lang geduyrende op peijne van der galge. Dat hij gevangen mede ontrent drye maenden daer nae tot Gorinchem vermits hij mit sijn drijen gepoogt hadde sekere wagen aff te setten, gegeeselt, gebrandtmerct ende voor den tijt van derd' half jaer gebannen is geweest op de galaie,¹ ende sijn leven lang geduyrende uuytter stede van Gorinchem ende Lande van Arckel op gelijk peijne als vooren. Ende dat hij gevangen mitsdien wel behoort hadde hemselven tot beteringe te begeven ende van quaet doen t' abstinieren. Dat hij gevangen dies nyet tegenstaende evenwel hem vervordert heeft bij Jacob Italianer sijn echte vrouwe genaemt Sijthgen Jansdr. geleden ontrent 6 jaren 't ontvoeren ende mitte selve twe jaren lang te bouleren, ende dat hij de voorsz. Sijthgen Jansdr. verlaten ende hem in echten state begeven hebbende met des scherprechters dochter van 's Hertogenbosch, deselve mede (nae dat hij gevangen ontent ses weken met haer huys gehouden hadde) geabandonneert ende hem wederomme bijde voorsz. Sijthgen Jans te begeven hebben. Dat hij gevangen mede soo voor als naer date vandien noch met drye verscheyden andere vrouwen gebouleert ende in overspel geleeft heeft. Item dat hij gevangen oock mit sijne medecomplien, in den Lande van Cleef tot twe diversche reysen sekere schaepskoyen opgebroken ende telckens drye schaepen daer uuyt gestolen heeft, 't vleys tot Nyeumegen gebracht ende alder onmittelijck verteert, alles breder blijckende bij des gevangens confessie. 't Welcke alsoo 't saken sijn van seer quader consequentie, die nyet getolereert, nemaer andere der selve quadtdoenders ten exemple behooren gestrafft te worden. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uuytten name ende van wegen de Ho: O^l.

p. 27 des Graefflicheyts van Hollandt ende [Westvrieslandt] [ten] fine den voorsz. gevangens gebracht ter plaetse daer men gewoonlijck is criminele justitie te doen, aldaer mitter coorde sal worden gestranguleert datter de doot naer volcht, blijvende 't lichaem hangen tusschen hemel ende aerde ter consumptie toe. Ende dat voorts alle sijne goederen verclaert sullen worden verbuyrt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie van 't geene bij den zelven eysch werdt verhaelt, ende op alles wel ende rijpelijck gelet, meer geneygen zijnde tot barmarticheyt dan tot rigeur van justitie, doende nochtans recht, hebben den voorsz. gevangen gecondemneert ende condemneren hem mits desen gebracht ter plaetse daer men gewonelijck is criminele justitie te doen, aldaer wel strengelijck gegeselt te worden datter de 't bloet naer volcht, hebben de zelven voorts gebannen ende bannen mits dese uuytter stede van Schoonhoven, Landen van Beloy's, ende Crimpender waert sijn leven lang geduyrende. Lastende den zelven daer uuyt te vertrecken binnen dage sonnenschijn, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van de sake. Ontseggende den officier zijnen vorderen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen ende condemneren hem nyetemin in de costen ende misen van justitie, verclaerende alle sijne goederen (zoo hij eenige heeft) daer voorens verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum den 1en juny 1613,² bij Schepenen omnes, dempto Botter.

De voorsz. gevangen heeft voor Schepenen verclaert dat den officier geen goederen van hem genoten heeft, ende dat hij 24 dagen gevangen geseten heeft.

p. 28 Idem Eysscher contra Neeltgen Jans gebooren van Bommel³ gevangen ende gedaegde ut supra.

Alsoo Neeltgen Jansdr. gebooren van Bommel, oudt ontrent 28 jaren vrijwillchlijken bekent heeft dat sij gevangen ontrent een jaer geleden om haer ongeregelt ende ongebonden leven tot Dordrecht is gebannen geweest voor sekere jaren op peijne van meerdere straffe. Item dat sij gevangen binnen den tijt van haer bannissement wederomme gecomen sijnde binnen de voorsz. stad Dordrecht daer over openbaerlijcken gegeeselt ende andermael aldaer is gebannen geweest, op gelijcke peijne als vooren. Ende dat sij gevangen mitsdien wel behoort hadde haer tot deucht ende beteringe te begeven, dat sij gevangen dies nyet tegenstaende evenwel in onechte ende ongeregeltheyt des levens voor te varen haer vervordert heeft met seker Engelsman in onnechte⁴ te converseren ende boeleren, ende hier ende daer vagabunds gewijse door steden ende landen, metten selve te loopen. 't Welcke alsoo 't nyet getolereert, nemaer anderen ten exemple behoort gestrafft te worden. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uuyt den name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine de voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewonelijck is criminele justitie te doen aldaer wel strengelijck ten

¹ Sic, galaie, lees galeie.

² Zaterdag 1 juni 1613.

³ Zaltbommel, prov. Gelderland.

⁴ Sic, onnechte, lees: onechte.

bloede toe gegeeselt ende voorts gebannen sal worden uuytter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van thien jaren, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der sake. Ende dat voorts alle haere goederen (soo sij eenige heeft) verclaert sullen worden verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

p. 29 Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende des gevangens vrijwillige confessie van 't gene bij den zelven eysch werdt verhaelt, ende op alles wel ende rijpelijk gelet, doende recht, condemneren de voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer den voorn. Jan Thomasz. sal worden gezeselt, aldaer de justitie aen te sien, omme haer aen 't exempel vandien te spiegelen, ende stracx daer aen te dragen de stedetonne genaempt de blaeuwe huyck rondtsomme de haven, beginnende van 't stedehuys tot wederomme aen 't stedehuys toe, hebbende deselve voorts gebannen ende bannen mits desen uuytter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van ses jaeren. Lastende de zelve daer uuyt te vertrecken binnen dage sonnenschijn ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der sake. Ontseggen den officier zijnen vordere eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den selve daer van mits desen, ende verclaren alle haere goederen soo sij eenige heeft geconfisqueert ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum ut supra.

Den voorsz. gevangen heeft verclaert als vooren.

p. 29 **Den 15en july 1613¹**

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas van delict contra Jan Jansz. Vonck gedaegde in persoone eysch ende versouck doen,

D' Eysscher dient ende levert eysch in scriptis. Concluderende ende versouckende, als in 't eynde van de selve. De gedaegde in persoon present, versocht copie uuytten eysch ende versouck, ende dach om te verthoonen, dat de eysch ende d' aggregatie² van 't feict daer inne geroert op onwaerachticheyt wordt gefundeert, ende nopens de provisie tot nyet ontfanckelijk in 't versouck, onder beloften van 't elcken rechtdage in persoon te sullen compareren, ende daervoor te sullen stellen alsulcken pecunielen cautie als Mijn Edele Heeren bevinden sullen te behooren. Overmeer accordeert de gedaegde de versochte copie ende nopende 't versouck persisterende voor replyck bij 't selfde. De gedaegde voor duplyck bij sijne antwoord ende putatie³.

Schepenen parthijen gehoort ende gelet op 't gene bij henluyden is geallegeert. Ontseggen den officier de versochte provisie van apprehensie, mits stellende den gedaegde in persoon souffisante cautie ter somme van duysent Carolus guldens tot 20 stuyvers 't stuck van 't elcken rechtdage in persone te compareren, sub penis confessi et convicti. Actum bij Schepenen omnes dempto Jacob Botter.

p. 30 Idem nomine quo supra, Eysscher contra Eymert Thonisz. gedaegde in persone bij edicte⁴, eysch ende versouck doen.

Vermits des gedaegdes non comparitie in persone versochte d' Eysscher default, ende voor 't prouffijt vandien corporele apprehentie.

't Gerecht accordt.

¹ Maandag 15 juli 1613.

² *GTB*. Aggregatie; Samenvoeging, of het geheel van los samengevoegde zaken.

³ *Ibidem*. Putatief; te goeder trouw.

⁴ *Practisyns Woordenboekje*, 36. Edict, bij edicte; bij gebod, bij afkondiging.

p. 30 Idem nomine quo supra eyscher contra
Pieter Cornelisz. gedaegde in persoon eysch ende versouck
doen.

In state tot vermaninge.

p. 30 **Den 29en july 1613¹**

Horatius Rodenborch, Baeliuwe
der stede van Schoonhoven, ende
Landen van Beloys, nomine
officii eyscher in cas criminele,
contra Jan Jansz. Vonck gedaegde in persoon
t' antwoorden,

De gedaegde in persoon present, seydt, dat hem den voorleden rechtdach vergoet is copie uuyt des Eysschers eysch, ende dat hij nyetjegenstaende mennichfuldigen interpellatien deselve nyet en heeft kunnen becomen dan op gisteren naeden middach, overmits d' Eysscher den selven eysch tot gisteren naeden middach onder hem hadde behouden, waerdeur den gedaegde nyet en heeft kunnen gereedt comen om op huyden t' antwoorden, versocht daeromme alnoch tijt van 14 dagen om middellertijt sijn antwoord schriftelijck te mogen doen instellen, mitsgaders appointment.

Schepenen partijen gehoort ende gelet op 't gene henluyden is geallegeert, accordeeren den gedaegde in persoon noch dach te 14 dagen omme te mogen antwoorden op versteck. Ontseggen den officier sijn versouck, bij monde tegens den gedaegde in persoon gedaen ende genomen vermits zijne gestelde cautie verclarende, dat hij mits comparerende in persone ter plaetse daer hij op huyden gecompareert is, sal mogen volstaen. Absent Botter ende Claes Crijnsz.

p. 31 **Den lesten july 1613²**

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede
van Schoonhoven, ende Landen van
Beloys nomine officii Eysscher in cas
criminele contra Willem Pouweel
van Loreijnen gevangen ende gedaegde
eysch doen,

Alsoo Willem Pouweel geboren van Loreijnen oudt ontrent 32 jaren vrijwillich ende buytten pijnende banden van ijsere bekent heeft, dat alhoewel hij gevangene ontrent anderhalf jaer geleden om sijne vagabunderen ende oncuytsch leven, alhier gecondemneert is geweest te blijven acht dagen lang in besloten gevanckenisse te water ende brode, ende belast uuytter stede te vertrecken, ende hemselven tot wercken ende deucht te schikken, ende dat hij mitsdien wel behoort hadde hemselven precise naede selve bevelen te reguleren ende tot beteringe te begeven. Dat hij dies nyetjegenstaende evenwel hem vervordert heeft in cleynachtige van de voorsz. bevelen nyet alleendelijck wederomme binnen deser stede te comen, ende gesonts lichaems soo ten platten lande als alhier binnen deser stede te gaen vagabunderen ende bedelen versouckende aelmossen die mitsdien den rechten armen worden ontrocken, contrarie den placcate op 't stuck van sodanige vagabunden geemandeert, nemaer oock dat arger is, eenen Thomas Willemsz. schotsman, die specialiken bij de heeren Magistraten deser stede, gestelt ende gecommiteert is om sodanige vagabunden ende bedelaers soo veel mogelijk is te weeren ende uuytter stede te leyden, tot twe diversche reysen te dreygen ende zeer onbetamelijcken toe te spreken contrari 't edict bijde Heeren Magistraten voorsz. daer op geemaneert. 't Welck alsoo 't saecken sijn van zeer quader consequentie die nyet getolereert, nemaer anderen ten exemple behooren gestraft te worden. Soo concludeert de voorsz. eyscher uuytten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine de voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewonelijck is criminele te doen³ aldaer wel strengelijck gegeselt ende voorts gebannen zal worden uuytter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van 10 jaren, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe ende dat

¹ Maandag 29 juli 1613.

² Woensdag 31 juli 1613.

³ Sic, criminele te doen, lees: criminele justitie te doen.

alle sijne goederen verclaert sullen worden verbeurt ter prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte etc.

p. 32 Schepenen gehoort hebbende de voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende des gevangens vrijwillige confessie van 't gene bij den selven eysch werdt verhaelt ende op alles wel ende rijpelijk gelet, doende recht, uuytten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, hebben den voorsz. gevangen gebannen, ende bannen mits desen uuytter stede van Schoonhoven, Landen van Beloys, ende Crimpender weert voor den tijt van vier eerstcommende jaren. Lastende de selven daer uuyt te vertrecken binnen dage sonnenschijn, ende middellertijt daer nyet weder inne te commen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der sake. Ontseggende den officier sijnen vorderen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen, ende verclaren alle sijne goederen verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum ut supra, bij Schepenen omnes, dempto Claes Crijnsz.

Schepenen verclaren, dat den officier geen goederen van den voorsz. gevangen genoten heeft, ende dat hij acht dagen gevangen geseten heeft.

p. 32 **Den 15en augusti 1613¹**

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven, ende Landen van Beloys nomine officii Eysscher in cas van delict, contra Jan Jansz. Vonck gedaegde in persoon alsnoch t' antwoorden op versouck, volgende Schepenen appointment.

Den gedaegde present zeydt dat hem bij appointment van desen Edele Gerechte gegundt is copie uuyt des Eysschers eysch, die hem alsnoch nyet geleverd en is nyetjegenstaende mennichvuldige interpellatien daer over gedaen, versochte daeromme alsnoch copie autentycq uuyt des Eysschers eysch, te vreden sijnde daer nae t' antwoorden. D' Eysscher versochte versteck van antwoord ende admissie omme te mogen dienen van intendit.

p. 33 Schepenen partijen gehoort, gunnen den gedaegde in persone copie autentycq uuyt des Eysschers eysch, ende alsnoch dach te 14 dagen om daer op t' antwoorden op versteck ende voor alle dilay. Absent Herman Willemsz.

p. 33 **Den 29en augusti 1600 derthien²**

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven, ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel, contra Jan Jansz. Vonck gedaegde in persoon t' antwoorden op versouck ende voor alle dilaye volgende appointment van Schepenen.

Den gedaegde in persoon seydt dat hem bij appointment van desen Edele Gerechte geaccordeert is copie autentycq uuyt des Eysschers eysch ende dach van 14 dagen omme daer op t' antwoorden. Ende dat deselve copie is gestelt opten 20en augusti lestleden,³ ende hem gedaegde opten 23en behandicht suclx dat sijnen tijt van 14 dagen beginnende bij de receptie van den selve copie, oft ymmers van den dage van 't autenticeren van de selve, alsnoch is lopende, ende dat daeromme den Eysscher te vrouch op is, ende concludeert mitsdien dat d' Eysscher gecondemneert sal worden in de costen van desen rechte. D' Eysscher versocht alsnoch versteck van antwoordt ende admissie omme te mogen dienen van intendit. De gedaegde persisteert in sijnen geallegeerde.

Schepenen parthijen gehoort, ende gelet op 't gene bij henluyden is geallegeert, versteken den gedaegde van antwoordt, admitterende d' Eysscher te mogen dienen van intendit. Absent Verweert ende Botter.

¹ Donderdag 15 augustus 1613.

² Donderdag 29 augustus 1613.

³ Dinsdag 20 augustus 1613.

p. 33 Idem nomine quo supra Eysscher contra
Claes Jansz. Bourgoingen¹ gedaegde in
persoon eysch doen.

Alsoo den gedaegde in persoon sekeren tijt geleden hem onderstaen heeft t' sijnen huysse sekere
vrouw persone die hem quam manen te slaen ende qualiken te tracteren. 't Welck is een sake die
nyet geleden behoort te worden in een landt van justitie. Soo concludeert den Eysscher ten fine
den gedaegde gecondemneert sal worden gegeselt ende gebannen te worden uuyt Schoonhoven
ende den Landen van Beloys, voor den tijt van thien jaren mit confiscatie van alle zijne goederen.
Off anders ende op alles etc.

p. 34 De gedaegde in persoon, ontkennd den inhouden
vanden frivolen ende blauewen² eysch. Alsoo daer van den rechte genouch zijnde nimmermeer en
sal worden gedoceed. Concludeert mitsdien dat den Eysscher den selven zijnen eysch, ende
onbedachte conclusie, als frivoool sal worden ontseydt, de gedaegde daer van geabsolveert cum
expensis. D' Eysscher voor replyck presisteert bij eysch. De gedaegde voor duplyck bij antwoord. D'
Eysscher versocht sententie. Den gedaegde sustineert dat d' Eysscher sal nemen dispositijff omme
sijne faicten in den eysch geroert te verifiëren, ende dat hem daer van sal volgen copie omme te
reprocheren³, versouckende daer op appointement.

Schepenen partijen gehoort gunnen den gedaegde in persone copie uuyt des Eysschers
verificatien ende dach omme te reprocheren volgende d' ordonnantie, mits dat den gedaegde
telcken rechtdage in persone sal compareren sub penis confessi et convicti.

Nota: Is nyet gepronuchieert, maer in state gehouden om redenenen.

p. 34 Idem nomine quo supra Eysscher
contra contra⁴ David Milcor gedaegde
in persoon eysch te doen

D' Eysscher versocht default, ende voor 't prouffijit vandien corporele apprehensie mit een andere
citatie.

Schepenen alvoorens op 't versouck van d' Eysscher te disponeren appointeren den Eysscher
den gedaegde in persooene bij edicte sal doen dachfairen, omme 't selve gedaen [es].

p. 34 **Den 4en septembris 1613⁵**

Horatius Rodenborch baiellieuwe der stede
van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine
officii Eysscher in cas crimineel
contra

Egbert Thonisz. alias de jongen Doorenbreyer gebooren tot Utrecht oudt
ontrent 24 jaeren gevangen ende gedaegde
eysch doen

p. 35 Alsoo den gevangen hem 't anderen tijden ende tot verscheyden reysen tegens diverschen
personen seer onbehoorlijk met vechten snijden kijven ende andersints heeft gedragen ende dat hij
tegenwoordich gevangen sijnde vrijwillich bekent heeft dat hij stijff een halff jaer
geleden sijnen vader in zijn been gebeten heeft om dat zijn [.....] (soo hij seyt) hem gevangen
dreychde te slaen. Dat hij gevangen onlanxleden ontrent de Visbrugge met [onbehoordelijcke]
middelen van vast te houden sijnen vader heeft willen beletten, dat hij over hem gevangen nyet en
soude gaen clagen. Al 't welcke alsoo 't selve in een lant van justitie niet en gehoort getollereert te
worden. Als nyet alleen cleynachtende alle beschreven rechten maer oock directelijck tegens de
ordonnantien ende geboden Godts die welcke zeggen dat men Vader ende Moeder gehouden is te
eeren. Soo concludeert d' Eysscher ten fine den gedaegde sal worden gebracht ter plaetse daer

¹ Zoon van Jan Claesz. van Bourgoigne, stadhouder vande baljuw in 1571-72 ?

² GTB. blauwen, hier als een voorwendsel om iemand te verwijderen of te bedotten.

³ GTB. Reprocheeren; Met betr. tot getuigen of getuigenverklaringen: wraken, als bewijsmiddel ontoelaatbaar verklaren, verwerpen.

⁴ Sic. contra contra, lees: contra.

⁵ Woensdag 4 september 1613.

men criminele justitie doet ende aldaer geexecuteert te worden metten swarde¹ sulcx datter de doot naevolcht ende dat lichaem begraven zal worden onder de galge mit confiscatie van alle sijne goederen ofte anders etc. Op als etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie van 't geene bij den selven eysch wert verhaelt, ende op alles wel ende rijpelijk gelet, meer geneygen sijnde tot barmarticheyt dan tot rigeur van justitie, op hope hij hem noch beteren sal, doende nochtans recht. Condemneren den gedaegde te blijven noch drye weken lang in besloten gevanckenisse te water ende te brode, ende daer naer te bidden Godt, d' justitie ende sijn vader, om vergiffenisse. Interdicterende den selven, sijnen voorsz. vader van nu voortaan nyet meer te offenseren ofte molesteren mit woorden ofte mit wercken, op peijne van meerder straffe naer exigentie van der sake. Ontseggende den officier zijnen vordere eysch ende conclusie op de voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen, ende condemneren den gevangen voorts in de costen ende mise van justitie. Actum ut supra, absent Herman Willemsz.

Schepenen verclaren dat den officier geen goederen van de voorsz. gevangen genoten heeft, ende dat hij acht dagen lang gevangen geseten heeft.

p. 35 Idem nomine quo supra Eysscher, contra Cornelis Henricxz. alias Knollegen gevangen ende gedaegde ut supra.

Alsoo de voorsz. gevangen bekent ende beleden heeft dat hij onlanxleden sijne eygen huysvrouwe tot twee off drie reysen geslagen heeft dat hij oock droncken sijnde ende omdat zijne huysvrouwe

p. 36 hem ontloopen was sijne eygen glazen inne gesmeten heeft. Dat hij oock op sonnendach voorleden een maent geleden met een halve pies² tot drie reysen geloopt heeft op de deure van Theeuw Euwoutsz. 't welck smaeckende is straetschenderye ende het slaen van zijne huysvrouwe tegens den ordonnantien Godts seggende dat men sijne huysvrouwe zal lieffhebben ende oversulcx anderen ten exempele behoort gestraft te worden. Soo concludeert d' Eysscher ten fyne den gevangen sal worden gecondemneert gebracht te worden ter plaetse daer men gewoonlijk is criminele justitie te doen aldaer wel strengelijck ten bloode toe gegeeselt ende voorts thien jaeren gebannen zal worden uut Schoonhoven ende den Landen van Beloys, mit confiscatie van alle zijne goederen. Ofte anders etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie van 't gene bij den selven eysch werdt verhaelt ende op alles wel ende rijpelijk gelet, meer geneygen zijnde tot barmarticheyt dan tot rigeur van justitie, op hope de gevangen hem tot beteringe begeven sal, doende nochtans recht. Condemneren den voorsz. gevangen te blijven noch drye weken lang in besloten gevanckenisse te water ende te broede, ende daer naer te bidden Godt ende de justitie om vergiffenisse, interdicterende den selven sijne huysvrouwe nyet meer te slaen ofte te stooten, maer rustelijck ende vreedsamelijck mitte selve ende allen anderen menschen te leven, ende hem voortaan burgerlijcken ende eerlijcken te houden ende te dragen, op peijne van meerder straffe naer exigentie van der sake. Ontseggende den officier zijnen vordere eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen, ende condemneren den gevangen in de costen ende mise van justitie. Actum ut supra.³

Schepenen verclaren als vooren.

p. 37 **Den 16en novembris 1613⁴**

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas criminele contra Reynout Jipsen, ende Barent Dircxz. gevangens ende gedaegdens eysch doen.

¹ Sic. swarde, lees: swaerde.

² Halve spies, identiek aan halve piek. Voor halve piek, zie: [http://www.dbnl.org/H.M.F.Landolt, Militair woordenboek](http://www.dbnl.org/H.M.F.Landolt/Militair%20woordenboek) (Leyden 1861) 222.

³ Woensdag 4 september 1613.

⁴ Zaterdag 16 november 1613.

Alsoo de voorsz. Reynout Jipsen gebooren van Eemden oudt ontrent zeven ende twintich seggende hem te generen¹ met varen, ende Barent Dircxz. gebooren van Steenwijk² een cleermaker sijns ambachts oudt ontrent seshien jaren, vrijwillichlijcken bekendt hebben, dat zij gevangens verlatende haere respective diensten ofte ambachten, hun vervordert hebben sekeren tijt lang gesonts lichaems ten platten lande te gaen bedelen, versouckende aelmossen, die mitsdien den rechten armen worden ontrocken, contrarie den placcate op 't stuck van de vagabunden ende bedelaers gemaect. Soo concludeert den voorsz. baeliuwe uuytten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt ten fine d' voorsz. gevangens gebracht ter plaetse daer men gewonelijck is criminele justitie te doen aldaer wel strengelijck gegeeselt, ende voorst gebannen sullen worden uuytte stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van thien jaren ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van de saecke, ende dat alle haerluyder goederen verclaert zullen worden verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehooft hebbende de voorsz. criminen eysch ende conclusie, ende 't gene daer tegens bij den voorsz. gevangens tot haerluyder defensie is gealligeert. Ende op alles wel ende rijpelijck gelet doende recht. Ontseggen den officier sijnen eysch ende conclusie in regardt van Reynout Jipsen eene van de voorsz. gevangens gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen, ende belasten nyettemin den selven te vertrecken op dage sonneschijn uuytter stede van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, ende hemselven wederomme ten dienste ofte arbeyt te begeven. Ende in regardt van den voorn. Barent Dircxz. medegevangen, condemneren Schepenen den zelve gevangen te blijven noch drye dagen lang in besloten gevanckenisse te water ende te brode, ordonnerende den selven naer d' expiratie van den voorsz. tijdt mede te vertrekken uuytte voorsz. stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, ende hemselven wederomme tot arbeyden ende beteringe te begeven. Ontseggen den officier sijnen vordere eysch ende conclusie op ende jegens den voorsz. Barent Dircxz. gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen. Ende condemneren de gevangen nyettemin in de costen van de gevanckenisse. Actum ut supra, bij Schepenen omnes dempto Herman Willemsz.

D' voorsz. gevangens hebben voor Schepenen verclaert, dat sij elcx 14 dagen gevangen geseten hebben, ende dat den officier geen goederen van hunluyden genoten heeft.

p. 38

Den 7en decembris 1600 derthien³

Horatius Rodenborch balliuw der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas criminele, contra Jan Jansz. van Franecker gevangen ende gedaegde eysch doen.

Alsoo Jan Jansz. van Franecker oudt ontrent sessentwintich jaren, seggende geen ambacht te cunnen, hem vervordert heeft sekeren tijt lang gesonts lichaems te gaen bedelen, versouckende aelmossen, die mitsdien den rechten armen worden ontrocken, contrarie den placcate op 't stuck van de vagabunden gemaect. Dat mede den voorsz. gevangen, aleeer hij bij d' Eysscher alhier gesien worde, hemselven gesocht heeft heymelijck ende steelsgewijs te subduceren ende op handen ende voeten onder 't ijs wech te cruypen, daer uuyt nyet goets van den selven gevangen te presumeren is. Soo concludeert den voorsz. Eysscher ten fine den voorsz. gevangen, achtervolgende den voorsz. placcate, in besloten gevanckenisse sal werden gegeeselt. Ende voorts belast te vertrecken uuytten Lande van Hollant ende Westvrieslandt binnen twe dagen. Ende daer nyet weder inne te comen sonder behoorlijck bescheyt, op peijne van openbaerlijcken gegeesselt ende gebannen te worden. Ofte tot alsulck etc.

Schepenen gehooft hebbende den voorsz. criminen eysch ende conclusie ende op alles rijpelijck gelet, doende recht. Belasten den voorsz. gevangen te vertrecken binnen dage sonneschijn uuytter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van drye maenden, ende middellertijt sonder consent ofte behoorlijck bescheyt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerdere straffe naer exigentie van der saecke. Ontseggen den officier sijnen vorderen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen ende condemneren den gevangen nyettemin in de costen van den gevanckenisse. Actum ut supra, bij Schepenen omnes demptis Herman Willemsz ende Swart.

¹ *GTB*. Generen; nering, kostwinning, in zijn levensonderhoud voorzien.

² Steenwijk, gem. Steenwijkerland, prov. Overijssel.

³ Zaterdag 7 december 1613.

De gevangen heeft voor Schepenen verclaert, dat den officier geen goederen van hem genooten heeft, ende dat hij oock geen goederen altoos en heeft dat een seker accoutrement¹, 't welck hij aen zijn lijff hadde. Item dat hij ses dagen gevangen geseten heeft.

p. 39

Den 14en decembris 1613²

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven, ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas criminele
contra Magdalena Cornelis Dircxz. Witteregelsdr. gedaegde eysch ende versouck doen.

D' Eysscher dient ende levert eysch in scriptis, concluderende ende versouckende als in 't eynde van de selve. Overmeer mette gedaegde in persoon present, versochte copie uutten eysch, ende alle verificatien daer op d' Eysscher sijnen eysch sal willen funderen ende dach te 14 dagen om t' antwoorden. Ende nopende den versochte provisie, concludeerde tot nyet ontfanckelijck in 't versouck ende doende contraversouck, dat den gedaegde in persoon van de personele comparitie sal werden ontslagen, ende geadmitteert haer saecke per procuratorem te mogen defenderen. D' Eysscher accordeert den gedaegde in persoon de versochte copie, ende dach, ende nopende de versochte provisie persisteerde bij 't selve, ende nopende 't contersouck tot nyet ontfanckelijck. Parthijen persisteren hinc in de voor replyck ende duplyck.

Schepenen parthijen gehoord ende gelet op 't gene bij henluyden geallegeert, ontseggen den officier de versochte provisie van apprehensie. Ontslaen de gedaegde in persone van de personele comparitie, admitterende deselve te mogen occuperen door advocaet ofte procureur, mits stellen souffisante cautie binnen den tijt van 24 uren ter somme van vijftich Carolus guldens, omme ter vermaninge van den Gerecht wederomme in persone te compareren, sub penis confessie et convicti³. Actum bij Schepenen omnes, den 14en decembris 1613.

p. 39

Den 18en decembris 1613⁴

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas criminele,
contra Aechte Pietersdr. geboren van Enckhuysen oudt ontrent 26, ende Pietertgen Dircxdr. geboren van Amstelredam oudt ontrent 20 jaren gevangens ende gedaegdens eysch doen.

p. 40

Alsoo Aechte Pietersdr., gebooren van Enchuysen, oudt ontrent 26, ende Dirckgen Pietersdr.⁵ geboren van Amsterdam oudt ontrent 20 jaren, verlatende hare respectie huyren ofte handtwercken, haer vervordert hebbe nyet alleenelijck gesonts lichaems ten platten lande te gaen bedelen, versouckende aelmossen die mitsdien den rechten armen worden ontrocken, contrarie den placcate op 't stuck van zodanige bedelaersters gemaect. Nemaer oock dat ergers is verscheyden goeden gesellen neffens haer te verleyden ende op den doolwech⁶ te brengen. Dat zij gevangens mede ter presentie van Schepenen deser stede eerstelijck elcx apart geexamineert, ende naderhant 't samen geconfronteert sijnde op verscheyden leugentalen bevonden sijn. 't Welcke saecken sijn van seer quader consequentie die nyet getolereert, nemaer anderen ten example behooren gestraft te worden. Soo concludeert den voorsz. Eysscher, uutten name ende van wegen den hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt ten fine d' voorsz. gevangens gecondemneert sullen worden d' een voor den d' ander naer te dragen de stedetonne, genaemt de blaauwe huycke rondtsomme de haven, beginnende van 't stedehuys tot wederomme aen 't stedehuys toe. Ende dat deselve voorts gebannen sullen worden uutte stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van thien eerstcommende jaren, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van openbaerlicken gegeselt te worden. Ende dat alle haere goederen verclaert sullen worden verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcke anderen fine ende conclusie criminele als Mijn Edele Heeren die van de Gerechte der stede van Schoonhoven in discretie bevinden sullen te behooren.

¹ *GTB*. Accoutrement. Dos; uitdossing; kledingstuk.

² Zaterdag 14 december 1613.

³ Confessus et convictus, bekend hebbende en overtuigd zijnde

⁴ Woensdag 18 december 1613.

⁵ Sic. Pietertgen Dircxdr. of Dirckgen Pietersdr. ?

⁶ *GTB*. Doolwech; Doolweg, dwaalweg, dwaalspoor. Hier in de betekenis van op het slechte pad brengen.

Schepenen gehooft hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende op alles rijpelijk gelet, doende recht. Eerst in regaerd van Aechte Pietersdr. Condemneren deselve Aechte Pietersdr. te blijven noch ses dagen lang in besloten gevanckenisse te water ende te brode, hebben deselve voorts gebannen ende bannen haer mits desen uutter stede van Schoonhoven, Landen van Beloys, ende Crimpende weert voor den tijt van een jaer. Lastende deselve naer d' expiratie van de voorsz. ses dagen daer uut te vertrecken binnen dage sonnenschijn, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der saecke. Condemneren den voorsz. gevangen mede in de costen ende misen van justitie. Verclaerende alle hare goederen, soo sij eenige heeft, daervoorens verbeurt ten prouffijtte van hoge Overicheyt voorsz. Ende in regardt van Pietertgen Dircxdr.

p. 41 condemneren Schepenen deselve Pietertgen Dircxdr. te blijven noch [.....] dagen lang in besloten gevanckenisse te water ende te brode. Lastende deselve naer d' expiratie van den selven tijt te vertrecken uutter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, ende haer wederomme tot arbeyden ende deucht te begeven op peijne van meerder straffe naer exigentie van der saecke. Ontseggende den officier sijnen vordere eysch ende conclusie, zoo jegens d' voorsz. Aechte Pietersdr., als jegens d' voorsz. Dirckgen Pietersdr., gedaen ende genomen, absolveren deselve daer van mits desen, ende condemneren d' voorsz. Dirckgen Pietersdr. nyettemin mede in de costen van der gevanckenisse. Actum bij Schepenen omnes dempto Herman Willemsz., den 18 decembris 1613.

D' voorsz. gevangens hebben voor Schepenen verclaert dat den baeliuwe geen goederen van haerlyuden genoten heeft ende dat sij elcx twaelff dagen gevangen geseten hebben.

p. 41 Item nomine quo supra Eysscher contra Dirck Roelofsz. van Steenwijck gevangen ende gedaegde eysch doen.

Alsoo d' voorsz. gevangen oudt ontrent 20 jaren, seggende hem te generen met varen, hem vervordert heeft sekeren tijt lanck gesonts lichaems te gaen bedelen, ende hem soo op den wech als in sekere taveernen te laeten vinden bij d' voorsz. Aechte Pieters ende Dirckgen Pietersdr. medegevangens alhier, daer uut mede nyet goets van den selven gevangen te presumeren is. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uutten name ende van wegen als voren ten fine den voorsz. gevangen gebannen sal worden uutte stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van vier eerstcommende jaren ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meedere straffe, naer exigentie van der saecke ende dat alle sijne goederen verclaert sullen worden verbeurt ten prouffijtte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte etc.

Schepenen gehooft hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende op alles wel ende rijpelijk gelet, doende recht. Ontseggen den officier sijnen eysch ende conclusie op ende jegens den voorsz. gevangen gedaen ende genomen absolveren den selven daer van mits desen, ende condemneren den officier in de costen van dese apprehensie. Actum ut supra.¹

p. 42 **Den 28en decembris 1613²**

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede
van Schoonhoven ende Landen van
Beloys nomine officii Eysscher in
cas criminele,
contra
Joost Syon geboren van Gent
oudt ontrent 22 jaren gevangen
ende gedaegde eysch doen.

Alsoo Joost Syon, gebooren van Gendt oudt ontrent 22 jaren, een cousemaker zijns ambacht, vrijwillichlijcken ende buytten pijn ende banden van ijsere bekendt heeft, dat hij gevangen versaeckende sijn eygen persone hem gefingeert heeft te wesen de broeder van de man van eene Elisabeth Hasart, mede jegenwoordich alhier gevangen. Dat hij gevangen mede verlatende sijn voorsz. handwerck hem vervordert heeft seker tijt lange gesonts lichaems te gaen bedelen, versouckende aelmoessen die mitsdien den rechten armen worden ontrocken, contrarie den placcate op op 't stuck van sodanige vagabunden ende bedelaers gemaect. Dat insgelijcx hij gevangen geexamineert sijnde op verscheyden leugenen bevonden is, 't welck alle 't samen

¹ Woensdag 18 december 1613.

² Zaterdag 28 december 1613.

saecken sijn van seer quader consequentien. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uutter name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt ten fine de voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewonelijck is criminele justitie te doen, aldaer wel strengelijck gegeselt ende voorts gebannen sal worden uutter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van thien jaren ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der saecke, ende dat alle sijne goederen (soo hij eenige heeft) verclaert te sullen worden verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende 't gene daer tegens bij den voorsz. gevangens is geallegeert doende recht. Ontseggen den officier sijnen eysch ende conclusie op ende jegens den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen ende ontslaen den voorsz. gevangen costeloos ende schuldeloos uutter gevanckenisse. Actum bij Schepenen omnes.

p. 43 Item nomine quo supra Eysscher, contra Elisabeth Hasart gevangen ende gedaegde eysch doen.

Alsoo Elisabeth Hasart gebooren in Vranckrijck, oudt ontrent 33 jaren, haer vervordert heeft sekeren tijt lang, gesonts lichaems te gaen bedelen, versouckende aelmossen die mitsdien den rechten armen worden ontrocken, contrarie den placcate op 't stuck van sodanige bedelaersters gemaect. Dat sij gevangen mede geexamineert zijnde op verscheyden notoire leugenen bevonden is. 't Welck saecken sijn van zeer quader gevolge, die nyet getolereert, nemaer anderen ten exemple behooren gestraft te worden. Soo concludeert den voorsz. Eysscher nomine quo supra, ten fine d' voorsz. gevangen in besloten gevanckenisse wel strengelijck gegeselt, ende voorts gebannen sal worden uutter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van vier eerstcommende jaren, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der saecke, ende dat alle haere goederen (soo zij eenige heeft) verclaert sullen worden verbeurt ten prouffijte van den hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende op alles wel ende rijpelijck gelet, doende recht. Ontseggen den officier sijnen eysch ende conclusie op ende jegens den voorsz. gevangen gedaen ende genomen absolveren den selve daer van mits desen. Ende ontslaen voorsz. gevangen costeloos ende schadeloos uutter gevanckenisse. Actum ut supra.¹

p. 43 **Den 4en january 1614²**

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas criminele, contra Willem Gervaes. Engelsman gevangen ende gedaegde eysch doen.

p. 44 Alsoo Willem Gervaes, Engelsman, ondt ontrent 35 jaren, jegenwoordich alhier gevangen, vrijwillichijcken ende buytten pijne ende banden van ijsere bekendt heeft, dat hij gevangen nu ontrent ses weken geleden binnen der stede van Dordrecht, een anders mans kyndt aengeslagen³, mit hem genomen, ende hier ende daer soo in steden als ten platten lande mittet selve kyndt heeft gaen bedelen versouckende aelmossen die mitsdien den rechten armen worden ontrocken. 't Welck nyet alleenen strijdende is tegens den placcate op 't stuck van sodanige bedelaers gemaect, nemaer oock smakende is menschendieverije. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uutten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine de voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewonelijck is criminele justitie te doen, aldaer wel strengelijck ten bloede toe gegeeselt, gebrandtmerct, ende voorts gebannen sal worden uutten voorsz. Lande van Hollandt ende Westvrieslandt voor den tijt van 25 jaren ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der saecke, ende dat alle sijne goederen (soo hij eenige heeft) verclaert sullen worden verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

¹ Ibidem.

² Zaterdag 4 januari 1614.

³ GTB. Aanslaan, hier in de betekenis van: meenemen, ontvoeren.

Schepenen gehoord hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende op alles wel ende rijpelijk gelet, doende recht. Condemneren den gevangen, in besloten gevanckenisse wel strengelijk gegeselt te worden ten bloede toe, hebben den selven voorts gebannen ende bannen mits desen uutte stede van Schoonhoven, Landen van Beloys, ende Crimpender weert voor den tijt van thien eerstcommende jaren. Lastende den selven daer uut te vertrecken binnen dage sonnenschijn, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der saecke. Ontseggen den officier sijnen vordere eysch ende conclusie op ende jegens den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen ende condemneren den selven nyetemin in de costen ende mise van justitie, verclaerende sijne goederen (soo hij eenige heeft) daer voorens verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum ut supra,¹ bij Schepenen omnes.

De voorsz. gevangen heeft voor Schepenen verclaert dat den officier geen goederen van hem genoten heeft, ende dat hij eenentwintich dagen gevangen geseten heeft.

p. 45

Den 29en january 1614²

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede
van Schoonhoven ende Landen van Beloys
nomine officii Eysscher in cas criminele
contra

Herbert ende Dirck Pijl gedaegdens in
persone eysch ende versouck doen.

Schepenen gehoord hebbende 't versouck van den officier ende 't gene daer jegens van wegen den gedaegdens in persone is geallegeert, verclaren dat den gedaegdens in persone zullen voor alsnoch sullen mogen volstaen mits comparerende ter plaetse daer zij jegenwoordich staen, ofte gecompareert sijn.

Overmeer door Detten³ concludeerde ten principale sulcx hij leveren sal bij geschrifte, versouckende dat de gedaegdens in persone bij provisie gehouden sullen wesen te gaen in hechtenisse ten minsten in een herberge, om haer saecke ex vinculis te defenderen. Den gedaegdens in persone protesterende als voorens van injurien ende vorder als naer rechten. Concludeerde dat d' Eysscher sijne versochte provisie zal worden ontseydt, ende dat den gedaegdens in persone van de provisionele comparitie sullen worden ontslagen ende te mogen occuperen door procureur, mits belovende des bij den rechter geordonneert sijnde, in persone te compareren, ofte yewaers⁴ in 't noot sij onder souffisante cautie ter discretie van Schepenen, ende ten principalen copie van den eysch ende dach te 14 dagen. Overmeer accorderende den gedaegdens in persone de versocht copie ende dach, persisterde voor replyck bij zijn versouck, ende nopende contraversouck concludeerde tot nyet ontfanckelijck in 't selve. De gedaegdens in persone persisterden voor replyck ende duplyck bij hoirluyder antwoord ende contraversouck.

Schepenen parthijen in 't lange gehoord ende gesien all 't gene bij henluyden is overgeleyt ende op alles wel ende rijpelijk gelet, doende recht. Ontseggen den officier de versochte provisie, ontslaen dienvolgende den gedaegdens in persone van de personele comparitie, admitterende deselve te mogen occuperen door advocaet ende procureur, mits doende handttastinge ende stellende souffisante cautie ter somme van twaelf hondert Carolus guldens te 40 grooten Vlaems 't stuck, van ter vermanige van Schepenen wederomme, in persone te compareren, ende referende de costen ten uuteynde van de principale saecke. Actum den 29en january 1614, absent Herman Willemsz.

p. 46

Den 22en marty 1614⁵

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der
stede van Schoonhoven ende Landen van
Beloy nomine officii Eysscher
in cas criminele,
contra

¹ Zaterdag 3 januari 1614.

² Woensdag 29 januari 1614.

³ Detten, de (vermoedelijke) plaatsvervanger van Overmeer?

⁴ *GTB*. iewaer, Ergens, op de een of andere plaats; bij de eene of andere gelegenheid.

⁵ Zaterdag 22 maart 1614.

Jan Lievensz. van Middelborch¹
 genaempt in de wandelinghe
 Jan de Wever oudt ontrent 22
 jaren gevangen ende gedaegde eysch doen.

Alsoo d' voorsz. gevangen vrijwillichlijck ende buytten pijnende ende banden van ijsere bekent heeft, dat alhoewel hij gevangen eerst tot Dordrecht omme mit alderley dieven ende vagabunden gelopen te hebben gebannen is geweest voor den tijt van twee jaren, ende daerna tot Utrecht² gevangen ende openbaerlijcken gegeeselt ende gebannen is geweest voor den tijt van vijff jaren. Dat hij gevangen naederhandt oock namentlijck op den 20en septembris lestleden tot Dordrecht voorsz., soo om d' infractie van sijn voorsz. bannissement alsom verscheyden diverreijen, huysbraken ende andere moetwillicheden ten platten lande bedreven, openbaerlijck gegeeselt, gebrandtmerct, ende uut d' voorsz. stadt Dordrecht ende den Landen van Zuythollandt gebannen is geweest sijn leven lang geduyrende. Ende dat hij gevangen mitsdien wel behoort hadde hemselven precise naer alle deselve bannissementen te reguleren, ende hemselven tot beteringe te begeven, hij gevangen dies nyetjegenstaende evenwel hem vervordert heeft sijn voorsz. vercregene ende verdoubelde bannissementen wederomme t' infringeren ende alhier te lande te blijven tot vilipendie ende versmadinge van de justitie, lopende ende converserende daechelicx met alderley fameuse dieven ende vagabunden, levende van aelmossen, die mitsdien den rechten armen worden ontrocken, contrarie den placcate op 't stuck van de vagabunden gemaect. Ende alsoo 't gene voorsz. is sijn saecken van seer quader consequentie. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uutten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graeffelicheys van Hollandt ende Westvrieslandt ten fine de voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewonelijck is criminele justitie te doen, aldaer wel strengelijck ten bloede toe gegeeselt

p. 47

gebrandtmerct ende andermael gebannen sal worden uutten Landen van Zuythollandt sijn leven lang geduyrende ende daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der saecke. Ende dat alle sijne goederen soo hij eenige heeft verclaert sullen worden verbeurt is ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende des gevangens vrijwilligen confessie van 't gene bij den selven eysch werdt verhaelt ende op alles wel ende rijpelijck gelet, meer geneygen sijnde tot barmarticheyt dan tot rigeur van justitie, op hope dat d' voorsz. gevangen volgende sijne beloften hem voortaan tot beteringe begeven zal, hebben den voorsz. gevangen gebannen ende bannen hem mits desen uutter stede van Schoonhoven ende Lande van Hollandt ende Westvrieslandt voor den tijt van thien jaren. Lastende den zelven daer uut te d' voorsz. stede vertrecken³ binnen dage sonnenschijn, ende uut d' voorsz. Lande van Hollandt ende Westvrieslandt binnen den tijt van drye dagen, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe ofte naer exigentie van den saecke. Ontseggen den officier zijnen vordere eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den zelven daer van mits desen ende condemnieren den gevangen voorts in de kosten ende mise van justitie. Verclarende alle zijne goederen (soo hij eenige heeft) daer voorens verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum⁴ bij den Schepenen omnes dempto Doest Lambertsz.

De gevangen heeft voor Schepenen verclaert dat den officier geen goederen van hem genoten, ende dat hij negenthien dagen gevangen geseten heeft.

p. 48

Den 12en aprilis 1614⁵

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven
 ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher
 in cas criminele

contra

Thomas Morgens engelsman, een schoenmaecker
 zijns ambachts, oudt 22, Corstiaen Pietersz. geboren
 van Dordrecht, een passementwerker sijns ambachts
 oudt 19, Folckert Jansz. gebooren in Oostvrieslant⁶
 seggende hem te generen met boerwerck oudt 21,

¹ Middelburg (ZH), gem. Reeuwijk of gem. Boskoop of gem. Waddinxveen, Zuid-Holland.

² Voor het Utrechts vonnis: <http://www.hetutrechtsarchief.nl/onderzoek/onderwerpen/criminele-sententies>, *Register van criminele sententies, 1607-1621*, fol. 164-164v, dd. 12 juni 1613.

³ Sic, uut te d' voorsz. stede vertrecken, lees: uut d' voorsz. stede te vertrecken.

⁴ Zaterdag 22 maart 1614.

⁵ Zaterdag 12 april 1614.

⁶ Oost-Friesland, Nedersaksen, Duitsland.

Bastiaen Jansz. geboren van Alckmaer een metse-
selaer¹ sijns ambachts oudt 19 ende, Jacob Jansz.
van Ceulen² alias de peerdecooper, een leertouwer
sijns ambachts, oudt 23 jaren, gevangens ende
gedaegdens, eysch doen.

Alsoo d' voorsz. gevangens verlatende elcx hare respective ambachten hun vervordert hebben
sekeren tijt lang gesonts lichaems ten platten lande te gaen vagabunderen ende bedelen,
versouckende aelmossen die mitsdien den rechten armen worden ontrocken, contrarie de placcaet
op 't stuck van de vagabunden ende bedelaers gemaect. Soo concludeert den voorschreven
Eysscher uutten name ende van wegen den hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende
Westvrieslandt ten fine d' voorsz. gevangens achtervolgende den voorsz. placcaete in besloten
gevancknisse wel strengelijck sullen worden gegeselt, ende voorts gebannen uutter stede van
Schoonhoven ende Landen van Beloy, voor den tijt van vier eerstcommende jaren, ende
middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van openbaerlijcken gegeselt, ende
gebrandtteyckent ofte anders arbitrairliken gestraft te worden naer exigentie van der sake. Ende dat
alle haere goederen (soo sij eenige hebben)

p. 49 verclaert zullen worden verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken
etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende gesien placcaet
in den eysch gementioneert, ende op all wel ende rijpelijck gelet, doende recht. Condemneren d'
voorsz. gevangens te blijven noch drye weken lang in besloten gevancknisse te water ende te
broode, hebben deselve voorts gebannen ende bannen mits desen uutte stede van Schoonhoven,
Landen van Beloy, ende Crimpender waert, voor den tijt van een jaer. Lastende deselve naer d'
expiratie van de voorsz. drye weken daer uyt te vertrecken binnen dage sonnenschijn, ende
middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van de
saecke ontseggen den officier zijnen vorderen eysch ende conclusie op de voorsz. gevangens
gedaen ende genomen, absolveren den zelve daer van mits desen, ende condemneren den
gevangens voorts in de costen van der gevancknisse, verclarende alle haere goederen (soo sij
eenige hebben) daer voorens verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum bij
Schepenen omnes.

Den voorsz. gevangens hebben voor Schepenen verclaert dat den officier geene goederen van
hunluayden genoten heeft, ende dat sij elcx twaelf dagen gevangen geseten hebben.

p. 49

Den 7en juny 1614³

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven
ende Landen van Beloy, nomine officii Eysscher in cas
criminele, contra Jaques Ondermerck gebooren
van Gent,⁴ een schrienwercker sijns ambachts oudt ontrent
19 jaren gedaegde in persone eysch ende versouck doen.

D' Eysscher versocht default ende voor 't prouffijt vandien apprehensie corporele, mitsgaders een
andere citatie bij edicte.

't Gerecht accordeert.

p. 50

Idem nomine quo supra Eysscher contra Bouwen Barentsz.
alias den Hackelaer gedaegde in persone ut supra.

D' Eysscher ut supra.

't Gerecht houdt den saecke in advys.

p. 50

Idem nomine quo supra Eysscher contra Floris Robbertsz
gedaegde in persone ut supra.

¹ Sic, metseselaer, lees: metselaer.

² Keulen, Noordrijn-Westfalen, Duitsland.

³ Zaterdag 7 juni 1614.

⁴ Gent, prov. Oost-Vlaanderen, België.

p. 50**Den 30en juny 1614¹**

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven, ende den Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel,
contra

Pieter Lambertsz. alias Natseyl oudt ontrent 26 jaren gevangen ende gedaegde eysch doen.

Alsoo den voorsz. gevangen tot drie verscheyden reysen geexamineert sijnde bekenet ende beleden heeft dat hij opten 4en juny voorleden ten versoecke van Adriaen Huybertsz. weert in de Paeuwe tot Schoonhoven ten huysse van Jan Verstael brouwer in 't Hoefijser ontrent des avont ofte jegens dat de poorten toegaen soude ende de boomen soude worden gesloten op desselfs Adriaen Huybertsz. naem gehaelt heeft een half vat biers ende dat Jan Claesz. die bij den brouwer stonde ende metten brouwer in de kelder ginge hem gevangen 't selve bier heeft helpen wercken in de schuyte sonder

p. 51

dat 't selver was verimpost dat hij gevangen [oock] [met] ['t selve] bier ontrent het sluyten van de boomen of daarmede is gevaren buyten de stadt, ende een tijt lanck nae het sluyten wederom daarmede gecomen is onder de stedeveste alhier aen het [perceel] van Adriaen Huybertsz. ende dat hij 't selve halff vat biers aldaer over der stedeveste metten voorsz. Adriaen Huybertsz. ende sijne huysvrouw heeft helpen brengen ten huysse van Adriaen Huybertsz. voort. ende alsoo bij nachte beclommen der stedewallen, mitsgaders ontstolen deser stede ende gemeen lants middelen. 't Welke alsoo 't selve sijn saecken van seer quader consequentie die in landen ofte steden van justitie nyet en mogen worden getolereert. Soo concludeert d' Eysscher ten fyne den gevangen d' anderen ten example openbaerlijck sal worden gegeestelt met een tonne boven sijn hoofd ende voorts voor den tijt van thien jaren gebannen uut Schoonhoven ende den Lande van Beloys, mit confiscatie van alle sijne goederen. Ofte anders &. Op als etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie van 't gene bij den zelve eysch werdt verhaelt, biddende om gratie ende genade, ende op alles wel ende rijpelijck gelet, meer geneygen sijnde tot barmarticheyt dan tot rigeur van justitie, regardt nemende op des gedaegdes langduyrige gevanckenisse ende op deselfs arme bedroeffde huysvrouw ende cleyne kijnderkens, doende nochtans recht. Condemneren den gevangen staende vierschaer te bidden Godt ende justitie om vergiffenisse, ende daerna te blijven noch acht dagen lang in hechtenisse te water ende te brode. Ontseggende den officier sijnen vordere eysch ende conclusie op de voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den zelve daer van mits desen, ende condemnieren den gevangen nyettemin in de costen van der gevanckenisse. Actum bij Aert Doest Lambertsz. Hulst, Botter, ende Nicolaes Crijnsz. Schepenen.

De voorsz. gevangen heeft achtervolgende de voorgaende sententie Godt ende de justitie om vergiffenisse gebeden, ende verclaert dat hij drye weeken lanck gevangen geseten heeft, ende dat den officier geen goederen van hem gehadt heeft.

p. 52**Den 16en augusti 1614²**

Horatius Rodenborch Bailliu der stede van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra

Robbaert Steyll oudt ontrent 27 jaren geboren in Londen,
Dick Reynout oudt 27 jaren geboren in Londen, ende
Joris Hendricxz. oudt ontrent 32 jaren geboren in Suffock
in Engelant gevangens eysch doen.

Alsoo d' voorsz. gevangens bekennen, sonder eenich wettelijck bescheyt achter lant geloopt te hebben als vagabunden. Dat oock waer is dat sij haer geneert hebben met gelt te doen wisselen, ende alsoo met practijcke de goede luyden het haer te ontrecken. Dat oock Dirck ende Jooris bekennen als soldaet gedient ende geen paspoort of te hebben. Dat oock Dirck bekenet tot Amsterdam gevangen ende een jaer gebannen te sijn geweest. Ende dat sij gevangens oock altesamen sijn suspect als fameuse dieven. Soo concludeert d' Eysscher dat de gevangens

¹ Maandag 30 juni 1614.

² Zaterdag 16 augustus 1614.

volgende den placcate in besloten gevanckenisse sullen worden gegeeselt, ende voorts thien jaren gebannen mit confiscatie van haere goederen. Ofte anders etc. Op als etc.

Schepenen gehoord hebbende den voorsz. criminelen eysch, ende conclusie van den officier, ende op alles wel ende rijpelijk gelet, doende recht. Ontseggen den Eysscher sijnen eysch ende conclusie op de voorsz. gevangens gedaen ende genomen, absolveren deselve daer van mits desen ende ontslaen de gevangens costeloos ende schadeloos uutter gevanckenisse, ordonnerende deselve te vertrecken binnen dage sonnenschijn, uutte stede van Schoonhoven op peijne van bannissement ofte andersins naer exigentie van de saecke. Actum ut supra.

p. 53 Idem nomine quo supra Eysscher in
cas criminele

contra

Davidt Milcor gedaegde in
persoon eysch ende ver-
souck doen

Alsoo d' voorsz. gedaegde in persoon hem onderstaen heeft op den Lopickerwech eenigen personen haeren pas te beletten ende te dwingen dat sijluyden soo lancksaem mosten rijden ende gaen als het hem gedaegde liefde deselve oock seer onbehoorlick scheldende. Dat hij gedaegde oock sijne huysvrouw tot verscheyden reysen onbehoorlick heeft getracteert. Item dat hij gedaegde eenigen tijt geleden een sekere vrouspersone binnen dese stede in onmacht gesmeten hebbende, deselve daer en boven noch in haeren arm gestoken ende een zeer diepe ende sware wonde geinfligeert heeft. 't Welck alsoo 't saecken sijn van seer [ ] consequentie, smaekende straetschenderije ende openbaere geweld, ende mitsdien anderen ten exemple niet en behooren ongestraft te blijven. Soo concludeert d' Eysscher ten fine de gedaegde openbaerlick sall worden gegeeselt, ende sijn leven gebannen uutte stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, mit confiscatie van alle sijne goederen, versouckende dat den gedaegde ten uuyteynde van saecke sal werden gebracht, in besloten gevanckenisse, ende sijn saecke ex vinculis defenderen. Ofte anders etc. Op als etc.

De gedaegde ontkent 't inhouden van des Eysschers eysch.
D' Eysscher refereert hem tot kennisse van den Gerechte.

Schepenen gehoord hebbende den criminelen eysch ende conclusie van den Officier, ende op alles wel ende rijpelijk gelet, doende recht nopende den versochte provisie. Condemneren den gedaegde in persoon bij provisie te gaen ofte gebracht te worden in besloten gevanckenisse ende sijne saecke ex vinculis te defenderen ter tijt toe de saecke ten principalen sall wesen getermineert. Absent Verweert ende Swart, den 16en augusti 1614.

p. 53 **Den 20en augusti 1614¹**

p. 54 Horatius Rodenborch Bailiwe der stede van
Schoonhoven ende den Landen van Beloy, nomine officii
Eysscher in cas criminele contra Davidt Milcor gedaegde
in persoon sententie te begeren

Schepenen houden de saecke in advys om redenen. Present Schepenen allen.

p. 54 **Den 10en septembris 1614²**

Horatius Rodenborch, Baeliwe der stede van Schoonhoven
ende den Landen van Beloy, nomine officii Eysscher
in cas criminele

contra

Davidt Milcor gevangen ende gedaegde in persoon uutinge van 't onder
gehouden advys te begeren.

¹ Woensdag 20 augustus 1614.

² Woensdag 10 september 1614.

Schepenen uytende 't onderhouden advys, hebben den voorsz. gevangen gebannen ende bannen mits desen uut de stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van twee jaren. Lastende den selven daer uut te vertrecken binnen dage sonnenschijn ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van de saecke. Ontseggen den officier sijnen vordere eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen, ende verclaeren alle sijne goederen (soo hij eenige heeft) verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt Actum¹ bij den Schepenen omnes, dempto Verweert.

D' voorsz. gevangen heeft voor Schepenen verclaert dat den officier geen goederen van hem genoten en heeft, ende dat hij 21 dagen gevangen geseten heeft.

p. 54

Den 23en septembris 1614²

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas criminele
contra

Jan Besmer Engelsman oudt ontrent 30 jaren gevangen ende gedaegde eysch doen.

Alsoo d' voorsz. gevangen vrijwillichijcken bekendt heeft, dat hij ontrent een jaer geleden, omme als vagabund gesonts lichaems ten

p. 55

platten lande gelopen ende aldaer aelmosen versocht te hebben, uut de stadt van Dordrecht ende Landen van Zuythollandt gebannen is geweest voor den tijt van sekere jaren. Ende dat hij gevangen mitsdien wel behoort hadde sulcx 't onthouden, ende tot eenige dienst ofte handwerck te begeven. Dat hij dies nyetjegenstaende evenwel hem vervordert heeft wederomme gesonts lichaems te platten lande te gaen bedelen versouckende aelmossen die mitsdien den rechten armen worden ontrocken contrarie den placcate op 't stuck van den vagabunden gemaect. Soo concludeert d' voorsz. Eysscher uytten name ende van wegen den hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine d' voorsz. gevangen volgende 't voorsz. placcaet wel strengelijck in besloten gevanckenisse zall worden gezeselt, ende voorts gebannen uutte stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van vijff eerstcommende jaren. Ende middellertyt³ daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van de saecke. Ende dat alle sijne goederen (soo hij eenige heeft) verclaert sullen worden verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende op alles wel ende rijpelijck gelet, doende recht, hebben d' voorsz. gevangen gebannen ende bannen hem mits desen uutte stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van twee eerstcommende jaren. Lastende de zelve daer uut te vertrecken binnen dage sonnenschijn. Ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van de saecke. Ontseggen den officier zijnen vorderen eysch ende conclusie op de voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolverende den zelve daer van mits desen, ende verclaren alle sijne goederen (soo hij eenige heeft) verbeurt, ten prouffijte van den hoge Overicheyt voorsz. Actum⁴ bij Schepenen omnes dempto Hulst.

D' voorsz. gevangen heeft voor Schepenen verclaert dat den officier geen goederen van hem genoten heeft, ende dat hij vyfthien dagen gevangen geseten heeft.

p. 55

Den 10en may 1615⁵

Horatius Rodenborch, Bailliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys nomine officii Eysscher in cas crimineel,
contra

Steven Tougoet alias Steven Barthon gevangen ende gedaegde eysch doen.

¹ Ibidem.

² Dinsdag 23 september 1614.

³ Sic, middellertyt, lees: middellertijt.

⁴ Dinsdag 23 september 1614.

⁵ Zondag 10 mei 1615.

Alsoo Steven Tougoet alias Steven Barthon geboren in Engelandt oudt ontrent 23 jaren, eertijts dese Landen gedient hebbende als soldaet vrijwillichlick ende buyten pijnne ende banden van ijsere bekent heeft

p. 56

dat alhoewel, hij gevangen ontrent twee jaren geleden tot Gravenhage om eenige huysbraecken ende diverijen bij hem aldaer gepleegt op 't schavot gegeselt gebrantmerckt ende gebannen is geweest voor den tijt van 21 jaren op pene van de galge. Dat mede ontrent ses maenden geleden bij gevangen met eenen Thomas Crissi tot Dordrecht om sekere huysbrake ende diverie bij hunlieden gedaen, andermael gegeeselt, gebrandtmerckt ende gebannen is geweest uutten Lande van Hollandt ende Westvrieslandt sijn leven lang geduyrende op peijne als voren. Ende dat hij mitsdien wel behoort hadde hemselven precise nae alle voorsz. bannissementen te reguleren, ende oock tot beteringe te begeven. Dat hij dies nyetjegenstaende hemselven vervordert heeft nyet alleen sijn voorsz. vercregen, ende verdubbeleerde bannissementen telcken maele 't infringeren, ende alhier te lande te blijven tot vilipendentie ende versmaedinge van de justitie, maer oock selfs wederom binnen den lande aen te rechten verscheyden nijeuwe diverijen ende huysbraken, gelijk hij gevangen metterdaet bekent heeft dat hij op vrijdach 's nachts voor sijne jegenwoordige apprehensie, met eenen Thomas Joon ende Philips Hardi (mede alhier gevangen) ontrent den dorpe van Moort¹ aen seker huysmans huysinge gestelt hebbende een leer hij gevangen aldaer eenige ruyten uutet glas genomen, 't venster geopent, in huys geclommen ende aldaer gestolen heeft, een vrouwenhuijck, een rooden lackensen borsrock, thien hemden, twee slaeplaken, een cruysbeelt tafellaken, twee cussensloopen, een halff dosijn mutsen ende doucken, een vrouwen borstlap², een halff dosijn soo cragen als halsdoucken ende een neusdouck, ende daer mede alhier binnen Schoonhoven gecomen te sijn, met d' intentie om deselve alhier in de lombaert te brengen, ende gelt daer op te halen. Item dat hij gevangen metten voorn. Thomas Joon ontrent 14 dagen voor de voorsz. dieverijen, in den voorsz. dorpe van Moort mede een venster opgebroken in huys geclommen ende aldaer gestolen heeft een vrouwen met drie kinderhemden, een slaeplaken, twee kijndermutsen, vijff cussensloopen, ende drie kijndercragen, ende dat hij gevangen metten voorn. Thomas Joon, deselve goederen in den lombaert tot Rotterdam gebracht, ende de lombertbrieffgens verbrant heeft. Item dat hij gevangen metten voorn. Thomas Joon ontrent den voorsz. tijt in den voorsz. dorpe ten huuse van Leendert Hendricksz. steenbacker aldaer met een leer geclommen sijnde aen 't soldervenster aldaer gestolen heeft vijff halsdoucken met een kussensloop, ende deselve insgelijcx tot Rotterdam in de lombaert gebracht, ende 't lombaertbrieffken verbrant heeft. Item dat hij gevangen ontrent drie weken voor date van sijne jegenwoordige gevanckenisse aen de Goudcade van sekere bleijck gestolen heeft een slaeplaken, ende 't selve in den lombaert ter Goude gebracht, ende daer op gehaelt heeft een gulden aen gelt. Item dat hij gevangen oock ontrent een maent voor sijne voorsz. apprehensie tusschen Oudewater ende Montfoort mede van sekere bleijck gestolen heeft een manshemdt, ende 't selve in den lombaert ter Goude gebracht ende daer op gehaelt heeft 24 stuvers aen gelt. Item dat hij gevangen met Thomas Joon, Willem [Joumen] ende Dirck Wels, op sacramentsnacht lestleden gecomen zijnde ontrent de Waddingsveense brugge met intentie omme aldaer seker venster te beclimmen, ende eenige clederen van den solder te stelen, zijluyden bijden huysluyden daerover geattrapeert ende sulcx geagresseert sijn, dat den voorn. Dirck Wels aldaer doot is gebleven ende dat hij gevangen al vechtende metten voorn. Thomas Joons ende Willem [Johns] gesalveert hebben, breeder blijckende bij des gevangens vrijwillige confessie, ende d' informatie daer van sijnde. Al 't welke saken sijn van seer quader consequentien

p. 57

die geensins getolereert, nemaer anderen ten exemple dienen gestraft te werden. Soo concludeert den voorsz. Eysscher in den name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflijckheys van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fyne de voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewoonlijken is criminele justitie te doen aldaer mette coorde gestranguleert sal worden, datter de doot nae volcht, blijvende 't lichaem hangen tusschen hemel ende aarde ter consumptie toe ende dat alle sijne goederen (indien hij eenige heeft) verclaert sullen worden verbeurt ten prouffijte van den hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken andere fine ende conclusie criminele als mijn Heeren nae merite ende gelegentheyt van der sake in discretie bevinden sullen te behooren.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende des gevangens vrijwillige confessie van 't gene bij de zelven eysch werdt verhaelt, ende op alles wel ende rijpelijk gelet, doende recht hebben d' voorsz. gevangen gecondemneert ende condemneren hem bij desen met den strop om sijn hals gebracht ter plaetse daer men gewonnelijck is criminele justitie te doen, aldaer eerst om d' interfractie van sijn voorsz. bannissement wel strengelijck ten bloede toe gegeeselt ende gebrandtmerct te worden, ende stracx daer aen om sijne nyeuwe diveryen ende huysbraken voorsz. andermael gegeselt te worden, hebben den selven voorts gebannen ende bannen mits desen uutten Lande van Hollandt ende Westvrieslandt sijn leven lang gedurende op peijne van den galge, ontseggen d' Eysscher sijnen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen ende condemneren den selven nyetemin in de costen ende mise van justitie, verclarende alle sijne goederen soo hij

¹ Moordrecht, gem. Zuidplas, prov. Zuid-Holland.

² GTB. Borstlap; Lap van een of andere stof, hetzij als bedekking of als sieraad op de borst gedragen.

eenige heeft daer voorens verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum¹ bij Schepenen omnes.

p. 57 Idem nomine quo supra Eysscher contra Thomas Joon geboren in Engelandt oudt ontrent 25 jaren, eertijts dese landen gedient hebbende als soldaet gevangen ende gedaegde ut supra. dese landen gedient hebbende als soldaet gevangen ende gedaegde ut supra.

Alsoo d' voorsz. gevangen vrijwillichlick ende buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft, dat op vrijdach 's nachts, voor sijne jegenwoordige gevanckenisse, met Steven Tougoet ende Philips Herdi, mede alhier gevangens, ontrent den dorpe van Moort, tot seker huysman heeft helpen stelen, een vrouwenhuijck, een rooden lackensen borsrock, thien hemden, twee slaeplakens, een cruysbeelt tafellaken, twee cussensloopen, een halff dosijn mutsen ende doucken, een vrouwen borstlap

p. 58 een halff dosijn soo cragen als halsdoucken ende een neusdouck, ende daer mede alhier binnen Schoonhoven gecomen te sijn, met intentie omme deselve alhier in den lombaert te brengen ende gelt daer op te halen. Item dat hij gevangen metten voorn. Philips Herdi sekere tijt geleden tot Waddingsveen² door de muijre van seker huysmans huysinge gebroken sijnde aldaer t' samen gestolen hebben, een vrouwenrock en mans wambais, een lackense brouck, een swart lakens lijffkens ende een silveren onderriem, ende dat hij gevangen alle d' voorsz. cleederen tot Woerden in de lombaert gebracht heeft, alwaer deselve bij den eygenaer datelijck vervolcht ende opgehouden sijn, sulcx dat hij gevangen daer op geen gelt heeft cunnen krijgen, ende dat hij gevangen metten voorn. Philips Herdi, den voorsz. silveren onderriem t' samen gebracht hebben tot Montfoort ten huysse van seker corporael genaemt Gelles die Bunez. daer vooren gegeven heeft negen guldens aen gelt.

Item dat hij gevangen ontrent 14 dagen voor sijne jegenwoordige apprehensie metten voorn. Steven Tougoet geweest is in den dorpe van Moort alwaer hij ten huysse van seker huysman een venster open gebroken, in huys geclommen, ende aldaer t' samen gestolen hebben een vrouwen ende drie kinderhemden, een slaeplaken, twee kinderemutsen, vijff cussensloopen, ende drie kinderemutsen, ende dat sij die selve goederen tot Rotterdam in de lombaert gebracht ende de lombaertbriefkens verbrant hebben. Item dat hij gevangen ontrent den voorsz. tijt metten voorn. Steven Tougoet in den voorsz. dorpe te huysse van Leonaert Henricxs steenbacker aldaer, met een leer geclommen sijnde aen 't soldervenster, aldaer gestolen hebben vijff halsdoucken met een kussensloop, ende d' selve tot Rotterdam in de lombaert gebracht ende 't lombaertbriefken verbrant hebben. Item dat hij gevangen metten voorn. Steven Tougoet, Dirck Wels ende Willem [Joumen] men op vastenavond snacht lestleden gecomen zijnde ontrent de Waddingsveense brugge met intentie aldaer seker venster te beclimmen ende eenige cleederen van den solder te stelen, zijluyden daerover bij den huysluyden geatrapeert ende sulcx geaggreseert sijn, dat den voorn. Dirck Wels aldaer doot gestoken ende hij gevangen met den voorn. Steven Tougoet ende Willem [Joumen] soo door den resistentie die den voorn. Tougoet met zijn rapier deede, gesalveert ende den selven huysluyden ontlopen sijn, breeder blijckende bij des gevangens vrijwillige confessie ende d' informatien daer van sijnde. All 't welcke saken sijn van seer quaderconsequentie die geensins getolereert nemaer anderen ten example behooren gestraft te worden. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uut den naem ende van wegen de hooge Overicheydt des Graefflickheys van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fyne de voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewoonlijck is criminele justitie te doen, aldaer metter coorden sall werden gestranguleert datter de doot nae volgt, ende dat alle sijne goederen (indien hij eenige heeft) verclaert sullen worden verbeurt ten prouffijte van den hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende des gevangens vrijwillige confessie van 't gene bij den selven eysch werdt verhaelt, ende op alles wel ende rijpelijck gelet, doende recht. Condemneren den voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewoonelijck

p. 59 is criminele justitie te doen aldaer wel stengelijck ten bloede toe gegeselt ende gebrandtteijckent te werden ende den selven voorts gebannen ende bannen mits desen uut den Lande van Hollandt ende Westvrieslandt voor den tijt van thien eestcomende jaren lastenden den selven daer uut te vertrecken binnen drye dagen ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerdere straffe naer exigentie van der sake. Ontseggen den officier sijnen vordere eysch ende conclusie op de voorsz. gevangen gedaen ende genomen absolveren den selven daer van mits desen, ende condemneren den gevangen nyettemin in de costen ende mise van justitie,

¹ Zondag 10 mei 1615.

² Waddinxveen, prov. Zuid-Holland.

verclarende alle zijn goederen (soo hij eenige heeft) daer voorens verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum ut supra.¹

p. 59 Idem nomine quo supra Eysscher, contra Philips Herdi
gevangen ende gedaegde ut supra.

Alsoo Philip Herdi geboren in Engelandt oudt ontrent 26 jaren eertijts dese landen gedient hebbende als soldaet vrijwillichlick ende buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft, dat hij gevangen, op vrijdach 's nachts voor sijne jegenwoordige apprehensie met Steven Tougoet Joon ende Thomas Joon, mede alhier gevangens, ontrent den dorpe van Moort tot seker huysman heeft helpen stelen, een vrouwenhuijck, een rooden lackensen borsrock, thien hemden, twee slaep-laken, een cruysbeelt tafellaken, twee cussensloopen, een halff dosijn mutsen ende doucken, een vrouwen borstlap, een halff dosijn soo cragen als halsdoucken ende een neusdouck, ende daer mede alhier binnen Schoonhoven gecomen te sijn, met intentie omme deselve alhier in de lombaert te brengen ende gelt daer op te halen. Item dat hij gevangen metten voorn. Thomas Joon, tot Waddingsveen door de muijre van seker huysmans huysinge gebroken sijnde, aldaer 't samen gestolen hebben een vrouwenrock, een mans wambais, een lackense brouck, een swart lakens lijffkens, ende een silveren onderriem, ende dat den voorsz. Thomas Joon alle d' voorsz. cleederen tot Woerden in de lombaert gebracht heeft, alwaer deselve bij den eygenaer datelijck vervolcht ende opgehouden sijn, sulcx dat den voorsz. Thomas Joon daer op geen gelt heeft krijgen en conde, ende dat hij gevangen metten voorn. Thomas Joon, den voorsz. silveren onderriem 't samen gebracht hebben tot Montfoort ten huysen van seker corporael genaemt Gelles die Bunez. daer vooren gegeven heeft negen gulden aen gelt. Item dat hij gevangen ontrent vijf jaren geleden tusschen

p. 60 Nijerbrugge ende Bodegrave gestolen heeft een oudt hemdt, breder blijkende bij des gevangens vrijwillige confessie, ende informatien daer van sijnde. All 't welcke sake sijn van seer quader consequentie, die niet geleden, nemaer anderen ten exemple behooren gestraft te worden. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uut den naem ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflickheyt van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fyne de voorsz. gevangen gebracht, ter plaetse daer men gewoonlijck is criminele justitie te doen, aldaer metter coorden sal werden gestranguleert datter de doot nae volgt, ende dat alle sijne goederen [indien hij eenige heeft] verclaert sullen worden, verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie van 't gene bij den selven eysch werdt verhaelt ende op alles wel ende rijpelijck gelt, doende recht. Condemneren den voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewoonlijck is criminele justitie te doen aldaer wel stengelijck gegeeselt te worden, ende den selven voorsz. gebannen ende bannen mits desen uut den Lande van Hollandt ende Westvrieslandt voor den tijt van vijff eestcomende jaren, lastenden den selven daer uut te vertrecken binnen drye dagen, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerdere straffe naer exigentie van der sake. Ontseggen den officier sijnen vordere eysch ende conclusie op de voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen, ende condemneren den gevangen nyettemin in de costen ende mise van justitie, verclarende alle zijn goederen (soo hij eenige heeft) daer voorens verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum ut supra.²

De drye gevangens hebben verclaert dat den heere Officier geen goederen van hunluyden genoten heeft en dat sij 't samen van den 20en marty aff totten desen dach toe gevangen geseten hebben.

p. 60 Idem nomine quo supra Eysscher contra Claes Pietersz. geboren
in Vlanderen³ out ontrent 16 jaren, ende Jonas Jansz. geboren
tot Moort out ontrent 17 jaren gevangens ende gedaegdens
ut supra.

Alsoo d' voorsz. gevangens vrijwillichlick bekent hebben, dat sij verlatende hare respective ambachten, hun begeven hebben ten platten lande te gaen vagabunderen ende bedelen, contrarie den placcate op 't stuck van vagabunden geemaneert. Soo concludeert den voorsz. Eysscher ten fyne de voorsz. gevangen sullen worden gebracht in besloten gevanckenisse, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te worden, ende voorts gebannen te worden uuytten Lande van Hollandt

¹ Zondag 10 mei 1615.

² Zondag 10 mei 1615.

³ Sic, Vlanderen, lees: Vlaenderen / Vlaanderen.

ende Westvrieslandt, voor den tijt van thien eerstcommende jaren, mit confiscatie van alle hare goederen. Ofte tot alsulcken etc.

- p. 61** Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie. Condemneren den voorsz. gevangens gebracht ter plaetse daer Steven Tougoet, Thomas Joonen ende Philips Herdi gegeeselt sullen worden om aldaer de justitie aen te sien, ende haer aen 't exemple van der selve te spiegelen om van nu aen van quaet doen te abstinieren ende haer selven tot beteringe te begeven. Lastende deselve voorts binnen dage sonnenschijn te vertrecken uutte der stede van Schoonhoven ende jurisdictie vandien, ende condemneren deselve mede in de costen van gevanckenisse. Actum ut supra.¹

D' gevangens hebben elcx drye weken in hechtenis geseten, ende verclaert dat den heer Officier geen goederen van hunlyden genoten heeft.

p. 61 **Den 10en Octobris 1615²**

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra

Joriaen Pietersz. geboren van Wilster, in 't Landt te Holste³ gevangen ende gedaegde eysch doen.

Alsoo Joriaen Pieters gebooren van Wilster in 't land van Holste, een houdtsager zijns ambachts, oudt ontrent 37 jaren jegenwoordich alhier gevangen, vrijwillichliken ende buytten pijne ende bande van ijsere bekendt heeft, dat alsowel hij gevangen eerst tot Hoorne, omme met eens andermans huysvrouwe gebouleert ende in onechte geleeft te hebben aldaer gebannen is geweest voor den tijt van 25 jaren, ende daer naer tot Enckhuysen, omme aldaer sekere jonge dochter onteert ende met kynde gemaect te hebben, mede gebannen is geweest voor den tijt van vijftich jaren, telckens op peijne van meerder straffe. Ende dat hij mitsdien wel behoort hadde hemselven tot beteringe te begeven ende van quaet doen 't absolveren. Dat hij dies nyetjegenstaende evenwel hem vervordert heeft nyet allenlijck eenige tijt lang wederomme met sekere vrouwe (haer gelatende met leprosie ofte melaetsheyt besmet te te zijn⁴), in onecht te leven, ende met deselve ten platten lande te gaen bedelen, versouckende aelmissen die mitsdien de rechten armen worden ontrocken, contrarie den placcate op stuck van sodanige vagabunden ende bedelaers gemaect, nemaer dat erger is, ten tijde hij geapprehendeert was hem te houden ende te gelaten als off hij met een vallende ofte rasende siecte gequelt ware geweest, ende onder 't pretext van door den duyvel daer toe gedreven te zijn, nae d' Eysscher in desen te bijten ende hemselven sulcx met geweld d' Eysscher 't ontweldigen. 't Welcke saecken zijn van zeer

- p. 62** quader consequentie, die nyet getolereert, nemaer anderen ten exemple behooren gestrafft te worden. Soo concludeert d' voorsz. Eysscher uutte name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine d' voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewonelijck is criminele justitie te doen, aldaer wel strengelijck ten bloede toe gegeeselt, ende voorts gebannen sal worden uutten Lande van Hollandt ende Westvrieslandt voor den tijt van 25 jaren, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van den saecke, ende dat alle zijne goederen, indien hij eenige heeft, verclaert zullen worden verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt . Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende des gevangens vrijwillige confessie van 't gene bij den zelve eysch werdt verhaelt ende op alles wel ende rijpeliken gelet, meer geneygen zijnde tot bermarticheyt dan tot rigeur van justitie, hebben d' voorsz. gevangen gebannen ende bannen mits desen uutte stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van thien eerstcommende jaren. Lastende den selven daer uut te vertrecken binnen dage sonnenschijn, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der sake. Ontseggen den officier zijnen vorderen eysch ende conclusie op de voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren de zelve daer van mits desen, ende condemneren den gevangen nyettemin in de costen ende mise van justitie. Verclarende alle zijne goederen (indien hij eenige heeft) daer voorens verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum⁵ bij Lam, Dirck Cluyt, Aert Ghijsbertsz., ende Bruyn, Schepenen.

¹ Zondag 10 mei 1615.

² Zaterdag 10 oktober 1615.

³ Wilster, Sleeswijk-Holstein, Duitsland.

⁴ Sic. besmet te te zijn, lees: besmet te zijn.

⁵ Zaterdag 10 oktober 1615.

D' voorsz. gevangen heeft thien dagen lanck in hechtenisse geseten, ende verclaert dat den officier geen goederen van hem genoten heeft.

p. 62

Den 26en Octobris 1615¹

Horatius Rodenborch, Bailliu der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel

contra

Henrick Claesz. gedaegde in persoon eysch ende versouck doen.

In state tot vermaninge.

p. 62

Idem nomine quo supra Eysscher, contra Crijn Aertsz. gedaegde in persoon ut supra.

Ut supra.

p. 63

Idem nomine quo supra Eysscher, contra Jan Voppensz. gedaegde in persoon eysch ende versouck doen.

In state tot tot meerder vergadering.

p. 63

Den 30en Octobris 1615²

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel

contra

Jan Voppensz. gedaegde in persoon bij edicte eysch ende versouck doen

D' Eysscher overmits des gedaegdes in persone non comparitie, versochte 't 1e default ende voor 't prouffijt van dien apprehensie corporeel, met een andere citatie bij edicte. Vop Jansz. als vader van den gedaegde versocht dat de saecke gestateert³ zal worden voor den tijt van 14 dagen omme middellertijt sijn sone te beschrijven ende in persone iuditio te sisteren⁴. Partijen accorderen.

p. 63

Den 13en novembris 1615⁵

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel

contra

Crijn Aertsz. gedaegde in persone eysch ende versouck doen.

D' Eysscher concludeert ten principale als hij leveren zal bij geschrifte, versouckende dat den gedaegde in persone bij provisie sal gaen in hechtenisse ende sijne saecken ex vinculis defenderen. Den gedaegde in persone present versocht copie uutten eysch, ende nopende de versochte provisie concludeert ten fine d' Eysscher 't selve versouck sal werden ontseyt ende gedaegde in persone sal werden ontslagen van de personele comparitie ende geadmitteert te mogen occuperen door advocaet ofte procureur.

Schepenen partijen in 't lange gehoord ende gesien 't bewijs bij den Eysscher over-

¹ Maandag 26 oktober 1615.

² Vrijdag 30 oktober 1615.

³ *GTB*. Stateeren; een zaak in den toestand houden waarin zij is, haar onveranderd houden, hangende houden, opschorten, uitstellen.

⁴ *Ibidem*, Sisteeren; Verschijnen in persoon voor een gerecht.

⁵ Vrijdag 13 november 1615.

p. 64 geleijt, ende op alles wel ende rijpeliick gelet, houden 't provisionele versouck in advys, om redenen. Actum¹ bij Schepenen omnes dempto Dirck Jansz. Cluyt, mede Schepen. In kennisse van my

T. de Coninck
1615

p. 64 Idem in de voorsz. qualite Eysscher contra Jan Voppensz. gedaegde in persone ut supra.

D' Eysscher concludeert als in de voorgaende notulen. Den gedaegde in persone present, geastisteert met mr. P. van Hemert zijn procureur versochte copie uut des Eysschers eysch, ende dach om daer tegens te seggen, ende nopende de provisie, seyt te vreden te zijn bij eede te beloven, dat hij telcken rechtdage in persone zal compareren, ter definitive decisie van dese saecke toe, sub penis confessi et convicti. Presenterende daer benefens te stellen souffisante cautie voor alsulcken pecunielen somme van penningen, als Mijn Edele Heeren bevinden zullen te behooren, onder beneficie van welcke presentatie de gedaegde concludeert dat d' Eysscher zijn provisionele versouck zal werden ontseyt; ende voorts ten principale eysch te doen. Ondermeer voor replyck persisteert bij zijn versouck. De gedaegde voor duplyck bij antwoord.

Schepenen parthijen gehoort ende gesien all 't gene bij henluyden is overgeleyt ende op alles wel ende rijpeliick gelet houden 't provisionele versouck van d' Eysscher in advys om redenen. Actum ut supra.

p. 65 Idem nomine quo supra Eysscher contra Dirck Jan Corsz, woonende aen den Vlist gedaegde in persone eysch doen.

Alsoo de gedaegde, wesende een gehuwelict man, vleyselick geconverseert, ende een kyndt in overspel geprocureert heeft bij Maritgen Jans, dochter van Jan de Boer in Berchambacht, zijne gewesene dienstmaecht. Soo concludeert den Eysscher ten fine den gedaegde als eerloos ende meyneedich sal verbeuren zijne officien ofte staten (indien hij eenige heeft) ende dat hij voorts verclaert sal worden incapabel, om eenige staet ofte officien voortaan te mogen bedienen, mitsgaders noch in een boete van hondert Carolus guldens volgende 't 15e ende 16en articul van de ordonnantien van de politie binnen Hollandt, cum expensis in cas van contradictie. De gedaegde in persoon present, protesteert expresselijck jegens den Eysscher van injurie, omme dies aengaende zijn actie jegens de zelve 't institueren, daer ende zoo hij te rade vinden zal. Ontkent [soals] alle 't gundt bij den voorsz. Eysschers genomen eysch ende conclusie jegens de waerheyt aengeseyt ende opgeleyt werdt, protesterende dienvolgende insgelycx bij alle costen ende schaden ter saecke vandien [..Ide] geleden ofte nocht te lijden. Concluserende dat den Eysscher zijnen eysch zal werden ontseyt, ende de gedaegde daer van geabsolveert cum expensis. D' Eysscher persiteert voor replyck bij zijnen eysch, versouckende dat den advocaet van de gedaegde in persone zal presenteren juramentum calumnie². Den gedaegde in persone persisteert voor duplyck bij zijne antwoord, ende nopende 't versochte juramentum calumnie, concludeerde tot nyet ontfanckelijck. Parthyen hinc inde nemen disposityf in faicten.

Schepenen, parthyen gehoort houden 't versouck nopende 't presenteren van 't juramentum calumnie in advys om redenen. Ordonnerende partijen dien onvermindert ten principalen voorts te procederen van 14 dagen te 14 dagen volgens d' ordonnantie deser stede.

p. 66

Den 27en novembris 1615³

Horatius Rodenborch Bailliu der stede van Schoonhoven, ende
Landen van Beloy, nomine offitii Eysscher in cas crimineel
contra
Leonert Fredrixz. gedaegde in persoon eysch ende versouck doen.

¹ Vrijdag 13 november 1615.

² Juramentum; eed. Calumnie; Het procederen op onrechtmatige gronden, valse beschuldiging of met verhelg van strafbare zaken. Ook: valse, onterechte beschuldiging of aantijging. Juramentum calumnie, eed, verklaring van niet te lasteren of kwaad te spreken

³ Vrijdag 27 november 1615.

't 1e default met een andere citatie.

p. 66 Idem nomine quo supra Eysscher, contra Marichgen Jans de dochter van Jan Cornelis Barentsz. in Berchambacht gedaegde in persoon ut supra.

In state t' acht dagen ten versoucke van de Borgemeester Dirck Reijniersz.

p. 67 Idem nomine quo supra Eysscher, contra Jan Voppensz. ende Crijn Aertsz. gedaegdens in persoon uuytinge van 't ondergehouden advys te begeren.

In state t' acht dagen.

p. 67 **Den 7en decembris 1615¹**

Horatius Rodenborch, Bailliu der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, nomine officii Eysscher in cas crimineel,
contra

Jan Voppensz. gedaegde in persoon uutinge van 't ondergehouden advys te begeren.

Alsoo de gedaegde in persone, nyet en compareert, versochte d' Eysscher jegens den selven deffault, ende dat voor 't prouffijt van dien hem Eysscher de versochte provisie, bij Mijn Edele Heeren in advys gehouden alsnoch zal werden geadjudicieert.

Schepenen houden de saecke voor alsnoch in advys voor den tijt van acht dagen peremptorie. Actum² bij Cornelis Anthonisz. Soos, Ghijsbert Matheusz., Aert Ghijsbertsz., ende Jacob Botter Schepenen.

p. 67 Idem nomine quo supra Eysscher contra Marichgen Jansdr. woonende in Berchambacht, gedaegde in persone eysch doen.

D' Eysscher vermits des gedaegdes in persone non comparitie, versochte 't 1e default met een andere citatie bij edicte.

't Gerechte accordeert. Actum ut supra.³

p. 68 Idem nomine quo supra Eysscher contra Jan Aelbertsz. gedaegde in persone eysch ende versouck doen.

D' Eysscher vermits des gedaegdes in persone non comparitie versochte deffault ende voor 't prouffijt vandien apprehensie corporeel.

Schepenen accorderen de gedaegde in persone ten regarde van zijne siecte, dach t' acht dagen omme in persone te mogen compareren. Actum ut supra.⁴

p. 68 Idem nomine quo supra Eysscher contra Crijn Aertsz. gedaegde in persone uuytinge van 't ondergehouden advys te begeren.

¹ Maandag 7 december 1615.

² Ibidem.

³ Ibidem.

⁴ Ibidem.

D' Eysscher, vermits des gedaegdes in persone non comparitie versochte deffault, ende voor 't prouffijt vanden adjudictie¹ van de versochte provisie.

Schepenen houden de saecke voor alsnoch in advys voor den tijt van acht dagen peremtoire².

p. 68

Den 14en february 1616³

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel, contra Jan Voppensz. gedaegde in persone alsnoch uitinge van 't ondergehouden advys te begeren.

Schepenen houden de saecke alsnoch in advys om redenen, voor den tijt van veerthien dagen, absent Cluyt ende Veer van Loe, Schepenen.

p. 69

Idem nomine quo supra Eysscher in cas crimineel
 contra
 Jan Aelbertsz. gedaegde in persone eysch ende verzouck doen.

D' Eysscher dient van eysch bij geschrifte, concluderende als in't eynde van deselve. Versouckende dat den gedaegde in persone bij provisie zal gaen in hechtenisse, ende sijn saecke ex vinculis t' defenderen, ter tijt ende wijlen toe de saecke ten principale zal wesen getermineert. Mr. Pieter van Hemert als procureur van den gedaegde, metten selven present, gehoord hebbende den seer frivolen ende onwaerachtigen eysch, die D' Eysscher in desen overlevert, seyt voor antwoord voor eerst wel expresselijck 't ontkennen het pretense delict, 't welck aen Marichgen Pieters gepleegt soude zijn ende hem gedaegde te laste werdt geleyt. Ende dat daer van de rechte genouch zijnde nimmer meer bewesen zal worden. Dat oock de pretense scheltwoorden de welcke D' Eysscher seyt hem naderhandt bij den gedaegde bejegent souden zijn, hij gedaegde tegens den Eysscher heeft gesproocken allenelijck ten aensien ende om redenen, D' Eysscher daer te voorens wel calumnieuselijck ende met groot diffamie ende onwaerheyte hadde nageseyt, dat hij gedaegde zijne moeder bij 't haer door 't huys soude hebben getogen. Concluderende mitsdien den voorsz. procureur in den name als boven tot nyet ontfanckelijck ende bij oridne tot absolutie ende ontsegginge van des Eysschers eysch ende conclusie in desen gedaen ende genomen. Ofte dat ten minste de pretense injurien bij den Eysscher in zijnen voorsz. eysch geallegeert tegens d' injurien, hem gedaegde als vooren bij den Eysscher aengedaen, sullen werden gecompenseert, ende nopende de versochte provisie, concludeerde ten fine D' Eysscher t' selve zijn versouck sal werden ontseyt, ende daer van ontslagen ten minste onder cautie juratoir van t' allen tijden tot vermaninge van den rechter in persone te sullen compareren cum expensis. Overmeer persisteert voor replyck soo ten principale als nopende de provisie, bij eysch ende 't selve versouck. De gedaegde in persone voor duplyck bij zijne antwoord. Parthijen nemen disposityff in faicten ten principale.

Schepenen parthijen gehoord ende gesien all 't geene bij hunluyden is overgeleyt, ende op alles wel ende rijpelijck gelet, doende recht. Ontseggen D' Eysscher de versochte provisie, mits doende bij den gedaegde handttastinge ende stellende cautie souffisante binnen den tijt van drye dagen van drye hondert ponden van 40 grooten 't pondt, van t' elcken rechtdage in persone te sullen compareren, sub penis confessi et convicti. Ende referende de costen ten uuteynde van der principale saecke. Actum bij Wijnbergen, Soos, Ghijsbert Matheusz., Aert Ghijsbertsz. ende Jacob Botter, Schepenen, ten dage ende jare als boven.

p. 70

Idem nomine quo supra Eysscher contra Crijn Aertsz. gedaegde in persone uitinge van 't ondergehouden advys te begeren.

D' Eysscher versochte uitinge van 't ondergehouden advys.

Schepenen houden de saecke in advys voor den tijt van 14 dagen.

¹ GTB. Adjudicatie; Toewijzing.

² Den tijt van acht dagen peremtoire; over acht dagen een definitieve uitspraak.

³ Zondag 14 februari 1616.

p. 70**Den 27en february 1616¹**

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas criminel², contra Jan Aelbertsz. gedaegde in persone te renunchieren van productie hinc inde.

Parthijen renunchieren hinc inde van productie, ende nemen dach om te dienen van inventaris ende stucken te 14 dagen.

p. 70

Idem nomine quo supra Eysscher, contra Jan Voppensz. gedaegde in persone alsoch uutinge van 't ondergehouden advys te begeren.

Den gedaegde present, concludeert tot nyet ontfanckelijck in 't provisionele versouck, ende dat d' Eysscher geordonneert zal worden ten principalen eysch te doen ende den gedaegde geadmitteert zal worde zijne saeck door procureur te mogen defenderen. Overmeer consenteert in de leverantie van den eysch ten principalen, ende nopende 't versouck persisterde bij t' selve versouck.

Schepenen uutende 't ondergehouden advys. Ontseggen d' Eysscher de versochte provisie, mits doende bij den gedaegde handtastinge ende stellende souffisante cautie binnen den tijt van drye dagen ter somme van drye hondert ponden te 40 grooten 't pondt van telcken rechedach in persone te compareren, sub penis confessi et convictie, ende refererende de costen ten uuteynde van de principale saecke, absent Cluydt, Botter, ende Veer van Loo, Schepenen.

p. 70

Idem nomine quo supra Eysscher contra Crijn Aertsz. gedaegde in persone ut supra.

D' Eysscher vermits des gedaegdes in persone non comparitie versochte deffault ende voor 't prouffijt vandien adjudicatie van zijne provisie.

p. 71

Idem nomine quo supra Eysscher, contra Andries Melchiorsz. gedaegde in persone eysch ende versouck doen.

Overmeer dient van eysch in scriptis. Concluserende als in 't eynde van de zelve. Versouckende dat den gedaegde in persone bij provisie zal gaen in hechtenisse ende zijn saecke ex vinculis defenderen, ter tijt ende wijlen toe 't proces ten principalen zal wesen getermineert. De gedaegde in persone present, presenteert t' allen tijden tot vermaningen van den Eysscher in persone te rechte te sullen commen, ende concludeert onder beneficie van de voorsz. presentatie tot nyet onfanckelijck in de versochte provisie, ende onslaginge van de personele comparitie. Versouckende copie van den eysch te principalen. Overmeer accepteerende de presentatie, accordeert d' Eysscher copie uutten eysch ende dach te 14 dagen.

p. 71**Den 12en marty 1616³**

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra

Jan Aelbertsz. gedaegde in persone hinc inde te dienen van inventaris ende stucken.

De gedaegde in persone dient ende levert. D' Eysscher dient zulcx hij op maendach toecommende leveren zal.

¹ Zaterdag 27 februari 1616.

² Sic, cas criminel, lees: cas criminele.

³ Zaterdag 12 maart 1616.

- p. 71** Idem nomine quo supra Eysscher, contra Andries Melchiorz.
gedaegde in persone t' antwoorden.
- D' Eysscher, vermits des gedaegdes in persone non comparitie versochte versteck van antwoord met admissie om te mogen dienen van intendit.
- 't Gerecht accordeert.
- p. 72** **Den 26en marty 1616¹**
- Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher, in cas crimineel
contra
Jan Aelbertsz. gedaegde in persone te reprocheren.
- Overmeer employeerde reprochen van rechten. Hemert metten gedaegde in persone present versochte noch dach te 14 dagen.
- Partije accordeert.
- p. 72** Idem nomine quo supra Eysscher, contra Andries Melchiorz.
gedaegde in persone ende verstecken van antwoord te dienen van intendit.
- Overmeer dient ende levert schriftelijck intendit mette verificatien daertoe dienende. De gedaegde in persone present purgeert² versteck van antwoord met refusie van costen, ende voor antwoord ontkennt alle de middelen van des Eysschers gegeven eysch, ende concludeert mitsdien tot nyet ontfanckelijck, ende absolutie cum expensis. Overmeer voor replyck persisteert bij zijnen eysch. Den gedaegde in persone voor duplyck bij antwoord. Parthijen nemen dispositijff en faicten.
- p. 72** Idem nomine quo supra Eysscher, ende alhier regter, contra Jan Voppensz. gedaegde in persone, ende gerequireerde versouck doen.
- p. 73** Overmeer versochte alnoch adjudicatie van sijne versochte provisie.
De gerequireerde present, concludeert tot nyet onfanckelijck in 't versouck vermits den regter obsteert³ voorgaende appointment van dese Edele Gerechte. 't welke de gerequireerde alnoch te vreden in mede te commen.
- Schepenen parthijen gehooft, ende gelt op 't gene bij hunluyden is geallegeert, doende recht. Adjudiceeren den officier de versochte provisie, bij zoo ware den gedaegde in persoon tusschen dit ende vierentwintich uren, 't appointment van desen Edele Gerechte in date den 10 17en february lestleden⁴, noopende de handtastinge ende stellen van cautie, nyet en voldede ende refereeren de costen te uuteynde van de principale saecke, absent Wijnbergen ende Cluydt.
- p. 73** **Den 24en aprilis 1616⁵**
- Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven, ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel.
contra
Thijs Thijsz. ende Gillis Jansz. gevangens ende gedaegdes eysch doen.
- Alsoo d' voorsz. gevangens vrijwillchlick ende buytten pijnende banden van ijsere bekent hebben, dat zij onder 't pretext van met leprosie ofte melaetsheyt besmet te zijn, gesonts lichaems hebben gaen vagabunderen ende bedelen versouckende aelmissen die mitsdien den rechten armen

¹ Zaterdag 26 maart 1616.

² *Practisyns Woordenboekje*, 88. Purgeeren; zuiveren, verschonen, verontschuldigen.

³ *GTB*. Obstreeren, hinderen, belemmeren.

⁴ Zaterdag 27 februari 1616.

⁵ Zondag 24 april 1616.

worden ontrocken contrarie den placcate op 't stuck van soodanige vagabunden gemaect. Maer oock dat erger is tot dien eynde gebruyct ende haer beholpen hebben met seker valsch ende onbehoorlick beschijt 't welck mede bij hunluyden bevonden heeft. Soo concludeert den voorsz. Eysscher utte name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine de voorsz. gevangens gebracht ter plaetse daer men gewonelijck is criminele justitie te doen, aldaer wel strengelijck ten bloede toe gegeselt ende voorts gebannen zullen worden uutten Lande van Hollandt ende Westvrieslandt voor den tijt van twintich jaren, ende dat alle haere goederen sullen worden verbeurt ten prouffijte van den hooge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende der gevangens vrijwilligen confessie van 't gene bij den selven eysch werdt verhaelt, versouckende gratie ende genade, ende op alles wel ende rijpelijck geleth, condemneren den voorsz. gevangens te blijven noch drye dagen lang in besloten gevanckenisse te water ende te brode, belastende deselve nae d' expiratie van de voorsz. drye dagen te vertrecken uutten stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, ende daer nyet weder inne te comen binnen den tijt van een jaer op peijne van meerder straffe naer exigentie van der saeck. Ontseggen d' Eysscher sijnen vordere eysch ende conclusie opte voorsz. gedaegdes gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van bij desen ende condemneren den voorsz. wyders in de costen van de gevanckenisse. Actum bij Wijnbergen, Soos, Cluyt, Aert Ghijsbertsz. ende Botter, Schepenen.

D' voorsz. gevangens hebben voor Schepenen verclaert, dat zij elcx seshien dagen in hechtenissen geseten hebben.

p. 74

Idem nomine quo supra Eysscher in cas criminele,
contra

Jan de Backer, Jan Jansz. van der Goude schoenmaker, ende
Willem Thysz. van Leyden hem seggende geneert te hebben met varen,
elcx oudt sijnde ontrent 18 jaren, gevangens ende gedaegdens ut supra.

Alsoo d' voorsz. gevangens, verlatende elcx haers respective ambachten ofte hantwercken, hun vervordert hebben gesonts lichaems te gaen vagabunderen ende bedelen, versouckende aelmissen, die mitsdien den rechten armen werden ontrocken, contrarie den placcate op 't stuck van den vagabunden ende bedelaers gemaect. Soo concludeert Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, uutten name nede van wegen den hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine d' voorsz. gevangens achtervolgende den voorsz. placcate in beslooten gevanckenisse wel strengelijck gegeselt, ende voorts verbannen sullen worden uutten stede van Schoonhoven, ende Landen van Beloy, voor den tijt van vier jaren, met confiscatie van alle hare goederen. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangens gedaen ende genomen, ende op alles wel ende rijpelijck gelet, doende recht, hebben den voorsz. gevangens gebannen ende bannen mits desen, uutten stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, voor den tijt van twee jaren, belastende den selven daer uut te vertrecken binnen dages sonnenschijn ende middellertijt daer nyet weder inne te comen, op peijne van meerder straffe naer exigentie van der saecke. Ontseggen d' Eysscher sijnen vordere eysch ende conclusie op den voorsz. gevangens gedaen ende genomen, absolveren deselve daer van mits desen, ende condemneren den gevangens nyetemin in de costen ende mise van justitie, verclarende alle haere goederen (indien zij eenige hebben) daer voorens verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum ut supra.¹

D' voorsz. gevangen hebben voor Schepenen verclaert dat den officer geen goederen van hunluyden genoten heeft, ende dat zij elcx vijff dagen gevangen geseten hebben.

p. 74

Den 20en july 1616²

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van
Schoonhoven ende Landen van Beloy, nomine
officii Eysscher in cas crimineel
contra

¹ Zondag 24 april 1616.

² Woensdag 20 juli 1616.

Lenert Lenertsz gevangen ende gedaegde
eysch doen

p. 75 Alsoo Lenert Lenertsz geboren in Poeldijk¹, een timmerman sijns ambachts, oudt ontrent 20 jaren, vrijwillichlijcke ende buytten pijnende banden van ijseren bekendt heeft, dat alhoewel hij gevangen onlanx om sijn quaet ende indessoluyt leven tot Amsterdam openbaerlijck gezeselt ende aldaer gebannen is geweest voirden tijt van seckere jaren op peijne van meerdere straffe, ende dat hij gevangen mitsdien wel behoort hadde, van quaet doen 't abstineren ende hemzelve tot beteringe te beven², dat hij dies nyetjegenstaende evenwel verlatende sijn voorsz. hantwerck hem wederomme onderstaen heeft gesonts lichaems ten platten lande te gaen bedelen ende met lichte ende oneerlijcke vroupersonen te converseren, contrarie den placcate op 't stuck van de vagabunden gemaect. Soo concludeert d' voorsz. Eysscher uutten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine d' voorsz. gevangen gebrat³ ter plaetse daer men gewonelijck is criminele justitie te doen, aldaer wel strengelijck ten bloede toe gegeeselt, ende voorts gebannen zal worden uutten Lande van Hollandt ende Westvrieslandt, voor den tijt van ses eerstcommende jaren, ende dat alle zijne goederen (indien hij eenige heeft) verclaert sullen worden verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen, gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende des gevangens vrijwillige confessie van 't gene bij den selven eysch verhaelt, ende op alles wel ende rijpelijck gelet, doende recht in den name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, hebben d' voorsz. gevangen gecondemneert ende condemnieren hem mits desen te dragen de steenen van justitie tweemaal rondts omme de haven, beginnende van 't stadthuys aff tot wederomme aen 't stadthuys toe, hebben den selven voorts gebannen ende bannen mits desen uutte stede van Schoonhoven, ende Landen van Beloy, voor den tijt van twee jaren, lastende den zelve, daer uut te vertrecken binnen dage sonnenschijn ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerdere straffe naer exigentie van der saecke. Ontseggen den officier zijnen vordere eysch ende conclusie op de voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den zelve daer van mits desen, ende condemnieren den gevangen nyettemin in de costen ende mise van de justitie, verclaren alle sijne goederen indien hij eenige heeft daer voorens verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum bij Schepenen omnes.

D' voorn. gevangen heeft veerthien dagen lang in hechtenis geweest ende verclaert dat den heere Officier geen goederen van hem genoten heeft.

p. 75

Den 20en july 1616⁴

Idem nomine quo supra Eysscher in cas criminele,
contra
Griete Pieters, ende Lijsbeth Jans ge-
vangens ende gedaegdes eysch doen.

fol. 76 Alsoo Griete Pieters oudt 19, ende Lijsbeth Jans oudt 18 jaren, beyde gebooren van Amstelerdam, vrijwillichlijcke ende buytten pijnende banden van ijseren bekent hebben, dat al hoewel zij gevangens onlanx leden, om haer ontuchtich ende ongebonden leven tot Amstelredam gevangen, ende aldaer onder belofte van beterschap, sonder eenige straffe ofte schandale, gerelaxeert ende ontslagen sijn ende dat zij dienvolgende wel behoort hadden haer selven tot beterschap te begeven ende van quaet doen 't abstineren. Dat zij dies nyetjegenstaende evenwel verlatende haere respectieve hantwercke ofte diensten, hun vervordert hebben nyet allenelijck gesonts lichaems wederomme te gaen vagabunderen ende bedelen, versouckende aelmissen die mitsdien den rechten armen worden ontrocken, contrarie den placcate op 't stuck van sodanige bedelaersters gemaect. Maer dat erger is, daechelix te converseren met verscheyden lichte personen ende vagabunden in alle oncuysheyt ende ongebondentheyte des levens. Dat zij gevangens insgelijcx seker jongesele genaempt Jacob Jacobsz., mede alhier gevangen geweest zijnde, becomen hebbende in seker taverne tot Leyden aldaer, sulcx hebben bepraet, dat hij verlatende zijnen vader ende moeder met hunlyden gegaen ende sulcx door haer luyden verleyt ende op den loop ende doolwech geraect is. All 't welcke saecken sijn van quader consequentie, die nyet getolereert, nemaer anderen ten exemple behooren gestraft te worden. Soo concludeert d' voorsz. Eysscher, uutten name ende van wegen

¹ Poeldijk, gem. Westland, prov. Zuid-Holland.

² Sic, te beven, lees: te begeven.

³ Sic. gebrat, lees: gebracht.

⁴ Woensdag 20 juli 1616.

den hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine d' voorsz. gevangens gebracht ter plaetse daer men gewonelijck is criminele justitie te doen, aldaer wel strengelijck ten bloede toe gegeselt ende voorts gebannen zullen worden, uutte Landen van Hollandt ende Westvrieslandt, voor den tijt van ses jaren, op peijne van meerdere straffe naer exigentie van der saecke, ende dat alle haere goederen (indien sij eenige hebben) verclaert zullen worden verbeurt, ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort hebbende de voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie van 't gene bij den selven eysch werdt verhaelt ende op alles wel ende rijpelijck gelet, doende recht, in den name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt hebben d' voorsz. gevangens gecondemneert, ende condemneren deselve mits desen d' een voor d' ander nae te dragen de stedetonne genaemt de blauwe huycke rontsomme de haven, beginnende van 't stathuys af tot weder af 't stadhuys toe, hebbende deselve voorts gebannen ende bannen mits desen uutte stede van Schoonhoven, ende Landen van Beloys, voor den tijt van twee jaren, lastende deselve daer uut te vertrecken binnen dage sonnenschijn ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der saecke. Ontseggen den officier zijnen vorderen eysch ende conclusie op de voorsz. gevangens gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen, ende condemneren de gevangens nyettemin in de costen ende misen van justitie. Verclarende alle haere goederen (indien zij eenige hebben) daer voorens verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum ut supra.¹

D' voorsz. gevangens hebben gevangen geseten ende verclaert als boven.

p. 77

Den 7en septembris 1616²

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede
van Schoonhoven ende Landen van Beloys,
nomine officii Eysscher in cas
crimineel

contra

Jannichgen Jacobsdr. gebooren tot Gent
oudt ontrent 33 jaren gevangen
ende gedaegde eysch doen

Alsoo d' voorsz. gevangen vrijwillichijcke ende buytten pijn ende banden van ijsere bekendt heeft, dat zij sekeren tijt lang met Claes Florisz. haeren man ende andere fameuse dieven, gecommiteert, de gestoolen goederen geheelt, ende deselve oock eensdeels geparticipeert ende aen haer lyf gedragen heeft, alles breeder blickende bij haere confessie, in date den 1en augusti 1616.³ Ende dat 't geene voorsz. is saecken zijn van seer quader consequentie die nyet minder, als de dieverije selfs en behooren gestraft te worden. Soo concludeert d' voorsz. Eysscher uutten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine d' voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewonelijck is criminele justitie te doen aldaer wel strengelijck ten bloede tot gegeeselt, gebrandtmerct ende gebannen zal werden uutten Lande van Hollandt ende Westvrieslandt voor den tijt van 25 eerstcomende ende achter een volgende jaren, op peijne van meerdere straffe naer exigentie van der saecke ende dat alle haere goederen (indien zij eenige heeft) verclaert zullen worden verbeurt ten prouffijte van de hooge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort hebbende de voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie van 't geene bij den selven eysch werdt verhaelt, ende op alles wel ende rijpelijck gelet, meer geneygen sijnde tot barmarticheyt dan tot rigeur van de justitie, op hope dat d' voorsz. gevangen haer tot beteringe begeben sall, doende nochtans recht, hebben d' voorsz. gevangen gebannen ende bannen mits desen uutte stede van Schoonhoven, ende Landen van Beloys, voor den tijt van twee jaren, lastende deselve daer uut te vertrecken binnen dage sonnenschijn ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der saecke. Ontseggen den officier zijnen vorderen eysch ende conclusie op de voorsz. gevangens gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen ende condemneren de gevangen nyettemin in de costen ende misen van justitie. Verclaren alle haere goederen (indien zij eenige heeft) daer voorens verbeurt ten prouffijte van den hoge Overicheyt

¹ Woensdag 20 juli 1616.

² Woensdag 7 september 1616.

³ Maandag 1 augustus 1616.

voorsz. Actum bij Soos, Ghijsbert Matheusz., Cluyt, Aert Ghijsbertsz. ende Veer van Loo, Schepenen.

D' voorsz. Jannichgen Jacobsdr. heeft in hechtenis geweest van 28 july aff totten 7en septembris toe, ende verclaert dat den heere Officier geen goederen van haer genoten heeft.

p. 78

Idem nomine quo supra Eysscher

contra

Clara Henricxdr. gebooren van Soust¹
oudt ontrent 22 jaren gevangen ende
gedaegde ut supra.

Alsoo d' voorsz. gevangen vrijwillichlick ende buytten pijnende banden van ijsere bekendt heeft, dat alhoewel zij gevangen, eerst tot Soust voorsz. is gegeeselt, gebrandtmerct ende twee jaren gebannen is geweest, omdat zij gevangen, bij haer meester, wesende een gehout persoon geslapan, ende eenige rocken van haer vrouwe aldaer gestolen hadde. Ende daerna in 's Gravenhage gegeeselt, gebrandtmerct ende gebannen is geweest uutten Lande van Hollandt ende Westvrieslandt, voor den tijt van 25 jaren op pijnende van meerdere straffe naer exigentie van der saecke, ende dat zij gevangen mitsdien wel behoort hadde haer selven nae de voorsz. bannissementen te reguleren, ende haer selven tot beteringe te begeven, dat zij dies nyetjegenstaende haer vervordert heeft nyet alleendelijck haer voorsz. verkregen bannissement te infringeren ende alhier te lande te blijven tot vilipendentie ende versmaedinge van de justitie, maer dat erger is haer wederomme te begeven ende daegelijck te converseren met d' alderfameuste dieven ende vagabunden van den landen, daer uut vastelijck te presumeren is dat zij gevangen van verschedene dyverien ende huysbraecken onlanx ontrent dese stede begaen, nyet geheel suyver ofte excusabel en is. Ende alsoo 't geene voorsz. is saecken zijn van seer quader consequentie dies geensins getolereert, nemaer anderen ten example behooren gestraft te worden. Soo concludeert d' voorsz. Eysscher als vooren.

Schepenen gehoort hebbende de voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie van 't geene bij den selven eysch werdt verhaelt, ende op alles wel ende rijpelijck gelet, meer geneygen sijnde tot barmartich², dan tot rigeur van justitie, op hope dat d' voorsz. gevangen haer tot beteringe begeven zal, hebben d' voorsz. gevangen gebannen, ende bannen mits desen uutten Lande van Hollandt ende Westvrieslandt voor den tijt van eenendertich jaren, lastende deselve daer uut te vertrecken binnen 2 dagen, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op pijnende van meerder straffe naer exigentie van der saecke. Ontseggen den officier zijnen vordere eysch ende conclusie op de voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den zelve daer van mits desen ende condemnieren de gevangens nyettemin in de costen ende misen van de justitie. Verclaren alle haere goederen (indien zij eenige heeft) daer voorens verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum ut supra.³

D' voorsz. gevangen heeft voor Schepenen verclaert dat den officier geen goederen van haer genoten heeft, ende dat zij 26 dagen lange gevangen geseten heeft.

p. 79

Idem nomine quo supra Eysscher, contra
Lucia Ofters gebooren van Eemden⁴ oudt
22, Cornelis Jansz. van Groningen
oudt 16, Jonas Jansz. van Moort⁵ oudt
17, Pieter Jacobsz. van Brugge oudt 16,
Jacob Jansz. van Aerdenberch⁶ mede oudt seshien
ende Willem Rogier van Loreynen⁷ oudt 36 jaren,
gevangens ende gedaegdens, eysch doen.

Alsoo d' voorsz. gevangens, elcx verlatende haere respective hantwerck ende hun vervordert hebben gesonts lichaems ten platten lande gaen bedelen, ende daegelijck te converseren met verscheden fameuse dieven ende dieffeggen, contrarie den placcate op 't stuck van de

¹ Soest, prov. Utrecht of Soest, Noord-Rijnland-Westfalen, Duitsland?

² Sic, barmartich, lees: barmharticheyt.

³ Woensdag 7 september 1616.

⁴ Emden, Nedersaksen, Duitsland.

⁵ Moordrecht, gem. Zuidplas, prov. Zuid-Holland.

⁶ Aardenburg in Zeeuws-Vlaanderen, prov. Zeeland.

⁷ Lotharingen, Frankrijk.

vagabunden geëmaneeret. Soo concludeert d' voorsz. Eysscher uutten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine d' voorsz. gevangens gebracht ter plaetse daer men gewonelijck is criminele justitie te doen aldaer wel strengelijck ten bloede toe gegeeselt, ende gebannen zullen worden uutten stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, voor den tijt van 10 jaren op peijne van meerdere straffe, naer exigentie van den saecke. Ende dat alle haere goederen (indien zij eenige hebben) verclaert zullen worden geconfisqueert ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort hebbende de voorsz. criminelen eysch ende conclusie op de voorsz. gevangens gedaen ende genomen, ende op alles wel ende rijpelijck gelet, doende recht, hebben d' voorsz. gevangens gebannen ende bannen mits desen, uutten stede van Schoonhoven, Landen van Beloy, ende Crimpenerwaert voor den tijt van ses jaren, lastende de selven daer uut te vertrecken binnen dage sonnenschijn ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der saecke. Ontseggen den officier zijnen vordere eysch ende conclusie op de voorsz. gevangens gedaen ende genomen, absolveren de zelve daer van mits desen, ende condemnieren den gevangens nyettemin in de costen ende misen van justitie. Verclarende alle haere goederen (indien zij eenige hebben) daer voorens verbeurt, ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum ut supra.¹

D' voorsz. gevangens hebben voor Schepenen verclaert dat den heer Officier geen goederen van hunlyden genoten heeft, ende dat zij elcx 26 dagen in hechtenisse geseten hebben.

p. 80

Den 28en septembris 1616²

Horatius Rodenburch Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra

Davidt Walraven gebooren van Tertolen³ een saeywercker zijns ambachts, oudt 32, Robbert Hermansz. van den Bosch⁴ een smit zijns ambachts oudt 24, ende Dirck Sijmonsz. van Leyden, een saeywercker zijns ambachts, oudt 18 jaren alle gevangens ende gedaegdens eysch doen.

Alsoo d' voorsz. gevangens elcx verlatende haere respective handtwercken, hem vervordert hebben gesonts lichaems te gaen vagabunderen ende bedelen, versouckende aelmissen die mitsdien den rechten armen worden ontrocken, contrarie den placcate op 't stuck van de vagabunden ende bedelaers gemaect. Soo concludeert den voorn. Eysscher uutten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt ten fine d' voorsz. gevangens achtervolgende den voorsz. placcate in besloten gevanckenisse wel strengelijck gegeeselt ende voorts gebannen sullen worden uutten stede van Schoonhoven, ende Landen van Beloy, voor den tijt van twee jaren, op peijne van meerdere straffe naer exigentie van der saecke, ende dat alle haere goederen indien zij eenige hebben verclaert zullen worden ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort hebbende de voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende des gevangens vrijwillige confessie van 't geene bij den selven eysch wert verhaelt, versouckende gratie ende genade, ende op alles wel, ende rijpelijck gelet, meer geneygen zijnde tot barmarticheyt dan tot rigeur van justitie, op hoope, dat d' voorsz. gevangens haer tot versaecken ende betering begeven sullen, hebben deselve gecondemneert ende condemnieren mits desen te blijven noch drye dagen lang in besloten gevanckenisse te water ende te broode, ende condemnieren de selven mede in de costen van de gevanckenisse. Actum bij Wijnbergen, Soos, Ghijsbert Matheusz., Dick Cluyt ende Aert Ghijsbertsz. Schepenen.

Davidt Walraven verclaert dat den heere Officier geen goederen van hem genoten heeft, ende dat hij 15 dagen in hechtenisse geweest is.⁵

¹ Woensdag 7 september 1616.

² Woensdag 28 september 1616.

³ Tholen, prov. Zeeland.

⁴ 's Hertogenbosch, prov. Noord-Brabant.

⁵ Zal in 1617 nog 3x in Gouda worden veroordeeld, zie: SAMH, *Gouda*, 0002-178, fol. 125-125v, dd. 21 juli 1617; fol. 132-132v, dd. 28 oktober 1617 en fol. 139-140, dd. 2 december 1617.

p. 81**Den 24en Octobris 1616¹**

Horatius Rodenburch, baeliuwe der stede van Schoonhoven ende
Lande van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra

Jan Fransz. besemmaecker, burger der voorsz. stede gedaegde in persone
bij edicte, eysch ende versouck doen.

D' Eysscher vermits des gedaegdes in persone non comparitie, versocht 't eerste deffault ende
voor 't prouffijt van dien als nae rechte met een ander citatie bij edicte.

't Gerecht accordeert.

p. 81**Den lesten Octobris 1616²**

Horatius Rodenburch, baeliuwe der stede van
Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii
Eysscher in cas crimineel,

contra

Jan Fransz. besemmaecker gedaegde in persoon bij
edicte het tweede deffault te begeren.

D' Eysscher vermits des gedaegdes in persone non comparitie versochte tweede deffault met een
derde citatie bij edicte.

't Gerecht accordeert.

p. 82

Idem Eysscher in cas crimineel,

contra

Jasper Jacobsz. Taets gearresteerde ende gedaegde
in persoon eysch ende versoeck doen.

Overwater als procurator van den Eysscher dient ende levert eysch ende versouck bij geschrifte.

Boslant als speciale procuratie hebbende van de gedaegde Jasper Jacobsz. Taets proponeert d'
exeptien declinatoir³ ende litispendingie⁴ concludeert tot niet ontfanckelijck ende absolutie van den
instantie cum expensis protesterende van injurien.

Overmeer concludeert tot rejectie van exeptien ende dat den recipient gecondemneert sal worden
ten principale t' antwoorden.

Schepenen pertyen ten wedersyden gehooft rejecteren d' exeptien bij wegen den gedaegde in
persoon geproponeert, ordonnerende den selve ten principale t' antwoorden.

p. 82**Den 5en novembris 1616⁵**

Horatius Rodenburch Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine
officii Eysscher in cas crimineel

contra

Jan Fransz. besemmaecker gedaegde in persone bij edicte ende deffailant 't 3e deffault te
begeren.

D' Eysscher versocht 't 3e deffault met admissie omme te mogen dienen van intendit.

't Gerecht accordeert.

¹ Maandag 24 oktober 1616.

² Maandag 31 oktober 1616.

³ *Fockema Andrae* (1997¹⁰) 116. Stelling dat de gewone rechter onbevoegd is, wordt deze gehonoreerd, dat wordt de zaak van de rol gevoerd.

⁴ *Practisyns Woordenboekje*, 60. Litispendingie; hangende zaak.

⁵ Zaterdag 5 november 1616.

p. 83 Idem nomine quo supra Eysscher in cas crimineel
 contra
 Leenert Jansz. wonende aen de Vlist, gedaegde in persone eysch ende versouck doen.

D' Eysscher vermits des gedaegdes in persone non comparitie versocht 't 1e deffault met de andere citatie.

't Gerecht accordeert.

p. 83 **Den 9en novembris 1616¹**

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel
 contra
 Jan Fransz. besemmaecker gedaegde in persone bij edicte, ende deffailant te dienen van intendit ende sententie te begeren.

D' Eysscher dient van intendit mette verificatien daer toe diendende, verouckende sententie.

Alsoo bij voorgaende informatien in date den 24en october ende den 8en novemberis anno 1616 respectie gebleken is, dat Jan Fransz. besemmaecker, burger des stede van Schoonhoven hem vervordert heeft opten 17en Octobris lestleden² met ernster moede den persone van Cornelis Cornelisz. den jongen Twight met een opsteker te grieven, dat hij cort daer aen deser werelt is overleden. Ende dat den voorsz. Jan Fransz. ter cause van desen van wegen den baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, byden Geswooren bode aldaer tot drye verscheyden reysen, ende oock voorde vierdemael ex superabundanti³ bij clockenslach gedagfairt zijnde omme hem in persone te comen antwoorden, nochtans hemselve kennende culpabel nyet gecompareert maer deffailant gebleven is, mits 't welcken den voorn. Jan Fransz. besemmaecker gehouden wordt voor verwonnen ende 't voorsz. feict voor [geconuinceert].⁴ Soo is 't dat Mijn Edele Heeren van den Gerechte der stede van Schoonhoven, gesien hebbende het schriftelijcke intendit mette verificatien daer toe dienende overgeleijt byden voorn. Baeliuwe ende op alles wel ende rijpelijk gelet. Doende recht in den name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, den voorsz. gedaegde in persone, ende deffailante, verstecken hebben ende verstecken hem mits desen van d' exceptien declinatoir, dilatoir⁵ ende peremptoir⁶, mitsgaders van allen weeren ende defensien hij eenichsins hadde kunnen ofte mogen doen, hebben den selven voorts gebannen ende bannen mits desen uutten Lande van Hollandt ende Westvrieslandt sijn leven lang gedurende, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van aen den lyve gestraft te worden, verclarende alle sijne goederen geconfisqueert ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum bij Johan van Wijnbergen, Ghijsbert Matheusz., Dirck Jansz. Cluyt, Aert Ghijsbertsz, Jacob Botter, ende Hendrick Evertsz. Veer van Loo, Schepenen der stede van Schoonhoven, ten dage ende jaere als boven.⁷

p. 84 **Den 15en novembris 1616⁸**

Horatius Rodenborch baliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel
 contra
 Jan Foppen gedaegde in persone eysch doen.

Overmits de non comparitie van den gedaegde versochte d' Eysscher deffault ende voor 't profijt van dien apprehensie corporeel.

¹ Woensdag 9 november 1616.

² Maandag 17 oktober 1616.

³ *Practisyns Woordenboekje*, 106. Superabundanti; ten overvloede.

⁴ Sic, [geconuinceert], lees gecomiteert ???

⁵ *Fockema Andrae* (1997¹⁰) 124. Dilatoir; verweermiddel, gericht op uitstel.

⁶ *Ibidem*, 353. Peremptoir; afdoend bewijs, beslissend bewijs, dat tegenbewijs uitsluit.

⁷ Woensdag 9 november 1616.

⁸ Dinsdag 15 november 1616.

versocht copie uutten eysch, ende dach om t' antwoorden, ende nopende de versochte provisie, concludeerde tot nyet ontfanckelijck, ende dat den gedaegde sal werden toegelaten door procureur te mogen ageren.

p. 87

Schepenen partyen gehoort ende gelet op 't geen bij hemluyden is geallegeert, gunnen den gedaegde is persone copie uutten eysch, ende dach om daer jegens t' antwoorden, houdende de versochte provisie van incarceratie¹ in advys om redenenen. Actum ut supra.²

p. 87**Den 11en february 1617³**

Horatius Rodenborch, Baeliuwe der stede van Schoonhoven, ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel

contra

Richtger Flithsgert gedaegde in persone ende deffailant tweede deffault te begeren.

D' Eysscher versochte 't 2e deffault met een derde citatie.

't Gerecht accordeert.

p. 87

Idem nomine quo supra Eysscher,

contra

Henrick Jacobsz. schoenmaecker gedaegde in persone t' antwoorden.

De gedaegde voor antwoord, ontkenndt den eysch, dair bij vougende, dat d' Eysscher de faicten daerinne geposeert, nimmermeer den rechter genouch sijnde, dat is niet onpartijdige ende geloofwaardige getuygen sal cunnen bewijsen gelijk hij naer rechten gehouden ende schuldich is te doen. Concluderende mitsdien tot absolutie van den selven cum expensis. D' Eysscher persisteert voor replyck bij zijnen eisch. De gedaegde voor duplyck bij antwoord nemende disposityff in faicten, sustinerende dat d' Eysscher van gelijcke sal doen. D' Eysscher versochte dat den gedaegde ende Wouter Smiths jegens den anderen sullen worden geconfronteert. De gedaegde sustineert dat d' Eysscher sijn versouck sall werden ontseyt, mogende lyden, dat d' Eysscher doet hooren den voorn. Wouter Smiths, behoudens hem gedaegde daer jegens zijn reprochen, sonder dat hij gedaegde gehouden is tegens den selven Smiths te confronteren, doordien de rechten seggen nemo potest petere tela ab adversario⁴ sulcx, dat d' Eysscher zijn productis mach doen soo hij des verstaet.

Schepenen houden de saecke in advys om redenen.

p. 88**Den 23en augusti 1617⁵**

Horatius Rodenburch, baeliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel

contra

Jonas Jansz.⁶ gebooren van Moort oudt 19, ende Jacob Jansz.⁷ gebooren van Aerdenburch oudt 17 jaren, gevangens ende gedaegdens eysch doen.

Alsoo d' voorsz. gevangens vrijwillichlick ende buytten pijn ende banden van ijsere bekendt hebben, dat alhoewel zij gevangens ontrent een jaer geleden om haer landlooperye ende conversatie met quaet geselschap, gebannen zijn uutten stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van ses jaren, op peijne van meerder straffe, gelijk den voorsz. Jonas noch eenenmael daer te voorens uutte voorsz. stede om gelijcke oorsaecke gebannen is geweest. Ende dat zij gevangens mit desen wel behoort hadde hun selven preciselijck naer d' voorsz.

¹ *GTB*. Incarceratie; het opsluiten in een kerker, in een gevangenis; kerkering, gevangenneming, opsluiting.

² Zaterdag 28 januari 1617.

³ Zaterdag 11 februari 1617.

⁴ *Nemo potest petere tela ab adversario*; vrij vertaald: Men kan geen wapens vande tegenstander vorderen. Betekenis?

⁵ Woensdag 23 augustus 1617.

⁶ Reeds 2x eerder in Schoonhoven veroordeeld, zie: SAMH, *Schoonhoven*, 1058.83, p. 60-61, dd. 10 mei 1615 en p. 79, dd. 7 september 1616.

⁷ Eerder in Schoonhoven veroordeeld, zie: SAMH, *Schoonhoven*, 1058.83, p. 79, dd. 7 september 1616.

bannissementen te reguleren, ende tot beteringe te begeven. Dat sij des nyetjegenstaende evenwel hun vervordert hebben nyet alleenelijck haer voorsz. bannissement is vilipenderende ende justitie te infringeren. Maer dat erger is daechlix met verscheyden fameuse dieven ende vagabunden wederomme te converseren. 't Welck saicken zijn van seer quade consequentie die nyet getolereert nemaer anderen ten exemple behooren gestraft te worden. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uutten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine die voorsz. gevangens, volgende den placcate gebracht ter plaetse daer men gewonelijck is criminele justitie te doen, aldaer wel strengelijck ten bloede toe gegeeselt, gebranteyckent ende gebannen zullen worden uutte voorsz. stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van 25 jaren, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van de galge. Ende dat alle haere goederen (indien zij eenige hebben) verclaert zullen worden verbeurt ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende der gevangens vrijwillige confessie van 't geene bij den selven eysch werdt verhaelt, ende op alles wel ende rijpelijck gelet, doende recht, condemneren d' voorsz. gevangens in besloten gevanckenisse wel strengelijck gegeeselt te worden tot discretie van Schepenen, hebben den selven voorts gebannen ende bannen mits desen uutte stede van Schoonhoven, Landen van Beloys, ende Crimpenerwaert, voor den tijt van thien jaren. Lastende den selven daer uut te vertrecken binnen dage sonnenschijn, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van de saecke. Ontseggen den officier zijnen vordere eysch ende conclusie op den voorsz. gevangens gedaen ende genomen, absolveren den zelven daer van mits desen, ende condemneren de gevangens nyetemin in de costen ende mise van justitie. Verclaerende alle haere goederen (indien zij eenige hebben) daer voorens geconfisqueert ten prouffijte van de hoge Overicheyt voorsz. Actum bij Schepenen omnes.

D' voorsz. gevangens verclaeren dat de heere Officier geen goederen van hen gevangenen genoten heeft, ende dat sij gevangen acht dagen in hechtenis geseten hebben.

p. 89

Idem nomine quo supra Eysscher in cas crimineel
contra

Claes Cornelisz. van Oldenzael¹ oudt 17, ende Jasper Steyn gebooren van Meyburch²
oudt 28 jaren, gevangens ende gedaegdens, eysch doen.

Alsoo d' voorsz. gevangens hun vervordert hebben, sekeren tijt lanck gesonts lichaems te gaen bedelen, versouckende aelmissen die mitsdien den rechten armen worden ontrocken, contrarie den placcate op 't stuck van den vagabunden gemaect. Soo concludeert den voorsz. Eysscher, uutten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt ten fine den voorsz. gevangens, achtervolgens den voorsz. placcate, in besloten gevanckenisse wel strengelijck sullen worden gegeeselt, ende voorts belast te vertrecken uutten Lande van Hollandt ende Westvrieslandt, ende zonder behoorlick bescheyt daer nyet weder inne te comen op peijne van openbaerlick gegeeselt ende gebannen te worden. Ende dat de selven voorts gecondemneert zullen worden in de costen ende misen van justitie. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende op alles wel ende rijpelijck gelet, hebben d' voorsz. gevangens belast ende geordonneert, lasten ende ordonneren mits desen binnen dage sonnenschijn te vertrecken uutten stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, ende zonder wettelijck beschijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van de saecke. Ontseggen den officier zijnen vorderen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangens gedaen ende genomen, absolveren den zelven daer van bij desen ende condemneren de gevangens nyetemin in de costen ende misen van justitie. Actum ut supra.

D' voorsz. gevangens hebben elcx acht dagen in hechtenis geseten ende verclaert dat den heere Officier geen goederen van haer genoten heeft.

p. 89

Den 13^{en} septembris 1617³

Horatius Rodenburch, baeliuwe der stede van Schoonhoven, ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel

¹ Oldenzaal, prov. Overijssel.

² Meyenburg, Nedersaksen, Duitsland.

³ Woensdag 13 september 1617.

contra

Thijs Henricxz. gebooren van IJsselsteyn jegenwoordich gevangen ende gedaegde eysch doen

p. 90 Alsoo Thijs Henricxz. gebooren van IJsselsteyn, oudt ontrent 23 jaren, vrijwilliglijk ende buytten pijnende ende banden van ijseren bekendt heeft, dat hij gevangen in julio lestleden des 's nachts geclommen zijnde over drye heyningen ende gecomen zijnde op 't erf van Cornelis van der Poll alwaer hij den achterdeure open gevonden hebbende ende in huys gegaen sijnde, aldaer gestolen heeft een silveren schael ende veerthien silveren lepelen, ende die selve 't zijne huys gebracht ende onder de spaenderen verborchen te hebben. Item dat hij gevangen ontrent een jaer geleden ten selve huys, alwaer hij te dien tijt voor knecht werckende, gestolen heeft twee gouden ringen ende de zelve vercoft te hebben aen seker goudsmit tot Ammerstol, hem gevangen onbekent, voor de somme van negen ofte thien Carolus guldens. Item dat hij gevangen ontrent een maendt daerna in 't selve huys gestolen heeft eenen gebroocken silveren onderriem steeckende in een silveren tas ende den selven mede vercoft te hebben aen seker silversmit ter Goude voor de somme van vijfhien guldens ende dat hij gevangen ten huys van Henrick Cornelisz. Kaerlith alwaer hij ter dier tijt mede voor knecht wrochte ende uut seker comptoir gestolen heeft een ende twintich stucken goudts te weeten zeventhien dubbele ende vier enckele ducaten ende noch drye Zeeuwsche ende eenen Spinolaes daelder¹ ende deselve verteert te hebben, al 't welcke saecken zijn van seer quader consequentie die nyet getolereert, nemaer anderen ter example behooren gestraft te worden. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uutten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ter fine, d' voorsz. gevangens gebracht ter plaetse daer men gewonelick is criminele justitie te doen, aldaer wel strengelijck ten bloede tot gegeeselt, gebranteyckent ende gebannen sal worden uutten Lande van Hollandt ende Westvrieslandt sijn leven lang geduyrende ende dat alle zijne goederen indien hij eenige heeft verclaert zullen worden verbeurt ten prouffijte van den hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie van 't geene bij den selve eysche werdt verhaelt ende op alles wel ende rijpelijk gelet hebben, alhoewel de voorsz. gedaegde wel anders gemeriteert hadde anderen ten exemple swaerder gestraft te worde, nochthans regardt nemende op 't voorsz. [...] schrijvens van Heeren drossaert, Burgemeesters ende regeerders der stede van IJsselsteyn, op hope dat de voorsz. gevangen hem noch tot beteringe begeben zall, de zelve gevangen gecondemneert ende condemnieren hem mits desen in besloten gevanckenisse wel strengelijck gegeeselt te werden ten bloede tot, hebben den selve voorts gebannen ende bannen hem mits desen uutten Lande van Hollandt ende Westvrieslandt, voor den tijt van twaelf jaren, lastende de selven daer uuyt te vertrecken binnen dage sonnenschijn zonder middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerdere straffe naer exigentie van den saecke. Ontseggen den officier zijnen vorderen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den selve daer van mits desen ende condemnieren den voorsz. gevangen nyetemin in de costen ende mise van justitie, verclaerende alle zijne goederen indien hij eenige heeft daer voorens verbeurt ten prouffijte van den hoge Overicheyt Actum bij van Weynbergen, Soos, Cluyt ende Aert Ghijsbertsz, Schepenen der voorsz. stede ten dage ende jare als boven.

De voorsz. gevangen heeft in hechtenisse geseten van den 16en july af totten 13en septembris daeraen volgende toe ende verclaert dat den officier geen goederen van hem genoten heeft.

p. 90 Idem nomine quo supra Eysscher

contra

Abraham Dircxz. gebooren van Bergen op Zoom, ende Jannichgen Jansdr. gevangens ende gedaegdens, eysch doen

p. 91 Alsoo den voorsz. gevangen vrijwilliglijcken bekendt hebben dat zekere tijt lang gesonts lichaem ten plaate landen hebben gaen vagabunderen ende bedelen, versouckende aelmissen die mitsdien den rechten armen worden ontrecken, contrarie den placcate op 't stuck van sodanige vagabunden ende bedelaers gemaict, dat mede den voorsz. Abraham Dircxz. omme met fameuse dieven ende quaet geselschap verkeert te hebben, tot Middelburch gegeeselt is geweest ende dat hij mitsdien wel behoort hem seker van die tijt af van quaet geselschap 't onthouden ende tot betering te begeben. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uutten name ende van wegen de hoge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslandt, ter fine, d' voorsz. gevangens gebracht ter plaetse daer men gewonelick is criminele justitie te doen, aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts gebannen sal worden uutten stede van Schoonhoven ende

¹ Zilveren daelder (Taler) in de Zuidelijke Nederlanden geslagen ten tijde vande Spaanse landvoogd Spinola.

Landen van Beloys, voor den tijt van thien jaren ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerdere straffe naer exigentie van den saecke ende dat alle zijne goederen (indien zij eenige hebben) verclaert zullen worden verbeurt ten prouffijte van den hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie van 't geene bij den selve eysche werdt verhaelt ende op alles wel ende rijpelijk gelet hebben doende recht, eerst in regardt van den voorsz. Jannichgen Jansdr, hebben de zelve gecondemneert ende condemnieren haer mits desen in besloten gevanckenisse wel strengelijck gegeeselt te werden, hebben den selve voorts gebannen ende bannen mits desen uutten stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van ses jaren, gelijk den Schepenen Abraham Dirckx. mede gebannen hebben ende bannen mits desen uutten voorsz. stede ende Landen van Beloys, voor den tijt van ses jaren, lastende de selven daer uyt te vertrecken binnen dage sonnenschijn zonder middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerdere straffe naer exigentie van den saecke. Ontseggen den officier zijnen vorderen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangens gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen ende condemnieren den voorsz. gevangens nyetemin in de costen ende mise van justitie, verclaerende alle haere goederen indien sij eenige hebben daer voorens verbeurt ten prouffijte van den hoge Overicheyt. Actum ut supra.

De voorsz. gevangens hebben elcx 14 dagen in hechtenisse geseten ende verclaert dat den officier geen goederen van hunlieden genoten heeft.

p. 92

Den 1en novembris 1617¹

Horatius Rodenburch, baliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officie Eysscher in cas crimineel

contra

Arien Thonisz geboren van Lieuwerden in de wandeling genaemt den Cuyper, een cuyper sijns ambachts.

Alsoo d' voorsz. gevangen bekent heeft dat hij seeckeren tijdt lanck gesonts lichaems ten plattenlande heeft gaen vagebonden ende bedelen, versoeckende aelmissen die mitsdien den rechten armen orden onttrocken, contrarie den placcate op 't stuck van den sodanige vagebonden ende bedelaers gemaect. Dat hij mede suspect met eenige fameuse dieven ende quaet geselschap verkeert te hebben, alhoewel hij wel behoort hadde hemselven van 't voorsz. quaet geselschap te onthouden ende tot beteringe te begeben. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uit den naeme ende van wegen den hoge Overicheyt des Graefelijckheyts van Hollant ende Westvrieslant, ten fine d' voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewoonlijk is criminele justitie te doen, aldaer wel strengelijck ten bloede toe gegesselt, ende voorts gebannen te werden utter stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van 10 jaren ende middellertijt daer niet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der saecke, ende dat allen sijne goederen indien hij eenige heeft, verclaert sullen worden verbeurt ten proffytten van den hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

Schepenen gehoort den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie van 't gene bij den selven eysch werdt verhaelt ende op alles wel ende rijpelijk gelet, doende recht, hebben den voorsz. gevangen gebannen ende bannen hem mits desen uyt den stede van Schoonhoven, Landen van Beloys, ende Crimpenderwaert voor den tijt van III eerstcomende ende achtereenvolgende jaren ende middellertijt daer niet weder inne te comen op peijne van meerder

p. 93

straffe naer exigentie van saecken ende condemnieren den gevangen nietemin in de costen ende mise van justitie, verclarende alle sijne goederen indien hij eenige heeft verbeurt ten proffyte van den hoge Overicheyt voorsz. Ontseggen den officier zijnen vorderen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mitsdien. Actum bij Barent Lam, Wijnbergen, Soos, Cluyt ende Nicolaes Crijnsz., Schepenen der voorsz. stede, ten dage ende jare als boven.

D' voorsz. gevangen heeft verclaert dat hij 11 dagen in hechtenisse geseten heeft ende dat den officier geen goederen van hem gevangen genoten heeft.

¹ Woensdag 1 november 1617.

p. 93**Den 5en meye 1618¹**

Horatius Rodenburch Baeliuwe der stede van Schoonhoven ende
den Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra

Jacob Pietersz. van Tielt in Vlaenderen² oudt twintich jaren een
tweiner sijns ambacht gevangen ende gedaegde eysch doen.

Alsoo d' voorsz. gevangen vrijwillichlijck ende buytten pijnende banden van ijsere bekent heeft dat alhoewel hij gevangen ontrent een maent geleden voor sekere dieverie bij hem gepleegt ter Goude gegeeselt ende twaelf jaren gebannen is geweest uut den Lande van Hollandt ende Westvrieslandt op peijne van meerdere straffe naer exigentie van den saecke ende dat hij mitsdien wel behoort hadde hem preciselijcke na 't voorsz. bannissement te reguleren ende tot beternisse te begeven, dat hij dies nyet tegenstaende evenwel hem vervordert heeft sijn voorsz. bannissement te overtreden ende alhier te landen te blijven in vilpendentie ende kleynachting van den Justitie ende dat erger is met verscheyde fameuse diven ende lantlopers te converseren. zijnde altesamen saken van seer quader consequentie die nyet getollereert maer meer anderen ten exemple behooren gestraft te worden. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uutten name ende van wegen d' hooge Overicheyt des Graefflycheys van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine de voorsz. gevangens gebracht sall worden daer men gewonlick is criminele justitie te doen, aldaer wel strengelijck ten bloede toe gegeeselt, gebrantteyckent ende voorts gebannen sal worden uutten Lande van Hollandt ende Westvrieslandt voor den tijt van vijf ende twintich jaren, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerdere straffe naer exigentie van den saecke ende dat alle zijne goederen (soo hij eenige heeft) verclaert sullen worden verbeurt ten prouffijte van den hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

p. 94

Schepenen gehoort den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie van 't geene bij den selve eysch werdt verhaelt ende op alles wel ende rijpelijck gelet, doende recht, hebben den voorsz. gevangen gebannen ende bannen mits desen uutten Lande van Hollandt ende Westvrieslandt voor den tijt van twintich jaren, lastende de selven daer uyt te vertrecken binnen dage sonnenschijn ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van strengelijcke gegeeselt ende gebrantteyckent te worden. Ontseggen den officier zijnen vorderen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen ende condemneren den voorsz. gevangen nyettemin in de costen ende mise van justitie, verclaerende alle zijne goederen indien hij eenige heeft daer voorens verbeurt ten prouffijte van den hoge Overicheyt Actum bij Lam, Cornelis Anthonisz. Soos, Dirck Jansz. Cluyt, Helmich Gerritsz. de Bruyn, Henrick Evertsz. Veer van Loo ende Wouter Ariensz. van Nesch, Schepenen der voorsz. stede, ten dage ende jare als boven.

D' voorsz. gevangen verclaert sedert van den vrijdacht tot dese dage toe in hechtenisse geseten te hebben, ende dat den officier geen goederen van hem genooten heeft.

p. 94

Idem nomine quo supra Eysscher

contra

Cornelis Jansz. oudt vier ende dertich jaren gebooren van Ommelant in den wandelinghe genaempt Veenschipper, ende Jan Cornelisz. oudt sestien jaren alias genaempt Cleyne Jan een passamentwercker sijns ambachts gebooren in den Hage, gevangens ende gedaegdens, eysch doen

Alsoo d' voorsz. gevangens vrijwilliglijck bekent hebben dat sij sekeren tijt gesonts lichaems, ten platte landen gaen vagabunderen ende bedelen, versouckende alemissen, die mitsdien den rechten armen werden ontrocken, contrarie den placcate op 't stuck van sodanige vagebunden ende bedelaers gemaect, ende dagelick met verscheyde fameuse dieven te converseren. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uutten name ende van wegen d' hooge Overicheyt des Graefflycheys van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine de voorsz. gevangens gebracht ter plaetse daer men gewonlick is criminele justitie te doen ende aldaer wel strengelijck ten bloede toe gegeeselt, ende gebannen sullen worden voor den tijt van thien jaren uutten Lande van Hollandt ende Westvrieslandt, op peijne van meerdere straffe naer exigentie van den saecke, ende dat alle haren goederen, indien sij eenige hebben, sullen werden verclaert verbeurt ten prouffijte van den hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken etc.

¹ Zaterdag 5 mei 1618.

² Tielt, prov. West-Vlaanderen, België.

p. 95 Schepenen gehooft den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende der gevangens vrijwillige confessie van 't geene bij den zelve eysche werdt verhaelt, ende op alles wel ende rijpeliick gelet, doende recht, hebben den voorsz. gevangen gebannen ende bannen mits desen uutten stede van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, voor den tijt van vijff jaren, lastende den zelve daer uyt te vertrecken binnen dage sonnenschijn, ende middellertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van den saecke. Ontseggen den officier zijnen vorderen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangens gedaen ende genomen, absolveren den zelve daer van mits desen ende condemneren den voorsz. gevangens nyettemin in de costen ende mise van justitie. Verclaeren alle haere goederen, indien sij eenige hebben, daer voorens verbeurt ten prouffijte van den hoge Overicheyt. Actum ut supra.

D' voorsz. gevangen hebben verclaert als booven.

p. 95 **Den 25en july 1618¹**

Horatius Rodenburch baliuwe der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel

contra

Stoffel Lievensz. gebooren van Antwerpen gevangen ende gedaegde eysch doen

Alsoo Stoffel Lievensz. geboren van Hantwerpen, een slootmaecker sijns ambagts, oudt 24 jaren, vrijwillichijcke ende buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft, dat alhoewel hij gevangen seeckeren tijt geleden omme met fameuse dieven ende vagabunden geconverseert te hebben, tot Brussel openbaerlijck gegeeselt, gebranteyckent ende gebannen is geweest, ende dat hij gevangen mitsdien wel behoort hadde hemselve tot betering te begeben en van quaet doen te abstineren dat hij dies niet jegenstaende evenwel hem vervordert heeft verlatende sijns ambacht alhier ten plaete lande gesonts lichaems te gaen vagabunderen ende bedelen, versouckende aelmissen die mitsdien den rechten armen worden ontrocken, contrarie den placcate op 't stuck van den vagabunden gemaect. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uutten name ende van wegen d' hooge Overicheyt des Graefflycheys van Hollandt ende Westvrieslandt ten fine d' voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewoneliick is crimineele justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck ten bloede toe gegeeselt ende voorts gebannen te worden

p. 96 uutten stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, voor den tijt van thien jaren, ende dat alle sijnen goederen (indien hij eenige heeft) daervoren verbeurt sullen worden ten prouffijte van den hoge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken anderen fine ende conclusie criminele.

Schepenen gehooft den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende 't geene daertegens bij den voorsz. gevangen daer tegens mondelinge is geallegeert, doende recht. Ontseggen den officier zijnen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits deze ende condemneren den officier in de costen van den gevanckenisse. Actum bij Schepenen omnes ende gepronuncieert ten dage ende jaer als boven.

p. 96 **Den 1en septembris 1618²**

Horatius Rodenburch, Bailliu der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel

contra

Pieter Jansz. linneweever geboren tot Diependijck bij Hasselt³ oudt ontrent 25 jaren gevangen ende gedaegde eysch doen

Alsoo d' voorsz. gevangen vrijwillichijck ende buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft dat alhoewel hij gevangen op Dry Coningennacht lestleden geslapen hebbende ten huysse van eenen Pieter Jacobsz. wonende tot Delft van desselfs Pieter Jacobsz.'s huysvrouwen tasse gestolen heeft eenich cleyn gelt sonder perfectelijck onthouden te hebben hoe veel dat hij gevangen daerna oock gevrocht hebbende bij ende ten huysse van eenen Jan Anthonisz. linneweever tot Marsen⁴ aldaer gestolen ende met hem genomen heeft een webbe lynnelaken, tweentwintich ponden garen, een rijcksaelder met noch acht tweestuyvers aen cleyn gelt mitsgaders een hemdt dat hij gevangen

¹ Woensdag 25 juli 1618.

² Zaterdag 1 september 1618.

³ Diepenbeek, prov. Limburg, België?

⁴ Maarssen, gem. Stichtse Vecht, prov. Utrecht?

jegenwoordich aen heeft met een omneslach d' welcke die hij seyt verloren te hebben, alle 't welcke saecken zijn van seer quader consequentie die geensins getolereert nemaer anderen te exampele behoren gestraft te worden. Soo concludeert den voorsz. Eysscher uutten name ende van wegen d' hooge Overicheyt des Gravelijcheys van Hollandt ende Westvrieslandt ten fine d' voorsz. gevangen gebracht ter plaetse daer men gewonelic is criminele justitie te doen, aldaer wel strengelijck totten bloede gegeselt ende voorts gebannen sal worden uut Hollandt ende Westvrieslandt voor den tijt van twintich jaren ende middellertijt daer niet weder inne te comen op pene van meerder straffe na exigentie van den saecke ende dat alle zijne goederen indien hij eenige heeft daervorens verclaert zullen worden verbeurt ten prouffijte van den hooge Overicheyt voorsz. Ofte tot alsulcken anderen fine ende conclusie etc.

p. 97 Schepenen gehooft hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende den voorsz. gevangens vrijwillige confessie van 't gene bij den selven eysch wordt verhaelt ende op alles wel ende rijpelijck gelet, meer genegen zijnde tot barmharticheyt dan tot rigeur van justitie, op hope dat den voorsz. gevangen volgens sijne beloften van quaetdoen te absolveren ende hemselven tot beteringe begeven sal, doende nochtans recht, hebben den voorsz. gevangene gecondemneert ende condemnieren hem mits desen in besloten gevanckenisse wel strengelijck gegeselt te worden ten bloede toe hebben den selven voorts gebannen ende bannen mits desen uut de steden van Schoonhoven, Landen van Beloy, ende Crimpenderwaert voor den tijt van ses jaeren, belastende den selven daer uut te vertrecken binnen dage sonnenschijn ende middellertijt daer niet weder inne te comen op pene van meerdere straffe na exigentie van de saecke, condemnieren den selven voorts in de costen en mise van justitie, verclaerende alle zijne goederen indien hij eenige heeft daervorens verbeurt ten profijte van den hooge Overicheyt voorsz. Actum bij Barent Albertsz. Lam, Johan van Wijnbergen, Cornelis Anthonisz. Soos, Dirck Jansz. Cluyt, Helmich Gerritsz. de Bruyn ende Wouter Ariensz. van Nesch, Schepenen der voorsz. stede ende gepronuncieert ten dage ende jaere als boven.

Den voorsz. gevangen heeft voor Schepenen verclaert dat den officier geen goederen van hem heeft genoten ende dat hij sedert den 8en juny lestleden alhier gevangen geseten heeft.

p. 97

Den 12en januari anno 1619¹

Wigbolt de Wael, Bailliuw van Schoonhoven ende de Landen van Beloy, nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra
Jan Baccar gedaegde in 't selve cas eysch ende versouck doen.

Alsoo den gedaegde hem onderstaen heeft op den 29en december lestleden ten tijde de Heeren Gecommitteerden van den Staten van Hollandt ende Westfriesland mitsgaders van den Suythollandtsche sinode in de kerck deser stede vergadert wesende omme yet wes te handelen het gemeen beste aengaende hem mede begeven heeft in de selve kerck. Maeckende aldaer seer veel gebaers ende getier, dreygende onderanderen den Burgemeester met een vuyst seggende dat hij gecomen was om te versoecken dat haere leeraers nyet en soude worden verlaeten ende dat hij neffens dien lijf ende siel dair voir wilde opsetten. 't Welck alsoo het is geweest een beginsel van ceditie² waerdoor de gansche stadt soude hebben connen geraecken in een bloetbath 't welck in een lant van justitie nyet behoort te werden getollereert maer anderen ten exemple gestraft te worden. Soo concludeert den voorsz. Eysscher ter fine, den gedaegde sal werden gecondemneert gebracht te worden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende dat hem sijne hant 't welcke hij tot den Burgemeester uytgesteecken heeft, aldaer sal werden affgehouden ende tot een spiegel van een ander voor 't stadthuys geaffigeert, ende dat de gedaegde voorts sijn leven langh sal worden gebannen sal worden uyt Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle sijne goederen, versoeckende dat de gedaegde bij provisie sal gaen in hechtenisse, omme sijne saecke ex vinculis te defenderen.

p. 98

Den gedaegde in persoon concludeert tot nyet ontfanckelijck in den eysch.

Schepenen stellen pertijen uyt den tijt van acht dagen mits den gedaegde alvorens stellen cautie pro juducato³ ende houden de saecke so lange in advys ofte ter tijt toe den Eysscher gelieven sal den gedaegde weder in rechte te roepen. Den gedaegde heeft onder hantastinge beloofd 't allen tijden des bij den Eysscher vermaent sijnde, weder in rechte te compareren. Presentibus allen den Schepenen.

¹ Zaterdag 12 januari 1619.

² GTB. Ceditie, sedicie, sedicio; Opstand, oproer, rebellie, muiterij, tweedracht.

³ Cautie pro juducato; waarschuwing voor het uitspreken.

p. 98**Den 19en januari 1619¹**

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende den Landen
van Beloy, nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra

Jan Backert gedaegde in 't selve cas, uutinge van het
onderhouden advys te begeeren

De heere Eysscher versochte uutinge van het onderhouden advys.

Den gedaegde present protesteerde als voeren van injurie versochte van den personele comparitie ontslagen te werden ende dat hem sal werden geadmitteert sijn saecke doer procureurs te moogen defenderen ende antwoordende ten principale ontkent den borgemeester gedreygt ofte anders dan met behoorlijcke reverentie aengesproken te hebben ende concludeert mitsdien tot niet ontfanckelijck ende tot absolutie van den eysch cum expensis. D' Eysscher seyde de verleden rechtdach bij den gedaegde al geantwoordt ende geconcludeert te sijn tot niet ontfanckelijck, bij hem Eysscher mondeling gerepliceert, ende bij de zelve gedupliceert van bij partijen ten anderen tijden aen den Gerechte geconcludeert te wesen sulcx dat het geallegerde van den gedaegde op heeden alhier impertinent is ende persisteert mitsdien bij de versochte uutinge van het onderhouden advys. De gedaegde versochte cotype uit des Eysschers bewijs alsoo in den saecke eysch gedaen, geantwoort, geexpliceert ende gedupliceert is ende sulcx gebracht in [vermino] productionis ende dach om daer tegen te seggen 't gene selve hem goet dunckt. D' Eysscher seyde almede bij mondelijck in regt concludeert te weesen ende mits die te concluderen niet ontfanckelijck in 't versoeck. De procurator van den gedaegde ontkent bij hem in rechte geconcludeert te hebben ende versocht daerom sententie op de versochte cotype.

Schepenen persisteren bij 't voorgaende appointment ende accorderen de gedaegde cotype van des Eysschers bewijs ende dach om te reprocheren volgens d' ordonnantie. Presentibus ominibus scabinis demptis Grip ende Flaminck.

p. 99

Idem nomine officii ut supra.
contra

Herbert Joostenz gedaegde in 't selve cas, eysch doen

Hij alsoo den gedaegde onlanx geleeden hem onderstaen heeft des nachts nae besetter wachte met geweer contrarie 't edicte deeser stede te gaen langs de straten ende daer ende boven ten huise van den predicant Wittius die glazen in te smijten, 't welck niet anders ende is maeckende dan op euvele ende notoyre staetschenderije ende moetwillichyeyt die welcke in een stadt van justitie niet behoort geleeden te worden, maer anderen te exempel gestraft. Soo concludeert d' Eysscher ten fine den gedaegde sal werden gebracht ter plaetse daer maen gewoonlijck is justitie te doen ende dat hij aldaer sal werden gegeselt ende gebranteckent ende voorts sijn leeven lanck gebannen uut Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van alle sijne goederen, versouckende dat den selve bij provisie sal gaen in hechtenisse om sijn saecke ex vinculis te deffenderen. De gedaegde in persoon versocht bij provisie ontslagen te sijn van personele comparitie ende dat hij sijn saecke soude mogen defenderen door een procureur, versoeckt mede ontslagen van de gestelde borchtchte ten minste onder cautie de juditio sisti² tot alsulcken redelijcken somme toe als Die van den Gerechte sullen bevinden te behoeren ende antwoordende ten principale ontkent wel expresselijck 't gealligerde van den heere Eysscher voor sooveel als die uutmijtinge van de glazen is versouckende ende dat sulcx ten rechte genoemen sijnde, niet sal werden beweesen, concludeerende mitsdien tot niet ontfanckelijck ende dat die heere Eysscher sijne conclusie soo ten principale als op de versochte provisie dal werden ontseyt maeckende eysch van costen ende referende de gedaegde sijn actie van injurie om die in tijden ende wijlen te intenteren soo hij te rade werden sal.

D' Eysscher persisteert voor replyck bij den eysch ende versoeck.

De gedaegde persisteert voor duplyck ende nae dien deese is ter weder sijden (..litis) consisteert ende gebracht is staet van productie.

Versoeckende hij gedaegde cotype van al 't gene daer mede den heer
Eysscher hem in deesen is behelpende.

p. 100

¹ Zaterdag 19 januari 1619.

² Juditio sisti, judicio sisti; Borg om 't allen tijden in recht te verschijnen.

Schepenen parthijen, gehoord hebbende gunnen de gedaegde een procureur (mits personaliter in iudicio comparerende) sijn sake de defenderen ende copye van al 't selve daer mede den heer Eysscher hem is behelpende, houdende 't vordere versouck van den gedaegde in advys.

p. 100

Den 2en februari 1619¹

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven etc.
Eysscher
contra
Jan Backart gedaegde om te reprocheren

Hinc in de
D' Eysscher dient voor reprochen jegens des gedaegdens getuygen, seyde den selve niet wettelijcken beleyt te sijn volgens de resolutie van de die van der Gerechte deeser stede ende dat de selven mitsdien geen gelove meriteren ende voorts 't emploieren reproche van rechte, concluderende prout juris moris atque stili². De gedaegde in persoon present levert over sijne scrifture van reproche, presenterende sijne getuygen voor notaris ende getuygen beleyt wettelijck te doen verlenen indien de de Eysscher sulcx begeert. Overmeer copye uut de reprochen ende dach te veerthien dagen om te salveren mits dat de gedaegde binnen tweemaal vierendertwintich uren sal verlenen. De gedaegde probeert.

p. 100

Idem Eysscher in de gescreven qualite
contra
Herbert Joosten gedaegde om te reprocheren

D' Eysscher, alsoo den gedaegde in persoon volgens 't appointment van den Edele Heeren alhier niet en is comparerende versocht alsoch dat den gedaegde sal gaen in besloten gevangenisse ende sijn saecke ex vinculis defenderen.

De Heeren Schepenen, alsoo Herbert Joosten de gedaegde volgens het appointment van 19en january 1619 jegens hem voor de vierschare op huyden den tweden february desselfs jaers hadde moeten personaliter compareren ende daer van in gebreke is geweest. Soo is 't dat Mijns Edele Heeren hierover genomineert den gedaegde wel expresselijck sijn ordonerende op maendach eerstcomende in iudito personaliter te compareren sonder het uutstel in conseyntie te mogen verlenen ende soo hij in gebreke viele dat de Heeren van den Gerechte volgens den eysschen des Heeren Eysscher met hem sullen procederen nae behooren. Actum 2den february anno 1619 present Grip, Cluyt, Hulst, Thonis Sibrants, Flaminck ende Leeuw, Schepenen.

p. 101

Den 6en februari 1619³

Wigbolt de Wael, Bailliu van Schoonhoven ende de Landen
van Beloy, so hij ageert Eysscher
contra
Herbert Joosten gedaegde in persoon alsoch te reprocheren

De gedaegde voor reprochen seyt dat die getuygen bij den Eysscher geproduceert nyet verclaren, dat hij het glaessmijten in questie den gedaegde sien doen hebben maer dat hare getuygenisse is alleenlijck tot presumptie vermits sij door de glasen geworpen sijnde ende de doore van de predicant Wittius open gedaen wesende niemant op straet gesien hebben dan dese gedaegde. Ende gemerckt notoir is dat den rechter nyet en mach ordele uut presumptie maer uyt het geene henluyden claerlijck ende sekerlijck is bleyckende. Soo debatteert de gedaegde des Eysschers getuygen bij impertinentie ende inssufficantie ende emploieert voort reproche van rechte. D' Eysscher employeert salvatie⁴ van rechten. Den gedaegde dach. D' Eysscher accordeert.

p. 101

Idem nomine quo supra Eysscher in cas crimineel

¹ Zaterdag 2 februari 1619.

² Prout juris moris atque styli; volgens de wet en aangepaste stijlen.

³ Woensdag 6 februari 1619.

⁴ *GTB*. Salvatie; Weerlegging vande bezwaren tegen de getuigen of de getuigenverklaringen.

contra

Cornelis Claesz. ende Marten Adriaensz. mede geswoorens geweest sijnde van den voorleden jaire over Stolwijck gearresteerdens ende gedaegdes in persoon eysch doen

Hij alsoo de gedaegdens in qualiteyt sij gearresteert ende gedachvaert sijn ende onderstaen hebben te usurperen nyet aleen de qualiteyt van den Eysscher alhier, maer oock de qualiteyten van den Hove der Prince van Orangien ende de Camer van de Reeckeninge alle representerende de Graeffelijckheyt van Hollant 't welck een soodanige feyt is 't welcke aen den lijve behoort gestraft te worden. Soo concludeert d' Eysscher ten fyne den gedaegdens in persoon in qualiteyt sij geroepen sijn sullen worden gecondemneert aen den lijve gestraft te worden tot discretie van Schepenen alhier met confiscatie van alle hemlyuden goederen te profijte van de hooge Overicheyt versoeckende dat de gedaegdens in persoon bij provisie sullen gaen in hechtenisse om haere saecke ex vinculis te diffenderen.¹

De gearresteerdens present versochten verclaringe waerinne sij d' autoriteyt van de personen in de notulen geroert hebben geusurpeert en wanneer ende copye uyt den eysch ende dach omme te antwoorden onvermindert hare exceptien ende doende contraversoek dat sij voorts van de personele comparitie sullen worden ontslagen ende geadmitteert te mogen occuperen per procuratorem onder hantastingen ende alsulcke cautie als mijn Heeren Schepenen arbitreren sullen te behooren omme tot vermaeninge van den selven Heeren Schepenen weder in persoon te sullen compareren.

p. 102

D' Eysscher doende sijne verclaringe seyt d' usurpatie daerinne te bestaen overmits de gedaechdens in persoon neffens d' andere geswoorens ten tijde sij den molenaer van Stolwijck geinsinueert ofte te doen insinueren hadden nyet meer te mogen nemen als een halve stuyver van het schepel daerna openbaerlijck hebben doen publiceren ende den huysluyden bij deselve publicatie doen interdiceren in cas van malen nyet meer te geven als den voorsz. halve stuyver ende dat op al soodanige peinen als in de selve publicatie begrepen sijn. Welcke peine niemant is geoorlooft en is te statueren als den geenen die d' Eysscher seyt haer luyden der qualiteyten geusurpeert te wesen ende aengaende de versochte copye uut den eysch seyde de Eysscher daerinne te consenteren belangende voorts het contraversoek concludeert tot nyet ontfanckelijck in 't selve ende persisteert voor replycke bij sijne versochte provisie. Gearresteerdens versoecken copie uut de publicatie in de verclaringe van den Eysscher gementioneert ende voor duplyck ende replyck op 't versoek ende contraversoek.

Schepenen partijen gehoort hebbende accorderen de gearresteerdens copye uut des Eysschers eysch ende uut de publicatie tot Stolwijck gedaen, houden 't vorder versoek in advys tot over acht dagen wanneer sij wederomme sullen personaliter moeten compareren. Actum coram Schepenen Jan Aertsz. van der Grip, Cluyt, Hulst, Thonis Sybrantsz. Flaminck ende de Leeuw.

p. 102

Den 14en februari 1619²

Wigbolt de Wael, Bailliuw van Schoonhoven ende de Landen van Beloy's,
Eysscher in cas crimineel

contra

Cornelis Claesz. ende Marten Adriaensz. soo sij geroepen sijn gedaegvaerdens in persoon uitinge van het ondergehouden advys te begeren nopende de versochte provisie

In state tot veerthien dagen.

p. 102

Den 27en februari 1619³

presentibus Jan Aertsz. van der Grip, Cluit, Hulst, Thomas Sibrants,
Flaminck

Idem nomine quo supra Eysscher

contra

Dirck Huygen gedaegde in persoon eysch doen

¹ Sic, diffenderen, lees: defenderen.

² Donderdag 14 februari 1619.

³ Woensdag 27 februari 1619.

D' Eysscher concludeert als in den notulen van den eysch ende conclusie bij hem Eysscher gedaen ende genomen jegens Cornelis Claesz. ende Marten Adriaensz. Den gedaegde copye ende dach.

p. 102 Idem Eysscher ut supra.
contra
Cornelis Claesz. ende Marten Adriaensz. gedaegdens in 't selvige cas bij de Eysscher te dienen van 't geallegeerde bewijs

D' Eysscher dient ende levert de gedaegdens present copye ende dach.

p. 103 Idem Eysscher
contra
Herbert Joosten gedaegde in 't selve cas sententie te begeren
D' Eysscher versochte sententie. Den gedaegde overleverde sijn stucken ende advertisement, versocht mede sententie.

p. 103 Idem Eysscher
contra
Johan Baccart gedaegde in 't selve cas ut supra.
D' Eysscher ut supra. Den gedaegde overleverde sijn stucken ende verificatien, versocht mede sententie.

p. 103 **Den 3en april 1619¹**

Wigbolt de Wael, Bailliuw van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, Eysscher in cas crimineel
contra
Joris Jansz.² van Zirckzee³ jegenwoordig gevangen eysch doen.

Alsoo de gevangen geexamineert sijnde bekent heeft dat hij omtrent een jaer geleden noch eens in hechtenisse geweest is ende gerelaxeert is onder belofte van beterschap ende nyet weder in deser stede te sullen comen. Ende dat hij nyetjegenstaende dies eevenwel hem voorts onderstaen heeft continuelijck gesonts lichaems te gaen bedelen ende binnen deser stede te comen ende aen de dienaers te doen verscheyde dreymementen, 't welcke alsoo strijdende is jegens de voorgaende relaxatie oock jegens den placcaten van de Heeren Staten. Soo concludeert d' Eysscher ten fine den gevangen sal worden gecondemneert gebracht te worden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende dat hij aldaer in 't openbaer gegeselt. Ende voorts gebannen uyt Hollant ende Seelant voor den tijt van thien jaren op peene van de galge ende dat sijn goederen verclaert sullen worden ten profijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen gehoort hebbende den criminelen eysch en conclusie en op alles wel en rijpelijck gelet doende recht, condemneren de gevangen datelijck uut de stadt te vertrecken en daer niet weder in te coemen als vagebonde op peene van gebannen te werden ontseggen den heer Eysscher sijne vorderen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen. Actum bij Schepenen ut supra.

p. 103 Idem Eysscher in cas crimineel
contra
Johan Baccart gedaegde in persoon sententie te begeren
D' Eysscher versochte sententie. In state.

¹ Woensdag 3 april 1619.

² Eerder, in 1618 in Schoonhoven veroordeeld, geen eerder vonnis bekend.

³ Zierikzee, gem. Schouwen-Duiveland, prov. Zeeland.

p. 104 Idem Eysscher in cas crimineel
 contra
 Herpert Joosten gedaegde in persoon sententie te begeren.

D' Eysscher versochte sententie. In state.

p. 104 Idem Eysscher
 contra
 Cornelis Claesz., Marten Adriaensz. ende Dirck Huygenz. gedaegdens
 in persoon t' antwoorden ende uytinge van het onderhouden advys te
 aenhooren. In state tot 8 dagen.

p. 104 **Den 10en april 1619¹**

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende de
 Landen van Beloys, Eysscher in cas crimineel
 contra
 Johan Baccart gedaegde in persoon alsnoch sententie te begeren

Weyn versochte alsnoch sententie.

In state tot dingsdach.

p. 105 Idem eischer ut supra.
 contra
 Herbert Joosten gedaegde in persoon alsnoch sententie te
 begeren

Weyn versochte alsnoch sententie.

p. 106 Idem Eysscher in cas crimineel
 contra
 Cornelis Claesz., Marten Adriaensz. ende Dirck Huygen gedaegdens
 in persoon om alsnoch te antwoorden ende het ondergehouden advys
 te aenhooren

De gedaegdens present seggen dat bij den Eysscher alsnoch 't voorgaende appointement van Schepenen deser stede nyet en is voldaan mits zij alleenlijck aen de gedaegdens geleverd heeft copia copie² van een insinuatie³ die hij seyt bij de bode aen Jan Dircxz. molenaer gedaen te sijn ende bij 't voorsz. appointement wert den voorgenoemde Bailliu expresselijck geordonneert de gedaegdens te leveren copye van de presente gedaene publicatie in sijnen eysch gelibelleert, sustinerende daerom dat de gedaegdens alsnoch ongehouden sijn t' antwoorden voor ende aleeer 't voorsz. appointement sulcx het leydt bij den Eysscher sal zijn voldaan ende dat dienvolgende d' Eysscher gecondemneert sal worden in de costen door 't reterdament van den proces geleden ende noch te lijden versoekende voorts uytginge van 't ondergehouden advys nopende de ontslaginge van de personele comparitie 't sij onder hanttastinge ofte soodanige cautie als de Heeren Schepenen sullen arbitreren. D' Eysscher seyde d' acte van resolutie ende insinuatie van de Gerechte van Stolwijck overgeleyt te hebben voor ofte in plaetse van de acte van publicatie erroneeselijck in den eysch gestelt, verclaerende hem met geen ander dies aengaende te sullen behelpen, persisteert oversulcx bij sijn voorgaende versoek ende versochte alsnoch antwoordt bij versteck van dien ende voorts tot nyet ontfanckelijck in de versoek van den gedaegdens nopende

¹ Woensdag 10 april 1619.

² Copia copie ; afschrift van een kopie.

³ GTB. Insinuatie; ambtelijke aanzegging.

de ontslaginge van den personele comparitie, versoeckende insgelijcx uitinge van 't ondergehouden advys. De gedaegdens persisteren.

Schepenen persisteren bij den voordaende appointemente gegeven de sesten february 1619 ende ordonneren den heer Eysscher op versteck binnen veerthien dagen ten selve naer te comen. Actum bij alle de Schepenen.

p. 106

Idem Eysscher in cas crimineel
contra

Cornelis Claesz., Marten Adriaensz. ende Dirck Huygensz. gedaegdens in persoon om alsnoch te antwoorden ende het ondergehouden advys te aenhooren

De gedaegdens present seggen dat bij den Eysscher alsnoch 't voorgaende appointement van Schepenen deser stede nyet en is voldaan mits zij alleenlijck aen de gedaegdens geleverd heeft copia copie van een insinuatie die hij seyde bij de bode aen Jan Dirckz. molenaer gedaen te sijn ende bij 't voorsz. appointement wert den voorgenoemde Bailliu expresselijck geordonneert de gedaegdens te leveren copye van de presente gedaene publicatie in sijnen eysch gelibelleert¹, sustinerende daerom dat de gedaegdens alsnoch ongehouden sijn 't antwoorden voor ende aleeer 't voorsz. appointement sulcx het leyde bij den Eysscher sal zijn voldaan ende dat dienvolgende d' Eysscher gecondemneert sal worden in de costen door 't reterdament van den proces geleden ende noch te lijden versoeckende voorts uitinge van 't ondergehouden advys nopende de ontslaginge van de personele comparitie 't sij onder hanttastinge ofte soodanige cautie als de Heeren Schepenen sullen arbitreren. D' Eysscher seyde d' acte van resolutie ende insinuatie van de Gerechte van Stolwijck overgeleyt te hebben voor ofte in plaetse van de acte van publicatie gelijk in den eysch gestelt, verclaerende hem met geen ander dies aengaende te sullen behelpen, persisteert oversulcx bij sijn voorgaende versoeck ende versochte alsnoch antwoord bij versteck van dien ende voorts tot nyet ontfanckelijck in de versoeck van den gedaegdens nopende de ontslaginge van den personele comparitie, versoeckende insgelijcx uitinge van 't ondergehouden advys. De gedaegdens persisteren.

Schepenen persisteren bij den voordaende appointemente gegeven de sesten february 1619 ende ordonneren den heere Eysscher op versteck binnen veerthien dagen ten selve naer te comen. Actum bij alle de Schepenen.

p. 107

Den 19en april 1619²
present Schepenen alle

Wigbolt, de Bailiu van Schoonhoven ende de Landen van
Beloys Eysscher in 't cas crimineel contra
Herman Wernaers gedaegde in persoon eysch doen

Hij alsoo de gedaegde in persoon hem onderstaen heeft bij eede d' eene verclaringe te doen jegens d' andere ende oversulcx te doen eenen valschen eede. Soo concludeert d' Eysscher ten fine den gedaegde sal werden gecondemneert gebracht te werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende dat hem aldaer sullen afgehouden werden sijne 2 fingeren ofte ander met een priem door sijn tonge gesteken ende dat hij voorts sal worden gebannen sijn leven lanck uut Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van alle sijne goederen versoeckende dat hij bij provisie sal gaen in gevanckenisse om sijn sake ex vinculis te defenderen. De gedaegde in persoon present, al vorens 't antwoorden, verclaert dat alsoo hij is in actuele bedieninge van 't land als schoolmeester van Stolwijck oversulcx soude merckelijcke schade ende intresse sich niet en can absenteren versoeckt dat het arrest op sijn persoon gedaen costeloos ende schadeloos sal werden afgedaen ende voort sal mogen occuperen bij procureur onder hanttastinge juratoir van 't allen tijden sich in persoon, eens versocht sijnde, sal te presenteren ware bij persisterende ende appointement versoeckende sustineert van mede te mogen volstaen ende anders tot niet ontfanckelijck in de eysch ende conclusie so den Eysscher gedaen ende genomen heeft. D' Eysscher sustineert dat de gedaegde sal werden gecondemneert ten principale te antwoorden ende persisteert conclusie te nemen soo wel wegens den eysch als oock het versoeck. De gedaegde persisteert bij sijn vooren geallegerde.

¹ *Ibidem*. Libelleeren; Libelle (hier), een geschrift waarin hij die een proces wil beginnen, zijn eis omschrijft, en dat aan de betrokken rechter wordt overgegeven.

² Vrijdag 19 april 1619.

Schepenen gehoord hebbende den criminelen eysch ende conclusie, ordoneren den gedaegde ten principale te antwoorden ende pertinente conclusie te nemen, houdende de vordene eysch ende conclusie des Heeren Eysscher in advys. Actum ut supra. Coram ut supra.

p. 108

Den 20en april 1619¹

Wigbolt de Wael soo hij ageert Eysscher
 contra
 Herman Wernaers, soo hij geroepen is gedaegde
 alsnoch bij hem t' antwoorden ende uitinge van 't
 ondergehouden advys te begeren

De Heeren Schepenen houden de saecke in advys ende ontslaen de gedaegde uut arrest mits de gedaegde bij hanttastinge belove hem 't allen tijden, des van den heer Bailliu versocht sijnde, alhier in iudicio te sullen compareren.

Compareerde Herman Wernaers ende beloofde bij hanttastinge 't allen tijden, van de heer Bailliu versocht sijnde, te sullen compareren in iudicio personalite compareren.

p. 108

Den 29en april 1619²

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende
 de Landen van Beloys, soo hij ageert Eysscher
 contra
 Cornelis Claes, Marten Adriaens ende Dirck
 Huygens gedaegdens in persoon alsnoch t' antwoorden

Alsoo Eysscher het voorgaende appointement niet en can voldaan vermits den secretaris van Stolwijck verclaert soodanige gedane publicatie metterdaet te scheuren.

In state tot morgen acht dagen
 precise ten acht uren.

p. 108

Den 2 may 1619³

Wigbolt de Wael, Bailiu soo hij ageert
 Eysscher
 contra
 Cornelis Claes, Marten Adriaens ende Dirck Huygens
 gedaegdens in persoon alsnoch t' antwoorden

Alsoo het voorgaende appointement niet en can voldaan vermits den secretaris van Stolwijck verclaert soodanige gedane publicatie metterdaet te scheuren.

p. 109

Boslant persiteert bij 't voorgaende appointement [versoeckende] dien volgende versteck tot absolutie cum expensis. Overmeer sustineert dat de gedaegdens sullen antwoorden ten principalen.

Alsoo in de saecke uytstaende tusschen den heer Bailliu Eysscher ter eenre ende Cornelis Claesz., Marten Adriaensz. ende Dirck Huygens, gewesenen geswoorens in Stolwijck gedaegdens ter andere zijde, bij appointement van Schepenen deser stede op den 6en february deses lopenden jaers gewesen was, den Eysscher te sullen leveren copye uyt de publicatie, ende twee Schepenen deser stede met haren secretaris ten versoucke van den Eysscher die gaerne copye van de publicatie soude gehadt hebben, haer hebben getransporteert ende laeten vinden ten huysse van de secretaris van Stolwijck om hem te examineren ofter eenige publicatie soude mochten geschiet sijn dies aengaende ende voor antwoord gave sulcx wel te mogen wesen ende sijn gebruyck te sijn wanneer hij eenige publicatien heeft gedaen als 't gene placcaten van de Heeren Staten publicatien van verpondingen ofte bededagingen sijn instructie te scheuren. Ende oversulcx den Eysscher

¹ Zaterdag 20 april 1619.

² Maandag 29 april 1619.

³ Donderdag 2 mei 1619.

onmogelijk soude wesen copye uyt de publicatie te leveren en Schepenen genoegsaem is blijckende insinuatie aen de molenaer gedaen te sijn. Actum coram Schepenen allen dempto de Leeuw.

De gedaegdens hebben noch niet gedient van antwoord.

De gedaegdens dienen van antwoord bij geschrifte. D' Eysscher copye ende daer sullen de gedaegdens 't allen tijden bij Schepenen vermaent sijnde weder personaliter compareeren.

Het antwoord is overgelevert in handen van mijn secretaris [Aert] Cornelis Claesen [desen] den 10en may 1619.

[H] Thimansz.
secretaris

D' Eysscher persisteert voor replyck bij sijnen eysch den 7en juny 1619.

p. 110

Den 22en juny 1619¹
Coram Schepenen alle demptis
Thonis Sibrants, de Leeu, Schepenen

Wigbolt de Wael, Bailiuw van Schoonhoven ende den Landen van Beloys nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra

Willem Lachting gebooren in Schotlandt tegenwoordich alhier gevangen, eysch doen.

Eyscher alsoo den gevangen volgens sijne confessie hem onderstaen heeft omtrent negen jaren lanck gesonts lichaem te gaen bedelen contrarie den placcate van de Heeren Staten, dat hij oock hem onderstaen heeft tot huysse van Annegen Foppen brouster bedreven heeft verscheyden moetwillen ende openbaer geweld. 't Welcke alsoo het in een land van justitie nyet en behoort geleden maer anderen ten exemple gestraft te worden. Soo concludeert d' Eysscher ten fyne hij gevangen gebracht sal worden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende daer wel strengelijck gegeselt ende gebrantteyckent te worden ende voorts sijn leven lanck gebannen uut Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van alle sijne goederen.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie van 't geene bij den selven eysch verhaelt en op alles wel ende rijpelijk gelet doende recht in den name ende van wegen de hooge Overicheyt des Graefflijckheys van Hollant ende Westvrieslant genaede voor rigeur van justitie gebruyckende hebben de voorsz. gevangen gebannen gelijk sij bannen mits desen uut Schoonhoven de Landen van Beloys, ende Crimpenderwaert voor den tijt van vijff eerstcomende jaren lastende den selven daar uyt te vertrecken binnen dage sonnenschijn en midlertijt daer nyet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der saekcen. Ontseggen den officier sijnen vorderen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen, verclaerende alle sijne goederen indien hij eenige heeft daervoorens verbeurt ten profijte van de hooge Overicheyt voorsz.

p. 110

Den 5en july 1619²

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende de Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel

contra

Lourens Jansz. ende Jannichen Ariaensdr. beide wonende aen de Vlist gedaegdens in persoon eysch ende versoeck doen

¹ Zaterdag 22 juni 1619.

² Vrijdag 5 juli 1619.

p. 111 D' Eysscher dient van eysch bij geschrifte concluderende als in 't einde van deselve versoekende recht op de provisie Jannichen Ariaensdr. ende Lourens Jansz. gedaegdens in persoon ende elcx besonder protesteren voor eerst van injurie schade kosten ende intresten versouckende van gelijcken elcx besondelijck copye van den eysch in geschrifte ende tijt van drie dagen om daer tegen te sijn. Dat voorts versoek van in hechtenis te gaen ende den Eysscher sal werden ontseyt ende de gedaegdens van de personele comparitie sullen worden ontslagen ende geadmittert om door procureur te mogen ageren ende onder hanttastinge te werden ontslagen om 't allen tijden bij de rechters vermaent sijnde te compareren op peine van te sijn verwonnen indien eysch ende conclusie op henluyden gedaen ofte onder sulcken cautie ofte belofte als Schepenen sullen vinden te behooren. D' Eysscher persisteert bij zijn versouck. De gedaegdens elcx respective persisteren bij het voorgaende versoek ende presentatie als breeder bij monde te verclaren.

Schepenen gehoort hebbende de voorsz. criminelen eysch ende conclusie op de gedaegdens gedaen ende genomen ende drie eensluydende ende tot beswaringe van haer gedaegde gedane certificaten gesien ende op alles wel ende rijpelijk gelet hebbende doende recht uut den name ende van wegen de hooge Overicheyt des Graefflijckheyt van Hollant ende Westvrieslant. Condemneren de gedaechdens in de corporele apprehentie om haer saecken ex viculis te defenderen en hebben daertoe gedestineert de huysinge van Souburch, waert in de Harde Bollen, houdende 't vorder versoek van den officier in advys, ontseggende voor deser instantie de gedaechdens haer versoek. Actum coram, Schepenen allen dempto Cluyt.

p. 112¹

Den 24en july 1619²

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende
de Landen van Beloy, nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra
Lourens Jansz. wonende aen de Vlist gedaegde in persoon
eysch ende versoek doen

D' Eysscher dient van eysch bij geschrifte concluderende ende versoekende als in 't einde van deselve ende Overmeer als procureur van schout ende gesworenen van de Vlist versocht hem hem neffens [..ken] voor hare [interessen]. Goethart van wegen de gedaegde gesent proponeerende d' exeptie van non competentie concludeert in 't niet onfancklijk ende dat parthijen bij schepenvonisse memorieert sullen worden aen Dijckgraef ende Hoecheemraden van de Crimpende waert³ aen de causatie ende [judicatie] van een allen is [comparerende] maeckende eysch van kosten. D' Eysscher tot merite van van de exeptie ende dat de gedaegde sal worden geordonneert in principe ten minste op de provisie 't antwoorden. Versouckende daer op recht. Goethart persisteert voor replyck de [geexcipierde] voor duplyck. Schepenen [..eycierende] de exeptie ordoneren de gedaegde ten principale ofte ten minsten op de provisie te antwoorden. Goethart van wegen de gedaegde stelt hem appellant voor den Hoeve van Hollant van 't vonnis. Overmeer versochte antwoord ten minsten op een provisie ofte anders deffault in presentie van de gedaegde ende voor 't profijt van dien apprehentie coprporeel.

Schepenen ordoneren alsnoch de gedaegde ten minsten op de provisie 't antwoorden bij gebreke van dien decernereren op hem deffault ende voor 't profijt van dien condemneren de gedagede in detentie te gaen daer toe destinerende de huysinge van Souburg waert in de Hardebollen.

Hart [saecl..] protesteert van wegen de gedaegde van attentaten.

p. 113

Den 2en augusti 1619⁴

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende de Landen van
Beloy nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra
Jacob Crijnen, Crijn Aertsz., Jan Spoor ende Gerrit
Claesz. Croon gedaegdens in persoon bij edicte eysch doen.

¹ Tekst zeer slecht leesbaar.

² Woensdag 24 juli 1619.

³ Sic. Crimpende waert, lees: Crimpender waert.

⁴ Vrijdag 2 augustus 1619.

D' Eysscher vermits de non comparitie van de gedaegdens in persoon versochte 't eerste deffault ende voor 't profijt vandien apprehensie corporeel met een ander citatie bij edicte.

Schepenen accordeeren. Actum ut supra, presentibus Grip, Hulst, Ariaen Jansz. ende Theunis Sybrantsz, Schepenen.

p. 113

Den 9en augusti 1619¹

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende de Landen van Beloy, nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra

Jacob Crijnen, Crijn Aertsz., Jan Spoor ende Gerrit Claesz. Croon gedaegdens ende defaillianten 't 2e deffault te begeeren.

D' Eysscher vermits des gedaegdens non comparitie ofte yemant van haren t' wegen versochte tweede deffault ende een derde citatie bij edicte.

Schepenen accordeeren. Actum ut supra, presentibus Cluyt, Adriaen Jansz. ende Thonis Sybrantsz, Schepenen.

p. 113

Den 16en augusti 1619²

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende de Landen van Beloy, nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra

Jacob Crijnen, Crijn Aertsz., Jan Spoor ende Gerrit Claesz. Croon gedaegdens ende defaillianten 't 3e deffault te begeren

D' Eysscher vermits des gedaegdens non comparitie versochte derde deffault ende voor 't profijt van dien admisssie om te mogen dienen van intendit met een vierde citatie bij edicte.

Schepenen accordeeren. Actum ut supra. Coram Schepenen allen demptis Flaminck.

p. 114

Den 17 augusti anno 1619³

Wigbolt de Wael, Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra

Appollonia Jans⁴ gebooren tot Delft ende opgevoet tot Leyden, jegenwoordighe gevangene eysch doen.

Hij alsoo de gevangene naedat sij binnen Wesep was gecondemneert geschavootteert te worden met een roede in den arm ende alsoe aen te syen de Justitie die aen andere gedaen worde ende daernaen binnen der Goude tot drie verscheyden reysen is gegeeselt ende eens gebrantteyckent, ende daernaen binnen Utrecht wederom is gegeeselt is geweest ende telckenmael gebannen, haer onderstaen heeft boven den voorsz. bannissementen wederomme te comen bij quaet geselschap te begeven ende de goederen bij het voorsz. geselschap gestolen te vercopen ende dat ten tijde haerder gevanckenisse noch verscheyden gestolen goederen bij haer gevonden zijn. Alle 't welcke saicken sijn die in een lant van justitie niet en behooren geleden maer anderen ten exemple gestraft te worden. Soo concludeert d' Eysscher nomine quo supra ten fyne sij gevangene gecondemneert sall worden gebracht te worden ter plaetse daer men gewoonelijck is justitie te doen ende aldaer gegeeselt en gebrantteyckent te worden ende haer leven lanck gebannen uut Hollant ende Westvrieslandt met confiscatie van haere goederen ofte tot anders etc.

p. 115

Alsoo Appollonia Jans gebooren tot Delft opgevoet tot Leyden out te vastelavont 24 jaren jegenwoordich gevangen voor Schepenen bekent heeft dat sij tot Wesep met een roede ofte garde

¹ Vrijdag 9 augustus 1619.

² Vrijdag 16 augustus 1619.

³ Zaterdag 17 augustus 1619.

⁴ Eerder in Weesp, Gouda en Utrecht veroordeeld; in Gouda, veroordeeld onder de naam Proon Jansdr. Zie: SAMH, *Gouda*, 0002.178, fol 140-140v, dd. 2 februari 1617; fol. 146-146v, dd. 25 februari 1618 en fol. 148-149, dd. 7 april 1618 en voor het Utrechtse vonnis, zie: <http://www.hetutrechtsarchief.nl/onderzoek/onderwerpen/criminele-sententies>, *Register van criminele sententies*, 1607-1621, fol. 335v-336v, dd. 26 september 1618.

in haer arm geschavotteert ende gecondemneert is aen te sien de Justitie die aen de andere gevangens gedaen werde ende dat sij eenmael ter Goude gegeeselt ende eens gebrantmerckt ende eens te Utrecht gegeeselt is. Ende nae dien sij wel behoort hadde volgens haere bannissementen uut dese lande te vertrecken ende haer van quaedt doen te wachten. 't Is nochtans soo, dat sij 't niet en heeft gedaen maer ter contrarie gebleven in de voorsz. landen daer sij uut gebannen was. Ende heeft haer begeven op nieuws bij andere verscheyden calissen dieven landtlopers ende huysbreeckers niet tegenstaende sij een getrouwt man heeft ende levende alsoo met deselve in overspel ende hoererije vercopende oock gestolen goederen ende genietende daer van haer behoorlijck gewin ende noch ten tijde van haer leste apprehensie gestolen goederen om te vercopen bij haer hadde 't welck allen saecken sijn van quade consequentie die niet behooren geleden maer gestraft te worden anderen ten exemple. Soo is 't dat Schepenen doende recht, in den name ende van wegghen de hooge Overicheyt ende Graeflijckheyt van Hollant, Zeelant ende Westfrieslant de voorgenoemde Appolonia Jans gebooren tot Delff gecondemneert hebben ende condemnieren haer mits desen te werden gebracht op de gevangenpoorte ende aldaer gegeeselt te werden ten bloede toe tot discretie van Schepenen

p. 116

en verlangen haer bannissementen den tijt van 6 jaren ende noch drie dagen op de Poort gevangenis te houden en na de relaxatie van de hechtenis te ruimen dese stede de vridomme van dien en de Crimpender weert sonder middellertijt weder daer inne te moghen comen op pene van meerder straffe ende condemnieren haer voorts in de costen van desen gevanckenisse ende misen van justitie indien sij de macht heeft die te betalen. Actum ende gepronuncieert ter vierschaer den 17en augusti 1619 present Bailiu ende alle Schepenen demptis Cluyt ende Flaminck.

Verclaerde de Officier geen goet van haer te hebben.

p. 116

Idem Eysscher contra Robbart Davits Engelsman gebooren in Licestercer gevangen eysch doen.

Hij alsoo de gevangene nae dat hij onlanx leden soude gegeeselt ende gebannen was geweest hem wederom onderstaen heeft in deese landen wederom gesont lichaem te gaen bedelen ende sommighe luyden met dreygementen gesocht heeft 't gelt aff te dwinghen alles contrarie den placcaete ende het voorsz. de bannissement. Soo concludeert d' Eysscher als vooren.

p. 117

Alsoo Robberts Daviets Engelsman gebooren in Licesterchier out 50 jaren jegenwoordich gevangen voor Schepenen bekent heeft dat hij omtrent mey lestleden binnen der Goude vermits hij aldaer gevangen sat ende de sippiersvrou de kanne naer 't hoeft wierp gegeselt is ende nadien hij wel behoorde hem voortaan van quaedt doen gewachtet te hebben.¹ 't Is nochtans soo dat hij 't niet en heeft gedaen maer ter contrarie sedert steeds moetwillich heeft gebedelt strijdende tegens den placcaete op 't stuck van de bedelaers lest gemaneert ende bovendien groote insolentie en moetwillen binnen deser stede bedreven 't welcke alles saecken sijn van quade consequentie die niet behooren geleden maer gestraft te werden anderen ten exemple. Soo is 't dat Schepenen doende recht in den name ende van wegghen de hoge Overicheyt ende Graeflijckheyt van Hollandt Zeelant ende Westvrieslant de voorgenoemde Robert Davidts gecondemneert hebben ende condemnieren hem mits desen te werden gebracht op de gevangenpoorte ende aldaer te sitten 8 daghen te water ende te brode. Bannen hem mits desen voor den tijt van vier eerstvolgende jaren uut Schoonhoven de Landen van Belloys, ende Crimpenderwaert ende daer uut naer relaxatie entlijck te vertrecken sonder midlertijt weder daerinne te moghen comen op pene van meerder straffe ende condemnieren hem voorts in de costen van dese gevanckenis indien hij macht heeft die te betalen. Actum ende gepronuncieert ter vierschaer den 17en augusti present Bailiu ende alle Schepenen demptis Cluyt ende Flaminck.

p. 118

Idem Eysscher contra Claes Symonsz. alias Jan Hoeckgenom gevangen ende gebooren van Cortehoef² gedaegde eysch doen

Hij alsoo de gevangene bekent heeft om het helpen opbrecken van twee schepen tot Amsterdam aldaer gecondemneert geweest te sijn een halff jaer in 't tuchthuys tot Amsterdam. Ende dat hij daernaem hem bij Bolswaert³ begeven hebbende bij quaet geselschap alwaer hij met sijne complicen in de nacht heeft helpen doen een huysbraecke ende dat hij aldaer met noch een van sijne complicen ter vensteren in gecloppen is ende de doore geopent ende verscheyden goederen gestolen hebben. Dat hij gelijk huysbraecke, inclimminghe van 't vijnster ende dieverij heeft helpen

¹ Voor zijn Goudse vonnis, zie: SAHM, Gouda, 0002.178, fol. 166-166v, dd. 17 juni 1619. In Gouda veroordeeld als Robert Dewey, ex-soldaat.

² Kortenhoef, gem. Wijdmeren, prov. Noord-Holland.

³ Bolsward, gem. Súdwest-Fryslân, prov. Friesland.

doen omtrent Utrecht. Alle 't welcke alsoo het in een lant van justitie niet en behoort te worden geleden maer anderen ten exampelen gestraft. Soo concludeert d' Eysscher ten fyne hij gevangen sal werden gecondemneert gebracht te worden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer geexecuteert te worden mette coorde sulcx datter de doot nae volcht met confiscatie van alle sijne goederen ofte tot anders etc.

- p. 119** Alsoo Claes Simons alias Hoeckien om van Cortenhoef out omtrent 16 jaren jegenwoordich gevangen voor Schepenen bekent heeft binnen Amsterdam alsoo hij twee schepen aldaer hadde helpen opbreecken gecondemneert geweest te sijn een halff jaer in 't tuchthuys aldaer, ende nadien hij wel behoorde hem voortaan van quaet doen gewachtet te hebben. 't Is nochtans soo, dat hij 't niet en heeft gedaen, maer ter contrarie daer naer bij Bolswaert in Vrieslant wederom onder quaet geselschap hem begevende, met sijne complices bij nacht gedaen heeft een huysbraecke hij selffs met noch een van sijn geselschap ter vensteren in geclommen ende de doore open gebroocken ende verscheyden goederen gestolen hebben ende dat hij onlanx noch diergelijcke huysbraecke ende inclimminghe van 't venster ende dieverije heeft helpen doen omtrent Utrecht. 't Welck alle saecken sijn van quade consequentie die niet behooren geleden maer gestraft te werden anderen ten exempele. Soo is 't dat Schepenen doende recht uuten name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeflijckheyt van Hollandt Zeelant ende Westvrieslant den voornoemden Hoeckien om gecondemneert hebben ende condemnereen mits desen te worden gebracht op de Gevangespoorte ende aldaer ge geselt te werden ten bloede toe tot discretie van Schepenen ende bannen hem mits desen voor de tijt van vier eerstvolgende jaeren uut Schoonhoven de Landen van Beloys, ende Crimpenderweert ende daer uut datelijck te vertrecken sonder midlertijt daerinne te mogen comen op pene van meerder straffe ende condemnereen hem mede in de costen van dese gevanckenis ende in mijsen van den Justitie indien hij de macht heeft die te betalen. Actum ende gepronuncieert ter vierschaer den 17en augusti 1619 present Bailiu ende alle Schepenen demptis Cluyt ende Flaminck.

Drie gulden min 2 blancken¹ aen gelt, een sluyer en een riem.

p. 120 **Den 23en augusti 1619²**

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende de
Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra
Jacob Crijnen, Crijn Aertsz., Jan Spoor ende Gerrit
Claesz. Croon gedaegdens in persoon ende defailanten
om te sien dienen van intendit

D' Eysscher dient van intendit ende versochte sententie.

Schepenen houden den saecke van Jacob Querinen in state ten tijt ende wijlen bij den officier de intenditen van de andere gedaegdens sullen overgelevert worden.

p. 120 **Den lesten augusti 1619³**

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende de
Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra
Jacob Querinen gedaegde ende defailant om te
sien dienen van intendit

D' Eysscher dient van intendit bij geschrifte ende versoect sententie.

Alsoo in julio lestleden eenige ongeruste personen de gehoorsaemheyt ende 't respect hunne wettelijcke Overheyt schuldich sijnde aen een sijde stellende haer niet ontsien hebben contra de statuten ende ordonnantie van de hooge Overicheyt verboden vergaderinge binnen ende buyten der stede Nieupoort te houden onder welcke mede den burgers van Schoonhoven geweest hebbende ende vore Mijns Edele Heeren geciteert sijnde weygerachtich vielen te nomineren alle personen die hij in de voorsz. vergaderinge hadde gesien ende oversulcx den selven op den 22en

¹ Van Gelder, *Nederlandse munten*, 258. Blank, hier aanduiding ven een rekeneenheid met de waarde van ¼ stuiver.

² Vrijdag 23 augustus 1619.

³ Zaterdag 31 augustus 1619.

der selver maent hebben geinjungeert¹ te gaen in de herberge van de Harde Bollen binnen dese stede ende aldaer gijselinge te houden ter tijt ende wijlen toe hij genomineert soude hebben alle die gene die hij in de voorsz. vergaderinge hadde gesien ende alsoo niemant is ende vermochte eenighe moeyten te maecten noch te machineren omme den selven door wegen van feyten met de voorsz. gijselinge te ontslaen ende des niet tegenstaende Jacob Crijnen is geweest dat hij niet ontsien en heeft op den verschenen dach een seer onbehoorlijkke 't samenrottinghe en seditie

p. 121

aen te rechten als hem vervoucht hebbende bij een hoop volcx van ontrent 40 persoonen in 't [midden] den welcken hij den selven comanderende hen vermocht ende tegens de andere bij hem sijnde, haer ophitsende, seyde: Comt laet ons gaen, ende een deel jongens met een onbehoorlijk maniere van doen voorgaen sijn naer de Harde Bollen met roepen: Jou, Jou, Ga, Ga, Courage, Courage, ende hij deffailiant ende gecontumaceerde den selven met een hoop volcx volgende ende haer voortredende ende aenleydende, dirigerende sijn cours naer 't stadthuys ende passerende voorbij sekeren soldaet gemonteert met een musquet, hebbende 't selve op sijn schouderen, te selve den soldaet van sijn schouder genomen hebbende, den selven daer mede twee off 3 mael op de cop geslagen ende sijn musquet voor sijn voeten geworpen heeft alsoo dat door veel werpen van steenen hij de vlucht nemende sijn hoet ende bef verlooren heeft naer welke ende meer geregeltheden dier uyts bij hem gedaegde, deffailiant gepleegt overtuycht sijnde 't gunt bij hem bedreven den pennitieuus ende schadelijck oproer seditie te sijn ende vresende de straffe die hem daerover was merckende hem over de stadswallen op de vlucht heeft begeven ende door den schuytvoerder genaemt Mancke Crijn over 't water doen voeren ende dat de voorgenoemde Jacob Crijnen ter cause van desen van wegen den Bailliu der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, bij den geswooren boode aldaer toe te verscheyden reysen ende oock voor de vierde mael ex superabundanti bij clocken geslach gedachfaert sijnde omme hem in persooene te comen verantwoorden nochtans hem kennende culpabel niet gecompereert maer deffailiant gebleven is, met 't welcken den voorn. Jacob Crijnen gehouden wort voor verwonnen ende 't voorsz. feict voor gecommiteert.

Soo is 't dat Mijn Edele Heeren van den Gerechte der stede van Schoonhoven, gesien hebbende het schriftelijck intendit mette verificatien daertoe dienende overgeleyt bij den voorn. Baelieuwe ende op alles wel ende rijpelijck geleth doende recht in den name ende van wegen de hooge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslant den voorsz. gedaegde in persooene ende deffailiante versteecken hebben ende versteecken hem mits desen van d' exceptien declinatoir, dilatoir ende peremptoir mitsgaders van allen weeren ende defentien hij eenichsins hadde cunnen ofte mogen doen, hebben den selven Jacob Crijnen voorts ontseyt, gelijk sij hem ontseggen mits desen, de stad van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, voor den tijt van ses achtereenvolgende jaren sonder middlertijt daer weder inne te comen op peijne van meerder straffe. Ontseggen den officier sijnen vorderen eysch ende conclusie op den voorsz. Jacob Crijnen gedaegde ende deffailiant gedaen ende genomen ende absolveren den selven bij desen. Aldus gedaen ende gepronuncieert den lesten augusti 1619 present den Bailliu ende Schepenen allen. D' heer Bailliu stelt hem appelliant voor den Hove van van Hollant ofte aen dien hem geraden duncken sal.

p. 121

Idem Eysscher in cas crimineel
contra
Jan Spoor gedaegde ut supra.

Alsoo Jan Spoor gedaegde in persoon ende deffailiant hem in julio lestleden ten tijde een burger in de herberge van den Harde Bollen bij Mijns Edele Heeren Die van den Gerechte waer gedetineert, hij gedaegde ende deffailiant soo vermeeten ende onbedacht is geweest dat hij niet ontsien en heeft met een halve spietse in de handt hebbende hem te vervoegen bij een hoop volcx wel voorsien sijnde met steenen die sijlyuden in den hande hadden, daerover hem van den sergaent-major off gevraecht is was zij aldaer met een halve spietse te doen hadde heeft sonder daer op 't antwoorden de halve spietse moetwillichlijcken tegens den voorsz. sergaent-major gevelt, voorts ophitsende de voorsz. hoop volcx tegens de soldaten seyde: Laeter ons nu op aengaen, welck volgende hij als een van den voorst met den selven hoop volcx hem heeft begeven naer de voorsz. soldaten die sij sulcx met steenden worpen dat d' selve (geen last hebbende om te schieten) genootsaeck waren te wijcken doer welc worpen oock een soldaet wel dapper in sijn been gequest is geworden maer alsoo de voorsz. soldaten naer dat van dien gelast wierden onder den voorsz. oproerigen ende moetwilligen hoop volcx te schieten ende dat daer deur eenen Jan Boermans doot gebleven ende eenighe andere van henluyder geselschap gequest waren soo is hij gedaegde ende deffailiant met sijn gevolch genootsaeckt geweest niet alleen van daer te vertrecken maer oock van

¹ GTB. Injungeeren; (iets) dwingend opleggen, opdragen, gelasten, voorschrijven.

malcander te scheyden ende naer huys te gaen waerna de voorn. gedaegde ende defailliant in sijn gemoet overtuyght sijnde dat hij bij 't gunt

p. 122 [.....]¹ soude worden een seer schadelijck ende pernicieus oproer ende seditie gemaect te hebben, soo heeft hij hem op de vlucht begeven ende dat de voorn. Jan Spoor ter cause van desen van wegen den Bailiu deser stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, bij den geswooren bode aldaer tot drie verscheyden reysen ende oock voor de vierde mael ex superabundanti bij clockengeslach gedachfairt sijnde omme hem in persoon te comen verantwoorden nochtans hem kennende culpabel niet gecompereert maer deffailant gebleven is, mits 't welcken den voorn. Jan Spoor gehouden wort voor verwonnen ende 't voorsz. feyt voor gecommiteert. Soo is 't dat mijn voorn. Edele Heeren van den Gerechte der stede van Schoonhoven, gesien hebbende het schriftelijck intendit mette verificatien daertoe dienende overgeleyt bij den voorn. bailiuw ende op alles wel ende rijpelijck geleth doende recht in den name ende van wegen de hooge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslant den voorsz. gedaegde in persoon ende deffailant versteecken hebben ende versteecken hem mits desen van d' exceptien declinatoir, dilatoir ende peremptoir mitsgaders van allen weeren ende defentien hij eenichsins hadde cunnen ofte mogen doen, hebben den selven Jan Spoor voorts ontseyt gelijk sij hem ontseggen mits desen de stadt van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, voor den tijt van twintich achtereenvolgende jaren sonder middlertijt daer weder inne te comen op peijne van meerder straffe, verclarende alle sijne goederen geconfisqueert ten prouffijte van den hooge Overicheyt ontseggen den officier sijnen vorderen eysch ende conclusie op den gedaegde ende deffailant gedaen ende genomen ende absolveren den selven bij desen. Aldus gedaen ende gepronuncieert den lesten augusti 1619 present den Bailliu ende Schepenen allen.

p. 122 Idem Eysscher
 contra
 Quirijn Aerts ut supra.

Alsoo Crijn Aertsz. alias Mancke Crijn gedaegde in persoon ende deffailiant hem onderstaen heeft ten tijde Jacob Crijnen alhier in julio lestleden de groot insolentie ende moetwille had aengerecht hoewel nemant vermochte de seditieuse ende oproerigen persoonen te verspreecken veel min noch te voeren insonderheyt soo wanneer deselve seditieuse violerende de Stadswallen de vluchten deur onbehoorlijcke ende verboden plaetsen aennemen heeft echter de voorn. gedaegde ende deffailiant soo vermeeten ende moetwillich geweest, dat hij niet ontsien en heeft op den voorn. Jabob Crijnen de vlucht over de Stadswallen nemende te passen ende te wachten den selven in sijn schuyt te nemen ende over de reviere uyt de jurisdictie van Schoonhoven te voeren ten eynde d' selve over sijn misdaet niet gestraft souden worden niet jegenstaende sijn gemoet overtuyght is geweest dat hij hem daer naer grootelijcx hadde vergreepen overmits hij den voorn. Jacob Crijnen des Stadswallen gevioleert hebbende moetwillichlijcken had weghgevoert ende daer mede de voorsz. seditie ende violatie als een wel gedaene saecken geaprobeert ende gecorrobeert ende oock tegens sijnen wettelijcken overheden heeft geopposeert. Ja, dat hij naer rechten daer mede hadde gemeriteert gestraft te worden met gelijcke straffe als den voorn. Jacob Crijnen hadde verdient, soo heeft hij gedaegde ende defailliant vreesende de straffe die hem was maekende mede op de vlucht begeven ende dat de voorn. Crijn Aerts alias Mancke Crijn, ter cause van desen van wegen den Bailiu der stede van Schoonhoven ende de Landen van Beloys, bij den geswooren bode aldaer tot drie verscheyden reysen ende oock voor de vierde mael ex superabundanti bij clockengeslach verdachvaert sijnde omme hem in persoon

p. 123 te comen ende antwoorden nochtans hem kennende niet culpabel niet gecompereert [ende] defailliant gebleven is, mits 't welcken den voorn. Crijn Aertsz. alias Mancke Crijn, gehouden wort voor verwonnen ende 't voorsz. feyt voor gecommiteert. Soo is 't dat mijn voorn. Edele Heeren van den Gerechte der stede van Schoonhoven, gesien hebbende het schriftelijck intendit mette verificatien daertoe dienende overgeleyt bij den voorn. bailiuw ende op alles wel ende rijpelijck geleth doende recht in den name ende van wegen de hooge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollandt ende Westvrieslant den voorsz. gedaegde in persoon ende deffailant versteecken hebben ende versteecken hem mits desen van d' exceptien declinatoir, dilatoir ende peremptoir mitsgaders van allen weeren ende defentien hij eenichsins hadde cunnen ofte mogen doen, hebben den selven Crijn Aertsz. alias mancke Crijn, voorts ontseyt gelijk sij hem ontseggen mits desen de stadt van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, voor den drie achtereenvolgende jaren sonder middlertijt daer weder inne te comen op peijne van meerder straffe. Ontseggen den officier sijnen vorderen eysch ende conclusie op den gedaegde ende deffailiant gedaen ende genomen ende absolveren den selven bij desen. Aldus gedaen ende gepronuncieert den lesten augusti 1619 present den Bailliu ende Schepenen allen. D' heer Bailiu stelt hem appellant ut supra.

¹ Tekstverlies door paperschade.

p. 123 Idem Eysscher
 contra
 Gerrijt Claesen Croon gedaegde ut supra.

Schepenen gehoort hebbende den criminelen eysch ende conclusie op den gedaegde gedaen en genomen met een intedit bij den officier overgeleit gesien op alles rijpelijkx gelet hebbende doende recht in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt der Graevelickhey van Hollandt ende Westvrieslant mits den gedaegde compareerde voor den Edele Heeren doende scult, bekenninge ende belofte van hem voortaan als een eerlijck borger te sullen dragen, ontseggen den Eysscher sijnen eysch ende conclusie op den gedaegde gedaen ende genomen ende absolveren den gedaegde daer van mits desen. Actum ende gepronuncieert den lesten augusti 1619 present den Bailliu ende Schepenen allen. Appellant ut supra.

Compareerde Croon ende heeft schepenenonnis voldaan, bij eede belovende 't lant ende den stadt Schoonhoven getrouw te sullen sijn ende hem niet meer met den Arminiaense sacken te sullen moeyen.

p. 124 **Den 25en september 1619¹**

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, nomine officii Eysscher in cas crimineel
 contra
 Jan Backart gedaegde sententie te begeren

p. 125 **Den 25en september 1619**

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende de Landen van Beloy, nomine officii Eysscher in cas crimineel
 contra
 Joon Heli gebooren van Ierlant jegenwoordich gevangen eysch doen

Alsoo de gevangen hem onderstaen heeft gesont lichaems te gaen bedelen ende hem alhier binnen deser stede te begeven in huysen daer men quaet regiment is houdende contrarie den placcate. Soo concludeert den Eysscher ten fine den gevangen sal werden gegeselt ende gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant voor den tijt van vijf en twintich jaren op pene van meerder straffe met confiscatie van alle sijne goederen.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie van 't geene bij den selven eysch verhaelt ende op alles wel ende rijpelijk geleth doende recht in den name ende van wegen de hooge Overicheyt des Graefflijckheyts van Hollant ende Westvrieslant hebben den voorsz. gevangen gebannen gelijk sij bannen mits desen uut Schoonhoven ende de Landen van Beloy, voor den tijt van twee eerstcomende jaren lastende den selve daer uyt te vertrecken binnen dage sonnenschijn ende midlertijt daer niet weder in te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der saecken ontseggen den officier sijnen vorderen eysch en conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen absolveren den selven daer van mits desen, verclarende alle sijne goederen indien hij eenige heeft daervoorens verbeurt ten profijte van den hooge Overicheyt voorsz. Actum ut supra. Presentibus Cluyt, Hulst, Adriaen Jansz., Flamingh, Dirck Gerritsz. de Leeu, Schepenen.

p. 125 Idem nomine quo supra Eysscher in cas crimineel
 contra
 Joost Jacobsz. van Brussel jegenwoordich gevangen eysch doen

Hij alsoo de gevangen hem onderstaen heeft op kermismaendach lestleden alhier ter stede een borse te steelen daerover hij datelijck is geapprehendeert. Soo concludeert hij Eysscher ten fine den gevangen sal werden gegeselt gebrantteyckent ende gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant sijn leven lang geduyrende op peene van meerder straffe met confiscatie van alle zijne goederen.

¹ Woensdag 25 september 1619.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie van 't geene bij den selven eysch verhaelt en op alles wel ende rijpelijk geleth doende recht in den name ende van wegen de hooge Overicheyt des Graefflijckheys van Holland ende Westvrieslant hebben de voorsz. gevangen gebannen gelijk sij bannen mits desen voor den tijt van twaelf eerstcomende ende achtereen volgende jaren uut Holland ende Westvrieslant ende daer uyt te vertrecken sonder daer midlertijt weder in te comen op peene van meerder straffe ende condemneren hem mede in de costen van dese gevanckenisse ende misen van de justitie indien hij de macht heeft die te betalen ende ontseggen den heer Officier sijnen vorderen eysch en conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen. Actum ut supra. Presentibus als boven.

p. 126

Den 13en november 1619¹

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende de Landen van Beloys, nomine officii Eysscher en arrestant in cas crimineel
contra

Joncheer Johan van Beynhem gedaegde ende gearresteerde in 't selve cas eysch en versoeck doen.

Hij alsoo de gedaegde behalven dat hem wort naergesecht dat hij verscheyden arresten binnen deser stede heeft gevioleert hem onderstaen heeft op den 12en november deses lopenden jaers op 's Heeren straeten sijn rapier uut te trecken om daer mede te grieven mr. Bastiaen Goethart procureur van de vierschaer deser stede hem gedaegde in sijn saken alhier voor den Gerechte deser stede gedient hebbende en daer benefens den selven Goethart tot in de huisinge van Cornelis Jansz. Pelt met het bloot geweer gevoecht hebbende soo door sijn mantel als roccken heeft gesteken ofte gehouwen alsoo ten ware Godt merckelijck d' voorsz. Goedthart hadde bewaert hij den selven mochte ter doot gequetst hebben ende alsoo daer mede begaen heeft notoire fortse publique en saecken sijn van quader consequentie die welcke in een stadt van rechten nyet en behooren getollereert maer anderen ten exempel gestraft te worden. Soo is 't dat den Eysscher concludeert dat de gedaegde ende gearresteerde eenich gebannen sal werden uut de stadt van Schoonhoven ende de Landen van Beloys, met confiscatie van alle sijne goederen ten profijte van de hooge Overicheyt ende dat hij bij provisie in hechtenis sal gaen om sijne saecke ex vinculis te defenderen.

De gedaegde ende gearresteerde seyt dat het is vacantie oock weeckmarct derhalve geen procureur machtich can sijn versoeckende oversulcx alsoo hij geen procureur en can krijgen dat hij een procureur soude mogen hebben. D' Eysscher persisteert voor replyck bij sijn wel gefondeerde eysch. Den gedaegde versochte copye ende dach op conditie te sullen stellen suffisante cautie voor 't gewijsde van Schepenen. D' Eysscher persisteert als vooren dat alnoch sal gaen in hechtenis om sijn saeck ex vinculis te defenderen, versouckende oversulcx sententie.

Schepenen accorderen den gedaegde copie ende dach tot drie dagen om sijn saecke per procuratorem te mogen defenderen mits bij den gedaegde datelijck gestelt wierde suffisante cautie van de somme van tweehondert gulden van uut den arreste niet te sullen vertrecken ende het gewijsde van Schepenen te sullen voldoen. Actum coram Schepenen allen.

p. 127

Den 20en november 1619²

present Schepenen allen dempto de Leeu

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende de Landen van Beloys, soo hij ageert Eysscher
contra

Joncheer Johan van Beynhem soo hij geroepen is gedaegde in 't selve cas om te dupliceren

D' Eysscher voor duplyck persisteert bij sijn wel gefondeerden antwoord ende neemt in faicten disposityf van den eysch.

Partijen accorderen.

¹ Woensdag 13 november 1619.

² Woensdag 20 november 1619.

p. 127**Den 7en december 1619¹**

Wigbolt de Wael etc. Eysscher in cas crimineel
 contra
 Jan Jansen geboren binnen Emden gevangen eysch doen

Hij alsoo d' gevangen bekent heeft dat hij hem begeven heeft tot het vagebonderen dat hij oock alhier ten huysen van Aechte Bolle gestolen heeft een zacq met gelt 't welck in een lant van justitie niet en behoort geleden maer andere ten exceppele² gestraft te worden. So concludeert d' Eysscher ten fyne de gevangen sal worden gecondemneert strengelijck gegeselt te worden ende voort gebannen sijn leven lanck uut Hollant Zeelant ende Westvrieslant met confiscatie van alle sijne goederen.

Schepenen gehoort hebbende den crimineelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie ende op alles rijpelijck geleth hebbende doende recht in den name ende van wegen d' hooge Overicheyt des Graeffelijcheyts van Hollant ende Westvrieslant, hebben den voorsz. gevangen gebannen, gelijk zij bannen mits desen uut Schoonhoven ende de Landen van Beloys, ende de Crimpenderweert voor den tijt van vier eerstcomende jaren met confiscatie van alle sijne goederen ten profijte van den hooge Overicheyt so hij eenige heeft lastende den selven daer uut te vertrecken binnen dage sonnenschijn ende middellertijt daer niet weder inne te comen op peijne van meerder straffe naer exigentie van der saecken ontseggen den officier sijnen vorderen eysch ende conclusie op den voorsz. gevangen gedaen ende genomen en absolveren den selven daer van mits desen. Actum den 7en december 1619 present de Leeuw, Willen Claesen, Regemortel ende Jacob Jansen.

p. 128

Idem Eysscher ut supra.
 contra
 Hendrick Jacobsz. ende Evert Cornelisz. gedaegdens in persoon
 bij edicte eysch doen

D' Eysscher versochte deffault ende voor 't profijt van dien apprehensie corporeel ende een ander citatie bij edicte.

Schepenen houden 't versoeck in advys tot woensdag.

p. 128**Den 17en november 1619³**

Idem Eysscher ut supra.
 contra
 Joncheer Johan van Beinhem gedaegde ende gearresteerde t' antwoorden

Johan van Beinhem gearresteerde ende gedaegde in persoon, dient van antwoord in scriptes concludeert al in 't eynde van de selve. D' arrestant accepterende in quantius pro⁴ de bekentenis in den antwoorde gedaen ende debatterende 't verder gealligeerde bij impertinentie ende insufficientie met refuse van de presentatie mede in den antwoord begrepen, persisterende voor replyck bij sijnen eysch ende versoeckende dat de gedaegde alsnog sal gaen in hechtenis om sijn saecke ex vinculis te defenderen.

De gedaegde versochte dach om te duplicieren nopende 't versouck concludeert tot niet ontfanglijck en dach tot woensdach. De gedaegde presenteerde sijn twee huysen voor cautie te stellen beneffens cautie juratoir ende indien dat noch niet soude mogen bestaen presenteerde te stellen sijnne cleederen, ende soo veel gelts tot de tweehondert gulden toe aen borger binnen Schoonhoven om sijn cautionaris te mogen sijn en alsnoch copye ende tot een woensdach.

De arrestant accordeert de gedaegde copye ende dach tot woensdach mits hij in sijn herberge verseekert blive nemende niettemin in arrest de huysinge daer Dordrecht uut hangt ende de huysinge daer 't Jerusalem Cruys ut hangt met alle de vruchten daer van comende mitsgaders een rentebrieff van hondert gulden hooftsoms gehypotequeert op de landen van Christoffel van Melanen met alle de vruchten daer van comende.

¹ Zaterdag 7 december 1619.

² Sic, exceppele, lees: excempele.

³ Zondag 17 november 1619.

⁴ In quantius pro; in respect voor.

Schepenen persisterende bij de sententie op den 13en november gepronuncieert, ordoneeren de gedaegde alsnoch in de selve verhaelt. Coram Schepenen allen dempto de Leeu.

p. 129

Den 19en december 1619¹

Idem Eysscher ut supra.
contra

Hendrick Jacobsz. ende Evert Cornelisz. gedaegdens in persoon bij edicte in 't selve cas om utinge van 't ondergehouden advys te begeren

De Eysscher versochte uutinge van't ondergehouden advys. Schepenen tredende tot uutinge van't ondergehouden advys gevende de gedaegdens geley accorderen de gedaegdens per procuratorem haer saecken te mogen den deffenderen mits bij elck gestelt werde suffisante cautie ter somma van hondert guldens omme het gewijsde van Schepenen te sullen voldoen. Actum coram Schepenen alle dempto Regemortes.

De Officier stelt hem appelant voor den Hove van Hollant.

Compareerde Brechie Cornelis geassisteert met Aert Jacobsz. haer soon en gecooen voocht in deses ende constitueerde haer selven borge voor Hendrick Jacobsz. haer soon voor de somme van hondert gulden om 't gewijsde van Schepenen te willen voldoen sub renunciacione benefici senatus consulty velliham haer verduyst.

Compareerde Claes Denisz. ende constitueerde hemselven borge voor Evert Cornelisz. voor de somma van hondert guldens om 't gewijsde van Schepenen te sullen voldoen. Actum ut supra.

p. 129

Den 3 december 1619²

Idem Eysscher in cas crimineel
contra

Herbert Joosten gedaegde in 't selve cas sententie te begeren

D' Eysscher versocht sententie.

p. 129

Idem Eysscher in 't selve cas
contra

Jan Baccart gedaegde sententie te begeren

D' Eysscher versochte sententie.

p. 129

Idem Eysscher in 't selve cas
contra

Seymen Jansen van Dort tegenwoordich gevangen eysch doen

Hij also de gevangen als vermits bij eenige dieven sittende gevangen sijnde ende geexamineert benefens andre dingen beleden heeft als den scheut ende steeck vrijbrieffken gehadt te hebben ende het selve vercregen te hebben van een duiveljager³ binnen Aernem op conditien dat hij Godt sijnen schepper voor den tijt van 24 uren moste verloochenen ende so wanneer hij middellertijt met een stock steen ofte diergelijcke instrument gequest hadde geworden duivels eygen geweest te souden hebben ende die 24 uren geexpireert sijnde ende het brieffken bij hem hebbende doot geslagen werdende alsdan duivels eygen mede te sijn ende daer benefens op sodaninge ongoddelijcke conditien van den selven duiveljaeger een brieffken met incatsharen⁴ ingenomen te hebben. 't Welck al saecken sijn strijdende tegens godes heylige woort ende sijns eygen selven salicheyt ende daeromme niet behooren getollereert maer anderen wel strengelijck ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert den Eysscher ten fine de gedaegde gebracht sal worden ter plaetse daer men gewoondelijck is justitie te doen ende dat hij aldaer gestraft sal werden met de

¹ Donderdag 19 december 1619.

² Dinsdag 3 december 1619.

³ *GTB*. Duiveljager; duivelbanner.

⁴ Vermoedelijk hier te lezen als incantaties; toverspreuken.

coorde datter de doot navolcht met confiscatie van alle sijne goederen ten profijte van de hooge Overicheyt.

p. 130 Schepenen gehoort hebbende den voorsz. crimineelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige confessie ende op alles wel ende ripelicke gelet hebbende meer barmherticheyt als rigeur van justitie gebruyckende lasten ende bevelen den gevangen Godt ende de justitie staende vierschaer met gebogen knyen ende gevouden handen om vergiffenis te bidden belovende sulcke ende diergelijcks abomidable dingen niet meer te sullen doen noch gedencken doende vorders recht uutten name ende van wegen de hooge Overicheyt der Graefflicheyts van Hollant ende Westvrieslant bannen hem mits desen voor den tijt dan ses eerstcomende ende achtereenvolgende jaren uut Schoonhoven de Landen van Bloys ende de Crimpender Weert ende daer uut datelijck te vertrekken sonder middellertijt daer weder inne te comen op peijne van meerder straffe. Met confiscatie van alle sijne goederen ten profijte van de hooge Overicheyt indien hij eenige heeft. Actum ende gepronuncieert ter presentie van Schepenen alle demptis Willem Claesz. ende Regemortel.

De gevangen bekende d' Officier geen goederen van hem genoten te hebben.

p. 130

Den 11en January anno 1620¹

present Schepenen alle dempto Willem Claesse

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende de Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel

contra

Griet Andries² geboren tot Emden gevangen in 't selve cas eysch doen

Hij alsoo den gevangene niet tegenstaende voorgaende veelvoudige ende verscheyden straffen om haer boos leven gelijk van het selve boos leven alsnoch niet en is afstant doende maer effen voor haer gevangenis alhier uut der Goude gebannen sijnde boven 't selve bannissement aldaer gebleven ende haer opnieus bij dieven begeven ende gestolen goederen vercoft heeft 't welck al saecken sijnde van quaeder consequentie niet behooren getollereert maer anderen ten exemple gestraft te worden. Soo is 't dat den Eysscher uutten naem ende van wegen de hooge Overigheyt concludeert ten fyne de gevangen gebracht sal worden ter plaetse daer men gewonelijck is justitie doen omme aldaer met de coorde gestraft te werden datter de doot na volcht met confiscatie van alle hare goederen.

p. 130

Idem Eysscher nomine quo supra

contra

Sytze Sybrants³ geboren in Vrieslant gevangen, in 't selve cas eysch doen.

Hij also de gevangen niet tegenstaende hij effen voor sijn gevangenis alhier uut der Goude gebannen sijnde boven 't selve bannissement aldaer gebleven ende opnieus met eenen genaemt Laurens Jacobsz. geboren tot Amsterdam cammeraetschap gemaect hebben tot stelen heeft begeven ende alsoo het selve saecken sijn die niet en behooren geleeden maer andre ten exemple gestraft te worden. Soo concludeert den Eysscher ten fyne hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonelijck is justitie doen omme aldaer gebrantmerckt ende wel strengelijck gegeselt te werden datter het bloet na volcht ende eeuwich gebannen te werden ut Schoonhoven de Landen van Beloys, ende Crimpenderweert met confiscatie van alle sijne goederen ten profijte van de hooge Overicheyt voorsz.

¹ Zaterdag 11 januari 1620.

² Eerder in Gouda veroordeeld, zie: SAMH, *Gouda, 0002.178* fol, 175v-176, dd. 27 december 1619, in 1624 nogmaals in Gouda veroordeeld, zie: SAMH, *Gouda, 0002.179*, fol. 5-5v, dd. 1 augustus 1624 en in 1628 wordt zij in Leiden veroordeeld, zie: H. M. van den Heuvel, "De Criminele vonnisboeken van Leiden 1533-1811" in: *Rijnland. Tijdschrift voor Sociale Genealogie en Streekgeschiedenis voor Leiden en Omstreken (14-15)* (Leiden 1977-1978) p. 179. Op 23 oktober 1628 wordt zij, wegens banbreuk haar opgelegd op 30 oktober 1619 en het overtreden van talloze andere verbanningen veroordeeld tot geseling, brandmerking en levenslange verbanning uit Holland en Westfriesland. De officier eiste in dit geval de doodstraf d.m.v. ophanging en de confiscatie van haar goederen.

³ Eerder in Gouda veroordeeld, zie: SAMH, *Gouda, 0002.178*, fol, 176v-177, dd. 27 december 1619, hier vermelding vande geboorte- en woonplaats: wonende in Hoorn, geboren in Dongeradeel in de schans van Oostmahorn.

p. 131 Idem Eysscher in 't selve cas
 contra
 Laurens Jacobs geboren tot Amsterdam gevangen
 eysch doen

Hij alsoo den gevangene hem onderstaen heeft met Sytze Sybrants cammeraetschap gemaect hebbende binnen der Goude te gaen stelen ende 't selve saecken sijnde van quader consequentie die in een landt van rechten niet behooren getollereert maer anderen ten exemple gestraft te worden. Soo concludeert den Eysscher uut den name ende van wegen de hooge Overicheyt ten fyne den gevangen gebracht sal worden ter plaetse daer men gewoonelijck is justitie doen omme aldaer gebranteyckent ende wel strengelijck geseselt te werden datter het bloet na volge ende eeuwich gebannen te werden ut Schoonhoven ende de Landen van Beloys, ende Crimpenderweert met confiscatie van alle sijne goederen.

p. 131 Sententie van Griet Andries

Schepenen gehooft hebbende de voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens vrijwillige conclusie van 't geene bij den selven eysch wert gementioneert ende op alles wel ende rijpelijck geleth doende recht in den name ende van wegen de hooge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollant ende Westfrieslant hebben den gevangen gecondemneert ende condemnieren deselve mits desen de stedetonne genaemt de blauwen huick rontsomme de haven beginnende van 't stadhuis af tot weder aen 't stadhuis toe te dragen. Hebben den selven voorts gebannen ende bannen mits desen uut Hollant, Zeelant ende Westfrieslant voor den tijt van twaelf jaren onvermindert de voorige bannissementen ende uut deese stede binnen sonneonderganck ende uut voorsz. landen te vertrecken binnen drie dagen ende midlertijt daer niet weder inne te comen op peine van meerder straffe naer exigentie van de saecke. Ontseggen den officier sijnen vorderen eysch ende conclusie op den voorn. gevangen gedaen ende genomen absolveren den selven daer van mits desen ende condemnieren de gevangen niettemin in de costen ende misen van de justitie. Verclarende alle haere goederen indien sij eenige heeft daervoorens verbeurt ten profijte van den hooge Overicheyt. Actum ut supra.

Den gevangen seide
 geen goederen te hebben
 als een lommert-
 briefke dat den
 officier bij hem
 gehouden heeft.¹

p. 131 Sententie tegens Sytze Sybrants ende
 Laurens Jacobsz.

Schepenen gehooft hebbende den criminelen eysch ende conclusie op Sytze Sybrants ende Laurens Jacobsz. gedaen ende genomen ende des gevangens vrijwillige confessie van 't geene bij den selven eysch wert verhaelt ende op alles rijpelijck geleth hebbende doende recht in den name ende van wegen de hooge Overicheyt des Graefflicheyts van Hollant ende Westfrieslant hebben den gevangens gecondemneert ende condemnieren den selve mits desen op den gevangenpoorte deser stede

p. 132 gebracht te werden ende aldaer wel strengelijck geseselt te werden tot discretie van Schepenen hebben den selven voorts gebannen ende bannen mits desen uut Hollant, Zeelant ende Westfrieslant voor den tijt van 12 jaren onvermindert voorgaende bannissementen ende daer niet weder inne te comen op peine van meerder straffe naer exigentie van de saecke ende uut deselve landen binnen drie dagen ende uut deese stede binnen sonneonderganck te vertrecken. Ontseggen den officier sijnen vorderen eysch ende conclusie gedaen ende genomen ende condemnieren den gevangens in de misen ende costen van de justitie. Verclarende alle haere goederen geconfisqueert ten profijte van den hooge Overicheyt overmits sij eenige hebben. Actum ut supra.

¹ In de marge genoteerd.

p. 132**Den 14en february 1620¹**

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende de Landen
van Beloys, Eysscher in cas crimineel
contra

Herpert Joosten gedaegde in 't selve cas sententie
te begeeren

D' Eysscher versochte alsnoch sententie.

Schepenen gehoord hebbende de voorsz. criminelen eysch ende conclusie op de gedaegde gedaen ende genomen ende gesien alle acten ende documenten bij den Eysscher overgeleyt ende vermits eenige difficulteyten daerinne bevonden alvorens hier op gehadt hebbende 't advys van rechtsgeleerden ende op alles wel en rijpelyck geleth doende dienvolgende recht uut den name ende van wegen de hooge Overicheyt des Graefflijcheyts van Hollant ende Westvrieslant condemnieren den gedaegde in den mulcte van sestich guldens te betalen aen den Eysscher ontseggen den Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie op den gedaegde gedaen ende genomen absolveren den selven daer van mits desen ende condemnieren de gedaegde in de kosten van desen processe tot tuxatie ende moderatie van Schepenen. Actum bij Schepenen alle ende gepronuncieert den 14en february 1620 ter presentie van Schepenen alle.

Den gedaegde seyt sijn fatalia te loogenen.

Comparerende ter camere Herbert Joosten ende stelde hem appellat van 't bovenstaende vonnis den 20en february 1620 present Schepenen allen.

p. 133

Idem nomine officii requirant in 't selve cas
contra

Ritcher Vlitscher gevangen
versoeck doen

De requirant alsoo op gisteren Geerten Hendricks haer heeft vrijwillich in hechtenis gegeven om te doen blijcken eenige beswarenis op de persoon van Ritcher Flitschert ende stellende alsoo voet bij stuck om in persoon gehoord te mogen worden versochte de requirant deselve gevangen te mogen willen geconfronteert ter beslooten camer judicieel ofte daer Schepenen 't selve te geschien sullen goet connen.

Bullick², van wegen Ritcher Flitschert exhiberende seeckere apostillen³ van den Hove van Hollant in dato den 8en february waer bij den Eysscher geordoneert wert den geapprehendeerde binnen ses dagen te recht te stellen ende alsoo den selven tijt als nu is overstreken versochte eysch te aenhooren omme alsdan voort geprocedeert te werden als naer behooren. De requirant persisteert bij sijn versoeck. Bullick ad idem.

Schepenen adjudiceren den requirant sijn versoeck mits de gevangens datelijck ter besloten camer judicieel geconfronteert sullen moeten worden. Actum bij Schepenen allen dempto Huybert Jacobsz.

p. 134⁴**Den 18en february 1620⁵**

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende de Landen
van Beloys, Eysscher in cas crimineel
contra

Dirck Claesz. alias Ritcher Vlitscher gevangen ende gedaegde
eysch doen

D' Eysscher dient bij eysch in scriptis concludeert als in 't eynde van den selve.

¹ Vrijdag 14 februari 1620.

² Regionaal Archief Dordrecht, *Gemeente Nieuwpoort, 1283 – 1813, 1.7.230*. Vermelding van Aert Goverts Bullick als zijnde notaris en procureur in Schoonhoven.

³ *GTB*. Apostille; Kantteekening of elders op een stuk aangebrachte aantekening, bestemd voor de(n)gene die dat stuk verder in handen krijgt, en veelal een beschikking of verwijzing inhoudende.

⁴ Akte slecht leesbaar.

⁵ Dinsdag 18 februari 1620.

De gevangen versochte copye van den eysch mitsgaders den vordere amandementen van den Eysscher in achten hem meent in behelpen van den dach tot saterdach om alsdan t' antwoorden ten principalen ende bij provisie ontslaginge van sijn persoon uut de gevanckenis gereserveert sijn actie jegens [den] [b..] soe in [re...entie] als anders omme die in tijden ende wijlen te institueren soo hij te rade werden sal.

D' Eysscher accordeert den gevangen copye uut den eysch ende dach tot saterdach ende nopende t' andere tot niet ontfanckelijck.

De gevangen persisteert bij sijn versoeck eeyst van gelijcken.

Schepenen accorderen den gevangen copye uut den eysch ende ontseggen den selve sijne vordere versoeck. Actum bij Schepenen allen.

p. 134

den 22en february 1620¹

Idem nomine quo supra Eysscher

contra

Eodem gevangen² ende gedaegde omme op alles t' antwoorden

De gedaechde dient van antwoord ende exceptie in geschrifte

D' Eysscher, voor sooveel het eerste lidt aengaet, persisteert voor replycq bij sijnen eysch ende nopende t' versoeck allegerde d' exceptie over litis limite³ ende voor soo veel belanckt het tweede lidt ofte exceptie waerop geproponeert tot welcke van deselve exceptie ende dat den excipient⁴ gecondemneert sal worden ten principaelen t' antwoorden op alles.

Den gevangen ende gedaegde persisteert voor duplycq ende nopende t' eerste lidt ende voor replycq nopende sijne exceptie d' excipient voor duplycq voor soo veel d' exceptie aengaet.

Schepenen weycerende de exceptie van renvoi ordoneren den gevangen ende gedaegde binnen acht dagen ten principalen t' antwoorden. Actum bij Schepenen alle dempt⁵ Huibert Jacobs.

p. 135

Idem nomine quo supra Eysscher

contra

Grietie Gillis gedaegde in persoon eysch ende versoeck doen

D' Eysscher dient van eysch in scriptis concludeerende ende versoeckende als in t' eynde van de [.laig..].

Den gedaegde versochte copie van den eysch met alle t' geene waer mede den officier hem meent te verwillen ende tijt van acht dagen mitsgaders dat hem de versochte provisionele hechtenis sal werden ontseit ende cautie [.esi..ende] sub poena confessi en convinctie.

D' Eysscher accordeert de versochte copye van den eysch ende dach ende nopende t' vordere tot niet ontfanckelijcken.

Partijen persisteren.

Schepenen accorderen den gedaegde copie van den eysch ende dach tot acht dagen om t' antwoorden den selven in de selve tijt haer huis te houden voor haer gevangnisse sonder op straet te comen op peine van bij den officer in meerdere verseeckerheyt genomen te mogen worden. Actum bij Schepenen allen dempto Hubert Jacobsz.

p. 136

Den 28 february 1620⁶

Idem nomine quo supra Eysscher

contra

Grietie Gillis gedaegde in persoon om t' antwoorden

De gedaegde dient van antwoord in geschrifte, versoeckende niettemin specificatie van den gestolen goederen in den eysch geroert.

¹ Zaterdag 22 februari 1620.

² Eodem gevangen; dezelfde gevangene. Hier in dit geval; Dirck Claesz. alias Ritcher Vlitscher.

³ Over litis limite; vanaf het begin aan.

⁴ *GTB*. Excipient; Partij in een rechtsgeding die zich voor haar verweer beroept op een exceptie.

⁵ Sic. dempt, lees: dempto.

⁶ Vrijdag 28 februari 1620.

Eyscher op alle dach ende copie van den antwoord t' acht dagen.
Den gedaegde accordeert 't versoeck van den Eysscher ende doende het versoeck dat sij gedaegde bij provisie sal werden gerelaxeert van hare sententie.
Eyscher concludeert tot niet ontfanckelick in hare versoeck.
Den gedaegde persisteert.

Schepenen ontseggen den gedaegde haren versoeck ende ordoneren den selven haer alsnoch in huis te houden volgens 't appointement op den 22 february gegeven. Schepenen allen dempt.
Jacob Sibrants.

p. 136**Den 7en marty 1620¹**

Idem nomine quo supra Eysscher
contra
Grietie Gillis gedaegde in persoon ende gedetineerde te repliceren

D' Eysscher persisteert voor replyck als bij d' eysch ende nopende de versochte specificatie van de gestolen goederen seyde 't selve een heuyck geweest te sijn.
Den gedaegde voor duplyck bij haer antwoord.
D' Eysscher neemt tijt van productie t' acht dagen.
Den gedaegde tot niet ontfanckelijck ende datter geprocedeert sal worden tot sententie staende vierschaer.

Schepenen houden de saecke in state t' acht dagen overmits d' absentie van 't meerendeel van 't collegie.

p. 137**Den 31e marty 1620²**

present Hulst, Willem
Claasen ende Jacob Sibrant, Schepenen

Idem nomine quo supra
Eysscher
contra Grietie Gillis, gedetineerde, te vernemen van productie

Niet gehouden vermits d' absentie van 't meerendeel van Schepenen.

In state tot saterdach.

p. 137**Den 4en aprilis 1620³**

Idem nomine quo supra
Eysscher
contra Grietie Gillis gedetineerde te vernemen van productie

Wort vermits d' absentie van 't meerendeel van Schepenen in state gehouden tot woensdach.
Actum bij Hulst en de Leeu, Schepenen.

p. 137**Den 11en aprilis anno 1620⁴**

present Willem Claessen, van de
Vliet ende Jacob Sibrants Schepenen

Idem nomine quo supra Eysscher
contra
Eodem gedetineerde te remuntieren van productie

---

¹ Zaterdag 7 maart 1620.

² Dinsdag 31 maart 1620.

³ Zaterdag 4 april 1620.

⁴ Zaterdag 11 april 1620.

D' Eysscher alvorens te remuntieren van productie versochte dat den gedetineerde sal worden geordoneert te responderen op selve articulen mitsgaders geconfronteert tegens sommige personen.

Den gedetineerde versochte copie van de articulen mitsgaders nominatie van de personen waer tegens sij geconfronteert soude mogen werden behoudens op alles hare exceptie. Eyscher concludeert tot niet ontfanclijck in 't versochte. Den gedaegde persisteert bij zijn versoeck.

Schepenen vermits d' absentie van 't meerendeel van Schepenen houden deselve in state gehouden tot 's woensdachs na den naesten rechtdach.

p. 138¹

Den 13en may 1620²

present Hulst, de Leeu, van der Vliet en Jacob Sibrants Schepenen

Idem Eysscher nomine quo supra
contra

p. 138

Den 9en october 1620³

present Hulst, de Leeu, van der Vliet ende Jacob Sybrants, tegenwoirdich Schepenen, Dirck Cluyt, Adriaen Jansz. ende Flaminck Oudt-schepenen van den verleden jare

Sittende over de saecke van Hendrick Jacobsz. gevangen alhier, [maent] bij deselve Heeren alvoorens vorder an de sake te treden den Bailiu geordonneert schriftelijck sijn eysch ende conclusie tegens den selven Hendrick Jacobsz. over te leggen, omme alsdan bij den selve d' Heeren daernaed gedisponeert te worden naer behooren.

p. 138

Den 13en november 1620⁴

present Regemortes, van der Vliet, Houtegem, Oldenberch, Cornelis Hendricxz. Blocklant, Schepenen, vergadert sijnde

Gehoort hebbende het mondelinge versoeck van den Bailliu in den sake van Hendrick Jacobsz. is bij den selven Edele Heeren Schepenen gepersisteert bij 't appointement van den 9en october 1620, bij de Schepenen doen present gegeven ordonnantie den Bailliu als aen den selven.

p. 139

Blanco

p. 140

Den 4en juny 1620⁵

Present Hulst, van der Vliet ende Jacob Sibrants

Wigbolt de Wael, Bailiu ende nomine offitii Eysscher in cas crimineel
contra

Pieter Cornelis Cuyp woonende aen de Vlist gedaegde in persoon eysch doen

D' Eysscher dient van eysch bij geschrifte concluderende als in 't einde van de selve. Den gedaegde in persoon present protesteert alvorens van injurie versocht copie uut den eysch ten principale ende dach om daer tegens te mogen seggen t' acht dagen.

¹ Akte doorgehaald.

² Woensdag 13 mei 1620.

³ Vrijdag 9 oktober 1620.

⁴ Vrijdag 13 november 1620.

⁵ Donderdag 4 juni 1620.

D' Eysscher concludeert voor desemael in 't versoek sonder datter nochtans in consequentie getrocken sal worden.

p. 140

Den 4en juny 1620

Idem Eysscher nomine quo supra in 't selve cas
contra

De gesworene gesworens in Stolwijck gedaegdens in persoon bij edicte te remuntieren van productie

Compareerde Bullick, als procureur van den gedaegdens die dach hadden jegens den Eysscher omme te seggen jegens zijn versoek om te remuntieren van vordere productie verclaerde dat soe den voorsz. Eysscher seit geen meerdere stucken te hebben die hij sal produceren (als waer van den gedaegdens geleverd is copie) te vreden te sijn van vordere productie te remuntieren, versoekende dach tot 19 dagen om te dienen van inventaris.

In state ten naesten.

p. 140

Den 11en juny 1620¹

Present Hulst ende de Leeu

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven etc. Eysscher in cas
crimineel

contra

Pieter Cornelis Kuip gedaegde in persoon t' antwoorden

Den gedaegde in persoon present dient van antwoord in geschrifte ende concluderende als in 't eynt van den selve versoekende ontslaging van 't personele comparitie ten minste onder hanttastinge van t' allen tijde tot vermaninge weder in persoon te sullen compareren. Den gedaegde copye ende dach tot woensdach ende consenteert in 't versoek.

p. 141

Den 17en juny 1620²

Idem Eysscher
contra

Eodem gedaegde te repliceren

Den gedaegde dach tot maendach.

p. 141

Idem Eysscher
contra

De gesworene gesworens van Stolwijck gedaegdens in persoon te remuntieren van productie bij den gedaegdens

Bullick van wegens gedaegdens remuntieert van voordere productie ende neemt dach om te dienen van inventaris tot maendach.

p. 141

Den 21en juny 1620³

Idem Eysscher
contra

Den selven gedaegdens in persoon, hinc inde te dienen van inventaris en stucken

---

¹ Donderdag 11 juni 1620.

² Woensdag 17 juni 1620.

³ Zondag 21 juni 1620.

Partijen sullen dienen op donderdach naecomende te negen uren.

p. 141 Idem Eysscher
 contra
 Pieter Cornelissen Cuip gedaegde in persoon te duplicieren

Goethart van wegen den gedaegde, persisteert voor duplyck bij antwoord en neemt disposityf in saicken.

Eysscher neemt van gelijcken disposityf in saicken gementioneert met eenen van productie. De gedaegde neemt dach om te remuntieren van productie te 19 dagen volgens de coutume alhier geobserveert¹.

p. 142 **Den 29en juny 1620²**

present Hulst, de Leeu, Regemortes, van der Vliet,
 Jacob Sibrants, Schepenen

Idem nomine quo supra, Eysscher
 contra

Eodem gedaegde in persoon, te remuntieren van productie
 bij den gedaegde

D' Eysscher versochte versteck van productie jegens den gedaegde ende voorts dach om te dienen van inventaris ende stucken.

Schepenen houden deselve in advys tot woensdach om redenen, ende ordoneren den Eysscher aen de gedaegde des selfs gedaegdens costen sulcx te doen insinueren.

p. 142 **Den 1en juli 1620³**

present Hulst, de Leeu Regemortes
 van der Vliet ende Jacob Sibrants, Schepenen

Idem nomine quo supra Eysscher
 contra

Eodem gedaegde in persoon te remuntieren van productie bij den gedaegde en bij weigeringe versoeck van productie versoeckende verder dat den gedaegde in persoon sal werden geordonneert niet te vertrecken voor en als hij eerst sal hebben voldaan de costen van de verleden rechtdach waerin hij alsmede is gecondemneert.

Goethart met de gedaegde present seide alsoch niet gereet te wesen om van productie te remuntieren en vermits deselve termijn voor den gedaegde is favorabel alsoch te versoecken dach ende nopende 't vordere versoeck om bij de boode van de lest gedane intimatie te betalen met de boete dier aengaende te sullen accorderen ende in cas van non accoord is te vreden hem te refereren tot tauxatie van den Edele Gerechte alhier.

Eysscher versochte versteck van productie ende voorts tauxatie van de costen van de voorsz. rechtdach in 't geheel. De gedaegde seide alhier geen versteck te connen vallen persisterende bij sijn versoeck.

Schepenen accorderen de gedaegde dach tot over 19 dagen mits hij alsdan peremptoir remuntieve van productie op pene van in hechtenis te setten en ordoneren den selven voor sijn vertreck een boete te contenteren van de insinuatie aen nae [la.t] van 't appointement in dato den 29en july 1620⁴ ende ontseggen den Eysscher sijn versoeck.

¹ Hierna, doorgehaald: De eyscher accordeert den gedaegde dach tot drie dagen volgens ordonnantie sonder lange de gedaegde persisteert bij sijn versoeck. partijen sijn geaccordeert ende dach tot saterdach.

² Maandag 29 juni 1620.

³ Woensdag 1 juli 1620.

⁴ Sic. 29en july 1620, lees: 29en juny 1620 ?

p. 143**Den 11en july 1620¹**

present van de Vliet ende Jacob Jansz.

Idem nomine quo supra, Eysscher
contra

Eodem gedaegde in persoon, te remuntieren van productie bij den heer Goethart als procurator van den gedaegde remuntieert van productie. Overmeer dach tot saterdach om te dienen van inventaris stucken.

Goethart dach om daer van te dienen tot 19 dagen.

p. 143**Den 22en july 1620²**

present Hulst, de Leeu, Regemortes

Idem Eysscher nomine quo supra
contra

Eodem gedaegde in persoon om te dienen van inventaris ende stucken.

Partijen dienen saecken sij op huyden onder den Heeren leveren sullen consenteerende hier mede in de publicationem testuum³.**p. 143**Idem nomine quo supra, Eysscher
contra

De gesworens van Stolwijck gedaegdes in persoon om ut supra.

Partijen ut supra.

p. 143**Den 3en october 1620⁴**present Hulst, de Leeu, van der Vliet, ende
Jacob Sibrants, Schepenen.Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende de Landen
van Beloy, Eysscher in cas crimineel
contraMarijntgen Goverts out omtrent 17 jaeren geboren
van der Goude alhier gevangen eysch doen

Hij alsoo de gevangen haer onderstaen heeft te begeven tot een oneerlijck leven soo wel met getrouwde als ongetrouwde manspersonen in sulcken meenichten dat sij gedaegde getal daer van is niet te noemen. 't Welck wesende een sake strijdende tegens alle Goddelijcke ende politike wetten de welcke in een lant van justitie niet en mach worden geleden. Soo concludeert d' Eysscher ten fine de gevangene gestraft sal worden bij openbare geselingende ende dat sij voorst sal werden gebannen hare leven lanck uut Hollandt ende Westvrieslant met confiscatie van alle haer goederen, op als etc.

Schepenen gehoord hebbende so op den criminelen eysch ende conclusie als de joncheit van gevangens hebben den selven gerelaxeert om meer andere redenen. Actum den 3en october 1620 present Hulst, de Leeu, van de Vliet ende Jacob Sibrants, Schepenen.

p. 144 Idem Eysscher
contra

Jan Backert gedaegde in persoon sententie te begeren

Eyscher versochte sententie.

¹ Zaterdag 11 juli 1620.² Woensdag 22 juli 1620.³ Het openbaar maken vande bewijzen.⁴ Zaterdag 3 oktober 1620.

p. 145 Idem Eysscher
                   contra
 Pieter Cuyp gedaegde in persoon te reprocheren

D' Eysscher emploieerde reprochen van rechten.
 Goethart van wegen den gedaegde versochte copie ende dach t' acht dagen.
 D' Eysscher accordeert.

p. 146 Idem Eysscher
                   contra
 Marten Adriaensz. cum suis gedaegdens in persoon ut supra.

Partijen emploieren reprochen van rechten.
 D' Eysscher salvatie van rechten.
 Den gedaegdens ut supra.

p. 147 **Criminele rolle ende saken gepresenteert ende
 gehouden sedert primo january 1621**

Rechtdag gehouden den 18den february 1621¹ present Schepenen allen dempto Oudenburch

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende den Landen van Belois, Eysscher
 in cas crimineel

                  contra
 Jan Baccart gedaegde in persoon in 't selve cas sententie te begeren

Schepenen houden de saecke in advys ordonneren partijen ten wedersijden elcx te leggen onder 't Gerechte de somme van 22 guldens omme te consulteren met rechtsgeleerden ende daerna uyttende 't advys in de selve gedispueert te werden als naer behooren. Actum ut supra.

gco: Regemortes
 relie^r

p. 147 **Rechtdag gehouden op den 8en marty 1621³** present
 Schepenen allen demptus Regemortes

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende den
 Landen van Belois, Eysscher in cas crimineel
                   contra

Cornelis Claesz. cum suis, gewesene gesworens
 van Stolvijck gedaegdens in persoon sententie te
 begeren

Partijen versochten sententie.

In state.

p. 148 Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende den
 Landen van Belois, Eysscher in cas crimineel
                   contra
 Joseph Pieters geboren van Amsterdamme soo
 hij seyde out ontrent 18 jaren jegenwoordich

¹ Donderdag 18 februari 1621.

² In de marge.

³ Maandag 8 maart 1621.

gevangen eysch doen

D' Eysscher alsoo den gedaegde ende gevangen buyten pijnre ofte banden van ijsere bekent ende beleden heeft, dat hij eenigen tijt geleden met eenen Thomas Aelbrechtsz. geweest is tot Rotterdamme ende vandaer is gereyst op Dordrecht sijnde van Dordrecht wederomme gecomen binnen deser stede hem gelogeert hebbende in soodanige herberge die niet buyten suspitie sijn ende dat hij gevangen hier sijnde hem in de voorleden weecke heeft vervordert te stelen uyt een schoenmackerswinckel twee paer schoenen soo hij [...ende] daer van hij ende den voorn. Thomas Aelbrechtsz. den leesten hebben weggegoorpen ende alsoo 't voorsz. saecken sijn van seer quader consequentien die in lande van justitie niet en behooren getollereert te worden. Soo is 't dat d' Eysscher dat den gevangen sal gebracht aen den plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel stengelijck gegeeselt ende voorts gebannen te worden uyt Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle sijne goederen soo hij eenige heeft.

Daer tegens den gedaegde versochte gracie.

Schepenen met rijpelijcke deliberatie van rade geleth hebbende op alle 't geene ter materye dienende was ende heeft mogen moveren doende recht, hebben den voorn. Joseps Pieters gebannen ende bannen deselve mits desen uyt de stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, den tijt van ses jaeren te ruymen d' voorsz. stede ende Landen van Belois, binnen daege sonnenschijn sonder binnen d' voorsz. tijt wederomme daerinne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden. Actum den 8en marty 1621.

Den gevangen verclaerde geen goederen te hebben.

p. 149

Idem Eysscher

contra

Thomas Aelbrechtsz. geboren van Middelburch in Zeelant soo hij seyde out ontrent 16 jaren jegenwoordich gevangen ut supra.

Den gedaegde bekent als voren, derhalve den Eysscher tot gedaegde poene concludeert Waertegens den gedaegde gracie. Als poene als in de voorgaende saeck. Actum ut supra.

Den gevangen verclaerde geene goederen te hebben.

p. 149

Rechtstag gehouden op den 24en november 1621¹

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende landen van Belois Eysscher in cas crimineel

contra

Pieter Banfort geboren van Engelandt out ontrent 38 jaren, sijnde een cleermaker van sijn ambacht jegenwoordich gevangen eysch doen.

Alsoo hij gevangen hem vervoucht heeft bij eenige vagabonden ende dieven daer mede hij onlanck is gecomen van Dordrecht binnen deser stede. Welcke dieven oock alhier eenige goederen hebben gestolen gehadt daer van eenen der selver geatrappeert is, ende dat niet buyten suspitie is dat hij gevangen eene van der selve complicen soude wesen, te meer alsoo hij hem behelpt met seecker paspoort welck is conformite van den inhoud jegenwoordich niet can worden erkent. Zijnde saken van quade consequentie die tot erger souden connen verhullen. Soo concludeert den heer Officier dat den voorsz. gevangen sal werden gebannen den tijt van thien jaren uyt den Lande van Hollandt Zeelandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft.

Schepenen met rijpe deliberatie van rade ende gesien ende overwogen hebbende alle 't geene ter materie dienende was ende heeft mogen moveren, prefererende gratie voor rigeur van justitie mits den gevangen beloofde hem van nu voortaan van quaet geselschap te sullen wachten doende recht, absolveren hem gevangen van den eysch ende conclusie bij den heer Officier op hem gedaen ende genomen, mits dat hij Godt ende de justitie sal bidden om vergiffenisse van de faiten dien hij alreeds heeft begaen.

¹ Woensdag 24 november 1621.

Actum ut supra. bij Schepenen allen demptis [ ].

p. 150

Wigbolt de Wael, Bailiu van Schoonhoven ende
de Landen van Beloys, Eysscher in cas crimineel
contra
Willem Breys Engelsman out ontrent
24 jaren jegenwoordich gevangen.

Alsoo hij gevangen buyten pijn of banden van ijsere bekent heeft ende Die van den Gerechte oock andersints gebleecken is soo dat hij met noch drie andere dieven onlancx is gecomen van Dordrecht binnen deser stede, welcke sijne complicen alhier ten huysse van seecker weduwe gestolen hadde seecker lijnwaet ende alsoo haere begaene dieverije zichtbaer wordende dat hij gevangen des avonts met d' andere drie is vertrocken uyt haere logement en de gaen slaepen in seeckeren nieuwen drimmelaer¹ leggende in de Nieuwe Haven binnen deser stede dat hij gevangen deselve goederen hadde in bewarenis genomen meenende daer mede den anderen dages 's morgens uyt de stad te vertrecken ten ware dat hij met uitgaen onder de poorte bij den dienaer was geapprehendeert geweest. 't Alle welcke saecken sijn van seer quade consequenties die in een landt van justitie niet en behoort getollereert maer anderen ten exemple gestraft te worden. Zoo is 't dat den heere Officier Eysscher in desen dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende gebrantmerct te worden mitsgaders gebannen voor den tijt van vijftich jaren uyt den Lande van Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft.

Schepenen met rijpe deliberatie van rade, deurgesien ende overwogen hebbende alle 't geene ter materie dienende was ende heeft mogen moveren doende recht in den name ende van wegen de hooge Overigheyt ende Graeffelijckheys van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt hebben den voorn. Willem Breys gebannen ende bannen den selven mits desen den tijt van ses jaren uyt de stede van Schoonhoven ende den Landen van Belois, ende den Crimpender weert ende daer uyt te vertrecken binnen daechs sonneschijn sonder binnen den voorsz. tijt daer weder inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te worden met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft. Actum den 24en november 1621 present Schepenen allen demptis Regemortis.

p. 151

Idem Eysscher ut supra.
contra
Christian Elsborch geboren van Pestick² sijnde
een leertouwer van sijn ambacht out ontrent
21 jaren.

Alsoo hij gevangen buyten pijn of banden van ijsere bekent heeft ende Die van den Gerechte oock andersints gebleecken is, soo als dat hij gesonts lichaens heeft loopen bedelen hebbende van 't zweet van den armen lantluyden. Dat mede hij gevangen onlancx binnen den dorpe van Stolwijck tot den molenaer gestolen heeft een tynne schottel ende een craech ende daer naer des avonts, als de luyden te bedde waren, van achteren in huys gecomen is omme sijne dieverije vorder in 't werck te stellen, ten ware den man hadde wacker geworden die van 't bedde is gesproncken ende hem gevangen aldaer op 't feyt heeft geapprehendeert alle 't alle welcke saecken sijn van seer quade consequentie die in een landt van justitie niet en behooren getollereert maer anderen ten exemple gestraft te worden. Soo is 't dat den heere Officier Eysscher in desen dat hij gevangen gebracht sal worden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende gebrantmerct te worden mitsgaders gebannen voor den tijt van vijftich jaren uyt den Lande van Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft.

Schepenen met rijpe deliberatie van rade dies gesien ende overwogen hebbende alle 't geene ter materie dienende was ende heeft mogen moveren doende recht in den name ende van wegen de hooge Overigheyt ende Graeffelijckheys van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslandt hebben den voorn. Christian Elsborch gebannen ende bannen deselve mits desen den tijt van ses jaren uyt de stede van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, ende den Crimpender weert ende daer uyt te vertrecken binnen daechs sonneschijn sonder binnen den voorsz. tijt daer weder inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te worden met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft. Actum opten 24en november 1621 present ut supra.

¹ *GTB*. Drommeler, drummelaar, dremmelaar, drimmelaar, (afgeleid van den naam van het dorpje Drimmelen bij Geertruidenberg), een scheepstype dat vroeger op de binnenwateren werd gebruikt.

Zie ook : <http://www.debinnenvaart.nl/binnenvaarttaal/scheepstypes/kromstevens>.

² Prestwick, South Ayrshire, Schotland?

p. 152 Alsoo Frans Lynor in de wandeling genaemt l' Eschafaet¹ gebooren van Brussel jegenwoordich gevangen hemselves over veele jaren geneert heeft met stelen ende beursen te snijden daerover den selven tot diversche reysen als onderandere oock tot Antwerpen ende tot Brussel gegeeselt ende gebrantmerct is geweest, ende daerinne voorts continuerende noch ontrent een maent ofte drie weecken voor sijne laetste apprehentie ter Goude in beslooten gevanckenisse gegeeselt is, mits welcken alhoewel hij gevangen van sijn quaet leven daeromme wel hadde behooren te desisiteren². Soo heeft hij echter daerna hem weder bij verscheyden vagabonden ende dieven begeven, daer mede hij volgens sijn eygen bekentenisse buyten peijne ofte banden van ijsere gedaen, d' een reyse met vele circumstantien bekent heeft verscheyden huisbraecken te hebben helpen doen, ende daerna weder 't voorsz. ontkent heeft, sijnde echter niet sonder vehemente presuntie van dat 't voorsz. waerachtich is ende bij hem gevangen gepleecht is. Soo concludeert Jan Aertsz. van der Grip president schepen mits d' absentie van den officier dat hij gevangen gebracht soude werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende gebrantmerct te worden ende voorts sijn leven lanck gebannen te werden uyt Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle sijne goederen ten proffijte van de hooge Overicheyt indien hij eenige heeft.

Schepenen geleth hebbende op den gevangens confessie ende insicht nemende op desselfs lanckdurige gevanckenisse prefererende daeromme gratie voor rigueren van justitie hebben den zelve gevangen gecondemneert ende condempneren hem mits desen gebacht te werden op de gevangenpoort ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden ende den selven voorts gebannen uyt den Lande van Hollandt ende Westvrieslandt den tijt van ses jaren met confiscatie van alle sijne goederen ten profijte van den hooge Overicheyt te vertrecken uyt deser stede binnens daechs sonneschijn, ende binnen drie dagen uyt de voorsz. Lande van Hollant. Actum bij Cluyt, Regemortes, Walhoven, Stevens, Rib, den 9 marty 1622.³

gevangen den 29 augusti 1621
ende uytgegaen den 9 marty 1622
ende verclaerde hij gevangen
geen goederen te hebben.

p. 153 **Rechtstag gehouden op den 27en aprilis 1622⁴**

Wigbolt de Wael, gewesene Baillu van Schoonhoven
ende den Landen van Belois, Eysscher in cas crimineel
contra
De gesworens van Stolwijck gedaegdens in 't selve
cas sententie begeren

D' Eysscher versochte sententie.

Bulcq voor den gedaegdens versocht dach t' acht dagen.

p. 153 **Idem Eysscher**
contra
Pieter Cornelisz. Cuyp gedaegde te reprocheren

Goethart dient ende levert over reprochen in geschrifte.

D' Eysscher copy ende dach.

p. 154 **Rechtstag gehouden op den 7en meye 1622⁵**

¹ Recidive, verschillende malen o.a. in Brussel, Antwerpen en Gouda veroordeeld; voor het Goudse vonnis, zie: SAMH, *Gouda*, 0002.178, fol. 209v-210v, dd. 2 augustus 1621, hier vermeld als Frans Leonaertsz.

² *GTB*. Desisteeren; Afzien van; niet langer aanhouden of voortzetten.

³ Woensdag 9 maart 1622.

⁴ Woensdag 27 april 1622.

⁵ Zaterdag 7 mei 1622.

present Schepenen omnes dempto Rib¹

Wigbolt de Wael Eysscher
 contra
 De gesworens van Stolwijck gedaegdens
 sententie begeren

D' Eysscher versochte alsnoch sententie.
 Bulcq van wegen den gedaegdens alvorens voorts te procederen versocht om redenen bij monde te verhaelen dat d' Eysscher sal stellen cautie voor 't geenen dat soo hier als elders in de sake verder mochte dienen of te betrecken, ende te kieser domicilium citandi².
 D' Eysscher tot niet ontfanckelijck in 't versoeck.
 De gedaegdens persisteren.

Schepenen rejcteren d' exceptie van wegen den gedaegdens geproponeert. Actum ut supra.

p. 154

Idem Eysscher
 contra
 Pieter Cornelisz. Cuyp gedaegde in persoon te salveren ende in rechten te concluderen

D' Eysscher employeert salvatien van rechten concludeert in rechte ende versochte sententie.
 Goethart van wegen den gedaegde versochte cautio pro iudicato et domicilium citandi, zoo voor den Gerechte als anders concludeert in de sake vorder mocht werden betrocken.
 D' Eysscher tot niet ontfanckelijck in 't versoeck.
 De gedaegde persisteert.

Schepenen rejcteren d' exceptie van wegen de gedaegde geproponeert. Actum ut supra.

p. 154

Idem Eysscher contra Jan Baccard gedaegde sententie te begeren

D' Eysscher versochte sententie.

Schepenen alvoren in desen te sententieren ordonneren den Eysscher te voldoen 't appointment van desen Gerechte in dato den 18den february 1621.

p. 155

Rechtdag gehouden op den 14en meye 1622³

Wigbolt de Wael, gewesene Baillu
 Eysscher
 contra
 De gesworens van Stolwijck gedaegdens, sententie
 t' aenhooren

Partijen versochte sententie.

p. 155

Idem Eysscher contra
 Pieter Cornelisz. Cuyp gedaegde in persoon te salveren ende in rechten is concluderende bij gedaegde

Goethart voor den gedaegde dach ten naesten.

¹ Arien Claesz. Rib, brouwer / Adriaan Claesz. Rib, brouwer (op 04-04-1625 vervangen, poortrecht verwoond)

² Domicitium citandi ; Het adres om alle juridische mededelingen en documenten te ontvangen.

³ Zaterdag 14 mei 1622.

p. 155**Rechtdag gehouden upten 6en augusti 1622¹**

Wigbolt de Wael, gewesene Baillu Eysscher
in cas crimineel

contra

Pieter Cornelisz. Cuyp gedaegde in 't voorsz. cas omme
bij den gedaegde in rechten te concluderen ende
sententie te begeeren.

Goethart als procureur van den gedaegde concludeerde in rechten ende versochten sententie.

p. 156

vacat

p. 157

R. Huygensz., Bailliu

Beroerende Jannetgen Willems geboren van
Berten in Schotlandt

Alsoo Jannetgen Willems geboren van Berten in Schootland² out ontrent 25 jaren jegenwoordich gevangen haer vervordert heeft met twee andere manspersonen d' eene genaemt Jacob Michielsz. die sij gevangen uytgaff haeren man te zijn ende d' andere genaemt Daniel sonder desselfs toenaem te weten, die sij geseyt heeft te weesen haer mans vader ende daer naer bekent heeft d' selven maer thien dagen gekent te hebben. Sijnde met d' selve personen binnen eenige dagen gecomen van Rotterdam op Leyden van Leyden op der Goude ende van der Goude binnen deser stede, alwaer sij gevangen met den voorn. Daniel in een burgers winckel veynsende aldaer verscheyden goederen te willen coopen gestolen heeft een stuccken stoffe genaemt Rijsels turcqs, welcke twee andere persoonen ten tijde van hare apprehentie sijn ontloopen ende alle 't welcke saken sijn van seer quade consequentie die in een lant van justitie niet en behooren getollereert maer anderen ten exemple gestraft te werden.

Soo concludeerde Adriaen Jansz. van Vredenrijck, borgemeester als last hebbende van Rutger Huygensz. ballu der stede van Schoonhoven ende Landen van Belois, dat sij gevangen gebracht sal worden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden ende voorts gebannen den tijt van thien jaren uyt Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle hare goederen indien sij eenige heeft ten proffijte van den hooge Overigheyt

Schepenen met rijpe deliberatie van rade overwogen hebbende alle 't genee ter materie dienende was, ende geleth op des gevangens confessie ende 't gene hen vorder geblecken is doende recht in den name ende van wegen de hooge Overigheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt ende Westvrieslandt hebben d' voorsz. gevangen gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van vier jaren uyt de stede van Schoonhoven den Landen van Belois, ende den Crimpenderwert daer uyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder binnen den voorsz. tijt daer weder inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden met confiscatie van alle hare goederen ten proffijte van den hooge Overigheyt. Actum bij Grip, Cluyt, Walhoven ende Steven, Schepenen den 16 aprilis 1622.³

Seyt te hebben 26 sc. die haer gelaten sijn tot reysgelt.

Een lombaertbriefen van een gouwen ring daer op gehaelt was vijff guldens.

Een lapgen stoffe sonder meer daer van suyver gecomen is bij vercoopinge op een erhuys vijff gulden 12 sc. gevangen den 11en ende den 17en der voorsz. weer uytgegaen sijnde ses dagen.

p. 158

Beroerende Lijsbeth Jans geboren in den Hage

Alsoo Lijsbeth Jans out ontrent 20 jaren geboren in den Hage jegenwoordich gevangen buyten pijnje ofte banden van ijsere bekent heeft gesont lichaems door lant te hebben gaen bedelen contrarie den placcate bij den Hoog Mogende Heeren Staten van Hollandt ende Westvrieslandt tegens de bedelaers, vagabunden ende loopers ge maneert, ende voorder binnen eenige dagen in

¹ Zaterdag 6 augustus 1622.

² Een (nog) niet geïdentificeerde plaats in Schotland.

³ Zaterdag 16 april 1622.

meeninge is geweest een hemt van een bleyck te nemen waer naer sij bij seecker vrouwspersoon van diefte aengesprocken sijnde, hadde sij gevangen geseyt 't selve binnen drie dagen op haer ofte haer huys te sullen vergelden sijnde alle saecken van quade consequentie die in een lant van justitie niet en behooren getolereert maer anderen ten exemple gestraft te werden. Soo concludeerde Adriaen Jansz. van Vredenrijck als last hebbende van Rutger Huygensz. ballu der stede van Schoonhoven ende Landen van Belois, dat d' voorn. Lijsbeth gevangen gebracht sal worden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden. Ende voorts gebannen den tijt van ses jaren uyt Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle hare goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt indien sij eenige heeft.

Schepenen met rijpe deliberatie van rade overwogen hebbende alle 't gene ter materye dienende was ende heeft mogen moveren, prefererende gratie voor rigeur van justitie ende doende recht in den naem ende van wegen de hooge Overigheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt ende Westvrieslandt hebben d' voorsz. gevangen gebannen ende bannen deselve mits desen den tijt van drie jaren uyt de stede van Schoonhoven, den Landen van Belois, ende den Crimpenderwaert daer uyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn zonder middellertijt wederom daerinne te comen op peijne van aen den lijve gestraft te werden met confiscatie van alle hare goederen ten profijte van den hooge Overicheyt. Actum bij Regemortes, Walhoven, Steven Setevensz.¹ ende Rib, Schepenen den 18 juny 1622.²

gevangen den 13 juny ende
uytgegaen den 18 juny 1622 sijnde ses dagen.
Seyt geen goederen te hebben. Actum ut supra.

p. 159

Beroerende Thonis Cornelisz. geboren van Ceulen

Alsoo Thonis Cornelisz., geboren van Ceulen in de wandeling genaemt Crombeen de Baeck out ontrent 20en jaren jegenwoordich gevangen buyten pijnre ofte banden van ijsere bekent heeft gesont lichaems bij den lande te hebben gaen bedelen, ende luyden met fortse ende vele dreygementen gedwongen om hem te geven 't gene hij begeerde ende oock eenigen tijt geleeden in seeckere huysinge, daer een maeltijt was gecomen sijnde, alwaer hij gevangen om sijne groote moetwillige van den huysman in 't water werde gestooten heeft hij daer naer tot een weerwraecke met eenen Joost de Planckwever, Cornelis den Boer, ende noch een in de wandeling genaemt de Rotte Mossel op 't velt afgesneden de kennip van een burger deser stede meenende dat het de kennip was van den huysman die hem eenigen tijt te vooren om sijn onverdraechlijcke groote moetwillige in 't water gestooten hadde sijnde alle saecken van quade consequentie die in een lant van justitie niet en behooren getollereert maer anderen ten exemple gestraft te werden. Soo concludeerde Rutger Huygensz., Baillu van Schoonhoven ende den Landen van Belois, Eysscher in desen uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt ende Westvrieslandt dat hij gevangen gebracht soude worden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer gestraft te werden mette coorde datter de doot volcht met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft.

Schepenen geleth hebbende op den gevangens confessie ende de vordere circomstantien van dien doende recht hebben hem gevangen gecondemneert ende condemnieren den selven mits desen gebracht te werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende gebrantmerct te werden, ende hebben den selven voorts gebannen den tijt van thien jaren uyt Hollandt ende Westvrieslandt te vertrecken uyt deser stede binnens daechs sonneschijn ende binnen drie dagen uyt de voorsz. lande sonder middellertijt daer wederom inne te comen op pene van swaerder straffe ende verclaren alle sijne goederen voor geconfisceert ten proffijte van den hooge Overicheyt. Actum bij Cluyt, Regemortes, Walhoven ende Steven Stevensz., Schepenen den 24en augusti 1622.³

gevangen den 13 augusti
1622 ende uytgegaen den 24 augusti 1622 sijnde twaelff dagen
Verclaert geene goederen te hebben. Actum ut supra.

p. 160 Beroerende Griet Jans van Groeningen⁴

¹ Sic, Setevensz., lees: Stevensz.

² Zaterdag 18 juni 1622.

³ Woensdag 24 augustus 1622.

⁴ Identiek aan Grietge Jans, die in 1626 in Gouda veroordeeld zal worden? Zie hiervoor: SAMH, *Gouda, 0002.179*, fol. 25v-26, dd. 15 april 1626.

Alsoo Griet Jans geboren van Groeningen out ontrent 21 jaren jegenwoordich gevangen buyten pijnje ofte banden van ijsere bekent heeft gesont lichaems door den lande te hebben gaen bedelen ende voor hoere bij meer andere dieven geconverseert ende met d' selven [.ingegaen) heeft, levende van 't sweet van den huysluyden ende begerende aelmissen die door sulcken middelen de rechten armen uutrocken werden, alle contrarie den placcate jegens den loopers, bedelaers, vagabunden ende dieven geemaneert. Soo concludeerde Rutger Hugensz bailluw van Schoonhoven ende den Landen van Belois, Eysscher in desen uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckhey van Hollandt ende Westvrieslandt, dat de voorsz. gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende gebrantmerct te werden ende voorts gebannen den tijt van ses jaren uyt Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle haere goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt indien sij eenige heeft.

Schepenen geleth hebbende op des gevangens confessie ende 't gene vorder tot den saecke dienstich is geweest doende recht, hebben den voorsz. Griet Jans jegenwoordich gevangen gecondemneert ende condemneeren den selven mits desen gebracht te werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden ende hebben den selven voorts gebannen den tijt van ses jaren uyt Hollandt ende Westvrieslandt, te vertrecken uyt deser stede binnens daechs sonneschijn ende binnen drie dagen uyt de voorsz. landen sonder middellertijt daer wederom inne te comen op peijne van swaerder straffe ende verclaeren alle haere goederen voor geconfisceert ten proffijte van den hooge Overicheyt. Actum opten 24en augusti 1622.

gevangen den 18 augusti 1622
ende uytgegaen den 24 augusti 1622 sijnde seven dagen
ende heeft verclaert geene goederen te hebben.

p. 161

Beroerende Jan Jansz. van Munster ende
Willem Jansz. van Leyden

Alsoo Jan Jansz. van Munster out ontrent 25 jaren, ende Willem Jansz. geboren van Leyden out ontrent 18 jaren jegenwoordich gevangen hen vervordert hebben gesonts lichaems bij den lande gaen vagabunderen ende bedelen, levende van 't sweet van den huysluyden, versoeckende aelmissen die mitsdien den rechten armen werden onttrocken alles contrarie den placcate jegens soodanige vagabunden ende bedelaers gemaect. Soo concludeerde Rutger Huygensz., Baillu van Schoonhoven ende den Landen van Belois, Eysscher in desen uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckhey van Hollandt ende Westvrieslandt dat de voorsz. gevangens gebracht sullen werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden, ende voorts gebannen ten tijt van ses jaren uyt Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle hare goederen indien sij eenige hebben.

Schepenen geleth hebbende op de gevangens confessie doende recht, condemneeren den gevangens gebracht te werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer de Justitie van d' andere gevange aen te sien ende hebben d' selve voorts gebannen den tijt van ses jaren uyt den Landen van Belois, mitsgaders den Crimpenerwaert daer uyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder middellertijt daer wederom inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden ende verclaeren alle hare goederen voor geconfisceert ten profijte van den hooge Overicheyt. Actum ut supra.

De gevangens verclaren geene
goederen te hebben.

gevangen den 19 augusti 1622
uytgegaen den 24 der selver sijnde ses dagen.

p. 162

Alsoo Annetgen Jeuriaens van Breemen out ontrent 20 jaren ende Digna Pieters out ontrent 30 jaren geboren van Meldrop in Ditmaarsen¹ buyten peijne ofte banden van ijsere bekent hebben, gesonts lichaems bij den lande te gaen bedelen ende vagabonden levende van 't sweet van den huysluyden begerende aelmissen die mitsdien de rechten armen werden onttrocken, alles contrarie den placcate jegens den vagabunden ende bedelaers geemaneert. Soo concludeerde Rutger

¹ Meldorf, Sleeswijk-Holstein, Duitsland.

Huygensz., Baillu van Schoonhoven ende den Landen van Belois, Eysscher in desen in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt ende Westvrieslandt, dat de voorsz. gevangens gebracht sullen werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden ende voorts gebannen den tijt van ses jaren uyt Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle hare goederen indien sij eenige heeft.

Schepenen geleth hebbende op den gevangens confessie, doende recht, condemneeren de gevangens gebracht te werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen omme aldaer de Justitie van d' ander gevangens aen te sien hebben d' selve gevangens voort gebannen den tijt van ses jaren uyt Hollandt ende Westvrieslandt daer uyt te vertrecken binnen den tijt van drie dagen sonder middellertijt daer weder inne te commen op pene van aen den lijve gestraft te werden ende verclaren alle hare goederen voor geconfisceert ten proffijte van de hooge Overicheyt. Actum den 24 augusti 1622.

gevangen den 18 augusti 1622 ende uytgegaen den 24 augusti sijnde ses dagen
Verclaren geene goederen te hebben.

p. 163 Alsoo Pieter Pietersz. in de wandeling genaemt Strijck¹ out ontrent 22 jaren, jegenwoordich gevangen buyten peijne ofte banden van ijsere bekent heeft, ontrent Paesschen lestleden, tot Utrecht gegeeselt ende gebrantmerct te sijn geweest over seeckere huysbraecken bij hem noch eenige andere dieven gedaen, alle 't welcke wel behoorde gedient te hebben tot een exempel omme van sijn quaet leven te desisteren, doch heeft dien niet tegenstaende daerinne voorts gegaen ende met eene Stijn Jans, sijn bijsit sonder getrouwt te sijn vleyschelijck geconverseert ende met d' selve door 't lant gaen vagabonden ende bedelen verkeerende ende hantterende meer andere fameuse dieven ende lantloopers, alle 't welcke sake sijn van seer quade consequentie die in een landt van justitie niet en behooren getollereert maer anderen ten exemple gestraft te werden. Soo concludeerde Rutger Huygensz., Baillu van Schoonhoven ende den Landen van Belois, Eysscher in desen, uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt ende Westvrieslandt dat hij gevangen gebracht soude werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden ende voorts gebannen den tijt van twintich jaren uyt Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft.

Schepenen geleth hebbende op des gevangens confessie, prefererende niettemin gratie voor rigeur van justitie hebben hem gevangen gebannen ende bannen den selven mits desen den tijt van tien jaren uyt Hollandt ende Westvrieslandt te vertrecken uyt deser stede binnens daechs sonneschijn ende binnen den tijt van drie dagen uyt den voorsz. landen sonder middellertijt daer wederom inne te commen op peijne van aen den lijve gestraft te werden ende verclaren sijne goederen voor geconfisceert ten proffijte van den hooge Overicheyt. Actum opten 16en september 1622.²

gevangen den 18 augustus 1622 uytgegaen den 16 september sijnde 32 dagen.
Verclaren geene goederen te hebben.

p. 164 Alsoo Stijn Jans geboren van Tonnen in Ditmarsen³ out ontrent 21tich jaren jegenwoordich gevangen buyten peijne ofte banden van ijsere bekent heeft met eenen Pieter Pietersz. in de wandeling genaemt Strijckuyt, eenige jaren ongetrouwt sijnde geboeleert ende meest 't selve achter de lande geloopt te hebben, versoekende almissen die mitsdien den rechten armen ontrocken ende onthouden werden, verkeerende oock met meer andere dieven gelijk sij in july voorleden oock met eene Neel Teeuwen geweest is tot Lekkerkerck alwaer sij met eenen Dirck in de wandeling genaemt Eefgen, gestolen hadde verscheyden cleeren ende nieuwe goederen daer van sij gevangen met de voorn. Neel Teeuwen ende Eefgen tot Oudewater in den lombert door den uytdraechster hadde helpen vercoopen een grauwen rock, een Amsterdamsche huyc, alle 't welcke saecke sijn van seer quade consequentie die in een landt van justitie niet en behooren getollereert maer anderen ten exemple gestraft te werden. Soo concludeerde Rutger Huygensz., Baillu van Schoonhoven ende den Landen van Belois, Eysscher in desen uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt ende Westvrieslandt dat de voorsz. gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel

¹ Recidive, rond Pasen 1622 in Utrecht veroordeeld, geen Utrechts vonnis bekend.

² Vrijdag 16 september 1622.

³ Tönning, Sleeswijk-Holstein, Duitsland.

strengelijck gegeeselt te werden. Ende voorts gebannen den tijt van twintich jaren uyt Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle haere goederen indien sij eenige heeft.

Schepenen geleth hebbende op des gevangens confessie ende prefererende niettemin gratie voor rigeur van justitie hebben den voorsz. gevangen gebannen ende bannen mits desen den tijt van thien jaren uyt Hollandt ende Westvrieslandt, te vertrecken uyt deser stede binnens daechs sonneschijn ende binnen den tijt van drie dagen uyt den voorsz. landen sonder middellertijt daer wederom inne te commen op peijne van aen den livje gestraft te werden. Ende verclaren alle hare goederen voor geconfisceert ten proffijte van hooge Overicheyt. Actum den 16en september 1622.

Verclaren geene goederen te hebben beyde.

gevangen den 18den augusti 1622 ende uytgegaen den 16en september sijnde 30 dagen.

p. 165

Beroerende Isaack Jorisz. van Schevelingen, Frans Jeroensz. ende Abraham Abrahamsz. van Groeningen

Alsoo Isaack Jorisz. geboren van Schevelingen¹ oudt ontrent 23 jaren, Frans Jeroensz. geboren van Vollenhoven² oudt ontrent 20 jaren ende Abraham Abrahamsz. geboren van Groeningen³ out 19 jaren, buyten pijne ofte banden van ijsere bekent hebben gesonts lichaems door den lande te gaen vagabonderen, sich uytgevende voor heydenen ofte egiptenaren, ende levende also van 't sweet van den huysluyden. Alles contrarie den placcate bij den Edel Mogende Heeren Staten van Hollandt ende Westvrieslandt, opten 19en marty 1614 tegens soodanige egiptenaers, heydens ende lantloopers geemaneert. Ende specialike tegens 't 11en articul van dien. 't Welck oock bij placcate in den voorledene jare alhier is gerenoveert. Soo concludeerde Rutger Huygensz., Bailliuw van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, Eysscher in desen in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyd van Hollandt, dat de voorsz. gevangen gebracht sullen werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden ende voorts haer leven lang gebannen uyt Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle hare goederen indien sij eenige hebben.

Schepenen gelet hebbende op des gevangens confessie, ende prefererende gratie voor rigeur van justitie, hebben den voorsz. gevangens gebannen, ende bannen d' selven mits desen haer leven lang uyt Hollandt ende Westvrieslandt, te vertrecken uyt deser stede ende jurisdictie binnen dags sonneschijn, ende binnen drie dagen uyt den voorsz. lande, sonder weder daerinne te commen op peijne van openbaerlijck gegeeselt te werden, in conformite van 't placcaet, ende verclaren alle hare goederen voor geconfisceert ten proffijte van de hooge Overicheyt. Actum den 12en october 1622.⁴

gevangen den 2en october ende uytgegaen den 12en sijnde elff dagen ende verclarende den gevangens geen goederen te hebben. Actum ut supra.

p. 166

Beroerende Trijn Pouwels in de wandeling genaemt de Kermispop van Middelburch

Alsoo Trijn Pouwels in de wandeling genaemt de Kermispop geboren van Middelburch⁵ oudt ontrent 20 jaren, tegenwoordich gevangen, buyten pijne ofte banden van ijsere bekent heeft, ontrent een jaer geleden om verscheyden dieverijen tot Dordrecht gegeeselt, gebrantmerckt ende haer leven lang gebannen te zijn geweest uyt Hollandt ende Westvrieslandt, met Jan Boshooft als doen haer bijsit, 't welcke haer wel hadde behooren gedient te hebben tot een exempelp omme van haer quaet leven te desisteren. Soo heeft zij echter boven 't voorsz. bannissement hier te lande blijvende, haer selven wederom begeven bij verscheyden fameuse dieven ende lantloopers, ende langx den lande gaen bedelen, sijnde saken van zeer quade consequentie, die in een land van justitie niet en behooren getollereert, maer andere te exemple gestraft te werden. Soo concludeerde Rutger Huygensz., Bailliuw van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, Eysscher in desen, in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyd van Hollandt, dat d' voorsz. gevangens gebracht zoude werden ter plaetse daer men gewoonlijck is

¹ Scheveningen, gem. 's-Gravenhage, prov. Zuid-Holland.

² Vollenhoven, gem. Steenwijkerland, prov. Overijssel.

³ Groningen, prov. Groningen.

⁴ Woensdag 12 oktober 1622.

⁵ Middelburg (ZH) behorende tot de gemeenten Reeuwijk, Boskoop en Waddinxveen.

justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden, ende andermael gebannen haer leven lang uyt Hollandt ende Westvrieslant, met confiscatie van alle hare goederen indien zij eenige heeft.

Schepenen gelet hebbende op des gevangens confessie, ende prefererende gratie voor rigeur van justitie, hebben den voorsz. gevangen gecondemneert, ende condemneren deselve mits dese gebracht te werden op de Vrouwepoort, ende aldaer wel strengelijcke gegeeselt te werden, ende hebben haer gevangen voorts noch andermael gebannen uyt Hollandt ende Westvrieslandt, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn, sonder wederomme binnen den voorsz. lande te comen op pene van swaerder straffe, ende verclaren alle hare goederen voor geconfisqueert ten proffijte van de hooge Overigheyt. Actum bij Grip, Regemortes, Walhoven, ende Laeckervelt, den 12en october 1622.

De gevangen vercleart geene goederen te hebben. Actum ut supra.
gevangen den 2en october ende uytgegaen den 12en sijnde elff dagen.

p. 167 Alsoo Michiel Pierremans gebooren van Ste. Peeters Leeuwen ontrent Brusel¹ out ontrent 25 jaren sijnde een olijslager van sijn ambacht buyten pijnre oft banden van ijseren bekent heeft ontrent anderhalff jaer geleden diende onder cappiteyn Vliere, garnisoen houdende tot Dansburch ontrent Antwerpen, uyt deselve compaignie sonder paspoort gelooopen ende hier te lande gecommen te sijn, hebbende voorts gesonts lichaems door den lande gaen bedelen levende van 't sweet van de huysluyden tot dat hij daer naer hem in dienste hadde begeven tot Dordrecht op eenige schepen onder cappiteyn Jan van Elteren welcke soldaten daerna door ordre van de Heeren Staten wederom afgedanct sijnde hadde hij gevangen hem vervoucht binnen Campen, ende aldaer wederom dienst genomen onder cappiteyn Yttersom dienende bij den Prince van Mansvelt ende eenige weecken daerbij geweest sijnde was hij met eenen Jan Leendertsz. medegevangen uyt d' voorsz. compaignie gelooopen ende andermael binnen Campen gecomen sijnde, hadde hij gevangen voor de tweede mael willen dienst nemen des verstaende dat het d' selven cappiteyn was daer onder hij voorgaende reyse dienst genomen hadde, en dat sulcx sijn persoon soude bekent sijn, hadde hij gevangen daeromme 't selve nagelaten. Alle welcke saecke sijn van zeer quade consequentie die in een lant van justitie niet en behooren getolereert maer anderen ten exemple gestraft te werden. Soo concludeerde Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Lande van Bloys uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt ende Westvrieslandt dat d' voorsz. gevange gebracht sal worden plaetse² daer men gewoonelijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts gebannen te worden den tijt van 10 jaeren uyt Hollandt Westvrieslandt met confiscatie van alle sijn goederen indien hij eenige heeft.

Schepenen gelet hebbende op des gevangens confessie ende prefererende niettemin voor rigeur van justitie³ hebben den voorsz. gevangen gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van ses jaren uyt Hollandt ende Westvrieslandt te vertrecken uyt deser stede binnens daechs sonneschijn, ende binnen drie dagen uyt den voorsz. landen sonder daer weder inne te comen op peijne van aen den lijve gestraft te werden ende verclaren alle sijnen goederen voor geconfisqueert ten proffijte van de hooge Overicheyt. Actum bij Schepenen den 22en marty 1623.⁴

Verclaren geen goederen te hebben.
gevangen den 6en marty 1623
sijnde 17 dagen.

p. 168 Alsoo Jan Leendertsz. gebooren van Maestricht out ontrent 20 jaren sijnde een lindeweaver van sijn ambacht jegenwoordich gevangen buyten pijnre ofte banden van ijseren bekent heeft den tijt van drie jaeren geleden dienende onder den marquys Spinola uyt sijne compaignie gelooopen ende hier ten lande gecomen te sijn, hebbende den meeste tijt van de voorsz. drie jaeren bij den landen gaen bedelen levende van 't sweet van de huysluyden, tot dat hij eyntelijck eenige maenden geleden gecomen sijnde tot Campen aldaer dienst genomen heeft onder cappiteyn Yttersom dienen onder⁵

¹ St-Pieters-Leeuw, prov. Vlaams-Brabant, België.

² Sic. worden plaetse, lees: worden ter plaetse.

³ Sic. prefererende niettemin voor rigeur van justitie, lees: prefererende niettemin gratie voor rigeur van justitie.

⁴ Woensdag 22 maart 1623.

⁵ Sic, dienen onder, lees: dienende onder.

den Prince van Mansvelt uyt welke campagne hij naer eenige weecken weder is geloopt met eenen Michiel Pierremans, medegevangen, hebbende t' sedert wederom gaen bedelen alle 't welke saecke sijn van zeer quade consequentie die in een lant van justitie niet en behooren getolereert maer anderen ten exemple gestraft te werden. Soo concludeerde Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Belois, uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollandt ende Westvrieslandt dat d' voorsz. gevangen gebracht sal worden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts gebannen den tijt van 10 jaeren uyt Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft.

Schepenen geleth hebbende op des gevangens confessie ende prefererende niettemin gratie voor rigeur van justitie hebben den voorsz. gevangen gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van drie jaeren uyt Hollandt ende Westvrieslandt te vertreeck¹ uyt deser stede binnen daechs sonneschijn ende binnen drie dagen uyt den voorsz. landen sonder middellertijt daer wederom inne te comen op peijne van aen den lijve gestraft te werden ende verclaren alle sijne goederen voor geconfisqueert ten proffijte van de hooge Overigheyt ende Graeffelijckheit. Actum op den 22en marty 1623.

Verclaert geen
goederen te hebben.
gevangen den 6en marty 1623
17 dagen.

p. 169

Rechtdach gehouden op den 8en mey 1623²
present Schepenen omnes dempto Houtegem

Rutger Huygensz., Bailliu van
Schoonhoven ende Landen van Belois,
nomine offitio Eysscher in 't cas
delijck contra
Maerten Joostenz. van Duyven gedaegde in persoon
eysch ende versouck doen

D' Eysscher alvorens eysch te doen versochte dat den gedaegde op seeckere articulen gecondemneert sal worden pertinente verclaeringe te doen bij eede.
Den gedaegde seyde gedaechvaert te wesen om eysch te doen hooren ende verclaert mitsdien 't versoeck bij impertinentie ende versocht alnoch eysch aen te hooren ofte anders comparuit³.
D' Eysscher persisteert bij sijn versoeck.

Schepenen ordonneeren d' Eysscher onvermindert sijn versoeck eysch te doen ten naesten.

p. 169⁴

Idem Eysscher contra
Aryen Taets gedaegde in persoon eysch ende versouck
te doen

D' Eysscher versochte ut supra.
Overmeer van wegen de gedaegde.
[Al voren] protesteren van inurien concludeert tot niet ontfanckelijck in 't versoeck ende versochte eysch te hooren.

Schepenen ut supra.

p. 169

Idem Eysscher
contra
Roelff Jochumsz. gedaegde in persoon eysch ende
versouck doen

¹ Sic, te vertreeck, lees: te vertreecken.

² Maandag 8 mei 1623.

³ GTB. Comparuit; Officiële verklaring van het gerecht dat men voor de rechtbank is verschenen. Deze wordt bijvoorbeeld gegeven als de tegenpartij niet is komen opdagen.

⁴ Akte slecht leesbaar.

D' Eysscher versochte ut supra.
Den gedaegde ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 170

Idem Eysscher
contra
Jan Gerritsz. Croevert gedaegde in
persoon eysch ende versouck doen

D' Eysscher versochte ut supra.
Den gedaegde ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 170

Idem Eysscher
contra
Crijn Taets gedaegde ut supra.

D' Eysscher ut supra.
Den gedaegde als in de reeds voorgaende ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 170

Idem Eysscher
contra
Aelbert Aertsz. Swart, gedaegde ut supra.

Ad [...] bij [par..].

Schepenen ut supra.

p. 170

Idem Eysscher
contra
Hendrick Maertensz. de Graeff gedaegde ut supra.

Ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 171

Idem Eysscher
contra
Cornelis Leenderts de Bruyn gedaegde ut supra.

D' Eysscher versochte ut supra.
Bulcq met den gedaegdens vader present seyde sijn soon voor de citatie voorsz. is vertrocken te sijn versochte mits desen dat de saecke sal werden gestateert tot sijn [cautie].
Eyscher ut supra.

Schepenen [ ]

p. 171

Idem Eysscher
contra
Anthonis Cornelisz. Moll gedaegde ut supra.

D' Eysscher versocht ut supra.
Overmeer ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 171

Idem Eysscher
contra
Jan Cornelis Everts gedaegde ut supra.

D' Eysscher versochte ut supra.
Den gedaegde is te vreden de verclaringe te doen.

In state bij Schepenen.

p. 172

**Rechtdach gehouden op den 15en mey
1623¹**

Rutger Huygensz., Baillu van
Schoonhoven ende den Landen van Belois,
nomine officio Eysscher in 't cas van delict
contra
Adriaen Taets gedaegde in persoon e.d.

D' Eysscher concludeert, presenteert in scriptis, concludeert als in 't eynde van dien.
Overmeer metten gedaegde in persoon present versochte copy uyt den eysch mette verificatie
daertoe diendende ende dach om t' antwoorden.
D' Eysscher dach tegens 't versoeck van de verificatie.

p. 172

Idem Eysscher
contra
Maerten Joostenz. van Duyven gedaegde in persoon eysch doen

D' Eysscher ut supra.
Bulcq ut supra.

p. 172

Idem Eysscher
contra
Roelof Jochumsz. gedaegde in persoon eysch doen

D' Eysscher ut supra.
Overmeer ut supra.

p. 172

Idem Eysscher
contra
Jan Gerritsz. Groever gedaegde in persoon eysch doen

D' Eysscher ut supra.
Overmeer ut supra.

p. 173

Idem Eysscher
contra
Adriaen Taets gedaegde in persoon eysch doen

---

¹ Maandag 15 mei 1623.

D' Eysscher ut supra.
Overmeer ut supra.

p. 173

Idem Eysscher
contra
Aelbert Aertsz. Swart gedaegde in persoon eysch doen

D' Eysscher ut supra.
Overmeer ut supra.

p. 173

Idem Eysscher
contra
Hendrick Maertensz. de Graeff gedaegde in persoon
eysch doen

D' Eysscher ut supra.
Bulcq ut supra.

p. 173

Idem Eysscher
contra
Anthony Cornelisz. Moll gedaegde in persoon
eysch doen

D' Eysscher ut supra.
Overmeer ut supra.

p. 174

Idem

In de saecke hangende voor den Gerechte der stad van Schoonhoven tusschen Wigbolt de Wael, gewesene Baelu der voorsz. stede Eysscher is cas van delicte ter eenre op ende jegens Pieter Cornelisz. Cuyp gedaegde in persoon ter andere sijde. Die van den Gerechte gesien ende gevisiteert de stucken ende munimenten bij partijen respective overgeleyt ende op alle wel ende rijpelijck geleth hebbende doende recht condemneren den gedaegde in een amende van 36tich ponden ter 40 groten 't pont mitsgaders in de costen, ontseggen d' Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie op den gedaegde gedaen ende genomen. Actum bij Regemortes, Walhoven, Houtegem, Oudenburch, Blocklant ende Laeckervelt, Schepenen den 15en mey 1623.

Den gedaegde onvermindert sijn gedane versoeck hem bij appointment van den Heeren ontseyt dienende van antwoordt ende protesterende alsoch van injurien, seyt de feyten in den eysch van den Eysscher gepreseert¹ na ontkenning ende dat deselve den rechten genoeg sijnde nemmermeer en sullen worden geverfieert, concludeert voorsz. tot niet ontfanckelijck ende dat hij van den eysch ende conclusie bij d' Eysscher op hem gedaen ende genomen sal worden geabsolveert makende in cas van proces eysch van costen, versoeckende mits de saecke is geraect in feyten copye van de verificatien tot lasten van den gedaegde bij den Eysscher na proceduren, ende alsdan dach om te reprocheren.
D' Eysscher persisteert voor replyck als bij eysch ende dat de versochte copyen hem al reeds sijn ontseyt ende daeromme niet connen volgen.
Den gedaegde voor duplyck.

Schepenen verstaan dat op dit versoeck alreeds gedisponeert is, ordineren deselve partijen haere stucken ende bescheyden soodanige als sij hebben over te leggen, ende de saecke in sukcx te verhalen indien hen goetdunckt, omme voorts daerinne bij uyterlijcke sententeren ofte andersints gedisponeert te worden sulcx na bevonden sal wesen te behoren. Actum ut supra.

Den gedaegde consenteert hem appellant an den Hove van Hollant versoeckende daer van acte.

¹ Sic, gepreseert, lees: gepresenteert ?

p. 175**Rechtdach gehouden opten 19en mey 1623¹**

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven
 ende den Landen van Beloys, nomine officio
 Eysscher contra
 Aryen Taets gedaegde in persoon t' ant
 woorden

Bulcq, van wegen den gedaegde versochte appointement op sijn voorgaende versoeck van den verificatien.

Goethart tot niet ontfanckelijck in 't versoeck ende dat den gedaegde gecondemneert sal worden staende vierschaer ten zulx t' antwoorden.

Schepenen alsoo de straetschenderije den gedaegde ten lasten geleyt is geschiet na besetten wacht, ontseggen den selve sijnen versoeck van den verificatien, ende condemneren den [selve] staende vierschaer ten zulx t' antwoorden.

p. 175

Idem Eysscher
 contra
 Meerten Joosten van Duyven gedaegde in
 persoon t' antwoorden

Bulcq ut supra.
 Goethart ut supra.

Schepenen alsoo ut supra.

Den gedaegde concludeert als in de bovengenoemde sake.
 Eyscher persiteert voor replyck ende dat den selve versochte copy hem alweder sijn ontseyt ende daerinne connen volgen.
 Den gedaegde voor duplyck.

Schepenen ut supra.

Den gedaegde consenteert hem appellant bij Hove van Hollandt versoeckende daer van acte.

p. 175

Idem Eysscher
 contra
 Roelof Jochumsz. gedaegde in persoon
 t' antwoorden

D' Eysscher versocht voorts bij antwoord met admissie om te mogen dienen van intendit.

Schepenen alsoo den gedaegde in persoon niet en is gecompareert verstecken den selven van antwoord ende admitteren den Eysscher in den voorsz. intendit.

p. 175

Idem Eysscher
 contra
 Jan Gerritsz. Croevert gedaegde in
 persoon t' antwoorden

D' Eysscher versocht ut supra.

Schepenen ut supra.

---

¹ Vrijdag 19 mei 1623.

p. 176

Idem Eysscher
 contra
 Aryen Taets gedaegde in persoon t' antwoorden

D' Eysscher versocht [vers.] bij antwoort met admissie om te mogen dienen van intendit.

Schepenen ut supra.

p. 176

Idem Eysscher
 contra
 Aelbert Aertsz. Swart gedaegde in
 persoon t' antwoorden

D' Eysscher versocht ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 176

Idem Eysscher
 contra
 Hendrick Maertensz. de Graeff
 gedaegde in persoon t' antwoorden

Bulcq seyt alsnoch geen copye becomen te hebben van d' Eysscher versoeckende niettemin
 appointement op 't voorengaende versoeck.
 Goethart versochte versteck van antwoorde.

Schepenen ontseggen den gedaegde de versochte copie van den verificatien ende ordonneren den
 selven staende vierschaer t' antwoorden.

p. 176

Idem Eysscher
 contra
 Anthonis Cornelisz. Moll gedaegde in
 persoon t' antwoorden

D' Eysscher voirs. versocht ut supra.

Schepenen voirs. ut supra.

p. 177

Rechtdach gehouden opten 29en mey 1623¹

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven
 ende den Landen van Belois, razione offitii Eysscher
 contra
 Aryen Taets gedaegde in persoon sententie te
 begeeren

D' Eysscher versochte sententie.

Den gedaegde ingevalle den Heeren Schepenen souden verstaen dat in desen jegens den
 ordonnantie van de justitie de plano ende sonder forme van den selve ordonnantie namentelijck
 sonder [.ers..elinge] bij stucken geproduceert ende gesententieert te moeten worden, persisteert
 van nullit.

D' Eysscher debatteert 't voorsz. bij impertinentie ende versochte sententie.

Schepenen verstaen de [.e...ge...] protestatie te wesen impertinent alsoo sijlyuden hem sullen
 reguleren, soo in d' instructie als na het edict bij den vroetschap geresolveert ende door ordre van
 deselve gepubliceert.

---

¹ Maandag 29 mei 1623.

p. 177 Idem Eysscher
contra
Maerten Joostenz. van Duyven gedaegde in persoon
sententie te begeren

D' Eysscher versochte sententie.

p. 177 Idem Eysscher
contra
Roelof Jochums gedaegde in persoon die van antwoord
is versteecken te dienen van intendit ende
sententie te begeren

Den gedaegde purgeert versteck van antwoord.
Antwoordt als in den voorgaende notulen opten 19en mey in de sake van Aryen Taets gehouden.

p. 177 Idem Eysscher
contra
Jan Gerritsz. Croevert gedaegde in persoon
die van antwoord is versteecken, te
dienen van intendit ende sententie te begeren

Den gedaegde purgeert ut supra.
Antwoordt ut supra.

p. 178 Idem Eysscher
contra
Arien Taets gedaegde in persoon te dienen van intendit ende sententie te
begeren

Ut supra.

p. 178 Idem Eysscher
contra
Aelbert Aertsz. Swart gedaegde in persoon te
dienen van intendit ende sententie te begeren

Ut supra.

p. 178 Idem Eysscher
contra
Anthonis Cornelisz. Moll gedaegde in persoon die
van antwoord is verstecken te dienen
van intendit ende sententie te begeren

Ut supra.

p. 178 Idem Eysscher
contra
Hendrick Maertensz. de Graeff
gedaegde in persoon t' antwoorden

Den gedaegde ontkennende bij expresse eenige staetschenderije ofte de middelen in de eysch aengetogen begaen te hebben, concludeert bij d' voorsz. ende ander middelen des noots sijnde in [...] deduceert tot niet ontfanckelijck ende absolutie cum expensis, protesterende niettemin van injurien.

D' Eysscher persisteert voor repyck.

Bulcq dach om te [duplyceren].

p. 179

Rechtdach gehouden opten 29en mey 1623¹

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven
ende den Landen van Beloys, ratione officii Eysscher
contra

Tanneken Nauwincx jegenwoordich
ten versoecke van den Eysscher gedetineerde in de herberge
van 't Veer versoeck doen

D' Eysscher alvorens eysch te doen concludeerde ten fyne sij gedetineerde gecondemneert sal worden pertinente verclaringe te doen nopende het maecken schrijven ende divulgeren² van seeckeren pasquillen³ in hare schole gevonden beginnende die hebben gegeven een goet exempel ende waervan sij bekent het eerste woort geschreven te hebben, op alle soodanige punten ende articulen als haer gedetineerden dien aengaende bij den Eysscher voorgehouden sal worden. Ende voorts te gaen ende blijven in hechtenisse tot en wijlen sij gedetineerde volgens d' Eysscher 's last van den Heeren Gecommitteerde Raden rondelijck ende oprechtelijck in goeder conscientie d' voorsz. verclaringe sal hebben gedaen. Hier op alvoren recht versoeckende.

De gedetineerde seyde alreeds gerespondeert te hebben ende dat sij niet en weet [...] vorder te responderen ende versochte mitsdien eysch ofte comparuit ten minste dat de gedetineerde sal worden ontslagen onder hanttastinge van t' allen tijden weder in persoon te compareren ofte onder soodanige cautie als 't Schepenen goetvinden.

D' Eysscher persisteert bij sijne vorige versoeck daerbij vougende dat de versoucken bij de gedetineerde gedaen niet volcomelijck ende na waerheyt gedaen sijn.

De gedaegde persiteert voor duplyck.

Schepenen, alvorens in desen sal worden eysch gedaen, ordonneren den gedetineerde te doen pertinente verclaringe op soodanige poincten ende articulen, als haer bij den Eysscher voorgehouden sijn geweest ofte noch voorgehouden soude mogen worden, belangende het divulgeren of schrijven van de pasquillen in 't versoeck geroert ende voort te gaen ende blijven in hechtenisse ter tijt ende wijlen sij gedetineerde rondelijck ende oprechtelijck haere verclaringe daer op sal hebben gedaen. Actum bij Schepenen omnes.

p. 180

Alsoo Maerten Janssen geboren van Haerlingen in Vrieslandt⁴ out ontrent 22 jaren sijnde een straetmaecker van sij ambacht⁵ soo hij seyt jegenwoordich gevangen, buyten pijnre ofte banden van ijsere bekent heeft gesonts lichaems bij den landen te hebben gaen bedelen levende van 't sweet van den lantluyden bedrijvende ondertusschen verscheyden fortse ende moetwille, gelijk hij onlanx oock noch vechtenderhandt is geweest met eenige andere loopers daer van hij sommige seer gequetst ende alsdoen selver seven quetsuren aen sijn lichaem gecregen heeft, alle 't welke saecken sij van seer quade consequentie die in een landt van justitie niet en behooren getolereert te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, dat hij gevangen gebracht sal worden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden, ende voorts gebannen ten tijt van thien jaeren uyt de Lande van Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft.

Schepenen prefererende gratie voor rigeur van justitie hebben den voorsz. gevangen gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van drie jaeren uyt de stede van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, mitsgaders Crimpenderweert sonder middellertijt daer wederom inne te

¹ Maandag 29 mei 1623.

² *GTB*. Divulgeerer; Ruchtbaar maken, bekend maken.

³ *Ibidem*. Pasquille, paskwil; Schimpdicht, schotschrift, of beledigende spotternij in woord of beeld.

⁴ Harlingen, prov. Friesland.

⁵ Sic, van sij ambacht, lees: van sijn ambacht.

commen op pene van aen den lijve gestraft te werden met confiscatie van alle sijne goederen ten profijte van de hooge Overicheyt. Actum opten 3en juny 1623.¹

Verclaert geen goederen
te hebben.
gevangen den 18den mey 1623 uytgegaen
den 3en juny sijnde 17 dagen.

p. 181

Rechtdacht gehouden op den 9en juny 1623²

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven
ende den Landen van Beloys, nomine officio
Eysscher contra
Cornelis Gerritsz. de Bruyn gedaegde eysch doen

In state

p. 181

Idem Eysscher
contra
Roeloff Jochumsz. gedaegde ut supra. t' antwoorden

In state.

p. 181

Idem Eysscher
contra
Jan Gerritsz. Croevert gedaegde t' antwoorden

In state.

p. 182

In der saecke hangende voor den Gerechte der stede van Schoonhoven tusschen Rutger Huygensz., Bailliu der selver stede ende den Landen van Belois, nomine officii Eysscher in cas van delict ter eenre op ende jegens Adriaen Taets gedaegde in persoon andere zijde. Die van den Gerechten partijen gehoord ende rijpelijk gelet hebbende op alle 't geene ter materye diendende was ende heeft mogen moveren doende recht condemneren den gedaegde in een amende van 't sestich ponden te 40tich grooten 't pont mitsgaders in de costen tot tauxatie van Die van den voorsz. Gerecht ontseggende d' Eysscher sijnen voorderen eysch ende conclusie. Actum bij Batista van Regemort, Jacob van Walhoven Sybrants, Arnoud van Houtegem, Jan Volkertsz. Oudenburch, Cornelis Henricxz. Blocklandt ende Steven Stevensz. Laeckervelt, Schepenen ende gepronuncheert den 9 juny 1600 drie ende twintich.

p. 182

In der saecke hangende voor den Gerechte der stede van Schoonhoven tusschen Rutger Huygensz., Bailliu der selver stede ende den Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas van delict ter eenre op ende jegens Maerten Joosten van Duyven gedaegde in persoon andere zijde. Die van den Gerechten partijen gehoord ende rijpelijk gelet hebbende op alle 't geene ter materye diendende was ende heeft mogen moveren doende recht, condemneren den gedaegde in een amende van 't negentich ponden te 40 grooten 't pont mitsgaders in de costen tot tauxatie van Die van den voorsz. Gerechte ontseggende d' Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Batista van Regemort, Jacob van Walhoven Sybrants, Arend van Houtegem, Jan Volkersen Oudenburch, Cornelis Henricxz. Blocklandt ende Steven Stevensz. Laeckervelt, Schepenen ende gepronuncieert den 9 juny 1623.

¹ Zaterdag 3 juni 1623.

² Vrijdag 9 juni 1623.

p. 183**Rechtdach gehouden opten 16en juny 1623¹**

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven
 ende den Landen van Beloy² nomine offitii
 Eysscher contra
 Roeloff Jochumsz. gedaegde sententie te replyceren

D' Eysscher persisteert voor replyck als bij eysch.
 Den gedaegde voor duplyck ende neemt disposityf in feyten.

p. 183

Idem Eysscher
 contra
 Jan Gerritsz. Croevert gedaegde
 sententie te replyceren

D' Eysscher persisteert voor replyck als bij eysch.
 Den gedaegde voor duplyck ende neemt disposityf in feyten.

p. 183

Idem Eysscher
 contra
 Aelbert Aertsz. Swart gedaegde
 sententie te replyceren

D' Eysscher persisteert voor replyck als bij eysch.
 Den gedaegde voor duplyck ende neemt disposityf in feyten.

p. 183

Idem Eysscher
 contra
 Hendrick Meertensz. de Graeff
 gedaegde, sententie te
 duplyceren

Bulcq persisteert voor duplyck ende neemt disposityf in feyten.

p. 184

Idem Eysscher
 contra
 Anthony Mol gedaegde, sententie te
 replyceren.

D' Eysscher persisteert voor replyck.
 Den gedaegde voor duplyck ende neemt disposityf in feyten.

p. 184

Idem Eysscher
 contra
 Cornelis Gerritsz. de Bruyn gedaegde
 eysch doen

D' Eysscher concludeert prout in scriptis³.
 Bulcq 't acht

p. 184**Rechtdach gehouden opten 24en juny 1623⁴**

---

¹ Vrijdag 16 juni 1623.

² Sic, Beloy, lees: Beloys.

³ Prout in scriptis; als in geschrifte.

⁴ Zaterdag 24 juni 1623.

present, Regemortes, Houtegem, Oudenburch, Blocklandt ende [...]¹

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoen
hoven ende den Landen van Beloys, nomine
offiti Eysscher

contra

Jan Gerritsz. Croevert, gedaegde
sententie te begeeren

In state t' acht dagen.

p. 184

Idem Eysscher

contra

Roelof Jochumsz. gedaegde ut supra.

In state t' acht dagen.

p. 185

Idem Eysscher

contra

Aelbert Aertsz. Swart gedaegde sententie
te begeeren

Partijen versochten sententie.

Schepenen partijen gehoord ende rijpelijk gelet hebbende op alle 't geene bij partijen ten
wedersijden is overgeleyt doende recht condemneren den gedaegde in een amende van achtien
guldens mitsgaders in de kosten. Actum opten 24en july 1623.²

Ontseggen d' Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie.

p. 185

Idem Eysscher

contra

Hendrick Maertensz. de Graeff gedaegde
als vooren

Gedaegde versochte dach ten naesten om naeder bewijs te recouveren³.

p. 185

Idem Eysscher

contra

Anthony Mol gedaegde als boven

Partijen versochten sententie.

Schepenen partijen gehoord ende rijpelijk gelet hebbende op alle 't geene bij partijen ten
wedersijden is overgeleyt doende recht condemneren den gedaegde in een amende van achtien
guldens mitsgaders in de kosten, ontseggen d' Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie.
Actum ut supra.

p. 185

Idem Eysscher

contra

Cornelis Gerritsz. de Bruyn gedaegde t' antwoorden

Den gedaegde dient van antwoordt in geschriften.

¹ Waarschijnlijk Jacob van Walhoven Sybrantsz.

² Maandag 24 juli 1623.

³ *GTB*. Recouvreeren; Krijgen, verkrijgen, inwinnen, bemachtigen.

Eyscher copy ende dach.

p. 186 Blanco

p. 187 Alsoo Pieter Pietersz. Strijckuyt geboren van Delft¹ out ontrent 23 jaeren jegenwoordich gevangen ontrent anderhalff jaer geleden tot Utrecht gegeeselt ende gebrantmerckt es geweest om seeckere huysbraecken met eenige andere sijne complicen gepleecht, dat mede hij gevangen opten 16en september lestleden, bij Schepenen deser stede om sijn quaet leven ende comportementen, den tijt van thien jaeren uyt Hollandt ende Westvrieslandt is gebannen geweest, ende al hoewel hem 't selve wel hadde behooren te dienen tot een exemple. Soo heeft hij echter in sijn quaet leven ende comportementen voorts gegaen, gelijk hij buyten peijne ofte banden van ijsere bekent heeft dat hij tegens 't voorsz. bannissement hem onthouden hebbende vijff ofte ses wecken in 't eylant van Flacque ende op de frontieren van Zeelandt daer naer hem wederom heeft begeven binnen Haerlem ende Amsterdam daer hij seyt hem geneert te hebben met bedelen, waer van daer hij gevangen wederom is gecomen in den Landen van Beloys, ende Crimpenderwert, vercerende bij meerdere fameuse dieven ende vagebonden alwaer hij mede bij den lande heeft gaen bedelen soo hij seyt bij hem hebbende een halff pieck ende noch een haecxken daer mede hij seyt de boomen van de stoeppen in de venen over te haelen. Dat mede hij gevangen in 't voorjaer met eene Stijn Jans sijn bijsit in Bercoude² de cleeren van de bleyck heeft helpen steelen welke linde hem naderhandt bij de huysluyden wederom werden ontjaecht, gelijk hij mede nu onlanx aen twee huysen staende in den Achterbroeck³ de glaesen heeft ingesmeten. Alle 't welke saecke sijn van seer quade consequentie die in een landt van justitie niet en behooren getollereert maer anderen ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyd van Hollant ende Westvrieslandt dat hij gevangen gebracht soude worden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer gestraft te worden metter coorde datter de doot nae volcht met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft.

Schepenen geleth hebbende op des gevangens confessie ende op 't gene hen vorder bekent ende geblecken is, doende recht in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyd van Hollant ende Westvrieslandt, hebben hem gevangen gecondemneert ende condemnieren den selven mits desen gebracht te werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende gebrantmerckt te werden ende hebben hem voorts gebannen

p. 188 sijn leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant, daeruyt te vertrecken binnen drie dagen sonder middellertijt daer wederom inne te comen op peijne van gestraft te werden mette coorde datter de doot na volcht ende verclarende sijne goederen te sijn geconfisqueert ten profijit van de hooge Overicheyt Graeffelijck⁴ indien hij eenige heeft. Actum opten 16en augusty 1600 drie ende twintich⁵, present Walhoven, Houtegem, Oudenburch, Blocklandt ende Laeckervelt, Schepenen.

Den gevangen verclaert
geene goederen te hebben.
gevangen den 29en
juny 1623 ende uytgegaen
den 16en augusti sijnde
49 dagen ende soolange
geseten om dat de voorsz. van verscheyden
huysbraecken wordt beschuldicht,
daerop den officier moste
informereren. Actum ut supra.

p. 188

Beroerende Gilles Gorisz.
geboren van Rotterdam

¹ Eerder in Utrecht en Schoonhoven veroordeeld, geen Utrechts vonnis bekend, voor Schoonhoven zie: SAMH, *Schoonhoven*, 1058.83, p. 163, dd. 16 september 1622. Hier wordt zijn naam vermeld als: Pieter Pietersz. in de wandeling genaemt Strijck

² Berkenwoude, gem. Krimpenerwaard, prov. Zuid-Holland.

³ Achterbroek (buurtschap tussen Ouderkerk en Vlist.), gem. Krimpenerwaard, prov. Zuid-Holland.

⁴ Sic, Graeffelijck, lees: Graeffelijckheyd.

⁵ Woensdag 16 augustus 1623.

Alsoo Gilles Gorisz. geboren van Rotterdam sijnde een linneweaver van sijn ambacht out ontrent 20 jaeren buyten peijne ofte banden van ijsere bekent heeft, gesonts lichaems bij den lande te hebben gaen bedelen levende van 't sweet van den huysluyden, begerende aelmissen, die mitsdien den rechten armen werden ontrocken alles contrarierende den placcaete jegens de vagebonden ende bedelaers gemaneert. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, Eysscher in desen in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyte van Hollant ende Westvrieslandt dat d' voorsz. gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden ende voorts gebannen den tijt van thien jaeren uut Hollant ende Westvrieslandt met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den officier mitsgaders des gedaegdens confessie ende prefererende graetie voor rigeur van justitie hebben den voorsz. gevangen gebannen ende bannen den selven mits desen den tijt van twee jaeren uyt de stede van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, ende den Crimpenerwaert, daer uyt te vertrecken binnen daechs sonneschijn sonder middellertijt daer weder inne te comen op peijne van aen den lijve gestraft te werden, met confiscatie van alle sijne goederen. Actum opten 8en july 1600 drie ende twintich.¹

Den gevangen verclaert
geene goederen te hebben.
gevangen den 29en juny 1623,
sijnde 10 dagen.

p. 189

**Rechtdach gehouden opten 11en
september 1623² present Schepenen omnes**

Rutger Huygensz., Bailliu van
Schoonhoven ratione offitii Eysscher in
cas van delict
contra
Ernst van Elgeren brouwer
gedaegde in persoon eysch doen

D' Eysscher dient van eysch in geschrifte ende concludeert als in 't eynde van den selve.
De gedaegde in persoon Pieter Cornelis Wiggertsz ende Andries Aertsz. versoecken copye uyt den eysch ende dach om t' antwoorden ofte 't excipieren³.
D' Eysscher accordeert.

p. 189

Idem Eysscher
contra
Lyntgen Isaacx gedaegde ut supra.

p. 189

Idem Eysscher
contra
Jan Joppen Vermeul olislager gedaegde ut supra.

p. 189

Idem Eysscher
contra
Thomas de Leeu olislager gedaegde ut supra.

p. 189

Idem Eysscher
contra
Lucas Roeloffsz olislager gedaegde ut supra.

¹ Zaterdag 8 juli 1623.

² Maandag 11 september 1623.

³ *GTB*. Excepireeren, excipiëren; Zich in rechte verweren door middel van een exceptie.

p. 190 Idem Eysscher
contra
Joost Lambertsz. oylslager gedaegde ut supra.

p. 190 Idem Eysscher
contra
Cornelis Gerritsz. Coen oylslager gedaegde ut supra.

p. 190 Idem Eysscher
contra
Jacob Joosten olislager gedaegde ut supra.

p. 190 Idem Eysscher
contra
Fop Crijnen oylslager gedaegde ut supra.

p. 190 Idem Eysscher
contra
Pieter Adriaensz. Montanus oylslager gedaegde ut supra.

p. 190 Idem Eysscher
contra
Anthonis Claesz. van Moerlant olijslager gedaegde ut supra.

p. 191 Idem Eysscher
contra
Cornelis Wiggersz. lijndraeyer gedaegde ut supra.

D' Eysscher dient van eysch in geschrifte ende concludeert als in 't eynde vandien.

p. 191 Idem Eysscher
contra
Herman Gerritsz. olislager gedaegde ut supra.

p. 191 Idem Eysscher
contra
Leendert Henricxz. lyndraeyer gedaegde ut supra.

p. 191 Idem Eysscher
contra
Gerrit Jansz. beenhacker gedaegde ut supra.

p. 191 Idem Eysscher
contra

Jan Gerritsz. lyndraeyer
gedaegde ut supra.

p. 191

Idem Eysscher
contra
Jan Henricxz. Cuyt lyndraeyer
gedaegde ut supra.

p. 191

Idem Eysscher
contra
Cornelis Christiaensz. lyndraeyer
gedaegde ut supra.

p. 192

Idem Eysscher
contra
Floris Pietersz. beenhacker gedaegde ut supra.

p. 192

Idem Eysscher
contra
Dirck van Vliet beenhacker gedaegde ut supra.

p. 192

Idem Eysscher
contra
Pieter Henricxz. beenhacker gedaegde ut supra.

p. 192

Idem Eysscher
contra
Andries Aertsz. schoenmaker gedaegde ut supra.

D' Eysscher dient van eysch in geschrifte ende concludeert als in 't eynde vandien.

p. 193

**Rechtdach gehouden opten 2en oktober
1623¹ present [ ]**

Rutger Huygensz., Bailliu van
Schoonhoven ende den Lande van Bloijs
soo hij procedeert Eysscher
contra
Floris Pietersz. de Voy gedaegde
soo hij geroepen is t' antwoorden.

Erenst Elger, Jan Joppen Vermeul,
Thomas de Zeeuw, Lucas
Roloffsz. (verlaten), Joest Lambertsz.,
Cornelis Gerritsz. Coen, Jacob
Joosten, Fop Crijnen, Pieter
Adriaensz., Anthonis Claesz.,
Herman Gerritsz, Leendert
Henricxz., Gerrit Jansz.,
Jan Gerritsz, Jan Henricxz. Cuyt,
Cornelis Christiaensz, Floris

¹ Maandag 2 oktober 1623.

Pietersz., Dirck van Vliet,
Pieter Henricxz. ende Lijntge
Yssaecx gedaegdens in persoon.

p. 193

Idem Eysscher
contra
Thomas Ghijsbertsz. de Leeuw
soo hij geroepen is gedaegde t' antwoorden

Rutger Huygensz., Bailliu der stede Schoonhoven ende den Landen van Beloy, Eysscher in 't selve cas t' antwoorden bij exceptie.

Den gedaechdens in persoon present proponerende d' exceptie van incompetentie, seyde dat de saecke daer over sijlijde alhier over geroepen sijn, aengaet de Vroetschappe deser stede. Ende alsoo alle de gelede van dese Edele Gerechte uytgesondert twee die geen collegie maken en conen sijn Vroetschappe der selver stede ende mitsdien partijen formeel van de gedaechde in desen. Ende dat na rechten, notoyr is, dat niemant rechter wesen en mach in sijn eygen saecke. Oock dat niemant gehouden en is voor sijn parthie te rechte te staen. Concludeerden de voorsz. gedaechdens in persoon ten fijnen van niet ontfanckelijck, ende absolutie van dese instantie ende dat partijen in dese saecke gerenvoyeert sullen werden voor den Hove van Hollant, mackende in cas van proces eysch van kosten.

p. 194

D' Eysscher debatterende de geproponeerde exceptie voor soo veel aengaende de persoon van Floris Pietersz. de Foy ende Thomas Ghijsbertsz. de Seuw die jegens huyden waren gedachvaert sijn gelijck mede voor allen d' andere gedaegdens soo sij haer alsnu ofte in tijde ende wijlen souden willen behelpen bij impertinentie insuffisanten ende eriegatie¹ concludeert tot rejectie van den selve exceptie ende dat de voorsz. gedaegdens geordonneert sullen werden ten principalen t' antwoorden.

Den gedaegdens altsamen persisteren voor duplyck [.a.n] geproponeerde exceptionen.
D' Eysscher persisteert.

Schepenen rejecteren d' exceptie bij de gedaegdens geproneert ende ordonneren d' selve ten principalen t' antwoorden huyden acht dagen. Act.

De gedaegdens seggen dat haer fatalia loopen.

p. 195

Alsoo Thonis Jarvis ende Thomas Atkilsen geboren in Engeland, Thomas Smits geboren in Essex², jegenwoordich gevangen buyten peijne ofte banden van ijsere bekent hebbende gesonts lichaems bij den lande eenige tijt te hebben gaen bedelen versoeckende aelmissen die mitsdien den rechten armen werden onthouden alle 't welcke saken sijn die volgende de placcaten van den Hoog Mogende Heeren Staten niet en connen werden getolereert nochte toegelaten, maer ten exemple van andere behooren gestraft te werden. Soo concludeerde Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt dat sij gevangens sullen werden gebannen den tijt van twaelf jaren uyt Hollant ende Westvrieslandt sonder middellertijt daer wederom inne te comen op peijne van aen den lijve gestraft te werden met confiscatie van alle haere goederen indien sij eenige hebben.

Schepenen geleth hebbende op der gevangens confessie prefererende gratie voor rigeur van justitie hebben den voorn. Thomas Jarvis, Thomas Atkilsen ende Thomas Smit gebannen ende bannen d' voorsz. mitsdesen elcx den tijt van ses jaren uyt de stede van Schoonhoven den Landen van Beloy, mitsgaders den Crimpenderwaert sonder middellertijt daer wederomme inne te comen op peijne van openbaerlijck aen den lijve gestraft te werden ende verclaren haere goederen geconfiskeert ten proffijte van de Hooch Overicheyt. Actum opten 8en october 1623.³

Den gevangens verclaren geen
goederen te hebben. gevangen den 29
september 1623,
sijnde 10 dagen.

¹ GTB. erigeren; Doen ontstaan, oprichten, stichten, grondvesten, instellen.

² Essex, Engeland.

³ Zondag 8 oktober 1623.

p. 196 Alsoo Ritch Barniveld geboren in Engeland out ontrent 52 jaren jegenwoordich gevangen buyten pijnje ofte banden van ijsere bekent heeft hoe dat hij eertijts leggende onder de compagnie van cappiteyn Packhenham daer uyt gejaecht ende gebannen is uyt sake hij te Lantwearts¹ eenich lijnwaet gestolen hadde. Ende daer aen geen exempel nemende heeft hij gevangen wederomme eenigen tijt gesonts lichaems bij den landen gaen bedelen versoeckende aelmissen die mitsdien den rechten armen werden onthouden, alle 't welcke saecke sijn die volgens de placcaten van den Hoog Mogende Heeren Staten niet en connen werden getollereert noch te toegelaten, maer anderen ten exemple behooren gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt dat den voorsz. gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts gebannen te werden den tijt van 16 jaren uyt Hollant ende Westvrieslandt sonder middellertijt daer wederomme inne te comen op peijne van openbaerlijck aen den lijve gestraft te werden, met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft.

Schepenen gelet hebbende op des gevangens confessie prefererende niettemin gratie voor rigeur van justitie hebben den voorn. Richard Barniveld gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van thien jaren uyt Hollant ende Westvrieslandt sonder middellertijt daer wederom in te comen op peijne van openbaerlijck aen den lijve gestraft te werden, ende verclaren sijne goederen geconfisqueert ten proffijte van de hooge Overicheyt. Actum opten 8en october 1623.

Den gevangen seyt geen goederen te hebben ende gevangen den 29 september 1623, 10 dagen.

p. 197

Rechtdach gehouden opten 12 february 1624² present Schepenen omnes

Rutger Huygens Bailliu van Schoonhoven
ende den Landen van Beloys, nomine offitie Eysscher
contra

Thomas Gijsbertsz. de Leeuw gedaegde in
persoon t' antwoorden ten principalen volgende het
vonnis van Schepenen van date den
2e octobris lestleden ende de sententie
van 't Hoff van Hollandt approbatoir³ den
29en octobris daer op gevolcht

Den gedaegde dient ende levert antwoord in scriptis ende concludeert als in 't eynde vandien.

Goethard voor d' Eysscher afslaende de schriftelijcke antwoorde ende alle de middelen daerinne geroert bij denegatie⁴ ende impertentie, persisteert voor replyck bij den eysch ende conclusie van wegen den Bailliu in juditio gedaen ende genomen, seggende nu bij naeder citatie op vrijdach lestleden aen den gedaegde gedaen bij d' Eysscher verclaert in sijn als dat hij was recht ende vonnis versoeckende opte confessie bij den gedaegde gedaen volgens 't mandement bij hem van den Hove van Hollant geimpetreert⁵ opten 14en novembris lestleden.

Den gedaegde sustineert d' Eysscher de middelen van sijne replijcque sal stellen bij geschrifte, ende den gedaegde daer van laten volgen copye 't sijnen redelijcke kosten, omme daer tegens schriftelijck te dupliceren ende procederen voorts te instrueren volgens d' ordonnantie deser stede te meer alsoo den gedaegdens genen advocaet noch procureur heeft connen become omme d' voorsz. replyck mondelinge te wederleggen.

D' Eysscher seggende 't versoeck van de gedaegde omme sijn sake bij lang proces injustineren te wesen impertinent ende ongefondeert alsoe hij op sijne confessie die hij nu noch naerder bij schriftelijcke antwoorde heeft geposeert namentlijck dat bij hem gedaegde de schriftelijcke acte van complotterije mede is onderteeckent, persisteert op alles der saeck ende recht ende sententie.

Den gedaegde persisteert bij sijn vorige versoeck.

¹ Lantwearts; Landwaard, een landstreek gelegen tussen Nijmegen en Kleef.

² Maandag 12 februari 1624.

³ *GTB.* approbatie; Goedkeuring door een (hogere) overheid.

⁴ *Ibidem.* Denegatie; Afwijzing, weigering, loochening voor het gerecht.

⁵ *Ibidem.* impetren; Verzoeken, eischen; probeeren te verwerven; verwerven, verkrijgen.

Die van den Gerechte ordineren partijen na de middach ten drie uren te compareren voor Regemortes ende Laeckervelt Schepenen ten fyne van accoord. Actum ut supra.

bij faute van accord
sal men partijen seggen
op morgen gereet te
comen

p. 198

Rechtdach gehouden den 13 february 1624¹

Idem Eysscher
  contra
Eodem te dupliceren

Den gedaegde persisteert voor duplyck bij antwoorde, nemende dach om productie te doen t' acht dagen.

D' Eysscher seyt dat op gisteren ten tijde van de comparitie van Schepenen-commissarissen in presentie van den gedaegde ende sijnen procureur Thomas de Coninck den gedaegde aengeseyt is [alsoo] resolutie van den Heeren Schepenen namentlijck in gevalle den gedaegde noch yet tegens den eysch ende [...] van den Eysscher hadde omme te seggen ofte eenige defauten doen dat hem gedaegde neffens sijnen procureur Coninck geconsenteert werde sulcx te mogen doen op huyden ten elff uren waertoe de vergaderinge van Schepenen souden werden geleyt ende alsoo de vergaderinge daertoe jegenwoordich is soo versochte den Eysscher uyt de gelegentheyt van de saeck recht ende sententie impertinent sijnde dat de gedaegde versoect productie van getuygen te mogen doen alsoo in desen recht wort versocht op den gedaegdens confessie ende sijn getuygen werden gehouden voor gerecolleert.

p. 199

In den saecke hangende voor den Gerechte der stede van Schoonhoven tusschen Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Belois, nomne offitii Eysscher ter eenre op ende jegens Thomas de Leeuw gedaegde in persoon ter andere sijde. Die van den Gerechte gesien hebbende dat den gedaegde in 't mandement bij hem ende sijn consorten [gerich..] van den Hove van Hollandt in date den 14en october lestleden geconfesseert heeft mede onderteekent te hebben de seditieuse acte ende complotterije in den eysch geroert, ende 't selve mede bekent bij sijne antwoorde. Ende voorts geleth hebbende op des gedaegdens deffentie ende alle 't gene ter materye dienende is geallegeert, verstaen den gedaegde over het teeckenene van de voorsz. seditieuse acte in wesen corrigibel. Ende doende recht ordonneren den gedaegde in een amende van t' negentich ponden ter 40 groten 't pont. Mitsgaders in de costen tot tauxatie ende moderatie van den voorsz. gerechte, ontseggen den Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie op den gedaegde gedaen ende genomen. Actum ut supra.

Compareerde voor Schepenen der stede Schoonhoven hier onder genomineert Thonis de Leeuw. Ende constitueerde hemselven appellant aen den Hove van Hollandt. Actum voor Laeckervelt vervangende Blocklandt Schepen den 19en february 1624.

p. 200

**Rechtdach gehouden den 23 february
1624²**

Rutger Huygensz., Bailliu van
Schoonhoven ende den Landen van Belois,
ratione offitii Eysscher in 't cas
van delict
  contra
Jannetge Henricks gegijselde
ende gedaegde in persoon eysch doen

¹ Dinsdag 13 februari 1624.

² Vrijdag 23 februari 1624.

p. 200 Idem Eysscher
 contra
 Neel Thielen gedetineerde gedaegde in persoon
 eysch doen

p. 200 Idem Eysscher
 contra
 Hillelgen [ ] gedetineerde gedaegde in
 persoon eysch doen

p. 201 **Rechtdach gehouden den 8en marty
 1624¹**

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven
 ende den Landen van Beloys, ratione officii
 Eysscher in 't cas van delict
 contra
 Thomas Pakenham vendrich gedaegde
 in persoon eysch doen.

Scriptis

Gedient in scriptis den 8en marty.

D' Eysscher dient van eysch in geschrifte ende concludeert als in 't eynde van de selve.

Den gedaegde seyt alsoo hij is een militaire persoon ende sulcx dese noch geene andere
 vierschaer subbiect maer alleen de Edele Mogende Heeren Raden van Staten sijne eenige
 immediate competente rechters judecature proponeert d' exceptie decléator ende concludeert ten
 fijnen van niet ontfanckelijck ende bij ordre tot absolutie van dese instantie ende renvoy ande
 voorgemelte Heeren Raden van Staten ende.

D' Eysscher alsoo den gedaegde in persoon alhier niet en gecompareert versochte deffault met
 alsulcken proffijt als naer rechten.

Schepenen decerenen het eerste deffault met een ander citatie.

p. 202 **Rechtdach gehouden den 11en marty 1624²**
 present [ ]

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven
 ende den Landen van Beloys, nomine officii Eysscher
 contra
 Thomas Pakenham vaendrech gedaegde
 ende in persoon ende deffailaient tweede deffault
 te begeeren

D' eysser versochte tweede deffault ende een derde citatie.

Den gedaegde present versoeckende alvoorens purge van deffault met restutie van de kosten,
 seyde dat hij is een mijlitare persoon ende mitsdien geen rechter ter werelt als sijn competenten
 rechter sijnde den Edele Raden van den Hooch Mogende Heeren Staten subiect. Declineerende
 mitsdien concludeerde tot niet ontfanckelijck ende bij ordre tot absolutie van dese ende de
 voorgaende instantie, cum expensis te vreden sijnde gerenvoyeert te worden aen den voorsz.
 Raden van Staten.

¹ Vrijdag 8 maart 1624.

² Maandag 11 maart 1624.

Eyscher seyde dat de gedaegde van de voorsz. exceptie is versteecken versoeckende daeromme dat den gedaegde sal antwoorden ten principalen anders als ad judicatie van tweede deffault ende een derde citatie volgens d' ordonnantie.

Den gedaegde persisteert bij sijn geproponeerde exceptie voor duplyck.

Schepenen verstaen dat de gedaegde van de voorsz. exceptie is versteecken.

De gedaegde seyt dat sijn fatalia loopen.

D' eysser versochte tweede deffault.

Schepenen accordeeren tweede deffault ende een derde citatie.

p. 203

**Rechtdach gehouden opten 19en aprilis
1624¹** present allen den Schepenen dempto Walhoven

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven
ende den Landen van Beloys, onomie offitii
Eysscher in 't cas van delict
contra

Jannichgen Henricx gedaegde in per-
soon eysch doen

D' Eysscher dient van eysch in schriftte ende concludeert als in 't eynde vandien.

De gedaegde present, versouckende copie uytten eysch ende dach om t' antwoorden ende antwoordende op de versochte provisie seyt alsoo den criminelen feyten in den eysch geposeert ('t gheen waer sijnde) nae rechten geensins en meriteren nyet alleen gestraft te worden als in 't eerste lit van den conclusie maer oock geene besonder apprehensie, wel minder scherper examinatie, gelijk sij ten principalen soo sij verhoopt genouchsaem sal verifiëren. Dat daeromme ende om andere redenen, ende middelen nader bij monde te dediceren sij gedaegde ontslagen sal werden van de personele comparitie, ende geadmitteert om bij procureur te mogen occuperen onder de [alreede] gestelde cautie van t' allen tijden des vermaent sijnde wederom in persoon te compareren sub poena confessie et convicti.

D' Eysscher debatteerende 't gesustineerde van den gedaegde bij impertinentie, ende irrelevantie persisteerde bij sijne versochte provisie.

De gedaegde persisteerde van gelijcke bij haer versouck.

Schepenen condemneren den gedaegde in persoon te nomineren de vader van haer kindt, daer van breder in den eysch is gemelt voor ende aleer sij van 't stadhuys sall gaen ende houden alle 't vordere in advys ten naesten.

p. 204

Idem Eysscher
contra
Hillichgen [ ] gedaegde in persoon
uytinge van 't onderhouden advys ende
sententie te begeeren

p. 204

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede
Schoonhoven, Eysscher in cas van delict
op ende jegens
Neel Thielen ende Hillitgen Willems

Alsoo elcx van den voorsz. gedaegdens van tijt tot tijt medehulpsters sijn geweest van Jannitgen Henricx, voor den vendrich Thomas Pakenhem van het verleiden ende overspel van seeckere eerlicke mansvrouwen. Ende dat erger is dat elcx van den gedaegdens tot soo groote oneere ende

¹ Vrijdag 19 april 1624.

schandale haer verlopen hebben, dat sij met haer vier vrouwspersonen onechtelick in 't huys van een eerlick burger alhier, ten tijde den selven van huys ende uyter stadt was, hebben gedanst, welke schandalisatie ten exemple van anderen gestraft behoort te werden, doende eysch concludeert dat elcx van den gedaegdens aen den lijve sullen werden gestraft tot arbitragie, ende gebannen uyt deese stede, voorts hare goederen geconfisqueert, ende in cas van ontkennen bij provisie gebracht zullen werden tot scherper examinatie, ofte tot anderen &. cum expensis.

Hillitgen Willems gedaegde in persoon present, ontkennde de feyten in den eysch geposeert, ende protesterende van atroce¹ injurien haer persoon bij onbehoorlick incuraelick tot haer ende des heuren eeuwiger disfam is aengedaen. Concludeert tot niet ontfanckelick, ende bij ordene, tot absolutie van den eysch ende conclusie bij den Eysscher op haer gedaen ende genomen, maeckende eysch van costen. Ende nopende de provisie, dat d' selve den Eysscher sal werden ontseyt ende dat de gedaegde bij provisie uytte apprehensie onder cautie juditio sisti sal werden gerelaxeert om te mogen bij procureur occuperen.

D' Eysscher persisteert voor replyck bij sijn eysch ende nopende de versochte provisie, mits alvorens stellende voor de personele comparitie cautie suffisant ter somme van 2.000 guldens oft soo veel min off meer als de Edele Heeren sullen arbitreren ende doende belofte van in persoon 't allen tijden tot vermaninge in den eysch geroert te sullen compareren, seyde de versochte provisie van relaxatie te consenteren ende betalende de costen van detentie.

De gedaegde persisteert voor duplyck.

p. 205

Idem Eysscher
contra
Neeltge Tiellen gedaegde in persoon
uytinge van 't ondergehouden advys
ende sententie te begeeren

Neel Thielen versochte dach t' acht dagen, ende dat sij bij provisie uutte detentie sal werden ontslagen.

D' Eysscher persisiteert, ende nopende de versochte provisie, seyde te vreden te sijn onder cautie de juditio sisti, mitsgaders ter somme van 2.000 guldens, off soo veel min off meer als de Edele Heeren sullen arbitreren, ende betalende alle de costen van de detentie, deselve te ontslaen.

Schepenen, parthijen ten wedersijden gehoord, houden de sake ten principale in advys, ende doende recht, op de versochte provisie. Ontslaen beyde de gedaegdens uytte detentie, mits doende hanttastinge van t' allen tijden des vermaent zijnde wederom in persoon voor Gerecht te zullen compareren, ende stellende suffisante cautie elcx ter somme van tweehondert gulden, ende referereren de costen ten uytende van de sake. Actum ende gepronunchieert den 23 february 1624.²

p. 206

Idem Eysscher
contra
Thomas Pakenham gedaegde in persoon
het derde deffault te begeeren

p. 207

**Rechtdach gehouden opten 29en aprilis
1624³ present allen de Schepenen**

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven
ende den Landen van Beloys, nomine
offitii Eysscher in cas van
delict
contra
Janneken Hendrickxdr. gedaegde in

¹ GTB. Atroce; Wreed, grimmig, hard, barbaars.

² Sic. donderdag 23 februari 1624 ?

³ Maandag 29 april 1624.

persoon uytinge van 't ondergehouden
advys te begeren

Schepenen uyttende 't advys ontseggen den Eysscher sijn versochte provisie van in detentie te gaen, ontslaen dien volgens de gedaegde van de personele comparitie, ende admitterende haer te mogen occuperen bij procureur, mits alvorens renvoyerende de gestelde cautie van t' allen tijden wederom in persoon in rechte te sullen compareren sub poena confessi et convicti. Actum ende gepronuncieert ut supra.

Ter requisitie van den officier Eysscher in desen versouckende interpretatie van 't voorsz. appointment verclaren Schepenen eenpaerlijck hare oneenige geweest te sijn, ende alsoch te sijn, dat den officier als Eysscher ontseyt wert de versochte provisionele detentie voor alsoch verstaen ende nyettemin dat de gedaegde tot allen tijden selfs in persoon sal moeten compareren ende tot dien eynde renoveren de cautie in 't voorsz. appointment verhaelt. Actum, bij alle de Schepenen den derden meye 1600 vierentwintich.¹

p. 208

**Rechtdach gehouden den 23en meye
1624²**

Rutger Huygensz., Bailliu deser stede
ende 's lants van Beloy, Eysscher in cas crimineel
nomine officii ter eenre
contra
Thomas Pakenham Engels vendrech
garnisoen houdende binnen dese stede gedaegde
in persoon ter andere sijde.

Den heere Officier versouckt tegens den gedaegde het derde deffault met soodanige prouffijit als nae rechte ende ten overvloed een vierde citatie ex superabundanti

Schepenen decernerren jegens den gedaegde in persoon, mits sijne non comparitie het derde deffault met soodanige prouffijit als nae rechte ende accorderen den Eysscher een vierde citatie ex superabundanti.

p. 208

Idem Eysscher mede in cas crimineel
contra
Hillichgen Janszdr. medegedaegde in persoon
uytinge van 't advys in d' voorsz. sake³

p. 209

Idem Eysscher in den cas crimineele
contra
Neeltgen Thielen medegedaegde in persoon
versouct als vooren.

p. 209

Idem Eysscher mede in cas crimineel
contra
Janneken Hendricxdr. gedaegde in persoon

D' Eysscher renoverende sijnen eysch op ende jegens den gedaegde in persoon ende voor desen schriftelijck overgelevert concludeert als in 't eynde vandien ende nader particularikelijck d' arbitrale lichamelijcke correctie daerom hij bij den voorsz. pijnne conclusie heeft gecontendeert concludeert dat de gedaegde in persoon achter een carre gebonden ende geleyt wel strengelijck sal werden gegeeselt op de principaeltsten publicque plaetsen deser stede ende voornaemelijck voor het logement daer Thomas Pakenhem Engelse vaendrich sich jegenwoordich is onthoudende, dat deselffe aldaer gebrandmerct midsgaders neus ende ooren sal werden affgesneden, ende voorts

¹ Vrijdag 3 mei 1624.

² Donderdag 23 mei 1624.

³ Doorgehaald in de marge: Willems ut supra.

gebannen uyt Holland ende Westvrieslant, midsgaders hare goederen geconfisqueert als bij den voorsz. eysch ende dat deselve bij provisie alsnoch sal worden gecondemneert gebracht te worden in besloten gevangenis. omme aldaer scherpelijck te werden geexamineert met de kosten.

De gedaegde in persoon present alsoo sij nyet gedaechvaert en is omme ten principalen te antwoorden, dan omme alsnoch absolveren ende finalick uyttinge te begeren op den versochte provisionele detentie ende ter scherper examen achtter volgende d' acte van citatio in date den 19en may lestleden ende dat 't selve versouck bij vonnisse diffinityff van desen Edele Gerechte den heer Eysscher already is ontseyt ende sij geadmitteert, om onder renovatie van haer eens gepresterde cautie die sij presenteert ende gepresenteert is ende hanttastinge van t' allen tijden des vermaent sijnde wederom in persoon te compareren, reponderende mitsdien d' exceptie van litisfinitie¹ voor soo veel de provisie aengaet. Concludeert tot nyet ontfanckelijck ende bij ordine tot absolutie van dese Justitie metten kosten.

Den heer Officier persisteert bij sijnen eysch ende versouck voor replyck.

De gedaegde in persoon voor duplycq.

Schepenen admitteren d' exceptien bij den gedaegde geproponeert ende resolveren den kosten ten uyteynde [...] [...] [...] [...] ²

p. 210 D' voorn. Bailliu Eysscher stelt hem appellant aen den Hove van Hollant ende verclaert middellertijt in den [twede] bewaringe van zich te zullen continueren tot nader advys van den voorsz. Hove.

Den gedaegde alsoo sij bij voorgaende appointement van de versochte provisie metten vorderen aencleven vandien is ontslaegen protesteert van attentaten in gevallen zij in prejuditie van 't zelve appointement in civile detentie ofte anders in eenige incarcerartie worde gehouden,

Dat ten selve dage alhier in juditio is gecompareert Neel Thielen d' welcke verclaerde waerachtich te sijn ende alsnoch te persisteren bij de depositie ende confessie bij haer already gedaen ende dat deselve bereyts van 't alhier presenteerde met den voorn. Janneken Hendricx in besloten gevanckenisse te gaen en aldaer nader gehoord tegens den voorsz. Janneken Hendricx te werden geconfronteert. Actum ut supra.

p. 210

Den 6en juny 1624³

Rutger Huygensz., Bailliu der stede van
Schoonhoven, ende Landen van Beloyes,
nomine offitii Eysscher in cas crimineel
contra
Thomas Pakenham gedaegde in persoon ende
nu fugitive te dienen van intendit ende
sententie te begeren.

D' Eysscher in plaetse van intendit, leyt over sijnen eysch, concludeert als in 't eynde vandien ende versocht sententie, daertoe overleverende de verificatien ter materie noodich.

Schepenen houden de sake in advys.

p. 211

Den 24en augusti 1624⁴

Rutger Huygensz., Bailliu der stede van
Schoonhoven ende Landen van Beloyes,
nomine offitii Eysscher in cas crimineel
contra
Thomas Pakenham gedaegde ende defaillant
uytinge van 't onderhouden advys, ende
sententie te begeren.

¹ Beëindiging van het geding.

² Onleesbaar door uitgeveegde inkt.

³ Donderdag 6 juni 1624.

⁴ Zaterdag 24 augustus 1624.

D' Eysscher versochte uytinge van 't onderhouden advys ende versochte sententie.

p. 212

Alsoo Thomas Pakenham vendrich onder de compagnye van Philips Pakenham¹ gedaegde in persoon ende defaillant, hem vervordert heeft door het beleyt ende assistentie van Jannitgen Henricx, wesende een vuyle hoere ende coppelaerster, te soliceren ende tot een schandelick overspel te verleyden een eerlicke mans vrouwe binnen deser stede. Daertoe sij loose ende subtile practiquen gebruyckt hebben. Ende d' voorsz. vrouwe tot overspel gebracht ende misleyt sijnde, heeft hij Pakenham soo bij hemselven als met hulp ende assistentie van voorn. Jannitgen Henricx ende hare dochter Hilletgen, d' selver vrouwe soo wanneer haer man van huys ofte absent was, weten aff te gaen ende met dreygementen te ontrecken haer ende haer mans goederen. Met welcke off diergelijcke feyten, den voorn. Thomas Pakenham oock voor desen tot meermalen in sijn garnisoen met andere vrouwen befaemt is geweest. Ende dat soodanige debouche van eerlijck mans vrouwe met practiquen aff te leyden, ende te trecken uyt de schuldige plicht getrouwicheyt ende gehoorsaemheyt van haere mans een swaerder crimen ende delict is, in rechte erger als raptus, streckende tot groote schandale in de stad, ofte welgestelde republique ende mitsdien anderen ten exemple swaerlijck behoort gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, in den name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat den voorn. Thomas Pakenham, eerst bij sententie sal werden verclaert voor eerloos ende infaem, vervallen van sijn ampt ende offitii, ende onweerdich ende inhabil omme van nu voortaan eenich ampt ende offitii in desen lande meer te mogen bedienen. Dat hij voorts sijn leven lang sal werden gebannen uyt Hollant ende Westvrieslandt, ende sijne goederen geconfisqueert ten prouffijte van de hooge Overicheyt indien hij eenige heeft, ofte tot anderen &.

Schepenen gesien hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende gelet op 't gene ter materie dienende was, doende recht uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt des Graefflickheys van Hollant ende Westvrieslandt. Verclaren den voorn. Pakenham voor eerloos ende infaem, ende inhabil omme van nu voortaan eenige ampten ende offitien te bedienen, hebben den selven voorts gebannen, ende bannen hem mits desen uut Hollant ende Westvrieslandt sijn leven lang geduyrende, belastende den selven uyt deser stede te vertrecken binnen dage sonnenschijn, mitsgaders uyt Hollant ende Westvrieslandt binnen den tijt van drie dagen, ende daer niet weder inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden. Verclarende alle sijne goederen, indien hij eenige heeft verbeurt, ten prouffijte van den hooge Overicheyt voorsz. Actum den 29en augusti 1624.²

p. 213

Rechtdach gehouden opten 16en september 1624³

Rutger Huygensz., Bailliu der stede van Schoonhoven
ende Landen van Beloy, nomine offitii Eysscher in cas
crimineel contra

Hillichgen Willemsdr. gedaegde in persoon alsoch t' antwoorden ende
voldoeninge
volgende uytinge van 't ondergehouden advys te begeren.

In state t' acht dagen.

p. 213

Idem nomine quo supra Eysscher
contra
Neel Thielen gedaegde ut supra.

In state t' acht dagen.

¹ Voor Philip Pakenham, zijn broer, zie: www.milwiki.nl/dutchregiments/index.php?n=Index.REP-StaatseLeger. Philip Pakenham: majoor op 02-05-1605, luitenant-kolonel op 00-00-1611 en kolonel op 09-01-1632. Het regiment werd opgericht in 1593 als Regiment Engelsen Vere. Als in 1665 drie Engelse Regimenten de eed van trouw moeten afleggen voor de Staten-Generaal weigeren ze dit en wordt dit regiment op 05-03-1665 opgeheven. Na terugkeer in Engeland worden uit deze manschappen The Holland Regiment gevormd. In 1751 wordt de officiële naam 3rd Regiment of Foot or The Buffs, vanaf 1782 als 3rd (The East Kent) Regiment of Foot, vanaf 1881 als The Buffs (East Kent Regiment) en vanaf 1935 als The Buffs (Royal East Kent Regiment). In 1961 wordt het verenigd met The Queen's Own Royal West Kent Regiment om The Queen's Own Buffs, The Royal Kent Regiment te vormen.

² Donderdag 29 augustus 1624.

³ Maandag 16 september 1624.

p. 214

Idem nomine quo supra Eysscher
 contra
 Jannichen Henricxen gedaegde in persoon
 t' antwoorden

Den gedaegde versouckt copie uyt den eysch ende tijt van 14 dagen om bij geschrifte t' antwoorden.

Schepenen houden de saecke in state den tijt van acht dagen.

p. 214**Rechtdach gehouden opten 27en september¹**

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven
 ende Landen van Beloy, nomine offitii Eysscher
 in cas crimineel
 contra
 Neel Thielen gedaegde in persoon t' antwoorden
 ende voorgaende appointement te voldoen

Goethard van wegen d' Eysscher versochte versteck van antwoord, met admissie om te mogen dienen van intendit.

Schepenen fiat.

p. 214

Idem Eysscher in cas als vooren
 contra
 Hillichgen Willemsdochter
 gedaegde t' antwoorden ut supra.

De gedaegde seyt voor desen geantwoort te hebben, ende daerbij te persisteren ende versouckt dat den Eysscher geordonneert sal werden staende vierschaer te dienen van bewijs, ende bij failte² vandien, dat hij sal worden versteken, ende de gedaegde van den eysch ende conclusie op haer gedaen ende genomen sal werden geabsolveert, metten kosten.

Goethard van wegen d' Eysscher persisiteert voor replyck als bij sijnen eysch.

De gedaegde voor duplyck.

Goethard dach om te dienen van feyten, versouckende alsnoch cautie voor 't gewijsde tot discretie van den Gerechte.

Schepenen fiat t' acht dagen.

p. 215

Idem Eysscher in cas crimineel
 contra
 Jannitgen Henricx gedaegde in persoon
 t' antwoorden

De gedaegde alsoo haer noch geen copie van den principalen eysch is geleverd maer alleenlijck extract uyt de pretense renovatie van de ampliatiën vandien, seyt dat haer daeromme alsnoch tijt van 14 dagen moet werden gegeven omme t' antwoorden ofte te excipieren.

D' Eysscher consenteert de versochte copie die huyden den gedaegde sal werden geleverd, ende nopende de versochte dach dat hem niet vorder sal worden gegunt, als t' acht dagen.

¹ Vrijdag 27 september 1624.

² GTB. Failte, faute; gebrek.

Schepenen vergunnen den gedaegde dacht t' antwoorden te acht dagen, mits dat d' Eysscher op huyden aen den gedaegde sal leveren copie uyt den eysch.

p. 215

**Rechtdach gehouden opten 30en September
1624¹**

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede
van Schoonhoven ende Landen van Beloys,
nomine offitii Eysscher in cas crimineel
contra
Jannitgen Henricxen gedaegde alsnoch
t' antwoorden op versteck.

De gedaegde dienende van antwoord, seyt expresselijck te ontkennen de onwarachtige schandaleuse ende injurieuse positiven ofte criminele feyten haer bij eysch ten laste geleyt, concludeert mitsdien tot niet ontfanckelijck, ende bij ordine tot absolutie cum expensis.

D' Eysscher persisteert voor replyck, versouckende dat Schepenen de gedaegde alsnoch bij sententie interlocutoir² condemnieren te sullen gebracht worden ter scherper examen.

De gedaegde persisteert voor duplyck, ende nopende 't versouck proponeert d' exceptie van litisfinitie, ende dien aengaende tot niet ontfanckelijck.

D' Eysscher ten principale in feyten, ende nopende d' exceptie dach.

p. 216

**Rechtdach gehouden den 3en oktober
1624³**

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede
van Schoonhoven ende Landen van Beloys,
nomine offitii Eysscher
contra
Lauw Pietersz. Vis wonende in de
Willens achter der Goude gedaegde in
persoon bij edicte eysch doen

D' Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde versochte 't 1e deffault ende voor 't prouffijt vandien apprehensie corporeel, ende voorder als na rechte met een ander citatie.

Schepenen fiat met de andere citatie, bij edicte ende insinuatie.

p. 216

Rechtdach gehouden opten 10en oktober 1624⁴
present Oudenburch, Blocklant.

Rutger Huygensz., Bailliu der stede
Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine
offitii Eysscher
contra
Lauw Pietersz. Vis woonende in Willens
gedaegde in persoon bij edicte 't 2e deffault
te begeren

't 2e default.

¹ Maandag 30 september 1624.

² *Practisyns Woordenboekje*, 55. Interlocutoir; bij tussenvonnissen.

³ Donderdag 3 oktober 1624.

⁴ Donderdag 10 oktober 1624.

p. 216**Rechtdach gehouden opten 17en october 1624¹ present**
Regemortes ende LaeckerveltRutger Huygensz., Bailliu der stede
Schoonhoven ende Landen van Beloys,
nomine offitii Eysscher
contraLauw Pietersz. Vis wonende in de Willens
gedaegde in persoon bij edicte 't 3e deffault
te begeren

D' Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde versochte derde deffault ende admissie om te dienen van intendit met een vierde citatie.

Schepenen fiat.

p. 217 Beroerende Steven Henricks gebooren van
Bodegrave

Alsoo Steven Henricksz. geboren van Bodegrave² oudt ontrent 38 jaren jegenwoordich gevangen, buyten pijn ende banden van ijseren bekent heeft voor de Edele Heeren Schepenen deser stede, dat hij ontrent drie ofte vier weken nae pyncxteren in den voorlede jare 1623 sijnen vader genaemt Hendrick Jansz. te huys gecomen es wonende tot Bodegrave ende van sijnen vader affgeeyst heeft eenich gelt om eenige gelagen te betalen, ende dat hem zijn vader gewillich was gevende vijffentwintich off dertich Carolus guldens. Doch hij gevangen hem daermede niet en contenteerde, maer meer gelts begeerde, onder pretext dat hij alle zijne gelagen soude affdoen, ende dat hij zijn vader jegens hem seyde dattet voor het eerste genouch was, ende dat hij zijn dronckendrincken mogte laeten, seggende hij gevangen, dat hem zijn vader als doen een schop aen 't lijff gaff, ende dat hij gevangen een stock off hout van de werff in handen nam, ende daer mede smeeft op 't hooft van zijn vader, waeraff zijn vader datelicken doot bleeff. Willende hij gevangen seggen seer droncken geweest te zijn. Waerdoor alsoo in desen gepleecht is ende volbracht door desen gevangen het enorm ende schrickelijcke feyt van patricidium³ ten hoochsten straffbaer in een lant van justitie. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliuw van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflickheyt van Hollant ende Westvrieslandt, dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen, ende dat hem aldaer eerst levendich affgehouden sal werden de rechterhand, ende 't selve voldaan zijnde metten swaerde sal werden geexecuteert datter de doot naevolcht. Dat voorts zijn lichaem ter gewoonlicker plaetse sal gestelt werden op een radt, ende 't hooft op een staeck, met confiscatie van alle zijne goederen indien hij eenige heeft ofte tot anderen &.

Schepenen geleth hebbende op des gevangens confessie, ende 't delict bij hem geperpetreert, doende recht in den name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflickeheyt van Hollant ende Westvrieslandt, hebben hem gevangen gecondemneert, ende condemnieren d' selve mits desen, gebracht te werden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen ende aldaer geexecuteert te werden metten swaerde datter de doot naevolcht, ende verclaren zijn goederen geconfisqueert ten prouffijte van den hooge Overicheyt. Actum bij alle de Schepenen den 22en octobris 1624.⁴

gevangen den 23 septembris ende uytgegaen den 22 octobris sijnde 29 dagen.

Den gevangen bekent, eenige weken voor sijne gevanckenisse nog een neerslach gedaen te hebben tot Purmerende op de Wal voor de predicanten onder belofte dat sij 't voorsz. niet soude openbaren dan na d' executie [gel...] geschien is.

p. 218 Beroerende Cornelia Cornelisdr. geboren in de
Langestreeck tusschen Hoorn ende Enckhuysen

Alsoo Cornelia Cornelisdr. geboren in de Langestreeck tusschen Hoorn ende Enckhuysen⁵ oudt ontrent 35 jaren, buyten pijn ende banden van ijseren bekent heeft, gesonts lichaems bij den lande te hebben gaen bedelen, levende van 't sweet van de landtluyden ende begerende aelmissen die

¹ Donderdag 17 oktober 1624.

² Bodegraven, gem. Bodegraven-Reeuwijk, prov. Zuid-Holland.

³ Patricide; vadermoord.

⁴ Dinsdag 22 oktober 1624.

⁵ de Langestreek, het gebied tussen Hoorn en Enkhuizen, prov. Noord-Holland.

mitsdien de rechte armen werden ontrocken, alles contrarie de placcate ende statuyten van den Lande. Dat zij haer gevangen oock eenigen tijt herwaerts binnen deser stede heeft onthouden, haer genererende met dieverijde ende leggende een lichtvaerdich ontuchtich ende Godloos leven, gelijk zij mede bekent, tot zekere plaetse binnen deser stede de glazen ingesmeten te hebben. Al 't welcke saecken sijn van quader consequentien, die in lande van justitie niet en behoort getollereert, nemaer anderen ten exemple behoort gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliuw van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflickheyt van Hollant ende Westvrieslandt, dat zij gevangen gebracht zal werden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen ende aldaer wel strengelick gegeeselt te worden, ende voorts gebannen den tijt van thien jaren uyt Hollandt ende Westvrieslandt, met confiscatie van alle hare goederen indien zij eenige heeft.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den officier, ende des gevangens confessie, prefererende niettemin gratie voor rigeur van justitie. Condemneren haer gevangen de ton ofte blauwe huyck te dragen rondom de haven, ende hebben d' selve voorts gebannen den tijt van acht jaren uyt Hollandt ende Westvrieslandt, met confiscatie van alle hare goederen ten prouffijte van de hooge Overicheyt. Actum bij Schepenen omnes, den 22en octobris 1624.

gevangen den 16en octobris uytgegaen den 22 octobris sijnde seven dagen, ende verclarende den gevangen geen goederen te hebben. Actum ut supra.

p. 219

Rechtdach gehouden den 1en novembris 1624¹

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra
Jannitgen Henricx gedaegde te dienen van productie

D' Eysscher dienende van productie, levert over de versochte rectificatien ende attestatien, ende versochte sententie.

De gedaegde alvorens t' antwoorden op de versochte sententie ten principalen versochte vonnisse ofte appointement op 't provisionele versouck de laetste rechtdach alhier in juditio van wegen den Eysscher gedaen sustinerende den Eysscher voor alnoch tot sijn productie niet te zijn ontfanckelijck.

D' Eysscher persisteert bij sijn versoeck.

Schepenen approberen alnoch d' exceptie tot twee distincte reysen bij hemluyden geadmitteert, ordonnerende niettemin parthijen hinc inde ten naesten rechtdage over te leggen haerlujder documenten ende bewijs, omme alsdan de sake definitivelick geterminieert ende gesententieert te werden.

p. 220

Rechtdach gehouden den 9en decembris 1624²

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra
Jannitgen Henricx gedaegde in persoon 't leste appointement te voldoen ende sententie te begeren

Goethardt, als procureur van den Eysscher voldoende 't leste appointement leyde over sijne stucken ende verificatien tot justificatie van sijnen eysch dienende ende versochte sententie.

¹ Vrijdag 1 november 1624.

² Maandag 9 december 1624.

Den gedaegde versochtte mede sententie.

p. 221

In der saecke hangende voor den Gerechte der stede van Schoonhoven tusschen Rutgher Huyghensz Bailliu der selver stede ende den Landen van Beloy, nomine officii Eysscher in cas crimineel contra Jannitgen Hendrickxdr. eerst gedetineerde ende nu gedaegde in persoon. Seggende den voorsz. heer Bailliu bij de middelen van sijnen eisch, dat de gedaegde ten deelen bekent heeft, ende voorts blijkende is, dat sij ettelicke jaeren herwaerts tot haren huysen opgehouden heeft Thomas Pakenham, wesende een persoon, werck maeckende, om eerlicke vrouwen door lichtvaerdige coppellaereij, als [d...] in desen te brengen tot overspel. Dat sij gedaechde dienvolgende tot des selven geryeve gesolliciteert heeft seeckere eerlicke borgersvrouwen binnen deser stede, ende de saecke soo verre heeft weten te brengen dat sij metten voorsz. Pakenham, wanneer de man van de voorsz. vrouwe uytte stad was, ter huysen van den selve in den avont laet is verschenen, doende een inleydinge ten versoucke van den voorsz. Pakenham tot een seer schandelick overspel. Waerop gevolcht is dat de voorsz. vrouwe tot het selve overspel ende vleeschelicke conversatie zeer schandelijck door 't behulp van haer gedaegde, effectuelick ende metterdaet gebracht zijnde, heeft zij gedaegde deselve vrouwe noch op andere tijden seer instantelick vervolcht ende gesolliciteert omme gelijk overspel met anderen te committeren. Ende heeft haer voorts weten aff te gaen ende met dreygementen 't ontrecken verscheyde nieuwe goederen, ende met deselve goederen haer personagie tot haer eygen profijt gespeelt. Dat sij gedaegde noch voorders de voorsz. vrouwe seer ernstelick heeft versocht ende gesolliciteert omme haren man te verlaten ende met haer gedaegde ende de voorsz. Pakenham gaen door te gaen naer Engelandt, ende alle hare mans gereede goederen gelt ende juwelen mede te nemen. Gelijk sij gedaegde oock in continuele hoerdome off overspel levende onlanx van een kinde verlost is, daer van zij bekent de vader te zijn Pakenham voorn., ende dat soodanige debauche van eerlicke mansvrouwen affte trecken ende aff te leyden van de schuldige plicht ende gehoorsaemheyt van hare mannen een swaer crimen ende delict is, in rechten arger als raptus ende diergelijcke ten hoogsten strafbaer. Conclueerende oversulcx dat de gedaegde sal werden gecondemneert, daerover achter een carre gebonden ende geleyt, wel strengelicken gegeeselt sal werden op de principaelste publycque plaetsen deser stede, ende voornamentlick voor 't logement van den voorn. Pakenham, dat deselve aldaer bovendien gebrantmerckt, mitsgaders neus ende ooren sal werden affgesneden, ende voorts gebannen uut Hollant ende Westvrieslandt, met confiscatie van alle hare goederen, indien zij eenige heeft ten prouffijte van de hooge Overicheyt. Waertegens bij de gedaegde genomen sijnde contraris conclusis, ende gepersisteert zijnde voor replyck ende duplyck respective. Soo is 't dat Schepenen partijen tot meermalen gehoort, ende met rijpe deliberatie van rade doorgesien ende overwogen hebbende alle 't gene ter materie dienende was, ende heeft mogen moveren, doende recht in den name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflickheyt van Hollant ende Westvrieslandt, hebben haer gedaechde gebannen ende bannen haer mits desen uytte stad van Schoonhoven, de Landen van Beloy, ende de Crimpenderwaert voor den tijt van twintich jaren, ende daer uyt te vertrecken binnen tweemaal 24 uren, sonder middellertijt wederom daerinne te comen op peijne van aen den lijve gestraft te werden, met confiscatie van alle hare goederen te prouffijte van den hooge Overicheyt. Actum ende gepronuncieert den 9en december 1624. Present Schepenen allen, dempto Oudenburch.

De gedaegde stelde haer selve appellant van 't voorsz. vonnisse aen den Hove van Hollandt.

p. 222

Beroerende Rist Joons geboren in Wals Engelandt

Alsoo Rist Joons geboren van Wals Engelandt¹ oudt ontrent 35 jaren buyten pijne ofte banden van ijsere bekent heeft eenige dagen geleden tegen den avont binnen deser stede gecomen te zijn, dat hij gevangen vindende seeckere deur open staen in 't voorhuys is getreden ende daer uyt een mantel heeft gestolen, daermede deur gelopen. Ende alsoo hij gevangen datelijck werde vervolcht, heeft hij de mantel omgehangen, ende achterhaelt zijnde geseyt dat twee andere die hadde laten vallen, ende sulcx bij hem opgeraep was, poogende sijne dieverije daermede te bedecken, alle 't welcke saecken sijn van quader consequentie die in een lant van justitie niet en behooren getollereert, maer anderen ten exemple gestraft te werden. Soo concludeerde Rutger Huyghensz., Bailliuw van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, in den name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflickheyt van Hollandt ende Westvrieslandt, dat hij gevangen gebracht zal werden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen, ende aldaer wel strengelick gegeeselt ende gebrantmerct te werden, ende voorts gebannen den tijt van twintich jaren uyt Hollant ende Westvrieslandt, met confiscatie van sijn goederen indien hij eenige heeft.

¹ Wales.

Schepenen gehoord hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende op alles wel ende rijpelijk gelet hebbende doende recht. Condemneren hem gevangen gebracht te werden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen, ende aldaer wel strengelick gegeeselt te werden, ende hebben den selven voorts gebannen den tijt van ses jaren uyt Hollant ende Westvrieslandt, met confiscatie van zijne goederen ten prouffijte van den hooge Overicheyt. Lastende hem gevangen uyt deser stede te vertrecken binnen dage sonneschijn, ende binnen drie dagen uyt den voorsz. Landen zonder middellertijt daer weder inne te comen, op pene van swaerder straffe mit confiscatie ut supra. Actum den 8en january 1625.¹

gevangen den 7en december 1624
ende uytgegaen den 8en january 1625 sijnde
33 dagen ende verclaerde
geene goederen te hebben. Actum ut supra.

p. 223

Beroerende Jan Kistin gebooren in
Engelandt.

Alsoo Jan Kistin geboren in Engelandt oudt ontrent twintich jaren buyten pijnne ofte banden van ijsere bekent heeft met Jan Karwyn eenige weecken geleden tot Ammers seeckere deure van een huys open gebroocken ende aldaer met hen beijden gestolen te hebben verscheyden goederen die sij binnen deser stede hadden gebracht ende verborgen tot dat hij gevangen daerover is geapprehendeert. Alle 't welcke saecken sijn van seer quade consequentie, die in een lant van justitie niet en behooren getollereert, maer andere ten exemple gestraft te worden. Soo concludeerde Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Belloys, dat hij gevangen gebracht zal werden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen, ende aldaer volgens 't placcaet tegens de dieverije ende huysbraken geemaneert, gestraft te werden mette coorde datter de doot navolcht, met confiscatie van zijn goederen indien hij eenige heeft.

Schepenen gehoord den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende op alles wel ende rijpelijk gelet hebbende, genegen sijnde tot barmharticheyt in plaetse van rigeur van justitie, doende recht. Condemneren hem gevangen gebracht te werden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen, ende aldaer wel strengelick gegeeselt te werden, ende hebben de selven voorts gebannen den tijt van ses jaren uyt Hollant ende Westvrieslandt, lastende hem gevangen uyt deser stede te vertrecken binnen dage sonneschijn, ende binnen drie dagen uyt den voorsz. Lande, zonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe, met confiscatie van zijne goederen ten prouffijte van den hooge Overicheyt. Actum den 8en january 1600 vijffentwintich.

gevangen den 12en december 1624
ende uytgegaen den 8en january 1625 sijnde 27 dagen.
gevangen heeft voor Schepenen verclaert geene goederen
te hebben. Actum ut supra.

p. 224

Beroerende Jan Karwyn gebooren in
Engelandt.

Alsoo Jan Karwyn geboren in Engelandt oudt ontrent twintich jaren, buyten pijnne ofte banden van ijsere bekent heeft met Jan Kistin eenige weecken geleden tot Ammers seeckere deure van een huys open gebroocken, ende aldaer met hen beijde gestolen te hebben verscheyden goederen die sij binnen deser stede hadden gebracht ende verborgen, totdat hij gevangen daerover is geapprehendeert. Alle 't welcke saecken sijn van seer quader consequentie, die in een lant van justitie niet en behooren getollereert maer anderen ten exemple gestraft te werden. Soo concludeerde Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Belloys, dat hij gevangen gebracht zal werden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen, ende aldaer volgens 't placcaet tegens de dieverije ende huysbraken geemaneert, gestraft te werden mette coorde datter de doot navolcht, met confiscatie van sijne goederen indien hij eenige heeft.

Schepenen gehoord hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende op alles wel ende rijpelijk gelet hebbende genegen sijnde tot barmharticheyt in plaetse van rigeur van justitie, doende recht. Condemneren hem gevangen gebracht te werden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen, ende aldaer wel strengelick gegeeselt te werden. Ende hebben den selven voorts gebannen den tijt van ses jaren uyt Hollant ende Westvrieslandt, lastende hem gevangen uyt deser

¹ Woensdag 8 januari 1625.

stede te vertrecken binnen dage sonneschijn, ende binnen drie dagen uyt den voorsz. Lande zonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe, met confiscatie van zijne goederen ten prouffijte van den hooge Overicheyt. Actum den 8en january 1600 vijffentwintich.

gevangen den 12en december 1624 uytgegaen ende verclaert als boven.

p. 225

Rechtdach gehouden opten 12en february 1625¹

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van Schoonhoven, ende Landen van Beloys, nomine offitii Eysscher in cas crimineel ende extra ordinaris proces
 contra
 Jan Gijsbertsen Uuttenbogaert gedaegde in 't selve cas e.d.

D' Eysscher dient van eysch in geschrifte ende concludeert als in 't eynde vandien.

Overmeer copie ende dach ten principalen, versoeckende dat den gevangen bij provisie sal werden ontslagen uyt sijne detentie ofte gevanckenisse onder cautie juratoir et iudicio sisti ende geadmitteert te mogen ageren bij procurateur.

D' Eysscher tot niet ontfanckelick in 't versoeck.

Overmeer persisteert voor duplyck.

Schepenen accorderen den gedaegde copy uytten eysch ende ontseggen de selven sijn vordere versoeck. Actum ut supra.

p. 226

Rechtdach den 17en february 1625²

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys ratione offitii Eysscher in cas crimineel ende extra ordinaris proces
 contra
 Jan Gijsbertsz. Uuttenbogard gedaegde in 't selve cas t' antwoorden

Overmeer, van wegen den gedaegde alvorens t' antwoorden versochte copye uyt der gedaegdens confessie daer op d' Eysscher sijnen eysch ende conclusie is fonderende ende dat den gedaegde bij provisie alsnoch sal werden ontslagen uytte detentie daerinne hij is ten minste onder hanttastinge ende cautie suffisante tot sulcken soo als Die van den Gerechte naer des gedaegdes faculteyt in desen arbitereren sullen te behooren van t' allen tijde des bij den rechter vermaent sijnde wederom in persoon ofte hechtenisse te sullen verschijnen sub poene confessie et convicti.

D' Eysscher tot niet ontfanckelijck in 't versoeck sustinerende dat den gedaegde sal antwoorden ten principalen ofte anders [verstaen].

Overmeer voor replyck.

D' Eysscher voor duplyck.

Schepenen ontseggen de gedaegde de versochte copyen voor alsnoch ende alvoren na disponeren opte versochte provisionele ontslaginge, ordonneren den selven ten principalen t' antwoorden ten naesten. Actum ut supra.

¹ Woensdag 12 februari 1625.

² Maandag 17 februari 1625.

p. 227**Rechtdach den 24en february 1625¹**

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van
Schoonhoven ende Landen van Beloys, racione
offitii Eysscher in cas crimineel ende extra
ordinaris proces

contra

Jan Gijsbertsz. Uuttenbogaert gedaegde in 't
selve cas t' antwoorden

Alhoewel Overmeer geen defensie voor den gedaegde ten principale ende can doen, voordat hem copie van den interrogatorien daerop hij is gehoord, mette responsiven ende confessie daerop gedaen sijn geleverd, ende dat hij deselve geexamineert, ende den gevangen op alles particulereelijck gehoord, willende nochtans obedieren het appointe van Schepenen van den [...eyen] deser, ende onvermindert de voorsz. sijne versoecken, soo omme te hebben copie van 't gene geseyt is, als om bij provisie ontslagen te zijn onder hanttastinge ofte soodanige cautie als Schepenen in discretie naer gelegentheyt van de saecke ende des gevangens sobere middelen sullen bevinden te behooren. Mitsgaders inhererende alsnoch deselve respectieve versoecken, soo van copie als van provisie, antwoordende ten principale, concludeert tot niet ontfanckelijck, ende bij ordre, dat den Eysscher zijnen eysch ende conclusie sal werden ontseyt ende datter geen provisie voor den Eysscher en valt, cum expensis ende, ofte tot anderen &.

D' Eysscher persisiteert voor replyck als bij eysch.

Overmeer, van wegen den gevangen, persisiteert voor duplyck, neemt dispositiiff in feyten omme de sake te beschrijven bij eysch antwoord replyck ende duplyck versoeckende niettemin recht opte versochte provisie.

D' Eysscher seydt 't versoeck te sijn impertinent alsoo 't selve is strijdende tegens twee distincte appointementen.

Schepenen accorderen den gedaegde copye uytte confessie ontseggen den selve sijn vorder versoeck, ordonneren voorts partijen bynnen drie dagen na de leverantie van de voorsz. copye de sake te principalen te bepleyten ofte daerinne vorder gedisponeert te werden sulcx noch bevonden sal te behooren. Actum ut supra.

p. 228**Rechtdach den 3en marty 1625²**

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van
Schoonhoven ende Landen van Beloys, racione
offitii Eysscher in cas crimineel ende
extraordinaris proces

contra

Jan Gijsbertsz. Uuttenbogaert gedaegde
in 't selve cas sententie te begeren

Partijen versochten sententie.

Schepenen houden de sake in advys ende ordinneren partijen haere stucken te laten onder de secretaris, omme gevisiteert ende op morgen voorts in de saeck gedisponeert te worden sulcx nu bevinden sal te behooren. Actum ut supra.

In de saecke hangende voor den Gerechte der stede van Schoonhoven tusschen Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, Eysscher in cas crimineel ende extraordinaris ter eenre op ende jegens Jan Gijsbertsz. Uyttenboogaert gedetineerde ter andere sijde. Schepenen gevisiteert ende gelet hebben op d' examen ende confessie van den gedetineerde ende alle 't gene ter materie dienende es, ende doende recht condemneren den gedetineerde in een amende van drie hondert ponden te 40 groten 't pont mitsgaders in de kosten. Ontseggende d' Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie op hem gedetineerde gedaen ende genomen. Actum opten 4en marty 1625.

¹ Maandag 24 februari 1625.

² Maandag 3 maart 1625.

p. 229**Rechtdach den 26en juny 1625¹**

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van
Schoonhoven ende Landen van Beloys, razione
offitii Eysscher in cas van delict
contra
Vop Jansz. Coning gedaegde e.d.

p. 229**Rechtdach den 21en july 1625²**

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van
Schoonhoven ende Landen van Beloys, razione
offitii Eysscher in cas van delict
contra
Jacob Claesz. Houck gedaegde in persoon omme te ver-
antwoorden die feyten ende delicten bij hem
gecommiteert, ende daernae eysch te hooren.

D' Eysscher mits non comparitie van de gedaegde, versocht het eerste default, met prouffijte als
naer rechte, ende een tweede citatie bij edicte.

Schepenen mits de non comparitie van de gedaegde, decernereren jegens deselve het eerste default.
Ende admitteren d' Eysscher een tweede citatie bij edicte met prouffijte als naer rechten. Actum ut
supra.

p. 229

Idem nomine quo supra Eysscher
contra
Gerrit Cornelisz. Coen gedaegde in persoon omme te
verantwoorden de feyten ende delicten bij hem
gecommiteert, ende daernae eysch te hooren.

D' Eysscher versochte ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 230

Idem nomine quo supra Eysscher
contra
Coen Jansz. gedaegde in persoon omme te verantwoorden
de feyten ende delicten bij hem gecommiteert
ende daernae eysch te hooren.

D' Eysscher versochte ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 230

Idem soo hij procedeert Eysscher
contra
Floris Pietersz. de Voij gedaegde soo hij
geroupen is alsnoch t' antwoorden.

De gedaegde present proponerende d' exceptie van litispdentie voor den Hove, concludeert tot
absolutie van instantie cum expensis.

---

¹ Donderdag 26 juni 1625.

² Maandag 21 juli 1625.

D' Eysscher ontkennende de geallegerde exceptie, concludeert tot relectie, ende dat de gedaegde gecondemneert sal worden staende vierschaer t' antwoorden.

Den excipient¹ persisiteert voor replyck.

De geexcipieerde voor duplyck.

Schepenen relecteren d' exceptie bij de gedaegde geproponeert ende ordonneren de gedaegde t' antwoorden staende vierschaer. Actum ut supra.

Den gedaegde seyt sijn faictalia te loopen.

p. 231

Rechtdach den 25en july 1625²

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van
Schoonhoven ende Landen van Beloy, racione
offitii Eysscher in cas van delict
contra

Jacob Claesz. Houck gedaegde ende defailliant in persoon omme
te verantwoorden de feyten ende delicten bij
hem gecommiteert ter laste geleyt,
ofte 't 2e deffault te begeren

Goethard als procureur van d' Eysscher mits de non comparitie van de gedaegde versochte 't 2e deffault mettet prouffijt als nae rechten, ende een derde citatie bij edicte.

Schepenen fiat 't 2e deffault ende een derde citatie bij edicte.

p. 231

Idem nomine quo supra Eysscher
contra

Gerrit Coen gedaegde ende defailliant in persoon
omme te verantwoorden de feyten ende
delicten bij hem gecommiteert ter laste geleyt
't 2e deffault te begeren.

Goethard ut supra.

Schepenen fiat ut supra.

p. 231

Idem nomine quo supra Eysscher
contra

Coen Jansz. gedaegde ende defailliant in persoon
omme te verantwoorden de feyten ende delicten
bij hem gecommiteert ter laste geleyt
't 2e deffault te begeren.

Goethard ut supra.

Schepenen fiat ut supra.

p. 232

Rechtdach den 4en augusti 1625³

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede
van Schoonhoven ende Landen van Beloy
ratione offitii Eysscher in cas van delict

¹ *GTB*. Excipiënt. Partij in een rechtsgeding die zich voor haar verweer beroept op een exceptie, tegenpartij vande geëxcipieerde.

² Vrijdag 25 juli 1625.

³ Maandag 4 augustus 1625.

contra
 Jacob Claesz. Houck gedaegde ende defailliant
 in persoon omme te verantwoorden de
 feyten ende delicten bij hem gecommiteert
 te laste geleyt, ofte 't 3e deffault
 te begeren

D' Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde versochte 't derde default, met admissie om te mogen dienen van intendit, ende een vierde citatie ex superabundanti.

Schepenen stellen de sake in state om redenen.

p. 232

Idem nomine quo supra Eysscher
 contra
 Gerrit Cornelisz. Coen gedaegde ende defailliant
 ut supra.

D' Eysscher versochte ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 232

Idem nomine quo supra Eysscher
 contra
 Coen Jansz. gedaegde ende defailliant ut supra.

D' Eysscher versochte ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 233

Rechtdach den 11en augusti 1625¹

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van Schoon-
 hoven ende Landen van Beloys, ratione officii Eysscher in
 cas van delict

contra
 Jacob Claesz. Houck gedaegde ende defailliant in persoon
 omme te verantwoorden de feyten ende delicten bij
 hem gecommiteert, daernaey eysch te hooren ofte
 't 3e deffault te begeren.

D' Eysscher de non comparitie van den gedaegde versochte 't derde default, ende admissie om te mogen dienen van intendit, ende een vierde citatie ex superabundanti.

Schepenen vermits de non comparitie van den gedaegde decernereren jegens den selven het derde default, ende admitteren d' Eysscher om te mogen dienen van intendit, met een vierde citatie ex superabundanti.

p. 233

Idem nomine quo supra Eysscher
 contra
 Gerrit Cornelisz. Coen gedaegde ende defailliant in
 persoon ut supra.

D' Eysscher versochte ut supra.

Schepenen ut supra.

---

¹ Maandag 11 augustus 1625.

p. 233

Idem nomine quo supra Eysscher
contra
Coen Jansz. gedaegde ende defailliant in oersoon ut
supra

D' Eysscher versochte ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 234

Rechtdach den 8en september 1625¹

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van Schoonhoven
ende Landen van Beloys, nomine offitii Eysscher
in cas van delict
contra
Jacob Claesz. Houck gedaegde ende defailliant
in persoon te dienen van intendit ende sententie
te begeren.

D' Eysscher in plaetse van intendit levert over zijnen eysch metten attestaten ende verificatien
daertoe dienende tot justificatie van den selve dienende, ende versochte daer op sententie.

Schepenen stellen den sake in state ten naesten.

p. 234

Idem nomine quo supra Eysscher
contra
Gerrit Cornelisz. Coen gedaegde ende defailliant
ut supra.

D' Eysscher ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 234

Idem nomine quo supra Eysscher
contra
Coen Jansz. gedaegde ende defailliant
ut supra.

D' Eysscher ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 235

Rechtdach den 22en september 1625²

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van Schoonhoven
ende Landen van Beloys, nominus offitii Eysscher
in cas van delict
contra
Jacob Claesz. Houck gedaegde ende defailliant in
persoon alsoch te dienen van intendit ende sententie
te begeren

---

¹ Maandag 8 september 1625.

² Maandag 22 september 1625.

p. 235 Idem nomine quo supra Eysscher
contra
Gerrit Cornelisz. Coen gedaegde ende defailliant ut supra.

p. 235 Idem nomine quo supra Eysscher
contra
Coen Jansz. gedaegde ende defailliant ut supra.

p. 236 **Rechtdach den 4en october 1625¹**

Beroerende Maritge Willems geboren
vander Goude

Alsoo Maritge Willems gebooren van der Goude out ontrent 29 jaren buyten pijnre ende banden van ijseren bekent heeft op eenige begraefnisse op plattelanden geweest te sijn, ende aldaer aelmisse versocht te hebben neffens andere vagabonden ende lantloopers alles contrarie de placaten tegens de bedelaers², vagabonden ende lantloopers gemaect. Soo concludeert Rutger Huygensz. den Bailliu van Schoonhoven ende de Landen van Belois in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflijckheyt van Hollant, dat sij gevangen den tijt van thien jaren sal werden gebannen uut Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van goederen.

Schepenen doende recht, hebben haer gevangen, gebannen, ende bannen den selven mits desen den tijt van drie jaren uyt Schoonhoven, ende de Landen van Belois, daer uut te vertrecken binnens daechs sonneschijn, sonder middellertijt daer wederom in te koomen op pene van swaerder straffe. Actum bij Baptista van Regelmortes, Jacob van Walhooven Zybrantsen, Cornelis Hendricksen Blocklant ende Steven Stevensen Lakervelt, Schepenen den 4en october 1625.

D' gevange verclaert geen goederen
te hebben gevangen opten 20en september
ende uyt gegaen den 4en october 1625
sijnde 14 dagen.

p. 237 Alsoo Trijn Pouwels in de wandeling genaemt de Kermispop³, geboren van Middelburch⁴ out ontrent 28 jaren, jegenwoordich gevangen buyten pijnre ofte banden van ijseren bekent heeft, over haer quaet leven tot meermalen openbaerlijck gestraft ende gebannen te sijn ende noch ontrent drie weken geleden tot Dordrecht gegeeselt ende voor de derdemael gebrantmerckt te sijn, ende uut de Landen gebannen. 't Welcke haer wel hadde behoort gedient te hebben tot een exempel omme haer quaet leven te desisteren. Soo heeft sij echter, boven voorsz. bannisement hier te lande blijvende langx de lande gaen bedelenen, levende alzo van 't sweet van de huysluyden ende begerende aelmissen die mitsdien den rechten armen ontroocken worden. Al 't welcke sake sijn van seer quade consequentie die in landen van justitie niet en behoren getolereert, maer andere ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende de Landen van Belois in den name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflijckheyt van Hollant, dat de voorsz. gevangen, gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonelijck is justitie te doen, ende aldaer wel stengelijck gegeeselt ende gebrantmerckt te werden, haer leven gebannen uut Hollant ende Westvrieslant, met confiscatie van goederen.

Schepenen geleth hebbende op des gevangens confessie hebben haer gecondemneert, ende condemnieren deselve mitsdesen de ton ofte blauwe huyck te dragen om de haven ende hebben haer voorts andermael gebannen haer leven lanck uut Hollant ende Westvrieslant, daer uut te vertrecken binnen de tijt van tweemaal 24 uren sonder wederom in 't lant te comen, op pene van gestraft te werden mette coorden datter de doot na volcht met confiscatie van alle hare goederen. Actum bij Baptista van Regelmortes, Jacob van Walhoven Zybrantsen, Cornelis Hendricksen Blocklant ende Steven Stevensz. Laeckervelt, den 4en october 1625.

¹ Zaterdag 4 oktober 1625.

² Moeilijk leesbaar; bedelaers is verbeterd uit bedelareije.

³ Recidive, eerder in Schoonhoven veroordeeld, zie: Schoonhoven, 1058.83, p. 166, dd. 12 oktober 1622 en verder o.a. begin september 1625 in Dordrecht.

⁴ Middelburg (ZH) behorende tot de gemeenten Reeuwijk, Boskoop en Waddinxveen.

D' gevangene verclaert geen goederen te hebben gevangen opten 20en september ende uyt gegaen den 4en october 1625 sijnde 14 dagen.

p. 238

Rechtdach den 1en november 1625¹

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii Eysscher in cas van delict
 contra
 Jacob Claesz. Houck gedaegde ende defaillant in persoon alsoch te dienen van intendit ende sententie te begeren.

In state tot woonsdacht toecomende.

p. 238

Idem nomine quo supra Eysscher
 contra
 Gerrit Cornelisz. Coen gedaegde ende defaillant ut supra.

Ut supra.

p. 238

Idem nomine quo supra Eysscher
 contra
 Coen Jansz. gedaegde ende defaillant ut supra.

Ut supra.

p. 239

Rechtdach den 1en november 1625

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, ratione officii Eysscher
 contra
 Gerrit Jacobsz. geboren tot Wourden borger deser stede, jegenwoordich gevangen gedaegde eysch doen.

Alsoo hij gevangen seeckere lange jaeren herwaerts in continuelijcke twist ende oneenicheyt seer onbehoorlijk tot schandael van eenen ygelicke in huyshoudinge geseten, ende met zijn huysvrouwe geleeft heeft, die hij oock onlanx ende onwettelicke verstooten ende verlatende heeft. Dat oock hij gevangen van quade tot arger gepractiseert heeft seeckere jonge meysgens in sijne huyshoudige ter plaetse daer hij wonende is, te locken ende te krijgen, omme sijne vuyle lust ende vleeschelicke conversatie aen de selve te boeten, hebbende 't selve eerst te werck geleyt aen seecker jonge dochter van 15 jaren. Ende daernae aen een ander meysken oudt ontrent dertien jaren, 't welck hij gevangen tot vleesselicke conversatie versocht, ende onder dexel van den selve een stuck gelts te zullen geven daertoe geinduceert ende vleeschelijck metten selve geconverseert heeft. Dat oock hij gevangen twee ofte drie dagen naer d' voorsz. vleeschelicke conversatie, 't voorsz. meysken wederom bij hem gecregen hebbende, mettet selve wederom gepoocht heeft vleesselick te converseren. Doch tot zijn volcomen voornemen niet en heeft connen comen door 't roupen ende schreeuwen van 't voorsz. meysgen, waardeur de buyrluyden voor sijns gevangens deure quamen cloppen. Dat oock hij gevangen omme sijne schelmerije ende ontucht te verbergen, de deure op 't aencloppen van den buyren niet opengedaen, maer eerst 't voorsz. meysken met een ladder achter over een muyr geholpen. Doch mits de poorte van de gang daer 't selve uutcomen soude geslooten was, heeft het selve wederom over de muyr op 't erff van hem gevangen gehaelt, ende alsoo voor uyt de huysinge ofte duere uut laten gaen, sulcx dat de buyrluyden als doen voor de deur stonden. Welcke buyrluyden oock hij gevangen schampelick toesprack, alles bij des gevangens confessie blijckende, ende gemaect 't gunt voorsz. is zijn sake

¹ Zaterdag 1 november 1625.

van seer quade consequentie, die in een lant van justitie niet en behoorden getolereert, maer anderen ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert den voorn. Bailliuw uyten name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant, ten fine hij gevangen sal werden gecondemneert

p. 240 gebracht te werden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen, ende alder wel strengelick sal werden gegeeselt, gebrantmerckt, ende voorts gebannen sijn leven lang geduyrende uut Hollant ende Westvrieslant, met confiscatie van alle sijne goederen, ofte tot andere &.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende des gevangens confessie van 't gene bij den selve eysch verhaelt, ende op alles wel ende rijpelick gelet, meer genegen zijnde tot barmherticheyt, dan tot rigeur van justitie, hebben den voorsz. gevangen gecondemneert in een boete van 125 gulden, hebben den selven voorts gebannen ende bannen hem mits desen den tijt van thien jaeren uyt de stede van Schoonhoven, den Landen van Beloys, ende Crimpenderwaert, daer uyt te vertrecken binnen den tijt van drie dagen ende middellertijt daer niet weder inne te comen op pene van meerder straffe. Ontseggen den Eysscher zijne vorderen eysch ende conclusie op de gedaegde gedaen ende genomen, ende absolveren den selven daer van mits dezen. Actum bij Schepenen omnes, den 1en november 1625.

p. 241 **Rechtdach den 10en november 1625¹**

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van Schoonhoven
ende Landen van Beloys, nomine offitii Eysscher
contra
Jacob Claesz. Houck gedaegde ende defailliant
in persoon alsoch te dienen van intendit
ende sententie te begeren.

D' Eysscher in plaetse van intendit levert over sijnen eysch mette verificatien ende attestatien daer toe dienende tot justificatie van den selve dien annex, ende versochte daerop sententie.

p. 241 Idem nomine quo supra Eysscher
contra
Gerrit Cornelisz. Coen gedaegde ende defailliant
in persoon ut supra.

D' Eysscher ut supra.

p. 241 Idem nomine quo supra Eysscher
contra
Coen Jansz. gedaegde ende defailliant in
persoon ut supra.

D' Eysscher ut supra.

p. 242 Beroerende Jacob Claesz. Houck

Alsoo Jacob Claesz. Houck geboren binnen deser stede², op sondach 13en july voorleden, in den avont, hem vervordert heeft verscheyde moetwille ende straetschenderye te bedrijven ende versien sijnde met lange messen ende ander onbehoorlick geweer, hem met den anderen vervoucht hebben in de stoup van Vop Crijnen, omme te verwachten eenige personen die sij meynden dat uyt den Doelen souden comen, ende alsoo eyntelick uyten Doelen gecomen is, Jan Corsz., Claes Pietersz. Craen, Jacob Zybrantsz., Schepen ende Daniel van Stralen secretaris deser stede mitsgaders Geerloff Claesz. Verduyn. Dat den voorsz. Jacob Claesz. Houck, soo als de voorsz. personen voorbij gingen seyde: 't is daer beter te zijn als te Willemstadt, schietende voorts uytte stoep ende gaende schrappen met hare messen over de straet, ende daernaer bij een van henluyden geseyt zijnde: Ten sijn de rechte niet, zoo sijn sij echter de voorsz. personen gevolcht

¹ Maandag 10 november 1625.

² Hierna, doorgehaald: "out ontrent [X...] jaren".

tot voor de huysinge van Jan Rogiersz. schoenlapper, roepende tot verscheyden reysen: Gij moortepaijers, ende schrappende met hare messen over de straet dicht achter de voorn. Jacob Zybrandtsz., Daniel van Straelen ende Geerloff Claesz. Verduyn, alsoo Jan Corsz. ende Claes Pietersz. Craen die zijn huysvrouw bij hem hadde, wat voor uyt gingen, sulcx dat sijlyuden met hem drien niet kennende mits de duysterhey, den voorsz. Jacob Claesz. Houck ende zijne consorten veel minder wetende wat hun voornemens was, genootsaecht waren haer om te keeren, ende tegens ongemack soo veel hen mogelick was op haere hoede te zijn. Ende alhoewel hij Jacob Zybrandtsz. ende Daniel van Straelen, de voorsz. Jacob Claesz. Houck ende zijne consorten ansprack ende tot ruste vermanende, ende vermits niemant haer en moeijde ende sijlyuden naer huys gingen, dat sij haer gerust zouden houden ende haer soo groot niet maken, op datter des anderen daechs geen swaricheyt nae mocht vallen, antwoorden sij niet anders dan: Wij comen van de Clundert, ende hebben met hare messen ende geweer daermede zij hen versien hadden, de voorsz. Jacob Sijbrants, Daniel van Straelen ende Geerloff Claesz., nae dat haer vorder geselschap den houck van de straet om waren feytelicken aengevallen met steecken en snijden, sulcx dat sij genootsaecht waren, hen sooveel mogelick was te verweeren, dan tegens sulcx gewelt niet versien sijnde, heeft den voorsz. Jacob Claesz. met assistentie van Gerrit Cornelisz. Coen ende Coen Jansz., den voorsz. Daniel van Straelen secretaris in sijn aensicht gequetst ende noch twee steecken gegeven, een in de rechter hant ende een in de knie. Waer nae den voorsz. Jacob Claesz. ende zijne consorten sijn gecomen voor de huysinge van den voorn. Straelen (terwijle deselve een ander straet om nae den officier gegaen was) loopend met voeten op de deur ende roepende: Comt 'er uit gij schelm, hebbende den voorn. Jacob Claesz. Houck zijn mes in de hant, ende de voorsz. Gerrit Cornelisz. Coen ende Coen Jansz. neffens haer geweer de slippe van haer mantels vol steenen, gelijk sij mede de deur opgelopen hebben ten huys van den voorn. Claes Pietersz. ende noch onder andere in 't Wijstraet op verscheyden deuren geloopt, ende de leeren van een wagen genomen ende tegens de straet gesmeten hebben. Alle 't welke saken ende delicten zijn van zeer quade consequentie die in steden ende Landen van justitie geensins connen ofte mogen getollereert worden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliuw van Schoonhoven ende Landen van Belloys, in den name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflicheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat hij Jacob Claesz. Houck, alsoo hij vluchtich ende de justitie ontweken is, zijn leven lang sal werden gebannen uyt Hollandt ende Westvrieslant, met confiscatie van alle zijne goederen ter prouffijte van den hooge Overicheyt.

p. 242

Schepenen gehoort den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende gelet op 't gene ter materie dienende was doende recht. Condemneren den voorsz. Jacob Claesz. Houck in een boete ende amende van hondert twintich ponden te 40 grootten Vlaems 't stuck. Ontseggen den Eysscher zijnen vorderen eysch ende conclusie op de gedaegde gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mits desen, ende condemneren de gedaegde in de costen tot tauxatie ende moderatie van Schepenen voorn. Actum den 10en novembris 1625.

p. 244

Alsoo Gerrit Cornelisz. Coen geboren binnen deser stede, op sondach 13en july voorleden in den avont hem vervordert heeft met Jacob Claesz. Houck ende Coen Jansz. verscheyde moettwille ende straetschenderije te bedrijven. Dat hij Gerrit Cornelisz. Coen met den voorsz. Jacob Claesz. Houck ende Coen Jansz. versien sijnde met lange messen ende ander onbehoorlick geweer, hem met den anderen vervoucht hebben in de stoupe van Vop Crijnen, omme te wachten eenige personen die sij meynden dat uyt den Doelen souden comen. Ende alsoo eyntelick uytten Doelen gecomen is Jan Corsz., Claes Pietersz. Craen, Jacob Sijbrantsz, Schepenen ende Daniel van Straelen secretaris deser stede mitsgaders Geerloff Claes Verduyn, dat den voorsz. Jacob Claesz. Houck, soo als de voorsz. persoonen voorbij gingen, seyde: 't Is daer beter te zijn als te Willemstadt, hij neffens den voorn. Jacob Claesz. ende Coen Jansz. schietende voorts uytte stoep ende gaende schrappen met hare messen over de straet, ende daerna bij een van henlyuden geseyt zijnde: Ten sijn de rechte niet. Soo sijn sij echter de voorsz. personen gevolcht tot voor de huysinge van Jan Rogiersz. schoenlapper, roepende tot verscheyden reysen "Gij moortepaijers" ende schrappende met hare messen over de straet dicht achter de voorn. Jacob Sijbrantsz., Daniel van Straelen ende Geerloff Claesz. Verduyn, alsoo Jan Corsz. ende Claes Pietersz. Craen die zijn huysvrouw bij hem hadde wat vooruyt gingen, sulcx dat sijlyuden met hen drien niet kennende mits de duysterhey den voorsz. Gerrit Cornelisz. Coen ende zijne consorten, veel minder wetende wat hun voornemens was, ende zij tot meermalen oock zeijden: Wij comen van Clundert, genootsaecht waeren haer selven om te keeren ende tegens ongemack soo veel hen mogelick was op haere hoede te zijn. Ende alhoewel hij Jacob Sijbrantsz ende Daniel van Straelen, de voorsz. Gerrit Cornelisz. Coen ende zijne consorten aansprack ende tot ruste vermaende, ende vermits niemant haer en moeijde, ende sijlyuden naer huys gingen, dat sij haer gerust zouden houden, ende haer soo groot niet maken, op datter des anderen daechs geen swaricheyt nae en mocht vallen, antwoorden sij niet anders dan: Wij comen van de Clundert" ende hebben met hare messen ende geweer daermede zij hen versien hadden, de voorsz. Jacob Sijbrants, Daniel van Straelen ende Geerloff Claesz. nae dat haer vorder geselschap den houck van de straet om waeren,

feytelick aengevallen met steecken en snijden, sulcx dat zij genootsaecht waeren, hen sooveel mogelick was te

p. 245

verweeren, waernaen den voorsz. Gerrit Cornelisz. Coen ende sijne voorn. consorten zijn gecomen voor de huysinge van den voorn. van den Straelen (terwille deselve een ander straet om nae den officier gegaen was) loopende met voeten op de deur ende roepende: Comt 'er uit gij schelm, hebbende den voorn. Gerrit Cornelisz. Coen ende Coen Jansz. neffens haer geweer, de slippe van haer mantels vol steenen. Gelijk sij mede de deur opgelopen hebben ten huysen van den voorn. Claes Pietersz. ende noch onder andere in 't Wijstraet op verscheyde deuren geloopt ende de leeren van een wagen genomen ende tegens de straet gesmeten hebben. Alle 't welcke saken ende delicten zijn van seer quade consequentie die in steden ende Landen van justitie geensins connen ofte mogen getollereert werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloy, in den name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflicheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat hij Gerrit Cornelisz. Coen overmits hij vluchtich ende de justitie ontweecken is, der tijt van dertich jaren sal werden gebannen uyt Schoonhoven, den Landen van Beloy, ende Crimpenderwaert, ende voorts verclaert incapabel omme daerenteynde eenige ampten ofte officien van stadswegen, de schutterije ofte eenig gilde alhier te bedienen, met confiscatie van alle zijne goederen ter prouffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen gehoort den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende gelet op 't gene ter materie dienende was doende recht. Condemneren den voorsz. Gerrit Cornelisz. Coen in een boete ende amende van hondert twintich ponden te 40 grootten Vlaems 't stuck. Ontseggen den Eysscher zijnen vorderen eysch ende conclusie op de gedaegde gedaen ende genomen, absolveren den selven daer van mitsdesen, ende condemneren de gedaegde in de costen tot tauxatie ende moderatie van Schepenen voorn. Actum den 10en novembris 1625.

p. 246

Alsoo Coen Jansz. geboren binnen deser stede op sondach 13 july voorleden in den avont, hem vervordert heeft met Jacob Claesz. Houck ende Gerit Cornelisz. Coen verscheyde moetwille ende straetschenderije te bedrijven. Dat hij Coen Jansz. met den voorsz. Jacob Claesz. Houck ende Gerrit Cornelisz. Coen versien zijnde met lange messen ende ander onbehoorlick geweer hem met den anderen vervoucht hebben in de stoupe van Vop Crijnen, omme te wachten eenige personen die sij meynden dat uyt den Doelen souden comen, ende alsoo eyntelick uytten Doelen gecomen is, Jan Corsz., Claes Pietersz. Craen, Jacob Sijbrantsz. Schepenen ende Daniel van Straelen secretaris deser stede, mitsgaders Geerloff Claes Verduyn. Dat den voorsz. Jacob Claesz. Houck, soo als de voorsz. personen voorbij gingen seyde: 't Is daer beter te zijn als te Willemstadt, hij neffens den voorn. Jacob Claesz. ende Coen Jansz. schietende voorts uyt de stoep ende gaende schrappen met hare messen over de straet, ende daernaen bij een van henlyuden geseyt zijnde: Ten sijn de rechte niet, zoo zijn sij echter de voorsz. personen gevolcht tot voor de huysinge van Jan Rogiersz. schoenlapper, roepende tot verscheyde reysen "Gij moortepaijers" ende schrappende met hare messen over de straet dicht achter de voorn. Jacob Sijbrantsz., Daniel van Straelen ende Geerloff Claesz. Verduyn, alsoo Jan Corsz. ende Claes Pietersz. Craen die zijn huysvrouwe bij hem hadde wat voor uyt gingen, sulcx dat sijlyuden met hen drien niet kennende mits de duysterheit den voorsz. Coen Jansz. ende zijne consorten veel minder wetende wat hun voornemens was, ende zij tot meermalen oock zeijden: Wij comen van Clundert, genootsaecht waeren haer selven om te keeren ende tegens ongemack soo veel hen mogelick was op haere hoede te zijn. Ende alhoewel hij Jacob Sijbrantsz. ende Daniel van Straelen den voorsz. Coen Jansz. ende zijne consorten aensprack ende tot ruste vermaende, ende vermits niemant haer en moeijde ende sijlyuden naer huys gingen, dat zij haer gerust zouden houden, ende haer soo groot niet maken op datter des anderen daechs geen swaricheyt nae en mocht vallen, antwoorden zij niet anders dan: Wij comen van de Clundert, ende hebben met hare messen ende geweer daer mede zij hen versien hadden, de voorsz. Jacob Zybrantsz., Daniel van Straelen, ende Geerloff Claesz. na dat haer vorder geselschap den houck van de straet om waeren, feytelick aengevallen met steecken en snijden, sulcx dat zij genootsaecht waren hen sooveel mogelick was te verweeren. Waernaen den voorsz. Coen Jansz. ende zijne consorten zijn gecomen voor de huysinge van den voorn. Straelen (terwille deselve een ander straet om nae den officier gegaen was) loopend met voeten op de deur ende roepende: Comt 'er uit gij schelm, hebbende den voorn. Coen Jansz. ende Gerrit Cornelisz. Coen neffens haer geweer de slippe van haer mantels vol steenen,

p. 247

gelijck sij mede de deur opgelopen hebben ten huysen van den voorn. Claes Pietersz. ende noch onder andere in 't Wijstraet op verscheyden deuren geloopt ende de leeren van een wagen genomen ende tegens de straet gesmeten hebben. Alle 't welcke saken ende delicten zijn van seer quade consequentie die in steden ende Landen van justitie geensins connen ofte mogen getollereert werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloy, in den name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflicheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat hij Coen Jansz. overmits hij vluchtich ende de justitie ontweecken is, den tijt van dertich jaren sal werden gebannen uyt Schoonhoven, den Landen van Beloy, ende Crimpenderwaert, ende voorts verclaert incapabel omme daerenteynde eenige ampten ofte officien

van stadswegen, de schutterije ofte eenige gilden alhier te bedienen, met confiscatie van alle zijne goederen ter prouffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen gehooft den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende gelet op 't gene ter materie dienende was doende recht. Condemneren den voorsz. Coen Jansz. in een boete ende amende van hondert twintich ponden te 40 grootten Vlaems 't stuck. Ontseggen den Eysscher zijnen vorderen eysch ende conclusie op de gedaegde gedaen ende genomen absolveren den zelve daer van mits desen. Ende condemneren de gedaegde in de costen tot tauxatie ende moderatie van Schepenen voorn. Actum den 10en novembris 1625.

p. 246

Rechtdach den 21en marty 1626¹

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede
van Schoonhoven ende Landen van Beloys,
ratione officii Eysscher in cas van delict
contra
Guilliaem Suwerton gedaegde bij edicte
e.d.

p. 248

Rechtdach den 30en marty 1626²

Rutger Huygensz., Bailliuw der
stede van Schoonhoven, ende landen
van Beloys, Eysscher in cas van delict
contra
Williaem Suwerton gedaegde bij edicte
t' antwoorden op de poincten ende articulen
hem ten laste geleyt ende daerna
eysch³ te hooren.

1e default.

p. 249

Alsoo Jan Gerritsz. geboren van Heusden⁴ out ontrent 16 jaren ende Gerrit Fransz. van Thiel⁵ oudt ontrent 16 jaren buyten pijn ende banden van ijsers bekent hebben gesonts lichaems door den lande te gaen vagabonden ende bedelen levende van 't sweet van den huysluyden, ende begerende aelmissen die mitsdien den rechten armen werden ontrocken, alles contrarie den placcate tegens alle vagabonden ende bedelaers geemaneert. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliuw van Schoonhoven ende Landen van Beloys, in den name ende van wegen de hooge Overicheyt des Graefflijckheys van Hollandt ende Westvrieslant, dat d' voorsz. gevangens gebracht zullen werden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen, ende aldaer wel strengelick gegeeselt te werden ende voorts gebannen den tijt van thien jaren uyt Hollant ende Westvrieslant, met confiscatie van aller zijne goederen indien hij eenige eenige⁶

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den officier ende der gevangens confessie, prefererende gratie voor rigeur van justitie, hebben den voorsz. gevangens gebannen ende bannen d'voorsz. mits desen den tijt van ses jaren uyt de stadt van Schoonhoven den Landen van Belois, ende den Crimpenderwaert, lastende den voorsz. daer uyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder middellertijt daer wederomme in te comen op pene van openbaerlick aen den lijve gestraft te werden. Actum bij Schepenen omnes demptis Regemortes, den 30en marty 1626.

gevangen den 10 marty 1626 ende uytgegaen den 30en marty 1626 sijnde 20 dagen.
De gevangens verclaren geen goederen te hebben.

¹ Zaterdag 21 maart 1626.

² Maandag 30 maart 1626.

³ eysch is hier afgekort tot "e".

⁴ Heusden, prov. Noord-Brabant.

⁵ Tiel, prov. Gelderland.

⁶ Sic, eenige eenige, lees: eenige.

p. 250 Alsoo Aeltge Jans geboren van Groeningen oudt ontrent 18 jaren ende Jannitge Jans geboren van Dordrecht oudt ontrent 19 jaren, buyten pijnende banden van ijsere bekent hebben gesonts lichaems door den lande te gaen vagabonden ende bedelen levende van 't sweet van de huysluyden ende begerende aelmissen die mitsdien den rechten armen werden ontrocken, alles contrarie den placcate jegens de vagabunden ende bedelaers geemaneert. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloy, in den naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflicheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat d' voorsz. gevangens gebracht zullen werden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen ende aldaer wel strengelick gegeeselt te werden ende voorts gebannen den tijt van thien jaren uyt Hollandt ende Westvrieslant met confiscatie van alle hare goederen (indien zij eenige hebben) ten prouffijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den officier ende des gevangens confessie, prefererende gratie voor rigeur van justitie, hebben hen gevangens gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van ses jaren uyt de stad van Schoonhoven, den Landen van Beloy, ende Crimpenderwaert, lastende d' selve, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder middellertijt daer wederomme in te comen op pene van openbaerlick aen den live gestraft te werden. Actum bij Schepenen omnes dempto Regemortes, den 30en marty 1628.

p. 251 Alsoo Cornelis Gerritsz. geboren van Haeften¹ (soo hij seyt) oudt ontrent 17 jaren in de wandeling genaemt Cornelis Schram jegenwoordich gevangen, buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft ontrent anderhalf jaer geleden tot Dordrecht om verscheyden huysbraeck² ende dieverijen gegeeselt, gebrantmerckt ende gebannen te zijn geweest, ende ontrent een jaer daerna tot Grol³ ter sake voorsz. andermael gegeeselt, gebrantmerckt ende gebannen te zijn. Dat hij daerna hem wederomme vervordert heeft te comen ende verkeerren in de provintie van Hollandt, soo in den Crimpenderwaert als den Alblasserwaert, gaende gesonts lichaems bedelen, alles contrarie de placcaten van den Hoog Mogende Heeren Staten jegens de dieven vagabonden ende lantloopers geemaneert. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven, ende Landen van Beloy, in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflicheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat hij gevangen gebracht zal worden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen ende aldaer wel strengelick gegeeselt te werden, ende voorts sijn leven lang gebannen uyt Hollandt ende Westvrieslant met confiscatie van alle zijne goederen indien hij eenige heeft ten prouffijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den officier ende des gevangens confessie, prefererende gratie voor rigeur van justitie, hebben hem gevangen gebannen ende bannen d' selve mitsdesen den tijt van 25 jaren uyt Hollandt ende Westvrieslant, lastende den selve uyt deser stede te vertrecken binnen dage sonneschijn, sonder middellertijt daer wederomme in te comen, op pene van openbaerlick aen den live gestraft te werden. Verclarende alle sijne goederen indien hij eenige heeft verbeurt te prouffijte van den hooge Overicheyt voorsz. Actum bij Schepenen omnes dempto Regemortes, den 30en marty 1628.

p. 252

Rechtdach gehouden den 21 september anno 1626⁴
Schepenen demptis Laeckervelt, Botter

Rutger Huygensz., Balliu der stad van
Schoonhoven nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra
Gerrit Cornelisz. Coen gedaegde bij edicte
e.d.

Cornelis Gerritsz. als vader ende voocht van de gedaegde sijne onmondigen soon diende van versoek alhier schriftelick overgelevert.

D' Eysscher versochte deffault met 't prouffijte als nae rechten.

Schepenen decernerren tegens de gedaegde 't 1e deffault ende voor 't profijt vandien acoorderen d' Eysscher apprehensie corporeel met een tweede citatie bij edicte. Actum ut supra.

¹ Haaften, gem. Neerijnen, prov. Gelderland.

² Sic. huysbraeck, lees: huysbraecken.

³ Groenlo, gem. Oost Gelre, prov. Gelderland.

⁴ Maandag 21 september 1626.

Bulcq als last hebbende van d' vader
Cornelis Gerritsz. des gedaegdens vader constitueert
hem appellant aen den Hove van Holland. Actum ut supra.

p. 252

Rechtdach gehouden den 28 september anno 1626¹
present omnes demptis Laeckervelt, Botter

Rutger Huygensz., Balliu der stede van
Schoonhoven ende de Landen van Belois, nomine
officii Eysscher in cas crimineel
contra
Gerrit Cornelisz. Coen gedaegde bij edicte e.d.

D' Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde versochte deffault met profijt als na rechten.

Schepenen decernereren tegens de gedaegde 't 1e deffault met profijt als nae rechte ende
accordeeren d' Eysscher een tweede citatie bij edicte. Actum ut supra.

p. 253

Idem Eysscher
contra
Anna Jans ende Anneken Gerrits
gedaegdens bij edicte e.d.

D' Eysscher mits de non comparitie van den gedaegdens versochte deffault met profijt als na
rechte.

Schepenen decernereren tegens de gedaegdens 't 1e deffault met profijt. Actum ut supra.

p. 253

Rechtdach den 6en oktober 1626²
present [ ]

Rutger Huygensz., Balliu der stede
Schoonhoven ende de van Beloys³ nomine
officii⁴ Eysscher in cas crimineel
contra
Gerrit Cornelisz. Coen gedaegde bij edicte
't 2e deffault te begeren

D' Eysscher versochte 't 2e deffault met 't profijt als na rechte ende een derde citatie bij edicte.

Schepenen fiat.

p. 253

Rechtdach den 12 oktober 1626⁵

Rutger Huygens Balliu van
Schoonhoven ende den Lande van
Belloys nomine officii Eysscher in cas
crimineel

Contra
Cornelis Gerritsz. Coen gedaegde bij edicte
't tweede deffault te begeren

D' Eysscher mits de non comparitie versochte het tweede deffault met een derde citatie.

¹ Maandag 28 september 1626.

² Dinsdag 6 oktober 1626.

³ Sic, ende de van Beloys, lees: ende de Landen van Beloys.

⁴ Sic, offii, lees: officii.

⁵ Maandag 12 oktober 1626.

Schepenen fiat.

p. 254

Idem Eysscher
 contra
 Anna Jans ende Anneken
 Gerrits gedaegdens bij edicte het
 tweede deffault te begeren

D' Eysscher ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 254

Rechtdach den 19en october 1626¹

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende
 de Landen van Beloy, nomine officii Eysscher in
 cas crimineel

contra
 Gerrit Cornelisz. Coen gedaegde bij edicte
 't 3e deffault te begeren.

D' Eysscher versochte 't 3e deffault met admissie om te dienen van intendit ende een vierde citatie bij edicte omme 't selve te sien verifieren.

Schepenen fiat.

p. 255

Rechtdach gehouden den 21en october 1626²

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende
 de Landen van Beloy, nomine officii Eysscher
 in cas crimineel

contra
 Annetgen Cornelis gedaegde in persoon e.d.

D' Eysscher alvorens eysch te doen versochte dat den gedaegde sal behoorlicke verclaringe doen bij eede op soodanige pointten ende articulen als haer bij hem Eysscher voor gehouden sullen werden.

Overmeer mette gedaegde in persoon present seyde gedachvaert te sijn om eysch te hooren ende niet om versoeck te doen ende versocht mitsdien eysch te hooren ofte anders comparitie.

D' Eysscher persisiteert bij zijn versoeck.

Overmeer mette gedaegde versochte ontslaginge van de personele comparitie ten minste onder hanttastinge van 't allen tijde des bij den rechter vermaent sijnde wederom in persoon te sullen compareren.

D' Eysscher tot niet ontfanckelick in 't versoeck ende dat den gedaegde gecondemneert sal werden te gaen in besloten hechtenisse ter tijt ende wijlen de versochte verclaringe sal hebben gedaen.

Overmeer persisteert van injurien.

Schepenen condemneren den gedaegde haere verclaringe te doen op soodanige pointten ende articulen als haer bij d' Eysscher voorgehouden sullen worden.

p. 255

Idem Eysscher
 contra
 Thonis Claesz. van Maerlant gedaegde in persoon
 eysch doen

D' Eysscher ut supra.

¹ Maandag 19 oktober 1626.

² Woensdag 21 oktober 1626.

Overmeer ut supra.
 D' Eysscher ut supra.
 Overmeer ut supra.
 D' Eysscher ut supra.
 Overmeer persisteert van injurien.

Schepenen condemneren ut supra.

p. 256

Rechtdach gehouden den 28 oktober anno 1626¹

Rutger Huygensz., Bailliu der stede van Schoonhoven
 ende de Landen van Belois, nomine officii Eysscher
 contra

Cornelis Gerritsz. Coen gedaegde bij edicte het
 derde deffault te begeren

D' Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde versocht het derde ende een vierde citatie
 bij edicte ex superabundanti om te sien dienen van intendit ende sententie te begeren.

Schepenen decernerer jegens de gedaegde het derde deffaut met admissie om te dienen van
 intendit met een vierde citatie bij edicte omme 't selve te sien verifiëren.

p. 256

Idem Eysscher in qualitie voorsz.
 contra

Anneken Jans ende Anneken Gerrits
 gedaegdens bij edicte het derde deffault te
 begeren

D' Eysscher ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 256

Anthonis Claesz. Maerlant gevangen
 requirant

contra

Rutger Huygensz., Bailliu der stad
 Schoonhoven ende de Landen van Belois,
 versoeck doen

Overmeer als procureur van den gedetineerde andermael protesterende van injurie versochte
 ontslaginge van de detentie ten minsten onder hanttastinge ende cautie sufficante tot sodanigen als
 Schepenen bevinden sullen te behooren omme tot allen tijden, des bij den rechter vermaent sijnde
 wederom in persoon te sullen compareren.

Schepenen houden de saecke in advys.

p. 257

Rechtdach den 3en november 1626²

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonho-
 ven ende den Landen van Belois, nomine
 officii Eysscher in cas crimineel

contra

Thijs Joosten gedaegde eysch doen

¹ Woensdag 28 oktober 1626.

² Dinsdag 3 november 1626.

p. 257 Idem Eysscher
 contra
 Hester Joosten gedaegde in persoon
 eysch doen

p. 257 **Regtdach gehouden opten 16en november 1626¹**

p. 258 **Den 6en january 1627²**

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven
 ende de Landen van Beloys, nomine officii
 Eysscher in cas crimineel

contra
 Annitgen Jans van Sevender gedaegde in
 persoon latitant ende defailliant te dienen van
 intendit ende sententie te begeren

D' Eysscher dient van intendit mette verificatie daer annex ende versochte sententie.

p. 258 Idem Eysscher
 contra
 Annetgen Gerrits van Sevender gedaegde in persoon
 latitant ende defailliant te dienen van
 intendit ende sententie te begeren

D' Eysscher ut supra.

p. 258 Idem Eysscher
 contra
 Cornelis Gerritsz. Coen gedaegde in persoon
 latitant ende defailliant te dienen van intendit
 ende sententie te begeren

D' Eysscher ut supra.

p. 259 Idem Eysscher
 contra
 Geerit Cornelisz. gedaegde in persoon latitant
 ende defailliant te dienen van intendit ende
 sententie te begeren

D' Eysscher ut supra.

p. 259 Idem Eysscher
 contra
 Maritgen Joosten gedaegde in persoon e.d.

D' Eysscher dient van eysch mitsgaders van de confessie van de gedaegde hier neffens overleyt,
 versoekende daer op sententie.

p. 259 Idem Eysscher

¹ Maandag 16 november 1626. Verder niets vermeld.

² Woensdag 6 januari 1626.

contra
Sara Gerrits gedaegde in persoon ende
gedetineerde e.d.

D' Eysscher dient van eysch mitsgaders van de confessie van de gedetineerde ende versochte daer op sententie.

p. 260 Idem Eysscher
contra
Thonis Claesz. Maerlandt gedaegde in persoon
ende gedetineerde e.d.

D' Eysscher ut supra.

p. 260 Idem Eysscher
contra
Anntegen Cornelis gedaegde in persoon e.d.

D' Eysscher ut supra.

p. 260 Idem Eysscher
contra
Hester Joosten gedaegde in persoon e.d.

D' Eysscher ut supra.

p. 260 Idem Eysscher
contra
Elisabeth Louris gedaegde in persoon om 't antwoorden
op seeckere articulen ende daerna eysch te hooren

In state.

p. 261 primo: sententie Annetge Jans van Sevender

Alsoo Annetge Jans huysvrouwe van Gerrit Saers lest woonachtich op de Heerlijcheyt van Sevender ende nu voorvluchtich haer vervordert heeft opten 1en september 1626 voorleden met haer dochter Annetge Gerrits te rijden met een wagen binnen Haestrecht tot bij de Waelsche sluyse ende dat sij blijvende wachtende de voorsz. hare dochter Annetge Gerrits heeft gesonden ten huysse van Crijntgen Gerritsdr. omme van deselve Crijntge Gerritsdr. te versoecken dat Emmetgen Jans het dochterken van Jan Janssen geprocureert bij Cunera Dirck out sijnde ontrent 13 jaren haer nichte welck bij deselve Crijntgen woonachtich was eens mede ter Goude soude mogen rijden om een speelreysse 't welcke de voorsz. Crijntgen Gerrits consenteerde mits dat sij Emmetgen Jans terstont wederom soude tuysbrengen 't welck de voorsz. Annetgen Gerrits hare dochter oock beloofde te doen seggende in twee ofte drie uren sal sij wederom thuis sijn dat in plaetse vandien d' voorsz. Annetge Jans geassisteert met Annetge Gerrits hare dochter mette voorn. Emmetge Jans is gereden ander Goude in de herberge genaempt Het Harthuys ende haer Emmetgen gebracht bij Gerrit Cornelisz. Coen dat oock in de selve herberge daer naer gecomen sijnde Cornelis Gerritsz. Coen vader van Gerrit Cornelisz. Coen sijlyden aldaer metten anderen hebben gegeten ende gedroncken ende 't selve gedaen sijnde dat sij Annetgen Jans wederom op haeren wagen is gegaen ende de voorn. Emmetge Jans met de voorsz. Annetge Gerrits haer dochter alleen heeft gelaten bij de voorsz. Gerrit Cornelisz. ende Cornelis Gerritsz. sijn vader seggende jegens de voorsz. haer dochter Annetgen Gerrits: Ick bevele u voorts de wijsheyt sulcx dat daer op is gevolcht dat de voorsz. Emmetge Jansdr. voorts vandaer is vervoert naer Rotterdam ende van Rotterdam over IJselmoijde¹ nae Dordrecht ende Papendrecht ende alsoo voorts naer

¹ IJselmoijde; lees IJsselmonde, gemeente Rotterdam.

p. 262

Schoonhoven alwaer d' voorn. Emmetge Jans bij Gerrit Cornelisz. is ontschaert alles buyten weten wille ende consent van de voorsz. Jan Jansz. ende andere haere vrunden ende bloetverwanten sonder dat sij Emmetge Jansdr. eyt te vooren heeft geweeten dat sij soo schandelijck soude werden vervoert alle 't welke saecken sijn van seer consequentie die in een land van justitie niet en behooren getolereert maer andere ten exemple swaerlijck gestraft te worden dat oversulcx de voorsz. Annetge Jans daerover bij edicte ende clockegeslach ingeroepen ende gedaecht sijnde niet en is gecompereert ende haer naer drie defauten heeft laten contumaceren. Soo is 't dat Schepenen der stede van Schoonhoven gehoort ende geexamineert hebbende den criminelen eysch van Rutger Huygensz., Balliu der selver stede ende den Landen van Belloys, jegens de voorsz. Annetge Jans gedaen ende genomen doende recht in den name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant hebben de voorsz. Annetgen Jans versteecken ende versteecken deselve mits van alle exceptien declinatoir dilatoir ende peremptoir defentie ende weren die sij in desen hadden mogen doen ofte proponeren ende hebben haer voorts ter saecken van het ontfoeren van de voorsz. Emmetgen Jansdr. tot assisentie van de selfs ontschaekinghe gedaen gebannen ende bannen haer mits desen haer leven lang uyt Hollant ende Westvrieslant sonder immermeer wederomme in den selve landen te comen op pene van na der saecken gelegentheyt aen de lijve gestraft te worden ende verclaren hare goederen geconfisqueert ten prouffijte van de hooge Overicheyt. Actum opten 20 januari 1627¹ present Regemortes, Vliet, Walhoven, Houtegem, Van der Heyde ende Craen, Schepenen.

p. 263

2e: sententie Annetge Gerrits van Sevender

Alsoo Annetge Gerritsdr. voor dese woonachtich in de Heerlijcheyt van Sevender ende voorvluchtich haer vervordert heeft opten 11en september 1626 voorleden neffens haer moeder Annetge Jansdr. met een wagen te rijden binnen Haestrecht tot bij de Waelsche sluyse aldaer. Dat d' voorsz. haer moeder blijvende bij de wagen wachten sij middellertijt is gegaen bij Emmetgen Jans dochterken van Jan Janssen geprocureert bij Cunera Dirckx haer nichte out ontrent 13en jaren ten huysse van Crijntgen Gerritsdr. alwaer 't selve Emmetgen lange gewoent hadde. Op haer Emmetgen versoekende dat sij eens mede ter Goude soude willen rijden om een speelreysge. Doch d' voorsz. Emmetge niet dervende mede gaen sonder consent van de voorsz. Crijntgen Gerrits ende haer consent daertoe versoekende. Soo heeft d' selve Crijntgen Gerrits daerinne geconsenteert mits dat sij Emmetgen Jans wederom soude thuys brengen. Gelijck sij Annetgen Gerritsz.² oock beloofde te doen, seggende in twee ofte drie uyren. Dat in plaetse vandien sij Annetgen Gerrits met haer moeder Annetgen Jans ende d' voorsz. Emmetge getreden sijde³ op de wagen haer hebben doen voeren binnen der stede van der Goude in de herberge van 't Harthuys bij den Gerrit Cornelisz. Coen de welke soo het schijnt naer d' voorsz. Emmetgen stont en wachte omme haer gelijck gevolcht is te vervoeren ende aldaer eenigen tijt geweest sijnde is daer mede ingecomen Cornelis Gerritsz. Coen vader van de voorsz. Gerrit Cornelisz. Coen. Ende naer dat sij met den anderen wat gegeten en gedroncken hadde is d' voorsz. hare moeder gaen sitten op de wagen seggende tegens haer Annetgen Gerrits: Ghij sult de wijsheyt nu wel bewaren. Daer op sij Emmetgen Jans wederom is binnen gegaen bij Gerrit Cornelisz. Coen ende Cornelis Gerritsz. sijn vader die alsdoen liet haren wagen. Daer mede sij Annetge Gerrits neffens hare nichte Emmetge Jans ende Geerit Cornelisz. Coen sonder yemant meer op te willen hebben is gereden naer Rotterdam ende aldaer 't samen gegaen in de herberge van den Toelast⁴ alwaer Cornelis Gerritsz. Coen haer corts is gevolcht daer sij dien nacht logeerde sijnde gaen slapen met haer nichte ende Gerrit Cornelisz. op eene camer daer twee betsteden stonden waer naer sij des anderen daechs met d' voorsz. Emmetge Jans, Gerrit Cornelisz. ende Cornelis Gerritsz. is gevaren over IJselmonde naer Dordrecht Papendrecht ende soo voorts naer Schoonhoven alwaer sij 's nachts ontrent elff uren sijn binnen gecomen gaende logeren ten huysse van Tonis Claesz. Maerlant. Daer d' selve Sara Gerrits haer is gevolcht ende sijluyden voorsz. Emmetgen Jans in de camer gebracht hebbende heeft sij Annetge Gerrits d' selve neffens Sara Gerrits helpen ontcleen ende te bedde geholpen ten eynde Gerrit Cornelisz. bij haer soude comen slapen gelijck geschiet is vanwaer sij Emmetgen Jans des anderen daechs wederomme gebracht is ten huysse van Hester Joosten daer sij den 14en september wederom vandaen geleyt ende met Gerrit Cornelisz. Coen Tonis Claesz. Maerlant ende Annetgen Cornelis in den avont gereden is naer de gehuerde steenplaets van den voorn. Tonis Claesz. Alles sonder wille weten ende consent van Jan Jansz. vader van de voorsz. Emmetgen mitsgaders haer andere vrunden ende bloetverwanten sonder dat sij Emmetge te vooren oock van de voorsz. vervoeringe heeft aengesproocken ofte gewaerschout alle 't welke sake sijn van seer quade consequentie die in een land van justitie niet en behooren

p. 264

¹ Woensdag 20 januari 1627.

² Sic. Annetgen Gerritsz., lees: Annetgen Gerrits.

³ Sic, sijde, lees: sijnde.

⁴ *Kronyk der stad Rotterdam, uit de beste schryveren byeen verzameld*, deel 1 (Rotterdam, 1779), p. 128. op de Hoogstraat, bij de Herberge den Toelast.

getolereert maer andere ten exemple gestraft te werden dat oversulcx de voorsz. Annetge Gerrits daerover bij edicte ende clockegeslach ingeroepen ende gedaecht sijnde niet en is gecompareert ende haer na drie defauten heeft laten contumacieren. Soo is 't dat Schepenen der stede van Schoonhoven gehoord ende geexamineert hebbende den criminelen eysch van Rutger Huygensz., Balliu der selver stede ende den Landen van Beloys, jegens de voorsz. Annetge Gerrits gedaen ende genomen doende recht in den name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant hebben de voorsz. Annetge Jans versteecken ende versteecken mits van alle exceptien declinatoir dilatoir ende peremptoir defentien ende weren die sij in desen hadden mogen doen ofte proponeren ende hebben haer voorts over 't voorsz. enorme ende ongehoorde feyt bij haer geperpetreert van aen te leggen hulpe ende assistentie van de ontfoeringe ende ontschaeking van de voorsz. Emmetgen Jans gebannen ende bannen haer mits desen haer leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant sonder immermeer wederom in den selve lande te comen op pene van nader saecken gelegentheyt aen den lijve gestraft te werden ende verclaren hare goederen geconfisqueert ten prouffijte van den hooge Overicheyt. Actum opten 20 january 1627 present ut supra.

p. 265

3en: sententie Cornelis Geeritsz. Coen

Alsoo Cornelis Geeritsz. Coen voor desen woenachtich alhier ende nu voorvluchtich hem vervordert heeft opten elfden september 1600 sesentwintich sich te vervouchen binnen de stadt van der Goude in de herberge van 't Herthuys bij sijn soon Gerrit Cornelisz. ende Emmetgen Jans van Haestrecht out ontrent 13 jaren de welcke aldaer met sinister ende onbehoorlijcke parctijque was gebracht door Annetge Jans haer moeije ende Annetge Geerits desselfs dochter haere nichte omme van den voorn. Geerit Cornelisz. soo als gevolcht is vervoert te werden, alwaer hij mitte voorsz. sijnen soon, Emmetge Jans, Annetge Jans ende Annetge Gerrits wat gegeten ende gedroncken ende d' voorsz. Annetge Jans wederomme vertrocken ende naer huys gereden sijnde het gelacht heeft betaelt, ende een wagen doen huynen, daer mede de voorsz. sijnen soon met Emmetge Jans ende Annetge Geerits sijn gereden naer Rotterdam, seggende tegens de waerdinne, als sij wech waren: Laet se nu rijden laet hem sijn hertge wat spelen dragen, ende daerna d' selven tot Rotterdam is gevolcht in de herberge van den Toelast daer sij dien nacht gelogeert hebben, zijnde hij Cornelis Geerits des anderen daechs met sijn soon Emmetgen Jans ende Annetge Geerits wederomme van Rotterdam gereyst over Iselmonde naer Dordrecht Papendrecht ende voorts naer Schoonhoven alwaer sij des 's nachts ontrent elf uynen incopmende, hij bij de straet heeft aengesproocken Sara Geerits sijne suster seggende dat Gerrit Cornelisz. sijnen soon daer met een vrijster was gecomen ende dat sij souden gaen logeren ten huuse van Thonis Claesz. Maerlant alwaer hij d' voorsz. Emmetgen Jans, Annetge Geerits met sijnen soon ooc heeft gebracht, doende aldaer halen een notaris omme een huwelijxe voorwaerde te maken, doch wilde d' selve notaris daer toe niet verstaen, als wijselijc wel wetende 't selve niet geoorloft te sijn, waer naer gevolcht is, dat d' voorsz. Sara Gerits met Annetge Geerits de voorsz. Emmetge hebben helpen ontcleden ende te bedde geholpen ten eynde Gerrit Cornelis daer bij soude comen slapen gelijk geschiet is, waer naer hij des anderen daechs wederomme versocht heeft op Hester Joosten omme de jonge luyden aldaer een nacht

p. 266

ofte twee te logeren, ende na dat sij daer eenen nacht geweest waeren te weten tot den 14en september incluys, heeft wederom versocht op eenen Berwout Berwoutsz. omme een wagen te bestellen daer mede sijn soon met Emmetge Jans wederom souden verplaetsen gelijk sij dienvolgende neffens Thonis Claesz. Meerlant ende Annetge Cornelis in den avont sijn gereden na den gehuerde steenplaets van den voorn. Thonis Claesz. waer naer hij sich op de vlucht begeven heeft. Alle 't welcke sijn saken van seer quade consequentie die in een lant van justitie niet en behooren getolereert maer andere ten exemple gestraft te werden, ende dat oversulcx den voorn. Cornelis Geritsz. Coen daer over bij edicte ende clockegeslach ingeroepen ende ingeroepen ende gedaecht sijnde niet en is gecompareert maer hem na drie deffauten heeft laten contumacieren. Soo is 't dat Schepenen der stede van Schoonhoven gehoord ende geexamineert hebbende den criminelen eysch van Rutger Huygensz., Balliu der selver stede ende den Landen van Belois, jegens de voorn. Cornelis Gerritsz. gedaen ende genomen, doende recht in den name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant hebben de voorn. Cornelis Geeritsz. versteecken ende versteecken d' selve mits desen van alle exceptien declinatoir dilatoir ende peremptoir defentien ende weren die hij in desen hadden mogen doen ende proponeren ende hebben hem voorts over 't voorsz. enorm feyt van aen te leggen hulpe ende assistentie tot de ontfoeringe ende ontschaeking van de voorsz. Emmetgen Jans gebannen ende bannen hem mits desen sijn leven lang uyt Hollant ende Westvrieslant sonder immermeer wederomme in den selven lande te comen op pene van nader saecke gelegentheyt aen den lijve gestraft te werden ende verclaren alle sijne goederen voor geconfisqueert ten prouffijte van de hooge Overicheyt. Actum bij Regemortes, Vliet, Walhoven, Houtegem, ter Heyde ende Craen, Schepenen. Ende gepronunchieert den 20en january 1627.

p. 267

4e: sententie Geerit Cornelisz. Coen

Alsoo Geerit Cornelisz. Coen jegenwoordich voorvluchtich hem vervordert heeft opten elfdden september 1626 sich te vervouchen binnen de stadt van der Goude in de herberge van 't Herthuys ende aldaer te wachten naer Emmetgen Jans out ontrent 13 jaren dochter van Jan Jansz. geprocureert bij Cunera Dircx gelijk d' selve aldaer met sinistere ende onbehoorlijcke practique door Annetgen Jans, haere moeije ende Annetge Geerits haere nichte tot Haestrecht is gehaelt ende aldaer bij hem gebracht onder pretext van eens spelen te sullen rijden omme bij hem Geerit Cornelisz. soo als gevolcht is vervoert te werden, alwaer mede daerna ingecomen is sijn vader Cornelis Geeritsz. ende nadat sijlyuden met den anderen heeft aldaer wat gegeten ende gedroncken hadden ende d' voorsz. Annetgen Jans wederomme met haeren wagen was vertrocken, is hij Geerit Cornelisz. met Emmetge Jans ende Annetge Geerits gereden naer Rotterdam met een wagen die Cornelis Geerits sijnen vader ten dien eynde hadde doen hueren, seggende hij Geerit Cornelisz. onder wegen tegens de voerman: Slaet wat hart voort, ick sal u een spint¹ haver geven, ende als mijn vader comt soo segt dat wij in den Toelast sijn, waer naer sijn vader henlyuden tot Rotterdam in den Toelast in gevolcht daer sijlyuden dien nacht gelogeert ende hij Geerit Cornelisz. met de voorsz. Emmetge Jans ende Annetge Geerits heeft gaen slapen op eene camer daer twee bedsteden stonden, waer naer hij des anderen daechs wesende den 12 september met d' voorsz. Emmetgen Jans, Annetge Geerits ende sijn vader van Rotterdam wederom is gereyst over Yselmonde Dordrecht Papendracht voorts naer Schoonhoven alwaer sijlyuden des 's nachts sijn ingecomen, gaende met den anderen ten huysse van Thonis Claesz. Maerlant, daer mede gevolcht is Sara Geerits sijne moeije ende nadat de vader van den voorn. Geerit Cornelisz. aldaer hadde doen halen eenen notaris om een huijwelijcx voorwaerde te schrijven, die sulcx weygerde. Soo heeft d' voorsz. Sara Geerits met Annetge Geerits d' voorn. Emmetgen Jans helpen ontleden ende te bedde geholpen sulcx dat hij Geerit Cornelisz. daer bij is gaen slapen ende d' selve onteert ende ontschaeckt heeft, waer naer hij des anderen daechs (d' voorsz. Emmetge Jans wederomme

p. 268

vervoucht sijnde ten huysse van Hester Joosten) hemselven daer mede vervoecht heeft tot opten 14en september wanneer hij in den avont met d' selver Emmetge Jans vergeselschap met Tonis Claesz. Maerlant ende Annetge Cornelis sijne suster uyt de stadt is vertrocken ende gereden naer de staeenplaets van Thonis Claesz. daer sij den nacht beleven ende des anderen dachs voorts troocken naer Vyanen ende aldaer ten huysse van Harmen Claesz. Maerlandt ende aldaer gebleven tot dat eenige van den vrunden van de voorn. Emmetgen Jans geassisteert met Louris Pietersz. Crom schout tot Haestrecht haer aldaer quaemen soecken omme met hulpe van den Magistraet wederomme te halen ten welcken tijde hij mette voorsz. Emmetge Jans achter uyt is gevluht ende d' selver gebracht in de herberge van den Engel van waer hij d' selve des anderen daechs wederomme voortgebracht heeft naer IJselsteijn tusschen wegen vergeselschap sijnde met sijn vader den voorn. Thons Claesz. Maerlant ende noch eenige ander personen, gaende aldaer logeren ten huysse van den moeder van den voorn. Thonis Claesz. daer sij met den anderen sijn gebleven ontrent den tijt van drie weken, ende daer naer wederomme gecomen sijnde met haer op de steenplaets hier vooren verhaelt soo is eyntelijck d' voorsz. Emmetge Jans door desselvs vrunden ende ander van sijn syde gehaelt. Alles sonder dat sij oijt te vooren van den ontvoeringe heeft geweten. Alle 't welcke sijn sake sijn van seer quade consequentie die in een lant van justitie niet en behooren getolereert maer andere ten exemple swaerlijck gestraft te werden ende dat oversulcx de voorn. Geerit Cornelisz. Coen daer over bij edicte ende clockegeslach ingeroepen ende gedaecht sijnde niet en is gecompareert maer hem na drie deffauten heeft laten contumaceren. Soo is 't dat Schepenen der stede van Schoonhoven gehoort ende geexamineert hebbende den criminelen eysch van Rutger Huygensz., Balliu der selver stede ende den Landen van Belois, jegens den voorgenoemde Geerit Cornelisz. gedaen ende genomen, doende recht in den name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant, hebben de voorn. Geerit Cornelisz. versteecken ende versteecken d' selver mits desen van alle exceptien declinatoir ende peremptoir defentien ende weren die hij in desen hadden mogen doen ende proponeren ende hebben hem voorts over 't voorsz. enorme ende ongehoorde feyt bij hem geperpetreert in de ontvoeringe ende ontschakinge van den voorsz. Emmetgen Jans, gebannen ende bannen hem mits desen sijn leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant, sonder immermeer wederomme in den selven lande te comen op pene van na der saecke gelegentheyt aen den lijve gestraft te werden ende verclaren sijne goederen geconfisqueert ten prouffijte van den hooge Overicheyt. Actum ende present ut supra.

p. 269**p. 269**

5e: sententie Sara Gerrits

¹ J.M. Verhoeff, *De oude Nederlandse maten en gewichten* (Amsterdam, 1983) 124. Spint, inhoudsmaat voor droge waren, vooral graanmaat: meestal ¼ schepel of achel.

p. 270 Alsoo Sara Gerrits jegenwoordich gedetineerde buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft hoe opten 12en september voorleden des avonts laet binnen deser stede gecomen sijnde Cornelis Gerritsz. Coen haer broeder met Gerrit Cornelisz. sijnen soon Emmetge Jans end Annetge Gerrits haer nichte d' selve Sara Gerritsz. haer breder op de straet heeft aengesproken ende geseyt: Mijn soon is hier met een vrijster wij sullen tot Tonis Claesz. Maerlant gaen" sij gedetineerde daerop tot Tonis Claesz. is gevolcht ende d' selve Emmetge Jans met Annetge Gerrits heeft helpen ontcleeden ten eynde de voorsz. Gerrit Cornelisz. bij d' voorsz. Emmetgen Jans gelijk oock is geschiet soude gaen slapen dat sij gevangen des anderen daechs avonts voorsz. Emmetgen Jans uytten huuse van de voorsz. Maerlant gegaen sijnde haer Emmetgen Jans heeft gebracht in ofte ontrent de stop¹ van Hester Joosten sulcx dat sij Emmetge daer mede vernacht ende geslapen heeft alwaer sij Sara Gerrits oock met henluyden heeft aen tafel geseten ende gedroncken ende daer bij ende ontrent is geweest als d' voorsz. Emmetge van deser stede soude vertrecken naer de gehuyrde steenplaets van Anthonis Claesz. Maerlant sijnde sij Emmetge Jans niet ouwer als dartien jaren dat mede sij tot verscheyden reysen ten tijden den officier present d' heeren Schepenen doende was over het inventariseren van de goederen ten huise van de voorsz. Cornelis Gerritsz. seeckere goederen bestaende in cleren boecken ende andersints in het heijmelijcke heeft wechgebracht ende d' selve den officier ontduytstert alle 't welcke sijn saken sijn van seer quade consequentie die in een lant van justitie niet en behooren getollereert maer andere ten excele aen den lijve gestrafft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz. Balliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, dat sij gedetineerde ter saecke van de voorsz. hulpen ende assistentie aen de voorsz. Gerrit Cornelisz. in het vervoeren ende ontschaecken ontcleeden ende te bedde helpen van de voorsz. Emmetge Jans gedaen ten respective van het verstecken wechbrengen der voorsz. goederen sal worden gecondemneert gebracht te werden op een schavot ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden ende in haer goederen gemultheert² ter somme van drie duysent Carolus guldens ende dat voorts sij gevangen sal werden gebannen uytten Lande van Hollant ende Westvrieslant nu ende ten eeuwigen dagen sonder immermeer daerinne weder te comen op lijffstraffe ende d' voorsz. wechgenomen goederen wederomme ten verschijn moeten brengen ofte d' selve tweevout te vergoeden tot taxatie van desen Gerechte ende te gaen ende te blijven in hechtenisse ter tijt ende weijle toe de voorsz. multhe ende weerde van de goederen te vollen sal sijn voldaan ende betaelt mitsgaders gecondemneert in de costen ende missen van de justitie ofte bij aldien dat de voorsz. conclusie der Eysscher voor alsoch niet en mochte volgen dat sij gevangene bij provisie sal werden gebracht tot scherper examen ofte tot allen d' anderen etc.

Soo is 't dat Schepenen geleth hebbende op de confessie van den voorn. Sara Gerrits ende alle 't gene enichsints tot haer verontschuldige ofte verschoninge heeft connen dienen ende genomen werden mitsgaders in desen gehadt hebbende het advys van eenige rechtsgeleerde, doende recht condemneeren haer gedetineerde in een amende van vier hondert ponden te 40 grooten 't pont ende de verstecken ofte vervoeren ende wechgebrachte goederen wederom te verschijn te brengen [...] tweevout tot taxatie van Schepenen te vergoeden mitsgaders in de costen ende missen van den Justitie ende te gaen ende blijven in echtenisse ter tijt ende weijle toe sij alle 't gene voorsz. is sal hebben voldaan ende betaelt. Ontseggen den officier sijn vorderen eysch ende conclusie op de gedetineerde gedaen ende genomen. Actum 20en january 1627

Alsoo Sara Gerrits ter saecke van hulpe ende assistentie bij haer gedaen tot de ontschakinge van Emmetge Jans bij den Gerechte der stede van Schoonhoven was gecondemneert in een amende van vierhondert guldens mitsgaders in de costen ende mise van justitie ende te gaen ende te blijven in hechtenisse ter tijt ende weijle toe sij d' voorsz. boete mette costen soude hebben voldaan. Soo is 't dat Schepenen

p. 271³ de costen ende mise van justitie mitsgaders in de cleren die sij Sara Gerrits wech gebracht hadde ende de weerden vandien tweevoudich moste vergoeden getaxeert te hebben ter somme van tweehondert guldens extra Behalven de costen van den executie indien 't van node sij. Actum op 24en february 1627.⁴

p. 271

6e: sententie Thonis Claesz. Maerlant

Alsoo Tonis Claesz. Maerlant gedetineerde buyten pijnende bande van ijsere bekent heeft dat opten 12en september voorleden als hij uytten stadt ende absent was 's nachts 't sijnen huuse gecomen sijn Cornelis Gerritsz. ende Gerrit Cornelisz. Coen Annetge Gerrits Emmetge Jans ende

¹ Sic, stoep?

² Sic, gemultheert, lees: gemultheert, *GTB*. multeren; Beboeten.

³ Onderaan de pagina.

⁴ Woensdag 24 februari 1627.

daer naer Sara Gerrits ende dat hij gevangen opten 14en september des 's morgens huys comende d' selve aldaer gevonden met haer gegeten ende gedrocken ende voorts 't sijnen huys opgehouden ende verborgen heeft te weten de voorsz. Emmetge Jans ende Annetge Gerrits tot 's avonts toe wanneer d' voorsz. Emmetge Jans door Sara Gerrits gebracht is in 't Sevenstraet ten huys van Hester Joosten alwaer sij dien nacht heeft geslapen ende gebleven is tot 't 's maendach 't savonts 13en september wanneer hij gevangen met Annetge Cornelis Gerrit Cornelisz. Coen ende Emmetge Jansdochter voorn. ontrent ten negen uren uyt de stadt is gegaen buyten de Lopekerport alwaer Leendert Jansz. voerman met sijnen wagen stont en wachten ende met d' voorsz. personen gereden is naer sijne gehuerde steenplaetse toe alwaer hij den voorsz. Gerrit Cornelisz. Emmetge Jans ende Annetge Cornelis den selven nacht gelogeert heeft ende des anderen daechs mette voorsz. personen voort gevaren is naer Vyanen tot sijnen broeder Herman Claesz. dat hij met Annetge Cornelis daer in gegaen ende dat Gerrit Cornelisz. met Emmetge Jans hem gevolcht sijn ende dat hij in de keucken was als Louris Pietersz. Crom Schout tot Haestrecht ende de vrunden van de voorsz. Emmetge haer Emmetge quamen soecken ten huys van den voorn. Herman Claesz. sijnen broeder dat hij oock ten selven tijde in 't voorhuys bij den schout gingh ende d' selve aensprack ende dat Gerrit Coen met Emmetge Jans achter uyt gingen dat mede hij des 's anderen daechs wederom is gegaen bij Gerrit Cornelisz. Coen ende Emmetge Jans in de Engel tot Vyanen ende daernae uyt Vyanen is gegaen, wel wetende dat Gerrit Cornelisz. Emmetge Jans ende Cornelis Gerritsz. na IJsselsteyn toe wilde die hij oock op den wech heeft gevonden ende voort met haer gereyst is tot IJsselsteyn d' selve brengende ten huys van sijn moeder alwaer sij eenige tijt sijn gebleven gelijk hij mede bekent heeft dat als hij sondaechs 's morgens den 13en september thuis quam heeft verstaen dat Gerrit Cornelisz. ende Emmetge Jans aldaer geslapen hadde ende dat Gerrit Cornelisz. Coen met d' selve aldaer deur gegaen op welcke waerschouwinge hij niet en heeft gepast maer heeft ter contrarie d' voorsz. Gerrit Coen ontschaker van de voorsz. Emmetge de hant geboden met raet ende daet bijgestaen tot volvoeringe van den ontschaknige

p. 272

gelijk hiervooren breder verhaelt is, alle 't welcke saecken sijn van seer quader consequentie die in een lant van justitie niet en behooren getollereert maer andere ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz. Balliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant ende Westvrieslant dat den voorsz. Tonis Claesz. gebracht soude werden op een sachavot¹ daer men gewoonlijk is justitie te doen ende daer wel strengelijck gegeeselt ende voort gebannen te werden uyt Hollant ende Westvrieslant nu ende ten eeuwigen dage sonder immermeer daerinne te comen op pene van mette swaerde gestraft te werden datter de de doot na volcht ende bovendien in sijn goederen gemulcteert met een somme van drieduysent guldens mitsgaders gecondemneert in de costen missen van justitie ende in echtenisse te mogen blijven ter tijt ende weyle toe hij gevangen d' voorsz. mulcte ofte pene sal hebben voldaan ende betaelt.

Soo is 't dat Schepenen gelet hebbende op de confessie van den voorn. Tonis Claesz. ende alle 't gene tot sijn ontschult ende verschoninge heeft connen dienen ende genomen werden mitsgaders in desen gehadt hebbende het advys van eenige rechtsgeleerde, doende recht condemneeren hem gedetineerde in een amende van vijffhondert guldens mitsgaders in de costen ende mise van de justitie ende te gaen ende blijven in hechtenisse ter tijt ende weyle toe hij d' voorsz. amende mitsgaders de costen ende mise van justitie sal hebben voldaan tot taxatie van de Gerechte. Ontseggen den officier sijnen vorderen eysch ende conclusie op de gedetineerde gedaen ende genomen. Etc. ut supra.

p. 273

Rutger Huygensz., Baillu etc. in cas
van delict contra
Overmeer gedaegde

Alsoo Jan Gerritsz. van Overmeer geboren van Utrecht, gewesene procureur voor den Gerechte deser stede Schoonhoven om sijn quade comportementen voor de tweede reys gesuspendeert² zijnde Cornelis Crijnsz. Bode die hem de incinuatie³ van sijn suspentie voor de tweede reyse dede opten 17en february 1621 tot antwoordt heeft gegeven: Ick bedancke de heeren, laet sij haeren tijt wel gebruycken terwijll sij die hebben" dat hij ontrent negen maenden daer naer requeste heeft gepresenteert aen Burgemeesters ende Schepenen deser stede te kennen gevende dat hij emmers langenuch gepeneteert hadde ende sijn huysvrouw ende kinderen niet langer en sach te sustenteren⁴ met versouck om wederom als procureur geadmitteert te werden, belovende hem jegens de Heeren Magistraten niet meer te sullen vergripen welcke request affgeslegen zijnde heeft hij Overmeer hem daer naer te weten opten naestleden november

¹ Sic, sachavot, lees: schavot.

² *GTB*. Suspendeeren; Schorsen.

³ *Ibidem*. Incinuatie, insinuatie; Ambtelijke aanzegging van iets of vordering van iets; tekennengeving, mededeeling bij exploit in rechten.

⁴ *Ibidem*. Sustenteeren; Van levensmiddelen voorzien; onderhouden.

1621 vervordert te comen op stadthuys deser stede ende te pleyten voor mansmannen van Beloys, ende naer verloop van elff maenden heeft hij Overmeer wederom requeste aen Burgemeesters ende regeerders der voorsz. stede gepresenteert ende op den 6en october 1622 vercregen appostille daerbij hij uyt mededogenthey van sijn vrou ende kinderen bij provisie als procureur voor de vierschaer deser stede wederomme wert geadmitteert hebbende als doen gesuspendeert geweest ontrent twintich maenden aen den anderen, 't welck hem wel hadde behooren te dienen tot exempel, omme hem van alle onbehoorlijckheeden, lasteren ende qualick spreekken van den Heeren Magistraten ende andere te wachten. Soo hij niet te min wederomme hen alsoo gedragen dat hij eenige weecken geleden voor de derde mael is gesuspendeert sijnde noch daer en boven opten tweeden juny voorleden gecomen in de raetkamer alhier ende is aldaer onder de pleydoije van partije na sijn welgevallen gebleven niet tegenstaende hem door den Bode aengeseyt warde dat hij uyt de raetkamer soude vertrecken ende alsoo hij Jan Gerritsz. Overmeer de Heeren van den Gerechten buyten pijnen ende banden van ijsere bekent heeft dat hij op den vijffden juny voorleden ten aenhooren van eenige persoonen heeft geseyt (spreekende van de sententie woensdaech van te vooren bij Schepenenen¹ gewesen): Sij hebben daer een sententie gewesen tegens de privilege van de stadt meenende de Schepenen men soude se wel t' Utrecht op de poort spijckeren met het belet van de peerdemerckt ofte vrijhey daer bij de duyvel haelt se allemael" alle 't welcke saken sijn van seer quade ende ergerlijcke consequentie dat in een stadt van goede policie niet en mach verbij gegaen nocte getollereert werden alsoo hij Overmeer door sijne suspentie ende andersins genouchsaem tot meermalen is gewaerschouwdt soo concludeerde Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, in den naem ende van wegen de Hooch Overicheyt ende Graeffelijckhey van Hollandt ende Westvrieslandt dat hij gevangen gebracht sall worden op een schavot voor 't stadthuys deser stede ende aldaer voor het volck met gevouwen handen ende gebogen knieen verclaren hem de voorsz. woorden ende injurien van harten leet te zijn, biddende daer over

p. 274

Godt ende de justitie om vergiffenisse ende gebannen hem sijn leven lang uut Hollandt ende Westvrieslandt sijne sententie genagelt op alle vier de poorten van de stadt ten exemple van anderen ende voorts gecondemneert in de costen ende mise van justitie.

Schepenen geleth hebbende op den criminelen eysch van den officier ende op de confessie van den voorn. gedetineerde mitsgaders op 't geene hij tot sijn verschooninge heeft connen bij brengen, doende recht in den naem ende van weegen de Overicheyt condemneren hen Jan Geeritsz. Overmeer alhier in de vierschare met gevouwen handen ende gebogen knieen te verclaren hem d' voorsz. woorden ende injurien van harten leet te zijn ende daerover godt en de Justitie te bidden om vergiffenisse. Ende 't selve gedaen zijnde hebben hem gebannen en bannen hem mits desen uyt de stadt van Schoonhoven 't Land van Beloys, ende de Crimpenderwaert den tijt van acht jaren daer uyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder wederomme daer in te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden mitsgaders in de costen ende mise van justitie, ontseggen d' Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Baptista van Regemortes, Jacob van der Vliet, Jacob van Walhoven Sijbrantsz, Arnoud van Houtegem, Jan Adriaensz. ter Heyde, Gijsbrecht Botter, ende Niclaes Pietersz. Craen, Schepenen ende gepronuncieert opten 19 juny 1627.²

p. 275

Rechtdach 18en augustus 1627³

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven
ende Landen van Beloys, razione offitii
Eysscher in cas crimineel
contra
Cornelis Teeusz. gedaegde in
persoon versouck doen

Goethart mits de non comparitie van gedaegde versochte deffault met 't profijt als nae rechte.

Schepenen mits de non comparitie van de gedaegde decernereren tegens d' selve 1e deffault ende accorderen d' Eysscher een ander citatie in persoon.

p. 275

Idem Eysscher

¹ Sic, Schepenenen, lees: Schepenen.

² Zaterdag 19 juni 1627.

³ Woensdag 18 augustus 1627.

contra
Henrick Dammasz. gedaegde in persoon
versouck doen

Goethart versochte deffault met 't profijjt als nae rechten.

Schepenen ut supra.

p. 275¹

Rechtdach gehouden den 7 september²

Rutger Huygensz., Bailliu swe stede
Schoonhoven, nomine offitii Eysscher in cas
crimineel

contra
Cornelis Teeusz. gedaegde 2e deffaut
te begeren

p. 275³

Idem Eysscher
contra
Henrick Dammasz. gedaegde 2en
deffaut te begeren

p. 276

Rechtdach 24en augusti 1627⁴

Rutger Huygensz., Bailliu van
Schoonhoven ende lande van
Beloy's ratione offitii Eysscher in
cas crimineel

contra
Cornelis Teeusz. gedaegde
in persoon 't 2e deffaut te
sien decernereren ofte alsnoch te compareren in persoon omme te
antwoorden op seeckere articulen ende daerna eysch te hooren.

D' Eysscher versochte 't 2e deffaut met 't profijjt als nae rechte.

2e default.

p. 276

Idem Eysscher
contra
Henric Dammisz. gedaegde ut supra.

2e default.

p. 276

**Rechtdach gehouden den 7 september
1627⁵**

Rutger Huygensz., Bailliu der Stede
Schoonhoven Eysscher in cas crimineel
contra

¹ Akte doorgehaald.

² Dinsdag 7 september 1627.

³ Akte doorgehaald.

⁴ Dinsdag 24 augustus 1627.

⁵ Dinsdag 7 september 1627.

Cornelis Teeusz. gedaegde in persoon derde default te begeren

D' Eysscher mits de non comparitie van de gedaegde versochte het derde deffault met admissie tot het dienen van intendit ende een vierde citatie ten overvloet.

Schepenen decernerer tegens den gedaegde het 3e deffault ende admitteren d' Eysscher te dienen van intendit ende accorderen d' Eysscher een vierde citatie ten overvloet omme 't selve te sien verifiëren mette inthimatie aen hem gedaegde omme de feyten hem ten laste geleyt alsoch te comen verantwoordt op pene dat rechte gedaen sal worden op 't gene daer van blijcken sal. Actum ut supra.

p. 276

Idem Eysscher
contra
Hendrick Dammasz. gedaegde ut supra.

D' Eysscher ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 277

Rechtdach gehouden opten 14en september 1627¹

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, racione offitii Eysscher contra Cornelis Theussen gedaegde in persoon te dienen van intendit ende sententie te begeeren

D' Eysscher dient van intendit in scriptis ende concludeert als in 't eynde vandien.

p. 277

Idem Eysscher
contra
Hendrick Dammasz. gedaegde in persoon te dienen van intendit ende sententie te begeeren

D' Eysscher ut supra.

p. 278

Rechtdach gehouden opten 21en september 1627²

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, racione offitii Eysscher
contra
Cornelis Theusz. gedaegde in persoon ende sententie te begeeren.

p. 279

Sententie beroerende Cornelis Cornelisz. van Haerlem in de wandeling genaempt Hockeling Stier³

¹ Dinsdag 14 september 1627.

² Dinsdag 21 september 1627.

³ *GTB*. Hockeling hokeling, hokkeling; Naam voor een eenjarig kalf, dat binnen een hok of schot groot gebracht wordt (vgl. kistkalf). hier; Hockeling Stier als bijnaam voor een jonge man, die pas komt kijken: een broekje.

Alsoo Cornelis Cornelisz. in de wandeling genaempt Hockeling Stier geboren van Haerlem out ontrent 18 jaren Die van den Gerechte der stad Schoonhoven buyten pijn ende banden van ijssere bekent heeft hoe dat hij sedert den ouderdom van acht jaren hen den meesten tijt vervoucht heeft bij de calissen ende vagebonden ende daer mede heeft door 't landt geloopen dat hij seekeren tijt geleden tot Vyanden in gevankenisse sijnde aldaer met andere met hulpe van deselve is uytgebroocken hebbende middellertijt gedaen met andere sijne complicen verscheyden dieverijen ende huysbraecken. Ende mede geassiseert met Jacob Mayate ende andere de dieverije eenigen tijt geleden gepleecht tot Jacob van Benschop Schout tot Gijsennieuwerker¹, daer sij in den kelder clommen ende gestolen hebben een tonnetgen wijn boter ende andere waren. Dat hij gevangen met Jacob Mayate ende noch twee andere daer mede over geweest is wanneer de kerk tot Gijsse noukerck² bij nacht is open gebroocken, ende noch een kist die in de kerck stondt daer sij uyt haelden een partije out papier 't welck sij verbranden met ontrent vier off vijff gulden aen duyten, houdende hij gevangen op dese tijt met noch eene de schilwacht voor de kerck. Dat mede hij gevangen seeckeren tijt geleden met eenen Jacob de Schoft tot Putten in Gelderlandt bij nacht heeft opengecregen de achterdeur van een huys daer sij gestolen hebben ses gulden aen gelt ende noch een pack cleeren d' welcke sij in den berch leyden, ende bij de luyden is wederbecomen soo hij seyt. Dat hij noch buyten Nieuwerkerck in Gelderlant³ met den voorn. Schoft de deur van een huys met een hout open gebroocken heeft ende aldaer gestolen hebben vijff of ses hembden. Dat mede hij gevangen ontrent vijf of ses weken geleden met Jacob

p. 280

Mayate ende noch een ander, een huys heeft helpen opbreecken tot Peursum⁴ daer sij uythaelden twee wageschotte⁵ kisten die sij opensmeten, daer sij eenige cleeren uytgestolen hebben met noch seven of acht stucken gouts uyt een casken dat sij mede openbraken. Dat mede hij gevangen met Jacob Mayate ende 't Houte Wambas noch een huysbraeck heeft helpen doen aen de Vlist, alwaer hij met een ijser de ring van de deur omdraeyde dat sij doen in huys naer boven gingen ende dat hij gevangen aldaer een kist op smeeet daer hij met het Houte Wambas uyt haelde twee off drie hondert gulden aen gelt met noch een rock die 't Houte Wambas in de kennip wierp alsoo hij achterhaelt ende nagejaecht worde. Dat mede hij gevangen ontrent twee maenden geleden met Jacob de Schoft een huysbraeck gedaen heeft bij Amsterdam aen de Vecht daer hij gevangen een gat deur de muer brack ende door croop alwaer sij gestolen hebben drie rocken met een huycck. Dat hij gevangen ontrent vijf of ses weken geleden noch een huysbraeck gedaen heeft met Jacob Mayate ende noch eene van haere complicen aen de Vlist daer hij een gat onder den dorpel maecte ende selver deur croop ende de deur op dede alwaer sij gestolen hebben twaelf of derthien gulden aen gelt met een pak cleeren. Dat hij gevangen ontrent drie weken geleden met Jacob Mayate ende noch een van sijne complicen een huysbraeck gedaen heeft in Berchambacht alwaer sij gestolen hebben eenich silverwerck ende verscheyden wolle cleeren daer van sij eenige in de lombert tot Woerden hebben doen brengen. Dat hij gevangen met Jacob Mayate ende noch drie andere haere complicen ontrent drie weken geleden twee molens van Berchambacht heeft helpen opbreecken daer sij een ijser uythaelde gelijk hij gevangen noch bekent heeft dat Cornelis Mayate, Abram Pietersz. alias Cruysheer, Creupelen Lucas ende

p. 281

David Stapje daer bij geweest te zijn wanneer sij het huys van Symon Foppen in Leckerlant⁶ hebben in brant gesteecken omdat den selven haer geweygert hadde bier te geven. Dat sij met malcanderen daer toe resolutie hadden genomen dat Abram Pietersz. alias Cruysheer, het vier sloech ende met Stapje 't samen den brant maecte ende dat Cornelis Mayate een springstock⁷ hadde daerboven het mes van Stapje aengebonden was dat Creupelen Lucas een verjager hadde, ende dat hij gevangen een vurck hadde, die hem bij Abram in de hant gegeven was, alles om henluyden daer mede te verweren soo daer yemant van de huysluyden uytgecomen hadde. Dat sij daer na met een schuyt sijn gevaren ontrent de Bagijnen over de Lecq ende siende de brant opgaen tegens malcanderen seyde: Dat brant lustich, welcke andere sijne complicen daerover alle soo metten viere als mette coorde ter doot gestraft sijn. Dat mede hij gevangen op Paesdach 1626 met Cornelis Mayate, Andries ende Stapge op een block heeft geseten voor de huysinge van Huijgh Foppen, dat de meyt haer een stuck vleys gaff, dat sij daer mede niet te vreden sijnde begeerde dat sij haer eens tappen soude van haer paesbier, 't welcke de meyt seyde niet te hebben, ende alsoo sij seyde dat sij het wel hadde ende de meyt antwoorde: den baes compt terstont thuys, wil hij het u geven. Dat mach hij doen, seyde Stapje dat hij 't huys soude in brant steken. Alle 't welcke sake sijn van seer quade consequentie die in een land van justitie niet en mogen getollereert maer andere ten exemple swaerlijck gestraft te werden. Soo concludeerde Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, in den naem ende van wegen de hooge Overigheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer gestelt te werden aen een

¹ Giessen -Nieuwerkerk, gem. Giessenlanden, prov. Zuid-Holland.

² Giessen-Oudekerk, gem. Giessenlanden, prov. Zuid-Holland.

³ Nijkerk?

⁴ Peursum, gem. Giessenlanden, prov. Zuid-Holland.

⁵ GTB. Wagenschot; eikenhouten planken.

⁶ Nieuw-Lekkerland, gem. Molenwaard, prov. Zuid-Holland.

⁷ GTB. Springstok; Polsstok, een lange dunne taaie stok, om over sloten en smalle vaarten te springen.

pael omme metten viere verbrant ende van leven ter doot gebracht te worden met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft.

p. 282

Schepenen met rijpe deliberatie van rade geleth hebbende op des gevangens confessie ende alle 't gene ter materie dienende was ende heeft mogen moveren doende recht in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt ende Westvrieslandt condemnieren hem gevangen gebracht te werden voor 't stadthuys deser stede omme gestraft te werden mette coorde datter de doot na volcht ende daer naer buyten gebracht te werden ter gewoonlijcker plaetse aen 't Gerecht ten exemple van andere met confiscatie van sijne goederen indien hij eenige heeft. Ontseggen den heer Officier sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Baptista van Regemortes, Jacob van der Vliet, Jacob van Walhoven Sybrantsz., Arnoud van Houtegem, Jan Adriaensz. ter Heyde, Gijsbrecht Botter ende Niclaes Pietersz. Craen, Schepenen opten 27en october 1627.¹

gevangen den eersten october 1627
ende uytgegaen den 27 october 1627
sijnde 27 dagen.

p. 283

Sententie Louys Edmondts

Alsoo Louys Edmondts geboren in Wals Engelandt out ontrent 23 jaren op saterdach lestleden sich vervordert heeft voor seecker huys binnen deser stede te versoecken een aelmisse ende dat hem een duyts gegeven sijnde, hij d' selve smadelijck ter neder heeft geworpen seggende in effecte: Sijt gij een persoon om een duyts te geven, geeft mijn een stuyver" dat hij daer na is gaen sitten aen de Visbrugge op een van de bancken, ende alsoo eenige borgers bij den anderen stonden en praetten ende met den anderen lachten, heeft hij gevangen hem daerbij gevoucht seggende: Waerom lacht gij om mijn, maeckende veel moeyten daer over den officier bij hem gecomen zijnde, ende seggende: Maeckt u de stadt uyt off ick sal u daer uyt helpen, dat hij seggende: Uyt helpen, daer op heeft gevat na het gevest van den degen van den officier, 't welcke hem verhindert ende afgeslegen zijnde, heeft den officier een diender doen comen, ende hem doen vatten, waer naer hij is gaen leggen, vattende den officier om sijn beenen, soo dat hij mede viel meenende hij gevangen soo het scheen hem in de beenen te bijten, ten ware het hem verhindert hadde geweest, ende daer na gebracht sijnde ontrent de Poort heeft wederom ter neder gaen leggen, ende hem boven laten slepen dat mede hij gene redenen weet te geven waer mede hij hem een half jaer herwaerts heeft geneert ende onderhouden, oock geen paspoorten en heeft. Ende alsoo 't geene voorsz. is ende soodanige moetwille te derven bedrijven in een besloten stadt saken sijn van seer ergerlijcke consequentie, die in een landt van justitie niet mogen noch behooren getollereert te werden, soo concludeerde Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt, dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts gebrantmerct te worden ende gebannen den tijt van twintich jaren uyt Hollandt ende Westvrieslandt, met confiscatie van goederen. Schepenen met rijpe deliberatie van rade op alles geleth hebbende doende recht condemnieren hem gevangen gebracht te worden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeselt te werden, ende voorts gebannen den tijt van thien jaren uyt Schoonhoven den Landen van Beloy, ende den Crimpenderwaert daer uyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder middellertijt daer wederomme inne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie van sijne goederen indien hij eenige heeft. Actum bij Baptista van Regemortes, Jacob van der Vliet, Jacob van Walhoven, Arnoud van Houtegem, Jan Adriaensz. ter Heyde, Gijsbrecht Botter ende Niclaes Pietersz. Craen, Schepenen opten 27en october 1627.

Den gevangen verclaert geen goederen te hebben.
gevangen den 2en october 1627 ende uytgegaen den 27 october 1627 sijnde 27 dagen.

p. 284

**Rechtdach gehouden den 6en december
1627² present Schepenen omnes
dempto Cluyt, Heyde, Geerit Joosten**

Rutger Huygensz., Bailliu deser
Stede Schoonhoven ende den
Landen van Beloy, nomine

¹ Woensdag 27 oktober 1627.

² Maandag 6 december 1627.

officii Eysscher in cas crimineel
 contra
 Bartholomeus Fijn timmerman gedaegde¹
 in persoon eysch doen

D' Eysscher dient van eysch in geschrifte ende mits de non comparitie versochte deffault ende voor 't profijt vandien adjudicatie² van den selven eysch cum expensis.

Schepenen houden de sake in advys. Actum ut supra.

p. 285

Sententie Bartholomeus Cornelisz. Fijn

Alsoo Bartholomeus Cornelisz. Fijn uyt den naem ende van wegen de Burgemeesteren ende Magistraten tot twee reysen toe op 't stadthuys deser stede ontboden sijnde, alsoo de Heeren met hem hadden te spreeken ende de derde mael op sijn borgerschap ende poorterrecht ende echter niet heeft willen comen ofte obedieren, maer spottelijck ende smadelijck heeft geantwoort, waer op gevolcht is dat Burgemeesteren ende Magistraten hem Bartholomeus Fijn over sijn ongehoorsaemhey opten 22en november voorleden sijn borgerschap ende poorterrecht hebben ontseyt ende gelast binnens daechs sonneschijn uyt de stadt te vertrecken ende niet wederom daer in te comen sonder expres consent ende acte van Burgemeesteren, alles op pene van openbaerlijck uyt de stadt gebannen te werden, ende dat hem alle 't selve is geinsinueert door Thomas de Craey, busdragende bode, sonder dat hij daer op heeft gepast ofte geobedieert, maer tot noch toe in de stadt is gebleven, ende andermael ontboden sijnde noch nyet heeft willen comen, 't welcke een saecke is van ergerlijcke consequentie dat in een stadt van goede Justitie ende goede policie niet geleden ofte getollereert mach worden. Soo is 't dat Schepenen op 't versoeck mitsgaders den eysch bij den officier in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt gedaen hebben geresolveert gelijk sij mits desen verclaren. Ende hebben den voorn. Bartholmeus Fijn (als ontborgert ende ontpoortert sijnde) ter sake van sijne ongehoorsaemhey gebannen, ende bannen den selven mits desen, den tijt van drie jaren uyt de stadt van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, lastende hem daer uyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder middellertijt daer wederomme inne te comen op pene van swaerder straffe onvermindert den officier sijn vordere actie op sijne goederen. Aldus gedaen bij Dirck Jansz. Cluyt, Jacob van der Vliet, Jacob van Walhoven, Jan Adriaensz. ter Heyde, Gijsbrecht Botter, Niclaes Pietersz. Craen ende Gerrit Joosten, Schepenen ende gepronuncieert den 21en december 1627.³

p. 286

Sententie Thomas Duytser

Alsoo Thomas Duytser geboren van Lonnen in Engelandt out ontrent 50tich jaren buyten pijnje ende banden van van ijsere bekent heeft dat hij om sijne quade feyten verscheyden maelen gevangen is geweest soo tot Breda Rotterdam Amsterdam Hoorn ende tot Haerlem, alwaer hij telcken maele gebannen ofte hem de stadt ontseyt is, dat hij mede noch om sijne begane dieverije is gevangen is geweest binnen Rotterdam ende Gorcum, in welke twee Steden hij ter saecke vandien is gegeesselt ende gebrantmerct ende alhoewel hij gevangen met die exempelen wel behoort hadde men anders aen te stellen ende middelen te soecken om sijn koste te mogen verdienen, soo heeft hij ter contrarie in 't quaetde voortgaende hem vervordert gesonts lichaems bij 't landt te gaen bedelen levende van 't sweet van de arme huysluyden ende versoekende aelmissen die daer door den rechten armen werden ontrocken alles contrarien den placcate van de Hoog Mogende Heeren Staten van Hollandt ende Westvrieslandt tegens de vagabunden ende bedelaers geemaneert. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeesselt te werden ende voorts gebannen sijn leven lang uyt Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van sijne goederen indien hij eenige heeft.

Schepenen gesien ende geexamineert hebbende den criminelen eysch mitsgaders des gevangens confessie ende op alles wel ende rijpelijck geleth hebbende, doende recht in den naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckhey van Hollandt ende Westvrieslandt hebben hem gevangen gebannen ende bannen den selven mits desen den tijt van ses jaren uyt de provincie van Hollandt ende Westvrieslandt lastende hem daer uyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn

¹ Hierna doorgehaald: ende geinthimeerde?

² GTB. Adjudicatie; Gerechtelijke toewijzing.

³ Dinsdag 21 december 1627.

sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van na der sake gelegentheyt aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen den officier sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Cluyt, Vliet, Walhoven, ter Heyde, Craen ende Gerrit Joosten, Schepenen den 13en meye 1628.

gevangen den 1 meye 1628 ende
uytgegaen den 13 meye daeraen volgende.

p. 287¹

**Rechtdach gehouden opten
26en augusty 1628² present [ ]**

Rutger Huygensz., Bailliu van
Schoonhoven ende den Lande van
Beloy's nomine offitii Eysscher in
cas crimineel
contra
Aert Cornelisz. Verdoelt
gedaegde in persoon bij edicte eysch doen

Mits de non comparitie van den gedaegde soo versochte d' Eysscher 't 1 deffault metten profijte als na rechte met een tweede citatie in persoon bij edicte.

D' Heeren mansmannen van Beloy's, accorderen 't versoeck van d' Eysscher. Actum ut supra.

p. 287³

**Rechtdach gehouden opten 30en augusti
1628⁴**

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven
ende den Landen van Beloy's, nomine offitii Eysscher
in cas crimineel
contra
Aert Cornelisz. Verdoolt gedaegde bijedicte in
persoon 't 2 deffault te begeren

D' Heeren Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde versochte 't 2 deffault metten profijte als na rechte ende een derde citatie bij edicte in persoon.

D' Heeren accorderen 't versoeck. Actum ut supra.

p. 288

Sententie Henrick Pietersz.

Alsoo Hendrick Pietersz. geboren van (soo hij seyt) van Danswijk⁵ out ontrent 40 jaren jegenwoordich gevangen ontrent vijff vierendeel jaers geleden tot Medemblick gegeeselt gebrantmerckt ende sijn levenlang gebannen geweest uyt Hollandt ende Westvrieslandt om seeckere dieverye met andere sijne complicen gepleegt, ende alhoewel hem 't selve wel hadde behooren te dienen tot een exempel. Soo heeft hij echter in sijn quaet leven en comportementen voorts gegaen gelijk hij buyten pijnre ofte banden van ijsere bekenet heeft dat hij tegens 't voorsz. bannissement hem onthoudende seven ofte acht weecken binnen Amsterdam ende Corcum waer van daen hij gevangen gecomen is binnen Schoonhoven hem generende met dieverije, gelijk hij gevangen bekenet heeft binnen deser stede geweest te sijn ten huuse van Cornelis Dircxz. Cleyn, hebbende aldaer met een walvisse beentgen met vogellijm bestreecken een goutgulden uyt de laeij gestolen met noch seven ofte acht stuyvers ende drie ofte vier duyten, dat mede hij gevangen tot Cornelis Florisz. Cuyl is geweest hebbende aldaer gestolen drie ofte vier stuyvers met noch eenige duyten, dat mede hij gevangen geweest is ten huuse van Jopge Claes aldaer hij gestolen heeft drie ofte vier duyten tot dat hij gevangen daer over is geapprehendeert. Alle 't welcke saecken zijn van seer quade consequentie, die in een landt van justitie niet en behooren getollereert, maer andere ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van

¹ Akte doorgehaald.

² Zaterdag 26 augustus 1628.

³ Akte doorgehaald.

⁴ Woensdag 30 augustus 1628.

⁵ Gdąnsk, Pommeren, Polen.

p. 289 Schoonhoven ende den Landen van Beloy, uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollandt ende Westvrieslandt, dat hij gevangen gebracht soude werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende gebrantmerct te werden ende voorts sijn leven lang gebannen uyt Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft ten profijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende opdes gevangens confessie preferenen niettemin gratie voor rigeur van justitie doende recht. Condemneren hem gevangen gebracht te werden op de gevangenpoort ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden ende hebben hem voorts gebannen ende bannen den selven mits desen sijn leven lang uyt Hollandt ende Westvrieslant lastende hem uyt deser stede te vertrecken binnen daechs sonneschijn ende binnen drie dagen uyt den voorsz. lande met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft ten profijte van de hooge Overicheyt. Actum present Schepenen omnes ende gepronunchieert opten 6en december 1628.¹

gevangen den 26en november 1628 ende uytgegaen den 6 december daer aen volgende sijnde thien dagen. De gevangen verclaert geen goederen te hebben.

p. 290

Rechtdach gehouden op den vijffden february 1629²

Rutger Huygensz., Bailliu der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, nomine officii eyser in cas crimineel
contra
Nijs Aertsz. gedaegde in persoon eysch doen.

D' Eysscher dient bij eysch in geschrifte ende concludeert als in 't eynde vandien.

D' Eysscher mits de non comparitie van de gedaegde versochte 't 1e deffault met 't profijt als naer rechte ende een 2en citatie bij edicte.

Schepenen accorderen 't versoeck.

p. 290

Rechtdach gehouden op den 6en february 1629³

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloy, racione officii Eysscher en arrestant
contra
Thruytgen Huyberts lest woonachtigh tot Geertruijdenberch gearresterde ende gedaegde e.d.

D' Eysscher dient bij eysch in scriptis.

Bulcq dach.

p. 291

Rechtdach gehouden opten 19 february 1629⁴

Rutger Huygensz., Bailliu der stede van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, racione officii

¹ Woensdag 6 december 1628.

² Maandag 5 februari 1629.

³ Dinsdag 6 februari 1629.

⁴ Maandag 19 februari 1629.

Eysscher ende arrestant
 contra
 Thruytgen Huyberts gearresteerde ende gedaegde
 t' antwoorden

Bullicq ten naesten.

p. 291

Idem Eysscher
 contra
 Nijs Aertsz. gedaegde bij edicte in persoon 't 2e deffault
 te begeren

D' Eysscher versochte 't 2e deffault met 't profijt als naer rechte.

Schepenen fiat.

p. 292

**Rechtdach gehouden opten 12 marty
 1629¹**

Rutger Huygensz., Bailliu van
 Schoonhoven ende Landen van Beloyts,
 racione officii Eysscher in cas crimineel
 contra
 Lambert Egbertsz. Drost gedaegde in persoon e.d.

Goethard dient van eysch in geschrifte concluderen als in 't eynde vandien.

Den gedaegde present ontkennende de middelen in den eysch geroert ende concludeert tot niet
 ontfanckelijck ende absolutie van der Justitie cum expensis.

D' Eysscher persisteert voor replycq.

In state.

p. 292

Idem Eysscher
 contra
 Bartholomeeus Harmensz. gedaegde ut supra.

Goethart ut supra.

Den gedaegde ut supra.

D' Eysscher ut supra.

In state.

p. 292

Idem Eysscher
 contra
 Aryen Jansz. gedaegde ut supra.

Goethart ut supra.

Den gedaegde ut supra.

D' Eysscher ut supra.

In state.

---

¹ Maandag 12 maart 1629.

p. 292 Idem arrestant ende Eysscher
contra
Thruytgen Huyberts gearresteerde ende gedaegde
t' antwoorden

D' Eysscher [ ]

p. 292 Idem Eysscher
contra
Nijs Aertsz. gedaegde bij edicte en in persoon
t' 3e deffault te begeren

D' Eysscher versochte t' 3e default.

p. 293 **Rechtdach gehouden opten 19 marty 1629¹**

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven
en den Landen van Beloys, nomine officii Eysscher
contra
Lambert Egbertsz. Drost gedaegde sententie
te begeren

D' Eysscher versochte sententie.

In state.

p. 293 Idem Eysscher
contra
Bartholomeeus Harmensz. gedaegde ut supra.

D' Eysscher ut supra.

Soos seyde niet verdaechvaert te sijn.

In state.

p. 293 Idem Eysscher
contra
Aryen Jansz. gedaegde ut supra.

D' Eysscher ut supra.

In state.

p. 293 Idem arrestant en Eysscher
contra
Nijs Aertsz. gedaegde bij edicte en in persoon
t' 3e deffault te begeren

D' Eysscher versochte t' 3 deffault met admissie omme te sien sien dienen van intendit ende een vierde citatie ex superabundanti om t' selve te sien verifieren.

---

¹ Maandag 19 maart 1629.

- p. 295** Idem
contra
Aryen Jansz. gedaegde ut supra.

Bulq ut supra.
D' Eysscher ut supra.
- p. 295** Idem Eysscher
contra
Nijs Aerts gedaegde bij edicte te dienen van
intendit ende sententie te begeren

D' Eysscher dient van intendit sulcx hij leveren sal en versochte sententie.
- p. 296** **Rechtdach gehouden opten 23en
aprilis 1629¹** present Vliet ende Caen

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven
en den Landen van Beloys, nomine officii e
Eysscher
contra
Lambrecht Embrechtsz. Drost gedaegde
sententie te begeren

Schepenen in advys
- p. 296** Idem Eysscher
contra
Bartholomeeus Harmensz. gedaegde ut supra.

Schepenen in advys.
- p. 296** Idem Eysscher
contra
Aryen Jansz. gedaegde ut supra.

Ut supra.
- p. 296** Idem Eysscher
contra
Nijs Aertsz. gedaegde bij edicte te dienen van
intendit ende sententie te begeren

Ut supra.
- p. 297** Idem Eysscher
contra
Johan van Wijnbergen gedaegde in persoon ende
bij edicte e.d.

---

¹ Maandag 23 april 1629.

Ut supra.

p. 297

**Rechtdach gehouden opten 30en aprilis
1629¹ present [ ]**

Rutger Huygensz., Bailliu van
Schoonhoven ende Landen van Beloys,
ratione officii Eysscher

contra
Lambert Egbertsz. Drost
gedaegde sententie te begeeren

Schepenen houden de sake in advys.

den een Gedaagde den
naestvolgende april²

p. 297

Idem Eysscher
contra
Bartholomeeus Harmensz. gedaegde ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 297

Idem Eysscher
contra
Aryen Jansz. gedaegde ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 298

Idem Eysscher
contra
Nijs Aertsz. gedaegde bij edicte
te dienen van intendit ende sententie
te begeren

D' Eysscher dient van intendit in scriptis.

p. 298

Idem Eysscher
contra
Johan van Wijnbergen gedaegde in
persoon bij edicte op pene
van gebannen te werden
gedaegde e.d.

D' Eysscher versochte deffault met een tweede citatie bij edicte.

Schepenen decernerem te geven den gedaechde 't 1e deffaut bij edicte leverende copye van de
citatie ten huysse van sijne vrunden bynnen deser stede. Actum ut supra.

¹ Maandag 30 april 1629.

² In de marge.

p. 299**Rechtdach gehouden den 15en meye 1629¹**
present Vliet, Botter, Craen, HulstRutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende
den Landen van Beloys, Eysscher
contraJan van Wijnbergen gedaegde bij edicte ende in
persoon op pene van gebannen te worden 't tweede deffault
te begeren

D' Eysscher versochte 't tweede deffault met profijit als nae rechte ende een derde citatie bij edicte.
Schepenen fiat.

p. 299**Rechtdach gehouden opten 29en meye 1629²**Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven
en den Landen van Beloys, Eysscher
contraJan van Wijnbergen gedaegde bij edicte ende in
persoon op pene van gebannen te worden 't derde
deffault te begeren

D' Eysscher versochte 't derde deffault ende admissie om te dienen van intendit.

Schepenen mits de non comparitie van de gedaegde accorderen d' Eysscher het derde deffault
met profijite als na rechte admitteren deselve te dienen van intendit met een vierde citatie bij edicte
omme 't selve te sien verifiren. Actum ut supra.

p. 300**Sententie van Griet Jans van Amsterdam**

Alsoo Griet Jans geboren van Amsterdam out ontrent 46tich jaren buyten pijne ende banden van
ijsere bekent heeft, dat sij opten 16en juny voorleden in de stadt gecomen is met een vagabond die
sij eerst seyde niet te kennen, ende daer na dat sij tot Amsterdam wel bij haer hadde geweest ende
Jan te heeten, hoewel hij hem alhier in dienst hadde begeven ende laten heeten Cornelis Janssen
van Wesep ende daerna is wechgelopen, dat sij oock gesonts lichaems bij den landen heeft
gaen bedelen levende van 't sweet van de huysluyden ende begerende aelmissen die mitsdien den
rechten armen werden ontrocken, alles contrarie de placcate jegens de vagabonden ende
bedelaers geemaneert. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den
Landen van Beloys, in den naem ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van
Hollandt ende Westvrieslant dat sij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoon is
justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te worden ende voorts gebannen haer leven
lang uyt Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle haere goederen indien sij eenige
heeft ten profijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den officier ende doende recht in den naem ende
van wegen den hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollandt ende Westvrieslandt hebben
haer gevangen gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van ses jaren uyt Schoonhoven
't Landt van Beloys, ende den Crimpenderwaert daer uyt te vertreckken bynnen 's daechs
sonneschijn sonder bynnen den tijt daer weder in te comen op pene van swaerder straffe.
Ontseggen etc. Actum bij Regemortes, Vliet, Botter, G. Joosten ende Hulst, Schepenen den 26en
juny 1629.³

De gevangen verclaert geen goederen
te hebben, gevangen den 2en juny ende uytgegaen
den 26en juny 1629.

¹ Dinsdag 15 mei 1629.² Dinsdag 29 mei 1629.³ Dinsdag 26 juni 1629.

p. 301**Rechtdach gehouden den 13en augusti 1629¹**

present Regemortes, Vliet, Craen, Hulst

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den
Landen van Beloys, Eysscher in cas crimineel
contraAnthonis Cornelisz. borger gedaegde bij edicte
e.d.D' Eysscher mits de non comparitie van de gedaegde versocht 't 1e deffaut met 't profijt als na
rechte ende een tweede citatie.

Schepenen fiat.

p. 301**Rechtdach gehouden op den 10en september****1629²** present Regemortes, Vliet, G. Joosten, HulstRutger Huygensz., Bailliu der stede
Schoonhoven ende Landen van Beloys, razione
offitii Eysscher in cas crimineel
contraNijs Aertsz. gedaegde bij edicte sententie
te begeeren

D' Eysscher versochte sententie.

p. 301

Idem Eysscher in 't selve cas

contra

Anthonij Cornelisz. Ruyter borger
gedaegde bij edicte tweede deffault te
begreeren

D' Eysscher mits desen versocht 't 2e deffault met 't profijt als nae rechte ende een derde citatie.

Schepenen fiat.

p. 302**Rechtdach gehouden op den 8en****october 1629³** present
Vliet, Botter, G. Joosten, HulstRutger Huygensz., Bailliu der
Stede Schoonhoven ende lande van
Beloy's razione offitii Eysscher
contraThonis Cornelisz. Ruyter gedaegde
bij edicte 't derde deffault te begeerenD' Eysscher versochte 't derde deffault met admissie te mogen dienen van intendit en een vierde
citatie bij edicte.

Schepenen fiat

p. 303**Rechtdach gehouden op den 23 april****1630⁴** present [ ]

---

¹ Maandag 13 augustus 1629.² Maandag 10 september 1629.³ Maandag 8 oktober 1629.⁴ Dinsdag 23 april 1630.

Rutger Huygensz., Bailliu der
Stede Schoonhoven ende den Lande
van Beloys, razione offitii Eysscher
in cas crimineel

contra

Pieter Janssen gedaegde bij edicte
ende in persoon eysch doen.

D' Eysscher dient van eysch in geschriften ende concludeert als in 't eynde vandien.

Goethart voor d' Eysscher mits de non comparitie van de gedaegde versochte het 1e deffault mett profijte als nae rechte ende een 2en citatie bij edcite.

Schepenen fiat.

p. 303

**Rechtdach gehouden op den 28 meye
1630¹ present [ ]**

Rutger Huygensz., Bailliu der
Stede Schoonhoven ende den Lande
van Beloys, razione offitii Eysscher
in cas crimineel

contra

Pieter Jansz. gedaegde bij edicte
ende in persoon tweede diffault te
begeeren.

D' Eysscher versochte 't 2e deffault met een derde citatie.

Schepenen 't 2e deffault met een derde citatie.

p. 304

Rechtdach den 10en juny 1630²

Rutger Huygensz., Balliuw der stede van
Schoonhoven, ende den Landen van Beloys,
nomine offitii Eysscher in cas crimineel

contra

Pieter Jansz. gedaegde ende defailliant bij edicte
in persoon 't 3e deffault te begeren

D' Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde versochte 't 3e deffault met prouffijt als nae rechten, ende admissie omme te dienen van intendit met een vierde citatie ex superabundanti.

Schepenen fiat 't 3e deffault met een vierde citatie ex superabundanti.

p. 304

Idem Eysscher

contra

Aert Jansz. in de wandelinghe genaemt
Aertgen Jan Kynt wonende tot Goudriaen³
gedaegde bij edicte in persoon e.d.

D' Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde versochte 't 1e default, met alsulcken prouffijt als nae rechte ende een tweede citatie bij edicte.

Schepenen stateren den sake ten naesten om redenen.

¹ Dinsdag 28 mei 1630.

² Maandag 19 juni 1630.

³ Goudriaan, gem. Molenwaard, prov. Zuid-Holland.

p. 305**Rechtdach gehouden den 24en juny 1630¹**

Rutger Huygensz., Balliu der stede
 Schoonhoven ende den Landen van Beloys, nomine
 offitii Eysscher in cas crimineel
 contra
 Aert Jansz. gedaegde in persoon ende bij
 edicte alsnoch dispositie te begeren
 op't voorgaende versoeck.

Schepenen mits de non comparitie van de gedaegde in persoon decernerer tegens d' selve het eerste deffaut met profijt als nae rechte ende accorderen d' Eysscher den tweede citatie bij edicte. Actum ut supra.

Bulcq voor de gedaegde versochte staende vierschaer het deffaut te mogen purgeren.

D' Eysscher accordeert mits dat den gedaegde ten naesten selfs in persoon sal compareren.

p. 306**Rechtdach gehouden op den 1en july 1630²**

present Vliet, ter Heyden, Botter, Craen, Gerrit Joosten, Hulst

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede
 van Schoonhoven ende den Landen van Beloys,
 nomine offitii Eysscher in cas crimineel
 contra
 Aert Jansz. alias Jan Kynt genaempt
 wonende in Goudriaen gedaegde bij edicte
 ende in persoon e.d.

D' Eysscher dient van eysch in geschrifte ende concludeert als in 't eynde vandien.

Bulcq voor de gedaegde in persoon versochte ten principalen copye uyt den eysch ende dach om t' antwoorden ende verlangende de versochte provisie sustineert datter geen provisie en valt dienvolgende concludeert dat de heere Eysscher sijn versochte provisie sal werden ontseyt ende den gedaegde ontslagen werden van de personele comparitie ende geadmitteert door procureur te mogen occuperen ten minste onder handtastinge mitsgaders oock cautie bij soo boven Mijn Edele Heeren de saecke daer toe souden mogen vinden gedisponeert bij soodanige somme als bevonden sal werden te behooren dat mede bij provisie uytten arrest ontslagen sal werden de bovenst. kennip bij d' heere Eysscher gedaen arresteren onder cautie als boven maken in cas van [...] eysch van costen schaden ende interest.

Goethart accordeert de versochte copye persisteert voor replyck de versochte provisie ende nopende 't vorder versoeck van de resitutie van den kennip concludeert tot niet ontfanckelijck ende dat die sal blijven in arreste tot dat op den sake deffintive sal zijn gedisponeert.

Bulq persisteert

Schepenen soo veel aengaende de provisie bij den heere Eysscher versocht, ten eynde den gedaegde soude gaen in besloten hechtenisse ende ter contrarie 't versoeck van den selve gedaegde omme ontslagen te werden van den personele comparitie ende te mogen occuperen bij procureur onder hantastinge ende cautie houden de saecke in advys ende soo veel den gedaegdes vorder versoeck aengaende, ontseggen hem 't selve ende verstaen dat partijen daer onvermindert ten principalen sullen mogen voort procederen ten naesten. Actum ut supra.

p. 307**Rechtdach gehouden den 8en july 1630³**

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede
 van Schoonhoven, ende Landen van Beloys,
 nomine offitii Eysscher in cas crimineel
 contra

¹ Maandag 24 juni 1630.

² Maandag 1 juli 1630.

³ Maandag 8 juli 1630.

Aert Jansz. alias Jan Kynt genaempt
wonende tot Goudriaen gedaegde bij edicte
in persoon t' antwoorden

Bulcq dient van antwoord sulcx hij leveren sal.

p. 307

Rechtdach den 15en july 1630¹

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede vaan
Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine
offitii Eysscher in cas crimineel
contra

Aert Jansz. alias Jan Kynt genaempt
wonende tot Goudriaen gedaegde bij edicte
in persoon alsnoch t' antwoorden.

Goethard alsoo den gedaegde in persoon niet en compareert soo versocht hij versteck van
antwoord, metten prouffijte als nae rechte, ende admissie omme te mogen dienen van intendit.

Bulcq dient van antwoord in geschrifte en concludeert als in 't eynde vandien.

D' Eysscher tot nullite van het geposeerde

Schepenen ordonneren dat den gedaegde in persoon ten naeste sal compareren, omme in
persoon in [p.le] t' antwoorden.

p. 308

Rechtdach den 22en july 1630²
present Schepenen allen

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede
van Schoonhoven ende Landen van Beloys,
ratione offitii Eysscher in cas crimineel
contra

Aert Jansz. in de wandelinghe genaempt
Aert Jan Kint gedaegde bij edicte in
persoon t' antwoorden

De gedaegde renoverende d' antwoorden hem den acht dagen schriftelijck gedaen concludeert
ende persisteert als bij d' selve.

D' Eysscher dach.

p. 308

Idem Eysscher nomine quo supra
contra
Cornelis Jansz. Foppen lakencooper
gedaegde in persoon e.d.

D' Eysscher dient van eysch in geschrifte ende concludeert als in 't eynde vandien.

Bulcq mette gedaegde present, dach na de leverantie.

p. 309

Rechtdach den 5en augusti 1630³

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van
Schoonhoven ende Landen van Beloys,

¹ Maandag 15 juli 1630.

² Maandag 22 juli 1630.

³ Maandag 5 augustus 1630

nomine officii Eysscher in crimineel¹
 contra
 Aert Jansz. in de wandeling genaempt
 Aert Jan Kynt gedaegde bij edicte in persoon
 te repliceren.

D' Eysscher debatherende d' overgeleverde antwoorden bij inpertinentie insuffisante ende deurgaende persisteert voor replyck als bij eysch.

Bulcq persisteert voor duplyck.

p. 309

Rechtdach den 12en augusti 1630²

Rutger Huygensz., Bailliu der stede Schoonhoven
 ende den Landen van Beloys, nomine officii Eysscher
 in cas crimineel
 contra
 Pieter Janssen gedaegde bij edicte ende deffaillant
 te dienen van intendit ende sententie te begeren

D' Eysscher dienende van intendit sulcx hij leveren sal ende versochte sententie.

p. 309

Idem Eysscher
 contra
 Aert Jansz. in de wandeling genaempt Aert Jan
 Kint gedaegde in persoon te dienen van productie

D' Eysscher produceert van productie ende dient van inventaris ende stucken.

De gedaegde van gelijcke behoudens recollement³ is 't noot.

Partijen consenteren wisseling van stucken om ten naesten vandienen van reprochen is 't noot.

p. 310

Rechtdach den 19en augusti 1630⁴

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede
 van Schoonhoven ende Landen van Beloys,
 nomine officii Eysscher in cas crimineel
 contra
 Aert Jansz. in de wandeling genaempt
 Aert Jan Kint gedaegde in persoon bij
 edicte te reprocheren

Partijen hinc inde dienen van reprochen, ende nemen dach omme deselve te sien dienen van salvatie is 't noot.

p. 311

Rechtdach den 2en september 1630⁵
 present Regemortes Vliet, Heyde

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede Schoonhoven
 ende den Landen van Beloys, nomine officii Eysscher
 in cas crimineel
 contra
 Aert Jan Kint gedaegde in persoon te dienen van

¹ Sic, in crimineel, lees: in cas crimineel.

² Maandag 12 augustus 1630.

³ *GTB*. Recoleeren; Verifieeren of bevestigen door een nieuw onderzoek.

⁴ Maandag 19 augustus 1630.

⁵ Maandag 2 september 1630.

salvatiën.

Partijen dienen van salvatiën consenteren hinc inde wisselinge.

p. 311

Idem Eysscher in cas crimineel
contra
Claes Gerritsz. gedaegde in persoon ende bij edicte
e.d.

D' Eysscher versochte deffault met 't profijt als nae rechte.

Schepenen fiat met een tweede citatie bij edicte. Actum ut supra.

p. 312

Rechtdach den 4en september 1630¹

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede
van Schoonhoven ende Landen van Beloys,
nomine offitii Eysscher in cas crimineel
contra
Willem Gerritsz. uyt Benschop gedaegde e.d.

Alsoo Willem Gerritsz. geboren in Benschop² out ontrent 28 jaren, Die van den Gerechte der stede van Schoonhoven bekent heeft, dat hij op woensdach den 28den augusti voorleden in de avond laet is geweest bij Claes Gerritsz. zijn broeder, Cornelis Coenen ende Andries Willemsz., ende dat sij 't samen gecomen sijn voor de Cruyspoort die gesloten was, ende aldaer versocht hebben om buyten gelaeten te werden, seyndende de poortiersvrouw naer 't stadthuys omde sleutels, de welcke met de sleutels wederom aen de poort gecomen sijnde, met eenige andere schutters, ende dat zijlyuden de schutters twee stuyvers minder wilde geven over het uytlaten, als deselve meende dat haer toequam, ende daer over eenige woorden vallende, heeft hij gevangen tegens de poortiersvrouw die de lantaern hadde, geseyt: Compt licht eens, ende heeft alsdoen een van de schutters sijn hoet voor opgelicht, seggende: Laet mijn eens sien wat gij voor een bent, om off het nader hant eens weder te pas quam, op welck dreygement gevolcht is, dat nae dat zij metten anderen de twee stuyvers in questie gegeven hadde, ende door het clincquet³ souden uytgaen, sijn gevangens broeder Claes Gerritsz. een van de schutters in 't uytgaen het aengesicht heeft opgesneden. Alle 't welcke saecken zijn van zeer quade consequentie, 't welck in een lant van justitie niet en behoort getollereert, maer anderen ten exemple gestraft. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliuw van Schoonhoven ende Landen van Beloys, ratione offitii Eysscher, dat hij gevangen sal werden gebannen uyt der stadt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, den tijt van vier jaren, ofte tot alsulcken mulcte als Mijn Edele Heeren van den Gerechte naer aequiteyt sullen bevinden te behooren.

Die van den Gerechte gesien hebbende des Eysschers eysch ende de confessie van de gedetineerde, ende op alles wel ende rijpelic gelet hebbende, doende recht. Condemneren de gedetineerde in een amende van vier ende twintich ponden te 40 grooten 't pont, mitsgaders in de costen ende mise van justitie tot taxatie van Schepenen, ende weder te gaen ende blijven in hechtenisse ter tijt toe hij d' voorsz. amende mitsgaders de costen ende mise van justitie sal hebben voldaan. Ontseggen den heere Eysscher zijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij alle de Schepenen den 4en september 1630.

p. 313

Rechtdach den 16en september 1630⁴

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van
Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine
offitii Eysscher in cas crimineel
contra
Aert Jansz. in de wandeling genaempt
Aert Jan Kint wonende tot Goudriaen

¹ Woensdag 4 september 1630.

² Benschop, gem. Lopik, prov. Utrecht.

³ *GTB*. Clincquet, clinclet, klinket; hier: een kleine deur in een poort.

⁴ Maandag 16 september 1630.

gedaegde in persoon sententie te begeren.

D' Eysscher versochte sententie.

Bulcq voor den gedaegde in persoon ende alhier requirant, presenteert requeste civile, versouckt interinement¹ van den selve, ende admissie omme tot verificatie van het 20en articul van zijn reproche alwaer den non-observantie van het placcaet bij den heere Eysscher overgeleyt, wert geallegeert, te mogen produceren de munimenten² in de requeste geroert, behoudens de gerequierde zijn debat, ende mits van gelijcke te mogen doen is 't noot, makende in cas van debath eysch van costen etc.

Goethard versochte copie uytte overgeleverde requeste civile, mette stucken ende munimenten daerinne geroert, ende voorts dach tot huyden acht dagen omme daertegens te dienen van debat, ofte anders 't versouck in dese te acquiesceren.

Schepenen accorderen de versochte copie. Actum ut supra.

p. 313

Idem nomine quo supra Eysscher
contra
Claes Gerritsz. woonende in Benschop
gedaegde in persoon bij edicte ende defaillant
't 2e deffault te begeren

D' Eysscher versochte 't 2e deffault met een derde citatie bij edicte.

Schepenen fiat.

p. 314

Rechtdach den 23 september 1630³

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede
van Schoonhoven ende Landen van Beloyes,
nomine offitii Eysscher in cas crimineel
contra
Aert Jansz. in de wandeling genaemt
Aert Jan Kint gedaegde t' antwoorden
op't versouck van interinement
nopende de requeste civile

Goethart consenteert in 't versochte interinement behoudelijck den Eysscher zijn reproche tegens d' overgeleeverde attestaten, ende dat den gedaegde impetrant sal refunderen de costen ter sake van de retardementen gevallen.

Bulcq voor den gedaegde fiat. uytgesondert de versochte refunsie van costen 't welck behoort aen te staen ter uytteynde van de sake, daertoe bij dese concluderende.

Goethard persisteert bij zijn versouck.

Bulcq ad idem.

Schepenen refererende de costen in desen gevallen ende alsnoch te vallen ten uytteynde van de sake. Actum ut supra.

p. 314

idem Eysscher
contra
Claes Gerritsz. woonende in Benschop
gedaegde in persoon bij edicte ende defaillant
't 3e deffault te begeren, met
admissie te mogen dienen van

¹ *GTB*. Interinement, Officiële bekrachtiging, ratificatie van een akte, een beschikking e.d.

² *Ibidem*. Munimenten; Bewijsstukken.

³ Maandag 23 september 1630.

intendit ende een 4en citatie
ex superabundanti

Schepenen fiat.

p. 315

Rechtdach den 7en octobris 1630¹

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van
Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine
offitii Eysscher in cas crimineel

contra

Aert Jansz. in de wandeling genaemt Aert
Jan Kint soo hij geroupen is gedaegde te
dienen van reprochen opte overgeleverde
attestaten onder benefitie van de requeste
civile geproduceert

Goethard voor den heere Eysscher dient van reprochen in geschrifte concluderende etc.

Bulcq dach om te dienen van salvatien.

p. 315

Idem Eysscher

contra

Claes Gerritsz. woonende in Benschop
gedaegde in persoon bij edicte ende defailliant
te dienen van intendit ende sententie
te begeren

D' Eysscher dient van intendit mette verificatie daertoe diendende, ende versochte sententie.

In state.

p. 316

Rechtdach den 28 oktober 1630²

Rutger Huygensz., Bailliuw der
Stede van Schoonhoven ende lande
van Beloys, nomine offitii Eysscher
in cas crimineel

contra

Aert Jansz. in de wandeling
genaemt Aert Jan Kint gedaegde in
persoon bij edicte te dienen van
salvatien opten naendre reprochen

Bulcq imploeyert³ salvatien van rechten.

Parthijen versochten sententie.

p. 317

Rechtdach den 18den november 1630⁴

Rutger Huygensz., Bailliuw der stede
van Schoonhoven ende Landen van Beloys,
nomine offitii Eysscher in cas crimineel

contra

Aert Jansz. in de wandeling genaemt

¹ Maandag 7 oktober 1630.

² Maandag 28 oktober 1630.

³ *GTB*. Imployeren; Gebruiken, aanwenden.

⁴ Maandag 18 november 1630.

Aert Jan Kint gedaegde in persoon bij edicte
sententie te begeren

Parthijen overleverende haer stucken concludeerden in rechten ende versochten sententie.

In state t' acht dagen op versteck ende voor alle dilaij ende dat alsdan recht gedaen sal worden
opte stucken ter secretarie bevonden werden.

p. 318

Rechtdach den 25en november 1630¹

Rutger Huygensz., Bailliuw der
Stede van Schoonhoven ende den lande
van Beloys, nomine offytii Eysscher in cas crimineel
contra
Aert Jansz. in de wandelinghe ge-
naempt Aert Jan Kynt gedaegde
in persoon bij edicte sententie
te begeren

Parthijen overleverende hare stucken versochte sententie.

D' Eysscher versochte condemnatie van costen van desen rechtdach, alsoo hij in persoon niet en is
comparerende.

Bulcq seyde de gedaegde tegens huyden niet geintimeert te zijn.

D' Eysscher persisteert bij zijn versouck, debatherende 't antwoorde bij impertinentien ende
insuffisantie versouckende daer op appointtamente.

Schepenen verstaen dat den gedaegde ten naesten sal compareren in persoon. Ende referenende
de costen van desen dage gevallen ten uytteynde van de sake. Actum ut supra.

p. 318

Rechtdach den 2en december 1630²

Rutger Huygensz. in qualite zoo
hij procedeert Eysscher
contra
Aert Jansz. in de wandelinghe genaemt
Aert Jan Kynt zoo hij geroupen is
gedaegde alsnoch sententie te begeren

Parthijen versochten alsnoch sententie.

p. 319

**Rechtdach gehouden op den 11en december
1630³ present [ ]**

Rutger Huygensz., Bailliu der
Stede Schoonhoven ende lande van
Beloys nomine offitii Eysscher in cas
crimineel
contra
Jonas Valckenaer geboren tusschen
Ath ende Mons de Hainau gevangen
eysch doen

Sententie Jonas Valckenaer

¹ Maandag 25 november 1630.

² Maandag 2 december 1630.

³ Woensdag 11 december 1630.

p. 320

Also Jonas Valckenaer gebooren tusschen Aeth ende Mons de Hainau gelegen ontrent Berghen Henegouwen¹ out ontrent dertien jaeren zijnde een schoelapper zijns ambachts tegenwoordich gevangen, bekent heeft ontrent derthien jaeren hier te lande geweest te zijn ende ontrent vijftien jaeren geleden op seecker dorp in Walslandt a: la: hamet² gegeeselt ende gebrantmerckt te zijn geweest vermits hij een paer slaepplakens hadde gestoolen. Al hoewel hem 't selve wel hadde behooren te dienen tot een exampel, soo heeft hij echter in sijn quaet leven ende comportement voorts gegaen gelijk hij oock buyten pijn ende banden van ijsere bekent heeft hier ten lande twee vrouwen gehadt te hebben, zijnde d' eene van Delft genaempt Lijsbeth, daerbij hij ontrent ses jaeren ongetrouwt geseeten heeft, ende d' andere vrouwe genaempt Jannichgen, daerbij ontrent thien weeken geseten te hebben, sonder als vooren getrouwt te sijn, voorts dat hij gevangen binnen deser stede heeft gaen beedelen, versoekende almossen, dien mitssdien den rechten armen worden ontrocken. Alle 't welcken saecken sijn van zeer quade gevolgen die in een landt van justitie niet en behooren getollereert maer andere ten example gestraft te worden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu der stede Schoonhoven ende Landen van Beloys, uyt den naem en van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollandt ende Westfrieslandt, dat hij gevangen gebracht soude werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende gebrantmerckt te worden ende voorts sijn leven langh gebannen uyt Hollandt ende Westvrieslandt met confiscatie van alle zijne goederen indien hij eenighe heeft, ten profijte van den Hooch. Overicheyt.

Schepenen gehoort den voorsz. criminelen eysch ende conclusie, ende des gedaechdens vrijwillighe confessie, meer genegen zijnde tot barmharticheyt dan tot rigeur van justitie, doende recht uut den naem ende van weegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollandt ende Westvrieslandt, hebben den selven gebannen ende bannen hem mits desen uyt Hollandt ende Westvrieslandt sijn leven langh geduyrende, ende daer niet weder inne te comen, op pene van swaerelijck aen den lijve gestraft te sullen worden. Lastende den selven uyt deser stede te vertrecken binnen daghe sonneschijn. Ontseggen d' Eysscher zijnen vorderen eysch ende conclusie op de gedaegde gedaen ende genomen. Absolveren den selven daer van mits desen, ende verclaren alle zijne goederen indien hij eenighe heeft, verbeurt ten proffijte van den hooge Overicheyt voorsz. Actum den 11en december 1630.

gevangen den 24 november ende
 uitgegaen den 11 december 1630.
 Den gevangen verclaert geen goederen
 te hebben.

p. 321

**Rechtdach gehouden den 16 december
 1630³ present [ ]**

Rutger Huygensz., Bailliu der
 Stede Schoonhoven ende lande
 van Beloys, nomine offitii Eysscher
 in cas crimineel

contra

Aert Jansz. in de wandelinghe
 genaemt Aert Jan Kint gedaegde
 bij edicte alsnoch
 sententie te begeeren

D' Eysscher versochte alsnoch sententie.

p. 322

**Rechtdach den 6en january
 1600 eenendartich⁴**

Rutger Huygensz., Bailliu der
 Stede van Schoonhoven, ende lande
 van Beloys, nomine offytii
 in cas criminele

¹ Een (nog) onbekende plaats in de buurt van Bergen, prov. Henegouwen, België.

² a: la: hamet ?

³ Maandag 16 december 1630.

⁴ Maandag 6 januari 1631.

contra
Aert Jansz. in de wandelinghe
genaempt Aert Jan Kint gedaegde
alsnoch sententie te begeren

Schepenen alvoren in desen te sententieren ordonneren partijen elcx in te leggen de somme van twaelf gulden omme te adviseren met rechtsgeleerden. Actum opten 6en january 1631.

p. 323

Rechtdach den 20 january 1631¹

Rutger Huygensz., Bailliuw der
Stede van Schoonhoven ende lande
van Beloys, nomine offytii in
cas crimineel Eysscher
contra
Anthonis Cornelis Ruyter gedaegde eysch
doen.

Schepenen mits de non comparitie van den gedaegde decerneeren jegens hem 't eerste defaut ende accorderen oversulcx een tweede citatie. Actum ut supra.

p. 324

Alsoo Jan Abramhs anders genaempt Hectoir Abramhs trompetter gebooren van Leeuwerden out ontrent 23 jaeren, Willem Fransz. gebooren van Keulen out ontrent 36 jaeren, Jacob Jorisz. gebooren van Groeninghen out ontrent 24 jaeren, Matheeus Fransz. gebooren van Swoll², out ontrent 23 jaeren ende Jan Hendricxz. gebooren van Eemden³ out ontrent 20 jaeren, buyten pijnje ende bande van isere bekent hebben eenighe tijt herwaerts bij den lande geloopt ende sulcx te hebben gaen vagabonden ende bedelen, sich uuytgevende voor heydens ofte egyptinaeren, ende levende alsoo van 't sweet van de huysluyden ende goede ingesetenen des lants, alles contrarie den placcaate bij de Edele Mogende Heeren Staten van Hollandt ende Westvrieslandt opten 19en marty 1614 jegens soodanighe Egyptinaeren, heydenden ende lantloopers geemaneert, ende specialijck tegen 't elffde artikel vandien, 't welck bij placcaat voorleden jaers op den 6 marty 1630 gerenoveert is. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, Eysscher in desen in de naem ende van wegen de Hooch Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollandt ende Westvrieslandt, dat d' voorsz. gevangens gebracht sullen werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden, ende voorts haer leven langh gebannen uuyt Hollandt ende Westvrieslant, met confiscatie van alle haere goederen, indien sij eenighe hebben.

Schepenen geleth hebbende op der gevangens confessie ende prefererende gratie voor rigeur van justitie hebben d' voorsz. gevangens gebannen ende bannen d' selve mits desen haer leven lanck uuyt Hollandt ende Westvrieslandt, te vertrecken uuyt deser stede datelijck ende ten langhsten binnen den tijt van een uyr, ende binnen 24 uuyren uuyt den voorsz. lande, sonder weder daer inne te comen op pene van openbaerlijck gegeeselt ende gestraft te werden in conformite van 't placcaat, ende verclaren hare goederen geconfisqueert ten proffijte van de hooge Overicheyt. Actum bij Vliet, ter Heyde, Craen, Geerit Joosten ende Hulst, Schepenen den 17en february 1631.

gevangen den 5en ende uuytgegaen
den 17en february ende verclarden
geen goederen te heben.⁴

p. 325

Rechtdach den 7en april 1631⁵
present Schepenen alle

Rutger Huygensz., Bailliu der stede
Schoonhoven ende Landen van Beloys,
nomine offytii Eysscher

¹ Maandag 20 januari 1631.

² Zwolle, prov. Overijssel.

³ Emden, Nedersaksen, Duitsland.

⁴ Sic. te heben, lees: te hebben.

⁵ Maandag 7 april 1631.

contra

Aert Jansz. in de wandeling genaempt
Aert Jan Kynt woonende in Goudriaen
gedaegde in persoon alsoch sententie te
begeeren

Schepenen stateren de sake tot woonsdach toecomende ende verstaen dat den Eysscher den gedaegde sal leggen in den gijselcamer deser stede omme alsdan in persoon sijn sententie te aenhoren. Actum ut supra.

p. 326

Gesien bij Die van den Gerechte der stede van Schoonhoven den eys van Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloy, ratyone offytii eyser ende arrestant ter eenen op ende jegens Aert Jansz. woonende in Goudriaen in de wandelinghe genaempt Aert Jan Kynt gedaegde ende gearresteerde ter andere zijde. Daerbij den voorn. heere eyser seyde dat den gedaegde hem onderstaen ende vervordert heeft, alhier op den 6en juny 1630, lestleden ter merct te brengen ende in de Waghe te presenteren de nombre van vijffentwintich bossen kennip hebbende 't selve alhier aen seker kennipcooper te vooren vercoft voor de somme van negen gulden 15 stuyvers 't hondert als zijnde 't selve kennip van buyten seer schoon, ten welcken insichte die oock nae die hoochste merct vercoft. Ende alhoewel 't selve kennip van binnen behoorde te wesen gelijk van buyten, 't is nochtans sulcx dat den eyser hoorende 't geruchte dat de cooper daer was uuyt gescheyden overmits de kennip van binnen vervalst was, d' selve kennip door den geswooren keurmeesters in presentie van Schepenen heeft doen visiteren, welcke keurmeesters alle de kennip gevisiteert hebbende, hebben op twee ofte drie bossen nae bevonden 't selve geen coopmansgoet te zijn, maer van binnen gemenght met natte verdorven ende verrotte kennip, alle 't welke is een notoire valsche ende bedecte dieverije, 't welke hij gedaegde meermaelen gepleecht heeft ende daeromme andere ten exemple behoort gestraft te werden. Concluderende bij die ende andere middelen in den processe gededuceert te sijne, den gedaegde gebracht soude werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer met een bos van den vervalschte kennip boven sijn hoofd openbaerlijk aen den lijve gestraft te werden ende dat den bos kennip aldaer ter plaetse soude blijven hangen aen een kettingh tot die soude sijn vergaen, ofte op een ander publike plaetse tot een memorie ende exempel, ende dat de vorder kennip openbaerlijk soude werden verbrant, ofte tot andere alsulcke fyne als de Edele Heeren van den Gerechte uuyt de gelegentheyt van den sake soude bevinden te behooren. Ende daertegen d' antwoorden van den voorn. gedaegde met middelen bij de welke hij de valscheyt ende bedroch hem te laste geleyt was ontkennende, doende oock in 't eynde van den selve zijne antwoorde presentatie van hem te expurgeren¹ bij eede geenige² valscheyt niet d' voorsz. kennip vermengt te hebben. Ja dat meer is dat hij niet geweten heeft die selve van binnen anders geconditioneert geweest te zijn als naer behoren. Concluderende bij die middelen in sijne antwoorde verhaelt ende noch naer [d....] te decuderen ten sijne van niet ontfanckelijck ende dat dienvolgende den heere eyser bij sententie diffautius sijn eys ende conclusie soude werden ontseyt, mitsgaders voorts gesien ende gevisiteert hebbende die vorder schrifftuyren, stucken ende munimenten bij partijen ten wederzijden geproduceert ende op alles wel ende rijpelijk geleth, mitsgaders hierop gehadt hebbende het advys van rechtsgeleerde, doende recht in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollant. Verclaren alle de kennip voor verbeurt, verordonneren dat eeninghe van den vervalschte ende vermengde kennipbossen openbaerlijk voor stadthuys deser stede sullen werden verbrant in conformite van 't placcaet van den 12 novembris 1579, mitsgaders dat eene vandien sal werden gesenght, ende in een kettingh gehangen aen den stedewaech totdat die sal sijn geconsumeert ten exemple, condemneren voorts hem gedaegde in een amende van hondert sevenendertich ponden ten 40 grooten 't pont, 't appliceren daer van 25 ponden tot proffijt van den armen, noch 12 ponden tot proffijt van den keurmeesters ende de reste tot proffijt van den officier deser stede. Mitsgaders in de costen van den processe ende mijse van den Justitie tot taxatie ende moderatie van Schepenen. Ende te gaen ende te blijven in hechteniss ter tijt ende wijle toe hij d' voorsz. amende metten costen sal hebben voldaan. Ontseggen den heere eyser sijnen vorderen eys ende conclusie. Actum bij Regemortes, Vliet, ter Heyde, Botter, Craen, Van der Linde, ende Hulst, Schepenen, ende gepronuncieert den 9 aprillis 1631.

p 327

Den gedaegde stelt hem illico appellant aen den Hove van Hollant. Actum ut supra.

¹ GTB. Expurgeren; Zich rechtvaardigen in een geschil voor de rechtbank.

² Geenige, lees: geen enige.

Compareert Aert Jansz. ende verclaerde 't vonnis in questie te cquiesseren¹ ende sulcx van het appel op gister door sijn procureur doen aenteyckenen te renunchieren. Actum voor ter Heyden ende Hulst, Schepenen den 10 aprilis 1631.

p. 328

Alsoo Bartelt Bordes gebooren van Hamcher in Engelant² out 19 jaeren, buyten pijnje ende bande van ijsere bekent heeft acht off negen jaeren alhier in 't lant geweest te hebben ende voor Bergen op Soom van 's vijants sijde overgecomen te sijn, ende onder de compagnie van cappiteijn Goudwel dienst genomen als de prins van Orangien van den Berch gingh om Bergen t' ontsetten. Dat hij gevangen met d' voorn. compagnie naer Schertogenbosch getrocken, ende tusschen Victoir ende Corsmis³ daer van gelooopen is, ende t' sedert Corsmis te hebben gaen cruijen in de Diemermeer als oock mede gedient te hebben op 't schip van cappiteijn Cats. Dat hij gevangen tot drie reysen toe uuyt de compagnie van Goudwel is gelooopen. Dat hij gevangen hier ter lande heeft gaen bedelen ende op verscheyden dootmaelen ende vetges is gegaen levende alsoo van 't sweet van den huysluyden dat mitsdien den rechten armen wort ontrocken. Dat mede hij gevangen in de voorlede Polsbroeckse kermis een zyn zyn complicen vechtenderhant een snede in sijn hooft gegeven heeft. Dat hij gevangen met Claes Nieucoop, Jan van den Boven, Anna van Ouwater ende Merriche van der Gou een huysbraeck heeft helpen doen in Stolwijck tot Giel Jan Gielen, alwaer Anna een ruyt uuyt seecker glas brack in meeningh sijnde omme daer door de deur te openen, 't welck doch niet en is geschiet, maer dat hij gevangen siende dat de deur daer door niet en wierde geopent d' selve met een hout op liep ende daer eerst inginck, ende dat Claes ende Jan hem volchden. Uuyt welck huys hij heeft gestoolen ende genoomen hebben acht tinne schotelen, twee laeckens, een brouck, een wambas, twee oude hemtrocken, daer van hij gevangen jegenwoordich een aff aen heeft, ende noch een vierroer⁴ 't welck hij gevangen met sijn complicen heeft vercocht aen een waerdinne woonende ontrent Het Geijn⁵, daer van sijn genooten hebben drie gulden ende van den schootelen die sij mede hebben vercocht zestalve gulden 't welck sij allen hebben verdroncken. Alle 't welcke saken van seer quade consequentien die in een lant van justitie niet en mogen getollereert maer andre ten exemple behooren gestraft werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloys, in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende gebrantmerckt te werden. Ende voorts sijn leven lanck gebannen, uuyt Hollant ende Westvrieslant, ende daer uuyt te vertrecken binnen daechs sonneschijn sonder middellertijt daer wederomme inne te comen op peijne van met de coorde gestraft te werden datter de doot naer volcht met confiscatie van goederen indien hij eenige heeft.

p 329

Schepenen gelet hebbende op des gevangens confessie hebben hem gevange gecondemneert ende condemneren hem mits desen
te gaen opte stadspoorte, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden, ende voorts sijn leven lanck gebannen uuyt Hollandt ende Westvrieslant, ende daer uuyt te vertrecken binnen daechs sonneschijn sonder middellertijt daer wederom in te comen op peijne van swaerder straffe, met confiscatie van goederen indien hij eenighe heeft, ten proffijte van den hooge Overicheyt. Ontseggen den [ ] sijnen vorderen eys ende conclusie. Actum bij Vliet, ter Heyde, Botter, Craen, van den Linde, Hulst, Schepenen den 16en july 1631.⁶

Den gevangen verclaert geen goederen te hebben. gevangen den 30en juny ende uuytgegaen den 16en july 1631, zijnde seshien dagen.

p. 329

Alsoo Jannetge Claes alias Hansge Voor open gebooren van Haestrecht out ontrent 31 jaeren buyten pijnje ende van de van ijsere bekent heeft het brantmerck dat sij op haer rugghe heeft ontfangen te hebben tot Dordrecht op den 10en meye 1626, ende als doen oock mede aldaer gegeeselt ende gebannen haer leven lanck uuyt Hollant ende Westvrieslant, vermits sij gevangen met verscheydene vagebonden gelooopen ende dieverijje gepleecht hadde. Als oock omdat sij een getrouwt man hadde ende met een ander liep. Dat sij gevangen met Abram Pietersz. van

¹ cquiesseren, cessen; stoppen, doen ophouden ?

² Hampshire, Engeland.

³ Tussen Victoir ende Corsmis; tussen St. Victor (10 oktober) en Kerstmis (15 december). Voor St. Victor, zie: Eg. I. Strubbe en L. Voet, *De chronologie vande middeleeuwen en de moderen tijden in de Nederlanden* (Brussel 1960) 538-539.

⁴ *GTB*. Vuuroer; Geweer dat d.m.v. een vuurslot afgeschoten werd.

⁵ Nieuwegein, prov. Utrecht.

⁶ Woensdag 16 juli 1631.

Wingaerden¹ alias Cruysheer geloopt heeft vijffvierendeel jaers. Dat sij gevangen een dach oft twee te vooren voor Abraham Pietersz. tot Dordrecht gejustisieert is. Dat sij gevangen naer de voorn. justicie haer meest onthouden heeft tot Willighe² tot Jannijtge Bollen off Cors Aryen Goossensz. Ende soo in Polsbroeck³ als elders met Jannijtge Andries alhier te lande heeft gaen bedelen, levende alsoo van 't sweet van de huysluyden dat mitsdien den rechten armen wert onthouden. Dat sij gevangen met de voorn. Jannijtgen Andries somwijlen binnen deser stede tot [Vas] Littels gelogeert is geweest. Dat sij gevangen van Neeltghe Foppen woonende binnen deser stede uuyt haer mande die sij in haer arm hadde genomen heeft een peer daerover Neelten haer een slach gaff, daer op sij gevangen haer mes trock, seggende jegens de voorn. Neeltgen: Ick soude u daer mede wel in u huylt bruijen, sonder nochtans haer eenichsints beschadicht te hebben. Alle 't welke saken sijn van seer quade consequentie die in een lant van justitie niet en mogen getollereert maer andre ten exemple gestraft behooren te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat sij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende gebrantteekent te werden. Ende voorts voor de tweede mael haer leven lanck gebannen uuyt Hollant ende Westvrieslant, ende aldaer uuyt te vertrecken binnen daechs sonneschijn, sonder

p 330 middellertijt daer wederom inne te comen op peijne van met de coorde gestraft te werden datter de doot naevolcht met confiscatie van haer goederen indien sij eenighe heeft.

Schepenen geleth op des gevangens confessie doende recht hebben haer gecondemneert ende condemnieren haer mits desen te dragen den blauwe huylcke om de haven. Ende voorts haer leven langhe gebannen uuyt Hollant ende Westvrieslant, ende aldaer uuyt te vertrecken binnen daechs sonneschijn sonder middellertijt daer wederom inne te comen op peijne van swaerder straffe met confiscatie van goederen indien sij eenighe heeft. Ontseggen d' Eysscher sijne vorderen eys ende conclusie. Actum ut supra.⁴

Den gevangen ut supra.

p. 330 Alsoo Jannytgen Andries gebooren van Deutekem⁵ out ontrent 25 jaren buyten pijne ende bande van ijsere, bekent heeft getrouwt te sijn met eenen Joris Jacobsz. gebooren van Gorcum, dat hij bij Mannen van Zuythollant is gebannen op de galey voor een jaer, ontrent St. Jacob⁶ lestleden ter oorsake den selven met de clap liep ende nochtans geen laseris en was. Ende dat sij gevangen sedert die tijt heeft gaen vagebonden ende bedelen, verkeerende met fameuse dieven ende vagebonden, levende alsoo van 't sweet van de huysluyden dat mitsdien den rechten armen wert ontrocken, alle 't welke saken sijn van seer quade consequentien die in een lant van justitie niet en behooren getollereert maer andere ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloy, in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt dat sij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden. Ende voorts haer leven lanck uuyt Hollant ende Westvrieslant ende aldaer uuyt te vertrecken binnen daechs sonneschijn sonder middellertijt etc. met confiscatie van haer goederen indien sij eenighe heeft, ten profitte van de hooge Overicheyt.

Schepenen, verstaen hebbende des gevangens bekentnisse doende recht, hebben haer gebannen ende bannen haer mits desen den tijt van ses achereenvolgende jaren uuyt Hollant ende Westvrieslant, ende binnen daechs sonneschijn aldaer uuyt te vertrecken, sonder middellertijt daer wederom inne te comen, op peijne van swaerder straffe met confiscatie van goederen indien sij eenighe heeft ten profijte van de hooge Overicheyt ontseggen d' Eysscher sijne vorderen eys ende conclusie. Ut supra.⁷

p. 331

Recht dach gehouden den 8en september 1631⁸

¹ Wijngaerden, gem. Molenwaard, prov. Zuid-Holland. Hij wordt ook vermeld in het vonnis van Cornelis Cornelisz. van Haerlem, op p. 279 ev. Hij werd tussen 27 oktober 1627 en 16 juli 1631 in Dordrecht terechtgesteld.

² Willige Langerak, deels gem. Krimpenerwaard, prov. Zuid-Holland en deels gem. Lopik, prov. Utrecht.

³ Polsbroek, gem. Lopik, prov. Utrecht.

⁴ Woensdag 16 juli 1631.

⁵ Doetinchem, prov. Gelderland.

⁶ *Strubbe en Voet* (1960) 486, St. Jacob 25 juli.

⁷ Woensdag 16 juli 1631.

⁸ Maandag 8 september 1631.

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den
Landen van Beloy, nomine offitii Eysscher
contra
Hendrick Symonsz. wonende in Blocklant¹
gedaegde bij edicte ende in persoon e.d.

D' Eysscher mits de non comparitie van de gedaegde versochte default met 't profijt als nae rechte.

Soos voor de gedaegde seyde in 't vermogen van geen Officier te wesen om vechtboeten iemmant in persoon te dagvaerden ende mitsdien excipierende, concludeert tot admissie omme door procureur te mogen ageren, versoekende appointment.

D' Eysscher seyde in persisteren bij sijn voorgaende versoek uyt oorsake den gedaegde geciteert is ter sake van een manslach daerover hij meet d' ander oock is doende geweest, versoekende mitsdien dat hij ex vinculis sijne sake sal defenderen.

Soos ontkent eenige questie ofte vechtenis tegen den nedergeslagen gehadt te hebben.

Schepenen verstaen dat op 't geallegerde van wegen den gedaegde gedaen geen regard en can genomen werden derwijle hij selver in persoon is gedachvaert ende niet en compareert. Decernereren oversulcx tegens dese het eerste deffaut met 't profijt als nae rechte ende accorderen d' Eysscher een ander citatie bij edicte.

p. 331

Idem Eysscher
contra
Cornelis Symonsz. wonende in Blocklandt, gedaegde bij edicte ende in persoon e.d.

D' Eysscher ut supra.

Soos ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 332

Idem Eysscher
contra
Aryen Symonsz. woonende aen den Vuylendam²
gedaegde bij edicte ende in persoon e.d.

D' Eysscher ut supra.

Soos ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 332

Idem Eysscher
contra
Jacob Gerritsz. wonende in Benschop gedaegde bij edicte ende in persoon e.d.

D' Eysscher versochte deffaut met 't profijt als nae rechte ende een tweede citatie bij edicte.

Schepenen mits de non comparitie van de gedaegde decernereren tegens deselve het eerste deffaut met het profijt als nae recht ende accorderen d' Eysscher een ander citatie. Actum ut supra.³

¹ Hoogblokland, gem. Giessenlanden, prov. Zuid-Holland. Andere mogelijkheden voor Blocklant zijn: Blokland, gem. Montfoort, prov. Utrecht of Blokland, gem. Nieuwkoop, prov. Zuid-Holland. Gezien de woonplaats van broer Aryen lijkt Hoogblokland m.i. het meest waarschijnlijk.

² Vuilendam, gem. Molenwaard, prov. Zuid-Holland.

³ Maandag 8 september 1631.

p. 333**Rechtdach den 14 september 1631¹**

Rutger Huygensz., Bailliu der stede
Schoonhoven ende den Landen van Beloys, nomine
offitii Eysscher

contra

Hendrica Symonsz.² woonende in Blocklandt
gedaegde bij edicte ende in persoon tweede default
te begeren

D' Eysscher versochte 2e default met 't proffijt als nae rechte.

Schepenen mits non comparitie van den gedaegde decernereren jegens den selven 't 2e default,
ende accorderen d' Eysscher een derde citatie. Actum ut supra.

p. 333

Idem Eysscher

contra

Cornelis Symonsz. woonende in Blocklandt
gedaegde bij edicte ende in persoon
tweede default te begeren

D' Eysscher ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 334

Idem Eysscher

contra

Aryen Symonsz. woonende aen den Vuylendam
gedaegde bij edicte ende in persoon e.d.

D' Eysscher ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 334

Idem Eysscher

contra

Jacob Gerritsz. woonende in Benschop
gedaegde bij edicte ende in persoon e.d.

D' Eysscher ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 335**Rechtdach den 22en september 1631³**

Rutger Huygensz., Bailliu der Stede
Schoonhoven ende den Landen van Beloys,
nomijnij offytii Eysscher

contra

Hendrick Symonsz. woonende in Blocqlandt
gedaegde bij edicte in persoon 't derde
default te begeren

¹ Zondag 14 september 1631.

² Sic. Hendrica Symonsz., lees Hendrick Symonsz..

³ Maandag 22 september 1631.

D' Eysscher mits non comparitie van de gedaegde versochte 3e deffaut met admissie te dienen van intendit ende een vierde citatie omme 't selve te sien verifiëren.

Schepenen fiat.

p. 335

Idem Eysscher
 contra
 Cornelis Symonsz. woonende in Blocqlandt gedaegde
 bij edicte in persoon 't derde defaut te
 begeren

D' Eysscher ut supra.

Schepenen fiat.

p. 335

Idem Eysscher
 contra
 Aryen Symonsz. woonende aen den Vuylendam
 gedaegde bij edicte ende in persoon
 't derde defaut te begeren

D' Eysscher ut supra.

Schepenen fiat.

p. 336

Idem Eysscher
 contra
 Jacob Gerritsz. woonende in Benschop
 gedaegde bij edicte in persoon tweede
 defaut¹ te begeren

D' Eysscher versochte 2e deffault etc.

Schepenen fiat.

p. 337

Aldus Jan Leendertsz. geboren van Mollegem² bij Maestricht out ontrent dertich jaren jegenwoordich gevangen, d' heeren Schepenen der stadt Schoonhoven buyten pijnne ende bande van ijsere bekent heeft dat hij ontrent dardalff jaer geleden tot Rotterdam gegeeselt ende gebrantmerckt is geweest ende voor eenighe jaren gebannen uuyt d' selve stadt ende Schielant om oorsaecke dat hij dieven ende vagebonden gelogeert ende gestolen goet voor haer vercoft hadde. Dat hij gevange nae dien tijt ende de ontfangen straffe die hem aen affkeer behoorde te maken van wijder tot een quaet leven voorts te gaen, hij hem gevangen begeven heeft van quaet tot erger en hem geneert heeft met stelen en rooven van verscheyden ijserswerck ten platten lande ende ander goet, hebbende onder andere soo hij bekent heeft in den voorleden winter op Gelckenes³ gestolen een spil uuyt een plouch, de welcke hij hier in de stadt gebracht ende geveijlt heeft te vercoopen, dat alsoo hij daer van geen gelt conde krijgen ende de luyden tegens hem seyden dat die gestolen was heeft hij gevangen die hem quyt gemaect, ende aen den wal geworpen daer d' selve is gevonden. Dat mede hij gevangen ontrent een jaer geleden is geweest op Noordeloos⁴ in een ledich huys daer hij eenighe ijsere spillen afgebroocken hadde ende noch besigh was met ijserswerck af te breecken om 't selve te stelen ende daer mede deur te gaen ende dat hem 't selve door de huysluyden die hem gewaer werden ontjaecht is geweest. Dat hij gevangen ontrent een jaer geleden op een steenplaets tot Haestrecht een partije ijserswerck gestolen heeft ende 't selve tot Stolwijck vercoft. Ende mede dat hij ontrent den tijt als voren noch gecomen is in een ledich

¹ Sic, tweede default?

² Mollegem, een fictieve plaats? Zie: Ewout Sanders, *Van Nergenshuizen tot Absurdistan, verzonnen plaatsnamen in det Nederlands*, (Prometheus/NRC Handelsblad, Amsterdam/Rotterdam, 2003) p. 59. Naar Mollegem zijn of naar het Mollenland zijn voor 'dood en begraven zijn'.

³ Gelckenes, gem. Molenwaard, prov. Zuid-Holland.

⁴ Noordeloos, gem. Giessenlanden, prov. Zuid-Holland.

huys tot Cleijn Ammers¹ alwaer hij een tappenijser² gestolen ende daer naer binnen deser stede vercoft heeft. Dat mede hij gevangen ontrent een jaer geleden is geweest aen den Zijde³ op den weech naer Dordrecht alwaer hij in een watermolen is geclommen ende daer uuyt gestoolen heeft twee ijseren bouten met twee ofte drie spijlen die hij daerna tot Leckerkerck vercoft heeft, ende noch ontrent ses weecken geleden is geweest in Peursum ende aldaer uuyt d' een huys gestolen heeft een vierroer, gelijk mede ontrent d' selve tijt noch in Leckerlant daer hij achter door een gat in een achterhuys op solder is geclommen ende

p. 338 weder naer beneden doende soo van binnen de deur opende ende aldaer gestoolen te hebben een deel huysraet 't welcke hij 's nachts gedragen heeft in een schuyt die hij daer ontrent van den dijck naem, welcke schuyt met het goet hij dien nacht gebracht ende verborgen heeft ontrent Schoonhoven in een rietvelt, latende 't selve daer leggen tot tegens den avont wanneer hij gevangen d' selve schuyt met het goet daer van daen gehaelt ende voor het sluyten van den boom in den stadt gebracht heeft, ende voorts in seckere logheerhuysinghe die hij gehuyrt hadde. Gelijk hij gevanghe bekent heeft opten 10en octobris lestleden geweest te hebben in Gouderack ende op den avont met een schuyt die hij daer vont overgevaren te zijn aen de caej buyten der Goude nae het sluyten van den poort alwaer hij in een schip is geclommen mitsgaders in de den⁴ ofte in 't ruym, ende van daer voorts het beschot verschoven te hebben ende soo geforceert dat hij daer door eerst in den turffkist ende soo voorts in 't vooronder geclommen is alder hij gevanghe een vierslach vindende licht heeft ontsteeken, ende verscheyden goederen uuyt gestolen ende gebracht heeft binnen deser stede, uuytgesondert twee musquetten die hij niet en conde mede dragen, ende tusschen wege in een berch verstecken heeft in meenighe om die daer naer te halen. Alle 't welcke saecken sijn van seer quade consequentie dat in een lant van justitie niet getollereert maer andere ten exemple gestraft moet werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, in den naem ende van wege de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollandt dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen, ende aldaer gestraft te werden mette coorde datter de doot nae volcht.

Schepenen gesien hebbende den eysch van den heere Officier mitsgaders de confessie ende belydenisse van den gevangen ende op alles wel ende rijpelijck geleth hebbende doende recht condemnieren hem gevanghe gebracht te werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer met een bast om sijn hals ende een deel ijserwerck boven sijn hoofd wel strengelijck gezeselt te werden ende gebrantmerckt, hebben voorts hem gevangen gebannen ende bannen d' selve mits desen sijn leven lanck uuyt de stadt van Schoonhoven 't Lant van Beloy, ende den Crimpenderwaert, ontseggen d' Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij alle de Schepenen den 15en november 1631.

p. 339

Is gevangen opten 8 october ende weder uuytgegaen opten 15en november 1631 heeft soo langhe geseten omdat Schepenen goet vonden dat den officier hem op eenighe sijne gelegentheyt soude informeren, ende dat men daerna den scherprechter niet soo heeft conden krijgen.

Den gevangen verclaert geen goederen te hebben.

p. 340

**Rechtdach den 2en february 1632⁵
present [ ]**

Rutger Huygensz., Bailliu der stede
Schoonhoven ende Landen van Beloy,
nomine offytii Eysscher in cas crimineel
contra

Thonis Claesz. van der Sprongh gedaegde
in persoon e.d.

D' Eysscher dient van eys in geschrifte ende concludeert als in 't eynde vandien.

¹ Ammerstol, gem. Krimpenerwaard, prov. Zuid-Holland.

² *GTB*. Tappen; hier: Kegelvormige pen van gehard staal, waarop schroefdraad is aangebracht, en die dient om schroefdraad te snijden in een moer of een ander stuk metaal.

³ Thans de N481, de Nieuwe Zijdeweg en de Zijdeweg.

⁴ *GTB*. Den; Ruim van een schip.

⁵ Maandag 9 februari 1632.

Bulcq mette gedaegde present versochte copie ende dach ende versoeckende bij provisie ontslagen te werden van den personele comparitie ende te mogen occuperen bij procureur.

D' Eysscher persisteert bij sijn versochte provisie.

Schepenen ontseggen d' Eysscher sijne versochte provisie, accorderen den gedaegde copye ende dach, ontslaen d' selve van de provisionele comparitie ende admitteren hem te mogen occuperen bij procureur, refererende de costen ten uyteynde van de saecke ten principalen. Actum ut supra.

p. 340

Idem Eysscher
contra
Heyndrick Claesz. Houck gedaegde ut supra.

D' Eysscher ut supra.

De gedaegde ut supra.

D' Eysscher ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 340

Idem Eysscher
contra
Cornelis Abramsz. gedaegde ut supra.

D' Eysscher ut supra.

De gedaegde ut supra.

D' Eysscher ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 341

Rechtdach den 9en february 1632¹
present [ ]

Rutger Huygensz., Bailliu der stede
Schoonhoven ende den Landen van Beloyes,
nomine offytii Eysscher in cas crimineel
contra
Thonis Claesz. van der Sprongh
gedaegde t' antwoorden

Den gedaegde versoeckt daghen ende naesten op verstedcq.

p. 341

Idem Eysscher
contra
Heyndrick Claesz. Hoeck gedaegde ut supra.

Ut supra.

p. 341

Idem Eysscher
contra

---

¹ Woensdag 11 februari 1632.

Cornelis Abramsz. gedaegde ut supra.

Ut supra.

p. 342

Rechtdach den 1en marty 1631¹
present [ ]

Rutger Huygensz., Bailliu der stede
Schoonhoven ende den Landen van Beloyes,
nomine offytii Eysscher in cas crimineel
contra
Thonis Claesz. van der Sprongh
gedaegde alsnoch t' antwoorden

D' Eysscher versochte versteck van antwoord.

Bulcq ten naesten.

D' Eysscher accoordeert op versoeck ende versteecen te blijven.

p. 342

Idem Eysscher
contra
Heyndrick Claesz. Houck gedaegde ut supra.

Ut supra.

Bulcq.

p. 342

Idem Eysscher
contra
Cornelis Abramsz. gedaegde ut supra.

Ut supra.

p. 343

Rechtdach den 22en marty 1632²

Rutger Huygensz., Bailliu der stadt
Schoonhoven ende Landen van Beloyes, nomine
offytii Eysscher in cas crimineel, ende
alhier requirant
contra
Marrijtgen Gerrits den Dril gevangen
ende gerequireerde versoeck doen.³

Alsoo bij confessie van den gevangen blijktt dat sij opten 5en marty 1631, als Jacob Pietersz. Sloot alias Coomen des nachts verbrant was, t' 's avonts een quaertier uren nae acht uren ende bij hem tot zijnen huysse geweest is, ende daer uuyt mitsgaders uuyt diversche inditien ende omstandichen vehemente ende vastelijck gepresumeert wort, dat sij gevangen den voorsz. Jacob Sloot soude hebben omgebracht, t' welke sij nochtans is ontkenkende.

¹ Sic, 1631, lees: 1632.

² Maandag 22 maart 1632.

³ Getuigenverklaringen op 1 maart 1632: SAMH, *Schoonhoven, 1058-93*, p. 29-30, Anna Crijnen van Dijck. p. 31, Claesgen Dircx. p. 32, Volckert Reyniers. p. 33, Hendrick Dircxz. p. 34, Cathalijn Henricx. p. 34-35, Hillytgen den Dril. Op 10 februari [sic] 1632. p. 35, Daem Aryensz. p. 36, Cornelis Daemsz. p. 36-38, Dirck Bastiaensz. p. 38, Lijsbeth Jacobs. p. 39-40, Claes Willemsz. p. 40-41, Annytgen Pieters. Op 12 februari 1632. p. 42-43, Lijsbeth Henricx. Op 1 maart. p. 43-44, Lijsbeth Henricx en p. 45 Rochus Joris en Hille den Dril.

Soo versochte d' Eysscher dat de gevangen daer over gebracht sal worden ter scherper examen omme bij tortuyre daer op mede geexamineert ende ondersocht te worden ofte anders soo de Heeren nae oprechte Justitie sullen bevinden te behooren daer toe bij desen concluderende.

In state bij Schepenen.

p. 344

Rechtdach den 29en marty 1632¹

Rutger Huygensz., Bailliu der stede
Schoonhoven ende Landen van Beloys,
nomine offytii Eysscher in cas crimineel
contra
Thonis Claesz. van der Sprong gedaegde alsnoch
t' antwoorden

Den heere Eysscher mits non comparitie van den gedaegde versochte versteck van antwoord, met admissie etc.

Schepenen versteecken den gedaegde van antwoord salve purge ten naesten. Actum ut supra.

p. 344

Idem Eysscher
contra
Heyndrick Claesz. Houck gedaegde
ut supra.

Ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 344

Idem Eysscher
contra
Cornelis Abramsz. gedaegde ut supra.

Ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 344

Idem Eysscher
contra
Arij Cornelisz. Mol gedaegde in persoon
e.d.

D' Eysscher dient van eysch als bij geschrifte ende concludeert als in 't eynde vandien

Soos mette gedaegde present versochte dach.

p. 345

Rechtdach den 19 april 1632²
present [ ]

Rutger Huygensz., Bailliu der stadt
Schoonhoven ende den Landen van Beloys,
nomine offytii Eysscher in cas crimineel
contra
Claesge Dirck de dochter van Dirck

¹ Maandag 29 maart 1632.

² Maandag 19 april 1632.

Bastiaenz. gedaegde ende gerequireerde
versoeck doen

D' Eysscher concludeert ten fyne de gedaegde gecondemneert sal worden naerder gehoord ende geexamineert te werden op 't 't ghene dat sij voor Schepenen alhier verclaert heeft aengende de sake van Marijtgen Gerrits den Dril, ende wijders geconfronteert, ende geprocedeert als nae rechte.

D' Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde versochte default metten proffijte etc.

Schepenen fiat.

p. 346

Rechtdach den 23 april 1632¹
present [ ]

Rutger Huygensz., Bailliu der
Stadt van Schoonhoven ende Landen van Beloys,
nomine Eysscher
contra
Thonis Claesz. van der Sprongh gedaegde
decretement ende dispositie te
begeren op 't versochte verstecq van
antwoort,

Schepenen versteecken de gedaegde van antwoort ende admitteren de heere Eysscher te dienen van intendit, met een citatie omme 't selve te sien verifyeren. Actum ut supra.

p. 346

Idem Eysscher
contra
Heyndrick Claesz. Houck gedaegde ut supra.

Bulcq purgerende verstecq concludeert tot niet ontfanckelijck ende absolutie.

D' Eysscher persisiteert voor replycq als bij eys.

Bulcq ten naesten.

p. 346

Idem Eysscher
contra
Cornelis Abramsz. gedaegde ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 346

Idem Eysscher
contra
Claesge Dircx de dochter van
Dirck Bastiaenz. gedaegde ende gerequireerde,
't 2e default te begeren

D' Eysscher versocht 't 2e default.

Schepenen fiat.

p. 347

Rechtdach 4 mey 1632²

¹ vrijdag 23 april 1632.

² Dinsdag 4 mei 1632.

Ruttger Huygensz., Bailliu der
Stadt van Schoonhoven ende den
Landen van Beloys, nomine offytii
Eysscher

contra

Marichen Gerrits den Dril
gevangen uuytinghe van 't onder
gehouden advys te begeren.

In state bij Schepenen tot dat d' selven compleet zijn.

p. 347

Idem Eysscher

contra

Hendrick Claesz. Houck gedaegde
te dupliceren

Bulcq persisteert voor duplyck.

p. 347

Idem Eysscher

contra

Cornelis Abramsz. gedaegde
te sien dienen van intendit
ende sententie te begeren

D' Eysscher dient van intendit ende so hij 't leveren sal.

In state bij Schepenen.

p. 347

Idem Eysscher

contra

Cornelis Abramsz. gedaegde
te sien dienen van intendit
ende sententie te begeren

D' Eysscher dient van intendit ende so hij 't leveren sal.

In state bij Schepenen.

p. 348

Idem Eysscher

contra

Thonis Claesz. van der Sprong
gedaegde ut supra.

D' Eysscher ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 348

Rechtdach den 11 mey 1632¹ present Schepenen
omnes dempto Warrebout

Ruttger Huygensz., Bailliu der stadt
Schoonhoven ende den Landen van Beloys,
nomine offytii Eysscher

contra

Marijtghe Gerrits den Dril gevangen alsnoch

---

¹ Dinsdag 11 mei 1632.

uuytinge van 't ondergehouden advys
te begeren

Schepenen hebben verstaen dat men sal gaen ter plaetse daer dat gevangen is aldaer scherper als vorder is gedaen te examineren, ende sulcx gedaen sijnde daer op te disponeren sulcx ende naer rechte bevinden sal te behooren. Actum ut supra.

p. 348

Idem Eysscher
contra
Hendrick Claesz. Houck gedaegde sententie
te begeren

Bulcq ten naesten.

p. 349

Rechtdach den 15 mey 1632¹ Schepenen omnes

Ruttger Huygensz., Baillu der stadt Schoonhoven
ende Landen van Beloys, nomine offitii Eysscher in cas crimineel
contra
Marrijtge Gerrits den Dril gevangen alsnoch
uuytinghe van 't ondergehouden advys te begeren

Schepenen gehoort hebbende des gevangens confessie ende op alles wel ende rijpelijk geleth mitsgaders alle stucken ende munimenten ter materie deses dienende wel ende perfectelijck oversien ende overwoogen hebbende, doende recht. Ontseggen den heere Eysscher sijnen eysch ende conclusie jegens haer gevangen gedaen ende genomen, ende verstaen dat deselve sal werden gerelaxeert ende ontslagen uuyt hare detentie ende noopende de costen die mochte de heere Eysscher te desen eynde alweder heeft geleden ofte alsnoch soude mogen te comen te lijden, dat hij die sal soecken te gecrijgen ende te innen daer 't hem geraden dunckt te zijn. Actum bij Schepenen omnes.

D' Eysscher heeft ten voorsz. daghe hem van 't boven genomineerde vonnisse gestelt appellant aen den Hove van Hollant.

p. 350

Rechtdach den 24 mey 1632²
present Schepenen omnes dempto Linde

Ruttger Huygensz., Bailliu der stadt
Schoonhoven ende den Landen van Beloys,
nomine offytii Eysscher
contra
Thonis Claesz. van der Sprongh, gedaagde
alsnoch sententie te begeren

Schepenen in state.

p. 350

Idem Eysscher
contra
Cornelis Abrams gedaegde ut supra.

p. 350

Idem Eysscher
contra
Hendrick Claesz. Houck gedaegde ut supra.

¹ Zaterdag 15 mei 1632.

² Maandag 24 mei 1632.

p. 351**Rechtdach den 7 juny 1632¹**

present [ ]

Ruttger Huygensz., Bailliu der stadt
Schoonhoven ende den Landen van Beloys,
nomine offytii Eysscher

contra

Thonis Claesz. van der Sprongh gedaegde
te dienen van intendit ende sententie te begeren.

D' Eysscher in plaetse van intendit levert over sijn welgefondeerden eysch mette informatie ende verificatien daertoe dienende ende versochte sententie.

Schepenen houden de sake in advys.

p. 351

Idem Eysscher

contra

Cornelis Abramsz. gedaegde te dienen
van intendit ende voorts ut supra.

D' Eysscher ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 351

Idem Eysscher

contra

Hendrick Claesz. Houck gedaegde ut supra.

D' Eysscher ut supra.

Schepenen ut supra.

p. 352**Rechtdach den 21en juny 1632²**

Ruttger Huygensz., Bailliu der stadt Schoon-
hoven ende den Landen van Beloys, nomine
offytii Eysscher

contra

Thonis Claesz. van der Sprongh gedaegde in
persoon uuytinge van 't ondergehouden advys
ende sententie te begeren

D' Eysscher versochte alsnoch uuytinge van 't ondergehouden advys ende sententie.

In state.

p. 352

Idem Eysscher

contra

Cornelis Abramsz. gedaegde ut supra.

D' Eysscher ut supra.

Ut supra.

---

¹ Maandag 7 juni 1632.

² Maandag 21 juni 1632.

p. 352 Idem Eysscher
 contra
 Hendrick Claesz. Houck gedaegde ut supra.

D' Eysscher ut supra.

Ut supra.

p. 353 **Rechtdach den 5 july 1632¹**
 Ruttger Huygensz., Bailliu der stadt van
 Schoonhoven ende den Landen van Beloys, nomine
 offytii Eysscher
 contra
 Balthasar Adamsz. Adamsz.² doctoor
 gedaegde in persoon bij edicte e.d.

D' Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde defaut met een tweede citatie.

Schepenen fiat.

p. 353 In de saecke hangende voor den Gerechte der stede van Schoonhoven tusschen Rutger Huygensz., Baillu van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, Eysscher ter eenre op ende jegens Thonis Claesz. van der Sprong gedaegde ter andere sijde. Schepenen gesien ende gevisiteert hebbende de stucken ende munimenten onder den Gerechte geexhibeert doende recht condemneren den gedaegde in een boete van vijftich gulden ende composeren de costen gedaen. Actum ut supra.

p. 353 In de saecke Rutger Huygensz. Eysscher contra Cornelis Abramsz. gedaegde. Schepenen condemneren den gedaegde in een boete van 25 gulden, ontseggen d' Eysscher sijne vorderen eysch ende conclusie ende composeren de costen gedaen. Actum ut supra.

p. 353 In de saecke Rutger Huygensz. Eysscher contra Henrick Claesz. Houck gedaegde Schepenen condemneren den gedaegde ut supra.

p. 354 **Rechtdach den 2en augustus 1632³**
 present [ ]
 Ruttger Huygensz., Baillu der stede
 Schoonhoven ende den Landen van Beloys,
 nomine offytii Eysscher
 contra
 Balthasar Adamsz. doctoor in den
 medecijnen gedaegde ende defailiant tweede
 defaut te begeren.

D' Eysscher versocht mits de non comparitie van den gedaegde 't 2 defaut metten proffijte als nae rechte.

Schepenen fiat.

¹ Maandag 5 juli 1632.

² Sic. Balthasar Adamsz. Adamsz., lees: Balthasar Adamsz..

³ Maandag 2 augustus 1632.

p. 354

Sententie van Jan Joons

Alsoo Jan Joons gebooren van Lonnen in Engelandt¹ out ontrent 48 jaren jegenwoordich gevangen buyten pijnre ende banden van ijsere bekent heeft acht ofte negen jaren hier te lande geweest te zijn ende onder ettelijcke compagnyen gedient te hebben ende vijff vierendeele 's jaers gedient te hebben binnen deser stede onder de compagnye van cappiteyn Fluyt ende met d' selve tot Nimwegen uyt deser stede getrocken is, ende aldaer van den voorsz. compagnye gaen loopen sonder paspoort, ende wederom dienst genomen te hebben onder commandement van den cappiteyn ter zee genaemt Hacxman ende sonder verloff van den voorsz. cappiteyn alhier binnen deser stede in seecker oneerlijck huys thuys geweest te zijn, den tijt van drie dagen ende twee nachten, alwaer den selve vele moetwille bedreven heeft soo met het trecken van sijn mes ende dreygende daer mede yemant te snijden ende te steecken als anders. Alle 't welke saecken sijn van seer quade consequentie die in een land van justitie niet getollereert maer andere ten exemple gestraft behooren te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Baillu van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, in den naem ende van wege de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollandt dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonelijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende gebrantteeckent te werden ende voorts sijn leven lanck gebannen uyt Schoonhoven ende den Landen van Beloy, ende vorders alle zijnen goederen indien hij eenighe heeft geconfisqueert ten proffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen gesien hebbende den eysch van den heere Officier mitsgaders de confessie ende belijdenisse van den gevangen ende op alles wel ende rijpelijck geleth hebbende, doende recht bannen den gevangen gelijk sij doen mits desen uyt deser stede ende den Landen van Beloy, den tijt van ses jaren ende datelijck daer uyt te vertrecken, ende soo voort uyt 't Landt van Beloy, sonder middellertijt daer weder in te comen op pene van swaerder straffe ontseggen de heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Schepenen omnes, den 3 augustus 1632.²

gevangen den 10en july ende
uuytgegaen den 3 augusti 1632.

Den gevangen verclaert geen goederen
te hebben.

p. 355**Rechtdach den 18en oktober 1632³**

present [ ]

Rutger Huygensz., Baillu der stede van
Schoonhoven ende Landen van Beloy,
nomine offytii Eysscher
contra

Balthasar Willemsz. gedaegde bij edicte
in persoon eysch doen.

D' Eysscher versochte 't eerste defaut.

Schepenen mits non comparitie van den gedaegde ofte yemant gemachticht van zijnen t' wegen decernererens jegens den selven 't eerste defaut ende accorderen d' Eysscher een tweede citatie. Actum ut supra.

p. 356

Sententie van Jan Thonis ende Aert Eden

Alsoo Jan Thonis gebooren van Jaerschier⁴ out ontrent 27 jaren ende Aert Eden gebooren in Engelandt out 28 jaren hen op woonsdach lestleden hebben laten vinden op de Coornmerckt van deser stede tot dat eenige bedeynckingen onder de luyden op hen was vallende ende sijn alnoch gewecken ende genaen naer de Wall aldaer sij sijn geapprehendeert, ende alsoo sij bekenden hier te lande gedient te hebben namentlijck Aert Eden lest onder cappiteyn Witteboll garnisoen

¹ Londen, Engeland.

² Dinsdag 2 augustus 1632.

³ Maandag 18 oktober 1632.

⁴ Yorckshire, Engeland?

houdende tot Zutphen ende Jan Thonisz. onder cappiteyn Schippius ten dier tijde garnisoen houdende tot Amersfoort, sonder eenich paspoort van haer cappiteynen te kunnen toonen, ende hier te lande gegaen sijn van d' eene stadt tot d' ander gesonts lichaems, ende alsoo tot laste van den huysluyden. Alle 't welcke sijn saecken van quade consequentie die in een lant van justitie niet behooren getollereert maer andere ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Baillu der stede Schoonhoven ende den Landen van Beloys, dat sijn gevangen gebannen sullen werden uuyt deser stede ende den Landen van Beloys, den tijt van acht jaren nae date deses ende voorts haere goederen indien sijn eenighe hebben geconfisqueert ten proffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen gesien hebbende des Eysschers [ ] mitsgdaders de confessie ende belijdenisse van den gevangens doende recht. Bannen haer gevangen gelijk sijn doen mits desen uuyt deser stede ende den Landen van Beloys, den tijt van twee jaren ende datelijck daer uuyt te vertrecken ende soo voorts uuyt 't Lant van Beloys, sonder middellertijt daer weder in te comen op pene van swaerder straffe ontseggen de heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Schepenen omnes den 12 novembris 1632.¹

gevangen den 10en november
ende uytgegaen den 12 november 1632.
Verclaren geen
goederen te hebben.

p. 357

Rechtdach den 22en novembris 1632²

present [ ]

Rutger Huygensz., Baillu der stadt
Schoonhoven ende Landen van Beloys,
nomine offytii Eysscher
contra

Ari Jansz. sleper gedaegde in per-
soon versoeck doen.

D' Eysscher dient van eysch in geschrifte ende concludeert als in 't [ ] vandien³.

De gedaegde versoeckt copie ende dach.

p. 358

Rechtdach den 24 january

1633⁴ present ter Heyde

Rutger Huygensz., Baillu der stede
Schoonhoven ende Landen van Beloys,
nomine offytii Eysscher
contra

Pieter Jansz. gedaegde bij edicte in
persoon
te dienen van intendit
ende sententie te begeren

D' Eysscher dient van intendit in geschrifte ende concludeert als bij den selven.

p. 358

Idem Eysscher

contra

Balthasar Willemsz. gedaegde in
persoon bij edicte ende defailiant
't 2e defaut te begeren.

't 2e defaut.

¹ Vrijdag 12 november 1632.

² Maandag 22 november 1632.

³ Boven deze zin doorgedaeld: D' eyscher mits de non comparitie van den gedaegde versochte defaut metten proffijte.

⁴ Maandag 24 januari 1633.

p. 359**Rechtdach den lesten January 1633¹**

present Schepenen omnes dempto Craen

Rutger Huygensz., Bailliu der stede
Schoonhoven ende Landen van Beloys, razione
offitii Eysscher in 't cas van delict

contra

Balthasar Willemsz. gedaegde in persoon bij
edictte ende defailliant 't derde
default te begeeren

D' Eysscher versochte derde default met admissie te mogen dienen van intendit ende een vierde citatie bij edictte omme 't selve te sien verifiëren.

Schepenen mits de non comparitie van de gedaegde decernerer jegens d' selve het derde default admitteren d' Eysscher te dienen van intendit met eene vierde citatie bij edictte omme 't selve te sien verifiëren. Actum ut supra.

p. 360**Sententie Susanna Claes**

Alsoo Susanna Claes geboren in Engelant out ontrent 52 jaren, buyten pijnende ende bande van ijsere bekent heeft dat sij gevangen twaelf oft dertien jaren binnen dese stede gewoont ende slaepers geleyt heeft, hebbende nu ontrent veertien dagen geleden vercocht twee partije lijnwaet 't welck een vedelaer² genaemt Vader Barnevelt (die in 't Havenhuys was gelogeert) van seecker vroupersoon gestoolen hadde. 't Welcke sij wel verstocken ende daernaer over het vercoopen genoten heeft de somme van vijff gulden acht stuivers. Dat vorders tot kennisse van d' Heeren Magistraten is gecomen dat sij gevangne bij dage ende bij nachte ontgeregelt huys hout. Alle 't welcke sijn saecken van seer quade consequentie die in een lant van justitie niet behooren geleden maer andere ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu der voorsz. stede Schoonhoven ende Landen van Beloys, uytten naem ende van wegen de hooge Overicheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden ende voorts gebannen haer leven lanck uyt Hollandt ende Westvrieslant, sonder middellertijt daer weder inne te comen op peijne van meerdere straffe met confiscatie van alle hare goederen ten proffijte van den Hooghe Overicheyt.

Schepenen gesien hebbende den eysch van den heere Officier mitsgaders des gevangens confessie ende op alles wel ende rijpelijck geleth hebbende, doende recht condemneren haer gevangen 't gelt 't welcke sij van den gestolen goederen heeft genoten te restitueren ende hebben voorts haer gevangen gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van ses jaren uyt de stadt van Schoonhoven, 't Land van Beloys, ende den Crimpenderwaert, daer uyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder wederom daer inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Regemortes, ter Heyde, Hulst, Warrebout, Van Duyve ende Eeverts, Schepenen ende gepronunchieert den lesten January 1633.

gevangen den 11en ende
uuytgegaen den lesten January 1633.

p. 361**Rechtdach gehouden den 14en february****1633³** present [ ]Rutger Huygensz., Bailliu der stede
Schoonhoven ende Landen van Beloys, razione
offitii Eysscher in cas crimineel

contra

¹ Maandag 31 januari 1633.

² *GTB*. Vedel. Oorspronkelijk een peervormig strijkinstrument, met een aantal snaren wisselend van twee tot acht, dat in de loop der eeuwen sterk van vorm en afmetingen veranderd is en waaruit tenslotte de viool is voortgekomen.

³ Maandag 14 februari 1633.

Balthasar Willemsz. gedaegde bij edicte
in persoon ende defaillant te dienen
van intendit

D' Eysscher dienende van intendit sulcx hij leveren sal daer op versoeckende sententie.

p. 362

Rechtdach den 26en february 1633¹
present Schepenen omnes dempto Craen

Rutger Huygensz., Bailliu der stede
Schoonhoven Haestrecht ende den lande
van Beloys, ratione offitii Eysscher
in cas van delict

contra

Adriaen Cornelisz. Taets gedaegde bij
edicte in persoon eysch doen

D' Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde versochte deffault als na rechte met een ander citatie.

Schepenen mits de non comparitie van den gedaegde ofte yemant gemachticht van zijnen 't wegen, decernerer jegens den selven 't eerste default ende accorderen d' Eysscher een tweede citatie. Actum ut supra.

p. 363

Rechtdach den 1en marty²
1633 present Schepenen omnes dempto
Regemort ende Duyven

Rutger Huygensz., Bailliu der stede
Schoonhoven ende Landen van Beloys, ra-
tione offytii Eysscher in cas van delict

contra

Adriaen Cornelisz. Taets gedaegde bij
edicte in persoon tweede de-
faut te begeren

D' Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde versocht tweede default als naer rechte met een derde citatie.

Schepenen mits de non comparitie van den gedaegde ofte yemant gemachticht van zijnen 't wegen decernerer jegens den selven tweede default ende accorderen d' Eysscher een derde citatie. Actum ut supra.

p. 364

Rechtdach den 4en marty 1633³
present ter Heyde ende Van Duyven

Ruttger Huygensz., Bailliu der stede
Schoonhoven ende Landen van Beloys,
nomine offitii Eysscher

contra

Aryen Cornelisz. Taets gedaegde bij edicte
in persoon 't derde default te begeren.

D' Eysscher mits non comparitie van den gedaegde versocht 't derde default met een vierde citatie.

Schepenen fiat.

¹ Zaterdag 26 februari 1633.

² Dinsdag 1 maart 1633.

³ Vrijdag 4 maart 1633.

p. 365**Rechtdach den 7en marty 1633¹**

present [ ]

Ruttger Huygensz., Baillu der stede
Schoonhoven ende Landen van Beloys,
nomne offytii Eysscher
contra

Aryen Cornelisz. Taets gedaegde bij edicte
in persoon
te dienen van intendit ende
sententie te begeren.

D' Eysscher dient van intendit sulcx hij leveren sal ten naesten.

p. 366**Rechtdach den 14en Marti 1633²**

Ruttger Huygensz., Baillu der stede Schoonho-
ven ende Landen van Beloys, nomine offitii
Eysscher

contra

Aryen Cornelisz. Taets gedaegde in persoon
bij edicte ende defailliant, op voorgaende intendit
sententie te versoucken.

D' Eysscher versochte op sijn overgeleverde intendit sententie

In state bij Schepenen.

p. 367

Idem Eysscher

contra

Pieter Jansz. gedaegde in persoon bij
edicte ende defailliant op voorgaende
intendit sententie te versoucken

D' Eysscher ut supra.

In state bij Schepenen.

p. 368**Rechtdach den 11 april 1633³**

Rutger Huygensz., Baillu der stede
Schoonhoven ende lande van
Beloys nomine offytii Eysscher

contra

Aryen Cornelisz. Taets gedaegde bij edicte
in persoon ende defailliant alsnoch
sententie te begeren

p. 369**Rechtdach den 6 juny 1633⁴**

Rutger Huygensz., Baillu der stede
Schoonhoven ende Landen van Beloys,
nomine offitii Eysscher

---

¹ Maandag 7 maart 1633.

² Maandag 14 maart 1633.

³ Maandag 11 april 1633.

⁴ Maandag 6 juni 1633.

contra
Aryen Cornelisz. Taets gedaegde bij edicte
in persoon ende defailliant alsnoch
sententie te begeren

Schepenen alvoren vorder in desen te procederen ordonneeren den Eysscher te procureren ende becomen de acte die in regarde van Cornelis Taets van den predickstoel is afgelesen ofte copye vandien omme d' selve bij den Gerechte gesien ende gevisiteert sijnde voorts in der sake gedisponeert te werden sulcx mede bevinden sal te behooren. Actum ut supra.

p. 369

Idem Eysscher
contra
Pieter Jansz. gedaegde in persoon bij edicte
ende defailliant op voorgaende intendit
alsnoch sententie te begeren.

p. 370

Idem Eysscher
contra
Balthasar Willemsz. gedaegde bij edicte
in persoon ende defailliant op
voorgaende intendit alsnoch sententie
te begeren

p. 370

Sententie Pieter Jansz.

Gesien bij Die van den Gerechte der stede van Schoonhoven het intendit den selven Gerechte overgegeven bij ofte van wegen Rutger Huygensz., Bailliu der selver Stede, ende Landen van Beloys, Eysscher in cas van delict ter eenre op ende jegens Pieter Jansz. gedaegde bij edicte ende defailliant ter andere sijde. Allegerende den heere Eysscher hoe waer is dat den gedaegde ende defailliant in den jaere 1630 incontent geraeckt is met ofte tegens eenen Symon Willemsz. bijgenaempt Nat Gat, den selven soo bejegent heeft dat hij hem met een mes doot gesteken ende ter neder geleyt heeft, hebbende hem daerover datelijck gestelt fugatyff ende hem begeven buyten deser stede ende den selve door ordre van den heere Eysscher ter saecke vandien ingeroopen sijnde, tot vier distincte reysen soude te compareren, is den Eysscher geadmitteert te dienen van intendit. Soo is 't dat Die van den Gerechte geleth hebbende op de middelen daerinne verhaelt, ende op de conclusie daerachter achteraan genomen, doende recht versteecken den gedaegde van alle exceptien declinatoir dilatoir ende peremptoir, defentie ende were die hij in dese hadde mogen doen ende proponeren, hebben voorts hem gedaegde ende defailliant gebannen gelijk sij den selven bannen bij desen, uyt Hollandt ende Westvrieslandt sijn leven lanck gedurende sonder daerinne te comen op pene van naer merite gestraft te worden ende verclaren alle sijne goederen geconfisqueert ten profitte van den hooge Overicheyt. Actum bij Regemortes, Heyde, Craen, Hulst, Warrebout, Duyve ende Deventer, Schepenen den 6en juny 1633.¹

p. 371

Sententie Hans Jeuriaensz

Alsoo Hans Jeuriaensz gebooren van Bruynswijk² out ontrent 25 jaren, vrijwillich buyten pijnre ende bande van ijsere bekent heeft, ontrent elff jaren geleden tot Auwerich in Oostvrieslandt³ gegeeselt, gebrantmerckt ende gebannen is geweest ter cause hij een schoon hemt van den belijck genomen ende een vuyl in de plaetse geleyt hadde. Dat mede hij gevangen ontrent drie maenden geleden andermael tot Leeuwerden mede in Vrieslant is gegeeselt, ten eynde hij vergeselschapt sijnde met eenighe persoonen op verscheyden plaetsen alwaer sij ten dien tijde gelogeert waren, de glasen in gesmeten hadde, ende alhoewel hem dat selvighe wel hadde behooren te dienen tot een exempel. Soo heeft hij echter in sijn quaet leven voort gevaren, gelijk hij gevangen buyten pijnre ende banden van ijsere bekent heeft, tot Leyden gecomen te sijn in een slaepstede alwaer hij vonde Jacob Symonsz. medegevangen, daer mede hij ontrent seven ofte acht dagen heeft

¹ Maandag 6 juni 1633.

² Braunschweig, Nedersaksen, Duitsland.

³ Aurich, Nedersaksen, Duitsland.

verkeert, ende met hem gegaen te sijn aen den Vlist alwaer zij hebben gaen vagebonden ende bedelen, bij hem hebbende een vierslach, ende een opsteecker alle 't welcke saecken sijn van seer quade consequentie ende gevolgen, die in een lant van justitie niet behooren getollereert maer andere ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Baillu der stede Schoonhoven ende den Landen van Beloys, uuytten naem ende van wege de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollandt ende Westfrieslant, dat hij gevangen gebracht sal werden, ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende gebrantmerckt te worden, ende voorts sijn leven lanck gebannen uuyt Hollandt ende Westvrieslant, sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe, met confiscatie van alle sijne goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt indien hij eenige heeft.

Schepenen gesien hebbende den heere Eysscher sijnen eysch, mitsgaders gehoord hebbende des gevangens confessie, ende op alles wel ende rijpelijck gelet hebbende, doende recht. Bannen hem gevangen sijn leven lanck gedurende uuyt Hollandt ende Westvrieslant ende aldaer uuyt te vertrecken binnen daechs sonneschijn sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe ende verclaren sijne goederen geconfisqueert ten proffijte van den hooge Overicheyt indien hij eenige heeft. Ontseggen den heer Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Heyde, Hulst, Warrebout, Duyve ende Evertsz., Schepenen den 18 juny 1633.¹

gevangen den 26 may
ende uuytgegaen den 18
juny 1633 sijnde
23 dagen.
Den gevangen verclaerden
geen goederen te hebben.

p. 372

Sententie Jacob Symonsz.

Alsoo Jacob Symonsz. gebooren van Middelburch out ontrent 24 jaren vrijwillich buyten pijnende ende bande van ijsere bekent heeft ontrent geleden vijff jaren tot Vlissingen gegeeselt ende gebrantijckent is geweest ende voorts gebannen uuyt Zeelant Hollandt ende Westvrieslant omdat hij gevangen een maent gagie van seeckere scheepscappiteijn genaemt Jan Evertsz. ontfangen hadde, ende daerenboven van hem affgelopen te sijn. Dat mede hij gevangen eenige seylen van den ree van een Fransman gesneden hadde. Ende alhoewel hem het selvighe hem wel behoort hadde te dienen tot een exempel, heeft echter in sijn quaet leven voortgevaren, sulcx hij buyten pijnende ende bande van ijsere bekent heeft, jegens sijn voorsz. bannissement hem wederom in Hollant te begeven, ende aen den Vlist op verscheyden plaetsen gaen vagebonden ende bedelen, vergeselschap wesende met Hans Jeuriaenz aen d' ander sijde van desen geroert². Dat mede hij gevangen bij hem was hebbende een pook van ontrent vijftien duym lemmit³, ende een langh mes mitsgaders een vierslach. Alle 't welcke saecken sijn van seer quaden gevolghen die in een lant van justitie niet behooren getollereert maer andere ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Baillu der stede Schoonhoven ende den Landen van Beloys, uuyt den naem ende [ ]⁴ van dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende gebrantmerckt te werden, ende voorts voor de tweede male sijn leven lanck gebannen uuyt Hollandt ende Westvrieslant. Alles volgens den placate op 't stuck van den bedelaers ende vagebonden geemaneert, met confiscatie van alle sijne goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt indien hij eenige heeft.

Schepenen gesien hebbende den heere Eysscher sijnen eysch mitsgaders gehoord hebbende des gevangens confessie, ende op alles wel ende rijpelijck gelet hebbende doende recht. Bannen hem gevangen voor de tweede male, sijn leven lanck gedurende, uuyt Hollandt ende Westvrieslant, ende aldaer uuyt te vertrecken binnen daechs sonneschijn, sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe, ende verclaren sijne goederen geconfisqueert ten proffijte van den hooge Overicheyt indien hij eenighe heeft. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum ut supra.⁵

gevangen ende uuytgegaen ut supra.
Verclaert geen goederen te hebben.

¹ Zaterdag 18 juni 1633.

² Aen d' ander sijde van desen geroert; lees: op de vorige pagina vermeld.

³ *GTB*. Pook, pook; Dolk, korte degen, steekmes. Een pook van ontrent vijftien duym lemmit; een dolk met een lemmit van ca. 35 cm.

⁴ Uuyt den naem ende, hier is een stuk vergeten, lees: uuyt den naem ende van wege de Hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollandt ende Westfrieslant.

⁵ Zaterdag 18 juni 1633.

p. 373**Rechtdach gehouden den 11en july 1633¹**

present [ ]

Rutger Huygensz

contra

Adriaen Cornelisz. Taets gedaegde in persoon bij edicte
ende defailliant alsnoch op sijne overgeleverde
intendit sententie te begeeren.

D' Eysscher versochte sententie.

p. 373

Idem Eysscher

contra

Balthasar Willemsz. gedaegde ut supra op voor-
gaende intendit alsnoch sententie
te begeren

D' Eysscher ut supra.

p. 374**Rechtdach den 15en augusti 1633²**

Rutger Huygensz., Baillu der
Stede Schoonhoven ende den
Landen van Beloys, nomine
offytii Eysscher

contra

Adriaen Cornelisz. Taets
gedaegde in persoon bij edicte ende
defailliant alsnoch op sijne overge-
leverde intendit sententie te
begeeren.

D' Eysscher versochte sententie.

p. 374

Idem Eysscher

contra

Balthasar Willemsz. gedaegde in ut supra.

D' Eysscher ut supra.

p. 375

Gesien bij den Gerechte der stede van Schoonhoven het intendit selve overgegeven bij ofte van wegen Rutger Huygensz., Baillu van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, nomine offitii Eysscher ter eenre op ende jegens Balthasar Willemsz. gedaegde bij edicte ende defailliant ter andere syde. Schepenen mits de non comparitie van de gedaegde ofte procureur gemachticht van sijnen t' wegen versteecken deselve van alle exceptien declinatoir dilatoir ende peremptoir defentie ende weren die hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Ende doende recht condemnieren den gedaegde te repareren ende te vergoeden aen Herman Cornelisz. alle die schade die hij aen desselfs schuyt door het inseylen gedaen heeft, ende voorts ten profijte van den officier in amende van tweentseventich ponden van 40 groten 't pont. Mitsgaders in de kosten van den processe tot taxatie ende moderatie van 't Gerechte. Ontseggen d' Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Regemortes, ter Heyde, Hulst, Warrebout, van Duyve ende van Deventer, Schepenen ende gepronunciert den 15en augusti 1633.

¹ Maandag 11 juli 1633.² Maandag 15 augustus 1633.

p. 376

Sententie van Heyndrick Jacobsz.

Alsoo Heyndrick Jacobsz. out ontrent dertich jaren gebooren ontrent Lonnen in Engelandt, Willem Blintman out ontrent vijffentwintich jaren gebooren van Wilser¹, Mathijs Stevensz. gebooren van Middelsecx² out ontrent achtentwintich jaren, Sander Jansz. gebooren van Utrecht out vierentwintich jaren, Pleuntghen Geerloffs gebooren van Delft out 26 jaren ende Anna Beernts gebooren van Sutpheen³ out tweendartich jaren, elcx in 't bijzonder buyten peijne ende bande van ijsere bekent hebben eenighe tijt herwaerts bij den lande geloopen, ende sulcx te hebben gaen vagebonden ende bedelen, levende van 't sweet van den huysluyden ende goede ingesetenen des lants alles contrarie den placcate bij de Edel Mogende Heeren Raden van Staten van Hollant ende Westvrieslant jegens soodanighe vagebonden ende bedelaers geemaneert. Soo concludeert Rutger Huygensz., Baillu der stede Schoonhoven ende den Landen van Beloy's, Eysscher in desen in den naem ende van wegen de Hooch Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollandt ende Westvrieslant dat de voorsz. gevangens gebracht sullen werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende gebrantmerckt te werden, ende voort haer leven lanck gebannen uuyt Hollandt ende Westvrieslant, met confiscatie van alle hare goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geexamineert hebbende des Eysschers eysch mitsgaders des gevangens confessie ende op alles wel ende rijpelijck geleth hebbende, doende recht in de naem ende van wegen de hooge Overicheyt hebben haer gevangens gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van thien jaren uut Schoonhoven 't Land van Beloy's, ende den Crimpenderwaert lastende henluyden daer uuyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden ontseggen d' Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Regemortes, Heyde, Hulst, Warrebout, Duyve ende Deventer den 15en augusty 1633.

gevangen den 17en july ende uuytgegaen
den 15en augusty 1633,
sijnde 30 dagen.
Den gevangenen verclaren geen goederen
te hebben.

p. 377**Recht Dach den 13en septembris
1633⁴**

Rutger Huygensz., Baillu der stede
Schoonhoven ende den Landen van Beloy's,
nomine offytii Eysscher
contra
Adriaen Cornelisz. Taets gedaegde bij
edicte in persoon ende defailiant
alsnoch sententie te begeren.

p. 378**Recht Dach den 17en october
1633⁵**

Rutger Huygensz., Baillu der
Stede Schoonhoven ende den lande
van Beloy's, nomine offytii Eysscher
contra
Adriaen Cornelisz. Taets gedaegde bij
edicte in persoon ende defailiant
alsnoch sententie te begeren.

¹ Wiltshire, Engeland.

² Middlesex, Engeland.

³ Zutphen, prov. Gelderland.

⁴ Dinsdag 13 september 1633.

⁵ Maandag 17 oktober 1633.

p. 378

Idem Eysscher
 contra
 Reynier Volckertsz. gearresteerde
 ende gedaegde in persoon e.d.

't 1e defaut

Schepenen fiat.

p. 379

Sententie Lijsbet Jans

Alsoo Lijsbet Jans geboren van Nimwegen¹ out ontrent 30 jaren buyten pijnre ende banden van ijsere bekent heeft haer binnen deser stede op de pubelijcke² merckt te hebben begeven, ende aldaer van seecker vrouwspersoon uuyt haer diefsack³ genomen te hebben een buydel met eenich gelt daerin. Alle 't welcke een sake is van quaden gevolghe 't welck in een lant van justitie niet getollereert maer andere ten exemple gestraft behoort te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Baillu der stede van Schoonhoven ende den Landen van Belloys, Eysscher in desen in den naem ende van wegen de Hooch Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollandt ende Westvrieslant dat sij gevanghe gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende gebrantmerckt te werden, ende voorts haer leven lanck gebannen uuyt Hollandt ende Westvrieslant met confiscatie van alle hare goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geexamineert hebbende des Eysschers eysch mitsgaders des gevangens confessie ende op alles wel ende rijpelijck gelet hebbende doende recht in de naem ende van wegen de Hooch Overicheyt hebben haer gevanghe gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van thien jaren uuyt Schoonhoven, 't Lant van Belloys, ende den Crimpenderweert, lastende d' selve daer uuyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder middellertijt daer weder inne te comen op peijne van aen den lijve gestraft te werden, ende verclaren hare goederen indien sij eenighe heeft, verconfisqueert ten proffijte van den hooge Overicheyt. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 25en octobris 1633.⁴

gevangen den 11en octobris
 ende uuytgegaen 25 octobris 1633.
 Den gevangen verlaert geen goederen
 te hebben.

p. 380

Rechtdach den 1en november 1633⁵

Ruttger Huygensz., Baillu der stede
 van Schoonhoven ende den Landen van Belloys,
 nomine offytii Eysscher
 contra
 Reynier Volckertsz. ge-
 arresteerde ende gedaegde bij edicte in
 persoon ende defailiant 't 2e defaut
 te begeren

D' Eysscher versochte 't 2e defaut te begeren metten proffijte als naer rechte.

Schepenen mits de non comparitie van den gedaegde decernereren jegens den selven 't 2e defaut ende accorderen d' Eysscher een derde citatie. Actum ut supra.

¹ Nijmegen, prov. Gelderland.

² Sic. pubelycke, lees: publycke.

³ *GTB*. Diefsack, diefszak; Een zak voor gestolen waren of een zak om iets in weg te stoppen.

⁴ Dinsdag 25 oktober 1633.

⁵ Dinsdag 1 november 1633.

p. 381**Rechtdach den 14en november 1633¹**

present [ ]

Rutger Huygensz., Bailliu der stede
Schoonhoven ende den Landen van Beloys, razione
offytii Eysscher

contra

Cornelis Aryensz. Taets² gedaegde bij edicte
in persoon ende defaillant alsnoch op
voorgaende intendit sententie te
begeeren.

p. 381

Idem Eysscher

contra

Reynier Volckertsz. gedaegde in persoon bij edite³
't derde defaut te begeeren.

D' Eysscher versochte 't 3e defaut met admissie omme te dienen van intendit ende een vierde
citatie.

Schepenen fiat.

p. 382**Rechtdach den 21en november 1633⁴**

Rutger Huygensz. Eysscher

contra

Reynier Volckertsz. gedaegde bij
edicte defaillant te sien dienen
van intendit ende sententie te begeren

D' Eysscher dient van intendit sulcx hij leveren sal.

p. 382

Idem Eysscher

contra

Aryen Cornelisz. Taets gedaegde ende
defaillant sententie te begeren

D' Eysscher versochte sententie.

Schepenen sijn te vreden woonsdach nade middach de stucken te visiteren.

Schepenen alvoren in desen te sententeeren verstaen dat Cornelis Aryensz. Taets onder den
Gerechte sal hebben te leveren soodanige brieven attestaten ofte bescheyden als den selven van
sijn soon Aryen Taets soude mogen hebben concernerende den mansclach daer mede den selven
wort beschuldigt, ofte anders in de aerde van verclaring dat hij geene en heeft. Actum opten 24en
november 1633 present Schepenen omnes.

Cornelis Taets verclaert niet anders te hebben als seckere interrogatorien bij hem ingestelt ende d'
antwoorde bij sijn soon Aryen Taets daer op gestelt ende geoorkont van date den 12en marty 1633
alhier gelesen ende geexamineert. Ende verstaen Schepenen dat d' selve sal werden geregistreert
achter achter⁵ de informatie op 't feyt genomen.

p. 383**Rechtdach den 28en november 1633⁶**

¹ Maandag 14 november 1633.

² Het betreft hier de vader van Adriaen Cornelisz. Taets, zie hiervoor op p. 382.

³ Sic, bij edite, lees: bij edicte

⁴ Maandag 21 november 1633.

⁵ Sic, achter achter, lees: achter.

⁶ Maandag 28 november 1633.

Ruttger Huygensz., Baillu der stede
Schoonhoven ende den Landen van Beloys, nomine
offytii Eysscher
contra
Reynier Volckertsz. gedaegde bij edicte
ende defailliant alsnoch sententie te
begeren op den overgeleverden intendit

In state bij Schepenen.

p. 383

Idem Eysscher
contra
Arien Cornelisz. Taets gedaegde ende defailliant
gedaegde bij edicte in persoon versoeck [ ]

D' Eysscher alsoo opten 21en novembris 1633 lestleden is geweest sententie van den gedaegde in desen versochte oversulcx dat d' selve op huyden sal werden gepronuchieert.

In state bij Schepenen tot dat d' selve compleet zijn.

p. 384

Gesien bij Die van den Gerechte der stede van Schoonhoven het
intendit den selven Gerechte overgegeven uytten naem ende van
wegen Ruttger Huygensz., Baillu der voorsz. stede ende den lande
van Beloys, nomine offytii Eysscher in cas van delict ter eenre
contra

Aryen Cornelisz. Taets gedaegde in persoon bij edicte ende defailliant ter
andere sijde.

Seggende bij de middelen daerinne verhaelt hoe waer is dat den gedaegde ende defailliant op den 20 february voorleden gecomen wesende met sijn vader ende oom uyt sijns vaders huysinghe, hebbende een lantaren bij hem tot in den Doelenstraet bij de Bottermart alhier, ende aldaer hebben sien staen seecker soldaet blootshoof ende tot de haren toe nat ende beslickt ende d' selve aengeranst ende op 't stadthuys bij de wacht gebracht wesende heeft den soldaet des defailliants vader een trap ofte twee van 't stadthuys opgaende een stoot op sijn lijff ende voorts in 't portael bij de ventersteen comende nochmael een stoot op sijn borst gegeven, sulcx dat hij te rughewaert overviel tegens den venstersteen aen, ende op 't stadthuys comende voor de derde mael van den voorn. soldaet gelijk oock den defailliant mede van den selve geslagen werde als bij de verificatien deses annexe blijkende is.

Ende hoewel hij gedaegde ende defailliant niet behoort hadde daerover met eenich mes ofte ander instrument den selve soldaet genaemt Willem Henneman te bejegenen.

Heeft nochtans op den stadthuys in presentie van eenighen van den wacht den voorsz. soldaet in sijn borst soo gequest ofte gesteecken dat d' selve daerover datelijck doot ende gestorven is.

Ende naedien 't selve feyt aen den lijve metterdoot straffbaer is.

Soo heeft den voorsz. Eysscher sijn uuyterste devoir gedaen om d' selve in apprehentie te krijgen. Edoch alsoo hij hem fugatyff was stellende ende daertoe niet hebbende connen geraecen heeft den selve eenmael andermael derdemael ende vierdemael bij edicte in persoon doen dachvaerden.

Ende niet gecompareert wesende is hij Eysscher tegens hem overleggende dese sijne intendit alvorens daertoe geadtmitteert wesende.

p 385

Concluderende bij d' selve ten fyne dan gedaegde ende defailliant versteken sal werden van alle de exceptien, declinatoir, dilatoir, ende peremptoir weren ende defentien die hij in desen hadde mogen doen ende proponeren ende wijders sijn leven lanck gebannen sal werden uuyt de Lande van Hollandt ende Westvrieslant sonder middellertijt daer weder inne te comen op swaerder straffe met confiscatie van alle sijne goederen, indien hij eenighe heeft ten proffijte van den hooge Overicheyt.

Vorders bij Die van den Gerechte oversien ende geexamineert sijnde d' informatie neffens desen overgeleyt ende op alles wel ende rijpelijk geleth hebbende mitsgaders gehooft hebbende d' informatie van Cornelis Foppensz. Coeck daerbij hij bij eede verclaert heeft, dat hij opten 20en february voorleden des nachts neffens Cornelis Aryensz. Taets ende sijn soon Aryen Taets wel op 't stadthuys heeft helpen brengen Willem Henneman doch dat den selven hem noch hij den voorn. Henneman niet geslagen wel minder gequest heeft. Ende noch gehooft hebbende datter d' affirmacie van Cornelis Aryensz. Taets daerbij hij bij eede verclaert heeft dat Willem Henneman hem wel geslagen en gestooten heeft, ende hij den selven wederom heeft geslagen. Doch dat hij geen mes ofte ander scherp heeft getrocken daer mede hij den selven soude hebben gestreeken ofte gequest, doende recht in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollandt ende Westvrieslant, versteecken den gedaegde ende defailiant van alle exceptien, declinatoir, delatoir ende peremptoir, defentie ende weere die hij in desen hadde mogen doen ende proponeren, hebben voorts den selven ter sake van den voorsz. manslach gebannen ende bannen den selven mits desen sijn leven langh uyt Hollandt ende Westvrieslant ende verclaren sijne goederen geconfisqueert ten profijte van de hooge Overicheyt. Actum bij Vliet, Hulst, Warrebout, Duyven, Tacq, Aryen Cornelisz. ende Jan Coenen, Schepenen ende gepronunchieert den 28 september 1633.

p. 386

Gesien bij Die van den Gerechte der stede van Schoonhoven het intendit henluyden overgegeven uyt den naem ende van wegen Rutger Huygensz., Bailliu der selver stede Schoonhoven ende den Landen van Beloy, ratione offitii Eysscher lopende jegens Reynier Volckertsz. gedaegde in persoon ende defailiant ter andere zijde

Seggende den heere Eysscher bij den middelenen van sijn intendit hoe waer is dat den gedaegde op den 8en october voorleden is gecomen ten huysse van Copgen Claes, herbergierster binnen deser stede.

Ende sonder eenige redenen ofte occasie te hebben den persoon van Willem Willemsz. geagresseert ende aengevallen heeft den selven eerst vuystslach in 't aengesicht heeft gegeven, hebbende daer naer uytgetrocken een lanck voorvechters mes doende daermede met scheldende ende fulminerende ende lasterlijcke woorden jegens den voorn. Willem Willemsz., Adam Oom¹, Ghijsbert Jansz. Rietvelt ende meer anderen vele dreygementen.

Ende alhoewel de voorsz. gedaegde in persoon sijn mes met een stockgen (om erger te voorkomen) uyt sijn handt gelagen was, ende sulcx van vordere insolentie te attenteren wel behoort hadde (als daertoe tot meermalen in vrutschappe aengesproocken ende vermaent sijn geweest) op te houden.

Is den voorn. gedaegde in persoon gaende van quaet tot erger gegaen achter op de plaetse van den voorsz. herbergierster ende aldaer in armoede seecker glaesraempt opgetrocken ende glazen aldaer met een stock potten pannen schotelen als anders ingeslagen.

Gevende den voorn. Adam Oom schout tot Groot Ammers die ten beste radende was, met een stock verscheyden slagen, ende aen sijn. handen sekere quetsuren.

Gelijck hij mede den persoon van Ghijsbert Rietvelt ende Thonis Govertsz. mede gequest heeft.

Hebbende hij gedaegde in persoon in 't doen van 't voorsz. geweld soo gecontinueert dat eyntelijck den heere Eysscher met sijn dienaers om het selve te stuyten ontboden is geweest, omme met autoriteyt daerinne te versien gelijck hij gedaen heeft, ende derwijle het voorsz. begaene is [o.m] delict gestraft diende.

Soo heeft den heere Eysscher den gedaegde daervoor in rechte doen citeren ende tegens hem geobtimeert het 1en 2en ende 3e defaut met admissie omme te mogen dienen van intendit.

Concuderende bij 't selve ten fyne de gedaegde over d' voorsz. begaene delicten ende excessen eerst versteecken sal worden van de exceptien, declinatoir, dilatoir, ende peremptoir, weeren ende defentie die hij hadde mogen doen ende proponeren, ende voorts gebannen uytte stede Schoonhoven ende den Landen van Beloy, mitsgaders den Crimpenderweert, sonder daer weder inne te mogen comen met confiscatie van alle sijnne goederen ten profijte van den hooge Overicheyt ofte tot andere etc.

¹ Identiek aan: Adam Adriaenszoon Oom. Geboren 1575/1580. Overleden 18 of 19-12-1639. Lakenkoper, schout van Gelkenes, burger van Nieuwpoort? Zie hiervoor: www.geni.com/people/Adam-Oom/.

Schepenen op alles wel ende rijpelijk geleth hebbende versteecken den gedaegde ende defailliant van alle exceptien declinatoire dilatoire ende peremtoir defentie ende weere die hij in desen hadde mogen doen ende proponeren ende doende recht, condemnieren den selven in een amende van veertich gulden mitsgaders in de kosten, ontsegen d' Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum opten 6 february 1634.¹

p. 387

Alsoo Elske Trielen gebooren van Vlaenderen out ontrent 60 jaren, Madeleentghen Willems gebooren in Seelant out ontrent 60 jaren, Neeltghen Willems gebooren in de den lande van der Goes out ontrent 40 jaren, Trijntghen Pieters gebooren van Eemden² out ontrent 22 jaren, Geertruyt Fransen gebooren van der Veer³ out 20 jaren, Lijsbeth Jans gebooren in Vlaenderen out ontrent 60 jaren, Aeltghen Jans gebooren in Vrieslant out ontrent 26 jaren, Jacomijntge Willems gebooren van Nimwegen out ontrent 16 jaren ende Marytge Joris gebooren ontrent Vlissingen out 18 jaren, buyten pijnende banden van ijsere bekent hebben eenighe tijt herwaerts bij den lande geloopen ende sulcx te hebben gaen vagebonden ende bedelen, sich uuytgevende voor heydenen ofte egiptenaeren ende levende alsoo van 't sweet van den huysluyden ende goede ingesetenen des lants, alles contrarie den placcaten bij de Edele Mogende Heeren Staten van Hollandt ende Westvrieslant opten 19 marty 1614 jegens soodanighe egiptenaren heydenen ende lantloopsters geemaneert ende specialijck tegens 't 11en artycquel vandien, 't welck bij placcat in den jare 1630, op den 5en marty gerenoveert is. Soo concludeert d' heere Rutger Huygensz., Baillu van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, Eysscher in desen in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollandt ende Westvrieslant dat d' voorsz. gevangens gebracht sullen werden ter plaetse daer men gewoonelijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden ende voorts haer leven langh gebannen uuyt Hollandt ende Westvrieslant met confiscatie van alle hare goederen indien sij eenighe hebben, ten proffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op des gevangens confessie, ende prefererende niettemin gratie voor rigeur van justitie hebben d' voorsz. gevangens gebannen ende bannen d' selve mits desen uuyt Hollandt ende Westvrieslant haer leven lanck, te vertrecken uuyt deser stede datelijck ende binnen 24 uren uuyt den voorsz. landen sonder weder daerinne te comen op peijne van openbaerlijck gegeeselt ende gestraft te werden in conformite van 't placcaet, ende verklaren hare goederen indien sij eenighe hebben geconfisceert ten proffijte van den hooge Overicheyt. Actum den 30 february 1634.⁴

De gevangens verklaren geen goederen te hebben. gevangen den 17en ende uuytgegaen den 30 february 1634.

p. 388

Rechtdach den 26en juny 1634⁵ present
Vliet, Hulst, Warrebout Cornelisz., Jacob Joosten Duyven, Hans Claesz. Tacq, Jan Coenen ende Aryen Cornelisz. [pees]⁶

Rutger Huygensz., Baillu der stede
Schoonhoven den Landen van Beloy, razione
offitii Eysscher

contra

Cornelis Roelofsz. Trouwert
voor desen gegijselde ende nu gedaegde in persoon
bij edicte versouck doen.

D' Eysscher mits non comparitie van den gedaegde versochte d' selve 't 1e defaut met den proffijte als nae rechte.

Schepenen fiat.

¹ Maandag 6 februari 1634.

² Emden, Nedersaksen, Duitsland.

³ Veere, prov. Zeeland.

⁴ Sic. 30 february 1634

⁵ Maandag 26 juni 1634.

⁶ Aryen Cornelisz. Snaer?

p. 389**Sententie Pieter Aryensz.**

Alsoo Pieter Aryensz. gebooren van Auwenaerden¹ out ontrent 36 jaren buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft dat hij heeft een getrouwde vrouwe, ende dat d' selve van hem wechgelopen ende dat hij oversulcx met een ander vrouwe is bedelende. Dat hij oock mede op vrijdach voorleden alhier binnen deser stede in seecker huys te veynster uuyt seer onbeschaemdelijck sijn billen bloot mitsgaders sijn mandelijcheyt heeft verthoont. Alle 't welcke saecken sijn van seer quaden gevolghe die in een lant van justitie niet behooren getollereert maer andere ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert Ruttger Huygensz., Bailliu uuyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefelicheyt van Hollandt ende Westvrieslant dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende gebrantmerckt, te werden, mitsgaders gebannen sijn leven lanck uuyt Hollandt ende Westvrieslant met confiscatie van sijnne goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt indien hij eenighe heeft.

Schepenen geexamineert hebbende des Eysschers eysch mitsgaders des gevangens confessie ende op alles wel ende rijpelijck geleth hebbende doende recht uuyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollandt ende Westvrieslant hebben hem gevanghe gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van drie jaren uuyt deser stede Schoonhoven lastende d' selve daer uuyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder middellertijt daer weder inne te comen op peijne van swaerder straffe ende verclaren sijnnen goederen geconfisqueert ten proffijte van den hooge Overicheyt indien hij eenighe heeft, ontseggen d' Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Schepenen omnes den 26 juny 1634.

gevangen den 23 juny
ende uuytgegaen den 26 juny
1634 daer aen volgende.

p. 390

Alsoo Jacob Jacomi Hannot geboren van Walslant² oudt ontrent 32 jaren, Huygh Claesz. van der Goude wesende een fusteynwercker zijns ambachts, oudt 36, Michiel Aertsz. mede van der Goude, oudt vijftich, Jacob Pietersz. mede een fusteynwercker van der Goude, oudt 26 ende Jettgen Jansdr. geboren van Noortbrouck in 't Groeningerland³, oudt 35 jaren ofte elx daer ontrent, buyten pijnende banden van ijsere bekent hebben, bij der lande gelooopen ende sulcx te hebben gaen vagebonden ende bedelen levende van 't sweet van den huysluyden ende goede ingesetenen des lants. Alles contrarie den placcate bij de Edel Mogende Heeren Raden van de Staten van Hollandt ende Westfrieslant jegens soodanighe vagabonden ende bedelaers geemaneert. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliuw der stede van Schoonhoven ende Landen van Beloys, Eysscher in desen in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflicheyt van Hollandt ende Westvrieslant dat de voorsz. gevangens gebracht sullen werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende gebrantmerckt te werden ende voorts haer leven lang gebannen uuyt Hollandt ende Westvrieslant met confiscatie van alle hare goederen indien sij eenighe hebben ten proffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geexamineert hebbende des Eysschers eysch mitsgaders des gevangens confessie ende op alles wel ende rijpelijck gelet hebbende doende recht in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt hebben haer gevangens gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van een jaer uut Schoonhoven, den Landen van Beloys, ende Crimpenderweert, lastenden hemluyden te vertrecken binnen daghes sonneschijn sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van aen lijve gestraft te werden, ontseggen d' Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie opte gedaegdens gedaen ende genomen. Actum bij Schepenen omnes, preter Hans Claesz. Tacq, den laetsten juny 1634.⁴

gevangen den 10en juny ende uytgegaen den laetsten der selver maent.

p. 391**Rechtdach den 10en july 1634⁵**

¹ Oudenaarde, prov. Oost-Vlaanderen, België.

² Wallonië, hier: het gebied op de grens van Zuid-België / Noord-Frankrijk.

³ Noordbroek, gem. Menterwolde, prov. Groningen.

⁴ Vrijdag 30 juni 1634.

⁵ Maandag 10 juli 1634.

present Schepenen omnes

Ruttger Huygensz., Baillu der stede van
Schoonhoven ende den Landen van Beloys
nomine offytii Eysscher
contra
Cornelis Roelofsz. Trouwert gedaegde
bij edicte in persoon 't 2e defaut
te begeren

D' Eysscher mits non comparitie van den gedaegde 't 2e defaut etc.

p. 392

Rechtdach den 30en oktober 1634¹

Ruttger Huygensz., Baillu der
stede van Schoonhoven, den landen
van Beloys, nomine offytii
Eysscher
contra
Jan Nieukerck gearresteerde
ende gedaegde in persoon e.d.

D' Eysscher mits non comparitie van den gedaegde versochte 't 1e defaut ende voor 't proffijit
vandien apprehensie corporeel.

Schepenen mits de non comparitie van den gedaegde ofte yemant gemachticht van sijnen 't wegen,
decernerer jegens den selven 't eerste defaut ende accorderen d' Eysscher een 't 2en citatie. Actum
ut supra.

p. 392

Idem Eysscher
contra
Grietghen Beernts gedaegde
in persoon e.d.

D' Eysscher ut supra.

In state.

p. 393

Rechtdach den 27en november 1634²

present [ ]

Ruttger Huygensz., Baillu der stede
van Schoonhoven ende den Landen van Beloys,
nomine offytii Eysscher
contra
Jan Nieukerck gearresteerde ende
gedaegde in persoon bij edicte ende defailiant
't 2e defaut te begeren

D' Eysscher versochte 't 2e defaut etc.

Schepenen fiat.

p. 393

Idem Eysscher
contra
Grietgen Beernts gedaegde in persoon

¹ Maandag 30 oktober 1634.

² Maandag 27 november 1634.

uuytinghe van 't ondergehouden
advys te begeren

D' Eysscher versochte uuytinghe.

Schepenen uuytende 't ondergehouden advys, decernerer tegens den gedaegde mits de non comparitie van d' selve 't 1e default, ende accortderer d' Eysscher een 't 2en citatie. Actum ut supra.

p. 394

Rechtdach den 12en december 1634¹
present Schepenen omnes demptis
Ter Heyde

Ruttger Huygensz., Baillu der stede
Schoonhoven ende den Landen van Beloys,
Eysscher

contra
Jan Nieukerck gearresteerde
ende gedaegde in persoon ende defailiant
't 3e default te begeren

D' Eysscher versochte 't 3e default metten den 4 citatie.

Schepenen fiat.

p. 394

Idem Eysscher
contra
Grietgen Beernts gedaegde in persoon
't 2e default te begeren

D' Eysscher versochte 't 2e default.

Schepenen in state.

p. 395

Sententie Herry Griffit

Alsoo Herry Griffit gebooren in Walsengelant² out ontrent 34tich jaren buyten pijnre ende bande van ijsere bekent heeft ende andersints Die van den Gerechte gebleecken is, dat eenighe dagen binnen deser stede gesonts lichaem heeft gaen bedelenen, ende loopende in de huysen ende stellende hemselves in 't vorderen van den aelmissen seer onbehoorelijck aen genoechaem om 't gelt de luyden aff te dwingen, werpende somwijlen wanneer hem duyt gepresenteert worde d' selve de luyden weder toe op haer vloer. Ende alsoo hem belast was uyt de stadt te vertrecken off dat men hem uuyt de stadt soude doen leyden, heeft hij met eenighe dreygementen geantwoordt: Ick sal gaen nemen dienst, doet mijn dus eens vatten. Dat hij hem oock seer moetwillich sonder schaemtte off eere heeft gedraegen gaende staen seer onbeschaemt met sijn puitele³ in den hant ende soo, wanneer hem een van den dienders heeft getracht de stadt uuyt te leyden heeft hij gevangen niet willen obedieren, maer den Justitie geresisteert, trachtende daertoe een degen te krijgen van een soldaet, sulcx dat den diender sijn medemaet heeft moeten laten halen, ende genootsaecht zijn geweest hem gevange te nemen in apprehentie daertegens hij hem stelde, ende een van den dienders heeft ter nedergestooten dat d' selve een seer swaere vallen dede ende een gatt in 't hooft viell gelijk hij den selven diender gebracht sijnde op de Poort andermael achterover heeft gestooten. Ende alsoo het bedelen gesonts lichaems scherpelijck is verboden, dat hij niet te vreden zijnde met het ghene hem de luyden gaven, maer d' selve affpersende gelt nae sijne fantasien, smaect openbaer geweld ende sulcx in een lant van justitie niet en can werden geleden maer swaerlijck straffbaer is andere ten exemple. Soo concludeert Ruttger Huygensz., Baillu van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, in den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollandt ende Westvrieslant dat hij gevangen gebracht sall werden ter plaetse daer men gewoon is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden ende

¹ Dinsdag 12 december 1634.

² Wales.

³ Eufemistische omschrijving van penis, afkomstig van putier, een losbandige hoerenloper, wellustig iemand.

gebrantmerckt ende voorts gebannen sijn leven lanck op de galeyen met confiscatie van sijnne goederen ten profijte van den hooge Overicheyt.

p. 396 Schepenen op alles wel ende rijpelijck geleth hebbende doende recht, condemneren den gevangen geleyt te werden met vier garden om sijn hals, naer de Poort toe, ende aldaer well strengelijck gegeeselt te werden, ende hebben d' selver voorts gebannen gelijk sij hem bannen mits desen, sijn leven langh uyt de stadt Schoonhoven 't Landen van Beloys, ende den Crimpenderweert, daer uyt te vertrecken datelijck sonder weder in te comen op peijne van swaerder straffe. Ontseggen d' Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Schepenen omnes dempto ter Heyde den 15en december 1634.¹

Den gevangen verclaert geen goederen te hebben.
gevangen den lesten november ende uytgegaen den 15en december 1634 sijnde 16 dagen.

p. 396

Rechtdach den 17en december 1634² present [ ]

Ruttger Huygensz., Baillu der stede Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine offijtijt Eysscher

contra

Jan Nieukerck arrestant ende gedaegde in persoon ende defailiant te sien dienen van intendit

p. 397

Rechtdach gehouden den 16en april 1635³ present Houtegem, Heyde ende Snaer

Rutger Huygensz., Baillu van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, nomine offitii Eysscher

contra

Maeyken de Vyanen gedaegde in persoon e.d.

D' Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde versochte deffaut met profijt als nae rechte.

Schepenen fiat.

p. 397

Rechtdach den 21en april 1635⁴

Rutger Huygens Baillu van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, nomine offitii Eysscher

contra

Maeyken de Vyanen gedaegde in persoon 't tweede defaut te begeren

Soos metten gedaegde present purgerende voorgaende deffaut versochte eysch te hooren.

D' Eysscher dient van eysch in geschrifte ende concludeert als in 't eynde vandien.

Soos dach, versoeckende ontslaginge van de personele comparitie ende admissie omme te mogen occuperen bij procureur, protesterende van injurien.

D' Eysscher is te vreden dat de gedaegde wort ontslagen van den personele comparitie mits dat sij gehouden sal sijn tot vermaninge weder te compareren in persoon.

¹ Vrijdag 15 december 1634.

² Zondag 17 december 1634.

³ Maandag 16 april 1635.

⁴ Zaterdag 21 april 1635.

p. 398

Recht Dach gehouden den 18den juny 1635¹ present ter Heyden, Hulst, Tacq ende Snaer, Schepenen

Rutger Huygensz., Bailliu der stede Schoonhoven ende lande van Beloys, razione offitii Eysscher
 contra
 Maeycken de Vyaenen gedaegde in persoon t' antwoorden

Bulcq ten naesten.

p. 398

Recht Dach den 25den juny 1635²

Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloys, razione offitii Eysscher

contra
 Maeyken de Vianen gedaegde in persoon t' antwoorden

Soos dient van antwoord in geschrifte sulcx hij leveren sal.

p. 399

Recht Dach gehouden den 2en july 1635³ present Vliet, ter Heyden, Hulst, Snaer ende Streeflant

Rutger Huygensz., Bailliu der stede Schoonhoven ende Landen van Beloys, razione offitii Eysscher
 contra
 Maeyken de Vianen gedaegde in persoon alsnoch t' antwoorden

Soos voor d' gedaegde protesteert van injure ende voorders antwoordende ende ontkent de middelen soo die sijn in den eysch aengetogen concludeert oversulcx tot niet ontfanckelijck ende bij ordre tot absolutie cum expensis.

D' Eysscher persisteert voor replicq als bij eisch.

D' gedaegde persisteert voor duplicq als bij antwoordt.

In feyten bij d' Eysscher.

p. 400

Sententie van Yems Michielsz

Alsoo Yems Michielsz. soldaet onder de compagnye van cappiteyn Sipson anders genaempt Jacob Denys gebooren van Gorcum⁴ out ontrent 29 jaren buyten pijnende ende bande van ijsere bekend heeft dat hij geweest sijnde onder de voorsz. compagnye ontrent een halff jaer opten naestlesten aprilis als sijne compagnye soude vertrecken uuyt Oudewater naer 't leger, hem 's morgens vroech met het opgaen van de poort, hem aldaer uuyt de stadt heeft begeven met Willem Penbos medegevangen ende Jan King latende haer geweer in haer logementen ende gaende te lantwaerts bedelen ende vagebonden, gelijck hij gevangen doen met den voorsz. Willem Penbos ende Jan King gecomen sijnde op ofte voor een woningh aldaer begeert heeft speck off vleys ende alsoo de

¹ Maandag 18 juni 1635.

² Maandag 25 juni 1635.

³ Maandag 2 juli 1634.

⁴ Gorinchem, prov. Zuid-Holland.

vrouwe seyde: Wilt ghij het hebben off ick wil off niet. Dat hij gevangen daerop seyde: Jae, ick wil 't hebben, soeckende met soodanige middelen het de luyden ten plaaten lande aff te dwingen. Dat vorder hij gevangen te gecomen binnen deser stede ten huysse van een van den Burgemeesteren, aldaer toonende een out pascedel¹ in engels geschreven ende begeerende reysgelt 't welck hem gewaygert sijnde dat hij de Burgemeester gedreycht heeft te willen slaen, treckende ten deelen sijn deegen in desselfs huys. Dat mede wanneer den schout aldaer gecommen was die den Burgemeester dede halen hij hemselven niet gevangen heeft willen geven ofte sijn degen overlangen² maer dat men hem die met geweld heeft moeten uyt den hant wringen. Alle 't welcke saecken sijn van seer quade consequentie die in een stadt of lant van justitie niet behoort getollereert maer andere ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloys, uuytten naem ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graefelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengghelijck gegeeselt ende gebrantteeckent ende voorts gebannen te werden sijn leven langh uuyt Hollant ende Westvrieslant sonder daer weder inne te comen op peene van swaerder straffe met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft.

Schepenen geleth hebbende op des gevangens confessie ende voorts op alle 't gene ter materye diendende was ende heeft mogen moveren, doende recht. Condemneren hem gevangen gebracht ende geleyt te werden op de gevangenpoort deser stede met vier roeyen om sijn hals ende aldaer wel strengghelijck gegeeselt te werden ende hem voorts gebannen uuyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, den tijt van ses jaren daer uuyt te vertrecken binnen sonneschijn sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Actum den 19en meye 1600 vijffendertich³, present Schepenen omnes.

Schepenen verclaren den gevangen aen den pley⁴ is geweest.

gevangen den 26en april ende uitgegaen den 19en mey 1635 sijnde 24 dagen.

p. 401

Sententie van Willem Penbos

Alsoo Willem Penbos, soldaet onder de compagnye van cappiteyn Sipson gebooren in Engelant out ontrent 19 jaren buyten pijnende ende bande van ijsere bekent heeft dat hij ontrent een weeck voor Cersmis lestleden, onder de voorsz. compagnye is gecomen ende opten naestlesten aprilis als sijne compagnye soude vertrecken uuyt Oudewater naer 't leger, hem 's morgens vroeck met het opgaen van de poort hem aldaer uuyt de stadt heeft begeven met Jacob Denys medegevangen ende Jan Kingh latende haer geweer in haer logement ende gaende ten platten lande bedelen ende vagebonden, leevende alsoo van 't sweet van den huysluyden dat midsdien den rechten armen werdt onthouden. Alle 't welcke saecken sijn van quade gevolgen, 't welcke in een lant van justitie niet behoort getollereert maer andere ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloys, uuytten name ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graefelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengghelijck gegeeselt te werden ende voorts gebannen uuyt Hollant ende Westvrieslant sonder daer weder inne te comen op peijne van swaerder straffe met confiscatie van alle sijne goederen.

Schepenen geleth hebbende op des gevangens confessie ende voorts op alle 't gene ter materye diendende was ende heeft mogen moveren, doende recht hebben hem gevangen gebannen ende bannen hem mits desen den tijt van drie jaren uuyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, daer uuyt te vertrecken binnen sonneschijn sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Actum ut supra.

p. 402

Sententie van Steven Jansz.

¹ *GTB*. Pascedel; een aan soldaten verleende pas.

² *Ibidem*. Overlangen; Hier: overhandigen.

³ Zaterdag 19 mei 1635.

⁴ *Ibidem*. Pley, plei. Een hangende katrol, gebruikt als folterwerktuig om de verdachten tot bekentenis te brengen.

Alsoo Steven Jansz. in de wandelingh genaempt Wiltvanck gebooren tot Luyck¹ out ontrent 18en jaren buyten peijne ende banden van ijsere bekent heeft eenige tijt geleeden tot Mijnerse anders Middelharnas² is gegeeselt geweest omdat hij eenige linne laeckens hemden ende neusdoecken van den bleycq hadde gestolen. Dat hij gevangen t' sedert dier tijt, in plaetse hij hem hadden behoort begeven te hebben tot deuchden in sijn quaet leven voort gevaren heeft. Verkeerende met vagebonden ende bedelaers gaende ten platten lande bedelen ende vagebonden leevende alsoo van 't sweet van den huysluyden. Alle 't welcke saecken sijn van quaden gevolgen die in een lant van justitie niet behooren getollereert maer anderen ten exemple gestraft te worden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloys, utten name ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graefelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijcken gegesselt ende gebrantmerckt te werden ende voorts gebannen sijn leven langh geduyrende uuyt Hollant ende Westvrieslant sonder daer weder inne te comen op peijne van aen den lijve gestraft te werden met confiscatie van alle sijne goederen.

Schepenen geleth hebbende op des gevangens confessie ende voorts op alle 't gene ter materye diendende was ende heeft mogen moveren doende recht, hebben hem gevangen neffens Jacob Denys medegevangen gebracht ende geleyt te werden op den gevangenpoort deser stede ende aldaer aen te sien den straffe van den voorsz. Jacob Denys, hebben hem voorts gebannen den tijt van ses jaren uuyt de stadt van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, te vertrecken binnen sonneschijn sonder middellertijt daer weder inne te comen op peijne van swaerder straffe. Actum ut supra.³

Schepenen verclaren
dat den gevangen
is aen den pley geweest.

p. 403

Sententie van Lieven Abrantsz.⁴

Alsoo Lieven Abrahamsz.⁵ gebooren van der Gouda out ontrent 17en jaren buyten pijnje ende banden van ijsere bekent heeft dat hij om sijn quaet leven tot Haestrecht gebannen is geweest voor den tijt van twee jaren uuyt Haestrecht voorseyd ende den Landen van Beloys. Dat hij gevangen gehoort hadde hem te geven⁶ tot een beeter leven, in sijn quaet leven voort is gevaren. Verkeerende bij fameuse dieven vagebonden ende lantlopers gaende ten platten ;ande bedelen ende vagebonden levende van 't sweet van den huysluyden dat bij dier middel den rechten armen wert ontrocken 't welcke saecken sijn van quade consequentien die in een lant van justitie niet behooren getollereert maer anderen ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu der stede Schoonhoven ende den Landen van Beloys, uuytten name ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graefelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijcken gegesselt te werden ende voorts gebannen uuyt Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van alle sijne goederen.

Schepenen geleth hebbende op des gevangens confessie ende voorts op alle 't gene ter materye diendende was ende heeft mogen moveren, doende recht. Condemneren hem gevangen neffens Jacob Denys medegevangen gebracht ende geleyt te werden op de gevangenpoort deser stede, ende aldaer aen te sien den straffe van den voorsz. Jacob Denys hebben hem voorts gebannen den tijt van ses jaren uuyt de stadt van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, te vertrecken binnen sonneschijn sonder middellertijt daer wederom in te comen op pene van swaerder straffe. Actum ut supra.⁷

¹ Luik, prov. Luik, België.

² Middelharnis (plaatselijke dialect Menheerse), gem. Goeree-Overflakkee, prov. Zuid-Holland.

³ Zaterdag 19 mei 1635.

⁴ Sic. Abrantsz., lees: Abrahamsz..

⁵ Recidive, eerder in Haastrecht veroordeeld en voor onbepaalde tijd uit het Land van Blois verbannen, in Gouda veroordeeld tot één jaar tuchthuisstraf en is er na 32 weken met anderen ontsnapt en zal later meerdere keren veroordeeld worden: In 1638 in Gouda, in 1639 in Utrecht, in Wijck in de Betuwe en in Schoonhoven, zie: SAMH, Schoonhoven, 1058.83 fol. 459 en in 1641 nogmaals in Gouda, zie: SAMH, Gouda, 0002.179, fol. 138v-140, dd. 2 mei 1641, voor mogelijk Utrechts vonnis, zie: <http://www.hetutrechtsarchief.nl/onderzoek/onderwerpen/criminele-sententies>, *Register van criminele sententies 1622-1639*, fol. 400v-402, dd. 15 mei 1639, hier vermeld als Lieven Jansz alias Abraham Anthonisz geboren in Leiden of Amsterdam. Zal later op 16 juli 1644 nogmaals in Schoonhoven gexamineerd worden en later weer eens ontsnappen.

⁶ Sic, hem te geven, lees: hem te begeven.

⁷ Zaterdag 19 mei 1635.

p. 404

Sententie van Susanna Pieters

Alsoo Susanna Pieters geboren van Montfort¹ out ontrent 18en jaren Mettge Thonis geboren van Boxel in Brabant² out ontrent 21 jaren ende Mary Willems out ontrent 20 jaren gebooren van Walslant³ buyten pijnne ende banden van ijsere bekent hebben ten platten lande te hebben gaen bedelen. Verkeerende bij vagabonden lantloopers ende dieven levende van 't sweet van den huysluyden. Alle 't welcke saecken sijn van quaden gevolgen die in een lant van justitie niet behooren getollereert maer anderen ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloys, uuytten name ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graefelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangens gebannen sullen werden haer leven langh uuyt Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van hare goederen.

Schepenen geleth hebbende op des gevangens confessie ende voorts op alle 't gene ter materye diendende was ende heeft mogen moveren doende recht, hebben haer gevangens gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van twee jaren uyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, daer uyt te vertrecken datelijck sonder binnen den voorsz. tijt van twee jaren daer weder in te comen op pene van swaerder straffe. Actum ut supra.⁴

p. 405

Sententie van Henrick Fredricx

Alsoo Henrick Fredricx gebooren van IJsendijck⁵ out ontrent 19 jaren, Moyses du Clerck gebooren ontrent Calis in Vranckrijck⁶ out ontrent 18 jaren ende Mary Cornelis geboren op Hellevoet Sluys⁷ jegenwoordich gevangens, buyten pijnne ende banden van ijsere bekent hebben wesende gesonts gesont lichaems ten platten lande te hebben gaen bedelen ende vagabonden levende alsoo van 't sweet van den huysluyden begerende van den selve aelmissen, mitsdien den rechten armen wert onthouden alle 't welcke saecken sijn van quaden gevolgen die in een lant van justitie niet behooren getollereert maer anderen ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine offitii Eysscher uuytten name ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graefelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangens gebannen sullen werden gebracht ter plaetse aldaer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voort haer leven langh gebannen te werden uuyt Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van alle hare goederen ten profijte van den hooge Overicheyt indien sij eenige hebben.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher mitsgaders des gevangens confessie, doende recht, hebben haer gevangens gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van ses jaren uyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, daer uyt te vertrecken datelijck sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den Eysscher sijnen vorderen eysch. Actum bij Schepenen omnes ende gepronunchieert den 26en meye 1600 vijffendertich.⁸

gevanghen den 14en meye ende uytgegaen den 26en meye.

Schepenen verclaren dat den gevangens geen goederen hadden.

p. 406

Sententie van Jan Jansz.

Alsoo Jan Jansz. gebooren van Harlingen in Vrieslant out ontrent 53 jaren jegenwoordich gevangen buyten pijnne ende banden van ijsere bekent heeft gesonts lichaems ten platten lande te hebben gaen bedelen bij hem hebbende een stomme persoon levende alsoo van 't sweet van den huysluyden ende versoeckende aelmissen 't welcke mitsdien den rechten armen wert onthouden. Alle 't welcke saecke is van quaden gevolgen die in een lant van justitie niet behooren getollereert maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van

¹ Montfoort, prov. Utrecht.

² Bortel, prov. Nord-Brabant.

³ Walslant; thans: Wallonië; Z. België / N. Frankrijk

⁴ Zaterdag 19 mei 1635.

⁵ IJzendijke, gem. Sluis, prov. Zeeland.

⁶ Calais, dep. Pas-de-Calais, Frankrijk.

⁷ Hellevoetsluis, prov. Zuid-Holland.

⁸ Zaterdag 26 mei 1635.

Schoonhoven ende Landen van Beloys, razione offitii Eysscher uuytten name ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graefelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat hij gevangen gebannen soude werden sijn leven langh uuyt Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van sijne goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher mitsgaders des gevangens confessie, doende recht hebben hem gevangen gebannen ende bannen hem mits desen den tijt van drie jaren uyt Schoonhoven ende 't Lant van Beloys, lastende hem datelijck, daer uyt te vertrecken sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Schepenen omnes dempto Hulst ende gepronunchieert den 26en meye 1600 vijffendertich.

Schepenen verclaren dat den gevangen geen gelt en heeft gehad.
Ende gevangen den 14 mey ende uytgegaen den 26en mey.

p. 407

Sententie van Susanna Henricx

Alsoo Susanna Henricx gebooren van Amsterdam out ontrent 20 ende Annichgen Henricx gebooren van Schiedam out ontrent 34 jaren buyten pijne ende banden van ijsere bekend hebben onlangs geleden tot Bodegraven sijn gevangen geweest ende voor den tijt van vijff jaren daer uyt gebannen sijn. Dat sij gevangens t' sedert dier tijt in plaetse sij hun hadde behooren begeven te hebben tot deuchden in haer quaet leven voort gevaren hebben. Verkeerende bij vagebonden landloopers ende dieven. Levende van 't sweet van de huysluyden dat bij die middel den rechten armen wert ontrocken. Alle 't welcke saecke is van quaden gevolgen die in een lant van justitie niet behooren getollereert maer andere ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloys, uuytten name ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graefelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangens gebracht sullen worden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voort gebannen te werden haer leven langh uuyt Hollant ende Westvrieslant sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden met confiscatie van hare goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens confessie doende recht hebben haer gevangens gebannen ende bannen d' selve bij desen den tijt van ses jaren uuyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, daer uyt te vertrecken binnen sonneschijn sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie van hare goederen ten prouffijt van Hoge Overicheyt. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch. Actum bij Schepenen omnes demptis Tacq, den 14 july 1635.¹

gevangen den 29 juny uuytgegaen
den 14 july daer aen volgende

Schepenen verclaren dat d' voorschreven gevangen geen goederen hebben.

p. 408

Sententie van Pieren Folon ende sijne huysvrou

Alsoo Pieren Folon gebooren van Camerick² out ontrent 22 jaren soldaet onder de compagnye van cappiteyn monsieur Du Beou garnisoen houdende 't Utrecht ende Sara Loth de la Fleur, desselffs huysvrou, mede out ontrent 22 jaren, buyten pijne ende banden van ijsere bekend hebben dat hij gevangen ontrent seven weeken geleden sonder passeel³ ende consent van sijne compagnye is gegaen loopen ende dat hij gevangen ende sijne huysvrouwe haer naer de voorn. tijt tot Leyden hebben onthouden. Dat hij gevangens op sonnendach van den kermis voorleden met sijn huysvrouwe ende Janneken du Boy, mede gevanghen sijnde een bekende diefegge alhier binen dese stede hebben begeven, gaende logeren ten huysse van Aeltgen Louwens gaende op de kermis onder de luyden niet sonder suspitie omme te gaen steelen ende boorsen te gaen snijden. Alle 't welcke een saecke is die in een lant van justitie niet en magh worden geleden, maer anderen ten exemple behoort gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van

¹ Zaterdag 14 juli 1635.

² Cambrai, dep. Nord-Pas-de-Calais, Frankrijk.

³ Zie eerder: passeercedel, passeercedel.

Schoonhoven ende den Landen van Beloys, uuytten name ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graefelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangens sullen werden gebannen haer leven langh uut Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van haere goederen ten proffijte van den Hoge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens confessie, doende recht hebben haer gevangens gebannen ende bannen d' selve bij desen den tijt van twee jaren uuyt deser stede ende den Landen van Beloys, daer uyt te vertrecken binnen sonneschijn sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum voor Jacob van der Vliet, Jan Adriaensz. van ter Heyde, Sander Gerritsz. Hulst, Hans Claesz. Tacq ende Adriaen Cornelisz. Snaer, Schepenen den eersten september 1635.¹

gevangen den 27en augusti uuytgegaen den 1en september daer aen volgende.

p. 409

Sententie van Janneken du Boy

Alsoo Janneken du Boy gebooren van Arras in Walslant² out ontrent 60 jaren jegenwoordich gevangen, buyten pijn ende banden van ijsere bekent heeft, te hebben gaen bedelen levende alsoo van 't sweet van goede luyden ende versoeckende aelmissen, 't welke mitsdien den rechten armen wert onthouden. Alle 't welke een saecke is van quaede consequentie, die in een lant van justitie niet en behoort getollereert maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine offitii Eysscher uuytten name ende van wegen den Hoge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat sij gevangen gebannen sal werden haer leven langh geduyrende uuyt Hollant ende Westvrieslant sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie van hare goederen ten proffijte van den Hoge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens confessie, doende recht, hebben haer gevangen gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van thien jaren uuyt Hollant ende Westvrieslant daer uyt te vertrecken binnen sonneschijn sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum voor alle den Schepenen den 8en september 1635.³

Schepenen verclaren dat de gevangen op den 31 augusti ende den 7en september 1635 om redenen aen den pley geweest heeft.

gevangen den 27 augusti uuytgegaen den 10 september daer aen volgende.

p. 410

Rechtdach gehouden den 18den february 1636⁴ present [ ]

Rutger Huygensz., Bailliu der stede van Schoonhoven ende Landen van Belois, nomine offitii Eysscher
contra

Grietgen Frans van Minnebeeck
gedetineerde die den voorgaende arrest hadde gevioleert gedaegde eysch doen

D' Eysscher dient van eysche in scriptis.

¹ Zaterdag 1 september 1635.

² Lille, dep. Nord, Frankrijk.

³ Zaterdag 8 september 1635.

⁴ Maandag 18 februari 1636.

Repelaer¹ voor den gedaegde versochte copie van eysch ende dat ondertusschen sij gedaegde sal werden ontslagen onder hanttastinge van ten naesten wederom in persoon te sullen compareren ende ciesende de gedaegde dommiciliem ten huysse van haer procureur.

Schepenen ontslaen den gedaegde onder hanttastinge van ten naesten wederom te sullen compareren ende accorderen d' selve copie van den eysch. Actum ut supra.

p. 411

Alsoo Hans Willemsz. out een ende twintich jaeren geboren tot Gorinchem, Claes Matthijsz. out seventhien jaeren geboren in 't Land van Luyck², Daniel Vinoy out negenthien jaeren gebooren drie uyren van Rochel³ ende Pieter Jansz. out achthien jaeren gebooren tot Cranenburch⁴, buytten pijnne ende bande van ijsere bekent hebben gesonts lichaems te hebben gaen bedelen ende vagabonden, soo in steden als ten platten lande levende alsoo van den aelmoessen die mitsdien den rechten armen werden onthouden. Alle welcken bedelarijen is strijdende jegens den placcate van den Hoog Mogende Heeren Staten jegens de vagabonden ende bedelaer geemaneert. 't Welcke in een stadt van justitie niet mach werden getolereert, maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Rutgert Huygensz., Bailliuw van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, uytten naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangen gebracht sullen werden ter plaetse aldaer men gewoon is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeselt ende voorts gebannen te werden haer leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van alle haere goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende haer gevangens confessie, doende recht hebben hen gevangens gebannen ende bannen deselve mits desen den tijt van vier jaeren uyt de stadt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, daer uyt te vertrecken binnen sonneschijn sonder middellertijt daer weder inne te coomen op peijne van meerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den lesten maert 1636⁵ coram Jan Ariensz. ter Heyde, Gerrit Joosten van der Linde, Ary Cornelisz. Snaer, ende Geerloff Laurensz. ende Streeflant, Schepenen.

gevangen den 14en marty 1636 ende uytgegaen den lesten der selver maant.

p. 412

Alsoo Mary Cardon out twee ende twintich jaeren geboren tot Cerney in Walslant⁶ de welcke buytten pijnne ende bande van ijsere bekent heeft, gesonts lichaems met haer kint te hebben gaen bedelen ende vagabonden begeerende aelmoessen die mitsdien den rechten armen werden onthouden welcke bedelarije strijdende is jegens den placcaten van den Heeren Staten van Hollant ende Westvrieslant tegens de bedelaers ende lantloopers geemaneert 't welcke in een stadt van justitie niet mach werden getolereert maer anderen ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Rutgert Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloys, uytten naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangen gebracht sal werden ter plaetse laldaermen gewoon is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeselt ende voorts gebannen te werden haer leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van alle haere goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende haer gevangens confessie, doende recht hebben haer gevangen gebannen ende bannen deselve mits desen den tijt van vier jaeren uyt de stadt Schoonhoven ende Landen van Beloys, daer uyt te vertrecken binnen sonneschijn, sonder middellertijt daer weder inne te coomen op peijne van meerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den lesten maert 1636 coram Jan Ariensz. ter Heyde, Gerrit Joosten van der Linden, Ary Cornelisz. Snaer ende Geerloff Laurensz. ende Streeflant, Schepenen.

gevangen den 14en marty 1636 ende uytgegaen den leste der selver maent.

¹ http://www.gahetna.nl/collectie/archief/pdf/NL-HaNA_1.10.70.ead.pdf *Inventaris van het archief vande familie Repelaer 1496 – 1940*, p. 7. Mr. Anthonis Repelaer, notaris, 1591 – 1652.

² In het Luikse, België.

³ La Rochelle, dep. Charente-Maritime, Frankrijk.

⁴ Kranenburg, Noordrijn-Westfalen, Duitsland.

⁵ Maandag 31 maart 1636.

⁶ Cernay-en-Dormois, dep. Marne, Frankrijk of Cernay-lès-Reims, dep. Marne, Frankrijk?

p. 413 Alsoo Laurents Andriesz. out ontrent 20 jaeren gebooren ontrent Asperen¹ ende Merrichgen Jans out ontrent 23 jaeren geboren binnen deser stede d' welcke buyten pijnne ende bande van ijsere bekent hebben alhier binnen deser stede eenige tijt metten anderen in onechte geseten ende andere laserussen hebben opgehouden² tegens 't verbodt van den Heeren Burgemeesters ende regeerders deser stede. 't Welcke een seacke is die in een stad van justitie niet en can werden geleden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu et cetera van wegen de hooge Overicheyt et cetera dat sij gevangens sullen werden gebannen haer leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie van alle haere goederen ten proffijte van Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende haer gevangens confessie doende recht hebben haer gevangens gebannen sulcx sij doen mits desen den tijt van vier jaeren uyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, sonder daer middellertijt daer weder inne te coomen op peijne van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen eysch ende conclusie. Actum den 26en april 1636.³

gevangen den 16 april ende uytgegaen den 26 april 1636.

p. 414 Sententie van Joris Hendricxz., Sepreanus Colingnus, Jan Pleuym ende Jan Kingh

Alsoo Joris Hendricxz. out ontrent 64 jaeren gebooren van Engelant, Sepreanus Colingnus mede gebooren in Engelant out ontrent 33 jaeren Jan Pleuym mede van Engelant out ontrent 21 jaeren ende Jan Kingh mede geboren van Engelant out ontrent 20 jaeren de welcke buyten pijnne ende bande van ijsere bekent hebben eenige tijt geleden gedient te hebben alhier ten lande ende naerderhant sonder paspoort ofte consent uyt haeren dienst geloopen te sijn, ende t' sedert die tijt ten platten lande gesont lichaems hebben gaen bedelen ende vagabonden levende alsoo van 't sweet van den huysluyden ende mitsdien den rechten armen wort ontrocken alle 't welcke saecken sijn van quaden consequentie die in een lant van justitie niet en behoort te werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient.. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii uytten naeme ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangens gebracht sullen werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeesselt ende voorts uyt den voorsz. landen gebannen te werden haer leven lanck sonder daer middellertijt daer weder inne te coomen op peijne van meerder straffe met confiscatie van alle haere goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende haere gevangens confessie, doende recht hebben haer gevangens gebannen sulcx sij doen mits desen den tijt van vier jaeren uyt deser stede Schoonhoven ende Landen van Beloys, mitsgaders den Crimpenderweert daer uyt te vertrecken binnen sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te coomen op pene van swaerder straffe met confiscatie van haere goederen indien sij eenige hebben. Ontseggen d' Heeren Eysscher sijnen eysch ende conclusie. Actum den 23en mey 1636.⁴

Schepenen verclaren dat de gevangens geen goederen en hebben.
gevangen den 2en mey uytgegaen datum ut supra.

p. 415 Sententie van Willem Wassen ende Anna Everts sijn huysfrou

Alsoo Willem Wassen gebooren in Engelant out ontrent 43 jaeren ende Anna Evers sijnne huisvrouwe mede van Engelant out ontrent 55 jaeren de welcke buyten pijnne ende bande van ijsere bekent hebben eenige tijt binnen deser stede gewoont te hebben ende soo nu soo dan eenige vagabonden opgehouden te hebben. Dat mede sij gevangens gesonts lichaems ten platten landen hebben gaen bedelen, levende alsoo van 't sweet van de huysluyden ende mitsdien den rechten armen wort ontrocken, alle 't welcke saecken sijn van quader consequentie die in een lant van justitie niet en behooren te werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Rutgert Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii uytten naeme ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangens gebracht sullen werden ter plaetse alwaer men gewoonlijck is

¹ Asperen, gem. Lingewaal, prov. Gelderland.

² *GTB*. Opgehouden, ophouden; hier: onderdak verlenen.

³ Zaterdag 26 april 1636.

⁴ Vrijdag 23 mei 1636.

justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeesselt ende voorts uytten voorsz. landen gebannen te werden haer leven lanck sonder daer inne te coomen op peijne van meerder straffe met confiscatie van alle haere goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende haer gevangens confessie, doende recht hebben haer gevangens gebannen sulcx sij doen mits desen den tijt van vier jaeren uyt deser stede ende den Landen van Beloys, mitsgaders den Crimpenderweert daer uyt te vertrecken binnen sonneschijn, sonder daer middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 23en mey 1636.

gevangen als vooren.

p. 416

Sententie van Annittge Frans ende Annitgen Jans

Alsoo Annitgen Frans gebooren van Campen woonende ter Goude out ontrent 18 jaeren ende Annitgen Jans gebooren in 't Land van Luyck woonachtich tot Leyden out ontrent 19 jaeren buyten pijnende ende bande van ijsere bekent hebben gesonts lichaems te hebben gaen bedelen ende vagabonden levende alsoo van 't sweet van goede luyden ende mitsdien den rechten armen wert ontrocken, alle 't welke saecken sijn van quader consequentie die in een lant van justitie niet en behoort te werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu der stede Schoonhoven ende den Landen van Beloys, nomine officii uytten den naeme ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangens gebracht sullen werden ter plaetse alwaer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeesselt ende voorts uyt den voorsz. lande gebannen te werden haer leven langh sonder middelaertijt¹ daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie van haere goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende haer gevangens confessie doende recht, hebben haer gevangens gebannen sulcx sij doen mits desen den tijt van vier jaeren uyt deser stede ende den Landen van Beloys, mitsgaders den Crimpenderweert, daer uyt te vertrecken binnen sonneschijn sonder daer middelaertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' Heeren Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 23en mey 1636.

gevangen als vooren.

p. 417

Sententie Willem Poorter

Alsoo Willem Poorter gebooren in Ste. Teetmansberry in Engelant² out ontrent 25 jaeren, soo hij seyde. d' Welcke buyten pijnende ende bande van ijsere bekent heeft, dat hij 't brantmerck op sijn rugh staende gegrepen heeft tot Coesvelt³ ontrent een halff jaer geleden ter oorsaecke hij uyt de compaignye van colonel Hougs was gaen loopen ende dat den sergiant van den voorsz. compaignye hem attrapeerde ende hem niet gevangen wilde geven jegens den sergiant sijn degen hadde getrocken. Dat hij t' sedert de tijt bij fameuse dieven heeft verkeert ende gevagebont mitsgaders ten platten lande hebben gaen bedelen levende alsoo van 't sweet van den huysluyden dat mitsdien den rechten armen wert ontrocken. Dat mede hij gevangen ten selven dage als hij werde geapprehendeert ontrent Vyanen van seecker huysman een silveren portefraes⁴ heeft gestolen, die hij met een stocxge door seecker veenster hadde becomen. Alle 't welke saecken sijn van quade gevolgen die in een lant van justitie niet en behoort getollereert maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu der stede Schoonhoven ende Landen van Beloys, nomine officii uytten naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeselt ende gebrantmerckt ende voorts sijn leven lanck gebannen te werden uyt Hollandt ende Westvrieslant sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Mit confiscatie van sijne goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt.

¹ Sic, middelaertijt, lees: middelertijt.

² Een (nog) niet geïdentificeerde plaats in Engeland. Ste. Teetman, St. Caedmon ? zie: [www.britannia.com/bios/saints/ St. Caedmon](http://www.britannia.com/bios/saints/St.Caedmon) overleden 11 Februari 680 in Whitby, Yorkshire North Riding.

³ Coesfeld, Noordrijn-Westfalen, Duitsland

⁴ GTB. Portefraes, portefraas. Geplooide halskraag, ronde kraagdrager.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens confessie doende recht. Condemneren hen gevangen gebracht te werden op de Gevangespoort deser stede ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts sijn leven lanck gebannen te werden uyt Hollandt ende Westvrieslant daer uyt te vertrecken binnen sonneschijn sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie van alle sijne goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt, ontseggen d' heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum op den 4en juny 1636.¹

Schepenen verclaren den gevangen geen goederen te hebben. gevangen den 10en mey.

p. 418

Alsoo Lijsbeth Aryens gebooren van Aernhem out ontrent 27 jaeren buyten pijnende ende bande van ijsere bekent heeft het brantmerck 't welck sij op haer rugge heeft staende, gecregen te hebben tot Noortwijkerhout ontrent twee weken voor Paeschen ende dat sij voorts is gebannen uyt Hollandt ende Westvrieslant ter oirsaecke sij twee huysbraecken hadden helpen doen, 't welcken haer gevangen behoorde gedient te hebben tot een beter leven, heeft niet jegenstaende jegens 't voorsz. bannissement wederomme in desen lande begeven. Verkeerende met quaet geselschap, gaende ten platten lande bedelen ende vagebonden levende alsoo van 't sweet van de huysluyden dat mitsdien den rechten armen wert onttrokken alle 't welke een saecke is van seer quade gevolge die in een lant van justitie niet en behoort getollereert maer anderen ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu der stede Schoonhoven ende den Landen van Beloy, nomine officii uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelicheyte van Hollandt ende Westvrieslant dat sij gevangen voor de tweedemaal sal werden gegeesselt, gebrantmerckt ende voorts gebannen haer leven lanck uyt Hollandt ende Westvrieslant, sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie van alle haere goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens confessie doende recht, hebben haer gebannen sulcx sij doen mits desen haer leven lanck uyt Hollandt ende Westvrieslant daer uyt te vertrecken binnen sonneschijn sonder daer weder inne te comen op peijne van swaerder straffe. Ontseggen d' Heeren Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 21en juny 1636.²

gevangen den 8en ende uytgegaen ut supra.

p. 419

Alsoo Philips Lambertsz. gebooren van Luyck out ontrent 17 jaeren, buyten pijnende ende bande van ijsere bekent heeft ontrent twee jaeren geleden uyt Haestrecht ende den Landen van Beloy, gebannen te sijn. Dat hij gevangen in den verleden winter ter Goude gebannen is geweest vermits hij bij fameuse dieven ende vagebonden hadde verkeert ende ten platten lande te hebben gaen bedelen, 't welke hem gevangen behoorde gedient te hebben tot een beter leven, heeft niet jegenstaende hem wederomme begeven onder d' selve jurisdictie verkeerende met quaet geselschap gaende ten platten lande bedelen ende vagebonden, levende alsoo van 't sweet van de huysluyden dat mitsdien den rechten armen wert ontroocken. Alle 't welke een saecke is van seer quade gevolge die in een lant van justitie niet en behoort getollereert maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu der stede Schoonhoven ende den Landen van Beloy, nomine officii uyt den naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyte van Hollandt ende Westvrieslant dat hij gevangen sal werden gegeeselt gebrantmerckt ende voorts gebannen sijn leven lanck uyt Hollandt ende Westvrieslant sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Mits confiscatie van alle sijne goederen ten profijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens confessie doende recht hebben hem gebannen sulcx sij doen mits desen sijn leven lanck uyt Hollandt ende Westvrieslant daer uyt te vertrecken binnen sonneschijn sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 21en juny 1636.

gevangen den 8en ende uytgegaen ut supra.

¹ Woensdag 4 juni 1636.

² Zaterdag 21 juni 1636.

p. 420

Sententie Aryaen Gielisz

Alsoo Aryaen Gielisz van Brouwershaven out ontrent 30 jaeren, buyten pijnende bande van ijsere bekent heeft gesont lichaems te hebben gaen bedelen ende vagebonden levende alsoo van 't sweet van goede luyden ende mitsdien den rechten armen wert ontroocken. Alle 't welke saecken sijn van seer quade consequentie die in een lant van justitie niet en behoort getollereert maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu der stede Schoonhoven ende den Landen van Beloys, uyt den naem ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollant ende Westvrieslant dat hij gevangen sal werden gebannen sijn leven lanck uyt Hollandt ende Westvrieslant met confiscatie van alle sijne goederen ten profijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens confessie, doende recht, hebben hem gevangen gebannen sulcx sij doen mits desen uyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, mitsgaders den Crimpenderweert den tijt van twee jaeren daer uyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te commen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum ende gepronunchieert den 21en july 1636.¹

gevangen den 5 july 1636 ende uytgegaen
datum ut supra sijnde 14 dagen.

p. 421

Sententie Geerit Jansz.

Alsoo Geerit Jansz. van der Goude out ontrent 24tich jaeren buyten pijnende bande van ijsere bekent heeft ontrent 7 ofte 8 weken geleden uyt Dordrecht gebannen te sijn ter oirsaecke hij hadde gaen beedelen ende vagebonden, dat hij t' sedert die tijt niet en heeft opgehouden gaende soo nu ende dan ten platten lande bedelen ende vagebonden levende alsoo van 't sweet van goede luyden 't welke door dat middel den rechten armen wert ontroocken, alle 't welke saecke sijn van quade consequentie die in een lant van justitie niet en behoort getollereert maer andere ten exemple gestraft dient, soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu der stede Schoonhoven ende den Landen van Beloys, uyt den naem ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollant ende Westvrieslant dat hij gevangen sal werden gebracht ter plaetse alwaer men gewoonnelijck is justitie te doen ende daer wel strengelijck gegeeselt ende voorts sijn leven lanck gebannen te werden uyt Hollandt ende Westvrieslant met confiscatie van alle sijne goederen ten profijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens confessie, doende recht, hebben hem gevangen gebannen sulcx sij doen mits desen uyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, mitsgaders den Crimpenderwaert den tijt van twee jaeren daer uyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te commen op pene van swaerder straffe ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum ende gepronunchieert den datum ut supra.²

gevangen ut supra uytgegaen ut supra
sijnde 14 dagen.

p. 422

Sententie Laurens Goddaer ende Teuntgen Jans

Alsoo Laurens Goddaer out ontrent 20 jaeren gebooren in Staveren in 't lant van Luyck³, Teuntge Jans sijne huisvrouw out ontrent 23 jaeren gebooren tot Haerlem ende Jan Jansz. de [Kruys] ontrent 17 jaeren geboren tot Rotterdam buyten pijnende bande van ijsere bekent hebben dat sijn ten platten lande hebben gaen bedelen ende vagebonden levende alsoo van 't sweet van den goede luyden ende mitsdien den rechten armen wert ontroocken. Alle 't welke saecken sijn van seer quade consequentie die in een lant van justitie nyet en behoort getollereert maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu der stede Schoonhoven ende

¹ Maandag 21 juli 1636.

² Maandag 21 juli 1636.

³ Stavelot, prov. Luik, België ?

den Landen van Beloys, uyt den naem ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangens sullen werden gebannen haer leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van alle haere goederen ten profijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den Eysscher ende haer gevangens confessie doende recht hebben haer gevangens gebannen sulcx sij doen mits desen uyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, den tijt van een jaer, daer uyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 24en augusty 1600 sesendertich.¹

24 gevangen den 10 augusty ende
uitgegaen den 24en der selver maant.

p. 423

Sententie Pieter Aryensz.

Alsoo Pieter Aryensz. alias Mopgen² gebooren van Ouvenaerden in Vlaenderen³ out ontrent 35 jaren buyten pijnre ende banden van isere bekent heeft, ontrent drie jaeren geleden alhier binnen deser stede gewoont te hebben, ende dat hij met sijn huisvrouw onbehoorlijcken huys hielt, slaende schoppende ende stootende d' selve dat sij daer over moort riep, waer over de buyren 't sijnen huysse quamen cloppen. Dat hij gevangen als doen boven op de solder is geloopen, strijckende sijn brouck aff, settende sijn bloote billen als anders ter venstre uyt. Daer over hem gelast is uyt deser stede te vertrecken ende sijne huisvrouw laten omgemolisteert, dat hij gevangen jegens 't voorsz. gebodt onlangs binnen deser stede is geweest. Ende sijn huisvrouw alsdoen verscheyden quetsueren met een mes heeft gegeven, gelijk mede hij gevangen voor sijns detentie binnen deser stede is gecomen, jegens wil ende danck van sijne huisvrouw mitsgaders de persoon aldaer sij is woonende in huys comen ende des nachts logeren dreygende den man van den huysse te doorstooten waerover clachten bij den selven is gedaen, dat hij gevangene jegens den dienders seyde als hij geapprehendeert werde: Gij schelmen, hadde ick geweer, ick soude u schrapstaen⁴. Alle 't welcke saecken sijn die in een stadt van justitie niet niet en mogen werden geleden maer andere ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, uuytten naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt gebrantmerckt ende voorts sijn leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant gebannen te werden sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie van sijne goederen ten profijte van hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens confessie doende recht. Condemneren den gevangen van het stadthuys over de Visbrugh den Dam ende wederom tot op het stadthuys den steen te dragen. Ende bannen deselve den tijt van ses jaeren uyt Schoonhoven ende Landen van Beloys, mitsgaders den Crimpenderweert daer uyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder middellertijt daer weder inne te connen⁵ op pene van swaerder straffe. Ontseggen den Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 13 septembris 1600 sesendertich.⁶

gevangen den lesten augusti
ende uytgegaen den 13en septembris daer aen volgende.

p. 424

Sententie Thomas Woutersz., Jan Jansz., Symon Jansz., Claes Claesz. en Thomas Thomasz.

Alsoo Thomas Woutersz. out ontrent 48 jaeren gebooren ontrent Londen in Engelant, Jan Jansz. van der Goude out ontrent 26 jaeren, Symon Jansen mede van aldaer out 18 jaeren, Claes Claesz. out ontrent 15 jaeren gebooren van Looteringe⁷ ende Thomas Thomasz. out veerthien jaeren geboren van Leyden buyten pijnen ende banden van isere bekent hebben gesont lichaems ten

¹ Zondag 24 augustus 1636.

² Eerder in Schoonhoven veroordeeld, zie: *Schoonhoven OAR-83* p. 389, dd. 26 juni 1634, hier was zijn leeftijd 36 jaar !!!

³ Oudenaarde, prov. Oost-Vlaanderen, België.

⁴ Ick soude u schrapstaen; hier in de betekenis van ik zou u verwond hebben.

⁵ Sic, inne te connen, lees: inne te comen.

⁶ Zaterdag 13 september 1636.

⁷ Lotharingen, Frankrijk.

platten lande hebben gaen bedelen ende vagebonden levende alsoo van 't sweet van de huysluyden dat mitsdien den rechten armen wert onthouden. Alle 't welcke saecken sijn van quade gevolgen die in een lant van justitie niet en mogen werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu der stede Schoonhoven ende den Landen van Beloys, uytten naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangens gebracht sullen werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts gebannen te werden haer leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van alle haere goederen ten profijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens confessie doende recht hebben hen gevangens gebannen gelijk sij doen mits desen den tijt van ses jaeren uyt Schoonhoven den Landen van Beloys, mitsgaders den Crimpenderwaeert daer uyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum ut supra.¹

gevangen den 17en augusti ende
uytgegaen den 13en septembris daer aen volgende.

p. 425

Sententie Annichgie Jans

Alsoo Annichge Jans gebooren van Harderwijck out ontrent 25 jaeren buyten pijnje ende banden van isere bekent heeft het eene brantmerck dat sij op haer rugh staende heeft gecregen te hebben tot Aernhem ter oirsaecke sij een gestoolen mantell hadde vercoft, die een van de Magistraet aldaer toebehoorden, ende het tweede brantmerck gecregen te hebben tot Leeuwaarden in Vrieslant ter oirsaecke sij verscheyden reyse boven haere bannissementen was binnen gecomen. Ende dat sij gevangen t' sedert die tijt ten ten platten lande heeft gaen bedelen ende vagebonden verkeerende bij fameuse dieven ende vagebonden. Alle 't welcke saecken sijn die in een lant van justitie niet en mogen werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu der stede Schoonhoven ende den Landen van Beloys, uytten naeme ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graeffelicheyte van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voor den derde mael gebrantteeckent ende voorts haer leven lanck gebannen te werden uyt Hollandt ende Westvrieslant met confiscatie van alle haere goederen ten profijte van hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende haer gevangens confessie doende recht, hebben haer gevangen gebannen gelijk sij doen mits desen haer leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant daer uyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum ut supra.

gevangen dito ut supra ende
uytgegaen dito ut supra.

p. 426

Sententie Geertruyt Jans ende Grietgen Henricx

Alsoo Geertruyt Jans out ontrent 25 jaeren ende Grietgen Henricx out ontrent 19 jaeren beyde gebooren tot Amsterdam buyten pijnje ende banden van ijsere bekent hebben ontrent drie weken voor haer gevanckenis tot Berchambacht gevangen geweest te sijn, ende aldaer gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant, vermits sij gevangens gesont lichaems ten platten lande hadden gaen bedelen ende vagebonden. 't Welcke haer wel behoorde gedient te hebben tot een beter leven, hebben niet tegenstaende in haer quaet leven voort gegaen comende over haer bannissement wederom binnen gaende ten platten lande bedelen ende vagebonden levende alsoo van 't sweet van de huysluyden dat mitsdien den rechten armen wert onthouden. Alle 't welcke saecken sijn van quade gevolge die in een lant van justitie niet en mogen werden getollereert maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu der stede Schoonhoven ende den Landen van Beloys, uyt den naem ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangens gebracht sullen werden ter plaetse aldaer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts andermael haer

¹ Zaterdag 13 september 1636.

leven lanck uyt Hollandt ende Westvrieslant gebannen te werden met confiscatie van alle haere goederen ten profijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende de gevangens confessie doende recht. Condemneren haer gevangens dat sij den blauwe huyck sal dragen van 't stadthuys over de Visbrugge, den Dam ende wederom tot op het stadthuys ende bannen d' selve voorts haer leven lanck uyt Hollandt ende Westvrieslant daer uyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum ut supra.

gevangen dito ut supra
ende uuytgegaen dito ut supra.

p. 427

Sententie Annichge Jans alias hoer Jans

Alsoo Annichge Jans alias hoer Jans out ontrent 19 jaeren gebooren van Cuylenburch¹, buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft, eenige tijt geleden met haer moeder in de Havenstraet binnen deser stede gewoont te hebben ende aldaer onbehoorlijk huys gehouden dat sij van die tijt aen in hoerdom heeft geleefd hebbende met verscheyden persoonen vleyselijck geconverseert. Dat sij daer naer wederom tot Willigenlangeraeck gaen wonen heeft varende in 't voorsz. quaet leven voorts. Gelijck sij nu wederom onlangs binnen deser stede is comen wonen ten huysse van Jasper Gielisz wever houdende aldaer mede onbehoorlijk huys neffens andere hoeren. Alle 't welcke saecke sijn van quade gevolge die in een lant van justitie niet en mogen werden getollereert maer andere ten exemple gestraft dienen. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu der stede Schoonhoven ende den Landen van Beloy, uyt den naem ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat sij gebannen te werden uyt Hollant ende Westvrieslant mitsgaders 't sticht van Utrecht haer leven lanck met confiscatie van alle haere goederen ten profijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende haer confessie doende recht. Bannen d' selveelijck sij doen mits desen uyt Schoonhoven den Landen van Beloy, ende den Crimpenderweert mitsgaders 't sticht van Utrecht den tijt van 10 jaeren daer uyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 15 september 1636.²

gevangen den 30 augusti
uuytgegaen den 15 september daer aen volgende.

p. 428

Sententie van Sepriaen Collincx

Alsoo Sepriaen Collincx gebooren in Engelant out ontrent 33 jaeren buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft dat hij opten 23en meye voorleden binnen deser stede gecondemneert is gebannen uyt Schoonhoven ende Landen van Beloy, mitsgaders den Crimpenderweert ter oirsaecke hij hadde gaen bedelen ende vagebonden 't welcke hem wel behoorde gedient te hebben tot een beter leven, heeft niet jegenstaende boven het voorsz. bannissement werder inne gecomen gaende ten platten lande bedelen ende vagabonden, levende alsoo van 't sweet van de huysluyden dat mitsdien door 't selve middel den rechten armen wert onthouden. Alle 't welcke dan een saecke is van quaden gevolgen die in een lant van justitie niet en mach werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu etc. dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse aldaer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeesselt ende gebrantteeckent te werden volgens den placcaten op 't stuck van 't vagebonden geemaneert met confiscatie van alle sijne goederen ten proffijt als vooren.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens confessie doende recht. Condemneren den gevangen op de gevangenpoort gebracht ende aldaer wel strengelijck gegeesselt. Ende voorts sijn leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant gebannen te werden, sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen eysch ende conclusie. Actum den 15 oktober 1636.³

¹ Culemborg, prov. Gelderland.

² Maandag 15 september 1636.

³ Woensdag 15 oktober 1636.

gevangen den 8en september 1636
uitgegaen den 15 october 1636.
Schepen¹ verclaren den gevangen om redenen soo lange geseten
te hebben.

p. 429

Sententie Maria Stevens ende Maria Daniels

Alsoo Marie Stevens gebooren van Bommell² out ontrent 22 jaeren, ende Maria Daniels geboren in den Hage out ontrent 29 jaeren, buyten pijnende banden van ijsere bekent hebben gesont lichaems ten platten landen hebben gaen bedelen, ende vagebonden levende van 't sweet van de huysluyden, dat mitsdien den rechten armen wort onthouden. Alle 't welke saecken sijn van quade gevoelen die in een stadt ofte lant van justitie niet can werden geleden maer anderen ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Rutger Huygens Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloys, ratione offitii uytten naem ende van wegen den hooge Overicheyt en Graeffelijckheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangens sullen werden gebannen uut Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van alle hare goederen ten profijte van den hooge Overicheyt volgens den placate op 't stuck van 't bedelen ende vagabonden gemaneert.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende hare gevangens confessie doende recht, hebben hare gevangens gebannen gelijk sij doen mits desen den tijt van vier jaren uut Schoonhoven den Landen van Beloys, mitsgaders den Crimpenderweert, daer uut te vertrecken binnen daechs sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffen. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 15 october 1636.

gevangen den 8en september 1636
uitgegaen den 15 october 1636
Schepenen ut supra.

p. 430

Sententie Lijsbeth Gerrits ende Marye Jans

Alsoo Lijsbeth Gerrits out 21 jaeren gebooren tot Delft ende Marya Jans gebooren van Amsterdam out ontrent 17 jaeren, buyten pijnende banden van ijsere bekent hebben gesont lichaems ten platten lande te hebben gaen bedelen ende vagebonden levende alsoo van 't sweet van de huysluyden, 't welke alsoo den rechten armen wert onthouden, sijnde saecken van quade gevolgen. Die in lant van justitie niet en mogen werden getollereert, maer anderen ten exemple gestraft dienen. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu der stede Schoonhoven ende den Landen van Beloys, uyt den naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangens sullen werden gebannen uut Hollandt ende Westvrieslant haer leven langh, met confiscatie van alle haere goederen ten profijte van de Graeffelijckheyt voorseyt alles volgens den placate op 't stuck van den vagabonden ende bedelaers gemaneert.

Schepenen gelett hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens confessie, doende recht, hebben haer gevangens gebannen sulcx sij doen mits desen den tijt van drie jaeren uut Schoonhoven ende den Landen van Beloys, mitsgaders den Crimpenderwaert daer uut te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 1en november 1636.³

gevangen den 10 october ende uytgegaen den 1en november
sijnde 22 dagen.

p. 431

Sententie Geertruyt Pieters

---

¹ Sic, Schepen, lees: Schepenen.

² Zaltbommel, prov. Gelderland.

³ Zaterdag 1 november 1636.

Alsoo Geertruyt Pieters gebooren van Utrecht out ontrent 48 jaeren buyten pijnende ende bande van ijsere bekent heeft haer den tijt van 14 dagen binnen deser stede onthouden te hebben gaende soo nu soo dan gesont lichaems door de stadt bedelen ende versoeckende aelmissen levende alsoo van 't sweet van de goede ingesetenen 't welke door dat middel den rechten armen wert ontrocken sijnde saecken van quade gevolge die in een lant van justitie niet en mogen werden getollereert maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Rutger Huygensz., Bailliu & uyt den naeme ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangen sal werden gebannen haer leven langh uyt Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van alle haere goederen ten profijte van den hooge Overicheyt indien sij eenige heeft.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens confessie doende recht, hebben haer gevangen gebannen sulcx sij doen mits desen den tijt van ses jaeren uyt Schoonhoven ende den Landen van Belloys, daer uyt te vertrecken binnens daechs sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 4en december 1636.¹

gevangen den 29 november uytgegaen den 4en december sijnde 6 dagen.

p. 432

Examen gedaen ten versoecke van den officier op de persoon van Marrichge Bastiaens out ontrent 35 jaeren.

Gevraecht hoeveel kinderen sij heeft ende bij wien.

Antwoort dat sij drie kinderen heeft bij Jan Aryensz. Hoerecoop woonende in Stoelwijck² sijnde een getrouwt man.

Gevraecht hoe lange sij hier gewoont heeft.

Seyt hier gewoont te hebben van Schoonhoffse kermis aff in 't een huys van de erffgenamen van Steventge Gijsberts.

Schepenen gehoort hebbende de confessie van Maretge Bastiaens gebooren ontrent de steenplaets onder Berchambacht out ontrent 35 jaeren, daer bij sij bekent heeft drie kinderen te hebben geprocureert bij Jan Adriaensz. Hoerecoop sijnde een getrouwt man woonende in Schoonouwen onder Stolwijck. Ende dat sij eenige maenden geleden binnen deser stede is comen wonen, sonder daertoe bij den Heeren Magistraten geadmitteert te sijn. Welcken saecken sijn van seer quade consequentie die in een lant van justitie niet ongestraft behoort te blijven. Soo is 't dat de Heeren Schepenen d' voorn. Maretge Bastiaens de stadt hebben ontseyt ende binnens camers gebannen³ soo als sij d' selve bannen mits desen, den tijt van thien jaeren uyt de stadt van Schoonhoven ende de jurisdictie vandien daer uyt te vertrecken binnen 24 uren sonder wederomme geduyrende den voorsz. tijt daerinne te comen, op pene van openbaerlijcken gestraft ende gebannen te worden. Actum bij Schepenen omnes demptis Warbout den 16en december 1636.⁴

p. 433

Sententie Claes Claesz.

Alsoo Claes Claesz.⁵ out ontrent 15 jaeren gebooren te Looteringe in Loreynen buyten pijnende ende bande van ijsere bekent heeft ontrent Schoonhoffse kermis lesteleden binnen deser stede gevangen ende daer uyt den tijt van ses jaeren gebannen geweest te sijn, ter oirsaecke hij hadde gaen bedelen ende vagebonden. Dat hij sedert dier tijt niet en heeft opgehouden gaende in 't voorsz. quaet leven voort. Commende over sijne bannissement binnen dese onser jurisdictie. Alle 't welke een saecke sij van quade gevolgen die in een lant van justitie niet en behooren getollereert maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert & uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck

¹ Donderdag 4 december 1636.

² Sic, lees Stolwijck.

³ Haar verbanning wordt kennelijk achter gesloten deuren uitgesproken.

⁴ Dinsdag 16 december 1636.

⁵ Recidive, eerder in Schoonhoven veroordeeld, zie: SAMH, *Schoonhoven*, 1058.83, p. 424, dd. 13 september 1636.

gegeesselt ende gebrantmerckt te werden voorts sijn leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant gebannen te werden met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft, ten profijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens confessie doende recht hebben hem gevangen gebannen sulcx sij doen mits desen den tijt van twaelf jaeren uyt Hollant ende Westvrieslant daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum op den 7en january 1637.¹

gevangen den 23en december ende uytgegaen den 7en january 1637.

p. 434

Sententie Cornelis Woutersz. ende Meerten Jorisz

Alsoo Cornelis Woutersz. gebooren van Leyden out ontrent 16 jaeren ende Meerten Jorisz. gebooren tot Nieucoop² out ontrent 14 jaeren buyten pijnne ende bande van ijsere bekent hebben gesont lichaems ten platten lande te hebben gaen bedelen ende vagebonden levende alsoo van 't sweet van de huysluyden 't welcke door dat middel den rechten armen wert onthouden sijnde een saecke van quade gevolgen is in een lant van justitie niet en can werden geleden. Soo concludeert Rutger Huygensz. etc. dat sij gevangens gebracht sullen werden ter plaetse daer men gewoon is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeesselt ende voorts haer leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant gebannen te werden met confiscatie van alle haere goederen indien sij eenige hebben ten profijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens confessien doende recht, hebben haer gevangens gebannen sulcx sij doen mits desen den tijt van vier jaeren uyt Schoonhoven ende den Landen van Belloys, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum op den 7en january 1637.

gevangen den 23en december ende uytgegaen den 7en january 1637.

p. 435

Criminele rolle gehouden bij Hugo Blomliet
Bailliu [r.]

Vacat

p. 436

Rolle bij Hugo Blomvliet
gehouden

Sententie Aryaentge Jans ende Maria
Reyniers.

Alsoo Aryaentge Jans van Tienhoven³ en Maria Reyniers van Alckmaer elcx out ontrent 20 jaeren buyten pijnne ende bande van ijsere bekent hebben haer eenige tijden binnen deser stede onthouden verkerende bij licht geselschap converserende vleyselijck metten selve, gaende voorts ten platten lande bedelen ende vagebonden levende alsoo van 't sweet van den goede ingesetenen des lants. Alles contrarye den placcate op 't stuck van 't vagebonden ende bedelen geemaneert. Soo concludeert Hugo Rutgersz. Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Landen van Belloys, ratione offitii uytten naeme ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangens gebracht sullen werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeesselt ende voorts haer leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant gebannen te werden met confiscatie van alle haere goederen ten profijte van de hoge Overicheyt.

¹ Woensdag 7 januari 1637.

² Nieuwkoop, prov. Zuid-Holland.

³ Tienhoven, meerdere mogelijkheden: Tienhoven, gem. Stichtse Vecht, prov. Utrecht); of Tienhoven, gem. Vianen, prov. Utrecht of Tienhoven, gem. Zederik, prov. Zuid-Holland.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens vrijwillige confessie doende recht hebben haer gevangens gebannen sulcx sij doen mits desen uyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, mitsgaders den Crimpenderweert den tijt van vier jaeren daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heeren Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum opten 12en february 1637.¹

gevangen den 5 february ende utgegaen den 12en february.

p. 437

**Rechtdach gehouden opten 9 marty 1637²
present omnes**

Hugo Blomvliet, Bailliu der stede van
Schoonhoven ende den Landen van Beloys,
rationy offitii Eysscher
contra
Reyer Cornelisz. Cappel gedaegde in persoon e.d.

D' Eysscher versochte deffault metten profijte als naer rechte.

Schepenen accorderen 't versoeck. Actum ut supra.

p. 438

Sententie van Ytgen Frericx ende Henrick
van Thiel

Alsoo Ytge Fredricx gebooren van Rotterdam out ontrent 19 jaeren ende Henrick van Thiel gebooren van Ophemert³ out ontrent 50 jaeren, buyten pijnre ende bande van ijsere bekent hebben ten platten lande gesont lichaems te hebben gaen vagebonden ende bedelen, levende van 't sweet van de huysluyden ende goede ingesetenen des lants, alles contrarie den placcaten bij den Edele Mogende Heeren Raden van de Staten van Hollant ende ende⁴ Westvrieslant jegens soodanige vagebonden ende bedelaers geemaneert. Soo concludeert Hugo Rutgersz. Blomvliet, Bailliu etc. dat den voorsz. gevangens sullen werden gebracht ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts haer leven langh gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van alle haere goederen ten profijte van de hooge Overicheyt indien sij eenige hebben.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie van den heere Eysscher ende des gevangens vrijwillige confessie, doende recht, hebben haer gevangens gebannen sulcx sij doen bij desen den tijt van ses achtereenvolgende jaeren uyt de stadt van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, belasten d' selve daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum op den 8en april 1637.⁵

gevangen den 13en marty ende utgegaen den 8en april.

p. 439

Sententie Merrichgen Tonis

Alsoo Merrichgen Thonis gebooren van Rotterdam out ontrent 15 jaeren buyten pijnre ende bande van ijsere bekent heeft, eenige tijt gesont lichaems ten platten lande te hebben gaen bedelen ende vagebonden, levende van 't sweet van de huysluyden ende goede ingesetenen des lants. Alles contrarie den placcaten bij den Edele Mogende Heeren Raden van de Staten van Hollant ende Westvrieslant jegens soodanige vagebonden ende bedelaers geemaneert, dat mede sij gevangen ontrent Zevender buyten deser stede ten dage van haere apprehentie soo sij langs de wegh gingh bij eenige huysluyden aldaer haer aengeseyt sijnde: Siet voor U, dat gij tot Schoonhoven niet gevangen en wort. Sij aldoen haer rock achterop heeft geraept, cloppende met haer hant op haer billen, seggende: Sij mogen mijn gadt eens licken. Alle 't welcke mede saecken sijn van quaede

¹ Donderdag 12 februari 1637.

² Maandag 9 maart 1637.

³ Ophemert, gem. Neerijnen, prov. Gelderland.

⁴ Sic. ende ende, lees: ende.

⁵ Woensdag 8 april 1637.

consequentie die in een lant van justitie niet en behoort getollereert maer andere ten exemple gestraft te werden. Soo concludeert Hugo Rutgersz. Blomvliet, Bailliu etc. dat sij gevangen daerover sal werden gebracht ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt gebrantmerct te werden, ende voorts haer leven lanck gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant, met confiscatie van alle haere goederen indien sij eenige heeft ten profijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie van den heere Eysscher ende des gevangens vrijwillige confessie doende recht, hebben haer gevangen gebannen sulcx sij doen mits desen den tijt van 10 achtereenvolgende jaeren uyt Hollant ende Westvrieslant, belasten d' voorsz. daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn op pene van meerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum ut supra.¹

gevangen ende utgegaen ut supra.

p. 440

Sententie Richard Neuwman, John Robartes, Anna Schott, Math Mary

Alsoo Richard Neuwman out 24 jaeren John Robartes out 36 jaeren, Anna Schott out 30 jaeren ende Math Mary out 25 jaeren allen gebooren in Engelant buyten pijnje ende bande van ijsere bekent hebben haer ontrent 6 dagen binnen deser stede onthouden te hebben ten huysse van [ ] soldaet onder de compagnie van cappiteyn Loyd verkeerende aldaer met licht geselschap gaende ondertusschen ten platten lande vagebonden ende bedelen levende alsoo van 't sweet van de huysluyden dat door sulcken middel den rechten armen wert onthouden. Alles strijdende jegens den placcaten van den Edele Mogende Heeren Raden van de Staten van Hollant ende Westvrieslant op 't stuck van de vagebonden ende bedelaers geemaneert. Alle 't welcke mede saecken sijn van quaeden gevolgen die in een lant van justitie niet en behooren getollereert maer andere ten exemple gestraft dienen. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat sij gevangens daerover sullen werden gebannen haer leven langhe uytten voorsz. landen met confiscatie van alle haere goederen ten profijte van den hooge Overicheyt voorseyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende de gevangens vrijwillige confessie doende recht hebben haer gevangens gebannen ende bannen d' selve bij desen uyt Schoonhoven ende den Landen van Belloys, den tijt van vier achtereenvolgende jaeren. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 22en april 1637.²

gevangen den 14en april ende utgegaen den 22en dito.

p. 441

Sententie Samuel Cocx

Alsoo Samuel Cocx gebooren in Engelant out ontrent 46 jaeren, buyten pijnje ende bande van ijsere bekent heeft ontrent 25 jaeren alhier te lande voor soldaet gedient te hebben. Ende t' sedert sijn hoocheyt den heere Prince van Oraengien³ met sijn leger in Vlaenderen is geweest uyt den dienst is gescheyden te sijn, sonder altoorens paspoort van sijn cappiteyn te become. Dat mede hij gevangen sedert die tijt ten platten lande heeft gaen bedelen vagebonden ende ondertusschen boerewerck helpen doen, levende alsoo van 't sweet van de huysluyden ende ingesetenen des lants, dat door 't selve middel den rechten armen wert ontroocken. Gelijck mede hij gevangen bij Grietge Jansdochter van den Trap sijn bijsit twee kinderen in onecht heeft geprocureert. Dat mede hij gevangen opten 16en deser maent april binnen deser stede is gecomen, gaende logeren ten huysse van corporael Flitsert. Ende dat hij door dronckenschap ende dulleicheyt vermits den voorsz. corporael hem niet meer wilde tappen aldaer de glasen uytgesmeten heeft. Vattende den voorn. corporael die hem vermaende sulcx te laten bij 't hooft, werpende d' selve onder de voet scheurende sijn hemt ende hemtrock aen stucken slaende d' selve met een tangh. Dat mede wanneer des Heeren dienaar quam om hem gevangen over den voorsz. moetwillicheden te apprehenderen hij gevangen hem ter weer heeft gestelt. Vattende den diender bij 't hooft, werpende d' selve onder de voet, seggende met geen schelmen te willen gaen. Alle 't welcke saecken sijn van seer quade gevolge die in een lant van justitie niet en behooren getollereert maer andere ten exemple gestraft dienen. Soo concludeert Hugo Rutgersz. Blomvliet, Bailliu etc. dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel

¹ Woensdag 8 april 1637.

² Woensdag 22 april 1637.

³ Frederik Hendrik.

strengelijck gegeeselt, gebrantmerct ende voorts sijn leven lang uyt Hollant ende Westvrieslant gebannen te werden met confiscatie van alle sijne goederen ten profijte van den hooge Overicheyt indien hij eenige heeft.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende hem gevangens vrijwillige confessie, doende recht, hebben hem gevangen gebannen sulcx sij d' selve bannen mits desen sijn leven langh uyt Hollant ende Westvrieslant, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij alle den Schepenen opten 22en april 1637.

gevangen den 16en april ende uytgegaen den 22en der selver maant.

p. 442

Sententie Ariaentgen Jans

Alsoo Ariaentgen Jans out ontrent 20 jaeren geboren van Thienhoven buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft opten 2 october 1635 ter Goude gegeeselt ende gebannen te sijn vermits sij in de Moertsche Venen tot eene Metge gestolen hadde eenen blauwen rock, een schorteldoeck, een paer onderhosen, schoenen ende twee mutsen. Dat mede sij gevangen op den 18 april voorleden ter Goude is gebannen uyt Hollant, Zeelant ende Westvrieslant, voor den tijt van ses jaren door dien sij over haer bannissement wederom binnen der voorsz. stede was gaen wonen, gelijk mede sij gevangen op den 12 february lestleden uyt deser stede is gebannen voor den tijt van vier jaren vermits sij alhier ten huysse van May Stops met een gehout man sekere tijt vleyselijck hadde geconverseert ende huysgehouden. Dat mede sij gevangen tot verscheyde reysen over haer bannissement binnen deser stede heeft geweest, gaende tot de voorn. Maey Stops logieren gelijk sij gevangen tot die selve May Stops het venster heeft open weten te doen, climmende alsoo tegens wil ende danck van de voorsz. May Stops in huys gaende neffens haer medegevangen aldaer op de solder slapen. Dat mede sij gevangen ten tijde als sij van den schout van Ameyde vandaen liep (aldaer sij was besteet) een slaepplacken heeft gestolen, hebbende sedert deselve tijt ten platten lande heeft gaen vagabonden ende bedelen levende alsoo van 't sweet van den huysluyden dat door sulcken middel den rechten armen wert onthouden. Alle 't welcke dan saecken wesende van seer quade consequentie ende gevolgen die in een lant ofte stadt van justitie niet en mach werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat sij gevangen gebracht sal werden ter plaetse aldaer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt, gebrantte kent ende voorts haer leven lanck gebannen te werden uyt Hollant ende Westvrieslant: met confiscatie van alle haere goederen ten profijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den Heeren Eysscher ende des gevangens vrijwillige confessie doende recht condemnieren den gevangen de ton ofte blauwe huyc te dragen van 't stadthuys over de Visbruch langs de havens over den Dam ende wederom tot op 't stadthuys, ende bannen deselve den tijt van 12 jaren uyt Hollant ende Westvrieslant, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum Schepenen omnes excepto Erckel den 23 mey 1637.¹

gevangen den 5en mey ende uytgegaen den 23 mey, der selver maant.

p. 443

Sententie Jan Thijssen, Anthony Bremmele,
Neltge Claes, Maria Willems ende Annichge Pieters

Alsoo Jan Thijssen geboren in Engelant out 34e jaren, Anthony Bremmele geboren van Engelant out ontrent 33e jaren, Neltge Claes geboren van Zieriksee² out ontrent 20e jaren, Maria Willems geboren tot Delft out 20e jaren ende Annichgen Pieters geboren van Sweden out 16 jaren buyten pijnende bande van ijsere bekent hebben gesont lichaems ten platten lande te hebben gaen bedelen ende vagabonden levende alsoo van 't sweet van de huysluyden dat door sulcken middel den rechten armen wert onthouden. Alle 't welcke een saecke is van quade gevolgen die in een lant van justitie, niet can werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat sij gevangens daer over sullen werden gebannen haer leven lanck

¹ Zaterdag 23 mei 1637.

² Zierikzee, gem. Schouwen-Duiveland, prov. Zeeland.

uyt Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van alle hare goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens confessie, doende recht hebben haer gevangens gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van ses jaren uyt deser stede van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen &. Actum ut supra.

gevangen ut supra
uytgegaen ut supra

p. 444

Sententie Henrickgen Jeuriaens ende Merrichgen Jans

Alsoo Henrickgen Jeuriaens van Rotterdam out 17 ende Merrichgen Jans van Hoorn out 16 jaeren off elcx daer ontrent jegenwoordich gevangens buyten pijnne ende banden van ijsere bekent hebbengesont lichaems ten platten landen te hebben gaen bedelen ende vagebonden levende alsoo van 't sweet van den huysluyden, 't welck alsoo den rechten armen wert onthouden, sijnde saecken van seer quade consequentien die in een lant van justitie niet en can werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu Eysscher dat sij gevangens sullen werden gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant haer leven lanck mits confiscatie van haere goederen ten profijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen gehoort hebbende den eysch van den heere Eysscher ende haer gevangens confessien doende recht, hebben haer gevangens gebannen sulcx sij doen mits desen den tijt van vier jaeren uyt deser stede Schoonhoven ende 't Lant van Beloys, daer uyt te vertrecken binnen 's dage sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 16 juny 1637.¹

gevangen den 7en juny ende uytgegaen den 16en juny daer aen volgende.

p. 445

Sententie Jan Smits, Tomas Bolman,
Joris Pietersz., Alexander Bachen, Evert
Kemp, Rogier Corter, Grietge Aryens,
Aryaentge Dircx, Trijn Pieters, ende
Baertge Jans

Alsoo Jan Smits out ontrent 72 jaren geboren in Engelant, Thomas Bolman out ontrent 52 jaren geboren in Engelant, Joris Pietersz. out ontrent 53 jaren geboren in Schotlant, Alexander Bachen out ontrent 46 jaren geboren in Walsengelant, Evert Kemp out ontrent 33 jaren geboren in Engelant, Rogier Corter out ontrent 22 jaren geboren in Engelant, Grietge Aryens out ontrent 38 jaren geboren in den Haech, wesende de huysvrouwe van Thomas Bolman, Aryaentge Dircx out ontrent 40 jaren geboren in Walsengelant wesende de huysvrouwe van Joris Pietersz., Trijn Pieters out ontrent 20 jaren geboren tot Amsterdam ende Baertge Jans out ontrent 15 jaren mede geboren tot Amsterdam ofte elcx daer ontrent jegenwoordich gevangens, buyten pijnne ende bande van ijsere bekent hebben gesonts lichaems binnen deser sede ende ten platten lande te hebben gaen bedelen ende vagabonden levende alsoo van 't sweet van de burgers ende huysluyden dat door sulck een middel den rechten armen wert ontrocken. Alles strijdende contrary den placcate op 't stuck van 't vagabonden ende bedelen geemaneert sijnde saecke is van seer quade consequentie die in een lant van justitie niet en mach werden getollereert maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat sij gevangens sullen werden gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant haer leven lanck, met confiscatie van alle hare goederen ten prouffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens vrijwillige confessie, doende recht, hebben haer gevangens gebannen sulcx sij doen mits desen den tijt van vier jaren uyt deser stede van Schoonhoven ende 't Lant van Beloys, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie op den gedaechdens gedaen ende genomen. Actum den 24 augusti 1637.²

¹ Dinsdag 16 juni 1637.

² Maandag 24 augustus 1637.

gevangen den 11 augusti
ende uytgegaen den 24 der selver maant.

p. 446

Sententie Ysack Frangmelo

Alsoo Ysack Frangmelo out ontrent 33 jaren geboren in Engelant buyten pijnende bande van ijsere bekent hebben gesont lichaems ten platten lande te hebben gaen bedelen ende vagabonden, levende alsoo van 't sweet van de huysluyden, dat mitsdien den rechten armen wert onthouden. Alles strijdende contrary den placcate op 't stuck van 't vagabonden ende bedelen geemaneert, 't welke een saecke is van quaden gevolgen die in een lant van justitie niet en mach werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat hij gevangen sijn leven lanck sal werden gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie van alle sijne goederen ten profijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens confessie doende recht, hebben hem gevangen gebannen, gelijk sij hem bannen mits desen, den tijt van vier jaeren uyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn, sonder daer middellertijt weder inne te comen op peijne van swaerder straffe. Ontseggen den Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 5 augusti 1637.¹

gevangen den 1 augusti 1637
ende uytgegaen den 5 augusti 1637.

p. 447

Seyntentia Cruysella Robberts

Alsoo Cruysella Robberts geboren binnen deser stede out ontrent 20 jaren buyten pijnende bande van ijsere bekent heeft eenige tijt ten huysse van Jan Baernts houtsager binnen deser stede gewoont heeft ende van den selven een slaepplaken genomen te hebben, ende dat sij 't selve slaepplaken gesonden heeft aen haer vrijer in 't leger. Dat voorts sij gevangen ten platten lande gesont lichaems heeft gaen bedelen ende vagabonden levende alsoo van 't sweet van de huysluyden, dat door sulcken middel den rechten armen wert onthouden, alles strijdende contrarie den placcate op 't stuck van 't vagabonden ende bedelen geemaneert. Alle 't welke sijn saecken van van² quaden gevolgen die in een lant van justitie niet en mach werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat sij gevangen gebracht sal werden ter plaetse aldaer men gewoonlijk is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt, ende voorts haer leven lanck gebannen te werden uyt Hollant ende Westvrieslant, met confiscatie van alle haere goederen ten profijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens confessie doende recht hebben haer gevangen gebannen, sulcx sij doen bij desen, den tijt van ses jaren uyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 11 september 1637.³

gevangen den 3 september 1637
uytgegaen den 11 september 1637.

p. 448

Sententie Meerten Jorisz

Alsoo Meerten Jorisz.⁴ geboren van Nieucoop out ontrent 16 jaeren buyten pijnende bande van ijsere bekent heeft alhier binnenden deser stede ontrent een jaer geleden gebannen te sijn ter oirsake hij hadde gaen bedelen ende vagabonden, 't welke hem behoorde gestrect te hebben tot een beter leven. Seyt naedat hij alhier gebannen is geweest tot Dordrecht wederom is geapprehendeert, ende aldaer uyt gebannen te sijn voor den tijt van eenige jaeren ter saecke hij

¹ Woensdag 5 augustus 1637.

² Sic, van van, lees: van.

³ Vrijdag 11 september 1637.

⁴ Recidive, eerder in Schoonhoven en eind 1636 in Dordrecht veroordeeld, voor Schoonhoven, zie: SAMH, *Schoonhoven*, 1058.83, p. 434, dd. 7 januari 1636.

hadde gaen bedelen ende vagabonden. Bekent oock sedert dient tijt gesont lichaems te hebben gaen bedelen ende vagabonden ende verkeerende bij quaet geselschap ende levende alsoo van 't sweet van den huysluyden dat 't selve door sulck een middel den rechten armen wort onthouden. Alles strijdende contrarie den placcate op 't stuck van 't bedelen ende vagabonden geemaneert, sijnde saecke van seer quade consequentie, die in een lant van justitie niet en mach werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloy, uytten naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende gebrantmerckt. Ende voorts sijn leven lanck gebannen te werden uyt Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft ten prouffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende de gevangen vrijwillige confessie, doende recht hebben hem gevangen gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van X: jaeren uyt deser stede Schoonhoven ende den Landen van Beloy, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van gestraft te werden. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum opten 30en december 1637.¹

gevangen den 5 december 1637
ende uytgegaen den 30en der selver maant.

p. 449

Sententie Cornelis Cornelisz.

Alsoo Cornelis Cornelisz. geboren aen den Rijndijck² out ontrent seventien jaren buyten pijne ende bande van ijsere bekend heeft den tijt van ses jaeren ten platten lande gesont lichaems te gaen bedelen ende vagabonden ende verkeerende bij quaet geselschap ende levende alsoo van 't sweet van den huysluyden, 't welke door sulcken middel den rechten armen wert ontroocken, strijdende contrarie den placcate op 't stuck van 't bedelen ende vagabonden geemaneert, sijnde mitsdien saecke van seer quade consequentien die in een landt van justitie niet en mach werden geleden maer andere ten exemple gestraft dienen. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat hij gevangen³ sal werden gebannen sijn leven lanck uyt Hollandt ende Westvrieslant met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft ten prouffijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende de gevangen vrijwillige confessie, doende recht hebben hem gevangen gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van IIII jaeren uyt deser stede ende den Landen van Beloy, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum opten 30 december 1637.

gevangen ut supra
uytgegaen ut supra

p. 450

Sententie Jannichge Jans

Alsoo Janniche Jans gebooren van Cuylenburch out ontrent 50 jaeren, jegenwoordich gedetineerde, bekend heeft, op eergisterenavont ontrent tusschen ses ofte seven uren, neffens eenen soldaet, mitsgaders eenen leghwercker van Willigen⁴ gecomen te sijn, ende aldaer vandaen brengende twee bollen terwenbroodt, wegende ontrent yder drie pont, ende dat sij gedetineerde naer het sluyten van de poort over't ijs is gecomen ende over de stedewalle is geclommen. Dat mede sij gedetineerde sonder consent van de Heeren Magistraten binnen deser stede is comen wonen. Alle 't welke niet en behoort te werden geleden, maer andere ten exemple gestraft dient. Ende sijnde mede contrarie het edict ofte verbodt bij d'heeren deser stede gedaen. Mitsgaders de renovatie vandien. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu &. (alsoo de gedetineerde de boete noopende het haelen van 't broodt tot Willygen Langeraeck mitsgaders het beclimmen der stedewallen in de voorsz. ordonnantie geroert niet en can voldoen) ten fyne de gedetineerde in

¹ Woensdag 30 december 1637.

² Hazerswoude-Rijndijk, gem. Alphen aan den Rijn, prov. Zuid-Holland.

³ Hierna doorgehaald: gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoon is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts sijn leven lanck gebannen te werden uyt.

⁴ Willige Langerak, deels gem. Krimpenerwaard, prov Zuid-Holland en deels gem. Lopik, prov. Utrecht.

conformite van 't voorsz. edict publyckelijck andere ten exemple gestraft sal werden ofte andersints, voor den tijt van een maent geleyt te water ende te broodt ende voorts uyt deser stede gebannen te werden, ofte tot alsulcken andere fyne ende conclusie als Mijn Edele Heeren Schepenen in conformite van 't edict in date den 29 decembris 1636 bevinden sullen te behooren.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende de gevangens vrijwillige confessie, doende recht, condemneren de gevangen gebracht te werden voor het stadthuys ende aldaer gestelt te werden aen een kaeck metten twee brooden aen den hals, hebben haer gevangen voorts uyt de stadt gebannen den tijt van zes jaeren, ordonnerende d' selve daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum opten 20 january 1638.¹

gevangen den 10 january
uytgegaen den 20 january 1638.

p. 451

Sententie Thonis Geeritsz. ende Jannichge
Jans sijne huysvrouw

Alsoo Thonis Geeritsz. geboren van Dordrecht out 30 ende Jannichge Jans sijne huisvrouw gebooren tot Hoestgeest² out 22 jaren ofte elcx daer ontrent, vrijwillichlijck buyten pijn ende bande van ijsere bekent hebben ten platten lande gesonts lichaems te hebben gaen bedelen ende vagebonden ende levende alsoo van 't sweet van de goede ingesetenen des lants. Alles contrarie sijnde jegens den placcate op 't stuck van 't bedelen ende vagebonden geemaneert. 't Welcke een saecke is van quade gevolge die in een lant van justitie niet en can werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat sij gevangens sullen werden gebannen haer leven lanck uyt Hollandt ende Westvrieslant sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie van alle haere goederen tot proffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende de gevangens vrijwillige confessie doende recht, hebben de voorsz. gevangens gebannen gelijk sij doen bij desen uyt deser stede Schoonhoven ende den Landen van Beloys, den tijt van twee achtereenvolgende jaeren, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum opten 4en marty 1638.³

gevangen den 1en marty ende
uytgegaen den 4en dito daer
aen volgende.

p. 452

Sententie Jan Jansz. van Leyden

Alsoo Jan Jansz. van Leyden out ontrent 24 jaeren sijnde een saeyewolspinder van sijn ambacht, buyten pijn ende bande van ijsere bekent heeft ten platten lande gesonts lichaems te hebben gaen bedelen ende vagebonden, levende alsoo van 't sweet van de goede ingesetenen des lants. Alles contrarie den placcate op 't stuck van 't bedelen ende vagebonden geemaneert. 't Welcke een saecke is van quade gevolgen die in een lant van justitie niet en can werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat hij gevangen sal werden gebannen sijn leven lanck uyt Hollandt ende Westvrieslant sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie van alle sijne goederen tot proffijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende de gevangens vrijwillige confessie doende recht hebben hem gevangen gebannen gelijk sij doen mits desen den tijt van twee jaeren uyt deser stede Schoonhoven ende 't Lant van Beloys, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum opten 13en marty 1638.⁴

¹ Woensdag 20 januari 1638.

² Oegstgeest, prov. Zuid-Holland.

³ Donderdag 4 maart 1638.

⁴ Zaterdag 13 maart 1638.

gevangen den 6en marty ende
uytgegaen den 13en dito.

p. 453

Sententie Geertge Huygen

Alsoo Geertge Huygen out ontrent 43 jaren geboren in 't Oosteydt van Vlielant¹, buyten pijnje ende bande van ijsere bekent heeft ten platten lande gesonts lichaems te hebben gaen bedelen ende vagebonden levende alsoo van 't sweet van de huysluyden, dat 't selve door sulck een middel den rechten armen wert onthouden. Alles strijdende contrarie den placcate op 't stuck van 't bedelen ende vagebonden geemaneert, sijnde saecke van seer quade consequentie, die in een lant van justitie niet en mach werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat sij gevangen sal werden gebannen haer leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe, met confiscatie van alle hare goederen tot proffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevange vrijwillige confessie, doende recht, hebben haer gevangen gebannen gelijk sij doen mits desen den tijt van ses jaren uyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum opten 17 april 1638.²

gevangen den 30 marty
uytgegaen den 17 april 1638.

p. 453

Sententie Maretge Leenderts

Alsoo Maretge Leenderts out ontrent 30 jaeren geboren tot Ouwerkerck³ bij haer hebbende twee kinderen, buyten pijnje ende bande van ijsere bekent heeft het gestolen silverwert ten versoecke van Hasert medegevangen vercoft te hebben aen Evert van Cappel silversmit, binnen der stede Schoonhoven, voor 't loot van den silvere knoop om eene gulden ende het kettintge om 24 stuyvers 't loot. Alle welcke saecken sijn van quade consequentie die in een lant van justitie niet en mach werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat sij gevangen sal werden gebannen haer leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant, sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe, met confiscatie van alle hare goederen tot proffijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevanges vrijwillige confessie doende recht, hebben haer gebannen gelijk sij doen bij desen den tijt van een jaer uyt Schoonhoven daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn, sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' Eysscher etc. Actum opten 20 meye 1638.⁴

gevangen den 17 meye 1638 uytgegaen den 20 meye 1638.

p. 454

Sententie Henrickge Jeuriaens

Alsoo Henrickge Jeuriaens⁵ geboren van Campen⁶ out ontrent 19 jaeren buyten pijnje ende bande van ijsere bekent heeft ontrent een jaer geleden alhier gevangen is geweest ter oirsaecke sij hadde ten platten lande gaen bedelen ende vagabonden, hebbende als doen haer naem bekent gemaect ende doen noemen Henricxge Jeuriaens van Rotterdam, daerover sij bij schepenvonnisse in date den 16 juny 1637 voor den tijt van vier jaren gebannen is geweest uyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe, 't welcke haer gevangen wel behoort gedient te hebben tot een beter leven heeft niet jegenstaende haer voorsz. bannissement haer wederomme in den Landen van Beloys, begeven, verkeerende bij vagebonden ende fameuse dieven, gaende voorts ten platten lande bedelen ende vagebonden,

¹ Oost-Vlieland, prov. Friesland?

² Zaterdag 17 april 1638.

³ Ouderkerk a/d IJssel, prov. Zuid-Holland of Ouderkerk a/d Amstel, prov. Noord-Holland?

⁴ Donderdag 20 mei 1638.

⁵ Recidive, eerder in Schoonhoven veroordeeld, zie: SAMH, Schoonhoven, 1058.83, p. 444, dd. 16 juni 1637.

⁶ Kampen, prov. Overijssel.

levende alsoo van 't sweet van de huysluyden contrarie den placcate op 't stuck van 't bedelen ende vagebonden geemaneert ende hebbende seekere quetsuren aen haer lichaem geseyt ende uytgeven te hebben heeft, ten tijde dat sij gevangen worde dat het den pest was 't welcken contrarie is bevonden gemerct sij in hechtenis sijnde, bekent heeft dat 't selve haer met een mes was gestoken van een vagabond ofte looper. 't Welcke saecken sijn van seer quade gevolgen die in een stadt ende lant van justitie niet en mach werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat sij gevangen sal werden gebracht ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts haer leven lanck gebannen te werden uyt Hollandt ende Westvrieslandt sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie van alle haere goederen tot prouffijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende de gevanges vrijwillige confessie doende recht, hebben haer gevangen gecondemneert de blauwe huyck te dragen van 't stadthuys om de haven over de Visbrugh ende Dam tot wederom op 't stadthuys. Ende haer voorts gebannen haer leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn, sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum opten 22en meye 1638.¹

gevangen den 1en meye uytgegaen den 22en dito.

p. 455

Sententie Lodewijck don Dego

Alsoo Lodewijck don Dego² gebooren in Spaengien out ontrent 33 jaren, buyten pijnje ende bande van ijsere bekent heeft dat Jan Huybertsz. van Rotterdam in de wandeling genaemt Jan de Pockdael off anders Hasert op den 14en meye lestleden 's nachts tot haren huise binnen deser stede is comen logeren, bij hem hebbende een webbe laeckens lanck sijnde ontrent 26 ellen, die hij Hasert medegevangen ten huise van Jan Aryensz. boer in BleskensGraeff hadde gestolen. Dat hij gevangen eenentwintich talff el³ van 't voorsz. laaecken door deser stede heeft gaen veylen om te vercoopen ende eyntelijck gecomen tot Grietge Breeminge die 't selve gecoft heeft om thien stuyvers d' el ende het vordere sij gevangen behouden heeft om een schort voor haer aff te maken. Dat mede sij gevangen bekent heeft ten platten lande te hebben gaen bedelen ende vagebonden den tijt van eenige jaren verkeerende bij den voorn. Hasert medegevangen ende andere fameuse dieven, levende oversulcx van 't sweet van den huysluyden 't welke door dat middel den rechten armen wert onthouden, alles contrarie den placcate op 't stuck van 't bedelen ende vagebonden geemaneert. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat sij gevangen sal werden gebracht ter plaetse daer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts haer leven lanck gebannen te werden uyt Hollant ende Westvrieslant sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie van alle haere goederen tot prouffijte van den hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevanges vrijwillige confessie doende recht, hebben haer gevangen gebannen uyt deser stede Schoonhoven ende den Landen van Belloys, mitsgaders den Crimpenderweert den tijt van vier achtereenvolgende jaeren, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 22en meye 1638.

gevangen den 17en meye ende uytgegaen den 22en ditto.

p. 456

Sententie Jan Huyberts in de wandeling
genaemt Jan de Pockdael ofte Hasart

Alsoo Jan Huybertsz. in de wandeling genaemt Jan de Pockdael ofte Hasart geboren tot Rotterdam out ontrent achtien jaren sijnde een schoemaker van sijn ambacht, buyten pijnje ende bande van ijsere bekent tot Dordrecht tweemaal gegeeselt ende gebannen te sijn geweest, uyt Hollant ende Westvrieslant ter oorsaecke hij ten platten lande hadde gaen bedelen ende vagabonden, ende dat hij over sijn bannissement, wederom binnen Zuythollant is gecomen, 't welke hem behoorden gedient te hebben tot een beter leven, heeft niet tegenstaende wederom

¹ Zaterdag 22 mei 1638.

² Lodewijck don Dego, de naam doet een man vermoeden, alleen wordt echter alles in de vrouwelijke vorm gesteld.

³ eenentwintich talff el => de eenentwintigste half => 20½ el.

ten platten lande gaen bedelen ende vagabonden verkeerende bij fameuse dieven ende lantloopers, dat mede hij gevangen eenige tijt naer sijn bannissement tot Jan Aryensz. boer wonende in Blessensgraef, boven door de muer is gebroocken is geweest met een sware solderleer daer mede hij de muer doorstiet comende alsoo in de huysinge tot in de camer alwaer hij gestolen heeft een webbe linne laecken lanck 26 ellen, 33 silveren knopen die hij van een wanbas sneet, een silvere knoop van een tas, een ketting met een sleutel uyt een tas, twee silvere naelden, een paer swarte gebreyde hosen, ende twee manshemden, daer van hij 't een aen 't lijf heeft, ende dat hij gevangen 't selve webbe laecken, door Lodewijck don Deigo, ofte anders genaemt Spaensche Lodewijck, aen Griete Breeninge heeft doen vercoopen voor tien stuyvers, d' elle, ende 't silverwerck door deselve Don Deigo ende Maretge Leenderts, medegevangens aen Evert van Cappel silversmit binnen deser stede om vier guldens seshien stuyvers ende om het gelt gecoft schonen coussen ende andere behoefte. Dat mede hij gevangen eenige tijt geleden tot Merrichge Lourens in Gibbelant¹ in huys gebroken is geweest alwaer hij gestolen heeft een silvere knoop van een tas, als wanneer d' voorsz. Maretge Lourens naer de noen was uyt melcken. Dat hij gevangen tot Cornelis Aryensz. Schop in Brantwijck de middelmuer opgestoken heeft, ende aldaer gestolen een grau wambas ende een bomesine² overtretsel. Dat hij gevangen ontrent drie jaren geleden neffen Henrick Jansz. schoenlapper, wonende tot Willige Langeraeck in de wandelinghe genaemt Poeterpael geweest is voor de huysinge van Lou Egberden wonende boven Streefkerck, ende dat den voorn. Poeterpael als doen dreychde deselve huysinge in brant te steken, ende dat hij gevangen 't selve hoorde is wech gegaen. Dat mede hij gevangen nu Paesschen voorleden geweest is ten huysen van Cornelis Aryensz. voor desen gewoont hebbende in Brantwijck versoekende van deselve een ey ofte twee ende boter alsoo hij een kievitsey hadde om een struyff³ te backen denckende bij sijn selven het broot sal daernaer wel volgen. Dat den voorn. Cornelis Aryensz. jegens hen gevange seyde: Ick soude u liever een voet onder u gat geven. Dat hij gevangen alsdoen sijn mes trock seggende: Hebt gij het hardt, soo comt nu hier, ende dat de knecht van de voorsz. Cornelis Aryensz. met een bloot mes uytgecomen is seggende jegens hem gevangen: Ick sal u wel hebben. Dat hij gevange hem alsdoen op de vlucht heeft begeven, seggende in 't loopen: Wij sullen maelcanderen wel weer vinden ende sal 't u wel te pas brengen" ende diergelijcke dreygementen. Noch heeft hij ontrent ses weken geleden geweest in 't boveneynde van Streefkerck aen een huys daer een oude vrou woont alwaer hij achter in quam ter wijle de oude vrouwe in 't voorhuys was gegaen ende dat hij gevangen over het hoy is geclommen tot dat de oude vrou wederom achter quam, ende dat hij van 't hoy is geclommen ende in 't voorhuys gegaen alwaer niemant was, ende aldaer gestolen heeft een rooden hemtrock met een bomesijne broeck, een webbe laeckens ende een paer schoenen, dat hij gevangen het webbe laecken hadde verborgen in een rietstruyck buytendijcx alwaer de luyde nederhant 't selve uytgehaelt hebben, soo hij gevangen verstaen heeft. Dat mede hij gevangen in den voorleden winter op Streefkerck gestolen heeft een hempt dat buyten de deur te drogen hinck, drie huysen voorbij de sluyts van Grootammers, dat mede hij gevangen tot Maerten Jacopsz. wonende in 't boveneynde van Streefkerck van den blijck gestolen heeft twee neusdoecken ende mede voorleden winter op Streefkerck geweest heeft tot een vrou die Neeltge Willems hiet, daer hij gevangen een glas uytbrack ten tijde de vrou uyt was gegaen dat hij daer in huys clom brekende een tresoir met een houmes op, daer uyt gestolen heeft een roode seemen buyl sonder gelt noch wat wit garn ende een briefken met naelden dat aldaer in huys lach heeft aldaer noch een kist omgekeert ende den bodem opgebrocken daer in hij niet dan kennip en vont. Dat mede hij gevangen seecker bedde aldaer van de betstede heeft gelicht ende het stroy omgeroert, denckende datter gelt onder lach, doch niet gevonden dan twee hemden die hij gevangen liet leggen. Alle 't welcke saecken sijn van quaden gevolgen die in een lant ofte stadt van justitie niet en can noch en behoort geleden te werden, maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat hij gevangen sal werden gebracht ter plaetse alwaer men gewoonlijk is justitie te doen, ende aldaer volgens den placcate van de hoog Mogende Heeren Staten van Hollant ende Westvrieslant gestraft te werden met de coorde datter de doot nae volcht ten exemple van anderen, met confiscatie van alle sijne goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt indien hij eenige heeft.

p. 457

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens vrijwillige confessie, meer genegen sijnde tot barmharticheyt dan tot rigeur van justitie op de groote belofte van beterschap bij hem gevangen gedaen ende voorbidden van verscheyde luyden, doende recht condemneren den gevangen op de Poort gebracht, ende aldaer met een strop om den hals wel strengelijck gegeeselt te werden, hebben hem voorts sijn leven lanck gebannen uyt Zuyt Hollant, Schoonhoven ende den Landen van Beloy, daer uyt te vertrecken binnen 24 uren nae den dach van sijne relaxatie, sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 23 juny 1638.⁴

¹ Gijbeland, een buurtschap in Brandwijk, gem. Molenwaard, prov. Zuid-Holland.

² Bomesine: Bombazijn, bombasijde, ook bekend als fustein.

³ GTB. Struif, struyff. Omelet.

⁴ Woensdag 23 juni 1638.

gevangen den 17 meye ende uytgegaen
den 23 juny daer aen volgende.
Schepen verclaren dat den gevangen om redenen soo lange heeft geseten.

Nota¹

is verstaen bij Schepenen
dat den officier sijn
diender soude senden met
een missive aen den drossart
van Gorcum vermits aldaer
eenige gevangen waren
geexecuteert ende off
d' selve den voorsz. gevangen
niet en hadde beschuldicht
opten 14 juny 1638.

p. 458

Sententie Tomas Homes

Alsoo Tomas Homes geboren in Engellant out ontrent 21 jaren buyten pijnende ende bande van ijsere bekent heeft ontrent drie vierendeel jaers gedient te hebben onder de compagnie van collonel Sandeling jegenwoordich garnisoen houdende binnen 's Hertogenbos. Dat hij ontrent drie weken van de compagnie is geweest sonder paspoort ofte pasceel te hebben. 't Welcke stijgende is contrarie den placcate van de hoog Mogende Heeren Staten van Hollant ende Westvrieslat.² Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat hij gevangen sal werden gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant sijn leven lanck sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie van sijne goederen tot prouffijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangenes vrijwillige confessie doende recht hebben hem gevangen gebannen sulcx sij doen mits desen den tijt van een jaer uyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, daer uyt te vertrecken binnen dage, sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen etc. Actum den 13 augusti 1638.³

gevangen den 7en augusti 1638
uytgegaen den 13 daer aen volgende

p. 458

Sententie Jan Pouwelsz.

Alsoo Jan Pouwelsz. geboren tot Vlissingen in Zeelant out ontrent 25 jaren, buyten pijnende ende bande van ijsere bekent heeft ten platten landen gesonts lichaems ten platten landen⁴ te hebben gaen bedelen ende vagebonden. Levende alsoo van den goede ingesetenen des lants, alles contrarie den placcate op 't stucq van 't bedelen ende vagebonden geemaneert, 't welcke een saecke is van quade gevolgen die in een lant van justitie niet en mach werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat hij gevangen sal werden gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant sijn leven lanck, sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie etc.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangenes vrijwillige confessie doende recht hebben hem gevangen gebannen, sulcx sij doen bij desen, den tijt van vier jaeren uyt Schoonhoven, ende 't Lant van Beloys, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn, sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen etc. Den 18 augusti 1638.⁵

gevangen den 6 augusti 1638
uytgegaen den 18 augusti 1638.

¹ In de marge.

² Sic. Westvrieslat, lees: Westvrieslant.

³ Vrijdag 13 augustus 1638.

⁴ Sic. ten platten landen gesonts lichaems ten platten landen, lees: gesonts lichaems ten platten landen.

⁵ Woensdag 18 augustus 1638.

p. 459

Sententie Lieven Abramsz.

Alsoo Lieven Abramsz.¹ geboren te Leyden out ontrent 21 jaren buyten pijnende bande van ijsere bekent heeft in 't jaer 1635 alhier gebannen te sijn uyt Schoonhoven en 't Land van Beloys, voor den tijt van ses jaren vermits hij in sijn quaet leven voortginck, ende 't welcke hem nu behoort hadde te strecken tot een beter leven, evenwel 't selve niet gedaen en heeft, maer in sijn quaet leven voortvarende, verkeerende bij fameusen dieven, vagabonden, ende lantloopers, gaende ten platten lande te gaen bedelen ende vagabonden, levende van 't sweet van de huysluyden, dat 't selve door sulck een middel den rechten armen wert onthouden, 't welcke strijdende is contrarie den placcate op 't stucq van 't bedelen ende vagabonden geemaneert alle 't welcke saecken sijn van quade consequentie, die in een stadt ofte lant van justitie niet en mach werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu van Schoonhoven ende Landen van Beloys, uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat hij gevangen gebracht sal worden aldaer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijcken gegeeselt te werden ende voorts sijn leven lanck gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant, met confiscatie etc.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens vrijwillige confessie, doende recht, hebben hem gevangen gebannen sulcx sij doen mits desen den tijt van thien jaeren uyt Hollant ende Westvrieslant te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder middellertijt daer weder inne te comen op peijne van aen den lijve gestraft te worden. Ontseggen den Eysscher etc. Actum den 18 augusti 1638.

gevangen den 6 augusti 1638
uytgegaen den 18 augusti 1638

p. 460

Sententie Catalijn Jans

Alsoo Catalijn Jans geboren tot Amsterdam out ontrent 31 jaren buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft ten platten lande gesonts lichaem te hebben gaen bedelen ende vagabonden levende van 't sweet van de huysluyden des lants, alles contrarie den placcate op 't stuck van 't bedelen ende vagabonden geemaneert. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat sij gevangen sal werden gebannen haer leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe, met confiscatie van hare goederen ten proffijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens vrijwillige confessie doende recht, hebben haer gevangen gebannen sulcx sij doen mits desen den tijt van een jaer uyt Schoonhoven ende 't Lant van Beloys, sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' Eysscher etc. Actum den 2 july 1639.²

gevangen den 13 juny 1639
uytgegaen den 2 july 1639

p. 460

Sententie Matti Turnaer

Alsoo Matti Turnaer out ontrent 25 jaren geboren in Schotlant buyten pijnende bande van ijsere bekent heeft gesonts lichaems ten platten lande te hebben gaen bedelen ende vagabonden, contrarie den placcate van de Edele Mogende Heeren Staten van Hollant ende Westvrieslant op 't stuck van 't bedelen ende vagabonden geemaneert, dat mede hij gevangen op den 11 july voorleden is gecomen binnen deser stede versoeckende allemosse ende comende voor eenige borgers deuren daer hem worde geseyt: Godt helpt U, dat hij gevangen daer op met een hevich ende quaet gemoet geseyt heeft: De duyvel mach u halen. Alle 't welcke saecken sijn van quaden gevolge die in een stadt ofte lant van justitie niet mach werden geleden maer andere ten exemple gestraft dienen. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt, ende voorts sijn leven lanck gebannen te werden uytten voorsz. landen met confiscatie etc.

¹ Recidive, eerder in Haastrecht veroordeeld en voor onbepaalde tijd uit het Land van Blois verbannen, daarna op 19 mei 1635 in Schoonhoven veroordeeld, zie: SAMH, *Schoonhoven, 1058.83*, p. 403.

² Zaterdag 2 juli 1639.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevanges vrijwillige confessie, doende recht, bannen den selve bij desen uyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, den tijt van ses achtereenvolgende jaren, sonder middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den Eysscher etc. Actum den 18 july 1639.¹

gevangen den 12e july 1639
uytgegaen den 18 july 1639

p. 461

Sententie Geertge Hermans

Alsoo Geertge Hermans out ontrent 59 jaren geboren in 't Graefschap Bentum², buyten pijnje ende bande van ijsere bekent heeft Paesschen voorleden een jaer tot Dordrecht gevangen geweest te sijn ende aldaer bij Mannen van Zuythollant gebannen te wesen, ter saecke sij gevangen gesonts lichaems ten platten lande nevens andere hadde gaen vagabonden ende bedelen, 't welcke haer behoorden gedient te hebben tot een beter leven, maer gaende ter contrarie wederomme ten platten lande ende in de steden vagabonden ende bedelen contrarye den placcate van de Groot Mogende Heeren Staten van Hollant ende Westvrieslant op 't stuck van 't bedelen ende vagabonden geemaneert, alle 't welcke saecke sijn van quaden gevolge, die in een lant ende stadt van justitie niet en mach werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat sij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel stengelijck gegeeselt ende voorts haer leven lanck gebannen te werden uytten voorsz. lande met confiscatie etc.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevanges vrijwillige confessie doende recht, hebben haer gevangen gebannen, gelijk sij doen mits desen den tijt van thien jaren uyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, mitsgaders den Crimpender weert, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen d' heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 30 july 1639.³

gevangen den 16 july 1639
uytgegaen den 30 july 1639

p. 462

Sententie Tomis Japman

Alsoo Thomis Japman out ontrent 30 jaren gebooren in Schotlant buyten pijnje ende banden van ijsere bekent heeft dat hij neffens Willem Emmertsz., Ysarel Jems, Grietge Jan Heynse ende Gerritge Cornelis medegevangens in maeye voorleden tot Dordrecht gevangen te sijn geweest ende aldaer gebannen bij Mannen van Zuythollant gebannen te wesen ter saecke hij gevangen ten platten lande neffens de voorn. gevangens gesonts lichaems hadde gaen vagabonden ende bedelen, 't welcke hem wel behoort gedient te hebben tot een beter leven. Maer gaende van erger tot erger wederomme ten platten lande met sijn voorsz. complice gesont lichaems vagabonde ende bedelen levende van 't sweet van de huysluyden dat doer sulcken middel den rechten aermen wert ontroocken. Dat mede hij gevangen ontrent vijf jaeren onder de compagnye van luytenant-cornel Hales heeft gedient ende van deselve compagnye is gaen met een pasceel, maer dat hij 't selve heeft verlooren ende daer naer gedient te hebben onder de compagnye van cappiteyn Ancker sijnde in dienste van den Lantgraeff van Hessen, ende uyt deselve compagnye sonder paspoort gelooopen te sijn. Dat mede hij gevangen met Grietge Jan Heynse medegevangen een jaer in hoerdom heeft geleefd ende d' selve voor sijn bijsit gehouden, alle 't welcke saecke sijn van quaede gevolgen, die in een lant ofte stadt van justitie niet can werden geleden maer andre ten exemple gestraft dient. Soo concludeerde Hugo Blomvliet balliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, nomine officii uytten naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyte van Hollant ende Westvrieslant dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen ende daer wel stengelijck gegeeselt gebranteyckent ende voorts sijn leven lanck uytten voorsz. lande gebannen te werden sonder middellertijt daer weder inne te comen op peijne van met coorde gestraft te werden met confiscatie van sijne goederen ten profijte van voorsz. Overheyt.

p. 473

¹ Maandag 18 juli 1639.

² Graafschap Bentheim, Nedersaksen, Duitsland.

³ Zaterdag 30 juli 1639.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens vrijwillige confessie doende recht. Condemneren hem gevangen nevens sijne medegevangens gebracht te werden op de gevangenpoort, deser stede ende aldaer aen te sien den straffe van sijne medegevangens, hebben hem voorts gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant sijn leven lanck, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op peijne van swaerder straffe. Ontseggen d' Eysscher etc. Actum opten 12 september 1639.¹

gevangen den 27 july 1639
uytgegaen den 12 september
Schepenen verclaren dat de gevangen
om redenen soo lange heeft geseten.

p. 464

Sententie Willem Emmertsz.

Alsoo Willem Emmertsz. gebooren in Engelant out ontrent 30 jaeren de welcke buyten peijne ende banden van ijsere bekent heeft dat hij neffens Tomans Japman., Ysarel, Grietge Jan Heynse ende Geertruyt Cornelis medegevangens in de maent van meye voorleden tot Dordrecht gevangen geweest te zijn, ende aldaer gebannen bij Mannen van Zuythollant gebannen voor den tijt van twee jaeren ter saecke sij metten anderen gesont lichaems ten platten lande hadde gaen vagabunde ende bedelen, 't welcke hem wel behoort gedient te hebben tot een beter leven maer gaende van erger tot erger wederomme ten platten lande bedelen ende vagabonden, alsoo levende van 't sweet van de huysluyden dat door sulcken middel den rechten armen wert onthouden, dat mede hij gevangen seven jaren gedient heeft onder de compagnye van cappiteyn Fritfort garnisoen houdende binnen Bommel, ende noch anderhalf jaer in den de compagnye van cornel Colpeper ende van deselve gelopen te sijn sonder paspoort. Dat hij gevangen met Geertge Cornelis medegevangen ontrent 2 jaer tot sijn bijsit heeft gehadt blijvende so ongetrouwt strijdende contrarie d' ordonnantie dienaengaende gemaect, alle 't welcke saecken sijn van quade consequentie die in een stadt ofte lant van justitie niet can werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse aldaer men gewoonlick is justitie te doen, ende daer wel stengelijck gegeeselt gebranteeckent, ende voorts sijn leven lanck gebannen te werden uyten voorsz. lande sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens vrijwillige confessie doende recht, condemneren hem gevangen gebracht te werden op de Gevangepoort deser stede ende aldaer wel stengelijck gegeeselt te werden hebben hem voorts gebannen sijn leven lanc uyt Hollant ende Westvrieslant daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' Eysscher etc. Actum den 12 september 1639.

gevangen den 27 july 1639
uytgegaen den 12 september 1639.
Schepenen verclaren als voren.

p. 465

Sententie Grietge Heynse ende Geertruyt Jans

Alsoo Grietgen Heynse out ontrent 20 jaren geboren van Maestricht buyten pijnje ende bande van ijsere bekent heeft dat Tomis Japman medegevangen haere man was ende naderhant bekent heeft haer man niet te wesen, maer dat den voorn. Tomas Japman op haer gevangen versocht heeft dat sij soude seggen den anderen tot Maestricht getrouwt te hebben, ende Geertruyt Cornelis out ontrent 20 jaren geboren te Nimwegen ende naderhant bekent tot Brakel² geboren te sijn mede buyten pijnje ende bande van ijsere bekent heeft dat Willem Emmers medegevangen haer man was ende naderhant bekent heeft den selven haren man niet te wesen, maer dat den voorn. Willem Emmers op haer versocht heeft dat sij soude seggen, den anderen tot Deventer getrouwt te hebben, dat mede sij gevangens met den voorn. Tomis Japman ende Willem Emmersz. ongetrouwt bij den anderen hebben geboeleert den tijt van een jaer gaende metten anderen bedelen ende vagabonden, dat sij gevangens Tomis Japman, Willem Emmersz. ende Iserel Jems, medegevangens in de voorleden meymaent tot Dordrecht gevangen sijn geweest ter saecke sij hadden gaen bedelen ende vagabonden ende aldaer bij Mannen van Zuythollant gebannen te sijn den tijt van twee jaren, 't welcke haer wel behoorde gedient te hebben tot een beter leven maer

¹ Maandag 12 september 1639.

² Brakel, gem. Zaltbommel, prov. Gelderland.

gaende van erger tot erger in haer quat leven voorts sulcx dat sij in junio voorleden aen de Vlist zijn geweest voor seecker huisinge, alwaer Willem Emmers met een leer door 't venster clom ende aldaer eenich linnen ende wollen heeft gestolen, 't welcke huysluyden met geweld haer hebben ontnomen, dat sij gevangens nevens de voorsz. gevangens zijn geweest binnen Oukercken¹ voor seecker huysmans door versoeckende aelmossen 't welcke haer werde geweygert, dat alsdoen Iserel Jems ginck sitten voor de deur, seggende niet te willen gaen voordat sij wat hadden. Ende Willem Emmers seyde tegens de dochter: Geeft ons twee stuyvers aen tabacq. Daerop d' selve antwoorde: Moi, geeft soo geen twee stuyvers. Dat alsdoen Willem Emmers seyde: Gij jonge hoer, ick willet hebben, gaff de dochter als doen drie stuyvers aen gelt. Hebben sij gevangens ontrent juny voorleden in Boven-Haestrecht alwaer Iserel Jems van seeckere vrouw speck wilde hebben, dat de vrouw antwoorde geen speck te hebben, dat als doen Willem Emmers seyde: Geeft ons een schellinck dan sellen wij gaen" ende heeft de vrouw haer gecontenteert, dat sij gevangens nevens haer medegevangens ontrent drie dagen te voren eer sij gevangen werden. geweest hebben in Middelcoop² voor seecker huisinge daer de luyden 's morgens uyt melcken waren, ende dat ijsereel Jems aldaer het keldervenster afflichte ende de houte spijllen die daer in stonden met geweld aen stucken brack ende soo het venster inclom. Dat Willem Emmers, ende Tomis Japman mede volchde ende aldaer uyt een kist met een cromme spijcker opgebrocken, ende daer uyt gestolen een rock, broeck, wambas, hemtrock ende een lijffken mitsgaders een silveren beker die op een kas stont, 5 tinne schotelen ende 6 lepelen, dat sij gevangens voor de deur stonden ende den voorn. goederen hebben ontfangen die sij vercoft hebben binnen deser stede, dat den officier, Schepenen ende secretaris door ordre van Schepenen mette gevangens zijn geweest in Middelcoop om aenwijsinge te doen daer de goederen waren gestolen ende gecomen sijnde voor seeckere huisinge in Middelcoop aldaer de gevangens seyde de goederen gestolen te hebben, doch naer ondersoeck bevonden 't selve onwaerachtich te sijn, bekende sij gevangens d' Heeren geabuseert te hebben, ende dat haer medegevangens het voorsz. goet aldaer niet hadden gestolen maer dat sij de bekentnisse door verbaestheyte ende vreesse hadden gedaen vermits sij noch jonck waren, biddende dattet de Heeren haer wilde vergeven, dat sij gevangens naerder gehoort ende geexamineert sijnde op de dieverije van Middelcoop, hebben wederom bekent dat de voorsz. goederen waren gestolen in Heycoop³ sonder aenwijsinge te connen doen in welck huys 't selve soude sijn geschiet, ende naer ondersoeck bevonden dat in eenige herwaerts in Heycoop geen dieverijen sijn gepleecht. Dat mede sij gevangens alhier uyt de hechtenisse sijn gebroken geweest. Alle 't welcke saken sijn van quaden gevolgen etc. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat sij gevangens gebracht sullen werden ter plaetse aldaer men etc. als op de voorgaende sententie van Willem Emmers.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van Eysscher etc, doende recht. Condemneren haer gevangens als Willem Emmers. Actum ut supra off op de voorgaende sententie.⁴

gevangen ende uytgegaen als voren.
Schepenen verclaren als voren.

p. 466

Sententie Isarel Jems

Alsoo Isarel Jems out 24 jaren geboren in Engelant buyten pijnje ende bande van ijsere bekend heeft dat hij neffens Tomis Japman, Willem Emers, Grietge Jan Heynse ende Geertge Cornelis medegevangens in meye verleden tot Dordrecht gevangen geweest te sijn geweest ende aldaer gebannen bij Mannen van Zuythollant, ter saecke hij gevangen ten platten lande nevens de voorsz. gevangens gesont lichaems hadde gaen vagabonden ende bedelen, 't welcke hem wel behoorde gedient te hebben tot een beter leven maer gaen van erger tot erger voorts wederomme ten platten lande nevens sijne voorn. complicen gesont lichaems bedelen ende vagabonden levende alsoo van 't sweet van de huysluyden dat door sulcken middel den rechten armen wert ontrocken, dat mede hij gevangen gedient heeft onder de compagnye van cappiteyn Peyton ende van den selve compagnye gelooopen te sijn sonder behoorlijck paspoort. Alle 't welcke saecke sijn van quaden gevolge die in een lant ofte stadt van justitie niet can werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlick is justitie te doen ende aldaer etc. voorts als in de sententie van Willem Emmerts.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens vrijwillige confessie doende recht. Condemneren hem gevangen als Willem Emmers. Actum ut supra.⁵

¹ Ouderkerk, gem. Krimpenerwaard, prov. Zuid-Holland?

² Middelkoop, gem. Zederik, prov. Zuid-Holland.

³ Hei- en Boeicop, gem. Zederik, prov. Zuid-Holland.

⁴ Maandag 12 september 1639.

⁵ Maandag 12 september 1639.

gevangen ende uytgegaen als voren
 Schepenen verclaren als voren

p. 467

Sententie Jan Cassers

Alsoo Jan Cassers out 34 jaren geboren in Noorwegen buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft, ten platten lande gesont lichaems te hebben gaen bedelen ende vagabonden levende alsoo van 't sweet van den huysluyden dat door sulcken middel den rechten armen wert onthouden. Alles contrarie den placcate op 't stuck van 't bedelen ende vagabonden geemaneert. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu van Schoonhoven etc. dat hij gevangen sal werden gebannen sijn leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant, sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie etc.

Schepenen etc, doende recht, hebben hem gevangen gebannen, sulcx sij doen bij desen den tijt van drie jaren uyt Schoonhoven ende den Landen van Beloys, daer uyt te vertrecken binnen dage sonnenschijn sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' Eysscher etc. Actum den 6 oktober 1639.¹

gevangen den 28 september 1639
 uytgegaen den 6 oktober 1639

p. 468

Rechtdach den 28 november 1639² present alle
 Schepenen dempto Deventer

Hugo Blomvliet, Bailliu van Schoonhoven ende den lande
 van Beloys, nomine offitii Eysscher in cas crimineel
 contra
 Joost Herberts Houwelyng gedaegde in persoon in 't selve cas bij
 edicte ende
 clockegeslach, versoeck doen

Repelaer voor d' heere Eysscher alsoo den gedaegde in persoon niet en compareert versochte dienvolgende deffault ende voor 't proffijt vandien apprehensie corporeel ende een tweede citatie, ende voorts als naer rechte.

Schepenen fiat. Actum ut supra.

p. 468

Rechtdach den 5en december 1639³ present alle
 Schepenen dempto Deventer

Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven
 ende den Landen van Beloys, nomine offitii Eysscher
 contra
 Cornelis Herbert Houweling gedaegde in persoon ende
 gedetineerde e.d.

D' Eysscher dient in scriptis ende concludeert als in 't eynde vandien.

Sael als procureur van den gedetineerde versochte copy van den eysch ende dach om daer jegens te antwoorden ende doende versoeck versochte dat den gedetineerde sal werden ontslagen uyt de detentie ten minsten onder cautie ende op hantastinge van t' allen tijden in de persoon tot vermaninge den rechter te sullen verschijnen sub pena confessi et convicti.

Repelaer voor d' Eysscher affslaende 't versoeck bij insuffisantie ende irrelevantie seyde in desen geen provisie te connen vallen.

Partijen persisteren.

¹ Donderdag 6 oktober 1639.

² Maandag 28 november 1639.

³ Maandag 5 december 1639.

Schepenen doende recht, opten versochte provisie ontslaen den gedetineerde uyt de detentie daerinne hij is mits betalende de costen ende mise van justitie tot desen dage toe gevallen, doende hanttastinge van t' allen tijden tot vermaning in persoon te sullen compareren sub pena confessi et convictie ende stellende cautie ter somme van seshondert ponden te 40 groten 't pont.
Actum ut supra.

Comparerende in juditio Herbert Joosten Houweling ende stelde sich borge onder behoorlijcke renonchiatie van ['t benefitium] [ordines] [et] [decisionis]¹ voor Cornelis Herberts sijn soon omme 't boven geschreven appointment van Schepenen te voldoen. Actum den 12e december 1639.²

Comparerende in juditio Gijsbert Sael als procureur van Cornelis Herberts Houweling ende verclaerde dat hij betalen sal de costen ende misen van justitie gevallen over de onrechte apprehensie ende detentie van wegen d' heere Baillu aen den persoon van den voorsz. Cornelis Herberts gedaen ende dat onder expresse protestatie dat d' selve Cornelis Herberts van meeninge is de sake met justitie van den heere Baillu te repeteren, versoeckende hiervan acte omme aen den voorsz. Baillu te insinueren, welck is desen. Actum den 12 december 1639.
Eyscher accordeert den presentatie mits dat de betalinge sal geschieden alvorens hij uyt de rechtmatige apprehentie sal werden ontslagen volgens 't voorsz. appointment. Actum ut supra.

p. 469

Rechtdach den 12e december 1639 present
alle Schepenen dempto Streeflant.

Hugo Blomvliet, Baillu der stede Schoonhoven ende
den Landen van Beloys, nomine offitii Eysscher in cas crimineel
contra

Joost Herberts Houweling gedaegde in persoon bij edicte ende
clockegeslach ende deffailiant, 't 2e deffault te begeren

Repelaer mits de non comparitie van den gedaegde in persoon versochte het tweede deffault met een 3 citatie ende voorts als na rechte.

Schepenen fiat. Actum ut supra.

p. 469

Idem Eysscher nomine offitii
contra

Cornelis Herberts Houweling gedaegde in persoon t' antwoorden ten
principalen.

Sael t' antwoorden in comparitie ende doet eysch in reconventie in scriptis.

Repelaer dach.

p. 470

Alsoo Hans Guilliam geboren van Bruysele in Brabant³ out ontrent 66 jaeren vrijwillich bekent heeft dat hij gesont lichaems bij de lande heeft gaen bedelen ende oock hier in de stadt ten huuse van den Heylig Geestmeesters passantgelt versocht heeft sonder dat hij van de deur wilde gaen sijnde seer beschoncken, welcke saecken sijn van seer quade consequentie. Soo is 't dat Schepenen den voorn. Hans Guilliam gebannen hebben ende bannen den selven mits desen den tijt van thien jaeren uyt Schoonhoven 't Land van Beloys, ende den Crimpenderweert daer uyt te vertrecken binnen den tijt van een uyr sonder daer wederom in te comen bynnen den voorsz. tijt op lijfstraffe. Actum bij alle de Schepenen demptis Cort den 2en january 1640.⁴

gevangen den 23en december 1639.

p. 471

Sententie Jannitge Hendricx

¹ ['t benefitium] [ordines] [et] [decisionis], bovengeschreven nauwelijks leesbaar.

² Maandag 12 december 1639.

³ Brussel, België.

⁴ Maandag 2 januari 1640.

Alsoo Jannichge Hendricks geboren tot Bommel out ontrent 23en jaeren buyten pijnje ende banden van ijsere bekent heeft, gesont lichaems met eenige valsche brieven alhier binnen deser stede gecomen te zijn, voorleden maendach acht dagen, gaende neffens haer man genaemt Romeyn Sgamaer logieren ten huysse van Pieter Poleyt woonende in 't Wapen van Vrankrijck, gaende sij gevangen met de voorschreeve valsche brieven door de stadt bedelen ende versoeckende aelmoessen, seggende dat haer man te Duynkercken was gevangen ende dat het haer wel hondert ende veertich gulden moste kosten, eer sij hem moste loscrijgen, gelijcx sij tot dien eynde van den diaconie heeft ontfangen twee gulden thyen stuyvers ende van eenige borgers meer, tot de somme van ses gulden twee stuyvers, daervoor sij het yet 't haeren lijve heeft gecocht. Alle 't welcke saken sijn van quade consequentie, die in een stadt van justitie niet en can werden gelden, maer andere ten exemple ten hoochste gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet balliu van Schoonhoven ende den Landen van Beloys, nomine officio, uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeselt ende gebrantteeckent, voorts haer leven lang uytten voorsz. landen gebannen te werden, met confiscatie van alle haere goederen, ten proffijte van den voorn. hooge Overicheyt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens vrijwillige confessie sijnde meer genegen tot barmherticheyt als rigeur van justitie vermits sij gevangen swanger is doende recht, hebben haer gevangen gebannen, gelijck sij doen bij desen, uyt Schoonhoven ende Beloys, mitsgaders den Crimpenderwaert, voor den tijt van 12 jaeren, daer uyt te vertrecken binnen 24 uyren, sonder middellertijt daer weder inne te comen, op pene van aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen den Heeren Eysscher sijne vorderen eysch ende conclusie. Actum den 17 january 1640.¹ Present ter Heyde, Hulst, Streefflant, Deventer, Snaer, Zeyst.

gevangen den 20sten december 1639 ende uytgegaen den 17en january 1640.

p. 472

Rechtdach gehouden den 27en february 1640² present Schepenen allen

Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den lande van Beloys nominee offitii Eysscher
contra
Joost Herberts Houwelingh gedaegde bij edicte in persoon derde deffault te begeren

Repelaer vermits de non comparitie van den gedaegde in persoon ende deffailant versochte 't 3e deffault ende admessie omme ten naesten te dienen van intendit.

Sael versoect op sijne procuratie te mogen occuperen als procuruer.

Repelaer persisteert bij sijn versoeck.

Schepenen mits dat des gedaegdes procureur sijn persoon presenteert omme is plaetse van sijn meester 't geweynde [te] [verwachten] [ende] [voldoen] admitteren den selven voor ende in plaetse van sijn meester des selvs saeck te defenderen. Actum ut supra.

p. 472

Idem Eysscher in conventie ende verweerder in reconventie
contra
Cornelis Herbertsz. Houwelingh verweerder ende Eysscher respectie in 't selve cas.
t' antwoorden in reconventie ende replyck in conventie

Repelaer voor d' Eysscher dient van antwoord in reconventie ende replyck in conventie.

¹ Dinsdag 17 januari 1640.

² Maandag 27 februari 1640.

Sael replyck en dag.

p. 472

Idem Eysscher
contra
Jan Jansz. Schram gedaegde bij
edictie in persoon e.d.

Repelaer mits de non comparitie van den gedaegde in persoon versochte deffaut ende voor 't profijit vandien een tweede citatie ende apprehensie corporeel.

Schepenen decernereren deffaut met profijit als nae rechte. Actum ut supra.

p. 473

Rechtdach gehouden den 12en marty 1640¹
present Schepenen dempto Hulst ende Streeff
landt

Hugo Blomvliet, Bailliu ende Eysscher in cas
van delict

contra

Joost Herbertsz. Houweling gedaegde in persoon bij
edictie ende deffaillant dispositie te
begeren op 't versoeck den lesten recht
dach in juditie gedaen.

Schepenen mits de non comparitie van den gedaegde decernereren tegens den selven het derde deffaut ende admitteren den Eysscher te dienen van intendit. Actum ut supra.

p. 473

Idem Eysscher in cas crimineel
contra
Pieter Jansz. van Straeten gedaegde
in persoon bij edictie e.d.

Repelaer versochte deffault metten prouffijte als naer rechte.

Schepenen decernereren tegens gedaegde 't 1e deffault met profijte. Actum²

p. 473

Idem Eysscher in cas van delict
contra
Jan Jansz. Schram gedaegde in persoon bij edictie
ende deffaillant tweede deffault
te begeren

Repelaer versochte het tweede deffault metten prouffijte als naer rechte.

Schepenen decernereren tegens gedaegde 2e deffault. Actum ut supra.

p. 474

**Rechtdach gehouden den 19en marty
1640³** present Schepenen omnes dempto
Cort

Hugo Blomvliet, Bailliu der stede
Schoonhoven ende den lande van
Beloy's nomine offitii Eysscher

¹ Maandag 12 maart 1640.

² Sic, actum, lees: actum ut supra.

³ Maandag 19 maart 1640.

in cas van delict
 contra
 Joost Herbertsz. Houwelingh gedaegde
 bij edicte in persoon te dienen
 van intendit

Repelaer dient van intendit in geschrifte mette verificatien daertoe dienende. Actum ut supra.

p. 474

Idem Eysscher in cas crimineel
 contra
 Pieter Jansz. van Straten gedaegde
 tweede deffault te begeren

D' Eysscher versochte het tweede deffault metten prouffijte als naer rechte ende een derde citatie.

Schepenen decernerer jegens den gedaegde het tweede deffault ende accorderen d' selve een 3en citatie. Actum ut supra.

p. 474

Idem Eysscher in cas van delict
 contra
 Jan Jansz. Schram gedaegde bij edicte in
 persoon ende deffaillant het derde
 deffault te begeeren.

D' Eysscher versochte 3de deffault metten prouffijte als naer rechten.

Schepenen decernerer jegens de gedaegde het 3e deffault ende admitteren den Eysscher te mogen dienen van intendit. Actum ut supra.

p. 475

Rechtdach den 26 meert 1640¹ present
 Heyde, Snaer, Deventer, Cort, Zeyst

Hugo Blomvliet, Baillu der stede Schoon-
 hoven ende den Landen van Belloys, nomine officii
 Eysscher in cas crimineel

contra
 Pieter Jans gedaegde bij edicte ende clockgeslach
 3e deffault te begeren met admissie etc.

Repelaer versochte 3 deffault met admissie etc.

Schepenen fiat.

p. 475

Idem Eysscher in cas van delict
 contra
 Jan Janssen Schram gedaegde ende defaillant bij edicte ende
 te dienen van intendit. clockegeslach

Repelaer dient van intendit bij geschrifte mette verificatie daertoe dienende.

p. 475

Den 1en september 1640² present Schepenen omnes dempto Deventer

¹ Maandag 26 maart 1640.

² Zaterdag 1 september 1640.

Op huyden soo heeft den heere Baillu aen Schepenen verthoont seeckere missiven geschreven uyt den naem van die van den commandeur ende crijsraet tot Woudrichem daerbij d' selve versoecken dat gerelaxeert ende aen hen overgelevert soude worden den persoon van Joost Herbertsz. van Houweligen, gevangen alhier, die soo sij schrijven soldaet soude sijn onder capiteyn Otto van Nierop, versoeckende den selve Baillu daer op te mogen hebben het advys van de Schepenen. Ende is bij d' selve verstaen dat sij niet ende verplicht sijn des stadtsrechten ende gerechtigheden oock priviligen te moeten maintaineren ende voorstaen, dat de delicten bij den voorn. Joost Herberts geperpetreert sijn geschiet al lange te voren eer hij dienst heeft genomen, ende dat den officier alreeds geobtineert heeft drie deffaulten met apprehentie ende gedient heeft van intendit. Soo is verstaen dat men het versoeec als ongefondeert sal affslaen ende den heere Baillu versocht den selven te examineren op de genomen informatie omme hem te brengen tot confessie, ende metten eersten na recht te stellen.

Es verstaen op 't versoeck van den officier doende de minste costen ende meerder verseeckerheit dat Houweligen sal logeren op de Poorte.

p. 476

Rechtdach gehouden den 2en april 1640¹ present Streefflant ende Zeyst

Hugo Blomvliet, Bailliuw der stede Schoonhoven Haestrecht ende den Lande van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra
Pieter Jansz. van den Straten gedaegde bij edicte in persoon ende defailliant te dienen van intendit

Repelaer dient van intendit mette verificatie daertoe dienende.

p. 476

Sententie Jan Dochget

Alsoo Jan Dochgit geboren van Yrlant out ontrent 30 jaren, buyten pijnne ende bande van ijsere bekent heeft ontrent een jaer geleden tot Haestrecht gebannen te sijn ter sake hij gevangen ten platten lande gesont lichaems, hadde gaen bedelen ende vagabonden, 't welcke hem wel behoorde gedient te hebben tot een beter leven, maer gaende van erger tot erger etc. Soo concludeert etc.

Schepenen etc., den tijt van 10 jaeren uyt Schoonhoven ende 't Land van Beloys, etc. Actum den 26 meye 1640.²

gevangen den 21 meye
uytgegaen den 26 meye

p. 477

Rechtdach gehouden den 19en juny³ 1640 present Bailliu, Heyden, Hulst, Snaer, ende Cort Schepenen

Hugo Blomvliet, Bailliu etc. nomine offitii Eysscher in cas delict
contra
Floris Robbertsz. gedaegde ende gedetineerde e.d.

Repelaer dient van eysch in geschrifte ende concludeert als in 't eynde vandien.

¹ Maandag 2 april 1640.

² Zaterdag 26 mei 1640.

³ Dinsdag 19 juni 1640.

Bulcq voor de gedetineerde versochte copie uytten eysch ende dach om daer op te antwoorden, ende concludeert bij provisie tot ontslaginge van den parsonееle detentie met admissie omme te mogen occuperen door procureur ten minste onder hanttastingh van t' allen tijden tot vermaninge van desen Edele Gerechte sijn persoon wederom in detentie ofte juditie te sullen sisteren¹.

Repelaer voor d' Eysscher concludeert tot niet ontfanckelijck ende bij ordine dat 't selve den gedetineerde sal werden ontseyt.

Partijen persisteren.

Schepenen ontseggen den gedaegde sijne versochte provisie ende sal den selve ten principalen mondelinge soodanige verantwoording ende defentie mogen doen als hen sal goetduncken. Actum ut supra.

p. 478

Rechtdach gehouden den 23 juny 1640² present [ ]

Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende³ de
Lande van Beloys, nomine offytii Eysscher in cas van delict
contra

Floris Robbertsz. gedaegde ende gedetineerde t' ant-
woorden.

Den gedetineerde tot defentie seydt dat hij hooch beschoncken is geweest ende niet en weet watt hij gedaen heeft doch 't geen hij gedaen heeft dat hem 't selve leet is.

D' Eysscher refereert hem tot d' informatie desen aengaende genomen, ende versochte daer op dispositie.

Inder saecke hangende voor de Gerechte der stede Schoonhoven tusschen Huyge Blomvliet, Baillu der selver stede ende den Lande van Beloys, Eysscher in cas van delict ter eenre contra Floris Robbertsz. gedetineerde ter andere sijde. Segende⁴ den voorn. heere Eysscher conform de waerheyt, dat den gedetineerde hem onderstaen ende vervordert heeft opten 23 mey lestleden sijne huysvrouwe metten arm uytten huise te brengen voor de huysinge van Jan Oloven sijn buerman seggende: Hier Pol, hier is u hoer, waerop Jan Oloven die op sijn venster sat en werckte, antwoorde: Wel Flory, wat isser, wat schort u, ende is in huys gegaen, 't welcke den voorn. gedetineerde siende, is hem datelijck in huys gevolcht, soeckende den selven aldaer te overvallen, ende omme 't selve te ontgaen is den voorn. Jan Oloven weder ten huuse Uytgelopen, tot voor de huysinge van Cornelis Cornelis Hutspot, daer hij door verbaestheyt ter neder viel, alwaer hij gedetineerde hem sirieuselijck met een blooten opsteker is gevolcht, steeckende ende snijdende seer na den selven. Daerop Cornelis Willems den voorn. gedetineerde een stoel om den hals sette, ende in sijn voornemen verhuevende. Es middelertij den voorn. Jan Oloven wederom opgestaen ende voortgelopen tot voor de huysinge van Abraham Spiering, alwaer hij weder ter nedervallende, is hij gedetineerde hem gevolcht, den selven op 't lijff gevallen, ende met sijn mes een sware quetsuere in sijn dije gegeven, ende soude den gedetineerde den voorn. Jan Oloven, naer alle apparentie van 't leven ter doot hebben gebracht, ingevalle 't selve door eenige luyden aldaer present niet belet ware geweest, behalven dat den selven gedetineerde is van een seer quaet en argerlijck leven, daerover hij voor desen oock is in apprehentie geweest, ende op groote belofte van beterschap is ontslagen. Sijnde alle saecken niet excusabel van openbaer overlast en geweld, 't welcke in een lant van justitie niet behoort getolereert ende geleden, maer anderen ten exemple swaerlijck gestraft te werden. Soo concludeert den voorsz. Eysscher ten fine den gedetineerde daerover sal werden gecondemneert om aen den lijve gestraft te werden, ende voorts gebannen uyt de provincien van Hollant ende den Gestichte van Utrecht, ofte tot sulcken andere fine als d' heeren Schepenen naer gelegentheyt van de saeck sullen bevinden te behooren mitsgaders in de costen ende mise van justitie.

p. 479

Waertegens den gedetineerde tot defentie seyde, dat hij hooch hooch beschoncken is geweest, ende niet en weet wat hij gedaen heeft doch 't gene hij gedaen heeft dat hem 't selve leet is.

¹ In detentie ofte juditie te sullen sisteren, zich in hechtenis te laten vinden / te begeven.

² Zaterdag 23 juni 1640.

³ Voor de zekerheid: ende wordt willekeurig op twee manieren afgekort, als en met een bovenliggend streepje of als e met een soort van apestaartje in spiegelbeeld.

⁴ Sic. segende, lees: seggende.

Schepenen op alles wel ende rijpelijk gelet hebbende, verclaren dat den gedetineerde van dese navolgende conditien, een sal hebben te kiezen, namentlijk off seven jaeren te gaen in 't tuchthuys en aldaer voor sijn cost te raspen ende soodanige arbeyt te doen als hem opgeleyt sal werden, off seven jaeren te gaen naer Oostindien, off seven jaeren het lant te dienen op eenich fort in Vlaenderen ofte aen den Scheldt, sonder binnen de seven jaer in de provincien van Holland ende Utrecht te comen op swaerder straffe. Condemneren hem voorts in hechtenisse te blijven ter tijt ende wijle hij een van den selven drie conditien sal hebben gecosen, ende effentuelijck na den selve plaetse sal werden gebracht, mitsgaders in de costen ende misen van justitie. Ontseggen d' Eysscher etc. Actum bij Heyde, Deventer, Snaer, Streefflant, Cort, Zeyst, Schepenen den 23 juny 1640.

Alsoo Floris Robbertsz. omme sijne indispositie nae het pronuncieren van de voorsz. sententie is geadmitteert noch eenige dagen te mogen verblijven ende dat de selven tot nu toe nuchter is gebleven, soo sal den bode met de dienders hen vervougen bij de voorn. Floris Robbertsz. ende den selven belasten binnen 24tich uyren te vertrecken sonder weder in te comen op swaerder straffe, ende sal de Officier ofte sijne dienders naer den voorsz. tijt den voorn. Floris Robbertsz. apprehenderen ende in hechtenissen brengen omme alsdan vorder gedisponeert te werden. Ende alsoo Maretge Pouwels over den voorn. Floris Robberts haer man geclaecht heeft die op haere clachte ende andere is geapprehendeert ende dat sij met den selve jegenwoordich nae het pronunchieren van de voorsz. sententie wederom is getreden in huyshoudinge. Soo is 't dat d' Heeren Burgemeesteren ende Schepenen de voorsz. Maretge Pouwels den stadt ontseyt hebben tot de tijt van seven jaeren ende vergunnen haer den tijt van veerthien dagen omme haer met haere goederen uyt de stadt te mogen transporteren. Actum bij de Burgemeester ende alle de Schepenen dempto Deventer, opten 8en september 1640.¹

Es geresolveert ende den bode geautoriseert Maretge Pouwels aen te seggen dat sij binnen 24 uren sal hebben te vertrecken uyt de stad volgens de resolutie van achtsten september lestleden, sonder binnen den tijt van seven jaeren sonder consent wederom in de stadt te comen op pene van publickelijk gebannen te worden. Actum opten 8en oktober 1640.² Actum bij den Bailliu ende alle de Schepenen dempto Streefflant.

p. 480

Rechtdach den 10 september 1640³ present [ ]

Hugo Blomvliet, Baillu etc., nomine offitii

Eysscher in cas crimineel

contra

Bastiaen Geerit Saers, wonende onder

Zuytpolsbroeck⁴ gedaegde in persoon bij edicte

ende clockegeslach, e.d.

Repelaer mits de non comparitie van den gedaegde in persoon versochte deffault metten proffijte als naer rechte met apprehentie.

Schepenen accorderen 't versoeck. Actum ut supra.

p. 480

Rechtdach den 17 september 1640⁵

Hugo Blomvliet, Baillu etc. Eysscher in cas

crimineel

contra

Bastiaen Gerrit Saers wonende onder

Zuytpolsbroeck gedaegde in persoon ende defailli-

ant tweede deffault te begeren

Repelaer versochte 2e deffault ende een derde citatie als naer rechte.

Schepenen accorderen 't versoeck. Actum ut supra.

¹ Zaterdag 8 september 1640.

² Maandag 8 oktober 1640.

³ Maandag 10 september 1640.

⁴ Polsbroek, gem. Lopik, prov. Utrecht.

⁵ Maandag 17 september 1640.

p. 481**Rechtdach den 24 september 1640¹ present [ ]**Hugo Blomvliet, Baillu etc., Eysscher in cas crimineel
contra

Bastiaen Geerit Saers gedaegde in persoon ende defailliant derde deffault te begeren met admissie etc.

Repelaer voor d' Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde versochte 3 deffault met admissie etc.

Schepenen accorderen 't versoeck. Actum ut supra.

p. 482**Rechtdach den 1en oktober 1640² present [ ]**Hugo Blomvliet, Baillu der stede Schoonhoven
ende den Lande van Beloy, nomine offytii Eysscher in
cas crimineel

contra

Bastiaen Geerit Saers wonende onder de
Heerlijcheyt van Zuytpolsbroeck gedaechde in persoon bij edicte
ende clockegeslach te dienen van intendit

Repelaer diende van intendit in geschrifte ende concludeert als in 't eynde vandien.

p. 483**Copie**Aen Mijn Edele heeren Bailliu, Burgemeesters
ende regeerders der stede Schoonhoven

Geeft met aller ootmoet ende behoerlijke reverentie mitsgaders eerbiedelijck te kennen, Merrichge Pouwelsdr. hoe dat uwer edelen belieft hebben haer suppliantte te belasten binnen 24 uren te vertrecken uyt deser stede op pene van publyckelijck gebannen te werden, breder volgens de memorie ofte acte in date den VIII oktober bij uwer edelen haer door den gerechtsbode toegesonden. Ende alsoo sij supliante is een ingebooren burgersse ende oock een burgersdochter, de welcke (onder reverentie) noyt van eenige quade feyten, dieverije, hoererije als andere diergelijcke in 't minste is achterhaelt geweest. Ende sulcx uwer Mijn Edele Heeren, haer bedunckens op haer niet en weet te seggen anders als alleen dat Floris Robberts, haren man, d' welcke hen verscheyde reysen in seeckere saken uwer edelen bekend, hem verlopen hebbende, sij suppliantte tegens haer wil ende danck heeft moeten innemen, 't welck sij supliante uwer edelen belooft nimmermeer te sullen geschieden ende haer wel leet is. Dat oock alsoe den selven haren man de stadt uytgeset is den tijt van seven jaeren aen den anderen ende Mijn Edele Heeren souden mogen dencken (bij aldien sij suppliantte hier ter stede bleve) dat daer door van wegen haren man eenich onheyl ende swaricheyt vorder souden mogen uytrijzen. Soo dient hier op (onder correctie ende reverentie) tot antwoord, dat soo wanneer uwer Edele Heeren haer gegeven sententie van wegen haeren man nacomen, dat alsdan alsulcke bedenckens de sorge wech genomen sal sijn ende binnen de stede comende alsdan connen doen na uwer edelen behoefte, versoeckende daeromme seer reverentelijck dat uwer edelen gelieve haer supliante te vergunnen ten eynde sij binnen deser stede rustelijck ende vredelijck soude mogen blijven ende haer huys ende neringe waernemen gelijck voor desen, mits dat sij alsdan te vreden is, in sulcken gevalle aen den armen alhier uyt te reycken d' somme van vijftich Carolus gulden. Edoch soo Mijn Edele Heeren na dato deses bevonden dat sij haren man weder innam ofte haer in eenige dinge verliepe, soo cunnen de Edele Heeren aldan met haer doen naer haer goetduyncken ende beliefte, verspreckende hier op appostille in marge van desen. 't Welcke doende etc.

In margine stont, de Heeren Burgemeesters ende Schepenen lasten de supliante haer te reguleren na de resolutie haer op gisteren toegesonden ende haer nae te volgen. Ende alsoo de middelen van dese requeste gefondeert sijn op onwaerachtige presumpoosten³. Soo sall in de

¹ Maandag 24 september 1640.

² Maandag 1 oktober 1640.

³ GTB. Presumpoosten, presumptien. Veronderstellingen.

acte van bannissement, soo 't noodich is, soo verre mette suppliantie te procederen de rechte middelen ende redenen van hare uytsegginge uytgedrukt worden. Actum opten 9 october 1640.¹ Ter ordonnantie van den heeren.

D. van Straelen
1640

- p. 484** In der saecke hangende voor den Gerechte der stede Schoonhoven tusschen Hugo Blomvliet, Baillu etc. Eysscher in cas van delict ter eenre contra Jan Jansz. Schram gedaegde in persoon bij edicte ende deffailliant ter andere sijde. Die van den Gerechte gesien hebbende het intendit bij den heere Eysscher overgeleyt mette verificatie daertoe dienende daerbij hij den gedaegde bij edicte en deffailliant ten laste leyt verscheyde moetwille ende gewelt breeder bij 't intendit verhaelt, doende recht versteken den gedaegde van alle exceptien declinatoir dilatoir ende peremtoir defentie ende were die hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Ende doende recht, hebben den voorn. Jan Jansz. Schram gedaegde bij edicte ende deffailliant gebannnen ende bannen den selven mits desen sijn leven lanck uyt de stadt van Schoonhoven Zuythollant den Lande van Beloys, ende het neder eynde van den Gestichte van Utrecht sonder weder binnen de voorsz. limiten te comen op pene van aen den lijve gestraft te worden. Actum ende gepronunchieert op den 22en october 1640.²
- p. 484** Opten propositie van den heere Officier tenderende omme Joost Herberts te brengen tot scherper examen ende conclusie op den informatie tot sijnen lasten genomen, es verstaen dat men den selve Joost Herberts noch eens sal examineren, ende indien hij niet bekennen will, vorder resolveren. Actum bij alle Schepenen den 22 october 1640.
- p. 484** Opten 29en october³ het bovenstelde versoeck bij den Eysscher gerenoveert sijnde om den gedetineerde alsoch te brengen tot scherper examen, wort bij de meeste stemmen alsoch gehouden in state om te sien off hij hem sal bedencken ende naerder verclaren.
- p. 484** Opten 5en november 1640⁴, Schepenen, alvoren op dit versoeck te disponeren, vinden goet dat den officier de stucken sal laeten visiteren bij rechtsgeleerden ende daer van overbrenge haer schriftelijck advys omme alsdan vorder in der saecke gedisponeert te worden, sulcx men sal bevinden te behooren. Alle Schepenen dempto Hulst.

p. 485 **Rechtdach den 15 november 1640⁵**

In der saecke hangende voor den Gerechte der stede Schoonhoven tusschen Hugo Blomvliet, Baillu der selver stede nomine offitii Eysscher in cas van verscheyden delicten te eenre. Ende Joost Herbertsz. van Houweligen gedaegde in persoon deffailliant gecontumaceerde ende daer nae geapprehendeerde ter andere sijde. Allegerende den heer Eysscher bij sijn overgeleyde intendit dat de gecontumaceerde ende gevangen is een persoon vrevelijch ende seer moetwillich, waerover hij oock voor desen bij d' Eysscher is geconvenieert geweest. Ende hoewel 't selve wel behoort hadde hen te dienen tot een ander ende beter leven, heeft echter hem onderstaen ende vervordert opten 14 mey 1639 te comen op den avont tusschen licht ende doncker voor d' huysinge van Hans Claesz. Tacq, schepen ende vroetschap deser stede die over sijne onderdeur lach. Ende naer eenige woorden metten voorn. Tacq, heeft hij gevangen den selven sonder eenige reden, met een mes 't welck hij reede hadde in 't aensicht gesneden, streckende deselve snede van boven het hoofd over den neus henen, breder vermogens de verclaringe daer van sijnde, gelijk hij noch hem vervordert heeft opten 25en november 1639 den voorn. Tacq comende door de Cruyspoort deser stede op de binnenbrugge onversiens te overvallen, hem vattende ontrent sijn middel ende schouderen ende heeft hem alsoo geworpen van boven de voorn. brugge in 't water.

¹ Dinsdag 9 oktober 1640.

² Maandag 22 oktober 1640.

³ Maandag 29 oktober 1640.

⁴ Maandag 5 november 1640.

⁵ Donderdag 15 november 1640.

Die na alle apparentie verdroncken souden hebben, ingevalle hij de kettinge van den selve brugge niet in handen becomen hadde.

Ende door seecker persoon aldaer present geholpen ware geworden, breeder vermogens de beeedichde verclaringe daer van sijnde.

Heeft noch hij gevangen opten voorsz. 25en november in den avont (naer dat seeckere questie tusschen sijne gevangens vader ende Abraham Snoeck¹, bedienaer des Goddelijcken woorts tot Stolwijck was verbleven, ende uytgesproken) hem vervordert, de camer (in de herberge van Antwerpen alwaer d' arbiters op waren) aff te gaen ende den voorn. Snoeck die sijn afscheyt genomen hadde om te vertrecken, in 't straetge daer Balthasar de Grutter woont, waer te nemen, hem met force aen te vallen gelijk hij den selve

verscheyden groote sneden in sijn mantel heeft gegeven in meeninge soo het scheen om den voorn. Snoeck het aengelaet op te snijden.

't Welck na alle apparentie geschiet soude hebben, ingevalle door 't roepen van moort ende brant, niet eenich volck voor den dach gecomen waren, waerover den voorn. Snoeck, (om vorder peryckel te verhoeden) wederom na de voorsz. herberge is gegaen om compagnye.

Ende aldaer comende heeft hij Snoeck versocht, den Eysscher die aldaer noch was te spreken.

't Welck den gevangen (die aldaer mede opstaende voet was ingecomen) hoorende is datelijck de camer affgestrecken.

So niet gelijk als een die aen 't voorsz. feyt niet schuldich was, de voor, nemaer d' achterdeure van de voorsz. herberge uytgelopen.

p. 486

Waer naer den voorn. Snoeck compagnye versocht.

Ende sijn dienvolgens met hem mede gegaen d' Eysscher in dezen ende d' heer Schepen Zeyst.

Ende comende ontrent de stene brugge is den voorn. gevangen aldaer uyt seeckere stoep gecomen.

Gaende in allerhaest naer de andere sijde, alwaer den voorn. Tacq was (ende soo 't scheen) om den selven te cort te doen.

't Welck d' Eysscher siende (om swaricheyt te verhoeden) is naer den gevangen toe gegaen seggende dat hij hem gevangen geven soude.

't Welcke hij gevangen eerst weygerde, doch naerderhant dede.

Gelijk dienvolgens met assistentie van een soldaet gebracht wiert ten huysen van Maerten Cornelisz. dienaer van de justitie

Welcke apprehentie den gevangen weynich tijts daernaer door toedoen van andere violeerde.

Breeder vermogens d' informatien ende des gevangens confessie.

Over alle 't welcke voorseyt staet den Eysscher den gevangen heeft gedaen dachvaerden in persoon voor U edelen.

Dan den gevangen nergens op passende,

heeft hem bij contumacie laten overwinnen.

Sulcx dat d' Eysscher opten 12 marty 1640 geadmitteert is te dienen van intendit.

Gelijk hij op den 19 ditto daer aen, gedient heeft, ende in dese.

heeft echter den voorn. gevangen niet tegenstaende de voorverhaelde gehoudene proceduren.

Ende oock gedecerneerde apprehentie corporeel op den selven,

vervordert op kermis voorleden in spijt van de justitie binnen deser stede te comen,

ende dat onder pretext van seeckeren gefabriceerden dienst.

Waerover hij op 's woondaechs van deselve kermisse, comende voorbij d' huysinge van den

Eysscher is geapprehendeert daerinne hij jegenwoordich noch is.

Alle 't welcke saecken sijn van notoire forge geweld ende overlast niet exusabel ende sulcx in een lant ende stadt van justitie niet behoort te werden geleden, maer andere ten exemple gestraft dient.

Soo concludeert den voorsz. Eysscher nomine quot supra, uytten naem ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant: dat den gevangen sal werden versteecken van alle exceptien, declinatoir, dilatoir ende peremptoir, weren ende defentien, die hij in desen hadde mogen doen ende proponeren, ende voorts gecondemneert gebracht te werden ter plaetse aldaer men gewoon is criminele justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts sijn leven lanck uytten voorsz. landen, mitsgaders 't neder eynde van den Gestichte van Utrecht gebannen te werden, met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft, ten proffijte van de voorsz. hooge Overicheyt ofte tot andere fyne etc.

Die van den Gerecht gesien hebbende 't voorsz. intendit mett alle de bijgaende stucken, oock geleth hebbende op 't versoek van den heere Eysscher op den 22en 29en october ende 5en november gedaen, omme den gecontumaceerde ende nu gevangen te brengen tot scherper examen, ende op alles wel ende rijpelijck geleth hebbende, ontseggen den heere Eysscher sijn voorsz. versoek, ende doende recht ten principale sonder regard te nemen op den gepretendeerden dienst onder cappiteyn Otto van Nierop versteecken de gecontumaceerde van alle exceptien declinatoir dilatoir ende peremptoir defentie ende were die hij in desen hadde mogen

¹ <http://www.dominees.nl/> ds. Abraham Jacobi Snoeck wordt op 8 mei 1622 dominee in Stolwijk. Sterft in 1648.

doen ende proponeren. Condemneren hem in een amende van vijffentwintich gulden mitsgaders in de kosten ende mise van justitie.

p. 487 ende blijven in hechtenisse ter tijt ende wijle toe hij d' voorsz. boete mette kosten sal hebben voldaan. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij alle de Schepen ende gepronunchieert den 15e november 1640.

p. 487

Copie

Op huyden den 19 november 1640, soo heb ick, Geerit Vogel, notaris. publyck bij den Hove van Hollant geadmitteert residerende tot Schoonhoven op 't versoeck van Joost Herberts Houweling burger deser stede, ende jegenwoordich gevangen sittende op de Vrouwpoorte deser stede mij versocht ende laten vinden bij ende aen de persoon van den voorn. Joost Herberts Houweling, d' welcke mij versochte als dat ick in qualite voorseyt benefens twee getuygen, mij soude transporteren bij ende aen de persoon van Daniel van Straelen, secretaris deser stede, ende den selven aenseggen als dat den voorn. Houweling hemselven is stellende appellant ofte reformant voor den Hove van Hollant, van alsulcke sententie als de edele heren Schepenen deser stede op den 15 november voorleden hebben gepronunchieert ende uytgesproken met versoeck oock dat den voorn. secretaris daer van op te rolle naer behooren sal teyckenen ofte laten schrijven d' acte van appel ofte reformatie, ende dat op het salaris daer toe staende. Gelijck oock den voorn. Houweling versocht heeft aen mij notaris mijn benefens getuygen te laten vinden bij den edele Huye Blomvliet, Baillu deser stede ofte tot sijnder woonstede. Ende hem van gelijcken d' selve reformatie ofte appel aenseggen, 't welck ick notaris benefens dese getuygen deselve secretaris ende Bailliu daer van [.es] insinueerende bij desen, versoeckende daer van antwoord, omme den voorn. Houweling te dienen naer behooren. Actum ut supra, present Bastiaen Eysen ende Jan Symons, beyde burgers deser stede.

De voorsz. insinuatie¹ gedaen sijnde aen Daniel van Staelen gaff tot antwoord dat hij op gisteren hoewel sondach sijnde door sijn clercq aen de vader van den insinuant heeft gepresenteert het appel aen te teyckenen, ter secretarye op den naem van hem Herbert Joosten, als vader van Joost Herberts, ofte op den naem van Sybrant Claes van Cats als procureur van Joost Herberts, doch dat den voorn. Herbert Joosten wilde gestelt hebben den naem van Joost Herberts sijn soon, die niet en compareerde noch conde compareren, ende sulcx onwaerachtich soude geweest sijn ende niet excusabel. Daer bij voegende dat hij yemant van de Schepenen bij Joost soude comen laten gaen om sijn appel te verclaren, ende dat hij geinsinueerde dan op desselfs relatie het appel soude aenteyckenen, ofte andersints dat hij 't selve oock conde doen voir notaris ende getuygen, ende antwoordende voorts op de voorsz. noodeloose ende ongefondeerde insinuatie, seyt dat hem geinsinueerde de saeck van Joost Herberts niet en raectt ende dat het noch stijl noch practycq is dat men in dese en gelijcke gelegentheyte een secretaris van 't appel sal doen insinueren, maer genoeg dat soodanige insinuatie ende kennisse wert gedaen aen partije, ende soo echter Joost Herberts dese acte van insinuatie met d' antwoorden ter rolle wil geteekent heben, dat men 't selve sal doen mits betalende 't recht van de enregistratie. Actum voor de voorsz. getuygen ten dage als boven.²

p. 488

Rechtdach den 13en december 1640³ present [ ]⁴

Present Heyde, Deventer, Snaer, Streeflant,
Erckel, Zeyst

Gesien bij Die van den Gerechte der stede Schoonhoven de declaratie van kosten henluyden overgegeven bij Huygo Blomvliet, Baillu der stede van Schoonhoven ende den Lande van Beloys, eerst Eysscher in cas van verscheyden delicten ter eenre contra Joost Herbertsz. van Houwelingen eerst gedaegde in persoon deffaillant ende gecontumaceerde, naerderhant gevangen ende gecondemneerde ter andere sijde. Die van den Gerechte naer volcomen overlegginge ende examinatie van de voorsz. declaratie innehoudende de kosten ende mise van justitie soo op den contumatie, als op de apprehentie is hechtenisse gevallen daerinne hij gevangen gecondemneert is, hebben de voorsz. d' kosten getaxeert ende gemodereert ter somme van hondert negenteventich gulden 14 stuyvers, behalven de kosten die na desen dage noch souden

¹ insinuatie; gerechtelijke aanzegging.

² Maandag 19 november 1640.

³ Donderdag 13 december 1640.

⁴ Hierna, doorgehaald: Hugo Blomvliet baillu der stede Schoonhoven ende den lande van Beloys nomine offitii declarant contra Joost Herberts van Houwelingen, gecondemneerde, te dienen van kosten.

mogen vallen indien den gevangen lange in hechtneisse mochte blijven, tot 12 stuyvers 's daechs, ende die bij faute van betalinge vorder soude moeten werden gedaen. Actum opten 13en december 1600 veertich.

p. 488

Present Heyde, Snaer, Erckel, Zeyst

Alsoo Joost Herberts het vonnis niet en voldoet heeft den officier voorgesteld den selven te tracteren op ses stuyvers 's daechs. 't Welcke Schepenen gestelt hebben 't sijnen discretie. Actum opten 28en december 1640.¹

p. 489

Rechtdach den 30 juny 1642²

Hugo Blomvliet, Bailliu
Eysscher

contra

Jacob Aertsz. de Geel gearresteerde ende gedaegde in persoon
e.d.

D' Eysscher concludeert presenteert in scriptis.

Bulcq dach.

p. 490

Sententie Cathalina Jans

Alsoo Cathalina Jans geboren tot Roockerk ontrent Ceulen³ out ontrent 33tich jaren, vrijwillich buytten pijnne ende banden van ijsere bekent heeft om gesont lichaems eenige tijt herwaerts ten platten lande te hebben gaen beedellen versouckende aelmissen levende alsoo van 't sweet van den huysluyden dat mitsdien den rechten armen wert onthouden, alles contrarie den placcate van de Groot Mogende Heeren Staten van Hollant ende Westvrieslant op 't stuck van 't vagabonden ende bedelen geemaneert. 't Welcke een saecken sijnden van quade gevolgen die in een landt ofte stadt van justitie niet can werden geleden maer anderen ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhovenn ende Lande van Beloys, nomine offitii, uytten naem ende van wegen den hooge Overicheyt etc. dat sij gevangen daerover haer leven langh sal werden gebannen uyt Hollandt ende Westvrieslant sonder middellertijt daer weder inne te comen op peijne van swaerder straffe volgens den placcate, met confiscatie van goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt voorseyt.

Die van den Gerechte geexamineert hebbende den eysch bij den heere Eysscher overgeleyt ende gelet op de confessie van de gevangen, hebben d' selve gebannen ende bannen haer mits desen uyt Hollandt ende Westvrieslant den tijt van ses jaeren lastende haer datelijck te vertrecken uyt deser stadt ende binnen drie dagen uyt den voorsz. lande sonder binnen ses jaer daer weder in te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijn vorderen eysch ende conclusie. Actum opten 18en augusti 1642.⁴

gevangen den 8en ende uytgegaen
den 18en augusti

p. 491

Sententie Jannitge Jans

Alsoo Janntigen Jans gebooren van Amsterdam out ontrent 30e jaren vrijwillich buytten pijnne ende banden van ijseren bekent heeft, dat sij ontrent vier jaren geleden in 's Gravenhage gegeesselt ende gebrantmerckt is geweest vermits sij gestoolen goet ter lombaert hadde gebracht 't welke haer wel behoort gedient te hebben tot een beeter leven maer gaende van quaet tot erger t' sedert den voorsz. tijt gesont lichaems ten platten lande vagabonden ende bedelen levende alsoo van 't sweet van de huysluyden dat mitsdien den rechten armen wert onthouden, alles contrarie den

¹ Vrijdag 28 december 1640.

² Maandag 30 juni 1642.

³ Köln-Rodenkirchen, Noordrijn-Westfalen, Duitsland.

⁴ Maandag 18 augustus 1642.

placcate van de Groot Mogende Heeren Staten van Hollant ende Westvrieslant op 't stuck van 't vagabonden ende lantloopen geemaneert, alle 't welcke een saecke wesende van quade gevolgen die in een lant ofte een stad van justitie niet can werden gelden maer andere ter exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende Lande van Beloys, nomine offitii Eysscher uytten naem ende van wegen de voorsz. Heeren Staten, dat sij gevangen gebracht sal werden ten plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer voor de tweede mael gegeeselt gebrantteckent ende gebannen sal werden uyt Hollant ende Westvrieslant haer leven langh geduyrende sonder middellertijt daer weder inne te comen op peijne van swaerder straffe volgens den placcate, met confiscatie van alle haere goederen ten proffijte van de hooge Overicheyt.

Die van de Gerechte geexamineert hebbende den eysch bij den heer Eysscher overgeleyt ende gelet op de confessie van de gevangen, hebben d' selve gebannen ende bannen haer mits desen haer leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant lastende haer te vertrecken uyt deser stede datelijck ende binnen drie dagen uyt de voorsz. landen sonder daer wederom daer in te comen op lijffstraffe. Ontseggen den heere Eysscher sijn vorderen eysch ende conclusie. Actum ut supra.

gevangen ende uytgegaen als vooren
ende hadde een kindt bij haer

p. 492

Sententie Jan Rems ende
Jan Crurs

Alsoo Jan Rems gebooren van Reyst¹ in de provintie van Hirfortsier in Engelandt out ontrent 28tich jaren ende Jan Crurs out 20tich jaren mede gebooren in Engelandt vrijwillich buytten pijnende banden van ijsere bekent hebben, gesont lichaems ten platten lande te hebben gaen vagabonden ende bedelen versouckende aelmissen levende alsoo van 't sweet van den huysluyden dat mitsdien den rechten armen wert onthouden, alles contrarie den placcate van de Edele Groot Mogende Heeren Staten van Hollant ende Westvrieslant op 't stuck van 't vagabonden ende bedelen geemaneert. Alle 't welcke een saecke wesende van quaden gevolgen die in een lant ofte een stad van justitie niet can werden gelden maer anderen ter exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende Lande van Beloys, nomine offitii Eysscher uytten naem ende van wegen de voorsz. hooge Overicheyt: dat sij gevangens gebracht sullen werden ten plaetse aldaer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts haer leven langh gebannen sullen werden met confiscatie van alle hare goederen alles volgens den voorsz. placcate.

Die van de Gerechte geexamineert hebbende den eysch van den officier ende des gevangens confessie hebben d' selve gebannen ende bannen d' selve mits desen den tijt van ses jaeren uyt Hollant ende Westvrieslant lastende haer datelijck te vertrecken uyt deser stede ende bynnen drie dagen uyt de voorsz. lande sonder binnen ses jaer wederom daer in te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heer Eysscher sijn vorderen eysch ende conclusie. Actum opten lesten september 1642.²

gevangen den 30en augusti
ende uytgegaen den lesten september 1642
Den gevangens hebben dus lange geseten
om redenen

p. 493

Sententie Dirck Daers

Alsoo Dirck Daers out sevenentwintich jaren geboren te Lonnen in Engelandt, vrijwillich buytten pijnende bande van ijsere bekent, heeft gesonts lichaem te hebben gaen bedelen ende vagabonden levende alsoo van 't sweet van den huysluyden dat door sulcken middel den rechten armen wert onthouden, alles contrarye den placcate op 't stuck van vagabonden ende bedelen geemaneert, 't welcke mede in een lant van justitie niet en can werden gelden. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. uytten name ende van wege de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat hij gevangen gebracht sal werden ten plaetse aldaer men gewoon is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts sijn leven lant³ gebannen te worden

¹ Royston, Hertfordshire, Engeland?

² Dinsdag 30 september 1642.

³ Sic. sijn leven lant, lees: sijn leven lang.

uytten voorsz. lande, met confiscatie van alle sijne goederen indien hij eenige heeft ten proffijte van de voorsz. hooge Overicheyt.

Schepenen gelet hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens vrijwillige confessie, doende recht hebben hem gevangen gebannen gelijk sij d' selve bannen mits desen, den tijt van thien jaren uyt de voorsz. stede ende den Lande van Beloys, daer uyt te vertrecken binnens dage sonneschijn, sonder daer middellertijt weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' heere Eysscher etc. Actum opten achtienden september 1640.¹

gevangen den 29 augusti 1640
uytgegaen den 18 september daer aen volgende

p. 493 Sententie Claes Codt

Alsoo Claes Codt geboren te Oxol² in Engelant out ontrent 20e jaer vrijwillich buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft gesonts lichaems etc. als de voorsz. eysch.

Schepenen gelet hebbende etc. als den voorgaende sententie van Dirck Daers.

gevangen den 29 augusti 1640
uytgegaen den 18 september 1640

p. 494 Sententie Olivier Coers

Alsoo Olivier Coers³ geboren te Oxfort in Engelant out ontrent 34 jaer vrijwillich buyten pijnende bande van ijsere bekent heeft gesonts lichaem ten platten lande etc. als den voorgaenden eysch van Dirck Daers.

Schepenen gelet hebbende op den eysch etc. voorts als in sententie van Dirck Daers. Actum ut supra.

gevangen den 29 augusti 1640
uytgegaen den 18 september 1640

p. 494 Sententie Catalijn Huyberts alias
Catalijn Dompels

Alsoo Catalijn Huyberts, alias Catalijn Dompels out ontrent 40 jaer geboren in 't Land van Luyck, vrijwillich buyten pijnende bande van ijsere bekent heeft gesonts lichaems etc. als in voorgaende sententie van Dirck Daers.

Schepenen gelet hebbende op den eysch etc. voorts als de sententie van Dirck Daers. Actum ut supra.

gevangen ende uytgegaen als voren

p. 494 Sententie Catalijn Jans

Alsoo Catalijn Jans out ontrent LI jaer geboren in Vlaenderen vrijwillich buyten pijnende bande van ijsere bekent heeft gesont lichaems, etc. voorts als den voorgaende eysch van Dirck Daers.

Schepenen gelet hebbende etc, doende recht, &. voorts als de sententie van den voorn. Dirck Daers. Actum ut supra.

gevangen ende uytgegaen als voren

¹ Dinsdag 18 september 1640.

² Een (nog) niet geïdentificeerde plaats in Engeland. Foxhall in het Engelse graafschap Suffolk?

³ Coers; Georges?

p. 495

Sententie Baertge Jans

Alsoo Baertge Jans¹ out ontrent 30 jaer geboren te Voorburch in den Hage² buyten pijnje ende bande van ijsere bekent heeft gesont lichaems in steden ende ten platten lande te hebben gaen bedelen ende vagabonden levende van 't sweet etc., voorts te volgen den eysch van Dirck Daers.

Schepenen gelet hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens vrijwillige confessie, doende recht hebben haer gevangen gebannen gelijk sij doen mits desen den tijt van vier jaren uyt de voorsz. stede ende den Lande van Beloy's, daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn, sonder daer weder middellertijt inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' heere Eysscher etc. Actum den 19 april 1641.³

gevangen den 15e april 1641
uytgegaen den 19en april 1641

p. 495

Sententie Jannetge Henricx

Alsoo Jannetgen Henricx out ontrent 27 jaer geboren ter Goude vrijwillich buyten pijnje ende bande van ijsere bekent heeft gesont lichaems etc., voorts te volgen den eysch van Dirck Daers.

Schepenen gelet hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens etc., voorts te volgen de sententie van Baertge Jans den 19 april 1641.

gevangen ende uytgegaen als voren

p. 495

Sententie Maretge Geerits

Alsoo Maretge Geerits geboren tot Rotterdam out ontrent 26en jaer, buyten pijnje ende bande van ijsere bekent heeft dat sij gevangen van haer ouders is geloopen ende sedert dien tijt haer met bedelen ende vagabonden heeft geneert soo in steden als ten platten lande levende alsoo van 't sweet van den borgers ende huysluyden etc., voort te volgen den eysch van Dirck Daers.

Schepenen gelet etc. voort te volgen de sententie van den voorsz. Baertge Jans. Actum den 19 april 1641.

gevangen ende uytgegaen als voren

p. 496 Sententie Nicola Dulis⁴

Alsoo Nicola Dulis out ontrent 55e jaer geboren te Doornik in Walslant⁵ sijnde een wolcamer⁶ van sijn ambacht buyten pijnje ende bande van ijsere bekent heeft gesont lichaems te hebben gaen bedelen ende vagabonden, levende alsoo etc., voorts te volgen den eysch van Dirck Daers etc.

Schepenen gelet hebbende op den eysch van den heere Eysscher ende des gevangens vrijwillige confessie doende recht, hebben hem gevangen gebannen gelijk sij doen mits desen uyt de voorsz. stede 't Lant van Beloy's, ende den Crimpenderweert den tijt van ses achteropeenvolgende jaren daer uyt te vertrecken etc., sonder etc., op pene etc. Ontseggen etc. Actum den lesten augusti 1641.⁷

gevangen den 24 augusti 1641
uytgegaen den lesten augusti 1641

¹ Komt ook nog voor als Maertge Jans, zie p. 497.

² Voorburg, gem. Leidschendam-Voorburg, prov. Zuid-Holland.

³ Vrijdag 19 april 1641.

⁴ Nicolas du Lis?

⁵ Doornik, prov. Henegouwen, België.

⁶ Sic, een wolcamer, lees; een wolcammer.

⁷ Zaterdag 31 augustus 1641.

p. 496

Sententie van Michiel Havery
Morgan [Sioens], Tomas Japman
Alexander Waggin, ende Maeyken
Trions

Alsoo Michiel Havery out 67 jaren geboren te Armentiers in Vlaenderen¹, Morgan [Sioens] geboren in Walslant² out 45 jaer, Tomas Japman out 27 jaren geboren in Engellant, Alexander Wachgin geboren in Engellant out 52 jaer, ende Mayken Trions geboren tot Haerlem out 46 jaer, ofte elcx daer ontrent vrijwillich buyten pijnende bande van ijsere bekent hebben gesont lichaems ten platten lande etc., voorts te volgen den eysch van Dirck Daers.

Schepenen gelet hebbende op den eysch etc., doende recht, etc., voorts te volgen de sententie van Nicola Dulis. Actum den lesten augusti 1641.

gevangen ende uytgegaen als voren

p. 497

Sententie van Jacob Haeck
Lijsbet Cornelis van Delft ende Neeltge
Cornelis

Alsoo Jacob Haeck out 54 jaer geboren te Deynsing in Flaenderen³, Lijsbet Cornelis van Delft out 43 jaer geboren te Delft, ende Neeltge Cornelis out 47 jaer geboren te Breda vrijwillich buyten pijnende bande van ijsere bekent hebben gesont lichaems te hebben gaen bedelen ende vagabonden levende etv., voorts te volgen den eysch van Dirck Daers.

Schepenen etc., doende recht hebben haer gevangens gebannen gelijk sij doen mits desen uyt Schoonhoven ende 't Lant van Belloys, den tijt van acht jaren daer uyt te vertrecken binnen dage sonneschijn sonder etc., op pene van etc. Ontseggen etc. Actum den 22 augusti 1641.⁴

gevangen den 16 augusti 1641
uytgegaen den 22 augusti 1641

p. 497

Sententie Baertge Jans

Alsoo Baertge Jans geboren te Voorburch in den Hage out out wat⁵ 30 jaer, buyten pijnende bande van ijsere bekent heeft ontrent Paesschen voorlede, alhyer binnen deser stede gevangen, ende uyt d' selve stede gebannen te sijn geweest den tijt van vier jaeren vermits dat sij ten platten lande hadde gaen vagabonden ende bedelen, het welke haer behoort gestreckt te hebben tot een beter leven, maer gaende in haer quaet leven voort. Verkeerende bij fameuse dieven ende vagabonden, gaende ten platten lande bedelen ende vagabonden levende alsoo etc., voorts te volgen den eysch van Dirck Daers.

Schepenen etc, doende recht hebben haer gevangen gebannen gelijk sij doen mits desen haer leven lanck uyt Schoonhoven ende het Lant van Belloys, daer uyt te etc., sonder etc., op pene etc. Ontseggen etc. Actum den 22en augusti 1641.

gevangen ende uytgegaen als voren.

p. 498

Sententie Grietge Jans ende
Annetge Rijcke

Alsoo Annetge Rijcke geboren in 't Lant van Gulick out 20 jaer, ende Grietge Jans geboren te Thiel out 27 jaer, vrijwillich buyten pijnende bande van ijsere bekent heeft gesont lichaems ten platten

¹ Armentières, dep. Nord, Frankrijk.

² Wales.

³ Deinze, prov. Oost-Vlaanderen, België?

⁴ Donderdag 22 augustus 1641.

⁵ Sic. out out wat, lees: out was of out.

lande t' hebben gaen bedelen ende vagabonden levende etc., voorts te stellen na den eysch van Dirck Daers.

Schepenen etc, doende recht hebben haer gevangens gebannen gelijk sij doen mits desen den tijt van thien jaren uyt Schoonhoven, ende 't Lant van Beloys, daer uyt te etc., sonder etc., op pene etc. Ontseggen etc. Actum den 14 october 1641.¹

gevangen den 6en october 1641

uytgegaen den 14 october 1641

p. 499

Sententie David Willem Visscher

Alsoo David Willem Visscher out ontrent 23 jaren gebooren te Covetri in Wareschier² in Engelandt sijnde een slootmaecker sijns ambachts, getrouwt sijnde met Grietge Claes mede gevange, buytten pijnende ende bande van ijsere bekent heeft, ontrent vijff jaeren geleden alhier met een [...racte] in 't landt gecomen te sijn, ende gedient te hebben onder de compagnie van den sergant maeyor Harket, daer jegenwoordich cappityen van is Robbert Reby garnisoen houdende tot Utrecht, dat hij gevange van de selven compagnie in 't leger wesende, sonder verloff van de cappityen is gaen loopen naer den Hage ende naer Engelandt ende van Engelandt wederom alhier in Hollandt is gecomen ende 't Utrecht in meeninge om onder de voorsz. compagnie wederom te dienen. Dat den luyttenant hem gevangen onder de compagnie niet en begeerde ende van de selven gejaecht heeft vermits hij sonder verloff van de compagnie was geloopen. Dat hij gevangen als doen sijn reys heeft genomen op der Goude aldaer sijn vrou hem is gevolcht gaende logeren t' huysse van seeckeren soetelaer alwair hij ontrent drie weecken is geweest in meeninge om dienst te nemen ende dat hij met de cappityen heeft connen accorderen, soo als hij seyde, dat hij gevangen met sijn vrou, Hans Jansz. met sijn vrou ende Jan Claesz. medegevangen met sijn bijsit van der Goude alhier binnen deser stede gecomen ende mette anderen twee nachten hebben gelogeeert. Dat hij gevangen in 't examineren op verscheyden logentael is bevonden gaende mede in steden ende ten platten lande vagabonden sonder rekenschap te connen geven van 't gene daer mede hij hem geneert. Alle 't welcke saecke sijn van quaden gevolge die anderen ter exemple gestrafft dienen. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu der stede van Schoonhoven ende Lande van Beloys, uytten naem ende van wege de hooge Overicheyt en Graeffelicheyt van Hollant ende Westvrieslandt dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse aldaer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts sijn leven langh gebannen te werden uytten voorsz. landen met confiscatie van alle sijne goederen ten proffijte van de hooge Overicheyt ofte tot alsulcken fyne als Schepenen sullen bevinden te behooren.

p. 500

Schepenen gelet hebben op des gevangens confessie ende alle 't gene ter materye dienende was doende recht. Condemneren den gevange blootshoofs de steenen te dragen om de haven. Ende hebben hem voorts gebannen de tijt van thien jaren uyt Hollandt ende Westvrieslandt, daer uyt te vertrecken uyt dese stede ende binnen vierentwintich uren uyt de voorsz. lande sonder middellertijt daer weder in te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den Eysscher sijn vorderen eysch ende conclusie. Actum opten 11en february 1643³ present allen de Schepenen.

den 10en january 1643 gevangen

uytgegaen den elfde february ende hebben

om redenen soo lange geseten

Den medegevangen Hans Jansz. ende Rebecka van Berck

bij haer hebbende twee kinderen die den 16en january sijn

ontslagen alsoo niet tot haeren lasten niet en soude vinden. Actum ut supra.

p. 500

Sententie Jan Claesz.

Alsoo Jan Claesz. out ontrent 22 jaren gebooren van Thonningen bij Hamburch⁴ sijnde een bombasijnwercker sijns ambachts, buytten pijnende ende bande van ijsere bekent heeft dat Jannetge sonder haer bijnaem te weeten die de apprehentie is ontloupen sijn getroude vrouw was, ende naederhant bekent dat het sijn bijsit is, ende mette selve mitgaders sijne medegevangens alhier binnen deser stede is gecomen om dienst te nemen daertoe hij niet conde geraecken, dat mede hij

¹ Maandag 14 oktober 1641.

² Coventry in Warwickshire.

³ Woensdag 11 februari 1643.

⁴ Tönning, Sleeswijk-Holstein, Duitsland.

gevangen seeckere mantel om hadde als hij geapprehendeert werde (die tot Leyden op nieuwejaersavont was gestoolen), die hij tot Delft van seecker persoon, soo hij seyde, op de straet hem gemoettende doch hem onbekent es, heeft gecocht voor twaelf gulden, sonder meer hem te connen geven van 't geene daer mede hij hem geneert. Alle 't welcke saecken wesende van quaden gevolgen die in een stadt van justitie niet behoort te werden geleden, maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet etc. uytten naem ende van weegen de hooge Overicheyt ende Graeffelichey van Hollant ende Westvrieslandt dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse aldaer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts sijn leven langh gebannen te werden uyten voorsz. lande met confiscatie van alle sijne goederen ten proffijte van de voorsz. hooge Overicheyt: ofte tot alsulcke anderen fyne als Schepenen sullen bevinden te behooren.

Schepenen etc, doende recht hebben hem gevangen gebannen ende bannen den selven mits desen den tijt van thien jaeren uyt Hollandt ende Westvrieslandt ende voorts als boven.

den mantel is opgehouden met sijn degen
tot dat hij binnen vier maenden naer dit bescheyt
sal seynden aen den Gerechte van sijn leven ende comportemente.

p. 501

Sententie Grietge Claes

Alsoo Grietge Claes out ontrent 23 jaren gebooren van Haalen¹, buyten pijnende bande van ijsere bekent heeft dat Davidt Willem Vischer medegevangen haer man is ende metten selve in steden ende ten platten lande te hebben gaen lantloopen, sonder reckenschap te connen geven van 't gene daer mede sij haer geneert. Dat mede sij gevangen in 't examineren op versheyden logentallen is bevonden, alle 't welcke saecken sijn van quade gevolgen die in een stadt van justitie niet behoort te werden geleden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. uytten naem ende van wege de hooge Overicheyt ende Graeffelichey van Hollant ende Westvrieslandt dat sij gevangen gebracht sal werden ter plaetse aldaer men gewoon is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voort haer leven langh gebannen te werden uytte voorsz. lande met confiscatie van alle hare goederen ten proffijte van de voorsz. hooge Overicheyt: ofte tot alsulcken andere fyne als Schepenen bevinden sullen te behooren.

Schepenen etc, doende recht etc., als voren. Actum ut supra.

p. 502

^{3e}
Begin van de rekeninghe
van den Bailliu

Sententie Thomas Hennis

Alsoo Thomas Hennis out 23 jaren gebooren van [Dovres] in Engellant² buytten pijnende bande van ijsere bekent heeft gesont lichaems te hebben gaen vagabonden ende bedelen. Dat mede hij gevangen alhier binnen deser stede droncken wesende van den backhouwer van den huysarmen³ gelt heeft te willen hebben, sprackende seer onbeleeffdelijcke jegens den selve, willende van de deur niet gaen voor ende aeler hij gelt hadde, dwingende den armen genoehsaem 't gelt aff tot drie der dienaers hem van de deur vandaen haelde, alle 't welcke een saecke sijn van quaden gevolge die in een stadt van justitie niet behooren geleden te werden maer anderen ten exemple gestraft dienen. Soo concludeerde Hugo Blomvliet etc. uytten naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelichey van Hollant ende Westvrieslandt dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse aldaer men gewoonlijk is justitie te doen ende aldaer volgens den placcate van de voorsz. hooge Overicheyt op 't stuck van 't vagabonden ende bedelen geemaneert gegeeselt ende gebannen te werden sijn leven langh uytte voorsz. lande met confiscatie van alle sijne goederen ten proffijte als voren.

Schepenen doende recht condemnieren den gevangen de stene te dragen de Visbrugge over ende om den Dam ende soo weder tot voor 't stadthuys, dat hij daer nae wederom gebracht werden op de Gevangeport om aldaer veerthien dagen water en broot te eten, die tijt overstrecken sijnde, hebben hem noch gebannen den tijt van thien jaeren uyt Schoonhoven ende den Landen van

¹ Haalen, gem. Leudal, prov. Limburg.

² Dover, Kent, Engeland.

³ De penningmeester vande huysarmen?

Belois, daer uyt te vertrecken binnen 's daechs sonneschijn, sonder binnen den voorsz. tijt daer weder in te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' Eysscher sijn vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Snaer, Arckel, Hulst, Cort, Zeyst Cluyt, Schepenen den 20en meye 1643.¹

gevangen den 7en mey ende uytgegaen
den 3en juny 1643

p. 503 Sententie Grietge Jans ende
Jannetge Jans

Alsoo Grietge Jans out ontrent 21 jaren geboren tot Amsterdam ende Jannetge Jans out ontrent 25 jaren mede aldaer gebooren buytten pijnende banden van ijsere bekent hebben dat sij tot Amsterdam achter de pickeurstall² in twee verscheyde hoerhuysen hebben gewoont. Namentlijk Griet Jans tot Anna van Osenbrugge ende Jannitgen Jans tot [G. erich] Lijsge [Sanne] ende alsoo met hoeren ende boeven verkeert hebben. Dat sij haer van Amsterdam naer Utrecht hebben begeven alwaer sij in de herberge van de Witte Swaen buytten de Wertpoort³ seven ofte acht dagen huys hebben gehouden met secker manspersoon die sij vier gulden thien stuyvers hebben verschooten onder belofte dat hij haer thien gulden tot Schoonhoven wederom soude geven, tot welcken eynde sij alhier binnen deser stede sijn gecomen gaende logeren aen den Hellingh. Dat sij den anderen daechs gecomen wesende voor seecker borgerhuys daer Jannetge Jans in huys ging ende Grietge Jans voor aen de deur bleef staen ende dat Jannetge Jans een mantel nam die op de taffel lach, daerover de vrouwe van den huys begont te roopen dat sij de mantel doen wederom op de taffel leyde ende alsoo wech sijn gegaen. Dat mede sij gevangens geen reeckenschap connen geven waer mede sij haer sijn geneerende als met lichtverdich geselschap te verkeeren. Alle 't welcke saecken sijn van quaden gevolge die in een stadt van justitie niet behooren geleden te werden maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc. uytten naem ende van wege de hooge Overicheyt ende Graeffelicheyt van Hollant ende Westvrieslandt, dat sij gevangens gebracht sal werden ter plaetse aldaer men gewoonelijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeesselt ende voorts gebannen te werden uytten voorsz. lande met confiscatie van alle haere goederen ten proffijte van de voorsz. Overheyte.

Schepenen doende recht, condemneren Griet Jans de houte huyck te dragen ende Jannetge Jans daer nevens te gaen met twee roeyen in den armen, ter saecke sij swanger is, de Visbrugh omme ende voorts over den Dam weder tot voor 't stadthuys, ende hebben haer voorts gebannen den tijt van etc. als vooren. Actum ut supra.⁴

gevangen den 12 april
ende om redenen dies lange
geseten

p. 504

Sententie John Anderson etc.

Alsoo Johan Anderson out 40 jaeren, Jems Cornegen out 38 jaeren, beyde geboren in Schotlant ende voerdien gedient hebbende onder cappiteyn Balford, Marcus Seten geboren in Engelant out 37 jaeren hebbende gedient, soo hij seyt, in Westindien voor soldaet, Neeltge Guillams geboren in Strien⁵, huysvrouwe van de voorn. John Anderson out 22 jaeren ende Syburch Martens geboren in Ditmarsen⁶ out 27 jaeren ofte elcx daer ontrent, buytten pijnende banden van ijsere bekent hebben dat sij in de steden ende ten platten lande hebben gaen vagabonden ende bedelen contrarie de placcaten van de groot mogende heren Staten van Hollant ende Westvrieslant. Alle 't welcke saecken sijn van quaden gevolge die in een stadt ende lant van justitie niet behoort getolereert te werden maer andere ten exemple gestraft. Soo concludeert Hugo Blomvliet, Bailliu etc.

In den naem ende van wegen etc.

Dat sij gevangens haer leven lanck sullen werden gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van alle haere goederen ten proffijte van de hooge Overicheyt.

¹ Woensdag 20 mei 1643.

² Casparus Commelin, *Beschryvinge van Amsterdam ....* (Amsterdam, 1693) 248. Als dan de Amstelstraet daer d' Oude Wallen waren ende Pikeurstal stont.

³ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Weerdpoort>. Weerd- of Amsterdamse poort, aan de noordzijde van de stad Utrecht, daar waar nu de Weerdbrug ligt.

⁴ Woensdag 20 mei 1643.

⁵ Strijen, prov. Zuid-Holland.

⁶ Dithmarschen, Sleeswijk-Holstein, Duitsland.

Die van den Gerechte geleth hebbende op den eysch van den heere officier, hebben de gevangens gebannen ende bannen d' selve nits desen den tijt van thien jaren uyt Schoonhoven Zuythollandt ende den Lande van Beloys, sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher etc. Actum bij Snaer, Noest, Cort, Zeyst ende Cluyt, Schepenen den 5en augusti 1643.¹

Vijff gevangens en twee kinderen
gevangen den 1en augusti ende uytgegaen
den 5en ditto

p. 505

Sententie Geertge Joris

Alsoo Geertge Joris out 49 jaeren geboren van Rotterdam buyten pijnre ende bande van ijsere bekent heeft gesont lichaems te hebben gaen bedelen, dat sij ter saecke vandien lest is gevangen geweest tot Delft ende binnen deser stede gecomen sijnde heeft droncken gedroncken in brandewijn ende daerna een hemt heeft gestolen dat te droogen hinck, 't welke saecke sijn van quade consequentie andere ten exemple strafbaer. Soo concludeerde Hugo Blomvliet, Baillu etc. ten fyne de gedaegde gebracht soude werden ter plaetse daer men gewoon is justitie te doen ende aldaer gestrengelijck gegeeselt te werden ende voorts gebannen haer leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van goederen.

Die van den Gerechte gesien ende gevisiteert hebbende den eysch van den heer Baillu ende op alles wel ende rijpelijk geleth hebbende doende recht condemneren² de gevange weder gebracht te werden op de Poort ende aldaer acht dagen water en broot te eten ende hebben haer voorts gebannen haer leven lanck uyt deser stede den Landen van Belois, ende den Crimpenderweert sonder wederomme daerinne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heer Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Snaer, Noest ende Cort, Schepenen den 28en augusti 1643.³

gevangen den 6en augusti ende uytgegaen
den 4en september 1643 daer van den gevangen
acht dagen te water ende te broot heeft geseten

p. 506

Sententie Hans Henrick

Alsoo Hans Henrick geboren van van Landauis in den Paltz⁴ out 28en jaeren buyten pijnre ende bande van ijsere bekent heeft gesonts lichaem te hebben gaen bedelen ende bij den diender gelast sijnde uyt de stadt te gaen, ende gecomen sijnde buyten de poort aldaer is gebleven sonder te willen obedieren oft vorder vertrecken gelijk hem belast was, daer hij is geapprehendeert ende op de poort gebracht. Soo concludeerde Hugo Blomvliet, Baillu etc. als op de saeck aen d' ander sijde.

Die van den Gerechte etc. als voren. Actum ut supra.⁵

den gevangen ut supra

p. 507

Den 5 octobris 1643⁶ present Snaer, Erckel,
Cort, Zeyst ende Cluyt

Hugo Blomvliet, Bailliuw der stede van Schoonhoven
ende Lande van Beloys, nomine offitii Eysscher
in cas van delict

contra

Laurens Dircxs uyt Berchambacht wonende

¹ Woensdag 5 augustus 1643.

² Sic, condemneren condemneren, lees; condemneren.

³ Vrijdag 28 augustus 1643.

⁴ Landau, Rijnland-Palts, Duitsland.

⁵ Vrijdag 28 augustus 1643.

⁶ Maandag 5 oktober 1643.

ter Goude overgedaechde¹ bij edicte in
persoon ende gearresteerde versoeck doen.

Repelaer voor d' Eysscher alvorens eysch te doen versochte dat den gedaegde in persoon bij provisie sal werden geordineert te gaen in detentie, om gehoord ende geexamineert te werden op alsulcke vraechstukken ende interrogatorien, als hem bij de Eysscher sullen werden voorgehouden.

De gedaegde in persoon seyde 't versouck van den heere Eysscher t' eenemaal te wesen impertinent. Concluderende daeromme dat hem het selve sal werden ontseyt, ende den heere Eysscher geordonneert staende vierschaer eysch te doen, ofte andersins comparuit ende absolutie van den instantie, doende voorts contra versouck, concludeert dat de gedaegde sal werden ontslagen van de personele comparitie, ende geadmitteert te mogen occuperen bij procureur, ten minste onder cautis pro judicato ende hanttastinge van t' allen tijden wederom in persoon te sullen compareren bij desen Edele Gerechte geordonneert werdende, sub poena confessi et convicti², makende eysch van costen ende protesterende van atroce injurien den gedaegde door de citatie in persoon aengedaen.

Repelaer voor d' Eysscher seyde 't versouck van comparuit mitsgaders 't contra versouck daeraen gedaen ende 't vorden geallegeert te wesen insouffisant ende impertinent, ende dat in desen geen provisionele ontslaginge can vallen, persisteert bij zijn versouck, makende mede eysch van costen van desen irridente.

Den gedaegde persisteert mede bij zijnen versoecke ende geteyckende, versochte daer op dispositie.

Repelaer voor d' Eysscher van gelijcken op zijnen versoeck.

Schepenen ordonneren den gedaegde bij provisie te gaen in detentie, omme aldaer gehoord te werden op als alsulcke interrogatorien als hem sal werden voorgehouden, ende 't selve gedaen zijnde nader op de selve gedisponeert te werden als naer behooren.

Den gedaegde stelt hem van 't voorsz. appointment ilico appellant aen den Hove van Hollant, protesterende dat in prejuditie vandien niet en can werden geattenteert.

p. 507

Idem nomine quo suora Eysscher
contra
Maerten [ ] de knecht van Laurens
Dircxz voorseyt gedaegde bij edicte in persoon ende gear-
resteerde versoeck doen

Repelaer voor d' Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde in persoon, versochte default, met een tweede citatie bij edicte ende clockgeslach, ende apprehensie corporeel, ende voorts als naer rechte.

Schepenen fiat.

p. 508

Rechtdach gehouden den 9 oktober 1643³
present allen dempto Noest

Hugo Blomvliet, Baillu der stede van Schoonhoven
ende Landen van Belois, nomine officii Eysscher in cas
van delict

contra
Laurens Dirxz. uyt Bergambacht
wonende ter Goude gedaegde bij edicte ende in persoon
e.d.

D' Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde in persoon versochte deffault met een ander citatie bij edicte ende voor 't profijt vandien ende apprehentie corporeel.

¹ Sic, overgedaechde, betekenis ?

² sub poena confessi et convicti; op borgtocht.

³ Vrijdag 9 oktober 1643.

sententie te begeren

In state.

p. 510

Den 7en december 1643¹

Hugo Blomvliet etc.
 contra
 Laurens Dircxz. gedaegde bij edicte
 sententie te begeren, op 't intendit ende
 stucken daer van voor desen is gedient

D' Eysscher versochte sententie.

Die van den Gerechte houden de saecke alsoch in advys omme met gelegentheynt het intendit ende de stucken ende informatie daer nevens overgelevert te visiteren. Actum ut supra.

p. 511

Alsoo Cornelis Aryensz. 't Mannetgen sijnde van een quaet leven, ende hebbende gebruyckt verscheyden dreygementen in regard van eenige personen. Dat hij oock onlangs een van de dienders heeft gequetst ende daerom opten 3en january is geapprehendeert ende op de Poort gebracht ende geset is met het been aen kettingh, daeraen hij opten 9en january is bevonden hebbende hemselven verhangen. Soo is 't dat Die van den Gerechte naer gedane schouw goet gevonden ende verstaen hebben dat den officier bij nacht in stillicheynt hem sal doen begraven op 't kerchoff. Actum opten 9en january 1644.²

p. 511

Rechtdach gehouden den 11 january 1644³

Hugo Blomvliet etc.
 Eysscher in cas van delict
 contra
 Lauris Dircxz. gedaegde bij edicte ende deffaillant
 alsoch sententie te begeren

D' Eysscher versochte alsoch sententie.

p. 512

Sententie Laurens Dircxz. uyt Berchambacht

Gesien bij Die van den Gerechte der stede Schoonhoven het intendit informatie actens stucken ende munimenten Haer Edelen overgeven uyt den name ende van wegen Huce Blomvliet, Baillu der voorsz. stede ende de Lande van Beloys, nomine offitii Eysscher in cas van delict ter eenre. Op ende jegens Louris Dircxz. uyt Berchambacht wonende binnen der stede Gouda gedaegde bij edicte in persoon ende deffaillant ter andere sijde. Allegerende den heere Eysscher bij de middelen van sijn intendit hoe waer is dat den gedaegde in persoon ende deffaillant sijnde seer wrevelich ende moetwillich opten 23en september lesteden met eenen Maerten Dircxz. heeft geseten in seeckere herberg buyten de Cruyspoort deser stede, ten welcken tijde daer mede inquam Jan Goetweer dienaer van de justitie dien hij met vele injurieuse woorden heeft toegeschoten ende bejegend ende treckende hij gedaegde ende deffaillant neffens den voorn. Maerten Dircx sijn mes uyt, sijn daer mede den voorn. Jan Goetweer aengevallen soo geweldelijck dat hij ten huysse ende de sijdedeur uyt moste (onaengesien den selven tot sijn defentie sijn degen getrocken ende haer volgens de stedeprivilege gearresteert hadde) retirerende tot voor de huysinge van Crijn Thomasz. sijnde weynich minder als drie roeden, alwaer den voorsz. Jan Goedweer achterover vallende den deffaillant met sijn opsteecker hem is toegeschoten, gevende den selven met sijn mes dat hij averrechts in de hant hadde een sware periculeuse quetsure in de rechter borst, ontrent den tepel gaende opwaerts in 't holl van de borst sulcx dat bij aldien het mes op de ribbe (die door midden ende van den anderen gestecken was) niet ten deele gestuyt hadde, sonder naer alle aparentie

¹ Maandag 7 december 1643.

² Zaterdag 9 januari 1644.

³ Maandag 11 januari 1644.

p. 513

door 't lichaem van den voorsz. Goetweer gepenetreert ende hem van leven ter doot gebracht hebben [d.l...] hij 't selve oock noch soude hebben volbracht bij aldien het van andere personen niet belet ware geweest als gevende den voorn. Jan Goetweer noch een steeck in de 's lincker heup, wel seven vingeren diep, heeft voorts den selven ontweldicht sijn degen die hij 't sijner defentie hadde getrocken is daer mede met Maerten Dircxz. gegaen op de wagen, ende heeft de paerden daer mede gement, d' selve slingerende in 't afrijden tot meermalen over sijn hoofd. Alles breder volgens de infomatie daer van sijnde. Over alle 't welcke den Eysscher in desen, bewaerder 't recht van de hooge Overicheyt den gedaegde ende defailliant hadde doen dachvaerden tegens den 5 october omme aen te hooren soodanichen eysch conclusie ende versoek als op hem soude werden gedaen, ende ten selven dage gecompareert sijnde was naer voorgaende versoek den gedaegde bij appointement geordonneert te gaen in detentie om op articulen te werden gehoord. Ende in de detentie gegaen sijnde, heeft des 's nachts daeraen de plaetse daerinne hij was gedetineert met geweld aen stucken gebroocken, daer uyt geloopt, ende de detentie gevioleert. Sulcx dat d' Eysscher genootsaect is geweest den gedaegde de arbo in persoon te citeren², niet alleen nopende de voorsz. feyten aen den diender van de justitie begaen, maer oock over 't violeren van de detentie. Dat den gedaegde ende defaillant nergens op passende ende citatie niet achtende hem heeft bij contumacie laten verwinnen. Sulcx dat d' Eysscher opten 16en november laetstleden uyt crachte van 't derde deffaut geadmitteert is geweest te dienen van intendit met een vierde citatie omme 't selve te sien verifiren. Dat dan ten selve dage op 't dienen van 't intendit bij den broeder van den gedaegde ende ander versocht dat men met het wijsen van 't vonnis souden willen suppercederen³ met een dach omme over 't delict te composeren, ende daertoe beraemt sijnde den 12en december, soo hadde hij middellertijt voor den dach van de comparitie getuicht (sijn hoocheyt) met leugentalen te abuysen ende te becomen pardon, hebbende hem wel stoutelijck onderstaen onder decksel van seecker appointement te comen opten 12en december aen de Cingel buyten deser stede gewapent met een lange vurck, ende bij hem hebbende een grooten hont, besoeckende soo eenige herbergen, breder vermogens de informatie daer van sijnde. Alle 't welcke saecken sijn van seer quaden gevolge niet excusable van openbaer geweld gedaen aen de Justitie, als streckende tot cleynachtige ende vernietiging van de selve. Ende sulcx in een lant van justitie niet en gehoord te werden geleden maer andere ten exemple gestraft, wanneer alsoo notoir ende kennelijck sijn de quade feyten bij den gedaegde ende defaillant voor dese meer gepleegt daerover hij gestelt is geweest in stricke gevanckenisse. Soo concludeerde den heer Eysscher uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollandt ende Westvrieslant ten fyne, den gedaegde ende defaillant sal werden verklaert te sijn verstecken van alle exceptien declinatoir dilatoir ende peremptoir weren ende defentien die hij in desen hadde mogen doen ende proponeren, ende voorts gebannen uytten voorsz. lande, met confiscatie van goederen ten profijte van de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt voornoemd, ofte tot alsulcken andere fyne ende conclusie als den Edele Heeren Schepenen uytte gelegentheyte van de saecke sullen bevinden te behooren, alles mette costen ende mise van de justitie.

p. 514

Die van den Gerechte op alles wel ende rijpelijck geleth hebbende versteecken den gedaegde ende defaillant van alle exceptien declinatoir dilatoir ende peremptoir weeren ende defentien die hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Ende doende voorts recht in den naem ende van wegen d' hooge Overicheyt hebben den voorn. Louris Dircxz ter saecke voren verhaelt gebannen ende bannen den selven mits desen den tijt van twee jaeren uyt Schoonhoven ende den Landen van Beloes sonder middellertijt daer in te comen op pene van lijfstraffe, condemnieren hem vorder in een amende van negenhondert ponden van 40 groten 't pont mitsgaders in de costen ende mise van de justitie tot taxatie ende moderatie van den Gerechte. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Hulst, Streeflant, Noest, Cort, Zeyst, ende Botbergen, Schepenen den 13en january 1644.⁴

p. 515**Rechtdach gehouden den 14en marty 1644⁵**

Hugo Blomvliet etc.

contra

Louris Dircxz. gedaegde bij edicte te dienen van
kosten

Den declarant dient van costen.

¹ Bovengeschreven tussen twee verwijzingstekens, niet meer leesbaar. Dies- / desgelijck ?² Den gedaegde de arbo in persoon te citeren; de arbo, letterlijk vertaald van bomen. Vermoedelijk wordt de gedaegde, zonder zelf aanwezig te zijn, in het openbaar gedagvaard en de dagvaarding aan de bomen opgehangen.³ *GTB.* supercederen; uitstellen.⁴ Woensdag 13 januari 1644.⁵ Maandag 14 maart 1644.

Tijs Dircx voor den gecondemneerde versoect cotype van de declarant van costen ende dach.

p. 515

Rechtdach gehouden den 21e marty 1644¹

Hugo Blomvliet etc. declarant

contra

Louris Dircxz. gedaegde bij edicte te dienen
van diminutie²

Repelaer mits de non comparitie van des gedaegde gemachtigdes [versten] van diminutie ende taxatie.

Die van den Gerechte overmits voor ofte wegen den gedaegde neymant gecompareert om te dienen van diminutie daer men tegens d' selve deffaut ende voor 't profijt vandien versteken den selven gedaegde van diminutie. Actum ut supra.

p. 516

Gesien bij Die van den Gerechte der stede Schoonhoven de declaratie van costen henlyuden overgegeven bij oft van wegen Hugo Blomvliet, Baillu der stede Schoonhoven ende de Lande van Beloys, nomine offitii eerst Eysscher in cas van delict ende nu declarant ter eenre. Op ende tegens Lourens Dircx wonende ter Goude. Eerst gedaegde bij edicte deffailant gecontumaceerde ende nu gecondemneerder ter andere sijde mitsgaders d' acte daerbij bleecq dat den gecondemneerde was verstecken van diminutie hebben de voorsz. costen meeste loon ende gevolge vandien die bedragende waren meerder somme getaxeert ende gemodereert ter somme van tweehondert drieentnegentich gulden 17 stuyvers behalve den cost van d'executie indien 't van noode sij. Actum bij Streeflant, Noest, Cort, Zeyst ende Botbergen, Schepenen den 6en april 1644.³

p. 517

Sententie Dinge Geerits geboren van Gorinchem

Alsoo Dinge Geerits geboren van Gorcum oudt ontrent 20 jaren, buyten pijn ende bande van ijsere bekent heeft, hoe dat sij tot Schiedam is getrouwt met seecker Schotsman genaemt Sander Leghe soldaet onder de compagnie van colonnel Balford, d' welcke op vastelavont voorleden is vertreckende naer Oostdien, ende met zijn dryen, zonder paspoort van de voorsz. compagnie zijn gelooopen, haer middellertijt geneert hebbende met speldewercken. Dat mede geleden ontrent veerthien weken, so sij gevangen bekent sedert haer mans vertreck met Thomas Mitzil haeren bijsit ende jegenwoordich medegevangen ten platten lande te hebben gaen vagabonden ende bedelen, levende alsoo van 't sweet van de huyslyuden, dat mitsdien den rechten armen wert onderhouden, alles contrarie de placcate van den Groot Mogende Heeren Staten van Hollandt ende Westvrieslandt. Gelijk zij gevangen oock bekent opten tweeden Paeschedach voorleden tot Schiedam bij den selven Thomas Mitzil gecomen te sijn, ende van die tijt aff vleeselijck metten selven geconverseert. Ende nu ontrent thien weken bij den selven bevrucht te zijn, metten welcken zij van Hemelsvaertsdach aff van Schiedam is gelooopen, ende ter tijde de compagnie van cappiteyn. Mackswel [...lud] van hier vertrock, metten selven binnen deser stede mede geweest te zijn. Alle 't welcke zijn saecken van zeer quade consequentie strijdende tegen alle Godtlicke ende wereltlicke rechten, ende sulcx in een landt van justitie niet en behooren getollereert, nemaer andere ten exemple gestraft werden. Soo concludeerde Hugo Blomvliet, Bailliuw der stede Schoonhoven ende Lande van Beloys, uytten name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckhey van Hollandt ende Westvrieslandt, ten fine sij gevangen sal werden verclaert voor meynedich eerloos ende infaem, ende voorts gebannen den tijt van vijftich jaren uytten voorsz. lande, ende daer niet weder inne te comen, op pene van aen den lijve gestraft te werden, met confiscatie van alle hare goederen soo sij eenige heeft ten proffijte van den hooge Overicheyt, ofte tot anderen etc.

Schepenen gelet hebbende op den eysch van de heere Eysscher, ende des gevangens vrijwillige confessie, doende recht, prefererende op het voorbidden van des gevangens moeder, ende belofte van haer gevangen, gratie voor rigeur van de justitie, verclaren haer gevangen voor meynedich eerloos ende infaem hebben haer voorts gebannen ende bannen haer mits desen, uyt Hollant ende

¹ Maandag 21 maart 1644.

² *GTB*. Diminutie; vermindering.

³ Woensdag 13 april 1644.

Westvrieslant, den tijt van vijffentwintich jaren. Ende middellertijt daer niet weder inne te comen, op peijne van aen den lijve gestraft te werden naer exigentie van den sake. Ontseggende den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie op de gevangen gedaen ende genomen. Actum den 18en juny 1644¹, present Hulst, Streefflant, Cort, Seyst, Cluyt ende Botbergen, Schepenen.

gevangen den 9en juny ende uytgegaen
den 18en juny 1644

p. 518

Sententie van Thomas Mitsel geboren van Seltrick in Schotlant

Alsoo Thomas Mitsel wesende een Schotsman geboren van Seltrick² oudt ontrent 24 jaren buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft, hoe dat geleden seven jaren hij gevangene van Schotlant alhier te land is gecomen, ende om alsdan ten eersten in dienste heeft begeven onder de compagnie van den colonnel Balfordt, garnisoen houdende tot Schiedam. Dat oock hij gevangen geleden ofte vijftien ofte sestien weken, sonder paspoort ofte verloff, van de voorsz. compagnie is gaen loopen, ende nu ontrent seven weken van Schiedam is gecomen met seeckere vrouwspersoon ofte bijsit genaemt Dinge Gerrits alhier medegevangen, die alsdoen een halff uyr, van Schiedam vooruyt nae Ouwerschie³ was gegaen, ende aldaer malcanderen hadde verscheyde ende nu van Paeschen voorleden aff (aleer hij metten selve vandaer deur ging) vleesselijck geconverseert ende mette selve ommegegaen heeft. Niettegenstaende hij gevangen condelicken bekent heeft geleden ontrent vijftalff jaer tot Gorcum getout te zijn met Maria Robberts, bij de welke hij twee kynderen geprocureert heeft, waervan het eene noch in levende lijve is. Seggende oock hij gevangen alvorens deselve Maria Robberts zijn bijsit te zijn geweest ende dat zij is van Bergen op Zoom ende metten selven tot Schiedam huysgehouden te , ende in zijn woorden alsoo varieerende, bekennende hij gevangen mede ten platten lande mette voorsz. Dinge Gerrits gaen vagabonden te hebben. Contrarie de placcate van de Groot Mogende Heeren Staten van Hollant ende Westvrieslant. Alle 't welcke zijn saecken van quaden gevolge, strijdende tegen alle Goddelicke ende wereltlicker rechten, ende sulcx in een landt van justitie niet en behooren getollereert, nemaer ander ten exemple gestraft werden. Soo concludeerde Hugo Blomvliet, Bailliuw der stede van der Schoonhoven, ende Lande van Beloyes, uytten name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant ende Westvrieslant, ter fine, hij gevangen sal werden gebracht ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te werden. Dat voorts hij gevangen ten regarde van 't voorsz. overspel zal werden verclaert voor meynedich eerloos ende infaem, ende ombequaem omme eenige staet ofte offitii te bedienen, ende voorts gebannen uytten voorsz. lande zijn leven lang geduyrende, ende daerinne niet weder te comen op pene van swaerder straffe, met confiscatie van alle zijne goederen, indien hij eenige heeft, ten proffijte van den hooge Overicheyt. Ofte tot anderen etc.

Schepenen gelet hebbende op den eysch van den heere Eysscher, ende des gevangens vrijwillige confessie, doende recht, prefererende op het voorbiddens ende belofte van beterschap van hem gevangen ende zijn huysvrouwe, gratie voor rigeur van de justitie, verclarende hem gevangen voor meynedich eerloos ende infaem, ende ombequaem omme eenige ampten ende offitien te bedienen, hebben de selven voorts gebannen uyt Hollandt ende Westvrieslant

p. 519

den tijt van vijftich jaren, sonder middellertijt daer niet weder inne te comen op peijne van aen den lijve gestraft te werden naer exigentie van de sake. Ontseggen den heere Eysscher zijnen vorderen eysch ende conclusie op de gevangen gedaen ende genomen. Actum den 18en juny 1644, present Hulst, Streefflant, Cort, Zeyst, Cluyt ende Botbergen, Schepenen.

gevangen ende uytgegaen ut supra

p. 519

Sententie van Samuel Spincx geboren tot Lonnen

Alsoo Samuel Spincx geboren tot Lonnen in Engelant oudt 53 jaren, buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft bij den lande te hebben gaen bedelen daerover dat hij tot Dordrecht ende ter Goude⁴ gevangen is geweest, ende dat meer is, dat hij in 't bedelen hem gehouden ende gedragen heeft, als off hij een stomp ofte lamme hant hadde. Alle 't welcke zaecken zijn van seer quaden consequentie, die in een lant van justitie niet geleden maer andere ten exemple behoort gestraft werden. Soo concludeerde Hugo Blomvliet, Bailliuw der stede Schoonhoven ende den Lande van Beloyes, in den name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant ende

¹ Zaterdag 18 juni 1644.

² Selkirk, Scottish Borders, Schotland?

³ Overschie, gem. Rotterdam, prov. Zuid-Holland.

⁴ Geen Gouds vonnis overgeleverd.

Westvrieslant, dat hij gevangen zal worden ter plaetse daer men gewoon is justitie te doen ende aldaer wel strengelick gegeeselt te worden, ende voorts gebannen zijn leven lang uyt Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van goederen indien hij eenige heeft.

Schepenen gesien hebbende op den eysch van den heere officier, ende des gevangens confessie, ende op alles wel ende rijpelick gelet hebbende, doende recht. Condemneren den gevangen gebracht te werden met twee roeyen in sijn arm op 't schavot, om aen te sien de justitie van Jaques d' Bostel, ende hebben hem voorts gebannen den tijt van drie jaren uyt Schoonhoven, ende den Lande van Beloys. Actum bij d' Heeren Streeflant, Cort, Zeyst, Cluyt ende Botbergen, den 10en augusti 1644.¹

gevangen den 19en juny ende
uytgegaen den 10en augusti 1644
Schepenen verclaren dat den gevangen
om redenen soo lange heeft geseten

p. 520

Sententie van Jaques d' Poostel geboren bij Parijs in Vranckrijck

Alsoo Jaques d' Poostel geboren bij Parijs in Vranckrijck out ontrent 34 jaren buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft, dat hij ontrent vier jaren geleden tot Naerden binnenscamers is gegeeselt, omdat hij als een stomme met een schaelle hadde gaen bedelen. Dat hij voorts (onaengesien hem 't selve hadde behooren te dienen tot een affkeer ende exempel) naedat ontrent vier jaren heeft bij den lande ende in de steden gaen bedelen met een belle, hem houdende alsoff hij stom was, ende stelende bij sodanige valsheyt ende bedroch de aelmissen van den rechten armen. Dat hij tegens allen genen die hem niet en wilde geven, met zijn tanden op zijn nagel heeft gebeten bij maniere van dreygementen, ende voorts bedreven heeft verscheyden moetwilligheden soo met de luyden daer hij gelogeert was tot meer malen ten huys uyt te jagen, de luyden bij de straet ende op wegen te vervolgen ende andesins, gelijk hij des sondaechs te voren eer hij gevangen worde in den avont (comende uyt het huys van Fop Jansz. Coning daer hij gelogeert was) twee personen met een mes heeft naergeloopt ende vervolcht. Dat hij oock ter dage als hij gevangen worde, een cramer daer mede hij in een herberg hadde geweest, buyten deser stede ontrent de Voornbrugge heeft vervolcht, sijn mes ende stock ontnomen ende in 't water gestooten, ende apparentelick meerder soude gedaen hebben, indien andere luyden niet daertoe waren gecomen. Dat hij oock seer schandaleus ende geheel naecet² binnen deser stede heeft bij de straet geloopt ende op de straet gaen liggen, dat men hem most wechtrecken om een hoywagen te laten passeren ende meer andere moetwilligheden heeft bedreven. Alle 't welcke saken zijn van seer quade consequentie, 't welck in een lant van justitie niet en behoort geleden maer andere ten exemple gestraft te werden. Soo concludeerde Hugo Blomvliet, Bailliuw der stede Schoonhoven ende den Lande van Beloys, in den name ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelickheyt van Hollandt ende Westvrieslant, dat hij gevangen met een francijn³ voor sijn hoofd daer op sal staen "de stomme, ende met de schelle aen sijn hair vast, sal gebracht werden ter plaetse daer men gewoon is justitie te doen, ende aldaer wel strengelick gegeeselt te werden ende gebrantmerckt, ende dat hij daernaer over sijne bedreven dreygementen moetwille ende naer te loopen andermael sal werden gegeeselt ende gebrantmerckt, ende voorts gebannen sijn leven lang uyt Hollant Westvrieslant ende sticht van Utrecht, met confiscatie van goederen indien hij eenige heeft.

Schepenen gesien hebbende den eysch van den heer officier, ende des gevangens confessie, ende op alles wel ende rijpelick gelet hebbende, doende recht. Condemneren hem gevangen gebracht te werden ter plaetse daer men gewoon is justitie te doen met een franchijn voor zijn voorhoofd daer op sal staen "de stomme, met de schael aen zijn hair vast, dat hem de scherprechter

p. 521

soo sal verthoonen voor 't volck, ende dat hij daer nae wel strengelick sal werden gegeeselt ende gebrantmerckt. Ende hebben hem voorts gebannen sijn leven lang, uyt Hollant Westvrieslant ende den Gestichte van Utrecht. Daer uyt te vertrecken binnen drie dagen, zonder wederom in de selve provincie te comen op pene van swaerder straffe. Actum bij Streeflant, Cort, Zeyst, Cluyt ende Botbergen, den 10en augusti 1644.

gevangen den 7en juny ende uytgegaen den
10en augusti 1644
Schepenen verclaren dat den gevangen om redenen soo lange heeft geseten

¹ Woensdag 19 augustus 1644.

² *GTB*. Naecet; naakt.

³ *Ibidem*. Francijn; perkament.

p. 522**Rechtdach gehouden den lesten oktober 1644¹**

Huygo Blomvliet, Baillu
 der stede Schoonhoven ende den lande
 van Beloys, nomine offitii Eysscher in cas
 crimineel
 contra
 Rudolff Janssen Cuyter gedaegde bij edicte
 in persoon eysch doen

Den heere Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde in persoon versochte deffaut met profijtt als nae rechte ende voorts apprehentie corporeel met een ander citatie bij edicte.

Die van den Gerechte mits de non comparitie van den gedaegde in persoon decernereren tegens d' selve deffaut met 't profijtt als nae rechte ende apprehentie corporeel, ende accorderen den heere Eysscher een tweede citatie bij edicte. Actum ut supra.

p. 523**Rechtdach gehouden den 20en february 1645²**

Huygo Blomvliet, Baillu etc.
 Eysscher in cas crimineel
 contra
 Rudolff Janssen Cuyter gedaegde bij edicte in persoon
 't 2e deffaut te begeren.

Die van den Gerechte mits de non comparitie van den gedaegde in persoon decernereren tegens d' selve het tweede deffaut met 't profijtt als nae rechte ende accorderen den heer Eysscher een derde citatie bij edicte. Actum ut supra.

p. 523**Rechtdach gehouden den 20en maert 1645³**

Huygo Blomvliet, Baillu etc.
 Eysscher in cas crimineel
 contra
 Rudolff Janssen Cuyter gedaegde bij edicte
 in persoon 't 3e deffaut te begeren

Die van den Gerechte mits de non comparitie van den gedaegde in persoon decernereren tegens d' selve het derde deffaut, admitteren den heere Eysscher te dienen van intendit met een vierde citatie omme 't selve te sien verifiëren. Behoudelijck dat den gedaegde comparerende in persoon volgens 't mandement bij sijn vader Jan Cuyter opten 14en maert gelicht van den Hove van Hollandt desen defaute sal mogen purgeren binnen den tijt van ses weken. Actum opten 20en maert 1645.

p. 524**Rechtdach gehouden den 22en meye 1645⁴**

Huygo Blomvliet, Bailliuw der stede
 Schoonhoven ende Lande van Beloys, nomine
 offitii Eysscher in cas crimineel
 contra
 Rudolphus Janssen Cuytert gedaegde in
 persoon ende defailliant, te dienen van intendit
 ende sententie te bergeren

---

¹ Maandag 31 oktober 1644.

² Maandag 20 februari 1645.

³ Maandag 20 maart 1645.

⁴ Maandag 22 mei 1645.

D' Eysscher dient van intendit presenteert in scriptis ende versoeckt sententie.

Schepenen houden de saecke in advys omme met gelegentheyt de stucken te visiteren.

p. 525

Sententie van Rudolf Jansz. Cuyter

Gesien bij Die van den Gerechte der stede Schoonhoven, het intendit, informatie, actens, stucken ende munimenten haer overgelevert uyt den name ende van wegen Hugo Blomvliet, Bailliuw der voorsz. stede, ende den Lande van Belloys, nomine offitii Eysscher in cas crimineel ter eenre, op ende jegens Rodulphus Jansz. Cuytert geboren tot Amsterdam, sijnde een schilder van zijn hantewerck, gedaegde in persoon ende defailliant ter andere sijde. Seggende de voorn. heere Eysscher bij de middelen van zijn intendit hoe waer is, dat den gedaegde ende defailliant in decembri 1634 gehadt heeft zijne houwelicxe proclamatiën binnen Medemblick met Brechte Thymansdochter aldaer wonachtich. Dat deselve in gevolge van den de voorsz. proclamatiën, opten 6en january 1635, daeraen wettelick voor Schout, Schepenen, Secretaris ende bode van Sijpecarspel ende Benningbroeck met d' selve Brechte Thymans is getrouwt, ende eenigen tijt 't samen gewoont, ende in huyshoudinge geweest zijnde als wettelick man ende vrouw binnen Medemblick. Is hij gedaegde ende defailliant mette selve vertrocken naer Oosdom¹ om de cunst van schilderen aldaer te exerceren, alwaer hij den tijt van ontrent vier jaren mette voorn. sijne wettelicke getroude huysvrouw geweest zijnde, te samen weder sijn gecomen tot Medemblick, levende ende wonende aldaer metten anderen noch den tijt van twee jaren rustelick ende vredelick. Hebbende als doen den voorn. defailliant, bij de voorsz. zijne huisvrouw geprocureert staende 't voorsz. houwelick vier kinderen waervan noch twee in 't leven sijn. Ende hoewel den voorn. defailliant om de voorsz. redens, niet ende vermochte sijne wettelicke huysvrouw te verlaten, ende te trachten naer een ander houwelick sonder te begaen meynedigheyt ende overspel. Soo is 't nochtans sulcx, dat hij hem onderstaen heeft den serviteur ten maecken met met seeckere jonge docter binnen der stede van Amsterdam, hem uytgevende voor een jongman², de welcke den defailliant door inductie (versweygende de voorsz. voorgaende trouwe) soo verre heeft weten te bewegen, dat sij met een beloften van trouw heeft aengegaen, 't welke gecomen zijnde tot kennise van Brechte Thymans, heeft haer vervocht binnen der voorsz. stede Amsterdam, te kennen gevende aen de Edele Heeren Magistratenh, aldaer de trouw metten voorn. defailliant in den jare 1635 aengegaen, ende heeft uyt crachte van den appointemente op hare requeste verleent in date den 28 november 1642, den voorn. defailliant gedaen citeren voorde Edele Heeren Magistraten, aldaer jegens den 1en december daeraenvolgende, omme 't antwoorden op 't versoeck bij hare requeste gedaen, ende opten 3en december anno voorseyt geobtimeert hebbende audientie opten arrestrolle. Is den voorn. defailliant, vreesende voor apprehentie daertoe al ordre was gegeven was uyt de stadt Amsterdam geweken, breeder vermogens de voorsz. requeste, apostillen ende gedaende citatiën off copie autentycq vandien. Ende in plaetse van te compareren, is met

p. 526

zijn vader Jan Cuyter gegaen naer den Haghe, ende heeft aldaer gelicht mandament van den Hove van Hollandt tegens Brechtge Tymans sijne huysvrouw sonder de saecke te vervorderen ofte vervolgen, sulcx dat d' selve aldaer noch hangt ongedecideert, onaengesien dat hij bij zijn vader Jan Cuyter voornoemt lange daer te voren tot meermalen geinduceert ende vermaent was om Brechtge Tymans te verlaten ende op de inductiën geseyt hadde, 't selve niet te willen doen, volgens de confessie van de voorn. Jan Cuyter sijn defailliants vader opten 13en september 1644 voor Schepenen deser stede gedaen. Ende hij Rudolff Cuyter in voege voren verhaelt, geweken sijnde uyt Amsterdam, heeft eeniger tijt daernaer begeven binnen deser stede Schoonhoven, ende aldaer wederom den serviteur weten te maecken met seecker minderjarige dochter, sijnde noch onder de regeringe ende opsicht van haere voogden van 's vader ende moeders sijde, ende hem wederom uytgevende voor een vrij persoon ende jongman, heeft deselve soo verre weten te misleyden, dat sij met hem buyten kennisse ende in weerwil van de voorn. voochden is doorgegaen naer Rotterdam. Versoeckende aen de kerckenraedt aldaer, sijne kerckelicke geboden, daertoe gebruyckende seeckere valsche attestatie bij hem gepractiseert ende beleyt, omme die van den kerckenraedt te bedriegen, 't welke gecomen sijnde tot kennisse van den voochden, hebben hun verwoecht binnen der voorsz. stede van Rotterdam, ende de voorsz. geboden geschout. Doch de voorsz. dochter bedrogen ende misleyt, ende bij hem Cuyter eenige tijt geweest zijnde, ende alle middelen van inductie tegens hem gebruyckt werdende, hebben geacht dat men nu de saeck moste nemen, soo die nu was, ende om redenen als voren genouchsaem gedwongen sijnde, tot de houwelicke proclamatiën geconsenteert, doch geen kennisse hebbende van des voorn. Cuyters voorgaende houwelick met Brechtge Tymans eenige jaren te voren tot Medemblick aengegaen. Veel min dat hij Cuyter bij deselve staende houwelick geprocureert hadde vier kinderen, alsoo hij

¹ Thans een wijk in Heiloo, gem. Noord-Holland.

² GTB. Jongman; Ongehuwd manspersoon.

p. 527

Rudolff Cuyter hem voor een jongman uytgaff, ende Jan Cuyter, sijn vader in sijn acte van consent tot dit tweede houwelick daer van geen vermaen maecte, hoewel hij 't selve zeer wel wiste volgens zijn confessie voor Schepenen deser stede, opten 10en september 1644 gedaen, daerover hij deselve met gevouwen handen ende gebogen knien heeft gebeden om vergiffenis, sulcx dat op 't consent van de vader, de voochden bedriegende onder de geboden zijn geaen, soo binnen Amsterdam, Rotterdam, Gorinchem, Schoonhoven ende om een yder te abuseren tot Emmerick in plaetse van Medemblick. Ende is den defailliant in vouge voorseyt nae gedaene proclamatieen alsoo getrouwt, versouckende hij Cuyter terstont nae de trouwe van de voorsz. voochden reeckeninge ende scheidinge van goederen. Ende bij lotinge den voorn. Cuyter te beure gevallen zijnde onderandere seeckere partije lants ende een rentebrieff van sestienhondert gulden capitael, sprekende op 't comptoir van Gorinchem tot laste van 't gemeene Land van Hollant ende Westvrieslant, heeft weynich tijts naer de voorsz. lotinge, het voorsz. lant souckende te vercoopen, gelijk hij mede den voorsz. rentebrieff op 't gemeene lant sprekende, heeft opgeseyt, ende daerop ondertusschen opgenomen van seecker notaris binnen Rotterdam, seeckere groote somme van penningen, alles apparentelick tot geenen anderen eynde, als om alle het gelt van de voorsz. persoon, bij hem met gepracticeerde, ende beleyde valscheyt getrouwt ende bedrogen, tot gelt gemaect hebbende, daer mede door te gaen ende haer verlaten. Gelijk hij Cuyter Brechtge Tymans sijne eerste ende wettelicke huysvrouw heeft gedaen. Doch heeft tot zijn voornemen niet kunnen comen, want de voorsz. Brechtge Tymans kennis becomen hebbende dat de voorsz. hare man, in vouge als voren wederom getrouwt, ende wonachtich was binnen Schoonhoven, heeft haer met hare twee kinderen vervoucht binnen deser stede bij den voorn. Cuyter haer man, ende alsoo zij daer van qualick werde bejegt, soo heeft deselve hare clachte daerover gedaen aen den Eysscher in desen ende getoont met publycque acte, dat den voorsz. Cuyter was haren wettelicken getroude man. Welcke den Eysscher in desen gesien ende geexamineert hebbende, terstont alle devoiren aengewent heeft om den voorsz. Cuyter te apprehenderen, doch den selven bemerkende ende overdenckende sijne begaene delicten, heeft den Eysscher niet verwacht, maer is deselve ontvlucht ende deser stede uytgeraect. Ende gemerckt alle 't gene voorseyt sijn saecken strijdich jegens alle Goddelicke ende wereltliche wetten ende rechten ende van openbaer valschen overspel meynedichtheyt ende crimen raptus niet en kunnen geexcuseert werden ende sulcx in een lant naer de Goddelicke ende wereltliche wetten niet en behoort te werden geleden, maer andere ten example gestraft metten doot. Soo hadde den Eysscher in desen den voorn. Rudolf Cuyter defailliant als vluchtich zijnde, bij edicte ende clockgeslach in persoon doen citeren, ende bij missive doen bekenet maken. Doch de defailliant sijne voorsz. swaere misdaden wel wetende, ende dat hij niet alleen aen den lijve, maer volgende 't gevoelen van verscheyde doctoren, daerover metter doot soude moeten werden gestraft. Soo heeft den selve niet derven compareren, maer telckens gebleven latitant ende defailliant, doch heeft nae het tweede default gepresenteert requeste aen den edele Hove van Hollant ende versocht tijt van ses weken om sijn persoon te susteren voor de vierschare van Schoonhoven om sijn saecke aldaer te defenderen, mits dat den Bailliuw geinterdicteert soude zijn hem defailliant te apprehenderen, 't welck hem bij den edele Hove is vergunt, met verbod aen den Eysscher van sijn persoon niet te apprehenderen zonder ordre ende laste van Schepenen, welck mandement geexploiteert, ende hij Rudolff Cuyter te vorens gedachvaert zijnde omme te sien decernereren het derde default. Soo hebben Die van den Gerechte verleent het derde default, met admissie om te sien dienen van intendit, ende een vierde citatie omme 't selve te sien verifien en behoudelick dat hij Cuyter 't selve soude mogen purgeren binnen den tijt van ses weken volgens sijn vercregen mandement hier voren verhaelt. Ende alsoo den tijt van ses weken bij d' Eysscher afgewacht zijnde, hij Rudolff Cuyter niet en is gecompareert, heeft den selve uyt crachte van 't derde default, hem doen dagvaerden omme te sien dienen van intendit. Welcke leste ende vierde citatie aen hem Rudolff Cuyter binnen de stadt Swol selver is gedaen den 22en meye 1645, breeder vermogens d' acten van citatie ende relatie van den bode, welcke volgens den Eysscher dienende van sijn intendit concludeert bij de voorsz. middelen ende ander (is 't noot) mogen nader de deduceren, uit den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijcheyt van Hollant ende Westvrieslant ten fine den gedaegde ende dafailliant, uyt crachte van de voorsz. verleende defaulten sal werden versteken van alle exceptie declinatoire dilatoire ende peremptoire defentie, ende weeren, die hij in desen hadden mogen doen ende proponeren. Ende verclaert begaen te hebben valscheyt, meynedichheit, overspel ende crimen raptus, ende daerover te wesen eerloos, meynedich, infaem, inhabil om eenige staet ofte offitie te bedienen, oock iet om getuygenis te doen. Dat hij voorts sijn leven lang gebannen sal werden uyt Hollant ende Westvrieslant mitsgaders den Gestichte van Utrecht, sonder wederom in den selven lande te comen op pene van mette doot gestraft te werden met confiscatie van sijne goederen ten profijte van de hooge Overicheyt.

p. 528

Die van den Gerechte voor 't profijt van de vercregende defaulten verstecken den voorn. Rudolff Janssen Cuyter gedaegde ende defailliant van alle exceptien declinatoire dilatoire ende peremptoire defentie ende were die hij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Ende doende recht, verclaren bij den selven begaen te sijn valscheyt meynedichheit overspel ende crimen raptus ende sulcx te wesen eerloos: meynedich ende infaem inhabil eenigen staet ofte offitie te bedienen oock niet om eenige getuygenis te doen. Hebben hem voorts gebannen ende bannen den selven mits

desen sijn leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant mitsgaders den Gestichte van Utrecht sonder in den voorsz. landen wederom te mogen comen op pene van aen den lijve gestraft te werden. Met confiscatie van alle sijne goederen ten profijte van de hooge Overicheyt. Actum bij Sander Geeritsz. Hulst, Jan Coenen van Streeflant, Jan Adriaensz. Cort, dr. Otto van Zeyst, Jan Geerits Botbergen ende mr. Cornelis van Nesch, Schepenen ende gepronunchieert den 19en juni 1645.¹

p. 529

Rechtdach den 19en marty 1646²

Hugo Blomvliet, Bailliuw der stede van Schoonhoven ende Lande van Beloys, nomine offitii Eysscher in cas crimineel
contra
Willem Roeloffs Smaer ende Catheline Huygen gedaegdens in persoon e.d.

Repelaer mits de non comparitie van den gedaegdens versochte deffault ende apprehensie corporael ende voorts met profijte als naer rechte.

Schepenen fiat.

p. 529

Sententie van Geertruyt Jans

Alsoo Geertruyt Jans geboren van Swol oudt 21 jaren, zijnde een speldewerckster haers ambachts, buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft gesont lichaems te hebben gaen bedelen, ende bij de dienders gelast zijnde, uytte stadt te gaen, heeft nochtans 't selve niet willen obedieren. Is daerover geapprehendeert ende opte Poort gebracht. Soo concludeerde Hugo Blomvliet, Bailliuw der stede Schoonhoven ende Lande van Beloys, ten fine de gevangen gebracht soude werden ter plaetse daer men gewoon is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt te worden ende voorts gebannen te werden haer leven lang uyt Hollandt ende Westvrieslant met confiscatie van hare goederen indien sij eenige heeft.

Die van den Gerechte gelet hebbende op den eysch van den heere officier, hebben den gevange gebannen ende bannen haer mits desen haer leven langh gedurende uyt Hollant ende Westvrieslant sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysche ende conclusie. Actum bij Cort, Zeyst, Van Nes, van der Croeff ende van der Stael, Schepenen, den 14en april 1646.³

gevangen den 1en aprilis
uytgegaen den 14en aprilis 1646

p. 530

Sententie van Geertruyt Hermans

Alsoo Geertruyt Hermans geboren van Cobelens⁴ oudt ontrent 22 jaren, buyten pijnende bande van ijsere bekent heeft, twee jaren hier te lande gewoont te hebben, ende middellertijt in Zeelant haer geneert te hebben met coornsnijden. Dat sij oock sedert den voorsz. tijt een kynt gehadt heeft bij verscheyde personen, ende noch dagelicx deselve neringe te hanteren, welck kynt tot Bodegrave is gestorven ende begraven. Gelijck sij oock bekende een maent mette voorsz. Geertruyt Jans te hebben gaen vagabonden ende bedelen. Soo concludeerde Hugo Blomvliet, Bailliuw etc. ter fine, etc. met confiscatie van hare goederen.

Die van den Gerechte etc. hebben de gevangen gebannen ende bannen haer mits desen haer leven langh geduyrende uyt Hollandt ende Westvrieslant sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Cort, Zeyst, van Nes, van der Croeff ende van der Stael, Schepenen, den 14en april 1646.

¹ Maandag 19 juni 1645.

² Maandag 19 maart 1646.

³ Zaterdag 14 april 1646.

⁴ Koblenz, Rijnland-Palts, Duitsland.

gevangen ende uytgegaen ut supra.

p. 530

Sententie van Merrichgen Jans

Alsoo Merrichgen Jans geboren van Amsterdam ende nu woonende aen den Potterspoort tot Gouda, oudt ontrent 23 jaren, buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft, ontrent drie maenden onder trouwbeloften geseten te hebben met Jan Lenertsz. zijnde een Engelsman binnen der Goude ende noch met verscheyde personen vleeschelijck te hebben geconverseert mitsgaders mette voorn. Geertruyt Jans ende Geertruyt Hermans veertien daegen ten platten lande te hebben gaen bedelen alsmede van den wyntertijt tot nu toe te hebben gaen vagabonden ende bedelen, alhoewel de dieners haer hadden belast uytte stadt te gaen, heeft nochtans 't selve niet willen obedieren, sulcx dat sij daerover is geapprehendeert ende opte Poort gebracht. Soo concludeerde Hugo Blomvliet etc.

Die van den Gerechte ut supra. Actum ende present ut supra.

gevangen ende uytgegaen ut supra

p. 531

Sententie Marie Carels

Alsoo Marie Carels geboren van Noorwits¹ oudt ontrent vijftich jaren buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft, tot secker weduwe binnen deser stede een Camericse neusdoeck genomen te hebben, ende nae dat den luyden het selve sagen ende haer nae liepen, sij deselve neusdoeck liet vallen, gaende voorts sij gevange ten platten lande vagabonden ende bedelen. Alle welcke saecken sij van seer quade gevolge die in een land van justitie niet behooren geleden maer andere ten exemple gestraft te werden. Soo concludeerde Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Lande van Beloys, in den name ende van wegen etc. dat sij gevangen sal werden gebracht ter plaetse daer men gewoon is justitie te doen ende aldaer wel stengelijck sal werden gegeeselt ende gebrantteyckent ende voorts gebannen haer leven langh uyt Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van hare goederen indien sij eenige heeft.

Die van den Gerechte gelet hebbende op den eysch van den heer Officier hebben de gevangen gebannen ende bannen d' selve mits desen uyt Hollant ende Westvrieslant den tijt van vijftich jaren sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerdere straffe. Ontseggen den Eysscher sijn vorderen eysch ende conclusie. Actum op den 15en juny 1646.²

gevangen den 5en juny 1646

p. 531

Sententie Jean Hil

Alsoo Jean Hil sijnde een Yrsmen oudt ontrent 32 jaren, in dienste onder cappiteyn Brive, buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft dat sijn compagnie binnen Hulst is leggende, ende in den corps de garde door het spelen woorden met sijn corporael hebbende, den selve corporael hem hadde geslaegen, ende hij gevangen den selven sijnen corporael wederom heeft geslagen ende daeromme van de compagnie wegh was [bes.lt] uyt vreesse dat hij soude werden gestraft.

Soo is 't, dat Die van den Gerechte gehoord hebbende den eysch van den heer officier, hebben den voorn. Jean Hil gebannen ende bannen den selve mits desen uyt Schoonhoven ende 't Lant van Beloys, den tijt van een jaer, sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerdere straffe. Actum den 12en may 1646.³

gevangen den 28en april 1646

p. 532

Sententie Cornelis Cornelisz.

---

¹ Norwich, Norfolk, Engeland.

² vrijdag 15 juni 1646.

³ Zaterdag 12 mei 1646.

Alsoo Cornelis Cornelisz. geboren van Haerlem een twijnder van sijn ambacht oudt ontrent 52 jaren, buyten pijn ende bande van ijsere bekent heeft ontrent twee jaren geleden van Haerlem gecomen ende den geheede winter tot Gouda gewoont ende hem aldaer geneert te hebben met het wercken van schepen, gaende somtijts ten platten lande bedelen. Ende dat hij gevangen voorleden donderdag aen de Vlist op 's heerenwegh aengeranst heeft seecker manspersoon begeerende met den selve eens te drincken, ende dat sij te samen hantsgemeen sijn geworden, ende eyntelijck van den voorn. aengeransten persoon een snitgen in sijn neus gecregen te hebben. Ende tusschen Haestrecht ende die Goude de luyden om aelmisse heeft aengesprocken ende den luyden aldaer heeft affgeeyst wat lijnwaet voor hem ende sijne kinderen, aldaer hij van de huysluyden twee oude hembden heeft gecregen, ende d' selve binnen deser stede 't samen voor 13 stuyvers vercocht, 't welck gelt hij heeft verspeelt ende verdroncken, gaende voorts ten platten lande vagabonden ende bedelen. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu etc. in den naem ende van wegen etc. ten fine den gevangen gebracht sal werden ter plaetse etc. ende aldaer wel strengelijck gegeeselt gebranteyckent ende voorts gebannen sijn leven langh uyt Hollant ende Westvrieslant met confiscatie etc.

Die van den Gerechte hebben den voorsz. gevangen gebannen ende bannen hem mits desen uyt Schoonhoven ende den Lande van Beloys, den tijt van drie jaren sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van meerder straffe. Ontseggen etc. Actum den 20en juny 1646.¹

gevangen den 14e juny ende uytgegaen den 20en juny 1646

p. 533

Rechtdach den 14en meye 1646²

Hugo Blomvliet, Bailliuw der stede van Schoonhoven
ende Lande van Beloys, nomine offitii Eysscher
in cas crimineel

contra

Willem Roeloffs Smeer gedaegde in persoon 't 2e deffault
te begeren

D' Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde in persoon versochte 't 2e deffault met profijte als naer rechte.

Schepenen fiat.

p. 533

Sententie Daniel Odenwich Yrsman
ende Carel Pouwelsz.

Alsoo Daniel Odenwich sijnde een Yrsman out 41 jaeren sijnde blint out 41 jaren³ ende Carel Pouwelsz. out ontrent 14 jaeren bekent hebben dat sij nu eenige malen sijn gecomen in de stad ende hebben gaen bedelen contrarie de stedekeur gelijck mede d' Heeren rechters bekent is dat den voorn. blinde wanneer hij voor de deuren is gecomen om te bidden ende hem geweygert sijnde, seer qualijck heeft gesproocken waarover hij genomen is in apprehentie. Soo is 't dat die van den Gerecht der stede Schoonhoven gehoort hebbende den eysch van den heere Officier ende geleth hebbende op 't geene in desen is geconsidereert mocht comen hebben den voorn. Daniel Odenwich gebannen ende bannen den selven mits desen sijn leven lanck ende den voorn. Carel Pouwelsz. den tijt van een jaer uyt de stad van Schoonhoven 't Lant van Beloys, ende den Crimpenderweert dair uyt te vertrecken datelijck ende niet weder in te comen binnen den voorgestelde tijt op pene van swaerder straffe. Actum bij Schepenen den 24en december 1646.⁴

gevangen den 18 december 1646
uytgegaen den 24 december

p. 534

Examen gedaen den eersten april

¹ Woensdag 20 juni 1646.

² Maandag 14 mei 1646.

³ Sic. out 41 jaeren sijnde blint out 41 jaren, lees: out 41 jaeren sijnde blint.

⁴ Maandag 24 december 1646.

1600 sevenenveertich¹

Cathalijn Pieters van Amsterdam van geboorten, out ontrent 35tich jaeren seyt getrouet te sijn geweest met dr. Willem Verdoes soone van den hooftschout tot Amsterdam ende lest met Jan Henricxz. Wacke van Zwoll, die sij seyt overleden te sijn ontrent een jaer geleden.

Seyt op den sevenden marty voorleden binnen deser stede gecomen te sijn ende 's nachts gelogeeret te sijn geweest in 't Gasthuys

Ende 's anderdendaechs haer begeven te hebben voor de huysinge van een van de Burgemeesters ende van d' selve versocht een aelmoes, ende naer examinatie van haer persoon heeft bekent de Burgemeester qualijck bejegt ende geinjureert te hebben, ende daeromme gevangen te sijn geweest.

Seyt haer vader te sijn geweest een huystimmerman ende gewoont te hebben, eerst in de Molstraet² tot Amsterdam ende naderhant aen den Nieuwe Sijde.

p. 534

Den 16en april 1647³ naerder examinatie gedaen op den rescriptie van den hooftschout tot Amsterdam

D' heer Officier concludeert tot aenstellen van den kaeck ende voort tot bannissement.

Schepenen hebben den gevangen gebannen voor den tijt van drie jaeren uyt Schoonhoven ende Lande van Beloys. Actum ut supra.

gevangen den 28en marty ende
uytgegaen den 16en aprilis 1647

p. 535

Examen gedaen op den 24en meye 1647⁴ present den Bailliu, Streefflant, Cort, Zeyst ende van der Staell

Anna Mary onder heure comparitie anders genaemt Chrisell out 21 jaer geboren buyten Rotterdam tot Schoonderloo⁵ gevende haer uyt voor heyden ofte Aegyptenaresse

Seyt dat sij getrouet is met Jacob Henricxz. mede een heyden geboren in Brabant ende getrouet te sijn tot Arnhem.

Beken dat sij ten platten lande heeft gaen bedelen.

Heeft aen de Vlist de huysluyden qualijck bejegt in 't versoecken van aelmissen.

Trijntgen Jans van Hellevoetsluys haer uitgevende voor een heydense vrouw heeft een kint bij haer, seyt getrouet te sijn binnen Sas⁶ met Jan Jansz. van Wagen sijnde geboren tot Antwerpen, mede loopende als een heyden.

Heeft mede ten platten lande gaen bedelen, spreckende de huysluyden qualijck toe als sij geen aelmisse tot haer contentement heeft cunnen krijgen, wort onder haer geheten Crada de Nide.

Anna Griets out 26 jaeren geboren in Vlaenderen heeft oock een kint bij haer, haer vader was genoemt Willem Cornelisz. seyt getrouet geweest te sijn met Jan Dircxz. mede loopende voor heyden.

¹ Maandag 1 april 1647.

² Nu: Molsteeg.

³ Dinsdag 16 april 1647.

⁴ Vrijdag 24 mei 1647.

⁵ <http://www.stadsarchief.rotterdam.nl/straatnamen-overzicht/schoonderloo>. Schoonderloo buyten Rotterdam, een verdwenen ambacht en dorpje tussen Delfshaven en Rotterdam.

⁶ Binnen Sas; binnen Sas van Gent.

Bekent mede ten plattem lande te hebben gaen bedelen, ende de luyden qualijck bejegent hebbende na versoecken van den aelmissen.

Schepenen hebben den gevangens gecondemneert ende gebannen al haer leven uyt Hollant ende Westvrieslant. Actum ut supra.

gevangen den 19en meye 1647

p. 536

Sententie Jan Pietersz. Meurs geboren van Delft soo hij seyt

Alsoo Jan Pietersz. Meurs geboren van Delft out 29 jaeren vrijwillich bekent heeft, met lichveerdige vrouwen te hebben geconverseert oock bij 't leeven van sijn vrouw, daer van dat hij seyt noch de pocken te hebben. Dat hij hem eenige tijt ontrent den Rijn¹ geneert heeft, bij 't lant met schoenlappen. Dat hij 't voorleden jaer dienst heeft gehad onder de waertgelders tot Rotterdam waer naer, de compaignie afgedanct sijnde, hij een mars met goet heeft gecregen van sijn vader, die hij seyt vercocht te hebben, dat hij gevangen hier binnen de stede gecomen sijnde hem seer moetwillich heeft aengesteld met het trecken van sijn mes om seecker persoon van achteren te steecken, ten ware de luyden daer ontrent sijnde, den persoon hadden gewaerschouwt, den welcke een degen creegh daer door hij gevangen is de stadt uitgelopen ende in 't water gesprongen, hebbende het mes in de hant, dat hij eenige tijt daer nae is wederom in de stadt gecomen, ende sonder woort of wederwoort van besijden seecker borger staende op de straet met een ander en praten voor sijn aensicht heeft geslagen dat hij seer bloeyde, sijnde over groote moetwille ende straetschenderij, die niet en can werden geleden. Soo concludeerde Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende Lande van Beloys, uytten naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende dat hij gevangen gebracht sal worden ter plaetse aldaer men gewoonlijck is justitie te doen, aldaer wel strengelijck sal werden gegeesselt ende voorts gebannen sijn leven lang uyt Hollant ende Westvrieslant met confiscatie van sijne goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt.

Die van den Gerechte gesien hebbende den eysch van den heer Bailliu ende gelet hebbende op des gevangens confessie ende alle 't gene ter materye dienende was, hebben den selven gecondemneert ende condemnieren hem mits desen gestelt te werden op de kaeck voor 't stadhuis deser stede hebben hem voorts gebannen den tijt van ses jaeren uyt de stadt Schoonhoven 't Land van Beloys, ende den Crimpenderweert, daer uyt te vertrecken binnens daechs sonnenschijn sonder wederom binnen den voorsz. tijt daerinne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie van sijne goederen ten proffijte van den hooge Overicheyt ontseggen den heere Eysscher sijn vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Streeflant, Cort, Zeyst, ten Houte, Croeff ende van der Stael, Schepenen den 25 meye 1647.²

den 25 april ende [ ]
den gevangen heeft
om redenen soo lange
geseten
den officier heeft van den gevangen genoten twaelf gulden

p. 537

gevangen den 1en january 1648

Examen gedaen den 17en january 1648³ op de
persoon van Maria Cornelis geboren van
Utrecht, out ontrent 18 jaeren.

Seyt getrouwt geweest te hebben ontrent twee jaeren geleden buyten de Weertpoort tot Utrecht met Henrick Jacobsz. mede geboren aldaer, die ontrent een jaer gelden van de spaense pocken⁴ is gestorven.

Bekent dat sij ten platten lande heeft gaen bedelen ende seyt dat sij ontrent 14 dagen voor haer gevangenis gelogeeert geweest heeft ten huuse van Pieter de speelman op den dijck ende dat sij ondertusschen heeft gaen bedelen.

¹ Een (nog) niet geïdentificeerde plaats.

² Zaterdag 25 mei 1647.

³ Vrijdag 17 januari 1648.

⁴ <https://nl.wikipedia.org/wiki/Syphilis>. Spaense pocken, syfilis

Bekent dat de dienders van justitie eenige tijt geleden haer gevangen aengeseyt hebben, dat sij haer uyt de stadt soude begeven ende niet wederom incomen, ofte dat sij haer op de Poort soudren brengen ende gebannen werden.

Schepenen op alles geleth hebbende bannen de gevangen den tijt van ses jaeren uyt der stadt van Schoonhoven ende den Lande van Beloys, sonder middellertijt wederom in de stadt te comen op pene van aen den lijve gestraft te worden. Actum bij Jan Gerritsz. Botbergen, mr. Rutgert ten Houte, van den Croeff ende Hendrick van der Stael, Schepenen ten dage als boven.

den gevangen hadde geen goet

p. 538

**Rechtdach crimineel gehouden den
30en marty 1648¹** present Zeyst, Nesch,
vander Croeff, van der Stael, 's Heeraertsberge

Hugo Blomvliet, Bailliu der stede
Schoonhoven Haestrecht ende lande van
Beloy's nominy offitii Eysscher
contra
Jan Elbertsz. Joncker woonende
onder Jaersvelt gedaegde in persoon
eysch doen

D' Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde versoect deffaut metten ander citatie bij edicte.

Die van den Gerechte fiat. ut supra.

p. 539

Examen gedaen op den persoon van Geerit
Claesz. out ontrent 60 jaeren geboren tot
Hoorn

Seyt niet getrouwt te sijn ende drie kinderen te hebben bij Annetge Laset.
Seyt ontrent anderhalff jaer hier gewoont te hebben in een van de huysges van Pijlen, ende dat hij met sijn bijsit ten platten lande heeft gaen bedelen.

Annetge Laset out 28 jaeren bekent drie kinderen geprocureert te hebben bij Geerit Claesz. ende met deselve ten platten lande heeft gaen bedelen.

Ende sijn de persoonen bij d' heeren Schepenen gebannen haer leven lanck uyt Hollandt ende het sticht van Utrecht, te vertrecken voor sonnenschijn uyt de jurisdictie deser stede, ende binnen twee dagen uyt den voorsz. lande, sonder daer wederom in te comen op lijffstraffe. Actum bij d' heeren, dr. Otto van Zeyst, mr. Cornelis van Nesch, Cornelis Dircxz. van 's Heeraertsberge, Cornelis Adriaensz. Taets, ende Jan Govertsz. Raveswaey, Schepenen, den lesten april 1600 negenveertich.²

gevangen den 26en april, ende
uytgegaen den 30en ditto

p. 540

Examen gedaen op den persoon van
Daniel Cobe out 55 jaeren geboren
van Douay³ laest woonachtich tot Brussel

Seijt een maent in Hollant geweest te sijn.

Gevraecht sijnde, wat hij in de maent gedaen heeft

¹ Maandag 30 maart 1648.

² Vrijdag 30 april 1649.

³ Douai, dep. Nord, Frankrijk.

antwoort dat hij heeft gechemineert.¹

Bekent te hebben gaen bedelen ende ingegaen te hebben in de huysen.

Alsoo Daniel Cobe out ontrent 55tich jaeren geboren van Douay, alhier binnen de stadt Schoonhoven met seeckere attestatie die seer suspect was van ter quader trouwe vercregen te sijn, bij de huysen heeft gaen bedelen. Daer over hij bij de dienders geapprehendeert sijnde, deselve fortselijck heeft geresisteert. Soo is bij die van de Gerechten goet gevonden dat de heere Officier de pretense attestatie soude an stucken scheuren gelijk geschiet is, op dat hij die niet langer en soude misbruycken ende hebben hem voorts gebannen den tijt van ses jaeren uyt Schoonhoven, het Lant van Beloy, ende den Crimpenerwaert, ende datelijck, daer uyt te vertrecken sonder binnen den voorsz. tijt daer weder in te comen op lijffstraffe. Actum bij d' Heeren Jan Adriaensz. Cort, dr. Otto van Zeyst, mr. Cornelis van Nesch, Cornelis Adriaensz. Taets, ende Jan Govertsz. van Raveswaey, Schepenen den 10en meye 1600 negenenveertich.²

gevangen den 8en ende
uytgegaen den 12en meye 1649

p. 541

Sententie Maretge Jacobs

Alsoo Maretge Jacobs geboren tot Rotterdam out 47 jaren, buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft gesonts lichaems ten platten lande te hebben gaen bedelen. Dat mede sij gevangen eenige ellen schotsen baey gestolen heeft van seker lakencooper binnen deser stede. Alle 't welke saecken sijn van quade gevolge die in een stadt ende lant van justitie niet en behooren te werden getollereert ende geleden, maer andere ten exemple gestraft. Soo concludeerde Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende Lande van Beloy, uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelycheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangen gebracht sal worden ter plaetse aldaer men gewoon is justitie te doen, ende aldaer in conformite van 't placcaet op 't stuck van den dieverije geemaneert, sal werden gegeesselt gebranteyckent ende gebannen haer leven lang uyt de voorsz. lande, met confiscatie van hare goederen (indien sij eenige heeft) ten proffijte van den Overicheyt voorseyt.

Die van de Gerechten gehoort hebbende de confessie van den gevangen doende recht, uyt den naeme als boven. Condemneren den gevangen gestelt te werden op de kaeck voor 't stadthuys, ende hebben haer voorts gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant haer leven lang gedurende, sonder wederom in dese provincie te comen, op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum opten 2en juny 1649.³

gevangen den 18en meye
uytgegaen den 2en juny 1649

p. 542

Examen gedaen aen den persoon van Mary
du Boys geboren te Marris⁴ in Engelant
out ontrent 55 jaren

Bekent voor desen met de dienders uyt de stadt geleyt te sijn overmits sij ginck bedelen.

Bekent alhier nu over eenige dagen droncken bij de straet gegaen, ende een blauwe wolle luer⁵ gestolen ende vercoft te hebben, soo als sij door de stadt ginck bedelen, daerover sij nu geapprehendeert ende in hechtenisse gebracht is. 't Welcke saecken sijn van quade consequentie. Die van de Gerechten gehoort hebbende den eysch van den Bailliu, hebben haer gevangen gebannen ende bannen d' selve mits desen haer leven lanck uyt Hollant ende Westvrieslant, ende dat de dienders haer datelijck sullen den stadt uytleyden. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum opten 26en february 1650.⁶

gevangen den 14en february
ende uytgegaen den 26en ditto

¹ Gechemineert, chemin, hier in de betekenis van aan het landlopen.

² Maandag 10 mei 1649.

³ Woensdag 2 juni 1649.

⁴ Een (nog) niet geïdentificeerde plaats in Engeland; Harris, Harwich ?

⁵ GTB. luer, luier. Doek, windsel, lap of luier.

⁶ Zaterdag 26 februari 1650.

p. 543

Sententie David Jacobsz.

Alsoo David Jacobsz. in de wandelingh genaemt Douw, out 23 jaeren geboren tot Oudewater, buyten peijne ende banden van ijsere, bekent heeft met vagaboonden, lantloopers ende dieven verkeert te hebben. Dat hij gevangen op den selven dach als hij binnen deser stede is gevangen, een parthije goet dat tot Groot Ammers was gestolen bij Joris, die het is ontloopen, uyt een grient heeft gehaelt. Dat Frans Fransz. medegevangen 't selve goet in een sack heeft helpen steecken, ende onder sijn rock wech gedragen om dat men niet soude mercken dat het gestole goet was. Dat mede hij gevangen met geweld het slot van de boeyen, die hij aen sijn been hadde, heeft gebrocken ende met den bout van den boeyen, die hij aen sijn been hadde, heeft gebrocken. Ende met den bout van de boeye, het slot van de eerste deur van de gevanckenis aen stucken heeft geslagen, om uyt te breecken, om de straffe te ontgaen van 't gene voorseyt is. Alle 't welcke saecken sijn van quaden gevolgen, die in een lant ofte stadt van justitie niet can werden geleden, maer anderen ten exemple gestraft dienen. Soo concludeerden d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven en den Lande van Beloys, uytten naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflijckheyt van Hollant ende Westvrieslant dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeesselt gebrantmerckt, ende voorts sijn leven langh gebannen te werden uytten voorsz. landen, sonder daer weder inne te comen op peijne van swaerder straffe, met confiscatie van alle sijne goederen ten profijte van de voorn. hooge Overheyt verbeurt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den officier, doende recht in den naeme ende van wegen als boven, hebben hem gevangen gecondemneert gegeesselt te werden op de gevangenpoort, ende voorts gebannen sijn leven langh gedurende uyt Hollant ende Westvrieslant, sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum opten 10en augusti 1650.¹

gevangen den 12en july 1650
ende uytgegaen den 10en augusti 1650
Schepenen verclaren dat den gevangens om redenen
soo langh hebben geseten
Den gevangen is gecondemneert geweest aen de pley

p. 544

Sententie Frans Fransz

Alsoo Frans Fransz., een timmermans sijns ambachts, out ontrent 22 jaren, geboren tot Leyden, die hem eerst liet noemen Dirck Pieterz een cladschilder², buyten peijne ende banden van ijsere bekent heeft, dat hij gevangen met vagabonden, lantloopers ende dieven, heeft verkeert. Voorts dat hij gevangen ten selven dagen als hij binnen deser stede werde gapprehendeert, neffens David Jacobsz. medegevangen op Groot Ammers is gegaen, om eenich goet te haelen, dat buytendijcx in een grient lach, dat Joris, die het ontloopen is, hadde gestolen. Dat hij gevangen het gestolen goet in een sack heeft gesteecken, ende onder sijn rock heeft gedragen, om dat men niet soude mercken dat het gestolen goet was, welck hij binnen deser stede heeft gebracht alwaer hij met het selve is gevangen. Alle 't welcke saecke sijn van quaden gevolge die in een lant ende stadt van justitie niet en connen werden geleden.

Soo concludeerden d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede van Schoonhoven ende Lande van Beloys, uytten naem ende van wegen de hooge Overheyt ende Graefflijckheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck sal werden gegeesselt ende gebrantmerckt, mitsgaders gebannen uytten voorsz. lande sijn leven langh gedurende, sonder middellertijt daer weder inne te comen op peijne van swaerder straffe met confiscatie van alle sijne goederen, ten profijte van de voorn. hooge Overheyt verbeurt.

Schepenen gelett hebbende op den eysch van de officier, doende recht in den naeme ende van wegen als boven, condemneeren den gevangen de justicie aen te sien van David Jacobsz., ende bannen hem uyt Hollant ende Westvrieslant den tijt van ses jaeren, sonder middellertijt daer weder binnen te comen op pene van aen den livje gestraft te werden. Ontseggen den heere Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum opten 10en augusti 1650.³

¹ Woensdag 10 augustus 1650.

² GTB. Cladschilder; huisschilder.

³ Woensdag 10 augustus 1650.

gevangen den 12en july 1650
 ende uytgegaen den 10en augusti 1650
 Schepenen verclaren dat de gevangens
 om redenen soo langh hebben geseten

p. 545

Sententie Adam Cornelisz.

Alsoo Adam Cornelisz. geboren tot Utrecht out 32 jaeren buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft, dat hij gevangen ontrent twee jaeren geleden op Liesvelt gevangen is geweest ter saecke hij neffens andere vagabonden op een doodmael hadde geweest. Ende hem gevangen gelast was volgens den placcate uyt de jurisdictie van Liesvelt¹ te vertrecken, 't welck hem gevangen wel behoorden gedient te hebben tot een beter leven, heeft hij gevangen hem wederom begeven op den dorpe van Stolwijck in de carmis aldaer neffens andere vagabonden ende lantloopers bedrijvende aldaer groote moetwillicheyt treckende neffens noch een vagabond sijn mes uyt op seeckeren huysman loopende den selven tot in sijn huysinge nae om den selver te misdoen, 't welck oock naer alle apparentie soude hebben geschien ten ware de huysluyden 't selve hadde belet. Dat mede hij gevangen als de dienaar van de justitie hem wilden apprehenderen over 't voorsz. geweld, hem te weer heeft gestelt, een van de dienaers een slach in 't aensicht gevende. Alle 't welcke saecken sijn van quaden gevolge die in een lant van justitie niet behooren geleden te werden maer anderen ten exemple gestraft dienen. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Lande van Beloys, uytten naem ende van wegen de Hooghe Overheyt ende Graefflijckheyt van Hollant ende Westvrieslant dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse aldaer men gewoon is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeesselt ende gebannen te werden sijn leven langh geduyrende uytten voorsz. lande sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie van alle sijne goederen ten profijte van de Hoogh Overheyt voorseyt.

Schepenen geleth op den eysch ende de gevangens vrijwillige confessie, doende recht, uyt den naem ende van wegen den hooge Overheyt voorseyt. Condemneren den gevangen de steenen te dragen de Visbrugge over ende om den Dam ende soo weder tot voor 't stadhuys ende hebben hem gevangen voorts gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant den tijt van ses eerstcomende jaeren daer uit te vertrecken binnen daeghs sonneschijn, sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen d' heere Eysscher sijn vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Schepenen omnes dempto van Nechs² den 21en juny 1651.³

gevangen den laetsten may 1651
 uytgegaen den 21en juny 1651

p. 546

Sententie Maria Rochus

Alsoo Maria Rochus geboren van Middelburch out ontrent 30 jaeren buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft op den 10en augusti 1650 alhier binnen Schoonhoven gebannen te zijn geweest uyt Hollandt ende Westvrieslandt⁴, ter saecke sij met vagabonden ende bedelaers ten platten lande, gesont lichaems hadde gaen vagabonden ende bedelen. Ende in plaetse van haer gevangen tot een beter ende ander leven te begeven, heeft sij haer jegens 't voorsz. bannissement wederom in den Lande van Beloys, begeven, verkeerende met vagabonden ende lantloopers, gaende gesont lichaems ten platten lande vagabonden ende bedelen, contrarie den placcate, levende alsoo van 't sweet van de huysluyden, dat door 't selve middel den rechten armen wert onthouden. Alle 't welcke zaecken sijn van quaden gevolge. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu van Schoonhoven ende Lande van Beloys, uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflijckheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangen gebracht sal werden ter plaetse aldaer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeesselt ende gebannen te worden haer leven langh geduyrende uytte voorsz. landen, sonder middellertijt daer wederom inne te comen, op peijne van swaerder straffe, met confiscatie van alle hare goederen ten profijte van den hooge Overicheyt voornoemt verbeurt, ofte tot sulcken anderen fine, als de Heeren Schepenen oordeelen sullen te behooren.

Schepenen gelet hebbende op den eysch, ende de gevangens vrijwillige confessie, doende recht uyt den naem ende van wegen als boven. Condemneren Maria Rochus nevens Adam Cornelisz.

¹ De Heerlijkheid van Liesveld (1042 - 1795) in de Alblasserwaard.

² Sic. van Nechs, lees: van Nesch.

³ Woensdag 21 juni 1651.

⁴ Geen eerder vonnis bekend.

medegevangen te gaen met twee roeyen in den arm, de Visbrugge omme ende voorts over den Dam weder tot voor 't stadhuis. Ende hebben haer gevangen voorts gebannen haer leven langh uyt Hollant ende Westvrieslant, daer uit te vertrecken binnen 's daechs sonneschijn sonder binnen den voorsz. tijt daer weder inne te comen, op pene van aen den livje gestraft te werden. Ontseggen d' heer Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum opten 21en juny 1651.¹

gevangen ende uytgegaen ut supra

p. 547

Begin van den 4en reekeninge
van d' heer Bailliu

Sententie Theodorus Berghmans ende
Jacobus Variander

Alsoo Theodorus Bergmans, ende Jacobus Variander, gevangens, buyten pijn ende banden van ijsere bekent hebben, soo binnen dese ende d' andere steden als ten platten lande te hebben gaen bedelen ende vagabonden een geruymen tijt, versoekende van de diaconye ende armmeesters mitsgaders van de burgerije, ende den huysluyden ten platten lande aelmissen, ende haer geweygert zijnde aelmissen te geven, de luyden qualijck bejegt ende gedreycht te misdoen. Alle 't welcke zaecken zijn van quaden gevolge, die in een lant van justitie niet behooren te werden getolereert, maer andere ten exemple gestraft. Soo concludeerde d' heer Officier uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefflijcheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat de gevangens daerover sullen werden gegeesselt, gebranteykent ende daerover gebannen haer leven langh geduyrende uyt Hollant, Westvrieslandt ende sticht van Utrecht.

Schepenen geleth hebbende op den eysch, ende der gevangens vrijwillige confessie, doende recht uyt den naem ende van wegen als boven, hebben de gevangens gebannen, ende bannen deselve mits desen uyt Hollant, Westvrieslandt, ende sticht van Utrecht den tijt van twaelf jaeren sonder middellertijt daer weder inne te comen, op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' heer Eysscher sijnen vorderen eysch, ende conclusie. Actum opten 6en may 1652.²

gevangen den 16en may 1652
uytgegaen den 6en may 1652

p. 548

Sententie Jan Massiou

Alsoo Jan Massieu out 24 jaren geboren tot Yperen in Vlaenderen³ een kuyper van sijn hantwerck buyten pijn ende banden van ijsere bekent heeft, dat hij gevangen hem bij sijn eerste examen Jan Marci heeft genoemt ende dat sijn vader vice admirael van Duynkercken was geweest ende dat hij die naem gebruyckt heeft om dat hij van de borgers wat meerder aelmisse soude krijgen, dat mede hij gevangen van eenige borgers die hij om een aelmis versocht meerder gelt heeft willen hebben als hem werde gepresenteert, ende niet meer uyt de huysingen wilde gaen oft begeerde meerder gelt te hebben, dat voorts hij gevangen ten platten lande de diaconen ende huysluyden om verscheyden aelmissen heeft gebeden, gaende voorts ten platten lande vagabonden ende bedelen, dat hij gevangen tot Vianen in den Gelen Boer gelogeert is geweest neffens eenen Guiliaem ende aldaer met haer gelach sijn deurgegaen, dat mede hij gevangen, als hem die dienaers van de justitie wilden apprehenderen hemselve jegens deselve met groot geweld te weer heeft gestelt. Alle 't welcke saecken zijn van quaeden gevolge, die in een lant ofte stadt van justitie niet connen werden geleden, maer anderen ten exemple gestraft dienen. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Lande van Beloys, uytten naem ende van wegen de hooge Overheyt ende Graefflijckheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse aldaer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck sal werden gegeesselt ende voorts sijn leven lang uyt den voorsz. lande ende den Gestichte van Utrecht sijn leven lang gedurende sonder middelerwijle daer weder inne te comen, op pene van swaerder straffe met confiscatie van sijne goederen ten profijte van de hooge Overheyt voorseyt.

¹ Woensdag 21 juni 1651.

² Maandag 6 mei 1652.

³ Ieper, prov. West-Vlaanderen, België.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van d' heer Officier doende recht uyt den naem ende van wegen als boven. Condemneren den gevangen de steenen te dragen de Visbrugge over ende om den Dam ende soo weder voor 't stadhuis ende hebben hem gevangen voorts gebannen uyt Holland ende Westvrieslandt ende sticht van Utrecht sijn leven lang gedurende, daer uyt te vertrecken binnen 's daeghs sonneschijn, sonder middelerwijlen daer weder inne te comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen d' heer Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Schepenen omnes den 15en may 1652.¹

Den gevangen heeft
door ordre van den
Schepenen aen de pley geweest
gevangen den 16en aprilis ende uytgegaen den 15en may 1652
Schepenen verclaren dat den gevangen om redenen soo lange heeft geseten

p. 549 Sententie Hendrick Jansz. ende
Willem Claesz.

Alsoo Hendrick Jansz. geboren in 't Land van Gulick² out ontrent 19 jaren ende Willem Claesz. geboren tot Voorburgh³ out ontrent 18 jaren buyten pijnende banden van ijsere bekent hebben bij den lande gelopen, ende sulcx te hebben gaen vagabonden ende bedelen levende van 't sweet van de huysluyden ende goede ingesetenen des lants ende verkerende bij fameuse dieven lantloopers ende vagabonden. Alles contrarie den placcate bij den Edele Mogende Heeren Gecommitteerde Raden van de Edele Groot Mogende Heeren Staten van Holland ende Westvrieslandt jegens soodanige vagabonden ende bedelaers geemaneert. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Lande van Beloys, in den naem ende van wegen de hooge Overheyt ende Graefelijckheyt van Holland ende Westvrieslandt dat de voorsz. gevangens gebracht sullen werden ter plaetse aldaer men gewoon is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck sullen werden gegeesselt ende voorts haer leven langh gebannen uyt Holland ende Westvrieslandt met confiscatie van alle hare goederen ten profijte van de hooge Overicheyt.

Schepenen geexamineert hebbende d' heer Eysschers eysch, mitsgaders des gevangens vrijwillige confessie, doende recht in den naem ende van wege den hooge Overicheyt hebben haer gevangens gebannen, ende bannen d' selve mits desen uyt Holland ende Westvrieslandt haer leven langh gedurende, daer uyt te vertrecken binnen 's daeghs sonneschijn sonder daer weder inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen d' heer Eysscher sijn vorderen eysch ende conclusie. Actum bij d' Heeren Noest, Cort, van der Stael, ende Raveswaey, Schepenen den 22en juny 1652.⁴

gevangen den 25en may ende uytgegaen den 24en juny 1652

p. 550

Sententie Willem Bruyn

Alsoo Willem de Bruyn alias Peckelharing geboren tot Schoonhoven out 14 jaren buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft dat hij gevangen den toenaem van Peckelharing gecregen heeft van dat hij een peckelharing hadde genomen ende geweest is in verscheyden tuynen ende hoven om ende ontrent deser stede als mede tot verscheyden huysluyden ende ten platten lande appelen ende peren ende ander fruyt genomen ende tot seekere vrouwe op den hoec van St. Jacobs steegh buyten deser stede als d' selve vrouwe uyt was met klyuten de glazen uytgesmeten, ende tot een huysman voorleden jaer biddende om een stuck eten ende niet krijgende in desselfs boomgaert een appel affgesmeten ende alsoo de huyst hem op 't lijff viel in 't grabbelen naer de appel, jegens den selve een mes getrocken heeft ende voorts is hebben gaen bedelen ende vagabonden. Alle 't welke saecken sijn van quaden gevolge, die in een stadt ofte lant van justitie niet connen werden geleden, maer andere ten exemple gestraft dienen. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Lande van Beloys, uyt den naem ende van wegen de hooge Overheyt ende Graeffelijckheyt van Holland ende Westvrieslandt dat hij gevangen gebracht sal werden ter plaetse aldaer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck sal werden gegeesselt ende gebrantmerckt, mitsgaders gebannen uytten voorsz.

¹ Woensdag 15 mei 1652.

² Jülich, deels Noordrijn-Westfalen deels Rijnland-Palts, Duitsland.

³ Voorburg, gem. Leidschendam-Voorburg, prov. Zuid-Holland.

⁴ Zaterdag 22 juni 1652.

lande sijn leven langh gedurende, sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe met confiscatie van alle sijne goederen, ten profijte van de hooge Overheyte voorn.

Die van den Gerechte gehoort hebbende op den eysch van d' heer Bailliu ende gelet op des gevangens confessie hebben den selven gevangen gecondemneert ende condemnieren den selven mits desen gestelt te werden op de kaece voor 't stadhuis deser stede, met appelen ende peren om den hals, hebben hem voorts gebannen den tijt van drie jaren uyt Schoonhoven, 't Land van Beloys, ende den Crimpenderwaert, daer uyt te vertrecken binnen 's daeghs sonneschijn, sonder wederom binnen den voorsz. tijt daer inne te comen op pene van swaerder straffe, met confiscatie van sijnen goederen ten profijte van de hooge Overheyte voornoemt. Ontseggen d' heer Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij Noest, Cort, Zeyst, Botbergen ende van Nechs, Schepenen den 20en july 1600 tweenvijftich.¹

gevangen den 1en july ende uytgegaen
den 20en july 1652

p. 551

Sententie Isaack Clair
Nicolaes Take
Ariaentge Pieters

Alsoo Isaack Clair out 20 jaeren geboren tot Arras in Vrancrijc², Nicolaes Take out 18 jaeren geboren tot Boulnoi³ ende Ariaentge Pieters out 26 jaeren geboren tot Heusden buyten pijnje ende banden van ijsere bekent hebben gesonts lichaems ten platten lande contrarie den placcate te hebben gaen bedelen ende vagabonden levende alsoo van 't sweet van de huysluyden dat door sulcken middelen den rechten armen wert ontrocken ende tot verscheyden reysen met den voorn. Ariaentgen Pieters vleyselijck hebben geconverseert, ende dat sij Ariaentge Pieters naer seeckere vrouwe aen de Vlist, daer sij suire ofte soete wey aff begeerde te hebben met een cluyt hadde geworpen. Verkeerende sij gevangens met vagabonden ende lantloopers ende ander quaet geselschap. Alle 't welcke saecken sijn van quaden gevolge, die in een lant ende stadt van justitie niet behooren te werden getolereert, maer andere ten exemple gestraft dienen. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Lande van Beloys, uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat sij gevangens gebracht sullen werden ter plaetse aldaer men gewoonlijck is justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeesselt ende voorts gebannen te werden haer leven langh gedurende uyt den voorsz. landen mitsgaders den Gestichte van Utrecht, sonder daer weder inne te comen op peijne van swaerder straffe, met confiscatie van alle haere goederen ten profijte van de hooge Overheyte voornoemt verbeurt.

Schepenen gelet hebbende op den eysch ende der gevangens vrijwillige confessie, doende recht uyt den naem ende van wegen als boven, hebben de gevangens gebannen ende bannen deselve mits desen uyt Hollant Westfriesland ende sticht van Utrecht den tijt van thien jaeren, sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' heer Eysscher sijn vorderen eysch ende conclusie. Actum den 31en augusti 1652.⁴

gevangen den 16en augusti ende
uytgegaen den 31en augusti 1652

p. 552

Sententie Jan Jansz. ende
Ariaentge Pieters

Alsoo Jan Jansz. geboren van Breda ende Ariaentge Pieters buyten pijnje ende banden van ijsere bekent hebben ontrent acht jaeren bij den anderen in onecht geseten te hebben ende geprocureert vier kinderen, waer van noch drie in 't leven sijn. Dat hij Jan Jansz. drie kerckgeboden heeft gehadt met seeckere vrouw genaemt Barber Jans van Luyck, ende met deselve niet getrouwt te sijn vermits de quade gedachten die van haer ginghen, dat sij met andere boeleerde, ende ontrent elff jaren geleden om sijn quaet leven ende verkeerden in quaet geselschap hij Jan Jansz. tot Woerden is gegeeselt ende thien jaren gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant. Welck bannissement hij Jan Jansz. heeft gevioleert ende etterlijcke jaeren binnen den voorsz. lande wederom heeft verkeert, alsmede dat sij Ariaentge Pieters noch een kint in onecht gehadt heeft bij een Hendrick Koomen,

¹ Zaterdag 20 juli 1652.

² Lille, dep. Nord, Frankrijk.

³ Boulogne, dep. Pas-de-Calais, Frankrijk?

⁴ Zaterdag 31 augustus 1652.

gaende voorts sij gevangen somwijlen ten platten lande bedelen ende vagabonden. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Lande van Beloy, dat de gevangens daer over gestraft souden werden ter plaetse aldaer men gewoon is criminele justitie te doen ende aldaer wel strengelijck te sullen werden gegeesselt ende voorts gebannen haer leven langh gedurende uyt Hollant ende Westvrieslant ende den Gestichte van Utrecht, sonder daer wederom inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden.

Schepenen gehoort hebbende den voorsz. criminelen eysch ende conclusie ende der gevangens vrijwillige confessie ende op alles wel ende rijpelijck gelet, meer genegen sijnde tot barmharticheyt als tot rigeur van justitie hebben den voorsz. Jan Jansz. ende Ariaentge Pieters gebannen ende bannen d' selve mits desen uyt Hollant Westfriesland ende Gestichte van Utrecht haer leven langh gedurende sonder daer weder inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen d' heer Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 5en novembris 1652.¹

p. 553

Sententie Hendrick Damen
ende Annetge Wijnants

Alsoo Hendrick Damen geboren ontrent drie uren van Ceulen² ende Anntege Wijnants geboren van Middelburgh in Zeelandt buyten pijnende banden van ijser bekent hebben ontrent vijff jaeren bij den anderen in onecht geseten te hebben, gaende oock somwijlen gesonts lichaems ten platten lande bedelen ende vagabonden. Alle 't welcke saecken sijn van quaden gevolge. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu etc. als voren.

Schepenen gehoort hebbende etc. voorts als de sententie van Jan Jansz. ende Maertge Pieters³ hier voren staende. Actum ut supra.

p. 553

Sententie Margriet Carels van Luyck
Jacomijntge Gillis van Nieuwegein
Lijsbet Jans van Oosterhout
Agniete Pieters van Vlaenderen,
Arent Dirckxz. van Oostlant ende
Bartholomeus Ludon van Franckendael

Alsoo Margriet Carels van Luyck out ontrent seshien jaren, Jacomijntge Gielis van Nieuwegein out ontrent vijffentwintich jaren, Lijsbet Jans van Oosterhout⁴ out ontrent sessentwintich jaren, Agniete Pieters van Vlaenderen out ontrent seshien jaren, Arent Dirckxz. van Oostlant⁵ out 16 jaren ende Bartholomeus Ludon van Franckendael⁶ buyten pijnende banden van ijsere bekent hebben gesont lichaems ten platten lande te hebben gaen bedelen ende vagabonden, contrarie de placaten van de Edele Groot Mogende Heeren Staten van Hollant ende Westfriesland, 't welcke in een lant van justitie niet can werden geleden. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu etc. uytten naem etc. dat sij gevangens gebracht sullen werden ter plaetse aldaer men gewoon is criminele justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeesselt ende voorts haer leven langh gebannen te werden uytten voorsz. lande met confiscatie van alle hare goederen, indien sij eenige hebben ten profijte van de hooge Overicheyt voornoemt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van d' heer Eysscher ende der gevangens vrijwillige confessie, doende recht, hebben haer gevangens gebannen ende bannen d' selven mits desen, den tijt van thien jaren uyt deser stede Schoonhoven den Lande van Beloy, ende den Crimpenderwaert sonder middelerwijle daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' heer Eysscher etc. Actum den 2en november 1652.⁷

Margriet Carels gevangen
den 22en october 1652 ende
de anderen
gevangen den lesten october 1652

¹ Dinsdag 5 november 1652.

² Keulen, Noordrijn-Westfalen, Duitsland.

³ Sic. Maertge Pieters, lees: Ariaentge Pieters.

⁴ Oosterhout, prov. Noord-Brabant of Oosterhout, gem. Overbetuwe, prov. Gelderland.

⁵ in 't Oostland, Sleeswijk-Holstein, Mecklenburg-Voor-Pommeren, (Oost) Pruisen, Duitsland / Polen?

⁶ Frankenthal, Rijnland-Palts, Duitsland.

⁷ Zaterdag 2 november 1652.

ende uytgegaen den 2en november 1652

p. 554

Sententie Jaques Clair ofte
Coster, Nicolaes Take,
Ariaentge Pieters
ende Agniet Cornelis

Alsoo Jaques Clair ofte de Coster out 20 jaren geboren tot Arras in Vrancrijck, Nicolaes Take out 18 jaren geboren tot Boulnoi ende Aryaentge Pieters out 26 jaren geboren tot Heusden buyten pijnje ende banden van ijsere bekent hebben op den 31en augusti 1652 alhier gebannen te sijn uyt Hollant Westvrieslant ende den Gestichte van Utrecht ende Agniet Cornelis geboren binnen Den Briel out 19 jaren mede bekent ontrent 12 ofte derthien weecken geleeden tot Dordrecht in besloten gevanckenisse gegeesselt ende twee jaren uyt de Heerlijkheyt van Dordrecht gebannen te sijn geweest om haer bedelarije ende dat sij gevangens met lantloopers ende vagabonden hadden verkeert. 't Welcke haer gevangens wel behoorde gedient te hebben tot een beter leven, maer gaende van erger tot erger wederomme ten platten landen hebben gaen bedelen ende vagabonden, levende alsoo van 't sweet van de huysluyden dat alsoo den rechten armen wert ontrocken, begevende ende haer wederomme in den Lande van Hollant ende oversulcx violerende 't voorsz. bannissement. Alle 't welcke saecken sijn van seer quade gevolge die in een stadt ende lant van justitie niet behooren getolereert te werden, maer andere ten exemple gestraft dienen. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu etc. uytten naeme etc. dat sij gevangens gestraft sullen werden ter plaetse aldaer men gewoon is criminele justitie te doen ende aldaer wel strengelijck te sullen werden gegeesselt gebrantteyckent ende voorts gebannen haer leven lang gedurende uyt Hollant ende Westvrieslant ende den Gestichte van Utrecht sonder daer wederomme inne te comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden, met confiscatie van alle hare goederen, indien sij eenige hebben ten profijte van de hooge Overicheyt voornoemt.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heer Eysscher ende der gevangens vrijwillige confessie meer genegen sijnde tot barmharticheyt als tot rigeur van justitie, doende [nochtans] recht, condemnieren Jaques Clair ofte de Coster ende Nicolaes Take ende Agniete Cornelis in besloten gevanckenisse wel strengelijck gegeeselt te werden ende Ariaentge Pieters, ter oersaecke sij swanger is, de Justitie te aanschouwen, hebben haer gevangens voorts gebannen ende bannen d' selve mits desen haer leven langh gedurende uyt Hollant Westvrieslant ende den Gestichte van Utrecht sonder daer wederomme inne te comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen d' heer Eysscher etc. Actum den 11en novembris 1652.¹

Agniet Cornelis ende
Nicolaes Take gevangen
den lesten octobris
Jaques Clair ende Ariaentge
Pieters
gevangen den 3en novembris 1652
ende samen uytgegaen den 11en novembris 1652

p. 555

Sententie Mary Anthony, Marie
Vasseur, Lijsbeth Jans van 's Graven-
hage, Catalijn van den Berge
ende Maertge Jans

Alsoo Mary Anthony out ontrent 23 jaren geboren in Hoochduytslant, Marie Vasseur out ontrent 43 jaren geboren in Vrancrijck, Lijsbeth Jans geboren in 's Gravenhage out ontrent 25 jaren, Catalijn van den Berge out 19 jaren geboren tot Ziricsee², Maertge Jans out 22 jaren geboren tot Amsterdam, buyten pijnje ende banden van ijsere bekent hebben gesonts lichaems ten platte lande te hebben gaen bedelen ende vagabonden, levende alsoo van 't sweet van de huysluyden dat door sulck een middel den rechten armen wert ontrocken. Alle 't welcke saecken sijn van seer quaden gevolge die in een stadt ofte lant van justitie niet behooren getolereert ende geleeden te werden maer andere ten exemple gestraft dienen. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu etc. uytten naeme etc., dat sij gevangens daerover gestraft sullen werden ter plaetse daer men alhier gewoon is criminele justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeesselt ende voorts gebannen

¹ Maandag 11 november 1652.

² Zierikzee, gem. Schouwen-Duiveland, prov. Zeeland.

te werden haer leven langh gedurende te werden uyt Hollant Westvrieslant ende den Gestichte van Utrecht, sonder middelerwijle etc. als voren.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van d' heer Eysscher ende der gevangens vrijwillige confessie meer genegen sijnde tot barmhartigheyt als tot rigeur van justitie, doende nochtans recht. Condemneren Lijsbeth Jans uyt 's Gravenhage, Catalijn van den Berge ende Maertge Jans in besloten gevanckenisse wel strengelijck gegeeselt te werden ende Mary Anthony vermits sij swanger is ende Mary Vasseur, de Justitie van de andere gevangens aen te sien, hebben haer gevangens voorts gebannen ende bannen d' selve mits desen uyt Hollant Westvrieslant ende den Gestichte van Utrecht sonder daer wederomme inne te comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen d' heer Eysscher etc. Actum den 2en novembris 1652.¹

Marie Vaseur den 22en octobris 1652

Lijsbeth Jans ende Catalijn van den Bergen gevangen den lesten octobris 1652

Mary Anthony ende Maertge Jans gevangen den 3en novembris 1652

't Samen uytgegaen den 2en novembris 1652

p. 556

Rechtdach gehouden op den 3 january

1653² present dr. Otto van Zeyst
ende Jan Govertsz. Ravewaey
Schepenen

Hugo Blomvliet, Bailliu
der stede van Schoonhoven ende lande
van Beloys, nomine offitii
Eysscher van delict
contra

Jan Jansz. hoendercooper alias
Jan Lutges woonende in Benschop³
gedaegde in persoon e.d.

D' heer Eysscher doet eysch ende concludeert prout in scriptis.

Cats alsoe geen eysch wert overgelevert versochte comparuit ende voorts absolutie van de justitie met de kosten.

D' heer Eysscher neemt aen sijn eysch ter verclaringe over te [...laten] daer den [...en] ende versochte dat den gedaegde ten naesten rechtdage sal [...den] gedaen [...] in persoon te compareren.

p. 557

Sententie Soetge Gerrits ende
Lijsbeth Hendricxdr.

Alsoo Soetge Gerrits geboren tot Rotterdam out ontrent achtien jaren sijnde een wollespinster van haer hantwerck ende Lijsbet Hendricx out ontrent vijftich jaren geboren bij Dusseldorp⁴, buyten pijnje ende banden van ijsere bekent hebben gesont lichaems ten platten lande te hebben gaen bedelen ende vagabonden, levende alsoo van 't sweet van de huysluyden dat daer door sulcx een middel den rechten armen wert ontrocken, dat mede sij Soetge Gerrits gevangen ontrent acht a negen weeken geleden tot Vianen aen de kaeck hadde gestaen ter oirsaecke sij tusschen meer knechts leggende van 't bedde was gehaelt ende in den lande van Vianen hadde loopen bedelen ende vagabonden, 't welcke haer gevangen wel hadde behooren gedient te hebben tot een expmel om haer te begeven tot een beter leven, doch gaende van quaet tot erger haer wederom ten platten lande ende binnen deser stede hadde tot het bedelen ende vaggabonden begeven. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Lande van Beloys, uytten name ende van wegen etc. dat sij gevangens daerover gestraft sullen worden ter plaetse etc. ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende haer leven langh gebannen te werden uyt Hollant ende Westvrieslant, sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden, met confiscatie van alle haere goederen.

¹ Zaterdag 2 november 1652.

² Vrijdag 3 januari 1653.

³ Benschop, gem. Lopik, prov. Utrecht.

⁴ Düsseldorf, Noordrijn-Westfalen, Duitsland.

Schepenen gelet hebbende op den eysch bij d' heer officier, ende der gevangens vrijwillige confessie doende recht, hebben den gevangens gebannen ende bannen d' selve mits desen uyt Hollant ende Westvrieslant haer leven langh gedurende, sonder daer weder inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen d' heer Eysscher sijn vorderen eysch ende conclusie. Actum den 6en february 1653.¹

gevangen den 3en ende uytgegaen
den 6en february 1653

p. 558

Sententie Magdalene Dircx
Maria Pieters ende Jan Mees

Alsoo Magdaleen Dircx geboren tot Amsterdam out 21 jaeren, Maria Pieters geboren tot Delft out 22 jaren ende Jan Mees geboren tot Amejde² ende wonachtich tot Utrecht, buyten pijnje ende banden van ijsere bekenet hebben gesont lichaems ten platten lande te hebben gaen bedelen ende vagabonden, levende alsoo van 't sweet van de huysluyden dat door sulck een middel den rechten armen wert onttrocken. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende 't Lant van Beloys, uyt den naem ende van wegen etc. dat sij gevangens daer over gestraft sullen worden ter plaetse daer men gewooon is criminele justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende haer leven langh gebannen te werden uyt den voorsz. lande, sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe.

Schepenen doende recht, hebben de gevangens gebannen ende bannen d' selve mits desen uyt Hollant ende Westvrieslant den tijt van 25 jaren sonder middellertijt daer weder inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen d' heer Eysscher etc. Actum op den 3en may 1653.³

gevangen den 27en aprilis
uytgegaen den 3en may 1653

p. 559

Sententie Margriet Caspers ende
Neeltge Jans

Alsoo Margriet Caspers van geboorte uyt Weststphalen⁴ out 21 jaren ende Neeltge Jans geboren in Vlaenderen buyten pijnje ende banden etc. als in de voorgaende sententie van Magdaleen Dircx, Maria Pieters ende Jan Mees.

Schepenen hebben de gevangens gebannen ende bannen d' selve mits desen uyt Hollant ende Westvrieslant, mitsgaders den Gestichte van Utrecht haer leven langh gedurende sonder daer weder inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden. Actum bij Noest, Cort, Zeyst, Botbergen, van Nechs ende Raveswaey op den 13en may 1653.⁵

gevangen den 4en may ende uytgegaen
den 13en may 1653

p. 561

Blanco

p. 561

Rechtdag den 9en juny 1653⁶

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der
stede Schoonhoven ende den Lande van Beloys,
nomine officii Eysscher in cas van delict
contra
Jaques ende Jan Naubincx gedaegdens in persoon

¹ Donderdag 6 februari 1653.

² Ameide, gem. Zederik, prov. Zuid-Holland.

³ Zaterdag 3 mei 1653.

⁴ Westfalen, Noordrijn-Westfalen, Duitsland.

⁵ Dinsdag 13 mei 1653.

⁶ Maandag 9 juni 1653.

eysch ende versoeck doen

D' heer Eysscher alsoo de gedaegdens in persoon niet en compareren versochte deffault met een tweede citatie.

Schepenen fiat.

p. 562

**Rechtdagh den 22en september
1653¹** present Schepenen omnes

D' heere Hugo Blomvliet, Bailliu deser
stede Schoonhoven ende den lande van
Beloy's nomine offitii Eysscher

contra

Jan Maertensz. Cool wonende in 't
lant van Steyn gedaegde bij edicte ende
in persoon eysch ende versoeck doen

A. Bullick voor d' heer Eysscher mits de non comparitie van de gedaegde in persoon versocht deffault ende voor 't profijt vandien apprehensie coporeel met een tweede citatie bij edicte.

Schepenen fiat.

p. 562

Idem Eysscher

contra

Cornelis Maertensz. Cool mede wonende
in 't lant van Steyn gedaegde bij edicte
ende in persoon eysch ende versoeck doen

A. Bullick ut supra.

Schepenen fiat.

p. 562

Idem Eysscher

contra

Hendrick Maertensz. Cool ut supra.

A. Bullick ut supra.

Schepenen fiat.

p. 563

Idem Eysscher

contra

Pouwels ouwen Aryen ut supra.

A. Bullick ut supra.

Schepenen fiat.

p. 564

**Rechtdach den 29en september
1653²**

D' heere Hugo Blomvliet, Baillu
deser stede Schoonhoven ende den landen

¹ Maandag 22 september 1653.

² Maandag 29 september 1653.

van Beloys, nomine officii Eysscher
 contra
 Jan Maertensz. Cool wonende in 't lant
 van Steyn gedaegde bij edicte in persoon, ende
 deffaeyliant 't 2e deffault te begeren

D' heer Eysscher mits de non comparitie van de gedaegde in persoon ende defaillaint versochte tweede deffault met profijte als naer rechte ende een derde citatie bij edicte.

Schepenen fiat.

p. 564

Idem Eysscher
 contra
 Cornelis Maertensz. Cool ut supra.

D' heer Eysscher ut supra.

Schepenen fiat.

p. 564

Idem Eysscher
 contra
 Hendrick Maertensz. Cool ut supra.

D' heer Eysscher ut supra.

Schepenen fiat.

p. 565

Idem Eysscher
 contra
 Pouwels ouwen Aryen ut supra.

D' heer Eysscher ut supra.

Schepenen fiat.

p. 566

Examen gedaen op den persoon van Pieter
 Pietersz. Vels, geboren tot Lepegen in de
 voorstadt van Oudenaerde¹ in Vlaenderen
 out 47tich jaeren

Gevraegt sijnde wat hem gevangen heeft gemoveert gehadt op sondage voorleden 's avonts ontrent de klokke negen uren te comen voor de huysinge van Bastiaen Hendricx Scheurleer ende aldaer eerst met twee steenen in de glasen te smijten.

Bekent 't selve gedaen te hebben ter oorsaecke hij beschoncken sijnde, ende sijn vrouwe, die daer voor craembewaerster was uyt de huysinge willende hebben, naedat hij hadde geclopt, geen goet antwoord hadde gecregen.

Off hij gevangen 't selve inwerpemde van de glasen gedaen sijnde, niet is gegaen ten huysen van Aryaen Soet, ende aldaer eenigen tijt blijvende sitten drincken, hij gevangen vandaer is gegaen, ende onderwegen eenige steenen ende doodtbeenderen becomen hebbende, daer mede voor de huysinge van den voorsz. Bastiaen Hendricxz. Scheurleer is gecomen ende ten tweede maele door de glasen heeft gesmeeten.

Bekent den inhouden van dit warachtich te sijn, maer niet te weten waer hij de steenen ende doodtbeenderen heeft becomen, vermits hij soo seer beschoncken was dat hij niet wiste, wat hij dede.

¹ Leupegem, gem. Oudenaarde, prov. Oost-Vlaanderen, België.

Actum bij d' heere Bailliu ende Schepenen omnes den 12en marty 1654.¹

p. 566

Op 't aenloopen van de huysvrouwe van den gevangen ende andere eerlijcke borgers is, met kennisse van de heere Bailliu, bij Schepenen goetgevonden, Pieter Pietersz. Vels gevangen te ontslaen, mits alvorens de saecke met d' heer Bailliu composerende, ende biddende met gebogen knien ende gevouwen handen Godt ende de justitie om vergiffenis. Ende dat hij hem nae desen sal dragen als een poorter ende inwoonder behoort te doen, op pene soo hij gevangen hem namaels in gelijcke ofte andere gelegentheden comt te verlopen, dat hij sal werden gestraft ten exemple van anderen, soo van dit als hetgene daer in hij hem soude mogen comen te verlopen. Actum bij Schepenen omnes den 16en marty 1654.²

Pieter Pietersz. Vels gevangen gecompereert sijnde voor d' Heeren Hugo Blomvliet, Bailliu ende Jan Aryaensz. Cort schepen ende Godt ende de justitie om vergiffenisse gebeden met gebogen knien ende gevouwen handen is uyt sijn detentie ontslagen.

p. 567

Rechtdach den 30en marty 1654³ present [ ]

D' heere Hugo Blomvliet balliu,
der stede Schoonhoven ende lande
van Beloeys nomine offitii Eysscher
in cas crimineel

contra

Jan Cornelisz. Taets gedaegde in persoon
e.d.

D' heer Eysscher mits de non comparitie van de gedaegde in persoon versoect deffault ende voor 't profijt van dien, als naer rechten met een tweede citatie mitsgaders apprehensie corporeel.

Schepenen fiat.

p. 568

Rechtdach gehouden den 27en april 1654⁴

D' heere Hugo Blomvliet balliu
der stede Schoonhoven ende lande
van Beloys, nomina Eysscher in cas
crimineel

contra

Jan Cornelisz. Taets gedaegde in
persoon ende defaeiliant het
tweeden defaut te begeren

D' heer Eysscher mits de non comparitie van de gedaegde in persoon versoeckt het tweede deffault ende voorts profijt als naer rechten met een derden citatie.

Schepenen fiat ut supra.

p. 569

Sententie Niesge Jacobs⁵

Alsoo Niesge Jacobs geboren van Rijswijck bij Wourcum⁶ out ontrent 23en jaren, buyten pijnne ende bande van ijsere bekent heeft met Jan Willemsz. Smaer onder trouwbelofte een half jaer vleyselijck geconverseert te hebben, ende oock ten platten lande met den selven te hebben gaen bedelen ende dat Jan Willemsz. met lasaries is besmet, ende bekent vorders haer gevangen mede voor desen de stat ontseyt geweest te sijn, vermits haer vagabonderen ende bedelen uyt de stadt

¹ Donderdag 12 maart 1654.

² Maandag 16 maart 1654.

³ Maandag 30 maart 1654.

⁴ Maandag 27 april 1654.

⁵ Vonnissen niet gedateerd.

⁶ Rijswijk, gem. Woudrichem, prov. Noord-Brabant.

te vertrecken¹, 't welck haer gevangen wel hadde behooren te dienen om haer te begeven tot een beter leven.

p. 570

Sententie Jan Schaers ende
Hendrick Dircxz.

Alsoo Jan Schaers out 24tich jaren, geboren tot Willebroeck in Brabant² ende Hendrick Dircxz. out 20tich jaren, geboren in Embderlant³, buyten pijnende banden van ijsere bekent hebben gesonts lichaems ten platten lande te hebben gaen vagabonden ende bedelen, levende also van 't sweet van de huysluyden, dat door sulck een middel den rechten armen wert ontrocken. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Lande van Beloy, uyt den naem ende van wegen de hooge Overheyt ende Graefelijckheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat sij gevangens daer over gestraft sullen werden ter plaetse daer men gewoon is criminele justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts haer leven langh gebannen te werden uyt den voorsz. lande mitsgaders den Gestichte van Utrecht, sonder daer weder inne te comen, op pene van swaerder straffe.

Schepenen gelet hebbende op den eysch van den heer Officier ende der gevangens vrijwillige confessie doende recht hebben haer gevangens gebannen ende bannen d' selve mits desen uyt Hollant ende Westvrieslant haer leven langh gedurende, sonder daer weder inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden. Actum bij d' Heeren Jan Gerritsz. Deventer, Gerrit Noest, Jan Aryaensz. Cort, Hendrick van der Stael ende Barend Botter, Schepenen den 6en augusti 1654.⁴

gevangen den 24en july
uytgegaen den 6en augusti 1654

p. 571

Sententie Arent Gerritsz.

Alsoo Arent Gerritsz. geboren van Assen, out ontrent 48tich jaren, buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft, ontrent drie jaren gesonts lichaems, hebbende een verminckte hant ten platten lande te hebben gaen bedelen ende vagabonden, verkeerende bij fameuse dieven ende lantloopers, ende specialen bij eene Jan Locx een fameuse dieff, hebbende twee brantteyckens. 't Welcke een saecke sijnde van quaden gevolge, die in een stadt ende lant van justitie niet behoort geleden te werden, maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Lande van Beloy, uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graefelijckheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat hij gevangen daer over gestraft sal worden ter plaetse, daer men gewoon is criminele justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeeselt ende voorts gebannen te werden uyt Hollant ende Westvrieslant, mitsgaders den Gestichte van Utrecht sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden.

Schepenen gelet hebbende op den eysch van den heer Officier ende des gevangens vrijwillige confessie, doende recht. Condemneren hem gevangen op de gevangenpoort deser stede in besloten gevanckenisse wel strengelijck gegeeselt te werden, hebben hem gevangen voorts gebannen, ende bannen hem mits desen uyt Hollant ende Westvrieslant, mitsgaders den Gestichte van Utrecht sijn leven langh gedurende, daer uyt te vertrecken binnen twee dagen sonder daer weder inne te comen, op pene van aen den lijve gestraft te werden. Actum bij d' Heeren Jan Gerritsz. Deventer, Gerrit Noest, Jan Aryensz. Cort, mr. Cornelis van Nechs, Hendrick van der Stael ende Pieter Roman, Schepenen der stede Schoonhoven den 3en octobris 1654.⁵

gevangen den 30en augusti ende
uytgegaen den 3en octobris 1654
Schepenen verclaren dat de gevangens om
redenen soo lange hebben geseten

p. 572

Sententie Hendrick Lengers

¹ Eerder in Schoonhoven veroordeeld, geen eerder vonnis bekend.

² Willebroek, prov. Antwerpen, België.

³ Het Emderland, Nedersaksen, Duitsland.

⁴ Donderdag 6 augustus 1654.

⁵ Zaterdag 3 oktober 1654.

Alsoo Hendrick Lengers geboren bij Emmerick¹ out 20tich jaren buyten pijnje ende banden van ijsere bekent heeft, dat hij gevangen, ontrent anderhalf jaer geleden belast is, vermits sijn vagabunderen ende bedelen uyt de stadt te vertrecken, ende daeromme oock onlangs tot Gorinchem in apprehensie is geweest. 't Welck hem gevangen wel hadde behooren te dienen om hem te begeven tot een beter leven, maer gaende van quaet tot erger, hem in cleynachtinge van de voorsz. bevelen wederom begeven heeft binnen deser stede ende ten platten lande vagabunderen ende bedelen, verkeerende bij fameuse dieven, ende lantloopers, ende specialen bij Jan Locq, een fameuse dieff, hebbende twee brantteyckens. 't Welcke een saecke sijnde van seer quaden gevolge, dat in een stadt ende lant van justitie niet behoort te werden getolereert, maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeerde de heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Lande van Beloys, uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheit van Hollandt ende Westvrieslant, dat hij gevangen daer over gestraft sal worden ter plaetse aldaer men gewoon is criminele justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck ten bloede toe gegeesselt gebrantteyckent ende voorts gebannen uyt den voorsz. lande mitsgaders den Gestichte van Utrecht, sijn leven langh gedurende, sonder daer weder in te comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden.

Schepenen geleth hebbende op den eysch van den heer Officier ende des gevangens vrijwillige confessie, doende recht. Condemneren etc. als op de sententie van Arent Gerritsz. Actum ut supra.

gevangen den 30en augusti

uytgegaen den 3en octobris 1654

Schepenen verclaren dat den gevangen
om redenen soo lange heeft geseten

p. 573

**Rechtdach gehouden den 12en aprilis
1655²**

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der
stede Schoonhoven ende den lande van
Beloys nomine offitii Eysscher in cas
crimineel

contra

Jan Cornelisz. Taets gedaegde in persoon ende
defailliant het derde deffault te begeeren

D' heer Eysscher mits de non comparitie van de gedaegde in persoon versoect het derde deffault met profijt als naer rechte ende een vierde citatie met admissie om te dienen van intendit om 't selve te sien verifien.

Schepenen fiat.

p. 573

**Rechtdach gehouden den 24en may
1655.³**

D' heer Hugo Blomvliet balliu der
stede Schoonhoven ende Lande van Beloys,
nomine offitii Eysscher in cas crimineel
contra

Maritge Pietersdr. huysvrouw van Teunis
Ariensz. woonende onder Streefkerck
gedaegde in persoon e.d.

D' heer Eysscher vermits de non comparitie van de gedaegde versochte deffault met een tweede citatie in persoon bij edicte.

Schepenen fiat.

¹ Emmerich, Noordrijn-Westfalen, Duitsland.

² Maandag 12 april 1655.

³ Maandag 24 mei 1655.

p. 574

Sententie Thomas Anderson

Alsoo Thomas Anderson geboren tot Rotterdam out ontent ses ende dartich jaren, buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft, een dach ofte twee binnen deser stede te hebben gaen bedelen als een stomme, stelende bij soodanighe valsheyt ende bedrogh de aelmisse van den rechten armen. Dat hij tegens degenen die hem niet wilden geven eenige dreygementen gebruyct ende verscheyden moedwilicheden bedreven heeft. 't Welcke saecken sijn van seer quaden gevolge die in een stadt ende lant van justitie niet connen werden getolereert maer andere ten exemple ten hoogsten gestraft dienen. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu deser stede Schoonhoven ende den Lande van Beloys, uyt den naem ende van wegen de hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat hij gevangen met een francijn voor sijn voorhoofd, daer op sal staen De Stomme, gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoon is criminele justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck ten bloede toe sal werden gegeesselt ende gebrandmerckt, ende voorts gebannen sijn leven langh gedurende uyt Hollant ende Westvrieslant mitsgaders den Gestichte van Utrecht, sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden, met confiscatie van alle sijne goederen, indien hij eenige heeft ten profijte van de hooge Overicheyt voornoemd.

Schepenen, gelet hebbende op den eysch van den heer Officier ende des gevangens vrijwillige confessie, doende recht uyt den naem ende van wegen den hooge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant ende Westvrieslant, hebben hem gevangen gecondemneert ende condemneren hem mits desen gebracht te werden op de gevangenpoort deser stede, ende aldaer wel strengelijck ten bloede toe gegeesselt te werden, hebben hem gevangen voorts gebannen ende bannen hem mits desen uyt den Lande van Hollant ende Westvrieslant, mitsgaders den Gestichte van Utrecht sijn leven langh gedurende daer uyt te vertrecken binnen 's daeghs sonnenschijn, sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden. Actum bij de heeren Jan Gerritsz. Deventer, Pieter Roman, Adriaen Jonckheer ende Adriaen Block, Schepenen der stede Schoonhoven den 16en augusti 1655.¹

gevangen den 1en augusti
uytgegaen den 16en augusti 1655

p. 575

Sententie Anthony Pietersen

Alsoo Anthony Pietersen geboren tot Amsterdam, out ontent tweentwintich jaren, buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft, gesont lichaems ten platten lande ende binnen deser stede te hebben gaen bedelen, levende alsoo van 't sweet van de huysluyden dat door sulck een middel den rechten armen wert ontrocken, verkeerende mede bij lantloopers ende vagabonden. 't Welcke saecken sijn van quaden gevolge. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu deser stede Schoonhoven ende den Lande van Beloys, uyt den naem ende van wegen de hoge Overicheyt ende Graeffelijckheyt van Hollant ende Westvrieslant dat hij gevangen daer over in besloten gevanckenisse volgens den placcate sal werden gegeesselt, ende gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant sijn leven langh gedurende sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe.

Schepenen gelet hebbende op den eysch van den heer Officier ende des gevangens vrijwillige confessie, hebben hem gevangene gecondemneert gebracht te werden op de gevangenpoort deser stede ende aldaer in besloten gevanckenisse gegeesselt te werden, hebben hem gevangen voorts gebannen sijn leven langh gedurende uyt den Lande van Hollant ende Westvrieslant daer uyt te vertrecken binnen 's daeghs sonnenschijn, sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden. Actum bij de heeren Jan Gerritsz. Deventer, Pieter Roman, Adriaen Jonckheer ende Adriaen Block, Schepenen der stede Schoonhoven den 16en augusti 1655.

gevangen den 14en augusti
uytgegaen den 16 augusti 1655

p. 576

Sententie Jannetge Willems

---

¹ Maandag 16 augustus 1655.

Alsoo Jannetge Willems geboren tot Rotterdam out ontent 24 jaren sijnde een linne ende wollenayster, buyten pijn ende banden van ijsere bekent heeft dat sij gevangen eenige weecken geleden tot Janntige Aernouts, wonende ter Goude in de Dubbelde Buert op de Raemt bij de welcke sij gevangne woonde, haer generende met uyt linne ende wolle naeyen gaen, gestolen te hebben twee hembden, een wit schortcleet ende een nachtmantel, die haer tot Amsterdam bij de voorn. Jannetge Aenouts¹ sijn onthaelt, als mede noch een blauwe rock met vier fluweele coorden, een swarte rasse² schort, een paers saeye schorteldeoek ende twee groene stropmouwen, leggende alhier op den raethuyse. Dat sij gevangen met deselve goederen ontrent drie weecken geleden is gaen logeren tot Ariaen Damen in de Nes, ende aldaer het gestolen goet latende, getrocken is naer Amsterdam, alwaer sij gevangen vervolgt werdende, weder gecomen is binnen deser stede, ende het gestolen goet vercocht heeft aen de voorsz. Ariaen Damen, uytgesondert de rasse schort, die sij vercocht heeft aen Neel de Houtsager, seggende sij gevangen dat sij de goederen geeft hadde, missaekende³ oock in den eersten haren ouderdom ende seggende dat sij maer 21 jaren out was. 't Welcke saecken sijn van seer quaden gevolge die in een stadt ende lant van justitie niet connen werden getolereert. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu deser stede Schoonhoven ende den Lande van Belloys, uyt den naeme ende van wegen de hooge Overheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt ende Westvrieslant, dat sij gevangen daer over gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoon is criminele justitie te doen, ende aldaer strengelijck ten bloede toe te sullen werden gegeesselt ende gebrantteyckent ende voorts gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant mitsgaders den Gestichte van Utrecht, haer leven langh gedurende sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden met confiscatie van goederen ten profijte van de hooge Overicheyt voornoemd.

Schepenen der stede Schoonhoven, gehoort hebbende den eysch van den heer Officier ende des gevangens vrijwillige confessie, doende recht uyt den naeme ende van wegen de hooge Overheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt ende Westvrieslant hebben haer gevangen gecondemneert ende condemnieren deselve mits desen gebracht te werden op de Gevangespoort deser stede ende aldaer wel strengelijck te werden gegeeselt hebben haer gevangne voorts gebannen ende bannen deselve mits desen uyt Hollandt ende Westvrieslant mitsgaders den Gestichte van Utrecht, haer leven langh gedurende, daer uyt te vertrecken binnen tweemaal vierentwintich uren, sonder oyt daer weder inne te comen, op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen d' heer Eysscher sijn vorderen eysch ende conclusie. Actum bij d' heeren Schepenen omnes op den 23en marty 1656.⁴

gevangen den 14en ende uytgegaen
den 23en marty 1656

p. 578

**Rechtdach gehouden den 29en mey
1656⁵**

D' heere Hugo Blomvliet
Bailliu der stede Schoonhoven,
ende Landen van Belloys nomine
offitii Eysscher in cas criminele
contra
Willem Robbertsz. verweers-
knecht gedaegde bij edicte in
persoon eysch doen

D' heer Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde in persoon, het eerste defaut te begeeren met een tweeden citatie bij edicten in persoon.

Schepenen fiat ut supra.

p. 579

Rechtdach gehouden den 12en juny 1656⁶

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der

¹ Sic. Jannetge Aenouts, lees: Jannetge Aernouts.

² *GTB*. Ras. Gekeperde wollen stof, eertijds in 't bijzonder gebruikt voor eenvoudige kleding.

³ *Ibidem*, Missaken; Verloochenen, ontkennen.

⁴ Donderdag 23 maart 1656.

⁵ Maandag 29 mei 1656.

⁶ Maandag 12 juni 1656.

stede Schoonhoven ende lande van
 Belloys nomine offitii Eysscher in
 cas crimineel
 contra
 Willem Robbertsz. verweersknecht
 gedaegde bij edicte in persoon,
 't tweede deffault te begeren

D' heer Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde in persoon versouck een derde citatie bij edicte ende apprehentie corporeel.

Schepenen fiat.

p. 579

Idem Eysscher in 't voorsz. cas
 contra
 Jan Cornelisz. Taets gedaegde bij edicte
 in persoon, om te sien dienen van
 intendit.

D' heer Eysscher dient van intendit bij geschrifte.

p. 580

Sententie Pieter Claesz.

Alsoo Pieter Claesz. geboren in 't Land van Limburgh out ontrent 26 jaren, buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft, dat hij op den 27en augusti 1600 vijfendevijftigh, binnen 's Graevenhage is gegeeselt ende gebranteyckent, omdat hij eenigen tijt met vele notable fameuse dieven ende dieffeggen (die hij gevange bekende wel gekent te hebben ende wetende 't selve dieven waeren, noemende die bij haere naemen ende bijnaemen) omme gegaen deselve gelogeert ende aengehouden heeft krijgende van haer verscheyde gestolen goederen, d' welcke sijlyuden 't sijnen huysse inbrachten, ende d' selve betaelt te hebben soo met gelt, bier, brandewijn, als anders 't gene sij 't sijnen huysse verteerden. Gelijk hij gevangen onder anderen in 't bijwesen van sijn vrouwe bekende vier servetten bij David Maes fameuse dieff (op eergisteren tot Delft met een koorde gestraft) gestolen d' selve nevens een tafellaecken gekoft te hebben, te weten het tafellaecken om een gulden ende de servetten, 't stuck om tien stuivers, noch van eenen Gilles met sijn Tandem fameus dieff vijf servetten, 't stuck voor elff stuyvers ende een halff, ende dat soo aen gelt als bier, noch met sijn kennisse van sijn vrouw van sekere jonge twee gesteeckte mutsen om veerthien stuyvers, ende een kommetgen brandewijn, van gelijcke noch een sijde damaste gardijn, noch een stuck laeckens dat aen partijen gescheurt was, alsmede dat een mantel bij eenen dieff Cornelis Theunisz. medegevangen gestolen ten sijnen huysse geweest ende gebergh te hebben, van gelijcken mede als de dieven des nachts ende bij ontijden aen sijn deur quamen cloppen, dat hij de selfde ingelaten heeft. Gelijk hij gevangen bekende dat Swarte Jan eenigh gestolen goet tot sijnent uyt het bos brachte. Dat Plagge Joosten tot Utrecht gebranteyckent sijnde tot sijnen quaem logeren. Alsmede Brabants Piero tot Middelburgh gebrantmerckt tot sijnen quam, ende daer gedroncken heeft. Bekennende Gerrit Hendricxz., Thijs Piet Molenaer, Symon Roothaer alle dieven 's nachts ingelaten te hebben. Dat David Maes voornoemt bij hem 's nachts uytgelaten is. Dat hij geweten heeft dat seker cabinetie bij Jan Lock ende Plagge Joosten voornoemt gestolen was, gelijk

p. 581

gelijk mede hij bekende geweten te hebben, dat Stille Joost, Piet Molenaer, Jan met de locken, Jan den Beer alle dieven diversche gestolen goederen verkoft hebben aen Brabantse Marij. Latende d' selve door sijn vrouw vervolgen sonder den Justitie bekent te maecken, sulcx dat hij mede bekent, dat hij den voorn. Mary heeft hooren verwijten dat de Brabantse dieven bij haer haere goet ordinarijs quamen vercoopen. Dat mede Piet Molenaer David Maes verweet dat hij hem sijn competente portie niet hadde gegeven waer over sij malkanderen uyteysschende¹ ende uytgingen om te vechten. Sulcx dat hij gevangen in allen deelen geconvinceert is, dat hij tot thien, twintich ende meerder dieven 't effens heeft gelogeert. Ende d' selfde onder schijn van eerlijck man ende soldaet van de Garde wel getraceert, sigh bovendien mede generende met smockelen ende 's lants gerechtigheyt te ontstelen als eerlijck herbergh te houden. Jae oock beticht geworden van selfs gestolen te hebben, trachtende de Heeren van de Gerechte met abominable vervloekinghe ende leugenen te misleyden ende seduceren. Ende bekent sedert die tijt sijn cost gewonnen te hebben op kermisse ende marten, om met het draeybort te looten spelen, ende in 't leertie te laten steecken, van meenige sijnde alhier een ruysselftafel voor te setten. Ende niet

¹ GTB. Uiteisen. Formeel uitdagen tot een gevecht.

tegenstaende hij gevangen in 's Gravenhage voorseyt mede gebannen is geworden den tijt van 20tich achtereenvolgende jaren uyt Hollant ende Westvrieslant sonder daer middellertijt weder inne te comen, op pene van swaerder straffe, heeft hij gevangen bekent hem sedert die tijt binnen Leyden ende buyten Utrecht gehouden. Ende binnen 's Hertogenbosch dienst gehadt te hebben onder een compagnie ende verclaert als nu weder woonachtigh te sijn binnen Leyden voorseyt, ende alsoo hij gevangen hem hadde behooren te houden buyten Hollant ende Westvrieslant, om sijn voorsz. bannissement te voldoen, maer hij ter contrarie is doende, ende het voorsz. bannissement violeren. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu van Schoonhoven ende den Lande van Beloys, uyt den naem ende van wegen de hooge Overheyt ende Graefflijckhey van Hollant ende Westvrieslant, dat hij gevangen gebracht sal worden ter plaetse daer men gewoon is criminele justitie te doen, ende aldaer voort de tweede mael wel strengelijck sal worden gegeesselt ende gebranteyckent, ende voorts sijn leven langh geduyrende gebannen te worden uyt Hollant Westvrieslant ende Stight van Utrecht sonder daer

p. 582 middellertijt weder in te comen op pene van swaerder straffe. Ende dat sijne goederen sullen worden verclaert verbeurt te sijn ten behoeve van de hooge Overheyt ende Graefflijckhey voorseyt, soo hij eenige heeft.

Schepenen gehoort hebbende den criminelen eysch van d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu van Schoonhoven voorseyt, doende recht uyt den naem ende van wegen de hoge Overigheyt ende Graefflijckhey van Hollant ende Westvrieslant, hebben hem gevangen gecondemneert ende condeneren hem bij desen op de Gevangespoort te worden gegeeselt. Bannende hem gevangen voorts uyt Hollant, Westvrieslant ende 't Stight van Utrecht sijn leven langh geduyrende sonder middelerwijle daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe. Ontseggen d' heer Bailliu sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij de heeren Schepenen omnes dempto Joncheer op den sevenden november 1656.¹

gevangen den 25en october uytgegaen
den sevenden november 1656

p. 583

Sententie Christoffel Hendricxz. Spoor

Alsoo Christoffel Hendricxz. Spoor geboortigh van Reenen² out ontrent vijftien jaren sijnde een passamentwercker³ van sijn ambacht, buyten pijnje ende bande van isere bekent heeft tot Rotterdam gevangen geweest te hebben, ende dat hij gevangen in voorleden woonsdach 's avonts binnen desen stadt gecomen is met noch twee, als Jan de Tovenae van Utrecht ende Arien Coert van den Haegh, ende met hun drien omgesteld te hebben wie van haer tot Cornelis Meertens Verheul, backer binnen desen stede, in de laey soude gaen. Ende hem zulcx te gebeurt gevallen is, ende alsdoen in huys is gegaen, en daer uyt gestolen gehadt te hebben seven stuyvers acht penningen, 't welcke saecken sijn van quaden gevolge die in een stadt van justitie niet connen werden getolereert. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu van Schoonhoven ende den Lande van Beloys, uyt den name ende van wegen de hooge Overheyt ende Graefflijckhey van Hollant ende Westvrieslant, dat hij gevangen daer over gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoon is criminele justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck ten bloede toe te sullen werden gegeesselt ende gebranteyckent, ende voorts gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant mitsgaders den Gestichte van Utrecht sijn leven langh gedurende sonder daer weder in te mogen comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden, met confiscatie van goederen ten proffijte van de hooge Overheyt voornoemt.

Schepenen gehoort hebbende den criminelen eysch van den heer officier, ende des gevangens vrijwillige confessie, doende recht uyt den name ende van wegen de hooge Overheyt ende Graefflijckhey van Hollant ende Westvrieslant, hebben hem gevangen gecondemneert ende condeneren den selven mits desen op de Gevangespoort binnen deser stede te werden gegeesselt, hebben hem gevange voorts gebannen, ende bannen den selven mits desen uyt Hollant ende Westvrieslant, daer uyt te trecken binnen daeghs sonneschijn, sonder oyt daer weder inne te comen, op pene van swaerder aen den lijve gestraft te worden. Ontseggen d' heer Eysscher sijn vorderen eysch ende conclusie. Actum bij de heeren Schepenen omnes op den 3 february 1657.⁴

gevangen den 31en january uytgegaen
den 3en february 1657.

¹ Dinsdag 7 november 1656.

² Rhenen, prov. Utrecht.

³ *GTB*. Passamentwerker. Iemand, die boordsels, banden, kanten, snoeren, die gebruikt worden tot versiering of omzooming van kledingstukken, meubelzittingen enz. maakt.

⁴ Zaterdag 3 februari 1657.

p. 584

Sententie Aeltgen Hendricx

Alsoo Aeltgen Hendricx huysvrouw van Huybert Corten out over de vijftigh jaren, buyten pijn ende baden van isere bekennt heeft dat sij vleysschelijck geconverseert heeft vijff a ses nachten met Pieter Breur, sijnde een getrouwt man, wonende tot Utrecht, ende aldaer in 't gasthuys gestorven, bekennt mede dat sij gevangen door inductie van Jan Jansz. Steeckin, ende Hendrick Jansz. het selve heeft gedaen, bekennt noch daeghs te voren met den selven Pieter Breur (ten huysse van Willem Alexander) mede vleysschelijck geconverseert te hebben, ende dat Hendrick Jansz. ende Pieter Breur elck een pistool hadden ende haer dreyghende te schieten indiense bij den selven Pieter Breur niet en wilde slapen. Ende dat Hendrick Jansz. de deur 's avonts ten negen uyren heeft toegesloten, bekennt oock binnen dese stadt te hebben gaen bedelen, als mede ten platten lande als sij hoer goet vercocht. Bekent mede dat Jan Steeckin haer heeft aengeraden met Pieter Breur door te gaen, ende haer getrouwt man te verlaten inducerende haer mede haer man den hals aff t' snijden. Bekent noch dat Hendrick Jansz. ende Jan Steeckin haer geconvoyeert hebben ten huysse Leenties alias den blindeman onder belofte dat sij haer goet souden halen ende te Utrecht brengen. Bekent oock mede te Utrecht geweest te sijn ten huysse van den voorn. Pieter Breur ende dat sij met den selven Pieter Breur is gegaen buyten Utrecht om na Amsterdam te gaen. Ende haer alsoo doen met hun tweek a drien hebben geslagen, oock de cleeren van 't lijff gesneden, ende haer alsoo verlaten. 't Welcke saecken sijn van seer quaden gevolge die in een stadt ende lant van justitie niet connen werden getolereert maer andere ten exemple gestraft dient. Soo concludeerde de heer Hugo Blomvliet, Bailliu van Schoonhoven ende den Lande van Beloy, uyt den naem ende van wegen de hooge Overheyte ende Graefflijckheyte van Hollant ende Westvrieslant, dat sij gevangen daer over gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoon is criminele justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck sal wprden gegeesselt ende gebranteyckent, met confiscatie van alle haere goederen ten proffijte van de hooge Overheyte ende Graefflijckheyte voornoemt, ende voorts haer leven langh uyt Hollant ende Westvrieslant mitsgaders den Gestichte van Utrecht gebannen te werden, sonder daer weder inne te mogen comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden.

p. 585

Schepenen gehoort hebbende den criminelen eysch van de heer Hugo Blomvliet, Bailliu van Schoonhoven ende den Lande van Beloy, doende recht uyt den naem ende van wegen de hooge Overheyte ende Graefflijckheyte van Hollant ende Westvrieslant, hebben haer gevangen gecondemneert ende condeneren haer bij desen de blauwe huyck te dragen de Visbrugge over ende om 't Bagijne Bruggetge¹ ende weder tot voor 't stadthuys, hebben haer voorts gebannen ende bannen haer mits desen haer leven langh gedurende uyt Hollant ende Westvrieslant mitsgaders den Gestichte van Utrecht daer uyt te vertrecken binnen daeghs sonneschijn, sonder oyt daer weder inne te comen, op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen d' heer Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij de heeren Schepenen omnes, op den lesten february 1657.²

gevangen den [ ]
uytgegaen den [ ]

p. 586**Rechtdach gehouden den lesten aprilis 1657³**

D' heere Hugo Blomvliet balliu
der stede Schoonhoven ende Lande
van Beloy, nomine offitii Eysscher in
cas crimineel
contra
Jan Cornelisz. Taets gedaegde in persoon
ende defailiant sententie
te begeren

D' heer Eysscher versochte sententie.

¹ H. van Berkum, *Beschryving der Stadt Schoonhoven, etc.*, (Gouda 1762), 437. Steenebrugge, over de Oude Haven, thans nog de Begyne-brug genoemd.

² Woensdag 28 februari 1657.

³ Maandag 30 april 1657.

p. 586

Idem Eysscher in cas crimineel
 contra
 Hans Willem, gedaegde in persoon
 eysch doen

De heer Eysscher versochte mits de non comparitie van den gedaegde, defaut met een tweede citatie, ende apprehensie corporeel.

Schepenen fiat.

p. 587

Sententie Jan Cornelisz. Taets

Gesien bij die van den Gerecht der stadt Schoonhoven het intendit ende informatien haer edelen overgegeven uyt den naeme ende van wegen den heere Hugo Blomvliet, Baillu der stadt Schoonhoven ende den Lande van Beloys, nomine offitii Eysscher in cas crimineel ter eenre, op ende jegens Jan Cornelisz. Taets gedaegde in persoon ende defailliant ter andere sijde. Seggende de heere Eysscher bij de middelen van sijn intendit, hoe waer is, dat den gedaegde ende defailliant hem vervordert ende onderstaen heeft op den 25en augusti 1653, voorleden, naer de middagh, den persoon van Bartholomeus Jacobsz. Crul in sijn leven mede borger binnen deser stede Schoonhoven, buyten de Veerpoort der selver stede op de brugge met een bloot mes te aggresseren, ende den selven Crul daer mede verscheyden quetsueren te infligeren, ende onderandere een sware quetsure in sijn rechter arm, daer van den voorsz. Bartholomeus Jacobsz. Crul op den 2en septembris 1653 voorseyt deser werelt is comen te overliden. 't Welck sijnde een saecke van seer quade consequentie ende in een lant van justitie andere ten exemple metter doot behoorende te werden gestraft. Soo hadde den heere Eysscher devoiren gedaen om de gedaegde in apprehentie te become, doch te vergeeffs, mits hij gedaegde was geaufugeert, wairomme den heer Eysscher genootsaect is geworden den gedaegde bij edicte in te dagen; sijnde den gedaegde in persoon telckens gebleven defailliant, sulcx dat jegens hem gedaegde sijn verleent ende decerneert drie defaulten, met een vierde citatie ex superabundanti om te sien dienen van intendit, wair op den gedaegde wederom niet comparerende, is den heere Eysscher geadmitteert om sijn intendit met de verificatien daer toe dienende onder den Edele Gerechte te exhiberen, funderende dien volgens de heer Eysscher desen sijn intendit. Concludeert dat den gedaegde in persoon ende defailliant uyt crachte van de voorsz. drie defaulten sal werden versteecken van alle exeptien declinatoir, dilatoir, peremptoir, weren ende defentien, die hij in desen hadde mogen doen ende proponeren, dat voorts hij gedaegde over het perpetreren van den voorsz. manslagh sal worden gebannen uyt den Lande van Hollandt ende Westvrieslandt. mitsgaders den Gestichte van Utrecht sijn leven langh gedurende met confiscatie van alle sijne goederen, ende wederom in den voorsz. lande comende ende in handen van de justitie geraeckende, dat hij gedaegde ende defailliant sal werden gestraft met den swaerde datter de doot nae volgt, ofte tot anderen etc. Op alles etc.

Die van den Gerechte versteecken den gedaegde ende defailliant van alle exeptien, declinatoir, dilatoir, peremptoir

p. 588

weren ende defentie, die hij in desen hadde mogen doen ende proponeren, hebben hem geaufugeerde ende defailliant voorts gebannen, ende bannen hem mits desen uyt Hollandt ende Westvrieslandt sijn leven langh gedurende sonder oyt daer weder inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen d' heer Eysscher sijn vorderen eysch ende conclusie. Actum den lesten april 1657.¹

p. 589

Aen Rotterdam extract
 gegeven den 28en augusti
 1658

Sententie Cornelis Jansz. van Lamayen

Alsoo Cornelis Jansz. van Lamuyen² van geboorte ontrent 65 jaren jegenwoordigh gevangen, tot verscheyden reysen is geconvinceert geweest van veele thuyne ende andere dieverijen, ende daer over tot meermalen geapprehendeert ende gestraft, namentlijck tot Amsterdam drie verscheyden reysen gegeesselt ende gebrantmerckt, ende daerenboven noch eens met een mes boven het hoofd onder de galge gestelt, ende opnieuws gegeesselt ende sijn leven langh gebannen, ende

¹ Maandag 30 april 1657.

² Leimuiden, gem. Kaag en Braassem, prov. Zuid-Holland?

onverminderd 't selve bannissement driemaal drie jaren geconfineert in het tuchthuys der selver Stadt, daer beneffens eenmael gegeesselt binnen Leyden ende voor de tweede mael uytgebroocken ende gevanckenisse gevioleert, daernaer tweemaal binnen 's Gravenhage met de strop om den hals aen de pael gestelt, ende voorts strengelijck gegeesselt ende gebrantteyckent, ende sijn leven langh gebannen uyt Hollandt ende Westvrieslandt, sonder daer weder inne te comen op pene van de galge, ende eyndelijck op den 10en april 1655 tot Amsterdam om sijn tuyn ende andere dieverijen ende het violeren van sijn bannissementen gegeesselt onder de galge met een strop om den hals aen de galge vastgemaect, voorts gebrantteyckent ende gebannen uyt den voorsz. Lande van Hollandt ende Westvrieslandt sijn leven langh gedurende, op pene van de galge sonder eenige genade. Ende alhoewel alle 't selve hem gevangen wel hadde behooren te dienen om hem te begeven tot een beter leven. Soo heeft hij gevangen in het quade voortgaende, ontrent achthalf jaer in hoererije geleeft met Griet Jans medegevangen, door de welcke hij beschuldigt wert van dese naebeschreven dieverijen, als dat hij gevangen ontrent twee jaren geleden is een herberge buyten Vianen een cleet van een trucktafel gesneden, ende tot Gorcum vercoft heeft voor acht gulden. Ontrent anderhalff jaer geleden drie a vier hembden, twee sloopen ende een laecken aen den Rhijn, dat bij Griet Jans vercoft is aen een uytdraegster ter Goude voor vier gulden, dat hij gevangen de kerpoes¹ die hij op heeft voorleden winter genomen heeft van een droncken boer die op den dijk lach met drie gulden tusschen de Wensveense brugge ende Boscoop. Niet sonder groote presumptie

p. 590

van aen alle het selve schuldigh te sijn, alhoewel hij het [hertneckelijck] blijft ontkennde. Gelijk dat hij gevangen ontrent een halff jaer geleden, van een heyninge tot Hermele bij Utrecht² soude genomen hebben een hemtrock ende een broeck, die hij noch draegt. Seggende dat die gevonden sijn in 't cooren bij Griet Jans ende Griet [ ] neffens een wambays ende hemt, dat Griet [ ] bij haer hielde, den broeck met het wambays hem gevangen gevende. Dat mede hij gevangen ontrent de laeste Goudse kermisse in Bodegraven ende Beyerse tot twee versheyde tijden eenige hoenderen genomen heeft, ende deselve met Griet Jans ende Griet [ ] gegeten ter Goude in een herberge in de Robaerssteegh. Sijnde voorts bevonden op versheyden leugenen. Ende niet tegenstaende alle de voorsz. bannissementen ende penen in vilipenditie is van de justitie hem wederom begeven in den Lande van Hollandt ende Westvrieslandt, loopende gesont lichaems ten platten lande bedelen ende vagabonden, levende van het sweet van de huysluyden dat door sulck een middel den rechten armen wert ontrocken. Alle saecken sijnde van een seer quaden gevolge die in een stadt ende landt van justitie niet connen werden getolereert maer andere ten exemple gestraft dienen. Soo concludeerde de heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stadt Schoonhoven ende den Lande van Beloy, uyt den naem ende van wegen de hooge Overheyte ende Graeffelijckheyte van Hollandt ende Westvrieslandt dat hij gevangen daer over gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoon is criminele justitie te doen ende aldaer gestraft met den coorde datter de doot nae volgt, met confiscatie van alle sijne goederen ten profijte van de hooge Overheyte voornoemt.

Schepenen gesien hebbende den eysch van de heer Officier prefererende gratie voor rigeur van justitie, doende niettemin recht uyt den naem ende van wegen de hooge Overheyte ende Graeffelijckheyte van Hollandt ende Westvrieslant. Condemneren hem gevangen gebracht te werden ter plaetse daer men gewoon is criminele justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck gegeesselt ende gebrantmerct met een strop om den hals, hebben hem gevangen voorts gebannen uyt Hollandt ende Westvrieslant sijn leven langh, daer uyt te vertrecken binnen 24 uren ende binnen sonneschijn uyt Schoonhoven ende het Lant van Beloy, sonder daer weder inne te comen op pene van de galge sonder eenige genade. Ontseggen d' heer Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum den 4en july 1657³, bij de heeren Schepenen omnes.

gevangen den 17en
may 1657 ende uytge-
gaen den 4en july
1657

Op het tweede examen
den 2 juny,
op het derde examen den
8en juny
op het vierde examen
den 18en juny ende
op het vijfde examen
den 30en juny 1657
is den gevangen bij Schepenen
gecondemneert geweest aen de

¹ GTB. Karpoes, karpoeis, kapoetsmuts, hier: Een ruige bonten muts.

² Harmelen, gem. Woerden, prov. Utrecht.

³ Woensdag 4 juli 1657.

pley, ende daer aen
gebracht driemaal bij den dienders ende
eens bij den scherprechter

Schepenen verclaren dat den gevangen om redenen soo lange heeft geseten.

p. 591

Sententie Griet Jans

Alsoo Griet Jans geboren tot Amsterdam out ontrent 28 jaren buyten pijn ende banden van ijzere bekent heeft tot Amsterdam gegeesselt te sijn ende gebannen uyt Amsterdam. Sij gevangen in 's Gravenhage geconvincteert¹ sijnde van meenichvuldigen hanthavinge van dieverij bij Cornelis Jansz. van Lamuyen met haer kennis ende eenigsints met haer verstaen ende hulpe gedaen deselve goederen vercoopende ende daer over strafbaer bevonden sijnde, desniettegenstaende was ontslagen op belofte, dat sij gevangen in handen van de justitie soude leveren een Jan Piet van Lamuyen, off bij faute dat sij weder in hechtenis soude comen, ende noyt weder bij Cornelis Jansz. verkeerem. Ende sij contrarie alle deselve beloften hadden gegaen tot vilipendie van de justitie gestadigh geweest sijnde bij den voorsz. Cornelis Jansz., ende met deselve verscheyden tuyndieverijen gepleegt ende de gestolen goederen vercoft. Ende alhoewel sij gevangen haer wel hadde behooren te begeven tot een beter leven ende van den voorsz. Cornelis Jansz. aff te gaen. Soo heeft ter contrarie voort gegaen met den selven te converseren ende ontrent achthalf jaer in hoererij te leven, kennis hebbende van verscheyden dieverijen van Cornelis Jansz., als dat hij ontrent twee jaren geleden in een herberge buyten Vianen gestolen heeft een kleet van een trucktafel bij hem tot Gorcum vercoft voort acht gulden, ontrent anderhalf jaer geleden drie a vier hemden, twee sloopen ende een laecken aen den Rijn, dat hij haer aen een uyttraegster ter Goude vercoft is voor vier gulden, dat hij de karpes die hij voorleden winter met drie gulden genomen heeft van een droncken boer, die op den dijk lach tusschen de Wensveense brugge ende Boscoop. Ende ontrent een half jaer geleden den broeck ende hemtrock van den heyningh tot Hermele bij Utrecht. Ende noch tot twee verscheyden tijden in Bodegraven ende Beyersche gestolen heeft eenige hoenderen, die sij met den selven ende noch een vrouspersoon ende genaemt Griet [ ] heeft gegeten in een herberge ter Goude in de Robaersteegh. Verkeerende alsoo bij dieven, lantloopers ende vagabonden bedelende ten platten lande gesonts lichaems, ende levende van 't sweet van de huysluyden, dat door sulck een middel den rechten armen wert ontrocken, dat mede sij gevangen is

p. 592

bevonden op verscheyden leugens als onderandere dat sij bij den gemelte Cornelis Jansz. bevrucht sijnde van een doot kint verlost soude sijn tot Amsterdam ende het kint aldaer, begraven op het Carthuserkerckhoff². 't Welck is bevonden geschiet te sijn tot Leyderdorp, ende dat het selve bij gecomen was, ter oorsaecke hij Cornelis Jansz. gevangen op die tijt tot Leiden uytgebrocken was. Alle 't welcke saecken sijnde van een seer quaden gevolge, die in een landt ende stad van justitie niet connen werden geleden maer andere ten exemple gestraft dienen. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Baillu der stadt Schoonhoven ende den Lande van Beloy, uyt den naem ende van wegen de hooge Overheyte ende Graeffelijckheyte van Hollandt ende Westvrieslandt, dat sij gevangen gebracht sal werden ter plaetse aldaer men gewoon is criminele justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeesselt, gebrantmerct ende gebannen uyt den voorsz. Lande ende den Gestichte van Utrecht haer leven langh gedurende sonder daer weder in te comen op swaerder lijffstraffe, met confiscatie van haer goederen ten profijte van de hooge Overheyte.

Schepenen gesien hebbende den eysch van den heer Officier doende recht uyt den naem ende van wegen als boven. Condemneren haer gevangen gebracht te werden ter plaetse daer men gewoon is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeesselt, hebben haer gevangen voorts gebannen ende bannen haer mits desen uyt Hollandt ende Westvrieslandt haer leven langh, daer uyt te vertrecken binnen tweemaal 24 uren ende binnen sonneschijn uyt Schoonhoven ende het Lant van Beloy, sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen d' heer Eysscher sijn vorderen eysch ende conclusie. Actum den 4en july 1657³, bij Schepenen omnes.

Op het vijfde examen op den 30en juny 1657
is de gevangen bij Schepenen gecondemneert geweest
aen de pley, ende daer aen gestelt bij de scherprechter

gevangen den 17en may 1657 ende uytgegaen den 4en july 1657.

¹ GTB. Convinceren. Iemand schuldig bevinden.

² <http://www.zuurdeeg.net/> Dit kerkhof was in de voormalige kloostertuinen van het Karthuizer Klooster, en is als zodanig in gebruik geweest tussen 1602 en 1860

³ Woensdag 4 juli 1657.

Schepenen verclaren dat de gevangen om redenen soo lange heeft geseten.

p. 593

Rechtdach gehouden den 5en novembris 1657¹ present Schepenen allen dempto Cort

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Lande van Belois nomine offitii Eysscher in cas crimineel

contra

Cornelis Rhanen wonende in Berch-ambacht gedaegde bij edicte ende in persoon

D' heer Eysscher alvorens eysch te doen versocht dat de gedaegde in persoon sal werden gehooft op articulen.

Th. Bullick voor de gedaegde in persoon met den selven present, protesterende alvorens van altoce injurien hem bij de personele citatie door de heer Eysscher aengedaen, van meenige sijde in regarde van deselve tegens den heer Eysscher sijne rechtmatige actie te institueren, de welcke hij gedaegde bij desen verclaart te reserveren, ende doende contra versoeck, dat de gedaegde in persoon bij [proe...]² sal werden ontslagen van de personele comparitie, ende geadmitteert te occuperen bij procureur, onder cautie ende hanttastinge (is 't noot) van t' allen tijden tot vermaninge van de Heeren van desen Gerechte wederom alhier in persoon te compareren, sub poena confessi et convicti. Ende antwoordende op het verzoek van den heere Eysscher concludeert ten fine het selve sal werden ontseyt.

D' heer Eysscher persisteert voor replyck bij sijn versoeck, ende nopende het versoeck van de gedaegde seyde dat het selve voor alsnoch te praematuyr was gedaen, ende daeromme daer op bij de heere Eysscher niet conde werden geantwoort, veel min bij Schepenen gedisponeert.

Den gedaegde in persoon persisteert bij sijn contraversoeck ende geteyckende, versoeckende daer op dispositie.

Die van den Gerechte verstaen de gedaegde in persoon gehooft sal werden op articulen.

p. 594

Rechtdach gehouden den 22 novembris 1657³ present Schepenen omnes.

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Lande van Beloy, nomine offitii Eysscher in cas crimineel

contra

Cornelis Rhanen gedaegde bij edicte ende in persoon e. d.

D' heer Eysscher dient van eysch ende versoeft provisie als bij geschrifte.

T. Bullick voor de gedaegde in persoon met den selven present, protesterende alvorens iteratijck van atroce injurien van het gelibelleerde van de heere Eysscher bij eysch geraact, met meeninge omme deselve in tijt ende wijle te institueren daar ende soo hij te rade worden sal, ende versochte copye uyt den eysch ende dagh ten principalen, ende nopende het versoeck van incarceratie concludeert, dat den heer Eysscher het selve sijn versoeck als worden ontseyt, ende doende contraversoeck concludeert, dat den gedaegde ende gedetineerde bij provisie sal worden ontslagen uyt de detentie ende van de personele comparitie, ende dat hem sal worden gepermitteert te mogen occuperen bij procureur ten minste stellende cautie voor 't gewijsde ende juditio sisti, ende doende hanttastinge van t' allen tijden, des verstaan sijnde, weder in persoon te sullen compareren, sub poena confessi et convicti.

¹ Maandag 5 november 1657.

² bij [proe...], bij provisie ?

³ Donderdag 22 november 1657.

D' heere Eysscher consenteert ten principalen in de versochte copye van den eysch, persisteert voorts bij sijn provisioneel versoeck van incarceration voor replycq ende nopende het contraversoeck van de gedaegde concludeert dat het selve sal worden ontseyt.

Den gedaegde persisteert nopende het versoeck van de heer Eysscher voor duplyck ende nopende sijn contraversoeck voor replyck.

D' heer Eysscher nopende het contraversoeck van de gedaegde persisteert voor duplyck.

Die van den Gerechte ontseggen d' heer Eysscher sijn provisioneel versoeck van incarceration. Ontslaan den gedaegde ende gedetineerde uyt den detentie ende van de personele comparitie, permitteren den selven te mogen occuperen bij procureur. Alles onder cautie voor 't gewijsde atque iudicio sisti, ende doende hanttastinge van t' allen tijden, des vermaant sijnde, weder in persoon te sullen compareren sub poena confessi et convicti. Ende betalende mede alvorens bij [provisie] de kosten in de Gijselcamer gevallen. Actum ut supra.

Comparerende voor d' Heeren van den Gerechte d' Edele Quirijn van Slingelant, hoogheemraad van de Crimpenerwaert ende Bastiaen Swart ende constitueerden haer selve borge als principaal onder [jenumlicti] van de beneficien ordinis [excussionis] et divisionis voor Cornelis Rhanen de iudicio sisti et iudicatioen solvi volgens den voorsz. appointementen.

Cornelis Rhanen heeft hanttastingen aen de heer Bailliu ende president schepen gedaen in gevolge van den voorsz. appointementen. Actum ut supra.¹

p. 595

Rechtdach gehouden den 25en february

1658² present de heeren Bailliu ende Schepenen omnes dempto Deventer.

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede
Schoonhoven ende den Lande van Beloys,
nomine officii Eysscher in cas crimineel
contra
Cornelis Rhamen³ gedaegde in 't selve cas

T. Bullick voor den gedaegde diende van t' antwoorden. Eysch in reconten ende antwoordt in 't [conv..] bij geschrifte.

De heer Eysscher versochte copie.

T. Bullick consenteert in de versochte copie.

p. 596

Rechtdach den 18 marty 1658⁴ present de heeren Bailliu ende Schepenen omnes demptis Deventer ende de Leeu.

D' heer Hugo Blomvliet bailju der stede
Schoonhoven ende de Lande van Beloys, nomine
officii Eysscher in cas crimineel
contra
Pieter Roman Out-schepen ende vroetscap
deser stede mitsgaders gewesen boeckhouder
van 't gasthuys alhier gedaegde in
persoon eysch off versoeck doen

De heer Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde in persoon versochte defaut ende een tweede citatie in persoon ende voorts den proffijte als na rechten.

¹ Donderdag 22 november 1657.

² Maandag 25 februari 1658.

³ Sic, Cornelis Rhamen, lees: Cornelis Rhanen.

⁴ Maandag 18 maart 1658.

Schepenen houden de saecke in advys, ordonneren den gedaegde in persoon te compareren des maandaghs naar Paassen, dat wesen sal op den 29en april eerstcomende. Dat alsdan naeder sal worden gedisponeert. Actum ut supra.

p. 597

Rechtdach den 29en april 1658¹

present de heeren Bailliu ende Schepenen omnes

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede
Schoonhoven ende den Landen van Beloes nomine
offitii Eysscher in cas crimineel

contra

Pieter Roman Out-schepen ende gewesen
boeckhouder van 't gasthuys deser
stede gedaegde in persoon eysch ende versoeck
doen.

De heer Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde in persoon versochte default met een tweede citatie in persoon, ende voorts den proffijte als na rechten.

Schepenen vermits de non comparitie van den gedaegde in persoon decernerer jegens den selven default ende accorderen den heer Eysscher een tweede citatie in persoon. Actum ut supra.

p. 598

Rechtdach 27en mey 1658² present

de heeren Bailliu ende Schepenen omnes

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der
stede Schoonhoven ende den Lande van
Beloy's nomine offitii Eysscher in cas
crimineel

contra

Pieter Roman Out-schepen deser stede
gedaegde in persoon 't tweede default
te begeren.

De gedaegde alvorens te versoecken purge van default doet versoeck ende versoeckt dispositie prout in scriptis.

De heer Eysscher mits de gedaegde geen purge van het gedecerneerde default versoeckt, versochte het tweede default met een derde citatie in persoon ende den proffijte als nae rechten.

De gedaegde in persoon onvermindert en sonder sich selven te willen prejuditeren in de voorsz. geinterjecteerde appellatie ende versochte excusatie ofte recusatie met alle eerbiedigheyt voorgesteld versoeckt purge van default jegens hem op den 29en april lestleden gedecerneert volgens het mondelingh appoictement aenstonts bij de heeren Schepenen gegeven.

Den heere Eysscher consenteert in de versochte purge van 't gedecerneerde default, mits blijvende 't effect vandien, ende alvorens eysch te doen, versoeckt dat de gedaegde sal worden gehoord op artyckelen.

Den gedaegde alvorens t' antwoorden op 't versoeck bij den heere Eysscher gedaen versoeckt als noch dispositie op sijn voorgaande schriftelijck versoeck.

Den heer Eysscher versoeckt dat den gedaegde sal worden geordonneert ilico op 't versoeck van den heer Eysscher te antwoorden.

Den gedaegde sustineert daerinne ongehouden te sijn soo lange op sijn versoeck niet en is gedisponeert.

¹ Maandag 29 april 1658.

² Maandag 27 mei 1658.

Schepenen ordonneren den gedaegde op het versoeck van den heere Eysscher t' antwoorden, continueren daertoe de saecke tot donderdagh toecomende over 14en dagen, sijnde den 13en juny. Actum ut supra.

p. 599

Rechtdach 13en juny 1658¹ present
de heeren Bailliu ende Schepenen omnes

De heer Hugo Blomvliet, Bailliu der
stede Schoonhoven ende den Lande van
Belois nomine offitii Eysscher in cas crimineel
contra

Pieter Roman Out-schepen deser stede
gedaegde in persoon om te antwoorden op't versoeck
vanden heer Eysscher op den voorgaanden rechtdach
gedaan ten eynde den gedaegde sal werden gehoort op
artyckelen

Cats als procureur van den gedaegde in persoon, ende met den selven in juditio present, antwoordende op 't versoeck van den heer Eysscher, verclaart te vreden te sijn te responderen op artyckelen per verbum credit vel non, mits dat hem gedaegde in besloten camer werde overgelevert de artyckelen daar op den heer Eysscher hem gedaegde in persoon sal gelieven te doen hooren, omme naar examinatie vandien, de antwoorden daarop ilico te voltrecken, ende mits dat hem gedaegde mede, naardat hij sal hebben gerespondeert ilico werde overgelevert copie autentycq soo wel uyt de artyckelen als de te doene responsiven, sustinerende met deselve presentatie te mogen volstaan, bij refuys ende onder benefitie van welcke presentatie, concludeert dat den heer Eysscher sijn versoeck sal worden ontseyt ende sijn edele geordonneert ilico eysch te doen op pene van comparuit ende absolutie van dese instantie cum expensis.

Den heer Eysscher persisteert bij sijn versoeck soo als het leyt met presentatie nochtans om aanden gedaegde de examinatie gedaan sijnde, copie autentycq van de artyckelen ende des gedaegdens responsiven te laten volgen.

Cats persisteert bij sijn gedane versoeck, ende presentatie.

Schepenen accorderen den heer Eysscher sijn versoeck. Condemneren den gedaegde in persoon te responderen opd' artyckelen die hem bij den heere Eysscher sullen worden voorgehouden. Actum ut supra.

p. 600

Rechtdagh den 17en juny 1658² present de
heeren Bailliu ende Schepenen omnes

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der
stede Schoonhoven ende den Lande van
Beloys nomine offitii Eysscher in cas
crimineel

contra

Pieter Roman Out-schepen deser stede
gedaegde in persoon e.d.

Den heere Eysscher dient van eysch concludeert ende versoeckt provisie van incarceratie als bij geschrifte.

Cats voor den gedaegde ende met den selven in juditio present doende alvooren sijne protestatie over de injurien bij den heer Eysscher den gedaegde in persoon op donderdagh lestleden ende huyden aangedaan, ende wijders contraversoeck ten fine den selven heer Eysscher als noch sal werden gecondemneert in conformite van sijn gedragen consent mede op donderdagh lestleden door sijnen procureur alhier ter rolle gedaan doen als noch te leveren copie autentycq van de responsive der selven donderdags voormiddaghes bij den gedaegde gedaan op de artyckelen bij den heer Eysscher hem voorgehouden mitsgaders copie uytten eysch, daarvan alhier in scriptis is gediend.

¹ Donderdag 13 juni 1658.

² Maandag 17 juni 1658.

Den heere Eysscher seyde dat den gedaegde in persoon copien autentycq van de articulen ende responsiven bij den gedaegde daarop gedaen ter secretarye alhier heeft connen lichten ende noch can lichten soo hij zulcx niet en heeft gedaen, consenteert oock in de versochte copien van den eysch, ende versoect dat den gedaegde ilico op de versochte provisie van incarceratie sal antwoorden.

Cats voor den gedaegde sustineert dat het versoeck omme te antwoorden op de versochte incarceratie sal werden ontseyt niettemin neemt aan met den heer Eysscher voorts te procederen naardat hem de versochte copie van de responsiven ende van den eysch sal sijn geleverd ende hij sal hebben gehadt behoorlijk dagh van deliberatie.

Den heer Eysscher consenteert dat de saacke tot discretie van Schepenen sal worden gecontinueert mits de gedaegde wederom in persoon sal compareren.

Schepenen stateren de saacke tot huyden veerthien dagen. Ordonneren den gedaegde ten selven dage weder in persoon in de vierschaer te compareren.

p. 601

Rechtdach 1en july 1658¹ present de heeren
Bailliu ende Schepenen omnes
dempto van der Stael

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede
Schoonhoven ende den Landen van Belois, nomine
offitii Eysscher in cas crimineel
contra
Pieter Roman Out-schepen deser stede gedaegde in
persoon om te antwoorden, soo ten principalen
als op de versochte provisie van incarceratie

Cats procureur van den gedaegde ende met den selven in juditio present protesteert alsnoch van atroce injurien den selven gedaegde door dese ongefondeerde accusatie ende criminele proceduren aangedaen, revoceert deselve ad animum², reserveert dienaangaende sijn actie om deselve jegens de heer Eysscher te institueren daar en soo hij gedaegde in tijde ende wijle te rade worden sal, debatherende voorts de middelen van den eysch, soo bij de negatie impertinentie als irrelevantie, concludeert ten fine van niet ontfanckelijck, ende bij oridne dat den heer Eysscher sijnen eysch ende conclusie sal werden onteyt, ende verclaart datter voor den selven geen provisie van incarceratie en valt, maar dat ter contrarie den gedaegde sal werden ontslagen van de personele comparitie onder hantastinge ende belofte van t' allen tijden tot vermaninge van de heeren Schepenen wederom in persoon te sullen compareren sub pœna confessie et convicti, maackende op alles eysch van costen, schaden ende interesten alreeds gehadt ende geleden, ende verders te hebben ende te lijden ofte tot anderen etc.

Den heer Eysscher persisteert voor replyck bij sijnen wel gefondeerden eysch, soo ten principale als versochte provisie van incarceratie, ende nopende het contraversoeck van den gedaegde, omme ontslagen te worden van de personele comparitie, concludeert dat het selve sal worden ontseyt.

Parthijen hinc inde persisteren op alles ende versochten dispositie elcx op sijne provisie.

Den voorsz. Cats qualitato ut supra nopende de saacke ten principale versochte tijt van productie conform de ordonnantie van de justitie.

Schepenen houden de saacke in advys tot op huyden veerthien dagen. Ordonneren den gedaegde in persoon ten selven dage als vooren weder te comparenen. Actum ut supra.

p. 602

Rechtdach 5en augusti 1658³ present de
heeren Bailliu ende Schepenen omnes

¹ Maandag 1 juli 1658.

² Voor de geest.

³ Maandag 5 augustus 1658.

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der
 stede Schoonhoven ende den Landen van Belois,
 nomine offitii Eysscher
 contra
 Pieter Roman Out-schepen deser stede gedaegde
 in persoon, om uyttinge van 't onderhouden
 advys en vervolgens dispositie te begeren
 op de resective provisien hem mede versocht

Den heer Eysscher versoect uyttinge ende dispositie alsmede presentatie.

Cats als procureur van den heer gedaegde ende met den selven in juditio present doet contraversoec ten fine den heer Eysscher verclaaringe sal hebben te doen, off hem de resolutie bij de Edele Groot Mogende Heeren de Staten van Hollant ende Westvrieslant den 20 july lestleden genomen niet ten vollen is gecommuniceert, ende wijders dat alle verdere proceduren die hij jegens den gedaegde bevoeght is na rechten verders te vervolgen, zulcx te doen ter camer judicieel bij refuys dat sijn edelen bij desen Edele Gerechte zulcx sal werden geordonneert.

Den heere Eysscher seyde 't versoec van den gedaegde nopende het doen van de versochte verclaringe in desen te wesen frivoel ende nopende het vordere versoec seyde hem te refereren tot voorgaende appointementen van de heeren Schepenen alhier, persisterende voorts bij sijn versoec van uyttinge van 't advys ende dispositie op de provisie.

Cats persisteert bij sijn contraversoecken.

Schepenen verstaan dat onvermindert dese versoucken van de gedaegde in persoon alhier in de vierschaar sal werden geprocedeert tot uyttinge van 't onderhouden advys. Actum ut supra.

Den heer Eysscher ingevolge van den voorsz. appointementen versochte alsnoch uyttinge van 't ondergehouden advys.

Schepenen wijsende het onderhouden advys, verclaren datter voor alsnoch voor den heere [Eyscher] geen provisie en valt, ontslaan den gedaegde in persoon bij provisie van de personele comparitie, mits doende hantastinge van 't allen tijden tot vermaninge weder in persoon te sullen compareren sub poena confessie et convicti, stellende cautie [.f.de..sso..] ter somme van sesduysent ponden te 40 grooten 't pont ende reserverende de costen ten uyteynde van de saack. Actum ut supra.¹

p. 603

Pieter Roman heeft hantastinge gedaen aen den heer president schepenen in gevolge van den voorsz. appointementen. Actum ut supra.

p. 604

Sententie Eduward Werfeldel

Alsoo Eduwert Werfeldel out 40 jaren geboren in [ ] buyten pijnende ende banden van ijsere bekent heeft binnen deser stede ende ten platten lande te hebben gaan bedelen, levende alsoo van het sweet van de huysluyden, dat door sulck een middel den rechten armen wert ontrocken. Ende hem seer impertinent te hebben aengesteld jegens de heer Burgemeester Block, als sijn edele jegens hem gevangen seyde dat hij uyt de stadt soude vertrecken. 't Welcke saecken sijn van quaden gevolge. Soo cooncludeert de heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Landen van Belois, uyt den naem ende van wegen de hooge Overheyte ende Graefflijckheyte van Hollant ende Westvrieslant, dat hij gevangen daer over in besloten gevanckenisse volgens den placcate sal worden gegeesselt, ende gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant sijn leven langh gedurende sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe.

Schepenen gelet hebbende op den eysch van den heer Officier ende des gevangens confessie, hebben hem gevangen gebannen ende bannen hem mits desen uyt Schoonhoven ende den Landen van Belois, sijn leven langh gedurende sonder daar weder inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen den heer Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij de heeren Jan Gerrits Deventer, Jan van Raveswaey, Adriaan Joncheer, Johan Botter ende Elias Block, Schepenen den 9en january 1659.²

gevangen den 5en ende

¹ Maandag 5 augustus 1658.

² Donderdag 9 januari 1659.

uytgegaen den 9en january 1659

p. 605

Rechtdagh den 19en may 1659¹

present Schepenen alle.

D' heer Jan Gerritsz. Deventer, President-schepen dezer stede als in desen geauthoriseert om 't recht van de justitie wegens den hooge Overheyte te bewaren Eysscher in cas crimineel
 contra
 Jacob Blomvliet laast gewoont hebbende binnen deser stede ende nu latiterende gedaegde bij edicte ende in persoon

D' heer Eysscher mits den gedaegde in persoon niet en compareert, versochte het eerste defaut met den profijte als naar rechten, ende een tweede citatie bij edicte.

Schepenen fiat.

p. 605

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu deser stede Schoonhoven ende den Landen van Belois, nomine officii Eysscher in cas crimineel
 contra
 Huygh Centen gedaegde in persoon

In state gestelt op hanttastinge van weder den naasten rechtdage te compareren.

p. 606

Rechtdagh den 23en juny 1659.²

present de heeren Deventer, Raveswaey, Joncheer, Juynbol ende Block, Schepenen

D' heer Jan Gerritsz. Deventer president schepen dezer stede als in desen geauthoriseert om 't recht van de justitie wegens den hooge Overheyte te bewaren Eysscher in cas crimineel
 contra
 Jacob Blomvliet laast gewoont hebbende binnen deser stede ende nu latiterende gedaegde bij edicte ende in persoon om 't 2e defaut te begeren.

De heer Eysscher mits de non comparitie van den gedaegde in persoon versochte het tweede defaut met een derde citatie bij edicte.

Schepenen fiat.

p. 606

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Lande van Belois nomine officii Eysscher in cas crimineel

contra

Pieter Roman Out-schepen ende Vroetschap deser stede gedaegde in
 't voorn. cas
 te dienen van productie ende inventaris van
 stucken

¹ Maandag 19 mei 1659.

² Maandag 23 juni 1659.

A. Bullick voor den heer Eysscher dient van inventaris en stucken zulcx hij overlevert.

T. Bullick stellende hem om desen procureur acceptant in plaetse van den [Heberts] [den] procureur Cats, versoect copie van den inventaris mitsgaders van de stucken daer inne geproduceert ende dat hen heer Eysscher sal werden geordonneert die aen den heere gedaegde over te leveren binnen den tijt van achte eerst comende dagen. ende dat den heer Eysscher daer van benefens ilico sal hebben te verclaren off hij met het gunt voorseyt is niet en is renunchieren ende van verder productie.

A. Bullick. den heer Eysscher verclaert te renunchieren van verdere productie ende consenteert in de versochte copie.

p. 607

idem Eysscher
contra
Paulus Schouvliet gedaegde e.d.

A. Bullick voor den heer Eysscher vermits de non comparitie van de gedaegde ende dat den selven gedaegde oock is fugityff ende latiterende versochte defaut metten proffijte als naer rechten ende een tweede citatie bij edicte om te compareren in persoon.

Schepenen fiat.

p. 607

Idem Eysscher
contra
Neeltge Jacobs huysvrouwe van Jan Martijns
gedaegde e.d.

A. Bullick voor den heer Eysscher ut supra.

Schepenen fiat.

p. 608

Rechtdagh den 4en augusti 1659¹
present de heeren Bailliu ende Schepenen
omnes dempto Block

De heer Hugo Blomvliet, Bailliu
der stede Schoonhoven ende den Lande
van Belois nomine offitii Eysscher
in cas crimineel

contra
Paulus Schouvliet gedaegde bij edicte
ende in persoon omme het 2e defaut
te begeren

De heer Eysscher vermits de non comparitie van den gedaegde in persoon versochte het tweede defaut met een derde citatie bij edicte ende in persoon.

Schepenen fiat.

p. 608

Idem Eysscher
contra
Neeltge Jacobs huysvrouwe van
Jan Martijns ut supra.

De heer Eysscher ut supra.

---

¹ Maandag 4 augustus 1659.

van Belois nomine officii Eysscher
in cas crimineel
contra
Paulus Schouvliet gedaegde bij edicte
ende in persoon omme te sien
dienen van intendit

De heer Eysscher dient van intendit in scriptis ende concludeert als in 't eynde vandien.

p. 612

Idem Eysscher
contra
Neeltge Jacobs, huysvrouw
van Jan Martijn gedaegde ut supra.

De heer Eysscher ut supra.

p. 613

Sententie Michiel Gillisz.
ende Mary Melcher

Alsoo Michiel Gillis out 23 jaren geboortigh van Gorinchem een pijpmaacker sijnes ambachts ende Mary Melchers, sijn huysvrouw, out 21 jaren geboortigh van Thiel, buyten pijnende banden van ijsere bekent hebben een maant herwaerts (vermits hij Michiel Gillisz. geen werck hadde) met singen ende bedelen ende steden ende ten platten lande haer cost hebben gaen winnen, levende alsoo van het sweet van den huysluyden, dat door sulck een middel den rechten armen wert ontrocken. 't Welcke saacken sijn van quaden gevolge. Soo concludeerde d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Landen van Belois, uyt den naem ende van wegen de hooge Overheyt ende Graefflijcheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat sij gevangens daer over gebracht sullen worden ter plaetse daer men gewoon is criminele justitie te doen, ende aldaer te worden gegeesselt, ende voorts gebannen uyt Hollandt ende Westvrieslant haer leven langh gedurende sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe.

Schepenen geleth hebbende op den eysch ende conclusie van de heer officier, ende der gevangens vrijwillige confessie, hebben haer gebannen ende bannen haer mits desen uyt Hollant ende Westvrieslant den tijt van thien achtereenvolgende jaren, sonder middellertijt daer weder inne te comen, op pene van aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen den heer Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij de heeren Jan Gerritsz. Deventer, Jan van Raveswaey, Adriaen Joncheer ende Elias Block, Schepenen den 6en september 1659.¹

De heeren Deventer ende Raveswaey mits haer indispositie niet hebbende connende comen op de gevangenpoort is het examen bij de andere Schepenen gecommuniceert, hebben haer met de sententie geconformeert.

gevangen den lesten augusti ende uytgegaen den 6en september 1659.
De gevangen hebben gehadt roggenbroot ende scharrebier.

p. 614

Sententie Susanna
Schouten, Jannighgen Jans
ende Christyn Stophels

Alsoo Susanna Schouten geboortigh van Praegh in Duyslant² out 46 jaren, Christyn Stophels geboortigh van Erkelens³ out ontrent 25 jaren, ende Jannighgen Jans geboortigh van den Haegh

¹ Zaterdag 6 september 1659.

² Praegh in Duyslant; Praag in Tsjechië.

³ Erkelens; Erkelenz in Noordrijn-Westfalen in Duitsland.

out ontrent 24 jaren, buyten pijn ende banden van ijsere bekent hebben in de steden ende ten platten lande gesonts lichaems te hebben gaen bedelen, ende saacke sijn van quaden gevolge. Soo concludeerde de heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Lande van Blois uyt enaem ende van wegen de hooge Overheyt ende Graefflijcheyt van Hollant ende Westvrieslant dat sij gevangens daer over gebracht sullen worden ter plaetse daer men gewoon is criminele justitie te doen, ende aldaer te worden gegeesselt, ende voorts gebannen uyt Hollandt ende Westvrieslant haer leven langh gedurende sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder straffe.

Schepenen geleth hebbende op den eysch ende conclusie van de heer officier, ende des gevangens vrijwillige confessien hebben haer gebannen etc. voorts als de sententie van Michiel Gillisz. ende Mary Melchers. Actum bij de heeren Jan Gerritsz. Deventer, Jan van Ravesway, Adriaan Joncheer ende Elias Block, Schepenen den 6en september 1659.

De Heeren Deventer ende Raveswaey mits hare indispositie niet hebbende connen comen op de gevangenpoort, is het examen bij de andere Schepenen gecommuniceert, ende hebben haer met de sententie geconformeert.

gevangen den lesten augusti ende uytgegaen den 6en september 1659. De gevangens hebben gehadt roggengbroot ende scharrebier.

p. 615

Rechtdach 22en september

1659¹ present de heeren Bailliu, Deventer, Nechs, Juynbol ende Botter Schepenen

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede Schoonhoven ende den Lande van Beloy's nomine offitii Eysscher in cas crimineel

contra

Pieter Roman Out-schepen vroedschap gewesen boechouder van 't gasthuys deser stede gedaegde in 't voorsz. cas om te dienen van stucken bij den gedaegde

T. Bullick den gedaegde seyde hem noch geen copie van het contract tusschen de regenten van 't gasthuys ter eenre ende Frans Thijsz. ende Neelthen Joosten opgerecht in date den IIII september 1600 LXV, noch oock van het extract uyt het contract tusschen regenten van het voorsz. gasthuys ter eenre ende Gerrit Cornelisz. cum [v...w] ter anderen sijde opgerecht, in date den 2en juny 1600 55 beyde mede op den inventaris van den heer Eysscher onder de letter H. geproduceert, en was geleverd versoekende mitsdien daer van alsnoch copie.

p. 615

Idem nomine offitii Eysscher in cas crimineel

contra

Paulus Schouvliet gedaegde in persoon ende defaillant, te dienen van intendit van den voorgaende defauten ten versoecken

Den heer Eysscher levert over sijn intendit met de bewijsen daer toe dienende. Versoekende daer op sententie.

¹ Maandag 22 september 1659.

p. 616

Idem nomine officii Eysscher
in cas crimineel
contra
Neeltgen Jacobs huysvrouwe
van Jan Martijn gedaegde in persoon
ut supra.

De heer Eysscher ut supra.

p. 617

Sententie Pauwels Schouvliet

Gesien bij Die van den Gerechte der stadt Schoonhoven het intendit ende informatien, haer edelen overgegeven uytten naeme ende van wegen den heere Hugo Blomvliet, Baillu der stadt Schoonhoven ende den Lande van Beloys, nomine officii Eysscher in cas crimineel ter eenre, op ende jegens Paulus Schouvliet glaesmaecker binnen deser stede gedaegde in persoon ende defailliant ter andere zijde. Seggende den heere Eysscher bij de middelen van sijn intendit, hoe waer is, dat den gedaegde ende defailliant hebbende een echte huysvrouwe hem niettemin vervordert ende onderstaen in overspel te leven met Neeltgen Jacobs, sijnde de regte huysvrouwe van Jan Martijn mede wonende binnen deser stede. met welcke Neeltgen Jacobs den gedaegde in junio deses jaers 1600 negenenvijftigh voorleden uyt de stadt is vertrocken naer den Hage, logerende aldaer verscheyde nachten in de herberge van de Witte Roscam op 't Spuy, ende slapende metten anderen alle nacht op de voorcamer op een bedde, als off sij echteluyden waren. Dat daer na den gedaegde ende de voorsz. Neeltgen Jacobs vorder metten anderen op de loop sijn gegaen, verlatende alsulcx den gedaegde sijne echte huysvrouwe, ende levende alsoo gedurich mette meer genoemde Neeltge Jacobs in overspel; 't welcke sijnde een enorm delict ende in een landt van justitie niet ongestraft can blijven. Soo hadde den heere Eysscher den gedaegde daer over tot drie distincte reyssen doen dachvaerden voor d' Heeren van desen Edele Gerechte ende mits den gedaegde telckens defailliant heeft gebleven, jegens den selven geobtineert drie defauten, met een vierde citatie bij edicte om te sien dienen van intendit uyt crachte van welcke appointement den gedaegde voor de vierdemaal geciteert sijnde ende den selven noch niet comparerende hebben de Heeren van den Gerechte den heere Eysscher geadmitteert om sijn intendit te mogen overleggen mette bewijsen daer toe dienende, ende het proffijt van de voorsz. defauten te moogen versoecken, furnerende dienvolgende den heere Eysscher desen sijn intendit. Concludeert ten fine den gedaegde uyt crachte van de voorsz. drie defauten jegens hem gecerneert sal werden versteecken van alle exceptien declinatoir, dilatoir, ende peremtoir, weren ende defentien die hij in dese hadde mogen doen ende proponeren, dat vorders den gedaegde ter oorsaecke van den voorsz. delicten

p. 618

sal werden verclaert meenedich, infaem ende inhabel om eenigen staet ofte ampten te bedienen. Item dat den gedaegde sijn leven langh gedurende sal worden gebannen uyt den Lande van Hollandt ende Westvrieslandt mitsgaders den Gestichte van Utrecht, ten minsten voor den tijt van vijftigh jaren, ende noch gecondemneert in een boete van hondert gulden, volgens het 15en artyckel van den Politicque Ordonnantie, mitsgaders in de costen ende misen van justitie. Ofte tot andere etc. op alles etc.

Die van den Gerechte versteecken den gedaegde ende defailliant van alle exceptien declinatoir, dilatoir, peremtoir, weren ende defentien, die hij in desen hadde mogen doen, ende proponeren. Verclaeren hem geaufugeerde ende defailliant, meyneedigh, infaem ende inhabel om eenigen staet oft ampt te bedienen. Bannen hem voorts uyt Hollandt ende Westvrieslandt mitsgaders den Gestichte van Utrecht den tijt van vijftigh jaren, sonder daer weder inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden. Ende condemneren hem mede in een boete van hondert gulden, mitsgaders in de costen ende misen van de justite. Actum bij de heeren Jan Gerritsz. Deventer, Jan Adriaensz. Cort, Adriaen Joncheer, dr. Guilliam Verhaer, Elias Block ende mr. Ewout Prins, Schepenen den 26en january 1660.¹

p. 619

Sententie van Neeltge Jacobs huysvrouwe van Jan Martijn

Gesien bij Die van den Gerechte der stadt Schoonhoven het intendit ende informatien haer edele overgegeven uytten naem ende van wegen den heere Hugo Blomvliet, Bailliu der stadt

---

¹ Maandag 26 januari 1660.

Schoonhoven ende den Landen van Belois, nomine officii Eysscher in cas crimineel, ter eenre, op ende jegens Neeltge Jacobs huysvrouw van Jan Martijn wonende binnen deser stede gedaegde in persoon ende defailliant ter andere zijde. Seggende de heere Eysscher bij de middelen van zijn intendit hoe waer is, dat den gedaegdesse ende defailliant hebbende een getrouwt man haer niettemin heeft vervordert ende onderstaen in overspel te leven met Pouwels Schouvliet, mede een getrouwt man sijnde: metten welcke den gedaegdesse in junio 1600 negenenvijftigh voorleden uyt dese stadt is vertrocken naer den Hage logerende aldaer verscheyde nachten in de herberge van de Witte Roscam op Spuy, ende slapende metten andere alle nacht op de voorcamer op een bedde, als off sij echte man ende wijff waren. Dat daer na den gedaegdesse ende den voorsz. Schouvliet vorder metten anderen op de loop zijn gegaen, verlatende sij gedaegdesse alsulcx den voorn. Jan Martijn haren echten man ende levende alsoo gedurich metten voorn. Schouvliet in overspel. 't Welcke sijnde een enorm delict ende in een landt van justitie niet ongestraft can blijven. Soo hadde den heere Eysscher den gedaegdesse daer over tot drie distincte reysen doen dachvaerden voor d' Heeren van desen Edele Gerechte ende mits den gedaegdesse telckens defailliant heeft gebleven, jegens deselve geobtimeert drie defauten met een vierde citatie bij edicte om te sien dienen van intendit; uyt crachte van welcke appointment den gedaegdesse voor de vierdemaal geciteert sijnde, ende deselve noch niet comparerende hebben d' Heeren van den Gerechte de heere Eysscher geadmitteert om zijn intendit te mogen overleggen mette bewijzen daer toe dienende ende het proffijt van den voorsz. defailliant te moegen versoecken, furnerende dienvolgende de heere Eysscher desen zijn intendit. Concludeert ten fine de gedaegdesse uyt crachte van de voorsz.

p. 620 drie defauten jegens haer gedecerneert, sal worden versteken van alle exceptien, weren ende defentien die sij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Dat voorts den gedaegdesse bij sententie van desen Edele Gerechte sal werden gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant mitsgaders den Gestichte van Utrecht haer leven langh gedurende, ten minste de tijt van vijftigh jaren, volgens het 15en artyckel van de Politycke Ordonnantie, met confiscatie van hare goederen ten minsten in een boete van hondert gulden ende mede in de costen ende misen van justitie.

Die van den Gerechte versteecken de gedaegdesse ende defailliant van alle exceptien declinatoire, dilatoire, peremtoir, weren ende defentien, die sij in desen hadde mogen doen ende proponeren. Bannen haer uyt Hollant ende Westvrieslant, mitsgaders den Gestichte van Utrecht den tijt van vijftigh jaren sonder daer weder inne te comen op pene van aen den lijve gestraft te werden. Ende condemnieren haer mede in een boete van hondert gulden mitsgaders in de costen ende misen van de justite. Actum bij den Heeren Jan Gerritsz. Deventer, Jan Adriaen Cort, Adriaen Joncheer, dr. Guilliam Verhaer, Elias Block ende mr. Ewout Prins, Schepenen den 26en january 1660.

p. 621

Rechtdagh den 6en oktober 1659¹

present de heeren omnibus dempto
Joncheer ende Juynbol

De heere Hugo Blomvliet, Bailliu
der stede Schoonhoven ende den Lande
van Belois nomine officii Eysscher in cas
crimineel

contra

Jan Aryensz. van IJsselsteyn gedaegde in persoon
e.d.

D' heer Eysscher mits de non comparitie van de gedaegde versochte deffault met een tweede citatie in persoon.

Schepenen fiat.

p. 622

Rechtdach 26en oktober 1659²

present de heeren Bailliu ende Schepenen
omnes

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der
stede Schoonhoven ende den Landen van Belois,
nomine officii Eysscher in cas crimineel

¹ Maandag 6 oktober 1659.

² Zondag 26 oktober 1659.

contra
 Pieter Roman Out-schepen
 vroedschap, ende gewesen boechou-
 der van 't gasthuys deser stede
 gedaegde in 't voorsz. cas om als noch
 te dienen van stucken bij den gedaegde

T. Bullick den gedaegde versochte tijt van drie weecken.

p. 623

Rechtdagh: den 17en november 1659.¹ present
 d' heeren Bailliu ende Schepenen omnes

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu
 der stede Schoonhoven ende den Lande
 van Belois nomine offitii Eysscher in
 cas crimineel

contra
 Pieter Roman Out-schepen, vroed-
 schap ende gewesen boechouder van 't
 gasthuys gedaegde in 't
 voorseyde cas omme als noch te
 dienen van stucken bij den gedaegde

T: Bullick: voor den gedaegde versochte tijt van acht dagen.

A: Bullick: den heere Eysscher consenteert voor alle dilay.

p. 624

**Rechtdagh den 1en december
 1659.**² present de heeren Bailliu
 ende Schepenen omnibus dempto
 Prins

D' heer Hugo Blomvliet
 Bailliu deser stede ende den Lande
 van Belois nomine offitii Eysscher in
 cas crimineel

contra
 Pieter Roman Out-schepen ende vroedschap
 ende gewesen boechouder van 't
 gasthuys deser stede gedaegde in 't
 voorseyde cas omme alsnoch
 te dienen van stucken bij den
 gedaegde

T: Bullick: voor den gedaegde dient onder behoorlijcken inventaris.

J: Putte, voor A. Bullick versochte copie.

p. 625

Aen Vianen
 extract gegeven
 op den 25en marty
 1660, hebbende
 aldaar gevangen
 Bent ende Jenne
 in de nevenstaende
 sententie geroert

Sententie Anna Hermans

¹ Maandag 17 november 1659.

² Maandag 1 december 1659.

Alsoo Anna Hermans geboren tot Breda, out 23 jaren, sijnde een cousebreyster, nu wonaghtigh tot Goringhem op de havendijck ten huuse van Jorisge [ ] weduwe van Jan Schram, sijnde een hoerhuys, buyten pijnende banden van isere bekent heeft dat sij gevangen op vrijdagh den 2en deses, is gegaan van Goringhem met Jan met den Crommen Hals van Amsterdam. Ende Bent ende Jenne desselffs huysvrouw, en bij den voorn. Jan met den Crommen Hals geslapen te hebben. Dat mede in Gravelant in de Cromme bij haar gecomen is eenen Pieter [ ] en Overlecq op 't Veer een nacht gelogeert te hebben. Ende dat gemelte Jenne haar gevangen op 't Veer sijnde heeft gegeven eenen silveren beker ende een boeck met een kettingh ende silver beslagh daaraan. omme den selven boeck in de Banck van Leeninge alhier te brengen. Gelijk sij gevangen gedaen ende daarop de somme van seven gulden ontfangen en aen gemelte Jenne gegeven heeft, ende op het brieffge (door inductie van deselve Jenne) Lijsbet laten schrijven, en den voorn. beker aen een silversmit alhier (daar gemelte Jenne haer gevangen gewesen hadde) vercocht, en daar voren ontfangen te hebben de somme van achtentwintigh gulden, die sij gevangen alsoo sij van den silversmit vervolght wierde, aen den selven heeft geresisteert. Ende dat meergemelte Jenne noch een deel silver bij haar hadde omme mede te vercoopen. Welcken boeck ende beker met noch verscheide andere goederen bevonden sijn buyten der Goude tot [ ] gestolen en bij den selven wederom gehaelt te sijn. Ende alsoo bij dieven ende vagabonden loopende ende verkeerende. 't Welck saacken sijn van quaden gevolge, die in een stadt van justitie niet behooren ende connen werden getollereert, maar andere ten exemple gestraft dienen. Soo concludeert de heer Hugo Blomvliet, Bailliu dese stede van Schoonhoven ende den Landen van Belois, uyt den name ende van wegen de hooge Overheyt ende Graefflijckheyt van Hollant ende Westvrieslant, dat sij gevangen daar over gebracht sal worden ter plaetse

p. 626

daar men gewoon is criminele justitie te doen ende aldaar wel strengelijck sal werden gegeesselt ende gebrantteyckent, ende voorts gebannen haer leven langh gedurende uyt Hollandt ende Westvrieslant mitsgaders den Gestichte van Utrecht sonder daar weder inne te comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden, met confiscatie van goederen ten proffijte van den hooge Overheyt voornoemt.

Schepenen gehoort hebbende den criminelen eysch van de heer Officier ende des gevangens confessie, doende recht uyt den name ende van wegen de hooge Overheyt ende Graefflijckheyt van Hollant ende Westvrieslant, hebben haer gevangen gecondemneert ende condemnieren haer bij desen op de gevangenpoort binnen deser stede te werden gegeesselt, hebben haer gevangen voorts gebannen ende bannen haer bij desen uyt Hollant ende Westvrieslant mitsgaders den Gestichte van Utrecht, daer uyt te trecken binnen 24e uren sonder oyt daer weder inne te comen, op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen d' heer Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij de heeren Johan Cort, Adriaan Joncheer, dr. Guilliamb Verhaer, Johan Botter, Elias Block ende mr. Eeuwout Prins, Schepenen den 10en january 1660.¹

gevangen den 5en ende uytgegaen den 10en january 1660.

p. 627

Sententie Anna Jans van Meppen
Janntige Pieters van Amsterdam
ende Anna Mary van Amsterdam

Alsoo Anna Jans van Meppen² out 22 jaren, Jannitge Pieters van Amsterdam out 21 jaren ende Anna Mary van Amsterdam out 20 jaren buyten pijnende bande van isere bekent hebben, dat sij tot [dm] Rutgerius Welsingh³ op eergisteren seer vrouche sijnde, een muts gecocht, ende ondertusschen den twee mutsen wegh genomen ende gestolen hebben. Ende gesonts lichaems ten platten lande te hebben gaen bedelen ende vagebonden, 't welcke saacken sijnde van quaden gevolge die in een stadt van justitie niet tolerabel sijn, maer andere ten exemple gestraft dienen. Soo concludeert de heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stede van Schoonhoven ende Landen van Belois, uyt den naem ende van wegen de hoge Overheyt ende Graefflijckheyt van Hollant en Westvrieslant dat sij gevangens daar over gebracht sullen werden ter plaetse daer men gewoon is criminele justitie te doen, ende aldaar wel strengelijck sullen worden gegeesselt ende gebrantteyckent, ende voorts gebannen haer leven langh gedurende uyt Hollandt ende Westvrieslant, mitsgaders den Gestichte van Utrecht, sonder daar weder inne te comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden met confiscatie van goederen ten proffijte van de hooge Overheyt voornoemt.

¹ Zaterdag 10 januari 1660.

² Meppen, prov. Drenthe of Meppen, Nedersaksen, Duitsland?

³ <http://www.den-ujl.nl/genealogy/7/134374.htm>. Ds. Rutgerus Welsingh was born in Noorden and died on 13 december 1661 in Schoonhoven. (Noorden, gem. Nieuwkoop, Zuid-Holland).

Schepenen gehoord hebbende den criminelen eysch van de heer Officier ende haer gevangens confessien, doende recht, uyt den namen ende van wegen de hoge Overheyt ende Graefflijckhey van Hollant ende Westvrieslant hebben haer gevangens gecondemneert ende condemneren haer bij desen, op de Gevangespoort binnen deser stede te werden gegeesselt. Hebben haer gevangens voorts gebannen ende bannen haer bij desen uyt Hollandt ende Westvrieslant mitsgaders den Gestichte van Utrecht, daer uyt te trecken binnen 24 uren, sonder oyt daer weder inne te comen, op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen d' heer Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij de heeren Jan Gerritsz. Deventer, Adriaan Joncheer, dr. Guilliam Verhaer, Johan Botter, Elias Block ende mr. Eeuwout Prins, Schepenen den 25 marty 1660.¹

gevangen den 24en ende uytgegaen den 25en marty 1660.

p. 628

Sententie Jan Vucht

Alsoo Jan Vucht out ontrent 23 jaren geboren [ ] buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft, ontrent drie jaren geleden hem gevangen de stad ontseyt te sijn, ende sedert ten platten lande te hebben gaen bedelen ende vagabonden, ende niet tegenstaende hem de stad ontseyt was tot verscheyde malen binnen de stad ende jurisdictie geweest ende daer over ende ter oorsaacke hij hem seer impertinent jegens seker borger op den 1en mey voorleden buyten deser stede aengesteld heeft, geapprehendeert te sijn ende de dienaar van justitie hem vragende waerom hij hem soo ontfatsoenlijck aenstelde een cop met bier genomen en den dienaar voornoemt in 't aensight gesmeten heeft. Dat hij gevangen de dienstmaeght van Dirck de Waert gesoent ende de cap van 't hooft getrocken heeft, van meeninge sijnde van haer op haer billen te slaen. Dat hij oock somtijts met sijn manlijckhey naackt oft bloot langs de wegh heeft geloopt, ende van een seker huysman zulcx geleert te hebben. Dat Cornelis Jacobsz. in Berchambacht hem gevangen een stuyver gevende, hij gevangen Cornelis Jacobsz. den selven stuyver (vermits hij der twee wilde hebben) nae 't hooft heeft geworpen. Ende dat een huysman aen de Vlist hem een stuck eten weygerende, hij gevangen seyde hem sulcx wel te sullen doen geven, ende oock des huysman jonge daeromme geslagen te hebben. Alle 't welke saacken sijn van quaden gevolge in een lant ofte stad van justitie niet tolerabel maer andere ten exemple gestraft dienen. Soo concludeert de heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stad Schoonhoven ende den Lande van Blois in den naem ende van wegen de hoge Overheyt ende Graefflijckhey van Hollant ende Westvrieslant, dat hij gevangen daer over gebracht sal werden ter plaetse aldaer men gewoon is criminele justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck sal worden gegeesselt, ende voorts sijn leven langh gebannen uyt Hollant ende Westvrieslant mitsgaders den Gestichte van Utrecht, sonder oyt daar weder inne te comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden, met confiscatie van goederen ten behoeve van de hoge Overheyt voornoemt.

p. 629

Schepenen gehoord hebbende den criminelen eysch van de heer Officier ende des gevangens confessie, doende recht in den naem ende van wegen de hoge Overheyt ende Graefflijckhey van Hollant ende Westvrieslant hebben hem gevangen gecondemneert ende condemneren hem bij desen op de Gevangespoort binnen deser stede te werden gegeesselt, hebben hem gevangen voorts gebannen ende bannen hem bij desen uyt Hollandt ende Westvrieslant mitsgaders den Gestichte van Utrecht sijn leven langh gedurende sonder oyt daer weder inne te comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden. Ontseggen d' heer Eysscher sijnen vorderen eysch ende conclusie. Actum bij de heeren Johan Cort, Adriaan Joncheer, dr. Guilliam Verhaer, Johan Botter ende mr. Eeuwout Prins, Schepenen op den 12en july 1600 sestigh.²

gevangen den 1en mey ende uytgegaen den 12en july 1660.
Schepenen verclaren den gevangen om redenen soo lange heeft geseten.

p. 630

Sententie Willem Pietersz. in de wandeling genaemt den Hottentot

¹ Donderdag 25 maart 1660.

² Maandag 12 juli 1660.

Alsoo Willem Pietersz. in de wandeling genaemt den Hottentot, out ontrent 27 jaren, geboren tot Alphe in de baronye van Breda¹ sich generende met stoelenmatten ende op kermissen ende jaermarckten met rijssele, valsche steenen ende soodanige gelegentheden te laten spelen, buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft, dat hij gevangen ontrent anderhalff jaer geleden bij de Oude Tonge, siende seeckere vrouwe uyt haer huys gingh, ende bij hem gevangen sijnde eenen Guiliam de Wael, Ariaen [ ], Matthijs

[ ] ende Cees van Antwerpen, hij gevangen met den voorsz. Guiliam de Wael is gegaen aen deselve huysinge, de deur, die op de klinck stonde heeft opengedaen, ende voorts in de kelder gegaen is ende geen bier vindende, ende de rock op de kist siende leggen, sij deselve gestolen hebben, ende dat hij gevangen daer voor sijn gedeelte heeft gehadt vijfthien stuyvers.

Dat hij gevangen in 't lest van de voorleden winter met Jan Jansz. medegevangen, in de wandeling genaemt Cleyn Jan, sijnde buyten Schiedam Jan Jansz. aldaer met een mes de grendel van het venster van een huys aff stack ende hij gevangen daer eerst inclom gevolgt werdende van Jan Jansz., ende vindende een deur van een kas open, ende een beytel daerinne, die Jan Jansz. in de hant nam hij gevangen met den selven Jan Jansz. de andere deur van de kas opbrack, sijnde ontrent ten elff uren op de middagh ende niemant daer in huys, ende dat hij gevangen met Jan Jansz. daer gestolen heeft, een hemtrock met silvere knoopen, een silvere vingerhoet, twee paer silvere naelden, een bloedcrale kettingh, twee gesteecken mutsen ende drie neusdoecken, die sij bij Trijn Jans sijn bijsit medegevangen ende bij Joosge off Josyntge Pieters in de wandeling genaemt Schijterige Joosge, brachten.

p. 631

Dat hij gevangen op Goede Vrijdaghs avont lestleden des naghts tussen een ende twee uren tot Hilversum ten huysse van heer Geerard van Gent roomsch priester aldaer gestolen heeft verscheyden goederen met Piet van Emmerick ende Herman de Moff, twee fameuse dieven. Dat hij gevangen ontrent het voorsz. huys tegen een schuer stonde, ende wachte tot dat de luyden te bedde waren, ende ondertusschen Piet van Emmerick ende Herman de Moff een dissel haelden, sonder dat hij weet waer sij die haelden, ende eerst van meeninge waren op een ander plaets te gaen. Dat Piet van Emmerick ende Herman de Moff seyden dat tot gemelte heer van Gent een venster open stonde ende sij daeromme aldaer gingen, ende dat hij gevangen gingh staen op de Vierspronc op schiltwacht, ende Piet van Emmerick ende Herman de Moff, gecomen sijnde over de heyningh (sonder dat gevangen weet hoe ofte op wat manier) hem gevangen toeriepen: daer is een venster open, blijff daer staen, ende als daer volck comt, soo roept, (daer nochtans Schepenen gebleecken is, 't selve venster toe was ende opengebroocken is). Dat sij door de boeren in de morgenstont werdende vervolgt, Piet van Emmerick tot Naerden gevangen werde, alwaer den selven weder is uytgebroocken ende dat Herman de Moff die een boeck met silver hadde ende eenigh gout, met een silver soutvat, wierde gevangen tot Wesep ende aldaer gegeesselt ende gebrantmerckt, ende dat hij gevangen hebbende een silver kroesken off kelcxken, een decxeltge ende een silvere croon, die hem bij Herman de Moff gelanght waren, met het selve goet is ontvlucht op een schuer ofte schelff, ende des nachts daer aenvolgende buyten om Naerden ontcomen, ende dat de voorsz. goederen door Gerretge [ ] de vrouw van Piet van Emmerick, in de wandeling genaemt Catge Volwater, tot Amsterdam vercoft sijn voor ses ende twintich gulden ende hij gevangen voor sijn gedeelte daer van gehadt heeft acht gulden.

Dat hij gevangen vier a vijf dagen nae Paessen met Cees van Breda ende Willemijn off Jacomijn [ ] desselvs bijsit, is geweest tussen Alphen ende Swammerdam ende Cees van Breda des avonts ontrent acht uren, aldaer uyt een huys haelde, eenigh goet in een langh packgen, soo hij gevangen meent, van stoff ende bombasijn, terwijl de luyden over tafel saten, ende dat hij gevangen bij het hecken bleef staen met de voorsz. Willemijn die het goet naer Utrecht nam ende aldaer vercofte off in de lombard brachte ende dat hij gevangen daer van voor sijn gedeelte gehadt heeft ses gulden, daer onder vijffentwintich stuyvers aen verschot bij hem gevangen gedaen aen brandewijn off anders. Dat mede hij gevangen thien a twaelff dagen nae Paessen

p. 632

lestleden, met Jan Jansz. medegevangen tot off onder Aelsmeer aen een boerenhuys, tegen den avont ontrent als de koeye gemolcken waren, de tegels off pannen van de groep affgenomen, ende den groep voorts opengebroocken heeft, ende hij gevangen daer door ingecroopen, ende uytgehaelt heeft een rockge, een hemtrock met silvere knoopen, een schortecleet, een paer mouwen ende twee a drie ellen linne laecken. Dat hij gevangen den hemtrock gaff aen Joosge off Josyntge Pieters ende die deselve vercocht tot Amsterdam, ende sij met Trijn Jans medegevangen sijn bijsit die het rockge tot Haerlem vercoft heeft, het gelt te samen verdroncken buyten Haerlem. Dat mede hij gevangen tussen mey ende Paessen laestleden des nachts ontrent 11 uren met Jan Jansz. sijnde tot Langerae, den selven Jan Jansz. een planck van een turffschuer afftrock ende sij gevangens daer door incropen ende gestolen hebben twee oude hembden die sij tot Leyden vercoften.

Dat mede hij gevangen noch eens des avonts tussen licht ende doncker tot Aerlanderveen van een bleyck leggende achter een schuer gestolen heeft een hembt, ende noch eens thien stuyvers uyt een rock, die voor een huys hingh twee a drie dagen nae Paessen laestleden.

Dat hij gevangen voorts ten hooghsten suspect is van verscheyde dieverijen, ende verkeert heeft bij verscheyden fameuse dieven ende vagabonden, geleeft hebbende in hoerdom onder andere

¹ Alphen, gem. Alphen-Chaam, prov. Noord-Brabant.

met een getroude vrouw, ende nu tot sijn bijsit hebbende Trijn Jans medegevangen, welckers bijloop, genamet Bruyn Jansz. off Jan Bruynen¹, die in february lestleden om sijn dieverijen tot Utrecht met de coorde gestraft is, ende soodanigh exempel hem gevangen wel hadde behooren te strecken om sich te begeven tot een beter leven, ende van hetgene voorseyt is een affkeer te doen hebben, als sijnde saecken die in stadt ende lant van justitie niet connen noch behooren te werden getolereert maer andere ten exemple gestraft dienen.

Soo concludeert d' heer Hugo Blomvliet

p. 633

Bailliu der stadt Schoonhoven ende den Landen van Belois, uyt den naem ende van wegen de hooge Overheyte ende Graeffelijckheyte van Hollandt ende Westvrieslandt dat hij gevangen daer over gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoon is criminele justitie te doen ende aldaer gestraft te werden met de coorde datter de doot na volght, ende sijn lichaem gebracht ter gewoonlijcke plaetse aen het gerecht ten exemple van andere, ende alle sijn goederen geconfisqueert ten profijte van de hooge Overheyte ende Graeffelijckheyte voren gemelt.

Schepenen gehoort hebbende den eysch van de heer Officier ende des gevangens vrijwillige confessie ende gelet op alle hetgene ter materie dienende was, doende recht uyt den naeme ende van wegen de hooge Overheyte ende Graeffelijckheyte van Hollandt ende Westvrieslandt, hebben hem gevangen gecondemneert ende condemnieren den selven mits desen gebracht te werden ter plaetse daer men gewoon is criminele justitie te doen, ende aldaer gestraft te werden mette coorde datter de doot na volght, ende sijn lichaem ten exemple van andere gebracht ter gewoonlijcke plaetse aen 't gerechte met confiscatie van alle sijne goederen ten profijte van de hooge Overheyte ende Graeffelijckheyte voren gemelt, indien hij eenige heeft. Aldus gedaen ende gepronunchieert ende geexecuteert, present d' Heeren Hugo Blomvliet, Bailliu, Jan Gerritsz. Deventer, Jan Adriaensz. Cort, Adriaen Pietersz. Joncheer, dr. Guiliam Verhaer, Johan Botter, Elias Block ende mr. Eeuwout Prins, Schepenen op den 25en augusti 1600 sestigh.²

gevangen den 30en july 1660.

p. 634

Sententie Jan Jansz. Feltens in de wandelinghe genaemt Cleyn Jan

Alsoo Jan Jansz. Feltens in de wandelinghe genaemt Cleyn Jan, geboren van Sevenhoven³ out ontrent 19 jaren, een saeyspinder sijns ambachts, alhier gevangen, buyten pijnende banden van ijzere bekent heeft, dat hij gevangen, met Claes van Polsbroeck een fameuse dieff sijnde tot Loendersloot ontrent [ ] geleden den selve Claes den Boer bij avont in een huys gingh, ende daer uyt haelde een stuck bombasijn van thien a twaelf ellen, dan dat dat hij 't selve weder moste geven mits de luyden het gewaer wierden.

Dat hij gevangen ontrent november der voorleden jaere 1659 neffens sijnde complice Claes van Polsbroeck in de wandelinghe genaemt Lange Claes off den Boer van Polsbroeck sijnde tot [Dummerick] des avonts de wijle tijts is verbleven tot seeckeren huysman, ende des nachts door den selven huysman in een bergh gelicht om te slapen, ende met den voorsz. Claes van Polsbroeck een weynich tijts daerinne sijnde geweest, opstonde ende gingh aen een huysinge daer naest aen staende, de welcke bij een oude vrouwe bewoont wierde, ende Claes van Polsbroeck (terwijl hij gevangen op den dijk stonde) het dack van deselve huysinge oplichte ende met sijn handt de deur opende, stelende aldaer een rock met een silvere koortgen, een swart manteltge, een swarten borsrock, een swarte schortelgoed, een schort met een koorde, noch twee schorten, acht sloopen, twee hembden, een stuckgen gout van vier gulden thien stuyvers, een rijcxdaelder ende drie gulden aen claejn gelt, welcke goederen hij gevangen ende Claes van Polsbroeck sijn complice wegsdroegen, ende alsoo tot de voorsz. dieverije met huysbraeck niet alleen gecoopereert hebbende, nemaer oock van groote dieverije ten hoogsten suspect sijnde, daer over in januarie lestleden bij d' heeren Burgemeesteren ende Schepenen der stadt Utrecht, prefererende gratie voor rigeur van justitie gecondemneert is omme

p. 635

publyckquelijck te werden geschavotteert ende strengelijck gegeesselt, ende voorts gebannen uyt de stede ende Landen van Utrecht sijn leven langh gedurende, met verbot van immermeer daer weder in te comen op swaerder straffe, het welcke hem gevangen wel hadde behooren te dienen om hem te begeven tot een beter leven ende van het quade aff te scheidende, dan gaende tot erger, hij gevangen sich weder begeven heeft in het geselschap van verscheyde fameuse dieven ende vagabonden. Ende dat hij sijnde met Symon de Boer bij den Vrouwenacker⁴ bij den Uythoorn ontrent drie a vier dagen nae Vastenavont. Symon de Boer het achterhuys van een

¹ Bruyn Jansz of Jan Bruynen, geb. Zwolle, op 04-02-1660 in Utrecht ter dood veroordeeld, zie: <http://www.hetutrechtsarchief.nl/onderzoek/onderwerpen/criminele-sententies>, *Register Criminele Sententies 1640-1666*, fol. 232v - 235v, dd. 4 Februari 1660, Trijn Jans wordt hier als medeplichtige vermeld.

² Woensdag 25 augustus 1660.

³ Zevenhoven, gem. Nieuwkoop, prov. Zuid-Holland of Sevenhoven, nu: Lopikerkapel, gem. Lopik, prov. Utrecht.

⁴ Vrouwenakker, gem. Nieuwkoop, prov. Zuid-Holland.

scheepsmaecker aldaer bij avont ingingh ende daer een tobbetge met lijnwaet, daerinne was een hembt, een laecken, ende twee kussensloopen, uythaelde ende bij hem gevangen brachte, staende voor de deur op het ijs, ende sij soo te samen daer mede wegh ginghen.

Dat hij gevangen een weeck twee a drie voor Paessen met Symon den Boer sijnde tot Wassenair, Symon den Boer aldaer in een huyjsinge achter door een scheuyff off opgaende planck inclom, ende de deur opdede, ende hij gevangen mede inquam ende met den voorsz. Symon den Boer sijn complice gestolen heeft twee hembden, twee kousen ende een neusdoeck.

Dat Symon den Boer in de Voskuyl¹ ofte tot Oestgeest den achterdeur van een huys met noch twee a drie deuren de grendels affgesteecken heeft ende soo in huys gecomen ende gestolen heeft een hemtrock met silvere knoopen sonder meer soo veel hem gevangen, hebbende op 't kerckhoff op schiltwacht gestaen off daer geen volck quam, bekent is, ende dat Joosge off Josyntge Pieters, sijn bijsit, in de wandelige genaemt Schijterige Joosge den hemtrock tot Leyden op straet vercofte aen een vrouw voor vijff gulden thien stuyver.

Dat mede hij gevangen met den selven Symon den Boer op den nacht tussen Paessen ende Vastenavont sijnde aen den Rijn, Symon den Boer aen een huys een ruyt heeft uytgebroocken, ende het venster daer door opengebroocken, ende door het venster de deur (die dicht aen 't venster was) opengedaen ende daer uyt gehaelt ende sij gestolen hebben een mandetge met cleeren off lijnwaet, daer in waren vier laeckens, vier hembden, vier kussesloopen, vijf a ses neusdoecken ende een paer oude gebreyde kousen, het welck Symon den Boer wierp in de voorsz. Joosges off Josynes Pieters schoot, die het

p. 636

goet tot Leyden vercofte voor seven gulden, ende het huys verspiet hadde.

Dat mede hij gevangen sijnde met Symon den Boer buyten Vlaerdingen, Symon den Boer met een mes de wervel van een venster van een keetge off backhuysge affstact des nachts tussen elff ende twaelff uren, stelende aldaer twee hembden, drie laeckens, een neusdoeck, vijf a ses mutsen ende dat hij gevangen, op den dijck staende, ende dat Josyn off Joosge Pieters het goet tot Delft in de lombard brachte ende daer op haelde vier gulden.

Dat hij gevangen tot Soeterwoude achter Leyden met Symon den Boer gestolen heeft bij daegh ses laeckens ende twee hembden die hij gevangen uyt den huys haelde, blijvende Symon den Boer voor deur.

Dat hij gevangen met den selven Symon den Boer ende Joosge Pieters tot Voorschoten op de kaeck gestelt is geweest ter saecke van vagabonderije, blijvende Symon den Boer noch nae haer daer gevangen sitten.

Dat mede hij gevangen buyten Schiedam bij hem sijnde Willem Pietersz., in de wandeling genaemt den Hottentot in 't leste van de winter ontrent elff uren op de middags met sijn mes de grendel van een venster heeft aff gesteecken het venster opengebroocken ende Willem Pietersz. daer eerst in clom, dat de eene deur van een kas open was ende daer een beytel in lagh, die hij gevangen nam ende met Willem Pietersz. de andere deur van de kas oprack, ende sij aldaer gestolen hebben een hemtrock met silvere knoopen, een silvere vingerhoet, twee paer silvere naelden, een bloedcrale kethingh, twee gesteecke mutsen, ende drie neusdoecken. Welck goet sij bij Trijn Jans sijn gevangens suster ende bijsit van Willem Pietersz. ende bij Joosge Pieters sijn gevangens bijsit brachten.

Dat mede hij gevangen met Willem Pietersz. thien a twaelff dagen nae Paessen bij nacht van een huysinge

p. 637

onder Aelsmeer de tegels die tegen de groep stonden affgenomen ende de groep opengebroocken hebben, ende Willem Pietersz. daer door in croop, de deur opdede ende hem doorgaff dese goederen, die sij daer steelden, als twee manteltgens een swart ende een gecoleurde, een stuckge linnen van drie a vier ellen, een rockge, een hemtrock, een kappe, een sijde schortcleet, een ducaton ende eenigh gelt, te samen sijnde ontrent vier gulden thien stuyvers, dat het onderste van de kas open was ende het bovenste toe, ende sij alsoo in het bovenste niet geweest. Ende dat de voorsz. goederen vercoft sijn ten deele tot Amsterdam ende ten deele tot Haerlem door Trijn Jans ende Joosge Pieters, hare bijsitten voornoemt.

Dat mede hij gevangen ontent veerthien dagen nae Paessen tot Langeraar² met Willem Pietersz. uyt een turffschuyr des nachts ontrent elff uren gestolen heeft twee oude hembden, die sij tot Leyden vercoften, dat hij gevangen een verrotte planck van de schuer hadde affgetrocken ende daer door was in de schuer gecomen.

Dat mede hij gevangen twee a drie weecken eer hij gevangen wierde met Willem Pietersz. den Hottentot medegevangen, sijnde over Lecq in Gelckenes³, hij gevangen van den dijck aen een huys gingh daer niemant thuys was ende een venster, dat aen stonde open stiet ende van meeninge was daeruyt te steelen een kaes, dat twee jongens daer comende voorbij gaen ende daer op mede een huysman comende, hij gevangen daer door belet wierde, het venster weder aentrock, ende met Willem Pietersz. een appel off twee affpluckte off afsneet.

Dat voorts hij gevangen verkeert hebbende met verscheyden fameuse dierven ende vagabonden ende ten hoogste suspect is van verscheyden dieverijen, ende bekennende alhier gesegt te

¹ Thans de wijk Voscuyl in Oegstgeest, prov. Zuid-Holland.

² Langeraar, gem. Nieuwkoop, prov. Zuid-Holland.

³ Gelckenes, gem. Molenwaard, prov. Zuid-Holland.

hebben uyt de gevangenis uyt te breecken uyt vreesse van te sullen moeten hangen. Ende alles het selve saecken sijn van een seer quaden consequentie ende gevolge, die in een stad ende landt van justitie niet behooren noch te connen werden getolereert maer andere te exemple gestraft dienen.

Soo concludeert d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stad Schoonhoven ende den Lande van Beloys, uyt den name ende van wegen de hooge Overheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt ende Westvrieslandt, dat hij gevangen daer over gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoon is criminele justitie te doen, ende aldaer gestraft met de coorde datter de doot na volghende ende sijn lichaem gebracht ter gewoonlijcke plaetse,

volght als de andere sijde bij die merck
#

p. 638

Sententie Maretge Jans in de wandeling
genaemt Bestemoer ofte Groottemoer
ende Dirck Jansz.

Alsoo Maretgen Jans out ontrent 58 jaren in de wandeling genaemt Bestemoer ofte Groottemoer buyten pijnende banden van ijsere bekent heeft dat sij gevangen haer geneert heeft met ten platten lande gesonts lichaems te loopen bedelen, ende ontrent een jaer herwaerts bij haer gehadt heeft haer soontge Dirck Jansz. out 14 jaren medegevangen die tot Wesep leerde rademaecken ende, mits hij een quaet been hadde, daer aff is gereackt ende alsoo bij sijn moeder hier gevangen gecomen ende gebleven. Ende dat mede sij gevangen dieven, lantloopers ende vagabonden als die haer vraeghden off sij geen lantdrostgasten gesien hadde ende ontrent haer waren soo nu soo dan gewaerschouwt heeft. Alle 't welcke saecken sijn van quaden gevolge die in een stad ende landt van justitie niet connen werden getolereert. Soo concludeert d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stad Schoonhoven ende den Lande van Beloys, uyt den name ende van wegen de hooge Overheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt ende Westvrieslandt, dat sij gevangen daer over gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoon is justitie te doen ende aldaer wel strengelijck gegeesselt ende gebranteyckent ende voorts gebannen haer leven langh gedurende uyt Hollandt Westvrieslant mitsgaders den Gestichte van Utrecht sonder daer weder inne te comen op pene van swaerder aen den lijve gestraft te werden ende dat alle hare goederen sullen werden geconfisqueert ten profijte van de hooge Overheyt ende Graeffelijckheyt voornoemt. Ende Dirck Jansz. gecondemneert over sijn bedelarije ende vagabonderije, de Justitie van de medegevangen aen te sien met roeden in den arm.

Schepenen gehoort hebbende den eysch van de heer Officier ende des gevangens vrijwillige confessie ende op alles gelet hebbende, doende recht uyt den naeme ende van wegen de hooge Overheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt ende Westvrieslandt, hebben haer gevangen gecondemneert ter plaetse daer men gewoon is justitie te doen de Justitie van de medegevangen aen te sien ende strengelijck gegeesselt te werden ende voorts gebannen uyt Hollandt ende Westvrieslant ende den Gestichte van Utrecht op pene van swaerder straffe. Condemneren den voorsz. Dirck Jansz. met twee roeden in den arm de justitie aen te sien van de medegevangens ende hebben hem voorts gebannen sijn leven langh gedurende uyt Hollandt ende Westvrieslant ende den Gestichte van Utrecht sonder daer weder inne te comen op pene als boven. Actum ut supra.

gevangen den 30en july 1660, ende uytgegaen den 25en augusti 1660.

vervolgh van de sententie van Jan Jansz.

aen 't gerecht ten exemple van andere ende alle sijn goederen geconfisqueert ten profijte van de hooge Overheyt ende Graeffelijckheyt voornoemt.

Schepenen gehoort hebbende den eysch van de heer Officier ende des gevangens vrijwillige confessie ende gelet op alle 't gene ter materie dienende was, doende recht uyt den naeme ende van wegen de hooge Overheyt ende Graeffelijckheyt van Hollandt ende Westvrieslandt, hebben hem gevangen gecondemneert ende condemneren hem mits desen gebracht te werden ter plaetse daer men gewoon is criminele justitie te doen ende aldaer gestraft te werden mette coorde datter de doot na volghende, ende sijn lichaem gebracht ter plaetse aen 't gerecht ten exemple van andere met confiscatie van alle sijne goederen. Aldus gedaen bij d' Heeren Jan Gerritsz. Deventer, Jan Adriaensz. Cort, Adriaen Pietersz. Joncheer, dr. Guiliam Verhaer, Johan Botter, Elias Block ende mr. Eeuwout Prins, Schepenen ende gepronuncieert ende geexecuteert op den 25en augusti 1600 sestigh.

gevangen den 30en july 1660.

p. 639

[...] extract gedaen [...] ¹
van s'Gravenhage op den [ ] mey 1669²

Sententie Trijn Jans

Alsoo Trijn Jans geboren tot Delft out ontrent 29 jaren buyten pijnende ende banden van ijsere bekent heeft dat sij gevangen in januari 1659, tot Amersfoort gevangen sijnde bij den Gerechte aldaer, prefererende gratie voor rigeur van justitie, haer leven langh is gebannen uytte stadt, steden ende Landen van Utrecht, ter saecke sij eenige jaren met Jan Bruynen sijnde een fameusen dieff op den vijffden february 1660 tot Utrecht met de coorde gestraft, hadde geloopt ende in hoerdom geleeft, oock verscheide gestole goederen vercoft ende onder anderen volgens haer confessie een gouden rinck, die tot Maeslant³ was gestolen, daer van sij haer part ende deel heeft genoten, ende sij diens niettegenstaende haer weder in 't geselschap van den voorsz. Jan Bruynen in de provincie van Utrecht hebbende begeven ende sij gevangen gesonts lichaems gaen bedelen, ende eenige goederen, bij Jan Bruynen ende Adriaen Jansz. gestolen tot Cortehoef⁴, neffens seeckere Lijsbet Jans naer haer genomen ende buytenshuys ter coop gebracht, daer over bij den edele Hove van Utrecht op den 7en february 1660 laestleden is gecondemneert te worden geschavotteert ende strengelijck gegeesselt, ende voorts gebannen uyt de stadt, steden ende Landen van Utrecht mitsgaders den provincien van Hollandt, Zeelandt ende Westvrieslant, met interdictie van daer weder in te comen op pene van swaerder straffe⁵. Alle 't welcke haer gevangen wel hadde behooren te dienen om haer van soo een quaet leven ende het verkeeren bij fameuse dieven ende vagabonden aff te scheidende ende haer te begeven tot een beter leven, dan gaende van quaet tot erger, violerende het voorsz. bannissement tot vilipendie van de justitie sij gevangen haer begeven heeft binnen de Lande van Hollandt ende Westvrieslant in het geselschap van fameuse dieven ende vagabonden, ende in hoerdom te leven met Willem Pietersz. in de wandelinge genaemt den Hottentot medegevangen, sijnde een fameuse dieff die in 't lest van de voorleden winter neffens Jan Jansz. in de wandelinge genaemt Cleyn Jan medegevangen bij haer gevangen ende Joosge off Josyntge Pieters in de wandelinge genaemt Schijterige Joosge, sijnde de bijsit van haer broeder Jan Jansz. gebracht heeft een silvere vingerhoet, een paer silvere naelden, een bloedcralen kettingh, twee gesteecke mutsen, drie neusdoecken ende een hemtrock met vier silvere knopen, alle 't welcke Willem Pietersz. ende Jan Jansz. buyten Schiedam gestolen hadden, dat sij gevangen alle 't selve goet gesien

p. 640

gesien heeft, dan niet wiste hoe Willem Pietersz. ende Jan Jansz. het selve gecregen hadden dan dat sij wel presumeerende ende dachte dat het gestolen was, ende dat Joosge off Josyntge Pieters die het vercoft off in den lombard gebracht heeft.

Dat Willem Pietersz. ende Jan Jansz. thien a twaelff dagen voor Paessen noch bij haer gebracht hebben, twee manteltgens een swart ende een gecoleurt, een stuckge linnen van drie a vier ellen, een rockge, een hemtrock, een kappe ende een sijde schortcleet, welck goet deselve gestolen hadden onder Aelsmeer, dat sij gevangen mede niet wiste hoe sij het gecregen hadden, ende dat Willem Pietersz. ende Jan Jansz. het haer brachten in een hoybergh daer sij sliepen, dat sij gevangen vooruyt nae Haerlem ende voorts doer de stadt gingh, ende de voorseyde Joosge Pieters ende Jesabel [ ] het goet bij haer hebbende in de stede Haerlem vercoften, ende sij den anderen te samen weder vonden buyten de stadt ende aldaer het gelt verteerden.

Dat sij gevangen ontrent drie maenden geleden met de voorsz. Joosge Pieters medegevangen ende Mary genaemt de Zeeuse Boerin sijnde bij Vlaedingen aldaer uyt het huys (soo sij meent) van een molenaer gestolen hebben een stuckge ofte webge linnen, dat Mary off Joosge Pieters door het venster van een stoel namen ende in de lombard brachten tot Rotterdam ende daer op haelden vijff a ses gulden, dat de deuren van 't huys, daer ontrent den meulen stonde, openstonden, ende niemant in huys was.

Dat sij gevangen van de voorsz. Joosge Pieters ende Mary de Zeeuse Boerin over Maes gestolen hebben thien paer kousen, terwijl sij haer kint de man gaff, ende dat Joosge Pieters bij haer comende die in haer schoot hadde ende met Mary de Boerin tot Vianen in de lombard brachte ende daer op haelden vijff gulden daer van ieder een derde part hadde, ende sij gevangen ondertussen was gebleven in een hoybergh tot Haegesteyn⁶.

¹ Tekstverlies door paperschade.

² Zeer slecht leesbaar.

³ Maasland, gem. Midden-Delfland, prov. Zuid-Holland.

⁴ Kortenhoef, gem. Wijdmeren, prov. Noord-Holland.

⁵ Voor haar Utrechts vonnis, zie: <http://www.hetutrechtsarchief.nl/onderzoek/onderwerpen/criminele-sententies>, *Register van criminele sententies 1640-1666*, fol. 235v - 236v, dd. 2 februari 1660.

⁶ Hagestein, gem. Vianen, prov. Utrecht.

Alle 't welcke saecken sijn van quaden gevolge die in een landt ende stadt van justitie niet connen werden getollereert. Soo concludeert d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stadt Schoonhoven ende den Lande van Beloys, dat sij gevangen daer over gebracht sal werden ter plaetse daer men gewoon is criminele justitie te doen, ende aldaer wel strengelijck sal werden gegeesselt ende gebrantteyckent off een oor affgesneden, ende voorts gebannen haer leven langh gedurende uyt Hollandt ende Westvrieslant ende den Gestichte van Utrecht, sonder oyt daer weder inne te comen op pene van met de doot gestraft te werden, ende dat alle hare goederen sullen werden geconfisqueert.

Schepenen gehooft hebbende den eysch van de heer Officier ende des gevangens vrijwillige confessie ende op alles gelet hebbende, doende recht uyt den naem ende van wegen de hooge Overheyt ende Graeffelijckheit van Hollandt ende Westvrieslandt hebben haer gevangen gecondemneert de Justitie van de medegevangens aan te sien, voorts met den strop om den hals gegeesselt te werden, hebben haer gevangen voorts gebannen haer leven langh gedurende uyt Hollandt ende Westvrieslant ende den Gestichte van Utrecht, sonder oyt daer weder in te comen op pene van met de doot gestraft te werden, ende verclaren alle hare goederen geconfisqueert ten profijte van de hooge Overheyt ende Graeffelijckheit voornoemt. Ontseggen den heer Eysscher vermits de gevangen swanger is, sijn vorderen eysch ende conclusie. Actum ut supra.¹

gevangen den 30en july 1660, ende uytgegaen den 25en augusti 1660 met een kint.

p. 641

Sententie Griet Jans van
Thiel, Marighgen Barents ende
Jannighge Jans

Alsoo Griet Jans van Thiel genaemt Griet de Boerin huysvrouwe van Thomas Preys out ontrent 42 jaren wonende binnen deser stede seer suspect is van hoerhuys te houden ende hoeren te logeren, ende Marighge Barents out ontrent 20 jaren ende Jannighge Jans out ontrent 19en jaren, beyde van Schoonhoven binnen deser stede eenigen tijt herwaerts in hoerhuysen verkeert hebben, ende mede van hoerije suspect sijn, ende deselve Marighge Barents ende Jannighge Jans mede bekent hebben ten platten lande te hebben gaen bedelen ende vagabonden, contrarie den placaten, sijnde saecke in een stadt ende lant van justitie niet lydelijck. Soo concludeert d' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der stadt Schoonhoven ende den Lande van Beloys, in den naem ende van wegen de hooge Overheyt ende Graeffelijckheit van Hollant ende Westvrieslant dat d' voorsz. gevangens daerover gebracht sullen werden op de Gevangespoort, ende aldaer wel strengelijck sullen werden gegeesselt, ende voorts gebannen haer leven langh gedurende uyt Hollant ende Westvrieslant, mitsgaders den Gestichte van Utrecht sonder oyt weder in te comen op pene van swaerder straffe.

Schepenen gehooft hebbende den eysch van de heer Officier ende des gevangens vrijwillige confessien, doende recht in den naem ende van wegen de hooge Overheyt ende Graeffelijckheit van Hollant ende Westvrieslandt hebben de voorsz. Griet Jans van Thiel haer leven langh gedurende, ende Maritghge Barents ende Jannitghge Jans elcx voor den tijt van thien jaren gebannen ende bannen d' selve mits desen uyt Schoonhoven ende den Crimpenderwaert, mitsgaders den Loopickerwaert, sonder middelerwijle binnen de voorsz. plaetsen te comen op pene van swaerder straffe. Actum bij d' Heeren Jan Gerritsz. Deventer, Jan Adriaensz. Cort, Adriaan Joncheer, dr. Guilliam Verhaer, Johan Botter, Elias Block ende mr. Ewout Prins, Schepenen, op den 4en september 1660.²

p. 642

Rechtdach den 6en [...]³
1660⁴ present de heeren Bailliu ende
Schepenen allen

De heer Hugo Blomvliet, Bailliu
der stede Schoonhoven ende den lande
van Belois nomine offitii Eysscher
contra
Pieter Roman Out-schepen ende

¹ Woensdag 25 augustus 1660.

² Zaterdag 4 september 1660.

³ Tekstverlies door paperschade.

⁴ Maandag 6 september 1660 ?

vroedschap ende gewesen boekhou-
der van 't gasthuys deser stede
gedaegde in 't voorsz. cas sententie
te begeren

T. Bullick voor den gedaegde versochte tijt van twee maenden.

De heer Eysscher versochte sententie.

Die van den Gerechte ordonneren parthijen haren stucken huyden over 14 dagen onder den Gerechte te leveren, op pene dat recht gedaen sal worden op de stucken die alsdan overgelevert sullen werden. Actum ut supra.

p. 643¹

Sententie Josyn off
in de wandeling [...] [...]²
Joosge

Alsoo Josyn off Joosge Pieters in de wandeling [genaemt] Schijterige Joosge, out ontrent 22 jaren, geboren tot [...] in de Betuwe, buyten pijnende banden van ijsere bekent [heeft] dat sij gevangen ter saecke sij gesonts lichaems ten [platten] lande gingh bedelen ende vagabonderen, sich begevende [...] oneerlijck leven, overlast ende moedwille, ende sich generende [...] met gestolen goederen te vercoopen ontrent het begin van het jaer 1655 tot Meydrecht³ geschavotteert ende gegeesselt is ende thien jaren gebannen, dat sij gevangen haer daer [ae.] ongebondende [a.] stellende ende weder begevende onder licht geselschap, ende present geweest hadde als Johannis Andriesz. van Breda⁴, Dirck Pietersz. van Antwerpen, Herman Pietersz. ende noch een persoon gestolen hadden een pack kleeren ende een paer mouwen uyt een huys bij de Cromme Meyert⁵, daer Herman Pietersz. door een venster was ingelommen ende door de andere personen weder uytgeholpen, ende om het selve goet gespeelt sijnde, daer van ten deele was gevallen Herman Pietersz. het pack kleeren ende Johannis Andriesz. voor haer gevangen de mouwen, die sij vercoft heeft voor een gulden. Sij gevangen voorts veel fameuse dieven was gevolgt, in de compagnie meermaele hadde geslapen ende met den voorsz. Johannis Andriesz. een geruymen tijt buyten wettelijcke huwelijck in alle onbehoorlijckheit geleeft hadde, ende daer over bij den Gerechte van Amstelveen⁶ gecondemneert is weder geschavotteert ende gegeesselt te werden ende voorts gebannen vier jaren in het spinhuys tot Amsterdam, ende nae dien tijt noch vier jaren uyt Amstellandt. Alle het welcke haer gevangen wel hadde behooren te dienen om haer te geven tot een beter leven, dan gaende tot erger heeft sij gevangen daer weder te begeven in het geselschap van fameuse dieven ende vagabonden, in hoerdom levende met Jan Jansz. in de wandeling genaemt Cleyn Jan medegevangen, hebbende sij gevangen van te voren mede geloopt met Plagger Claes die tot Middelburgh met Lange Veer in het tuchthuys is gebannen ende daarna met Jan de Nachtegael die ontrent twee jaer geleden ter Goude met de coorde gestraft is, dat oock sij gevangen ter saecke van hare vagabonderijen nae Paessen voorleden tot Voorschot met Jan Jansz. medegevangen een fameuse dief ende Symon de Boer⁷, die ter Goude gebrantmerct ende in 't tuchthuys gebannen is geweest ende aldaer noch bleeft sitten [sinde] leven, op de kaeck gestelt is geweest ende sij gevangen haer weder geneert heeft met gestolen goederen te vercoopen, die bij den voorsz. Jan Jansz. genaemt Cleyn Jan met sijn complicen soo nu soo dan, bij haer brachten als in den voorleden winter een rooden rock, een swarte schort, een swarte borsrock, ende een paer mouwen met een [...] schorteldoock, dat Jan Jansz. alias Cleyn Jan ende Claes [ ] van Polsbroeck seyden gehaelt te hebben in de [...] dat sij deselve clederen vercoften aen een oude vrouw [...] [ho...] [...] sijnde met [.ey...]. Dat Jan Jansz. op Haegsche kermis in een herbergh bij den Haegh [...] [...]⁸ ende sij gevangen alhier op den 21en augusti voorleden

gevangen den 30en july 1660 ende uytgebrocken op den 21en augusti voorleden.

¹ Tekstverlies door paperschade.

² Ibidem.

³ Mijdrecht, gem. De Ronde Venen, prov. Utrecht.

⁴ Jan Andriesz alias de Nachtegael, 21 jaar (in 1658) geboren in Breda, lid vande Bende van Hees, op 30 augustus 1658 in Gouda opgehangen, zie: SAMH, *Gouda, 0002.179*, fol. 169 - 172, dd. 30 augustus 1658.

⁵ Kromme Mijdrecht, thans behorende tot De Hoef, gem. De Ronde Venen, prov. Utrecht.

⁶ Amstelveen, prov. Noord-Holland.

⁷ Symon Jansz alias 't Boertie, 17 jaar (in 1658) geboren in Benthuisen, vermoedelijk ook lid vande Bende van Hees, op 30 augustus 1658 in Gouda gezeseld, gebandmerkt en tot 18 jaar tuchthuis veroordeeld, zie: SAMH, *Gouda, 0002.179*, fol. 175v - 177v, dd. 30 augustus 1658.

⁸ Tekst zeer slecht leesbaar door water- en paperschade.

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu
der stede Schoonhoven ende den lande
van Belois nomine offitii
Eysscher

contra

Pieter Rooman Out-schepen ende
vroedschap ende gewesen boekhouder
van 't gasthuys deser stede
gedaegde in 't voorsz. cas omme
volgens voorgaenden appointementen
van desen Edele Gerechte bij parthijen hare
stukken overgelevert te worden, off dat recht
gedaen sal worden op d' stukken die over
gelevert sullen sijn

De heer Eysscher overleverende sijne stukken versochte sententie.

T. Bullick voor den gedaegde versochte dat dese saecke sal worden gestateert den tijt van acht dagen.

p. 645

Idem Eysscher

contra

Pieter Gerritsz. molenaer
gedaegde in persoon
eysch ofte versoeck doen

Den heer Eysscher vermits de non comparitie van den gedaegde in persoon versochte deffault met een tweede citatie in persoon ende voorts met den proffijte als naer rechte.

Schepenen fiat.

p. 646

Rechtdagh den 27 september 1660¹

present d' heeren Bailliu ende Schepenen alle dempto Botter

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der
stede Schoonhoven ende den lande van
Belois nomine offitii Eysscher

contra

Pieter Roman Out-schepen ende vroedschap
deser stede ende gewesen boeckhouder
van 't gasthuys gedaegde in 't voorsz. cas omme
volgens voorgaenden appointementen van desen
Edele Gerechte bij den gedaegde sijne stukken te werden
overgelevert, off dat recht gedaen sal werden
op d' stukken die over gelevert sullen sijn

T. Bullick voor den heer gedaegde levert over in conformite van voorgaenden appointementen, sijn inventaris stukken.

De heer Eysscher versochte sententie.

Schepenen alvorens te sententieren vinden goedt op dese saecke sal werden gehaelt advys van onpartijdige rechtsgeleerden ende hebben tot dien eynde gecommiteert d' Heeren Adriaen Jonckheer ende dr. Guiliam Verhaer, Schepenen. Ordonneren parthijen in te leggen yder de somme van vijffentwintich gulden tot verval van de kosten.

p. 646

Rechtdagh den 11en oktober 1660²

¹ Maandag 27 september 1660.

² Maandag 11 oktober 1660.

present d' heeren Bailliu ende Schepenen allen
dempto d' heer Schepen Block

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der
stede Schoonhoven ende den Landen van Belois,
nomine offitii Eysscher in cas crimineel
contra

Pieter Roman Oudt-schepen ende vroedschap
deser stede ende gewesen boeckhouder van 't gasthuys
gedaegde om uyttinge van 't advys ende vervolgen
sententie te begeren

Partijen versoecken als in de presentatie.

Die van den Gerechte, uyttende 't advys, verclaren de saecke niet te bevinden in state om eyntelijck gedetermineert te werden. Ordonneeren oversulcx partijen ten wedersijden de voorgaende saecke te beschrijven bij reprochien ende salvatien, ende daer van te dienen naer stijle van de vierschare, omme het selve gedaegde verder in de selvige gedisponeert te werden te raeden als men bevinden sal te behooren. Reserveren de costen ten uyteynde van de saecke. Actum ut supra.

p. 647

Rechtdach den 25en october 1660¹

present d' heeren Bailliu ende Schepenen
alle

D' heer Hugo Blomvliet, Bailliu der
stede Schoonhoven ende den lande van
Belois nomine offitii Eysscher in cas
crimineel

contra

Pieter Roman Oudt-schepen ende
vroedschap deser stede ende gewesen
boekhouder van 't gasthuys gedaegde
te dienen van reprochen volgens
voorgaande appointement van
Schepenen

D' heer gedaegde protesteert jegens het stellen van de presentatie.

Item het houden van de proceduren, ende constitueert hem appellent van het appointement van den 11en october 1660 lestleden.

D' heer Eysscher seyde dat het geteekende van de gedaegde was frivool, versochte dat den gedaegde sal werden geordonneert van reproche te dienen op pene van verstecq.

Schepenen ordonneeren den gedaegde op huynen acht dagen te dienen van reproche op pene van verstecq.

-0-0-0-0-0-

---

¹ Maandag 25 oktober 1660.